Glossa ordinaria

ꝟ a Oim viroꝝ ⁊c. Orige. Alr. Lxx. Oiſ q̄ Ca. I
ꝓcedit in virtute iſrl ⁊c. Qui ḡ ꝓcedit in virtute numera
tur: ⁊ in virtute tm̄ iſrael. Eſt em̄ virtus animi quā greco
rū philoſophi docent: q̄ nō ꝓ deo: ſed ꝓ gloria exercetur
hūana. Eſt et aſſyrioꝝ virtus: vel chaldeoꝝ in aſtrologie
ſtudijs: ſed nō iſraelitica: nec ad de
um ꝑtinēs. Sola vero apud deum
virtus iſraelitica numeratᷣ: q̄ a deo
docetᷣ: ꝑ ſcḗpturas diuinas diſcitur
ꝑ fidē euāgelicā ⁊ aplicā traditur.
b Principes. Aug⁹. Quid eſt ꝙ
ſingulos de ſingulis tribub⁹ eligi
iubet ⁊ ꝑncipes: eoſq; vocat ciliar
chos: q̄s q̄dā latini tribunos vo
cāt vel appellauerūt: Chiliarchi āt
a mille videntᷣ dici. Sȝ cū cōſilium
daret ietro moyſi: q̄d etiam de⁹ ap
probauit: de pp̄lo ſub ꝑncipib⁹ ordi
nando: ne oēs cauſe moyſen onera
rent: chiliarchos dicit cōſtituēdos
ſup millenos hoīes: hecacōtarchos
ſup centenos: pentacōtarchos ſu
per q̄nq̄genos: ⁊ decarchos ſup
denos: ab ipis numeris quib⁹ pre
eſſent cognominatos. Nūq̄d ⁊ hic
ſic accipiendi ſunt chiliarchi ꝙ ſin
guli eēnt ſuper millenos? Nō neq;
em̄ ois pp̄ls iſrl. xij. milia tūc fuert
Singulos em̄ elegit de ſingulᷣ tri
bubus: que nō millenos ſed multa
milia continebant. Nomen ḡ com
mune eſt cum illis qui ī Exodo ap
pellabantur chiliarchi: ꝙ vnuſq̄ſq;
illoꝝ eſſet mille hoīm ꝑnceps: iſto
rum aūt ꝙ vnuſq̄ſq; miliū ꝑncipes
q̄: ſiue a mille ſiue a milibus: eadē
cōpoſitio nominis reſonat vt vocē
tur chiliarchi. c De tribu rubē.
Morali. Ra. Mora. Ruben ꝑmogenitus iſ
raelis qui interpretatᷣ videns filios
vel videns in medio: ꝑmitiuam ec
cleſiam ſignificare poteſt: que fuit ī
hierlm: quā ipſe domin⁹ in apoſto
lis ꝑmū fundauit: quem ſignificat
eliſur: id eſt pater meus fortis. Ipe
Ps. 23. enim eſt de quo dicitur: Dominus
fortis: dominus potens in prelio.
Hic ergo ruben ſub tali principe vi
det filios: id eſt ad ſe confluentes.
Act. 2. g Unde predicante petro baptiȥati
Act. 4. f ſunt vna die tria milia: ⁊ multitudi
nis credentium erat cor vnum: et
anima vna.
Morali. Ra. Mora. Princeps tribus ru
ben eos generaliter ſignificat: qui bene conuerſantes
in medio fratrum ſubditorum curam gerunt: ſermone ⁊
exemplo inſtruunt: quos tanq̄ filios ad dei militiam
nutriunt. In hac tribu princeps eſt eliſur: id ē pater me
us fortis: vel pater meus coanguſtans: filius ſedeur:
id eſt abſconditi. Qui enim auctoritate magiſterij: ⁊ pa
terna diſciplina ſubditos bene regit ⁊ corrigit: nec fo
ris ad laudem humanam: ſed in abſcondito cordis ad
dei gloriam: iure princeps eſt tribuum ⁊ domorum: id
eſt coniugatorum: continentium: virginum: ⁊ vtriuſq;
ſexus curam gerens.
d De tribu ſyme. Ra. Symeon generaliter omnes
obedientes ſignificat quorum princeps eſt ſalamiel: id
eſt retribuens mihi deus: vel pax mea deus. Filius ſu
riſaddai: id eſt cōtinētᷣ abre. cū ille qui iuſtam dei retri
butionem cogitat corde pacifico tranquillus et humi
Iac. 4. c lis in cetu filiorum fidelium venerādus apparet. Qui
enim ſe humiliat exaltabitur. Tales enim omnem in
tentionem ſuam ad dei placitum conuertunt: ⁊ ſm q̄d
in ſcripturis continetur: fiducialiter ſe obedire promit
Ps. 122. tunt dicentes: Ad te leuaui oculos meos qui habitas
Morali. in celis. e De tribu iuda. Mora. Idem. Poſſunt ſi
gnificari in iuda omnes qui recte inuocant nomē domi
ni: nec ſenſu nec verbo diſſentientes a norma fidei quo

ꝟ rum

Incipit liber Vaidabber: id eſt liber Numeri. Ca. I

ſ quaſi que dicuntur vt ver ba domini penſentur.
Locutuſq; eſt domi a ⁊
a ſ Sapiētiſſimuȥ hebreoꝝ.
nus ad moyſen in
deſerto ſinai in ta b c
bernaculo federis
prima die mēſis ſe d
cūdi: āno altero egreſſionis eorū
ſ Mundo.
ex egypto dicēs ⁊ Tollite ſūmam e
vniuerſe ꝯgregationis filioꝝ iſrl
per cognationes ⁊ domos ſuas: f g
et nomina ſingulorum quicquid h
a ſ Nō feminī cui obſtat infirmitas. ſ Quia hec etas apta bello.
ſexus eſt maſculini a. xx. anno et i
a ſ Nō ſola etas: ſed virt⁹ reqritᷣ iſraelite.
a ſupra: oim virorum fortium ex k
iſrael: ⁊ numerabitis eos ꝑ tur
a ſ lex ⁊ ſacerdotiū: ſpirituali ſenſu annumerāt pri marū eccleſie ⁊ officia ſinguloꝝ: q̄ ſm tenorē le gis ꝑ veros ſacerdotes ſoīs eccle ordo diſponi dȝ.
mas ſuas tū ⁊ aarō: erūtq; vobi l
b ſcum principes tribuum ac do
morum in cognationibus ſuis:
c quorum iſta ſunt nomia. De tri
a ſ pater meus fortis. b ſ Al. qui interpretatᷣ abſconditus.
bu ruben eliſur filius ſedeur.
a ſ Exauditio interpretatᷣ: ⁊ ſignificat deuotionē eccleſie gētiliſ: de q̄ inauditu aurꝭ obediuit mihi
b ſ In hac dnātᷣ ſalamihel. i. pax mea de⁹ ieſus ſcȝ. pax nr̄a q̄ fecit vtraq; vnū cū ſigna potentie ſue ꝑ fideliū verba ⁊ opa demonſtrauit.
d De tribu ſymeō: ſalamihel filius
e ſuriſaddai. De tribu iuda: naa

Nico. de lyra

Incipit poſtilla ſup libro Numeroꝝ. Ca. I
Locutuſq; eſt dn̄s. Ex p̄dictis in p̄cedentibus li
bris patet ꝙ ſicᷣ in libro Gen̄. agitᷣ de fidelis pp̄li
electione cui lex erat danda. ſic in Exodo agitur
de legis datione pp̄lo iam electo: ⁊ a ſuitute egy
ptiaca liberato: verūtm̄ q̄uis in Exodo
ſit data lex q̄tū ad p̄cepta moralia: iudi
cialia ⁊ cerimonialia: hoc tm̄ eſt breuiter
⁊ ſuccincte. ⁊ iō in alijs libris ſequenti
bus addite ſunt alique leges ordinatio
nē pp̄li dn̄i magis ſpecificātes: ⁊ ad tria
predicta reducuntᷣ. In leuitico vero ſūt
addite leges vel precepta que ſpecificāt A
ordinationē pp̄li reſpectu cultus diuini
vt viſum eſt ibidem. Conſequenter aūt
in h̄ libro Numeroꝝ adduntur illa que
ſpecificant ordinationē pp̄li reſpectu cō
uictus mutui. īminebat aūt tunc popu
lo ꝓficiſci ad terram ſibi ꝓmiſſam: ⁊ iō
ꝑmo ponuntᷣ illa que pertinent ad ordi
nationē populi ꝓficiſci debentis. ſecun
do que pertinent ad ordinationē ipius
actu ꝓficiſcētꝭ. x. ca. tertio q̄ ſpectāt ad † ſ. 26. a
ordinationē ipi⁹ ad terminū accedentis.
xxxiij. ca. Circa ꝑmū cōſiderandū ꝙ in
pp̄lo debenti ꝓficiſci neceſſario requiri
tur ꝙ aliq̄ ſint ſubditi ⁊ obedientes: et
alij ſint regentes. q̄ vbi nō eſt guberna
tor pp̄ls corruet. Prouerbi. xxi. Et iō
ꝑmo ponitᷣ ordinatio ſubditoꝝ: ⁊ ſecun
do rectoꝝ. vij. ca. Circa ꝑmū ꝑmo ponitᷣ
ordinatio pp̄li ſm legē cōem. ſcd̄o q̄tū
ad ſpealē obligationē. vj. ca. Circa ꝑmū
adhuc ꝑmo ꝑmittitᷣ ordinatio pp̄li ſub
diti. ſcd̄o remotio īpedimēti. v. ca. Circa
ꝑmū cōſiderādū ꝙ in pp̄lo ſubdito cōitᷣ
ſunt tres ſtatus vel ordines. ſ. agricole
milites: ⁊ deo ſuientes. Prim⁹ nō hȝ h̄
locū. q̄ pp̄ls tūc habebat panē de celo
collatū ſine labore: vt dictū ē Exo. xvj.
Et iō ꝑmo agitᷣ de ordinatione bellan
tium. ſcd̄o de ordinatione deo miniſtrā
tium. iij. ca. Circa primū adhuc ꝑmo ꝑ
mittitᷣ numerus bellatoꝝ. ſcd̄o eoꝝ ſit⁹
circa tabernaculū. ca. ij. Circa p̄dictam
numerationē ꝑmo ponitᷣ p̄ceptū domi
ni. ſcd̄o executio mādati. ibi: Hi nobiliſſi
mi ꝑncipes. Circa ꝑmū d̄r ſic: Locutuſ
q; eſt dn̄s. Iſta dictio copulatiua q; co
pulat hūc libꝝ ad p̄cedentē ⁊ eſt ſenſus
ſicut in p̄cedenti libro locutus eſt domi
nus ad moyſen de ordinatione pp̄li in
cultu diuino: ſic in iſto de cōuictu popu
li ordinato. b In deſto ſinai. ante
q̄ inde recederent v̄ſus trā ꝓmiſſionis. c In tabernacu
lo federis. q̄ ex q̄ fuit erectū ibi: Loq̄batᷣ dn̄s ad eū. tabernacu
lū aūt fuit erectum menſe primo. ꝑma die menſis anni ſcd̄i exit⁹
filioꝝ iſrl de egypto. dn̄s aūt iſta dixit moyſi per menſem poſt.
ſic ſtatim ſb̄ditᷣ: d Prima die mēſis ſecūdi. ⁊ ptȝ. e Tol
lite ſūmā ⁊c. dicᷣ Ra. Sa. ꝙ ſicᷣ eſt homini habenti peculiū val
de dilectū ꝓpter quod numerat ipm̄ freq̄nter. pp̄ls iſrael erat
q̄ſi peculiū dei: vt hr̄ Exo. xix. ⁊ iō numerus ei⁹ exp̄mitᷣ in exitu
de egypto: vt hr̄ Exo. xij. Itē numeratus fuit poſt caſuȝ de ado
ratione vituli: vt hr̄. xxx. et. xxxj. Hic vero ſitᷣ p̄cipitᷣ nūerari et
ꝙ h̄ nūeratio ſit alia ab illa ptȝ. q̄ de argento illius numeratio
nis facte ſunt baſes tabernaculi: vt hr̄ Exo. xxx. ⁊ ideo illa nu
meratio p̄ceſſit fabricationē ⁊ erectionē tabernaculi. iſta autem
que hic p̄cipitur ſecuta eſt erectionē tabernaculi ꝑ menſem: vt
iam dictū eſt. f Per cognationes. i. tribus. voluit em̄ dn̄s
ꝙ nō ſolū ſciretur numerus multitudinis in generali: ſed etiam
cuiuſlibet tribus per ſe. ⁊ in ſpeciali. g Et domos ſuas. q̄
in vna tribu erant multe familie. ſicᷣ ī tribu leui erāt caathite: me
rarite: gerſonite: ⁊ faciebant diuerſas domos. h Quicq̄d ſe
xus ē maſculini. ⁊ ſic mulieres excludebātᷣ ab iſta numeratione
i A viceſimo an. ⁊ ſ. q̄ iuniores nō mittebātᷣ ad prelium.
k Viroꝝ fortiū. ad excludēdū ſenes q̄ iā erāt emerite militie.
l Erūtq; vobi. ⁊c. fuertᷣ em̄ adiūcti ī h̄ negocio moyſi ⁊ aaron
q̄ q̄libet eoꝝ magis ꝯgnoſcebat illos de tribu ſua q̄ moyſes et

☞ rum merito naaſon pnceps fuit qui.ſ.nõ ſolũ alios pdicãdo
inſtruit:ſed etiam virulenta vitioꝝ iacula corp⁹ ſuũ caſtigan/
1.Cor.9.d do in ſemetipo interficit.ſm illud:Caſtigo corpus meũ: et in
Allego. ſeruitutẽ redigo ⁊c. All. Juda:de q̃ reges:q̃ interpͣtaꝛ con
feſſio vel laudatio.hic pplm ſignificat eccleſie:cui⁹ caput ẽ leo
de tribu iuda.i.xp̃s.Vere enim fidei
laudatio vel cõfeſſio.i.recta pdicatio
tm̃ in eccleſia eſt.Naaſon q̃.i.ſerpen/
tinus:vel auguriũ:filius aminadab
ſcꝫ ſpõtanei populi:ſaluator intelligi
tur:de patriarchis do deuotis famu/
B lis genitus:q̃ p mortẽ ſuam deſtruxit
diabolũ. Jn ſerpente em̃:vñ primum
mortis cã.i.pctm̃ pceſſit:mors figu/
Joh.3.b raꝛ.Vñ:Sicut exaltauit moyſes ſer/
pentẽ in deſerto:ſic exaltari optet fili
um hoĩs ⁊c. a De tribu iſachar.
Raba.Jſachar monachos nõ incon/
grue expmit:qui omnibus mũdi ne/
gocijs ſpretis:dono dei.i.ſpũſancto
ptegente:pmiũ eternũ diſtricta vita
voluptate mortificata querunt:⁊ põ/
pam mundi calcantes:humilia am/
plectentes:ſoli deo placere cupiunt.
Allego. b Nathanael.All. Qui pie exer/
cent ſe vt mercedẽ in celis accipiant
coꝝ pncipes eſt nathanael.i.de⁹ meuſ
vel domũ.dei filius ſuar.i.puſilli xp̃i
ſcꝫ qui inter hoĩes puſill⁹ appuit:ipe
em̃ dux:⁊ ipe merces. c De tri/
bu ꝣabulon.Jdẽ.Zabulon patientes
figurat:qui cõtra oĩa aduerſa muni/
mine ꝟtutũ inuicti pſeuerãt:quoꝛuꝫ
pnceps ſolus deus eſt:ſine quo nihil
poſſunt agere:dicentes cũ apoſtolo:
Rom.8.g Quis nos ſepabit a charitate xp̃i?
tribulatio an anguſtia ⁊c.
Allego. d Heliab.All.Habitaculũ fortitu/
dinis hꝫ pncipem heliab:qui intpre/
taꝛ deus meus pater:deũ.ſ. qui ẽ pr̃
fideliũ:q̃s diſponit ⁊ regit.Et eſt fili⁹
helon.i.quercuſ.Eccleſia em̃ recte di
citur habitaculũ fortitudinis contra
hereticos.ſ.⁊ ſciſmaticos.
e Joſeph.Jdẽ Joſeph pr̃ duaꝝ tri/
buũ xp̃m ſignificat patrẽ populorum
duoꝝ:⁊ lapidẽ angularem: Ephraim
minor manaſſe pmogenito prelatus:gentilẽ populuꝫ iudaico
Mat.8.b plaťũ.Vñ:Amen dico vobis nõ inueni tantam fidẽ in iſrael.
Phil.2.b f Eliſama.Eliſama xp̃m ſignificat.de q̃ dr̃:Fact⁹ eſt obediẽſ
Joh.8.d pr̃i vſq; ad mortẽ ⁊c.qui de ſe ait:Que audiui ab eo hec loq̃r
in mundo.hic ẽ filius ãmiud.i.ppl̃i mei incliti:de ſtirpe.ſ. re/
gum patriarchaꝝ ⁊ pphetaꝝ. Ra.Eliſama pnceps in tribu
ephraim:ſignificat eos q̃ attente verbũ dei audiunt corde bo
no ⁊ optimo:⁊ fructũ afferũt in patientia. g Ammiud.
Populus me⁹ inclitus:vel obliuioſus:ea.ſ.que retro ſũt ob/
liuiſcens:in anteriora ſe extendens vt accipiat coronam vite
quã retribuet deus diligentibus ſe. h Gamaliel.Gamali
el reddidit mihi deus:fili⁹ phadaſſur.i.redemptionis valide
pnceps eſt in tribu manaſſe:q̃ interpͣtaꝛ oblitus:vel obliuio/
ſus:cũ xp̃s(quẽ aduocandũ pplm iudaicũ pr̃ ĩ mũdũ miſit)
in regno ſuo gentẽ obliuioſam inuenit.Oblit⁹ eſt em̃ iſrl̃ crea
Rom.11.d toris ſui.Nõ tñ oẽs perierũt:ſꝫ cũ plenitudo gentiũ intraue/
rit oĩs iſrael ſaluus fiet. i De tribu beniamin. Beniamin
hieruſalẽ ſignificat:q̃ eſt in tribu ſua:cui⁹ popul⁹ ſm pphetiã
Geñ.35.c rachel bennoni.i.filius doloris fuit:q: graui dolore matrem
affecit.Sanguinẽ em̃ pphetaꝝ fudit:⁊ in xp̃i necem cõſpirãs
Mat.27.c ait:Sanguis ei⁹ ſup nos:⁊ ſup filios nr̃os. Jn credentib⁹ ve/
ro iuxta patris pphetiã filius dextre. Beniamin q̃ꝫ gentilem
populũ poteſt ſignificare:q̃ filius doloris fuit xp̃ianos perſe/
quendo. Fili⁹ etiã dextre poteſt dici:q: in iudicio ad dexteraꝫ
dei erit:vel q: dextera.i.bona opera facit. Huius ppl̃i abidan
.i.pater meus iudex:filius gedeonis:q̃ interpͣtaꝛ tẽtatio iniq̃
tatis:vel hũilitatis:princeps eſt. Quia xp̃s(quẽ humilem iu
deus ſpreuit ⁊ diabolus inique tẽptauit)caput eſt credentiuꝫ
Morali. ⁊ iudex venturus viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ. Mora. Filius dextre
ſignificat eos q̃ fortiter pugnant contra inimicos:⁊ fortiꝛ pre
mũt tẽtationis ſtimulos:nec femineũ aliq̃d vel molle ĩ ſe do/
minari

a ſon filius aminadab. De tribu
b iſachar: nathanael filius ſuar.
c d De tribu ꝣabulon: heliab filius
ſ robuſti. ſ Augmentum.
e helon: Filioꝝ aũt ioſeph de tri
ſ frugifer vel creſcẽs. a ſ de⁹ me⁹ audiẽs. b ſ po
f g bu ephraim: eliſama fili⁹ ãmiud.
pulus me⁹ inclitus. a ſ reddidit mihi deus.
h De tribu manaſſe: gamaliel filiuſ
a ſ redẽptionis valide.
i phadaſſur. De tribu beniamin:
a ſ pater meus iudex. b ſ qui tẽtatio iniq̃tatis vel humilitatis mee interpretatur.
k abidã filius gedeonis. De tribu
l dan: abieꝣer fili⁹ amiſaddai. De
tribu aſer: phegiel filius ochran.
m De tribu gad: heliaꝣaph filius
n duel. De tribu neptali: ahira fili⁹
a ſ virtutibus preclari doctrina eximij merito ĩ eccleſia principantur.
henan. Hi nobiliſſimi principes a
a ſ fideliũ: Multitudinis credẽtiũ erat cor vnũ et anima vna.
multitudĩs p trib⁹ ⁊ cognatiões
ſuaſ ⁊ capita exercit⁹ iſrael: quos
a ſ lex precedit: que ſacerdotem docet ⁊ inſtruit. b ſ ſacerdotium.
tulerũt moyſes ⁊ aaron cum om
ni vulgi multitudine: ⁊ congre/
ſ principio.ſ.noui teſtamenti.
gauerunt primo die menſis ſecũ
o di: recenſentes eos p ↄgnatiões
et domos ac familias ⁊ capita ⁊

minari permittunt. k De tribu dan. Dan iudicium vel
iudicans. Hi ſunt q̃ oĩa diſcrete agunt:qui aieꝣer.i. fratrem
adiutorẽ ſibi pncipẽ conſtituunt:⁊ ſm patrũ regulã oĩa faci
unt:vel oĩa bona ſua deo tribuũt. Ra.Dan iudicium vel
iudicans. Aieꝣer frater meus adiutor. Amiſaddai: popul⁹
meus ſufficiens. Jn dan q̃ accipimuſ
gentiles qui de frigore ĩfidelitaꝛ ad
grãm xp̃i cõfugerunt. Vñ in ſequen/
tibus ad aq̃lonem iuxta tabernacula
dan primus caſtrametatur. Aieꝣer q̃
fili⁹ amiſaddai in hac tribu pnceps ẽ:
cũ eccleſie de gentibus apoſtoli chri/
ſti q̃ſi frẽs:verbo ⁊ ope ſufficiẽtes pn
cipanꝛ:⁊ fraterna dilectione ad ſocie
tatẽ ſpiritalis grẽ hortanꝛ.
l De tribu aſer. Aſer beatus:vel di
uitias habens:fideles virtutib⁹ locu
pletes ſignificat:q̃bus pncipaꝛ phe/
giel.i.occurſio dei. Filius ochrã qui ĩ
terpretaꝛ turbauit eos:xp̃s.ſ.media/
tor dei ⁊ hoĩm qui hũano generi peri
clitanti occurrit:malignos ſpũs re/
pellendo turbauit.vñ: Appropians
Luc.10.f alligauit vulnera eius:infũdẽs oleũ
Morali. ⁊ vinũ ⁊c. Mora. Jn aſer figuran/
tur q̃ cuncta conſilio agunt:nec cadu
cis rebus:ſed virtutibus diuites ẽẽ
volunt:ſubſtantiã ſuã paupibus tri/
buunt:theſauros in celo condũt vñ
beati erunt. Retribuetur em̃ eis ĩ re/
ſurrectione iuſtoꝝ. m De tribu
Allego. gad. All. vel Mora. Gad accinctus.
Heliaſaph dei mei protectio:vel ac/
cenſio. Duel agnoſcens deũ. Gad er/
go fideliũ populũ ſignificat:qui ſem
per lũbos mẽtis accingit iuſticia: et
armis ſpũalibus ĩſtructus ſpiritales
nequicias debellat:cui pſidet chriſt⁹
de ſtirpe patrũ pgenit⁹: vere deum
agnoſcens ⁊ ei obediens:ſuos diri/
gẽs ⁊ ptegẽs. Põt etiã gad docto
res expmere:q̃ ĩ pcictu ↄſtituti ho/
ſtibus reſiſtere pati ſunt:inter q̃s ex/
cellit heliaſaph: q̃.ſ.cor leuat ad deũ
Prou.30.a vñ petijt auxiliũ.vñ: Gall⁹ accict⁹: vl
ſuccictus lũbos ⁊ aries:nec rex q̃ re/
ſiſtat ei. n De tribu neptalim.
Neptalim cõuerſus vel dilatatuſ.hic eſt fidelis ppl̃s qui ab
errore cõuerſus p mundi terminos fidei abundantia dilata/
Eſa.54.a tus eſt. Cui dicit Eſaias: Dilata locũ tẽtorij tui ⁊c. Ahira.i.
fr̃is mei amicus. Filius hennon.i.fontis triſticie:huic prela
tus eſt:quia dei filius qui fratribus.i.iudeis amic⁹ fuit: q̃ſi
p legẽ ſui noticiã tribuit:ipi mõ gentilitati p pnĩe triſticiam
conſulens ad fidẽ conuertit:vt in exercitu ſuo adnumerati
ipſius ducatu ⁊ regimine fruerenꝛ in prelio ſpiritali.
Morali. Mora. Jn neptalim intelliguntꝛ ſcti qui charitatẽ fratni/
tatis etiã ad inimicos dilatant:hoꝝ pnceps eſt ahira.i. ipſe
dñs q̃ eos ſui amoris ducatu regit q̃s non inter ſeruos: ſed
Joh.15.b ĩter amicos cõſcribit.vñ: Jã nõ dicã vos ſuos ſꝫ amicos ⁊c.
o Per cognationes. Aug⁹. Merito querit quare per om
nes tribus dicitur ſm ppinquitates eorum:ſm populũ eo/
rum:ſm domos familiaꝝ eoꝝ:ſm capita:ſm numerum no/
minum eoꝝ:⁊ hec quinq; ſimiliter omnino repetũtur donec
omnes tribus compleantur:quaſi aliud ſit ſm propinquita/
tes eorum:aliud ſm populos:aliud ſm domos familiarum:
aliud ſm numerum nominum:aliud ſm capita:cum potius
videantur alijs verbis idem ſignificare hec omnia. Nimirũ
ergo ipſe numerus aliquid ſignificat:vt hic idem quinquies
varie repetatur. Nam iſte numerus.i.quinarius ſicut in q̃n
q; libris moyſi in vete.teſta.maxime cõmendatur. Jlla ꝟo
quattuor que deinceps connectuntur.i. maſculina a.xx. an/
nis ⁊ ſupra: Omnis qui procedit in virtute:ex recognitione
eorum: Quis et ipa per oẽs tribus eodem modo repetantur

☞ habent

Nico.de lyra

aaron. a Hi nobiliſſimi principes multitudinis.hic con/
ſequenter ponitur executio dicti mandati per perſonas pre/
dictas:⁊ patet littera vſq; ibi:

Leuite

Glo. ordi.

habent neceſſariam differentiam. Cum enim ageretur de numero vniuerſe multitudinis ad vnā3 tribum pertinentis: diſcernend⁹ erat ſexus. Jdō poſitum eſt: omnia maſculina. Et ne paruuli etiam computarentur: adiunctū eſt a.xx. annis ⁊ ſupra. Et ne imbellis ſenectus numeraretur: additum eſt: omnis qui procedit in virtute. Et omnia concluduntur verbo eius operis quod fiebat: vt dicatur recognitio eorum. Recognitio enim fiebat cū hec hominum vel nominum milia computarentur. Quinq3 igitur illa propinquitates populi: domus familiarum: ⁊ numerus hominum ⁊ caput: ⁊ iſta quattuor ſexus: etas virtus: recognitio: fortaſſis in ipſo numero aliquid ſignificant. Si eīm horum numerorum alter multiplicetur ex altero vt quinquies quaterni aut quaterquini ducantur viginti fiunt. Quorum numero etiā adoleſcentium etas illa ſignatur q̄ numerus memoratur quando itratur ad terram promiſſionis: ⁊ dicitur illa etas.xx.annorum que non declinauerit in dexteram: aut in ſiniſtrā: vbi videnť mihi ſignificari fideles ex vtroq3 teſtamento fidem veram tenentes. Nam vetus teſtāmentum quinq3 libris moyſi maxime excellit ⁊ nouum quattuor euāgelijs.

a A vigeſimo. Jſido. A vigeſimo anno numerantur qui ad bellum eliguntur. quia ab hac etate contra vnumquemq3 vitiorū bella naſcuntur. Jdeoq3 ad pugnā eliguntur: vt pugnent contra libidinem: ne luxuria ſupentur.

b Trigintaquinq3. Boni coniugati: quia ad ſignificandum triceſimum inde ⁊ pollex blādo oſculo coniungūtur. Unde aliud triceſimum: aliud ſexageſimum aliō vero centeſimum.

c Sexagintaduo ⁊c. Gilber. Nō puto ſilentio pretereundum q̄ modo minores ſume numerorum ⁊ minoris ſacramenti precedunt. Maiores vero ⁊ maioris dignitatis ſuccedunt: vel econuerſo. Honore.n. ſeinuicem milites xp̄i preueniunt: ⁊ ſuperiores inuicem arbitranť. Audacius quoq3 congrediuntur coniugati q̄3 ꝯtinētes: ꝯtinētes q̄3 virgines: ⁊ maiorꝭ ſūt meriti. Aliqn̄ xō intmiſcenť ſūme: ne cādor xginitatꝭ abhorreat āplexū cōiugij: et ī neceſſitatib⁹ carnis xginitati ⁊ cōtinētie miniſtrāt ꝯiugati: vt diuini exercit⁹ ſit cor vnū ⁊ aīa vna.

d Septigenti. Spiritalib⁹ donis ꝓuecti: ⁊ ad dexteraȝ dei locandi. Cētenarꝭ.n.nūer⁹ ꝑmus ī dextera cōputať: pollice ⁊ idice ī coronam flexis. vn̄ iā dextera cōputat ānos

Tribū

Nico. de lyra

a Leuite ⁊c. cui⁹ cā ſbdiť ī principio ca. ſcd̄i. b Locutuſq3 ē do. Deſcꝑto nūero bellatoꝝ. h̄ ꝯſir deſcribiť coꝝ diſpoſitio circa tabernaculuȝ: ꝑmittiť tn̄ rō quare leuite nō ſūt nūerati. ſcd̄o ſbdiť diſpoſitio tꝑlī. ibi: Metabūť āt caſtra. Ratio

aūt ꝑmi

a ſ duplici perfectione: hiſtoriali ſenſu legis ⁊ ſpiritali.

a noīa ſinguloꝝ a vigeſimo anno ⁊ ſupra: ſicut ꝓcepat dn̄s moyſi. Numeratiq3 ſūt in deſerto ſinai. De rubē primogenito iſraelis ꝑ generationes ⁊ familias ac domos ſuas: ⁊ noīa capitū ſingulorū: omne C

a ſ ad differentiā feminarū. b ſ ad differentiā paruuloꝝ. c ſ hoc addidit ne in bellis ſenectus computaretur. d ſ nouum teſtamentum. ſ. et vetus tenentes in veritate.

qd̄ ſexus eſt maſculi a.xx. anno ⁊ ſupra procedentiū ad bellum quadraginta ſex milia quingenti. De filijs ſymeon ꝑ generationes ⁊ fa

a ſ perfecti in opibus. ſ ſumme ꝑfectionis. b ſ ſanctiſpiritus confidentes auxilio qui in quinq̄geſima dieſuper diſcipulos venit. ſ numerati.

milias ac domos cognationū ſuaruȝ recenſiti ſunt ꝑ noīa ⁊ capita ſingulorū omē qd̄ ſexus eſt maſculini a.xx. anno ⁊ ſupra ꝓcedentiū

a ſ ſpiritale. b ſ gloria ꝑfectoꝝ eſt principium ⁊ in ꝑfectione ſanctoꝝ imperfectio eſt.

ad bellū.lix. milia trecenti. De filijs gad ꝑ generationes ⁊ familias D

ac domos cognationū ſuarū recenſiti ſunt ꝑ noīa ſinguloꝝ a viginti

ſ bene vtentes ſenſibus corporis.

annis ⁊ ſupra: omnes qui ad bella ꝓcederent. xlv. milia ſexcenti.l. De filijs iuda per generationes et familias ac domos cognationū

ſ alij indigni numero.

ſuarū ꝑ noīa ſingulorū a.xx. anno: ⁊ ſupra: omēs q̄ poterāt ad bella

a ſ ſpiritalē itelligenciā legis hn̄tes in ſeptenario eīm ſpūs: in denario lex ſignificatur.

procedere recenſiti ſunt.lxxiiij. milia ſexcenti. De filijs iſachar per generationes ⁊ familias ac domos cognationū ſuarum per nomina

a ſ numerat de⁹ multitudinē ſtellarū: ⁊ oib⁹ eis nomina vocat.

ſingulorū a.xx. anno ⁊ ſupra omēs qui ad bella ꝓcederent: recenſiti

a ſ nouo inſtructi teſtamento. ſ vel.xxx.

ſunt quinquaginta quattuor milia quadringenti. De filijs ȝabulō E

ſ numerati.

per generationes et familias ac domos cognationū ſuarum recenſiti ſunt ꝑ noīa ſinguloꝝ a vigeſimo anno ⁊ ſupra: omēs q̄ poterant

a ſ ſpūſſancti gratia perfecti. b ſ quattuor principalibus virtutibus perfecti.

ad bella ꝓcedere: quinquagintaſeptem milia quadringenti. De filijs ioſeph filiorum ephraim ꝑ generationes et familias ac domus

ſ .i. numerati.

cognationū ſuarū recenſiti ſunt per nomia ſingulorū a. xx. anno. et

ſ .i. in modeſtia corporalium ſenſum perfecti.

ſupra: omēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere.xl. milia q̄ngenti. Porro filiorū manaſſe ꝑ generationes et familias ac domos cognationum F

ſuarū recēſiti ſūt ꝑ noīa ſingulorū a.xx. annis et ſupra; omēs q̄ pote

ſ dilectionem dei ⁊ proximi amplectentes.

rant ad bella ꝓcedere.xxx. duo milia ducenti. De filijs beniamin ꝑ generationes ⁊ familias ac domos cognationū ſuaꝝ recenſiti ſunt noib⁹ ſingulorū a.xx. āno ⁊ ſupra: omēs q̄ ad bella poterant ꝓcede

b re triginta quinq3 milia quadringenti. De filijs dan ꝑ generatiōes ⁊ familias ac domos cognationū ſuaꝝ recēſiti ſūt noibus ſinguloꝝ

ſ continentes.

c a vigeſimo anno ⁊ ſupra: oēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere: ſexaginta

a ſ coniugati. b ſ virgines corpe ⁊ ſpū. centenarius eīm virginitatem denarius perfectionem. c ſ ſpiritualibus donis ꝓuecti: ⁊ ad dexteram dei locandi.

d duo milia ſeptingenti. De filijs aſer ꝑ generationes et familias ac G

domos cognationū ſuarū recenſiti ſūt ꝑ nomina ſinguloꝝ a.xx. anno ⁊ ſupra: omēs q̄ poterāt ad bella ꝓcedere.xl. milia ⁊ mille q̄ngēti. De filijs neptalim ꝑ generatiōes ⁊ familias ac domos cognationū ſuaꝝ recēſiti ſūt noib⁹ ſinguloꝝ a.xx. anno ⁊ ſupra: omēs q̄ pote

a ſ fide trinitatis armati. b ſ ſcuto fidei q̄ in q̄ttuor euāgelijs cōtinetur: perfecte muniti. c ſ nouit iuſtus animas iumentorum ſuorum.

rāt ad bella ꝓcedere q̄nq̄gita triā milia q̄drigēnti. Hi ſūt quos nū

a ſ apoſtoli ⁊ apoſtolici viri. b ſ ſupradicti viri.

merauerūt moyſes et aarō ⁊ duodecī ꝑncipēs iſrł ſinglos ꝑ domos

ſ Als: omnes filij.

cognationū ſuaꝝ. Fuerūtq3 oēs filij iſrł ꝑ domos ⁊ familias ſuas a

a ſ ꝓ ꝑfectione operū. ſ ꝓ fide trinitatis. ſ fortium.

xx. anno et ſupra: qui poterant ad bella ꝓcedere ſexcenta tria milia

ſ q: ſacerdotalis dignitas a plebeia multitudie remota ē vt i exēplū boni emineat.

viroꝝ quigenti.l. Leuite autem in tribubus familiarū ſuarum non a

ſunt numerati cum eis. Locutuſq3 eſt dominus ad moyſen dicens: b

a Tribum leui. Raba. In tribu leui ſacerdotalis or/do ſignatur: qui ſuper tabernaculū teſtimonij cōſtituit: vt eccleſie. ſ. in q̄ cōdita ſunt dei teſtamenta curā gerant ⁊ oīa vaſa. i. fideles ad ſpiritale miniſteriū electi ſine er roꝛe ⁊ vitioꝝ ſoꝛde ꝑmaneant. Hic eīn oꝛdo quicq̄d ad cerimonias legis ꝑtinet: ꝓcu/rare dꝫ. Ipiꝰ eſt eīn ppl'm doce re: quō ſm legē honeſte ⁊ oꝛdi nate in eccleſia viuāt. Ipi ta/bernaculū poꝛtant: ⁊ vtenſilia eius. Quia ſacerdotes cōpati endo: infirmoꝝ mores toleran do ⁊ cōſolando: quaſi humeris laboꝛis ⁊ patiētie eccleſiaꝝ poꝛ tant. b Deponent. Id eſt ſermone ⁊ exēplo diſponent q̄/modo q̄ſq; humiliatus in ꝑfe/ctu v̄tutū gradiat'. c Quiſ quis externoꝛum. Augꝰ: Alie/nigena q̄ acceſſerit moꝛiat'. hic alienigena intelligendus ē eti/am de illis filijs iſrl' qui nō fue rant de illa tribu: quā taberna culo deſeruire ꝑcepit. i. qui nō fuerint de tribu leui. Mirū eſt aūt quō abuſiue alienigena dr̄ qō magis alteriꝰ gener' hoīes ſignificat: ⁊ allogenes: et non magis allophiloſ qō ſignificat alterius tribus hoīes: q̄ noīe magis vtit' ſcḋtura in aliaꝝ gē tiū hoībus vt allophili appellē tur: q̄ſi aliaꝝ tribuū hoīes.

Allego. Alſ. Qui ad ſacrū miniſteri um indignus accedit: penā ꝓ/ſumptionis non euadit. Nemo eīn debet ſibi ſumere honoꝛem niſi qui vocat' a deo tāq; aarō.

a Pa. 26. d Vn Ozias q̄ ſacerdotium vſur pauit lepꝛa percuſſus eſt.

Allego. d Vnuſquiſq; per tur. Alſ. Orige. Vnuſquiſq; ſm ſigna ī cedat in caſtris h̄ ꝑcepit moy/ſes: īmo deus ꝑ moyſen. Pōt aūt fieri vt emulatione bonoꝝ opeꝝ ab inferioꝛibus ſigniſ ad melioꝛa ⁊ magnificentioꝛa ꝑue niamus. Si eīn in ꝓmptu ha/buerimꝰ ſtudiū melioꝝ ⁊ poſte

A rioꝛa obliuiſcentes ad anterio ra extendamur: in reſurrectio/ne moꝛtuoꝝ (vbi ſicut ſtella dif fert a ſtella: cuiuſq; merita re/fulgebūt) ab inferioꝛibꝰ ad me lioꝛa ſignaꝝ fulgētioꝛa trāſferemur: ⁊ ſplendētioꝛibꝰ ſtel lis eq̄bimur. Et etiā intantū poteſt ī hac vita humana natura ꝓficere: vt in reſurrectione moꝛtuoꝝ non ſolum

Mat. 13. f ſtellaꝝ ſed etiā ſolis ſplēdoꝛi valeat eq̄ri: q2 fulgebunt iuſti ſicut ſol in regno dei. Hinc ergo eſt q ſupponit ſm ſigna ſua per domos familiarū ſuaꝝ. Qō dicit per do/mos familiaꝝ: in greco idem eſt ſermo quem ponit ibi Apl's: ex quibꝰ oīs paternitas in celo ⁊ in terra noīat'. Quas ḡ paternitates paulus: familias dicit latinꝰ in/terpꝛes. Iſte ſunt ḡ paternitates vel familie quas pau/lus iam oſtendit in celis: moyſes ſub figuris legalibus deſcribit in terris: ſm quas incedere nos monet: vt poſ ſimus paternitatibꝰ celeſtibus ſociari. Sunt eīn familie ⁊ paternitates in celo: ex quibus foꝛte eſt illa quā pau/lus eccleſiā ꝑmitiuoꝝ aſcriptā in celis noīat. Cui ſoci abimur: ſi oīa ſm oꝛdinē gerimꝰ. ſi nihil inquietū: nihil inoꝛdinatū: nihil inhoneſtū inueniat' ī nobis. Ca. II

Allego. Locutuſq; ⁊c̄. Alſ. Orige. A. xx. Locutuſq; ē do/minus ad moyſen ⁊ aaron dicens: Hō ſm oꝛdi/nē ſuū incedat: ⁊ ſm ſigna ſua: ſm domos fami/liarū ſuarū caſtra collocēt filij iſrl' ex aduerſo ⁊c̄. Docu it q exercitus dei de terra egypti exiens: ⁊ per deſertuꝫ tranſiens viſitatus eſt. i. numeratus ꝑ moyſen et aaron ⁊ ꝑ ſingulas tribus ſequeſtratus: ſub certo nūero cenſi

tus

ſ ſacerdotalem oꝛdinē ⁊ miniſtros eccleſie.

a Tribum leui noli numerare: ne a

ſ cum plebeia multitu/

q; pones ſummam eoꝛum cum b

dine cui debet preeſſe.

filijs iſrael. Sed conſtitues eos c

a ſ eccleſiā in q̄ vtrūq; teſtamentū ſeruatur.

ſupꝛa tabernaculū teſtimonij et

ſ fideles qui ſunt vaſa electionis.

cuncta vaſa eius ⁊ q̄cquid ad ce

a ſ cōpatiendo tolerādo conſolando.

rimonias ꝑtinet. Ipi pōꝛtabūt

ſ eccleſiam. ſ diuerſos oꝛdines.

tabernaculū ⁊ omnia vtenſilia

eius: ⁊ erūt in miniſterio atq; ꝑ

ſ ne alicubi pateat aditus hoſti paſtoꝛali cu/ra vigilantes.

gyrum tabernaculi metabūtur.

a ſ humiliari docebūt.

b Cū ꝓficiſcēdū fuerit: depōnent leuite tabernaculū: cū caſtra me

a ſ docētes q̄liter ſpe erecti: ſtatu fidei: ⁊ cōſtā/tia operum firmiter conſiſtant.

c tāda ērigēt. Quiſquis externo d e

rū acceſſerit occidetur. Metabū f g

d tur autem caſtra filij iſrael: vnuſ

quiſq; ꝑ turmas ⁊ cuneos atq; h i

exercitū ſuū. Poꝛro leuite ꝑ gy/ k

rum tabernaculi figēt tentoꝛia:

ne fiat īdignatio ſupꝛa multitu/ l

dinē filioꝝ iſrael: ⁊ excubabūt ī

cuſtodijs tabernaculi teſtionij.

Fecerūt ergo filij iſrl' iuxta oīa q̄ ꝑcepat dn̄s moyſi. Ca. II

e L Ocutuſq; eſt dominus †

ad moyſē ⁊ aarō: dicēſ:

Singuli ꝑ turmas ſuaſ m†

aūt ꝑmi fuit inhibitio dei que tangitur cū dr̄: a Tribū le. no. numerare. ſ. cū alijs filijs iſrl'. fuit tñ ꝑ ſe nūerata. vt h̄r ca. ſe. ideo ſubditur: b Neq; pones ſūmā eoꝝ cū filijs iſrl'. i. qñ eos nu/meraueris nō aggregabis ſūmā eoꝝ cū ſūma alioꝝ: ſꝫ erit per ſe diſticta. cuiꝰ rō ſubdit' cū dr̄: c Sed ꝯſtitues eos ſupꝛa tabna culū teſtimonij ⁊c̄. q2 erāt deputati ad aliq̄d maiꝰ. ſ. ad diuinū cultū. iō nō ſunt numerati. cū bellatoꝛibꝰ: q2 nō tenebant' ire ad pꝛelium ad h̄ vt bellarent. At tñ aliqui ſacerdotes te/nebant' ire ad exhoꝛtandū bellatoꝛes vt ha/bet' Deutro. xx. vbi dr̄ ſic: Appꝛopinquante iā ꝑlio ſtabit ſacerdoſ añ faciē ⁊ ſic loquet' ad ppl'm ⁊c̄. nō tñ erat illis illicitū bellare maxīe in caſu neceſſitatis. vñ ⁊ Ionathas ⁊ ſimon frater eiꝰ q̄ fuerunt ſūmi ſacerdotes fuerunt ſtrenui ꝑliatoꝛes ſiue bellatoꝛes: vt habetur li. Macha. officia aūt leuitaꝝ q̄bus debebāt eſſe intenti: ⁊ q̄ tangunt' hic in generali pleni us exꝑment' ca. ſe. d Quiſquis externo/rū. i. alteriꝰ tribꝰ. e Acceſſerit. volens ex ercere officia leuitaꝝ. f Occidet'. ſ. a dn̄o tāq; īdebite vſurpans officiū ſibi interdictū. Aliā etiā cām q̄re leuite nō fuerunt cuꝫ alijs numerati inducit Ra. Sa. dicens q h̄ fuit: q2 ſnīa moꝛtis erat ꝓulſa a deo ſuꝑ oēs bellato/res q̄ fuerūt h̄ numerati: vt h̄r. j. xxvj. ca. do/minꝰ aūt nolebat q leuite huic ſnīe ſbiacerēt eo q nō peccauerūt in adoꝛatione vituli ſaltē ꝓ maioꝛi ꝑte: vt dictū fuit Exo. xxxij.

g Metabunt' aūt. h̄ ꝯñr deſcribit' diſpoſitio caſtroꝝ circa tabernaculū. ⁊ pꝛimo in genera li. ſcḋo in ſpēali. ibi: Ad oꝛientē. Circa ꝑmum dr̄: Metabunt' aūt caſtra. i. diſponēt tētoꝛia.

h Per turmas. eſt auteꝫ turma multitudo xxx. bellatoꝝ: ⁊ dr̄ a turbo bas: q2 diſpoſita ē ad turbandū aduerſarios ſi tñ ſit equitū dici tur ꝓpꝛie ala. ſi peditū turma. i Et cune/oſ. eſt aūt cuneꝰ multitudo bellatoꝝ ſic' debite coniunctoꝝ: ⁊ dr̄ a coeo is. q̄ſi coeūtes ī vnū. ſm aliq̄s auteꝫ dr̄ multitudo diſpoſita ad mo dū cunei: q̄ eſt inſtrumentū ad ſcindendū li/gna. ⁊ ex h̄ hꝫ nomen. q2 ad modū talis īſtru menti diſpoſita ē talis multitudo ad penetrā dum ⁊ ſcindendū aciem aduerſarioꝛum.

k Poꝛro le. ꝑ gy. ta. fi. tētoꝛia. int' tabnacu lū ⁊ reliquū ppl'm ꝑ modū in ca. ſe. diſpoſitū.

l Ne fi. in. ſu. multi. ſi aliqui de alijs vellēt accedere nimis ꝓpe tabnaculū.

Capi. I

Moꝛaliter. a† Locutuſq; eſt dn̄s. In h̄ caplo de/ſcribit' ppl'i nūeratio ꝑ moyſen ⁊ aarō ⁊ duo/decim ꝑncipes ppl'i. Myſtice ꝑ moyſen du cē ⁊ aarō pontificē ītelligit' ipe xp̄s qui ſimul dux ē ppl'i xp̄iani ⁊ ſacerdos ſūmꝰ. Per duodecim ꝑncipes intelli gunt' apl'i ⁊ coꝝ ſucceſſoꝛes ꝑ ppl'm numeratū ppl's credentiuꝫ ad ꝑdicationem apl'oꝝ xp̄o tñ ꝑncipaliter opante: ꝓpter qō ipe dicit Ioh. xv. Sine me nihil poteſtis facere. Numerant' aūt hic poten/tes ad bella ꝓcedere ꝑ qō ſignificant' fideles q̄diu ſūt de coꝛpoꝛe militātis eccleſie. Dicūt' aūt ſexcētatria milia q̄ngentiq̄nq̄ginta. ꝑ ſexcēta tria milia q̄ eſt maioꝛ numerꝰ ſignificat' multitudo creden/tiū obligatoꝝ ad ꝑcepta decalogi adīplenda in fide trinitat': eo q iſti nūeri reſultant ex multiplicatione ⁊ replicatione denarij ⁊ ter/nario. Per quingentos vero quinquaginta qui ē minoꝛ nūerus ītelligunt' illi q̄ nō ſolū tenent' ad decalogi ꝑcepta: ſꝫ cū h̄ ad ꝯſilia eo q q̄nq̄ginta nūerꝰ ē ſpūiſctō appꝛopatꝰ: q2 ſpūſſctūs datus fuit aplis ī ſigno viſibili q̄nq̄geſima die a feſto paſchali. ꝓfitētibꝰ autē in religione q̄ ſe obligāt ad obſuationē ꝯſilioꝝ ſaltē aliq̄ꝝ tāta da tur grā q̄nta dat' ī baptiſmo: vt refert Hiero. in vitaſpatrū. q̄ngen ti vero reſultant ex replicatione q̄nq̄ginta: vt de ſe patet.

a† Leuite aūt in tribubꝰ familiaꝝ ſuaꝝ nō ſunt numerati. ꝑ qō ſignificant' clerici generaliter ſumpti: q2 ſunt ad miniſteriū eccl'ie deputati ſic' leuite ad miniſteriū tabernaculi: vt pleniꝰ dicet' in ſe/quentibꝰ: ꝓpter h̄ clerici ꝑ tonſuram ⁊ oꝛdines ab alijs fidelibus

L Ocutuſq; ē dn̄s. Sequit': Ca. II (ſunt diſtincti.

m Singuli ꝑ turmas ſuas ⁊c̄. Signa ꝓpꝛie ſunt in veſti/bus ⁊ ſcutis: q̄bus bellatoꝛeſ mutuo ſe cognoſcūt: ⁊ ſuos ab aduerſarijs diſtinguūt. vexilla eleuant' ī haſtis vel particis. vt ad

coꝛum

Vetus quod nos exponentes formam diximus eſſe ꝑſcriptam: quomodo populus dei egrediens de egypto huius mundi: ⁊ feſtinans ad terrã ꝓmiſſiõis.i.ad locum ꝟtutum: vł ad gloriam regni celoꝝ: quibus ordinibus et meritorum gradibus deducaꝟ. Et ꝑ hec oſtendimꝰ futuroꝝ bonorum magnificentiam in lege adumbratam. Hec vero lectio docet qualiter ab his q̃ deo ſũt mancipati: nec implicant ſe ſecularibus negocijs: componatur ordo caſtrorum dicens: Homo ſm ordinẽ ſuum: ⁊ ſm ſigna ſua ⁊c̃. Paulus quoq; dicit: Omnia ordinate fiant: ⁊ ſm ordinem. Unus eſt ergo dei ſpiritus qui in paulo ⁊ in moyſe loquitur. ſm ordinem moyſes incedi iubet in caſtris: paulus in eccleſia ſm ordinem omnia fieri. Et moyſes qui legi miniſtrabat: in caſtris cuſtodiri ordinẽ iubet. Paulus vero euãgelij miniſter: nõ ſolum in actibus: ſed etiam in habitu ordinatum vult eſſe xp̃ianum dicens: Mulieres ſimiliter in habitu ordinato. Unde arbitror q nõ ſoluꝫ in officijs ⁊ habitu ſeruari ordinem voluit: ſed ſignificat etiam aliquẽ ordinẽ in anima: de quo dicit: q vnuſquiſq; incedere debeat ſm ordinem: qui precipue ex operum fructibus indicatur: nec minus ex magnificentia ſenſuum Sepe eñ accidit vt q̃ humilem ſenſum gerit: ⁊ terrena ſapit: excelſum ſacerdotij gradum vel cathedram doctoris obſideat. Et qui ſpiritalis eſt: ⁊ a terrenis tam liber vt omnia examinare poſſit ⁊ a nemine iudicari: inferioris ordinem miniſterij teneat: vel in plebis multitudine relinquatur. Sed hoc eſt legis ⁊ euãgelij ſtatuta contemnere: ⁊ nihil ſm ordinẽ gerere. Orige. Unuſquiſq; noſtrum etiã de cibo ⁊ potu ſollicitus: ⁊ omnem curã gerens in ſecularibus: vnam aut duas horas deo deputans ⁊ ad orationẽ in eccleſiã veniens: vel in tranſitu verbum dei audiens: non incedit ſm ordinem: nec audit preceptum qđ dicit vt omĩa ſm ordinem fiant. Ordo eñ eſt primum querere regnum dei ⁊ iuſticiã eius: ⁊ credere q ſcđo loco hec nobis a domino apponanꝟ. Omĩs ꝗ hõ debet incedere ſm ordinẽ ſuũ ſacerdos: diaconus: virgo: ⁊ q̃cunq; in ꝓfeſſione religionis videnꝟ. Si eñ petulans q̃d ⁊ ꝓteruũ geſſerit continuo arguet eos moyſes dicẽs: Hõ ſm ſuũ ordinẽ incedat ⁊c̃. Agnoſcat ꝗ q̃ſq; ordinem ſuuꝫ: ⁊ q̃d ſit dignum ſuo ordini intelligat: ⁊ ita libret actus ⁊ ſermones: inceſſum q̃ꝫ et habitũ: vt cum ordinis ſui ꝓfeſſione conueniat: ne ꝓpter eũ nomen dei blaſphemeꝟ. Orige. Scđm ſigna ſua ⁊c̃. Quibus ſcꝫ cuiuſq; ꝓprietas deſignaꝟ: verbi gr̃a: Oẽs ſumus ſiles: ſed eſt ꝓpria cuiuſq; diſtinctio: vel in cultu: vel in ſtatura: vel in habitu: vel in poſitiõe ꝑ q̃ Paulus q: paulus ẽ deſignaꝟ ⁊ petrus: q: petrus eſt ⁊ nõ Paulus Ex voce etiã vniuſcuiuſq; ſigni diuerſitas datur: vt ex voce ⁊ loq̃la agnoſcas illũ qui loquitur. Sic arbitror eſſe in animis etiã ſigna diuerſa ⁊ alterius q̃dẽ animi motus lenior eſt: mitis: placidus: tranq̃llus: equalis. Alterius turbidus: elatuſ: aſperior: incitatior: petulãtior. Alius circũſpectus: cautus: ꝓuidus: ſollicitus: impiger. Aliꝰ deſidioſus: remiſſus: negligens: incautus. In his alius plus: alius minus. Et fortaſſis quanta in ſpecie vultus diuerſitas: tanta ⁊ in animis. Unđ

Eccle.3.a ſalomon: Sic diuerſi ſunt vultus a vultibus: ita ⁊ diuerſa ſũt corda hoim. Sed q̃ſq; ſm ſua ſigna incedat: ne his cuiꝰ humilia ⁊ deſpecta ſunt ſigna incedat elatior q̃ animi ſui depoſcũt ſigna. Oẽs qui lr̃as norunt: ſciunt eſſe vigintiquattuor: ſi greca: viginti tria: ſi latina lr̃aꝝ elementa didicerint: ⁊ ex his oĩa ſcribunt. Aliud tñ ſignũ alpha qđ paulus

paulus ſcripſerit habet: aliud qđ petrus: vñ et cyrographa ſinguloꝝ manibꝰ ſcripta: ꝓprijs ſignis ⁊ indicijs agnoſcũꝟ: ⁊ cũ ſint eadẽ elementa: ẽ tamẽ in ſimilitudine lr̃aꝝ diſſimilitudo ſignoꝝ. Ueni ꝗ ad motus mẽtis ⁊ aĩoꝝ quibꝰ cõcitanꝟ ad aliquid gerendũ. Intuere cyrographa ⁊ vide quõ animꝰ pauli ꝓpoſuit caſtitatẽ: ⁊ animus petri. Sed eſt ꝓpria q̃daꝫ caſtitas petri ⁊ alia caſtitaſ Pauli: etſi eadẽ videaꝟ Pauli eñ caſtitas ẽ q̃ requirit macerari corpus ⁊ ſubijci ſuituti: ⁊ adhuc dicat: Ne forte cũ alijs p̃dicauero reprobus fiã: alterius caſtitas iſtud nõ nõ timet. Iuſticia q̃ꝫ hꝫ aliq̃d ꝓprietatis in paulo: hꝫ ⁊ in petro ⁊ ſic cetere ꝟtutes. Si ꝗ in his nomibꝰ q̃ exempli cã poſuimꝰ: poteſt fieri vt cũ vnũ ſint ſpũ ꝑ ſpiritũ dei: ſit tñ aliq̃ diuerſitas in ipaꝝ ꝓprietate virtutũ: quantomagis reliq̃ hoĩes ꝓpria ſigna ĩ motibus aĩorũ: ⁊ aĩe ꝟtutibus gerunt. 1.Cor.9.d

a Per gyrũ ta. Ra. Circa tabernaculũ omẽs filij iſrael caſtrametati ſũt terni per ſingulas plagas: vt nõ ſuperſit vel deſit aliquid ex illis. Iudas: iſachar: çabulon: ad orientem. Rubẽ ſymeon: gad ad meridiem. Ephraim beniamin ⁊ manaſſe: ad occidentem. Dan aſer: ⁊ neptalim: ad aquilonem. Tabernaculũ ꝟo eccleſiã tam veteris q̃ noui teſtamẽti ſignificat. Pricipes aũt iuxta tabernaculum caſtrametantes: patriarchas vel apoſtoloſ ſignificant quorum precibuſ ⁊ doctrina munitur eccleſia. b Uniuerſi qui ĩ caſtris iude annumerati ſũt fue. His multꝭ tribubꝰ iudas p̃ſidet.ſ. regalis tribus de qua ortꝰ eſt chriſtus humani generis rex et ſaluator.

c Meridianã plagam erit princeps eliſur filius ſedeur. Hec ſignificat antiquã dei plebem que lucem euãgelij ſuſcipiens amore cõditoris feruebat.

Leuabitur

a ſ animi ⁊ corpis. ſ quibus cuiuſq; ꝓprietates ſignantur. b ſ ne aliter incedat q̃ ſigna ſua depoſcunt.

ſignã atq; vexilla et domos co/

a ſ alij familiarũ. ſm grecũ paternitarũ. b ſ nemo militans deo iplicat ſe ſecularibꝰ negocijs.

gnationũ ſuarũ caſtrametabun/

a tur filij iſrael per gyrum taberna

a ſ qui ait: Ego ſum lux mundi de q̃ zacharias: Viſitauit nos oriens ex alto ⁊c̃. b ſ confitens.

culi federis. Ad orientem iudas a

a ſ cõiugatos continentes virgines. b ſ chriſtiane milicie.

figet tẽtoria ꝑ turmas exercitus

ſ doctor ⁊ rector.

ſui: eritq; princeps filiorum eius naaſon filiꝰ aminadab: ⁊ omnes de ſtirpe eius ſumma pugnãtiũ

ſ vt ſupra.

ſeptuagintaquattuor milia ſexcẽti. Iuxta eum caſtrametati ſunt

a ſ qui ꝓ eterna mercede laborant.

de tribu iſachar: quoꝝ princeps fuit nathanael filius ſuar: et oĩs

a ſ cõtra oẽs ſpũales nequitias.

numerus pugnatoꝝ eius quinquagintaquattuor milia quadri

ſ q̃ in xp̃o habent habitaculũ fortitudinis.

gẽti. In tribu çabulon princeps fuit heliab filius helon: omnis de ſtirpe eius exercitꝰ pugnato/

b rũ.lvij.milia q̃drigenti. Uniuerſi q̃ in caſtris iude annũerati ſũt fuerũt.clxxxvi.milia q̃dringenti ⁊ ꝑ turmas ſuas primi egredien

a ſ qui mentis intuitum ad videndum dei voluntatem exacuunt.

tur. In caſtris filiorũ ruben ad

ſ quam reſpicit meridianum latus tabernaculi.

c meridianam plagã erit princeps eliſur filius ſedeur. Et cũctus exercitus pugnatoꝝ eiꝰ: qui numerati ſunt quadragintaſex milia q̃ngenti. Iuxta eũ caſtrametati

a ſ q̃ ſtudiũ obedientie deo impendunt.

ſunt de tribu ſymeon: quoꝝ fuit

Nico. de lyra

eorum aſpectum bellatores dirigantur et vniantur: qualia vero fuerint iſta vexilla. in textu non habetur. Sꝫ dicunt aliqui hebrei q vexillum cuiuſlibet tribus erat ſimile in colore lapidi poſito in rationali in q̃ erat ſculptum nomẽ ſui patriarche: ita q vexillum tribus ruben erat rubei coloriſ ſicut ⁊ lapis ſardius in quo erat ſculptũ nomen ipſius ruben. ⁊ ſic de alijſ. B

a Ad orientem iudas figet tentoria per turmas ⁊c̃. hic deſcribitur diſpoſitio caſtrorum circa tabernaculũ in ſpeciali: ſm quattuor partes orbis ⁊ in qualibet parte erant tres tribꝰ: vna pricipaꝉ: et alie due ſibi adiũcte. Ad oriẽtẽ vero erat tribus iuda principaꝉ: et tribꝰ iſachar ⁊ çabulõ ſibi adiũcte. Ad meridiẽ tribus ruben principalis: tribus ſymeon et gad ſibi adiuncte. Ad occidentem tribus ephraim principalis: tribus manaſſen et beniamin ſibi adiuncte. Ad aquilonem vero tribus dan principalis: tribus aſer et neptalim ſibi adiuncte: et ſicut erant diſpoſite in ſitu caſtrorum: ita ⁊ in motu ſuo modo: quia tribus iuda cum ſibi adiũctis primo mouebat caſtra: tribus ruben cum ſuis ſecundo: tribus ephraim cum ſuis tertio: tribus dan cuꝫ ſuis vltimo. et ſm hoc poteſt diuidi in quattuor partes: ⁊ patẽt. In qualibet autem tribu hic nominatur princeps et numerus bellatorum ſuorum: ⁊ poſtea numerus ſimul aggregatus de tribus tribubus ad vnam plagam ordinatis: et ſm hoc patet littera vſq; ad finem capituli vbi dicitur:

Myſtice a Leuabitur aūt. Myſtice. Ta
bernaculi erectio vł poſitio eccle
ſie ſitum ſignificat: que in creden
tibus erigitur: in negantibus de/
ponitur: in quibuſdam ordinib⁹
ſacris ſublimatur: in alijs iudicio
ſacerdotum excōicatione humilia
tur. b Ad occidentalē. Ra.
Quattuor plage mūdi per q̄s ca
ſtra filioꝝ iſrł diſponunt̄ circa ta/
bernaculū: conuocationem ⁊ di/
ſpoſitionē eccleſie ſignificāt. Ori/
ens eñi vbi eſt introitus taberna
culi initium bone conuerſationis
⁊ cōfeſſionis: ⁊ pceptionē baptiſ/
mi ⁊ pmitiuā eccleſiā exp̄mit q̄ in
hierl̄m primū ab apoſtolis funda
ta eſt: huic plage tribus iuda iſa/
char ⁊ ʒabulon deputant̄: q2 con/
feſſores xp̄i in habitaculum forti/
C tudinis vbi ꝑ eterna mercede la/
borent: ꝑ illū habent introitū qui
Joh.10.b ait: Ego ſum hoſtiū: ꝑ me ſiq̄s in/
Ibidē.8.b troierit ſaluabit̄. Ego ſū lux mun
Luc.1.g di: de quo ⁊ Zacharias: Uiſita/
uit nos oriens ex alto ⁊c̄. Plaga
vo auſtralis quā reſpicit meridi/
anū latus tabernaculi: antiquam
dei plebē ſignificat: que lucem le/
gis accipiens amore creatoris fer
uebat. Ibi ruben: ſymeon: ⁊ gad
caſtrametati ſunt: quia ſancti pa/
tres intuitum mentis ad vidēdaꝫ
dei voluntatē acuebant: ⁊ obedi/
entie ſtudebant accincti armis iu
ſticie: vt demonio meridiano poſ/
ſint reſiſtere. Plaga vero aquilo
nis quam reſpicit alteꝝ latus ta/
bernaculi: tenebris ⁊ frigore infi/
delitatis vſqꝫ ad aduentum xp̄i
torpentem gentiū multitudinem
figurat: vbi dan: aſer ⁊ neptalim
Act.13.g. caſtrametant̄. quia cum iudei re/
puliſſent verbū dei iuſto iudicio
de gentibus multiplicata eccleſia
⁊ dilatata: verā btitudinē ſperat
⁊ optat. Occidentalis vero que
vtrūqꝫ parietem tabernaculi ī ſe
recipiens conſūmat: impletioneꝫ
totius eccleſie que in fine mundi
perficitur deſignat. quando pſe/
cutione antichriſti qui bene fructi
ficauerunt probātur electi: ⁊ tra/
ditis impijs in obliuionem perpe
tue mortis: iuſti locantur ad de/
xteram dei in eternum regnaturi
vnde bene ephraim: beniamin et
D manaſſes in hac plaga cōſiſtunt.
Leuite quoqꝫ ideo prope taber/
naculum ſūt quos cetere tribus
q̄ttuor plagis circumeunt: vt qui
tabernaculi curaꝫ gerunt: ſecure
diuinis vacent obſequijs a fratri
bus ſuis extrinſec⁹ cōtra hoſtes
muniti. Nūc quoqꝫ miniſtri alta
ris ſic vndiqꝫ muniendi ⁊ procu/
randi ſunt: vt ſecure poſſint diui
num implere officium.

Occidentaleꝫ. Hec plaga vtrū
qꝫ parietem tabernaculi in ſe reci
piens: in ſe iūgendo conſummat:
⁊ conſummationem eccleſie in fi/
ne mundi ſignificat: quando in
fructu bonorum operum proba/
buntur electi: ī obliuionem mor/
tis tradentur impij: ad dexteram
dei locabuntur iuſti.

c Ad aquiloneꝫ. Hec plaga ſi
gnificat

---

princeps ſalamihel fili⁹ ſuriſaddai:
et cunctus exercitus pugnatorum
eius qui numerati ſūt quinquagin
a ſ qui accinguntur armis iuſticie vt diabolo poſſint
tanouem milia trecenti. In tribū
reſiſtere. ſ vel heliaſaph.
gad princeps fuit heliſaphan filius
duel: et cunctus exercitus pugna/
torū ei⁹ q̄ numerati ſūt quadragin/
taquinqꝫ milia ſexcēti q̄nquaginta.
Oēs q̄ recēſiti ſūt ī caſtris ruben. cl.
milia ⁊ mille q̄drigenti quinq̄gita:
ꝑ turmas ſuas in ſcđo loco ꝓficiſcē
a tur. Leuabitur aūt tabernaculū te/
ſtimonij ꝑ officia leuitarū ⁊ turmaſ
coꝝ. Quō erigeī: ita ⁊ deponetur.
Singuli ꝑ loca ⁊ ordines ſnoſ ꝓfici
b ſcent̄. Ad occidentalē plagā erunt
caſtra filioꝝ ephraim: quoꝝ p̄ncepſ
fuit eliſama filius āmiud. Cunctus
exercitus pugnatoꝝ eiuſ qui nume
rati ſunt q̄draginta milia q̄ngenti.
Et cū eis trib⁹ filioꝝ manaſſe: q̄ruꝫ
princeps fuit gamaliel filius pha/
daſſur: Cūct⁹ exercit⁹ pugnatoꝝ ei⁹
q̄ nūerati ſūt trigintaduo milia du
cēti. In tribu filioꝝ bēiamin p̄ncepſ
fuit abidā fili⁹ gedeonis: ⁊ cūct⁹ ex
ercit⁹ pugnatoruꝫ eiuſ qui recenſiti
ſūt. xxxv. milia q̄dringēti. Oēs qui
nūerati ſūt ī caſtriſ ephraī cētū octo
milia: ⁊ centū ꝑ turmas ſuas tertij
c ꝓficiſcēt̄. Ad aq̄lonē ptē caſtrame/
tati ſūt filij dan: q̄ꝝ p̄nceps fuit abi
eʒer fili⁹ amiſaddai: Cūct⁹ exercit⁹
pugnatoꝝ ei⁹ q̄ nūerati ſūt. lxij. mi/
lia ſeptingēti. Iuxta eū fixere tento
ria de tribu aſer: quoꝝ p̄nceps fuit
phegiel fili⁹ ochrā: Cūct⁹ exercit⁹ pu
gnatorū ei⁹ q̄ nūerati ſunt q̄dragin
ta milia ⁊ mille ꝗuingēti. De tribu
filiorū neptalim p̄nceps fuit ahira
fili⁹ henan: Cūct⁹ exercit⁹ pugnato
rū ei⁹: quiquaginta tria milia q̄dri/
gēti. Oēs q̄ nūerati ſūt ī caſtriſ dan
fuerūt. clvij. milia ſexcēti: ⁊ nouiſſi/
mi proficiſcentur. Hic numerus fili
orum iſrael per domos cognatio/
num ſuarum et turmas diuiſi exer
citus: ſexcenta tria milia ꝗuingēti
quinquaginta. Leuite autem non
ſūt numerati inter filios iſrael. Sic
enim pręceperat dominus moyſi.
Feceruntqꝫ filij iſrael iuxta omnia
ſ vel mandauerat.
quę pręceperat dominus. Caſtra/
metati ſūt ꝑturmas ſuas et profe/ a

---

a Et profecti. ſunt nō nūc ſꝫ poſtea
ſcꝫ viceſima die mēſis ſecūdi: vt hr̄. j.
ca. x. Sed hic dicitur mod⁹ illius pro/
fectiōis ⁊ ſic patet expoſitio litteralis
huius capituli.

Capi. II

Moraliter. † Locu/
tuſqꝫ eſt do/
minus ad moyſen ⁊c̄. In hoc capi. agi
tur primo de leuitarum officijs in ge/
nerali: ſed. j. iij. capitu. de ipſis agitur
magis in ſpeciali. propter qđ ſenſus
eorum myſticus ibideꝫ magis proprie
locum habet. Scđo deſcribitur ſitus
caſtrorum per duodecim tribus circa
tabernaculum cū dicitur: m† Sin
guli per turmas ſigna atqꝫ vexilla et
domus cognationum ſuarum caſtra/
metabuntur filiorum iſrael per gyruꝫ
tabernaculi federis. Moraliter au
tem tabernaculum domini eſt anima
iuſti: ſm illud Eccle. xxiiij. Qui crea/
uit me requieuit in tabernaculo meo.
Habet aūt iſtud tabernaculū aſpectū
ad orientē ꝑ quem intelligit̄ expiatio
ſordis in ortu lucis grē: ad meridiē ꝑ
quē intelligit̄ iſlāmatio cordis: q2 in/
de ꝓuenit virtus caloris: ad occiden
tem ꝑ quē intelligit̄ meditatio mortis
in qua occidit lux vite p̄ntis: ad aqui/
lonē ꝑ quem intelligit̄ colluctatio for/
tis contra inſultū demonis: ſm q̄ dr̄
Hiere. j. Ab aq̄lone pandet̄ oē malum
Igitur ad orientē ſunt iudas iſachar
⁊ ʒabulō. per iudā qui interpretat̄ con
fitens intelligitur cōfeſſionis veritaſ.
ꝑ iſachar qui interp̄tatur memorans
dñm: orōnis aſſiduitas. ꝑ ʒabulō q̄ in
terp̄tat̄ pulchritudinis habitaculū: cō
uerſationis puritas. Per hec eñi tria
ſordes cordium expiantur. Ad meri/
diem auetm ſunt rubē ſymeon ⁊ gad.
per ruben vero qui interpretatur viſi/
onis filius: intelligitur ſplendor veri/
tatis intellectum perficiens. per ſyme
on qui interpretatur audiēs amor cha
ritatis bonis cōſentiens. per gad qui
interpretatur felicitas: dulcor ſuauita
tis reficiens. Hec eim tria inflammati
onem cordis concomitantur. Ad oc/
cidenteꝫ vero ſunt ephraim manaſſes
⁊ beniamin. per ephraim qui interpre/
tatur creſcens: intelligitur profectus
ſpiritualium: ad quem mouet vite bre
uitas: per manaſſen qui interpretatur
obliuio. contemptus temporalium: ad
quem mouet eorum defectibilitas. per
beniamin qui interpretatur filius de/
xtre: appetitus celeſtium ad quem mo
uet eorum eternitas. Hec autē tria me
ditationi mortis aſſociantur. Ad aqui
lonem vero ſunt dan neptalim et aſer
per dan qui interpretatur iudicium: ī/
telligitur timor iudicij. ꝑ neptalim qui
interpretatur multiplicatio: pudor op
probrij: ſi q̄s īplicet̄ vilitati pc̄ti. ꝑ aſer
qui interp̄tatur beatitudo: amor pre/
mij. ⁊ hec tria faciunt contra inſultuꝫ
demonū fortiter colluctari de qua col
luctatione dicit Apoſtolus ad Eph.
vj. Non eſt nobis colluctatio aduer/
ſus carneꝫ ⁊ ſanguinem: ſed aduerſus
principes ⁊ ptātes: ⁊ aduerſus mun/
di rectores tenebrarū harū cōtra ſpūa
lia nequitie: de quibus concedat nos
triūphare leo de tribu iuda qui eſt vi/
ctor ⁊ benedictus deus in ſecula ſecu/
lorum amen.

Item Numeri.ij.ca.vbi dicitur in poſtilla: Aliam etiam cauſam quare Leuite non fuerint cum alijs numerati inducit Ra.Salo.

Additio.j. Cauſa quam inducit Ra.Sa.non videtur valere: ſententia enim lata.ſ.xiiij ca.contra murmurantes tempore exploratorum fuit precise contra illos qui fuerunt numerati a.xx.annis ⁊ vltra. In q̄ manifeſte excludebantur leuite qui a .xxx. anno fuerunt et vltra numerati: vt in. iiij.ca.⁊ ideo ſtandum eſt rationi poſtilla. In eo.ca.ij.vbi dicitur ĩ poſtil. Singuli per turmas ſigna ⁊ vex.

Additio.ij. Sciendum ſm antiquos expoſitores hebreorū ſigna vexilloꝝ illa.ſcʒ quattuor tribuum que preſidebant quattuor ꝑtibus ſunt hec: In vexillo Ruben erat figura hominis. Fuit enim vocat⁹ a patre ſuo primogenitus: vnde Geñ.xlix. Ruben primogenitus meus. In vexillo iude erat figura leonis cui aſſimilauit euʒ pater ſuus dicens: Catulus leonis iuda. In vexillo. Ephraim erat figura thauri.cui aſſimilauit euʒ moyſes: Deutro penul. Quaſi primogeniti thauri pulchritudo eius. In vexillo autem Dan erat figura aquile: eo ꝙ aſſimilauerat eum pater ſuus iacob colubro qḋ non eſt animal pulchrum vt poneretur ĩ vexillo. Moyſes autem aſſimilauit eum catulo leonis. vbi.ſ.qḋ ſignum pertinebat ad iudam: vt dictum eſt: ⁊ ideo dicunt ꝙ fuit ſibi data aquila in ſignum cōformiter ad quartum animal: de quo Ezech.j.vt in iſtis vexillis figurarentur iſta quattuor animalia Ezech.in quorum medio reſidebat deus.ſ.in tabernaculo.

Glo. ordi.

S gnificat multitudinem gentium vſqꝫ ad xp̄m frigore infidelitatis torpentem: ſed repulſis iudeis iudicio dei eccleſia dilatata eternam beatitudinem expectat.

Ca. III

a Sacerdotum qui ⁊c. Ra. Quattuor filij aaron cum eo in ſacerdotium electi ſunt: ſed duobus in ſtatu manentib⁹: alij igne diuio exuſti ſunt: quia ignē alienum obtulerunt. Licet enim multi ex quattuor partib⁹ orbis in eccleſia ſublimati ſacerdotiū gerere videantur: illi tantum in miniſterio perſiſtunt qui vtriuſqꝫ teſtamenti ſanam doctrinā ſpiritusſancti igne examinatam predicant: ⁊ pro dilectione dei ⁊ proximi quicquid poſſunt elaborāt. Qui vero alienam doctrinam ſecularis ſcientie magiſterio confectam inducunt: ⁊ ſeculari cupiditate accenſi diuinum officium faciunt: igne diuine vltionis conſumunt. b Applica tribum leui. Aug. Accipe tribum leui: ⁊ ſtatues eā in cōſpectu aarō ſacerdotis: ⁊ miniſtrabāt ei: ⁊ cuſtodiant cuſtodias eius: ⁊ cuſtodias filiorū iſrael ante tabernaculuʒ teſtimonij. Quas philacas grecus dixit: noſtri cuſtodias et excubias interpretati ſunt. Sed nimirum vigilie melius dicuntur: que ſolēt in caſtris ternarum horarum obſeruationē habere. Unde: Quarta vigilia noctis venit ad eos ambulans ſupra mare: id eſt poſt nonam horam noctis.p⁹ tres ſcilicet vigilias. Et in multꝭ locis ſcripturarum noſtri vigilias interpretati ſunt.quas greci philacas dicūt vbi nulla dubitatio eſt ſpacia nocturni temporis ſignificari. Quod puto et hic accipiēdum. Quomodo enim leuite iubentur obſeruare cuſtodias aaron: ⁊ cuſtodias filiorū iſrael: id eſt philacas. Niſi forte dictum eſt: ne putarent ab obſeruādis vigilijs: que proprie obſeruari in caſtris ſolent propter honorem quo ſeruiebāt tabernaculo immunes eē debere: cū et ipſos oporteret propter opera tabernaculi non minus viciſſim obſeruare vigilias que obſeruarentur in alijs circumquaqꝫ caſtris filiorum iſrael.

Mat.24.c

c Externus. Aug⁹. Alienigena qui tetigerit morietur. Querendum quomodo dixerit in leuitico: Qui tetigerit tabernaculum ſanctificabitur: cum hic dicat alienigena q̄ tetigerit morietur: volens intelligi eos qui non eſſent de tribu leui. An forte hic tetigerit ad obſequium duxerit ſeruitutis: quod a ſolis leuitis deberi tabernaculo precepit: hinc enim loquebatur:

Leui.6.c

---

cti per familias ac domos patrum ſuorum.

Ca. III

H Ec ſunt generationes aaron ⁊ moyſi ĩ die qua locutus eſt dn̄s ad moyſen in monte ſinai: Et hec noīa filiorum aaron. Primogenitus eius nadab: deinde abiu ⁊ eleaçar: ⁊ ithamar. Hec nomīa filiorum aaron ſacerdotum q̄ vncti ſunt: ⁊ quoꝝ replete ⁊ conſecrate ſunt manus vt ſacerdotio fungerētur. †Mortui ſunt enim nadab ⁊ abiu: cum offerrent ignem alienum in cōſpectu dei in deſerto ſinai abſqꝫ liberis: fūctiqꝫ ſunt ſacerdotio eleaçar et ithamar corā aaron patre ſuo. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moyſen dicens †Applica tribum leui ⁊ fac ſtare in conſpectu aarō ſacerdotis vt miniſtrēt ei: ⁊ excubent ⁊ obſeruēt quicq̄d ad cultuʒ pertinet multitudinis coram tabernaculo teſtimonij: ⁊ cuſtodiāt vaſa tabernaculi: ſeruientes in miniſterio ei⁹. Dabiſqꝫ dono leuitas aaron ⁊ filijs eius quibus traditi ſunt a filijs iſrael: Aarō aūt ⁊ filios eius cōſtitues ſup cultum ſacerdotij †externus qui ad miniſtrādū acceſſerit mo-

---

Nico. de lyra

Capitulum III

H Ec ſunt generationes.hic cōſequenter deſcribitur ordinatio leuitarum deo miniſtrantium.⁊ primo tempore ſtatus.ſcd̄o tempore motus.iiij.ca. Circa primū leuite primo ſeparantur.ſcd̄o numerātur.ibi: Locutuſqꝫ eſt dominus. tertio commutantur.ibi: Et ait dominus. Circa primum primo ponitur ratio ſeparationis ſacerdotum. ſcd̄o leuitarum.ibi: Applica tribum leui.tertio vtrorunqꝫ ſimul.ibi: Locutuſqꝫ eſt dominus. Ratio autem ſeparationis ſacerdotum fuit: vt diligentius et liberius vacarent ſacrificijs offerendis. dicit igitur: He ſunt generationes.ſ.ab alijs ſegregate. b Aaron ⁊ moyſi. Cum filiorū moyſi non recordetur hic nec fuerint ſacerdotes: quare dicit hic: He ſunt generationes aaron ⁊ moyſi. Ad qḋ reſpōdet Ra.Sa.dicēs ꝙ moyſes docuit aaron ⁊ filios eius legem: ⁊ ſic reputatur pater eorum: quia qui inſtruit aliquem in lege reuerēdus eſt ab eo ac ſi eum genuiſſet. A

c Hec nomina filiorum aaron ſacerdotum qui vncti ſūt.de iſta vnctione ⁊ repletione et conſecratione manuuʒ dictum fuit. Exo.xxix. Leuit.10.a et.6.b ꝙ.26.b

d Ut ſacerdotio fungerētur. Ad hoc enim fuerunt ab alijs ſegregati per vnctionem ⁊ conſecrationem vt ſacerdotale officium debite exequerentur. aliter eorum miniſterium non eēt deo gratum: ſed magis pollutum: vt dictum fuit Exo.xxix. Pa.24.a B

e Mortui ſunt nadab et abiu cuʒ offerrent ignem alienuʒ in cōſpectu dei: vt habitum eſt Leui.x.ſed hic replicatur: vt oſtēdatur cauſa quare hic nō deſcribitur aliqua generatio ex eis deſcendens. †.21.diſ.c. 2.ꝗ.leuite.

f Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen dicens. hic conſequenter exp̄mitur ratio ſeparationis leuitarum.ſcʒ vt diligenter ⁊ libere miniſtrent in officijs ſuis coram ſacerdotibus: ⁊ hoc eſt quod dicitur:

g Applica tribum leui.ſ. ſepara ab alijs in miniſterio tabernaculi.

h Et fac ſtare in cōſpectu aaron ſacerdotis: vt ſint ſeparati ad miſteria ſua. †.31.diſ.c. tenere.

i Ut miniſtrent ei.humiliter.

k Et excubent.vigilāter.

l Et obſeruent.diligenter.

m Quiquid ad cultū pertinet multitudinis: q: ꝓ tota multitudine populi que tenetur deū colere deputati ſunt ſpecialiter ad cultū dei.

n Dabiſqꝫ dono leuitas aaron et filijs ei⁹.ſ. gratis ipſi aarō et filijs eius. o Quib⁹ traditi ſunt a filijs iſrael.⁊ ideo ab eis recipient decimas tanq̄ mercedeʒ ſui laboris: non ab aarō et filijs eius. p Aaron autem ⁊ filios eius conſtitues ſuper cultū ſacerdotij. ⁊c.q̄ ꝯſiſtit ĩ ſacrificioꝝ oblatiōe ⁊ thurificatiōe: ⁊ ceterꝭ ad officiū ſacerdotale ꝑtinētib⁹. q Externus

B a Ego tuli le. Aug⁹. Quid eſt ꝙ leuitas ꝓ p̄mogenitis filio-
ꝝ iſrael ſibi deputat deus: ita vt p̄mogenitis ꝑpl'i numeratis
q̄ plures inuenti ſunt q̄ȝ erat numerus leuitarū argento redi
merent̄ q̄nq; ſiclis ꝓ vno datis: qđ ꝓ pecoribus nō ē factū.
Et cū pecora leuitarū ꝓ p̄mogenitis pecoꝝ iſrl' ſibi eſſe volue
rit: quō deinceps p̄mogenita eoꝝ vel
pecoꝝ eoꝝ ꝑtinebant ad deū: vbi iuſ-
ſit imunda p̄mogenita vel hūana mu
tari ouib⁹: quō nō ⁊ ꝓ iſtis deinceps
p̄mogenitis cōputabant̄ filij leuitaꝝ:
Manebat enī in poſteris eadē tribus
q̄ poſſet ꝓ primogenitis poſterioribus
cōputari. Niſi q2 illud iuſtū fuit: vt q̄
naſcerent̄ de illis qui iam ad portio-
nē dn̄i ꝑtinebant datam ꝓ p̄mogeni-
†.15.q.1.c. nec iſ. tis q̄ de egypto exierunt: iam deus ꝓ
prios h̄ret tanq̄ȝ ſuos de ſuis: nec poſ
ſent iuſte ꝓ illis cōputari: q̄ deincepſ
primogeniti deo debebant̄: de vniuer
ſo q̄ppe pp'lo: ⁊ de vniuerſis pecorib⁹
pp'li data eſt portio deo primogenitū.
Leuite. ſ. ⁊ pecora eoꝝ iā ſiq̄d genuiſ-
ſent dei erat: nō poterat h̄ a pp'lo dari
C qđ iam alienū erat. Ac ꝑ h̄ debita de
inceps primogenita deo reddi opor-
tebat: nec ꝓ his cōputari poſteros le
uitaꝝ vel pecoꝝ eoꝝ. Orige. Ego
aſſumpſi leuitas de medio filioꝝ iſrl'
ꝓ omni primogenito ⁊c. Leuite aſſu-
munt̄ ꝓ p̄mogenitis: cū nō ſint p̄mo-
geniti. Leui enī tertius naſcit̄ de lia.
Prim⁹ nāq; ruben: ſecundus ſymeō:
tertius leui. Sed apud deū nō habē-
tur primogeniti q̄ corpe ⁊ natiuitate
p̄cedunt: ſed quos ꝓpoſito mētis ip̄e
in ordinē primitiuoꝝ iudicat aſſumendos. Jacob natu poſteri
or primogenitus iudicatus: ⁊ benedictionē primatus ꝓcura
ta diuinitus parētis cecitate ſuſcepit. Et ꝓpoſito enī cordis
qđ deo patuit: priuſq̄ȝ in h̄ mundo naſcerentur: aut aliq̄d age
Mala.1.a rent boni vel mali dictū ē. Jacob dilexi: eſau aūt odio habui.
Filij ergo leui primogeniti nō ſunt ſm̄ carnē: ſed ꝓ primoge-
nitis aſſumunt̄: vt ſit plus ꝓ primogenito aſſumi q̄ȝ p̄mogeni
tum naſci. Lxx. Ex medio filioꝝ iſrl' ⁊c. Tertius eſt leui int̄
filios iſrael: de q̄ ḡ medio ſumunt̄ leuite. Inuenio ſunamitē
4.Re.4.c fiducialiter regi iſrl' reſpondentē. In medio pp'li mei ego ha-
Joh.1.d bito. Et de xp̄o Johan. dicētē: Medi⁹ vr̄m ſtat quem vos ne-
ſcitis. Puto ḡ eum q̄ nunq̄ȝ declinauit ad dexterā vel ad ſini
1.Pet.2.d ſtram dici poſſe mediū ſtare: qui pctm̄ nō fecit: nec inuent⁹ eſt
dolus in ore eius: ⁊ q2 ſemꝑ ſtat: medius ſtare dr̄. Qui vero
imitator eius eſt: ſicut ſunamitis: ſtare q̄dē nō dr̄: q2 aliq̄ndo
Job.15.c aut ad dexterā inclinatur: aut ad ſiniſtrā (Nemo enī mūdus
ſm̄ aliā litteram. a ſorde: nec ſi vni⁹ diei fuerit vita eius) habitare tn̄ dr̄ in me
dio pp'li. Leuite ḡ aſſumunt̄ de medio filioꝝ iſrl'. Leuite enī
ſunt qui nō coḡuerunt dexterā ⁊ ſiniſtrā ſuā: ſed ſequentes
moyſen. i. legem dei: non pepercerunt pr̄i vel mr̄i. Et tu ergo
ſi veniente tētatione: ⁊ ira peccati nō inclinaueris ad dexterā
vel ad ſiniſtrā: nec p̄uariceris legem dei: ſed ſtes medi⁹ fixus
⁊ ſtabil': nec curues genua tua pctō: nec pecudis caput. i. ſtul-
ticie ſequaris imaginē: aſſumeris de medio filioꝝ iſrl' ⁊ in pri-
mitiuoꝝ numero collocaberis. b Aperit vuluā. Nō q̄cū
Pſ.57. q̄ȝ apit vuluā p̄matu dignus eſt. vn̄: Alienati ſūt peccatores
a vulua er. a. v. lo. ſunt fal. Quō enī q̄s errare potuit a via dī
ſtatim vt de vētre mr̄is exiuit: Aut quō potuit falſa loq̄ nuꝑ
editus puer: Neceſſariū eſt ḡ ventrē ⁊ vuluā talem requirere
cui poſſit conuenire. Alienati ſunt pctōres a vulua ⁊c. Et illa
erit vulua quā aperit oīs p̄mitiuus q̄ ſctificat̄ dn̄o. Aperuit
dn̄s vuluā Lie q̄ erat clauſa: ⁊ pepit pr̄iarchas. Similiter et
Rachel vt pareret etiā ip̄a: cui⁹ viſus erat pſpicax: ⁊ decor⁹
aſpectus. In multis vo ſcp̄ture locis inuenies apiri vuluas
q̄rū ſi ſingulas ꝓ locis conſideres: inuenies quō errant pec-
catores a vulua: ⁊ alij apientes vuluā ſanctificant̄ in ordine
p̄mitiuoꝝ. c Ex quo ꝑcuſſi. Orige. Quia nō pri⁹ ſanctifi-
cati ſunt p̄mogeniti iſrl': q̄ȝ ꝑcuterent̄ p̄mogeniti egyptiorū:
⁊ quaſi cām ſanctificationis hoꝝ interitū ponit eoꝝ. vnde et
h̄ intelligendū eſt eſſe q̄ſdam etiā primogenitos in egyptijſ. i.
contrarijs poteſtatibus quaſi electos in malicia: ⁊ primoſ int̄
demones: qui niſi ꝑcuſſi fuerint ⁊ extincti: iſraelitaꝝ p̄moge-
niti ſanctificari nō poſſunt. Hos aūt ꝑcuſſit dn̄s me⁹ chriſt⁹
ieſus: qui eſt p̄mogenitus oīs creature: qui p̄ncipat⁹ ⁊ pote-
ſtates traduxit triumphans eos in cruce. Aliter enī ſanctifi
catio p̄mitiualis ad nos venire nō poſſet. Ut aūt nobis p̄mo
genitoꝝ ſanctificationes daret: effectus eſt p̄mogenitus ex
mortuis: vt ſit primatū tenens in omnibus: ⁊ nos credētes
reſurrectioni ſue ꝓ p̄mitiuis aſſume-
ret: ⁊ in primitiuoꝝ ordīe collocaret.
d Numera filios ⁊c. Orige. Recen
ſeamus attentius quō diſtribuuntur
duodecim tribus ꝑ turmas ſuas ī q̄t
tuor ꝑtes: ⁊ per ſingulas celi plagas
certa ſtatione conſiſtunt: ⁊ inuenien⁹
iudā ab oriente cū iſachar: ⁊ ȝabulō.
Ruben ad occidentē: cuȝ ſymeone et
gad. In meridie ephrem cū bēiamin
⁊ manaſſe. In aquilone vero dan cuȝ
neptalim ⁊ aſer. Quibus q̄ſi ꝑ q̄ttu- †Exo.13.a
or cardines terre in circūitu locatis: et.14.c.
in medio eoꝝ (vt deo ꝓximi) circa ta Luc.2.a
bernaculū dei conſtituuntur leuite.
In caſtris q̄dem iuda: q̄ ſunt ab oriē-
te moyſes ⁊ aaron. In caſtris vo ru-
ben: gerſon. In caſtris vero beniamī
caath. Ubi dan caſtra cōſtituit: loca-
tus eſt merari. Et ita in medio filiorū
iſrael ex omī parte per circūitū quaſi
inſerti ceteris ⁊ innixi vident̄ eſſe fi-
lij leui. Obliuiſcere ḡ pauliſper terre-
na: ⁊ ſupra ip̄m celū greſſu mentis in
cede. Ibi require tabnaculū dei vbi
p̄curſor ꝓ nobis introiuit ieſus et aſ
ſiſtit nunc vultui dei interpellans ꝓ
nobis. Ibi require quaternos ordīes
⁊ ſtationes caſtrorum. Ibi iſraelitica
agmina ⁊ excubias cerne ſanctoruȝ.
Ibi p̄mitiuoꝝ ſacr̄a rimare. Sed ego nō audeo illuc ſol⁹ aſcē
dere: p̄cedat paul⁹ cū ⁊ mihi viā oñdat. Ip̄e vero apoſtoloꝝ
maxim⁹ ſciēs multas eē nō ſolū ī t̄ris: ſȝ ⁊ in celis eccleſias
(ex quib⁹ ſeptē q̄ſdā iohānes enūerat) volēs oñdere q̄ndā Apo.1.b
p̄terea eccleſiā p̄mitiuoꝝ: dic̄ ad hebreos: Nō. n. acceſſiſtis Heb.12.e
ad ardētem

rietur. Locutuſq; eſt dominus .a
a ſ Lxx. ex medio filiorum iſrael.
a ad moyſen dicens: Ego tuli leui- b
a ſ Q̄uis nō ſint primogeniti: ſed apud deum nō priuilegio natiuitatis: ſed ꝓpoſito mentis iudicā tur primitiui.
tas a filijs iſrael prō oī primoge c
b nito q̄ apit vuluā in filijs iſrael:
erūtq; leuite mei. †Meū eſt enim
c omne primogenitum. Exquo ꝑ-
cuſſi primogenita in t̄ra egypti
ſanctificaui mihi quicquid p̄mū
naſcit̄ in iſrael. Ab homine vſq;
ad pecus mei ſūt: Ego domin⁹.
Locutus eſt dominus ad moy- d
d ſen in deſerto ſinai dicēs: Nume e
ra filios leui per domos patrum
ſuoꝝ ⁊ familias: omnē maſculuȝ f
ab vno menſe et ſupra. Numera- g
uit moyſes vt preceperat domi- h

Nico. de lyra

q̄ ad miniſtrandū acceſſerit morietur. hic accipitur extern⁹ q̄cū
q̄ȝ non eſt de tribu leuitica: ſi ſe ingerat miniſterio leuitarū:
et omnis qui non eſt de filijs aaron ſi ſe ingerat officio ſacer-
dotum: ſicut dicitur infra. xvj. capi. de ip̄o chore qui fuit leui
ta: non tamen de filijs aaron qui mortuus eſt: eo ꝙ voluit ſi
bi arripere officium ſacerdotij. a Locutuſq; eſt domin⁹.
hic conſequenter ponitur ratio ſeꝑationis leuitarum ⁊ ſacer
dotum ſimul. erant enim vtriq; de tribu leui. ⁊ ſic dicitur:
b Ego tuli leuitas: id eſt accepi mihi. cuius ratio ſubditur
cum dicitur: c Pro omni primogenito. quia omnes pri-
mogeniti filiorum iſrael fuerunt deo obligati. exquo percuſ-
ſit primogenitos egyptiorum: ⁊ loco illorum voluit deputa-
ri ſibi omnes maſculos de tribu leui. ad hoc enim fuerūt ma
gis apti q̄ȝ de alia tribu: quia non fuerunt ſic polluti in pec-
cato vituli: vt predictum eſt. Ante enim legem datam ad pri
mogenitos pertinebat offerre ſacrificia: ſed quia primogeni
ti aliarum tribuum polluti fuerunt in peccato vituli: et ſepti
redditi ad predictum officium leuite ſucceſſerunt loco eorū.
d Locutus eſt domin⁹ ad. Deſcripta leuitarum ſeparatio-
ne: hic conſequenter agitur de eorum numeratione. Circa
quod premittitur preceptum domini cum dicitur:
e Numera filios leui per domos patrum ⁊c. In tribu enī
leui erant tres domus. ſcilicet gerſon caath ⁊ merari ⁊ que-
libet domus habebat plures familias. In domo enī gerſon
erant familie lobni ⁊ ſemei. ⁊ eodem modo dicendum eſt de
alijs. f Omnem maſculum. ad excludendum feminas.
g Ab vno menſe et ſupra. quia iſta numeratio fiebat ad cō
mutandum filios leui pro primogenitis aliarum tribuum:
vt habetur infra iſto capitu. primogeniti autem debebant
offerri domino talis etatis. Conſequenter ponitur executio
dicti mandati. cum dicitur: h Numerauit moyſes vt p̄-
cepat ⁊c. ſ. per tres domos p̄dictas ⁊ familias eaꝝ: ⁊ ī q̄libet
domo deſcribūt̄ q̄ttuor: nūer⁹ hoim. loc⁹ eis aſſignat⁹ circa ta
bernaculū: p̄nceps eoꝝ: ⁊ officiū: vt pȝ l̄ram diſcurrēdo.
Incipit āt a domo gerſō. cū dr̄: De gerſō ⁊c. ⁊ pȝ l̄ra vſq; ibi
Et habebunt

g ad ardentem et tractabilem ignem: ſed acceſſi-
ſtis ad montem ſion: ⁊ ciuitatem dei viuentis
hieruſalem celeſtem ⁊ multitudinem angelo-
rū laudantiū: ⁊ eccleſiā p̄mitiuoꝝ aſcriptā in
celis. Moyſes ḡ p quattuor caſtra ppl'm dei di-
uiſum ſcribit ī terris. Apl's quattuor ordines
ſanctoꝝ in celis: ad quoꝝ ſingulos vnūquēq;
nr̄m dicit accedere. Nō. n. oēs ad oēs accedūt
ſed alij ad montē ſion: ⁊ paulo meliores ad ci-
uitatē dei viuentis hieruſalē celeſtē. His ḡ emi-
nentiores accedunt ad multitudinē angelorū
laudantiū. Qui aūt ſupra oēs iſtos ſunt: acce-
dunt ad eccleſiam p̄mitiuoꝝ. Prepara ergo te
⁊ enitere quantū vales: ſi forte actib' vita mo-
ribus fide ⁊ inſtitutis pficias vbi poſſis acce-
dere ad eccleſiā p̄mitiuoꝝ. Si paulo iferiores
accede ad multitudinē angeloꝝ laudantiū: vl'
ad ciuitatē dei viuentis celeſtē hieruſalem: vel
ſaltē ad montē ſion: vt in monte ſalueris. Tan-
tū eſt: ne in terra reſideas: ne in vallibus ma-
neas: ne in demerſis ⁊ humilib' pſeueres. Ita
aſſumunt p̄mogeniti leui q̄ miniſtrāt deo: ⁊ al-
tari eius ⁊ tabernaculo excubijs ppetuis diui-
na miniſteria celebrant. a Leui. Leui ad-
ditus: vel aſſumptus. Hic eſt ordo doctoꝝ. qui
p grām dei de mundo electus ad ſuitium diui-
Joh. 15. c nū: cetibus angeloꝝ vnit. Vn̄: Ego vos elegi
Mat. 22. c d̄ mundo: ⁊ alibi. Sed ſunt ſic angeli dei ī celo.
b Gerſon ⁊ caath. Tres filij leui ſignificant
p̄dicatores ſcē trinitatis: cōfeſſione inſignes
fide ⁊ ſpe: ⁊ charitate mirabiles. Interpretat'
eīm gerſō aduena. Caath patientia: vel mola-
res dētes. Merari: amara: vl' amaritudo. Mini-
ſter eīm dei aduenā ſe ⁊ pegrinū in mundo co-
gnoſcit: ⁊ patiens eſt. Verbū dei dente diſcreti-
onis molit: ſm auditoꝝ capacitates: ⁊ ſeculū
ſibi amaꝝ oſtendit: alios a voluptatibus reuo-
cat. Hi ab vno menſe numerant': q2 initiū vite
deo debent cōſecrare: ne poſt multa ſcelera p-
moti faciant blaſphemari nomen dei. Vnde:
1. Ti. 3. a Oportet epm irrep̄henſibilem eſſe ⁊c.
c Hi poſt ⁊c. Filioꝝ leui ordo cōueniēs oſtē-
ditur. vbi. ſ. q̄ primi ſunt in ordine: oriētis pla-
gam obſeruent. Moyſes ⁊ aaron cum filijs ha-
bentes cuſtodiam ſanctuarij in medio filiorū
iſrael. Caathite: vnde moyſes ⁊ aaron orti ſūt:
meridianā plagā obtineant: ſub cura eleazari
ſacerdotis q̄ maior eſt ī filijs aaron. Poſt hos
gerſonite ad occidentalē plagā ſub cura elea-
zari. Nouiſſimi merarite ad ſeptētrionalē pla-
gam ſub cuſtodia ithamar filij aaron minoris.
In his vero moraliter exp̄mitur q' miniſtri ec-
cleſie debent diligēter ordinē ſuū ſeruare: nec
maiora appetere q̄ꝫ prius locus expoſcit.
d Ad occi. Vbi dies clauditur aſtra occidūt
In his ſignificatur q' miniſtri tabernaculi de-
bent concupiſcentiā fugere: carnalia deſideria
dei adiutorio mortificare: diē vltimū et finem
laboris expectare: vt mortui mundo viuentes
Gal. 6. c deo dicere poſſint: Mihi aūt abſit gloriari niſi
in cruce dn̄i noſtri ieſu xp̄i. e Ad meridi.
pla. Hec ſignificat poſt lucē ſcīe pceptā predi-
catores verbum patientie ⁊ ſolatij debere cum
diſcretione proximis impendere. Sub eleaza-
Ps. 126. a ro. i. dei adiutorio. ſm illud: Niſi dn̄s edifica-
uerit domū in vanū laborauerūt qui edi. eam.
f In plaga ſeptentrionali caſtrame. Extremi
merarite ſub ithamar (qui interpretatur ama-
rus: vel vbi palma) plagam aquilonis ſortiti
ſūt: vbi glacialis horror perdurat. In quo mo-
nentur eccleſie miniſtri: ne ſecuritate torpeāt:
quia licet per ianuam fidei iam in eccleſiam in-
trauerint lumen ſcientie perceperint: deſideria
carnis mortificauerint: nondum tamen ad per-
fectam ſuauitatem: id eſt ad eternam beatitu-
dinem peruenerunt. Reſtat aliquid amarum:
cum illo certandum eſt qui ad aquilonem diri-
git ſolium ſuum: cuius duritiam molliri impoſ-

ſibile

a nus: ⁊ inuenti ſunt filij leui per
b noīa ſua: Gerſon ⁊ caath ⁊ me-
ſ Al's lebni.
rari. Filij gerſon: lobni: ⁊ ſemei.
Filij caath: amrā: ⁊ ieſſaar: he-
bron ⁊ oziel. Filij merari: mooli
⁊ muſi. De gerſon fuere due fa-
milie lobnitica ⁊ ſemeitica: qua-
rum numeratus eſt populus ſe-
xus maſculini ab vno mēſe ⁊ ſu-
c pra: ſeptem milia quingenti.
Hi poſt tabernaculum meta-
d buntur ad occidentē ſub princi-
ſ Al's heliaſaph.
pe heliaſaphat filio iahel: ⁊ ha- a
bebunt excubias in tabernacu-
lo federis: ipm tabernaculum b
⁊ operimentum eius tentoriū c
qđ trahitur ante fores tecti fe-
deris ⁊ cortinas atrij: tentoriū d
quoq; quod appenditur in intro-
itu atrij tabernaculi: ⁊ quicquid
ad ritum altaris ptinet funes
tabernaculi ⁊ oīa vtenſilia eius e
Cognatio caath habebit ppl'os f
amramitas: ⁊ ieſſaaritas: ⁊ he-
bronitas: ⁊ ozielitas. He ſunt
familie caathitaꝝ recenſite per
nomina ſua: omnes generis ma-
ſculini ab vno menſe et ſupra
octo milia ſexcenti: Habebunt
excubias ſāctuarij: ⁊ caſtra me-
e tabuntur ad meridianā plagā.
Princepſq; eoꝝ erit eliſaphan
filius oziel: et cuſtodiant arcā:
menſamq; et cādelabrū: altaria
et vaſa ſctūarij in quib' mini-
ſtrat': et velum cunctamq; hu- g
iuſcemodi ſupellectilem. Prin- h
ceps aūt principū leuitarū elea-
zar filius aaron ſacerdotis erit ſu-
per excubitores cuſtodie ſanctu-
arij. At vero de merari erūt po- i
puli moolite et muſite recenſiti
per nomina ſua: omnes generis
maſculini ab vno menſe vt ſu-
pra: ſex milia ducenti. Priceps
ſ Al's abiahel.
f eorum ſuriel filius abihel: i pla-
ga ſeptentrionali caſtrameta-
buntur. Eruntq; ſub cuſtodia
eorū tabule tabernaculi et ve-
ctes et columne ac baſes earū
et omnia que ad cultum huiuſ-
cemodi pertinent: columneq;
atrij per circuitum cum baſi-
bus ſuis: et paxilli cū funibus. k

a Et habebūt excubias. i.
diligentes cuſtodias.
b Ipm tabernaculū. i. cor-
tinas de diuerſis coloribus
q̄ erāt imediate ſup tabulas.
c Et operimentū ei'. quod
erat triplex. ſ. de ſagis: d̄ pel-
libus arietū rubricatis ⁊ de
hiacynthinis. d Tētori-
um q̄ꝫ qđ appendit' in introi-
tu atrij tabnaculi: ⁊ quicquid
ad ritū altaris ptinet. In he-
breo hr̄ ſic: Velum oſtij atrij
qđ eſt ſup tabernaculū et al-
tare p circuitū: ⁊ hec videtur
lr̄a verior. illa eīm que ptine-
bant ad altare cū ipo altari
erant ſub cuſtodia ⁊ cura ca-
athitaꝝ: vt hr̄. ī. iſto ca. et ſe-
quēti. ſꝫ velū pendēs ī oſtio
atrij erat ſub cura gerſonita-
rū. Et qđ d̄r in hebreo q' erat
ſup tabernaculū ⁊ altare per
circuitū: hoc eſt q2 phibebat
impetū venti a tabernaculo
⁊ altari qđ erat infra atrium
vt exponit Ra. Sa. ⁊ h̄ patet
p hoc qđ hr̄ ca. ſe. vbi h̄ repe-
tit'. q2 ibi pōit' an̄ tabnaculū.
e Funes tabernaculi ⁊ oīa
vtēſilia eius. Inter vtenſilia
tabernaculi erat cādelabrū
⁊ menſa ppoſitionis: ⁊ vaſa
eoꝝ: de quib' nō pōt dici q' eſ-
ſent ſub cura gerſonitaꝝ. vn̄
in hebreo hr̄: Funes taberna-
culi ad omne miniſteriū ei'.
ad gerſonitas eīm pertinebat
portare ⁊ ſeruare mollia: int'
q̄ ſunt funes. f Cogna-
tio caath hēbit. h̄ q̄nr̄ pſeq̄t'
de ſecunda domo. ⁊ ptꝫ litte-
ra ex p̄dictis vſq; ibi.
g Et velum. qđ diuidebat
ſanctū ⁊ ſanctūſanctoꝝ: q2 il-
la que erāt ītra tabernaculū
ptinebāt ad caathitas: inter
que eſt illđ velū licet eſſet de
mollibus. h Princeps
aūt p̄ncipiū leuitaꝝ eleazar.
q2 ei reddebant rōnē nō ſolū
caathite: ſed etiā illi qui erāt
principes in alijs duab' do-
mibus. i At xo de mera-
ri. h̄ pſequit' de tertia domo.
⁊ ptꝫ littera vſq; ibi:
k Et paxilli cum fu. Iſtud
videtur contrariari p̄dictis
ſcꝫ q' funes ptinebāt ad ger-
ſonitas. Dicendum q' aliqui
funes erant inherentes īmo-
biliter duris: ⁊ iſti ptinebant
ad meraritas: quia ad ipſos
ptinebant dura que erant ex̄
tabernaculum: ſicut ad caa-
thitas pertinebant dura q̄
erant intra tabernaculū cū
altari holocauſtorū qđ erat
extra: ⁊ hoc eſt qđ dicit Ra.
Sa. ſ. q' aliqui funes inhere-
bant colūnis quibus appen-
debant' cortine: ⁊ illi ptiebāt
ad meraritas aliq̄ inherebāt
cortinis quibus īmittebātur
paxilli in terra fixi: vt corti-
ne non mouerentur a vento
inferius: et illi pertinebant
ad gerſonitas.

Caſtrametabunt'

Job.41.c ſibile eſt. Un̄: Cor eius indurabit̄ quaſi lapis ⁊c̄. Cū autē
ſupabitur adepta palma exultandū eſt ⁊ letandum.
a Ad orientalem. Orientalis plaga ortū fidei ſignificat
vbi moyſes q̄ interp̄tat̄ aſſumptus de aqua ⁊ aarō mons
fortitudinis: cū filijs ſuis caſtrametabuntur. Qui eīm in
eccleſia ꝑſunt: quibꝰ claueſ regni ce
leſtis cōmiſſe ſunt: debent introitꝰ
ordinē cognoſcere: ⁊ alijs predica
re. Quia optet quēq̄ in lucem fi
dei ꝑ portā cōfeſſionis ad aquam
baptiſmi intrare: vt de aq̄ aſſūptꝰ
ſit filius adoptionis: ⁊ robore con
ſtantie gignens filios boni opis.
Introitū fidei ꝑ quē in eccleſiā in
greſſus eſt diligēter cuſtodiat: ne
ocioſus ⁊ inutilis abijciatur.
b Uigitiduo milia. Apte nume
ro. xxij. leuite īritulāt̄. Hoc eīm nu
mero cōprehendunt̄ hebrea elemē
ta: ⁊ ſm̄ quoſdam libri veteris te
ſtamenti. Miniſtri dei hac preſcri
ptione monentur ſm̄ legem dei vi
uere ⁊ docere: nec vllo mō excede
re. c Numera primoge. Orig.
Multe ſunt numeroꝝ differētie q̄
ſcribunt̄ de filijs iſrael: ſed poſt nu
merum filiorum iſrael: numerātur
ſeorſum leuite. Nō eīm fuerant re
cenſiti cū eis: ⁊ hr̄ eoꝝ ſegregatus
⁊ p̄cipuus numerꝰ q̄ referunt̄ oēs
ſimul. xxij. milia reperti: nec plꝰ nec
minꝰ. Poſt h̄ precepit dn̄s nume
rari etiā p̄ogenitos filiorū iſrael
eodem ordine: quo fuerant leuite
numerati. i. ab vno menſe et ſupra
⁊ īueniūtur. xxij. milia. et. cclxxiij.
Putas ne per hec ſolā numeri hi
ſtoriam docere voluit moyſes: et
G nullum his diuerſitatibus nume
† De voto. c. magne. rorum concluſit myſterium? Uigin
tiduo quidem numerus in ſcriptu
ris diuinis principalibus cauſis
aſcriptus ſepe reperitur. Nā. xxij.
prima quidem apud hebreos ele
menta traduntur eſſe litterarum.
Ab adam vſq̄ ad iacob: ex cuius
ſemine initium. xij. tribus aſſu
munt. xxij. patres fuiſſe memoran
tur. Tradunt etiam omnium crea
turaruꝫ dei ſpecies intra. xxij. nu
merum colligi. Propter hoc ergo
leuite: id eſt qui deſeruiunt deo et
primogeniti filiorum iſrael hoc ſa
crato numero intitulātur. Quod
aūt in filijs iſrael addunt̄. cclxxiij.
non ocioſum videtur. humani eīm
generis in carne generatio (ſicut
aſſerunt periti talium) nouem mē
ſibus in vulua continetur. Sed nō
prius ad partum moueri fertur: q̄̄
decimi menſis triduum tranſeat.
Et ita ducenti. lxxiij. dies illos in
dicant: qui ex nouem menſibus: ⁊
triduo decimi menſis colliguntur:
et ſimul ducenti. lxxiij. dies iſti q̄
bus humano generi in hunc mun
dum prebetur ingreſſus. Et ita in
xxij. omnium ſimul creaturarum
rationibus myſticis ſumma colli
gitur. In his vero que ex abundanti in primogenitis iſrl̄
inueniuntur: etiam myſterium humane generationis ex
Myſtice ponitur. d Quinq̄ ſiclos. Myſtice. Quiſquis initiū
conuerſationis voluntatis vel operationis vult deo con
ſecrare: quinq̄ ſenſus corporis debet diligenter cuſtodire
ne per laſciuiam in errorem aut immunda deſideria deflu
at. Sed iuxta ſiclum ſanctuarij q̄ eſt oboli. xx. i. ſm̄ decalo
gi doctrinā: q̄ ī duobꝰ p̄ceptꝭ charitatꝭ ꝯſiſtit: oīa opa ſua
referat in domum ſummi ſacerdotis ⁊ filioꝝ eius.

ſ Tolle

Caſtrametabunt̄ an̄ tabernacu a
a lum federis: id eſt ad orientalem
plagā: moyſes ⁊ aarō cum filijs
ſuis habētes cuſtodiā ſanctuarij b
in medio filioꝝ iſrael. Quiſquis c
alienus acceſſerit morietur. Om
nes leuite quos numerauerunt
moyſes ⁊ aaron iuxta p̄ceptum
domini per familias ſuas ī gene
re maſculino a menſe vno et ſu
b pra fuerūt vigintiduo milia. Et d
c ait dn̄s moyſi. Numera p̄moge e
nitos ſexꝰ maſculini de filijs iſrl̄
a menſe vno ⁊ ſupra: et habebis
ſummam eorum. Tolleſq̄ leui f
tas mihi ꝓ oī p̄mogenito filiorū
iſrael ego ſum dominus: ⁊ peco g
ra eoꝝ ꝓ vniuerſis primogenitꝭ
pecorum filiorum iſrael. Recen
ſuit moyſes ſicut preceperat dn̄s
p̄mogenitos filioꝝ iſrl̄: ⁊ fuerunt
maſculi ꝑ noīa ſua a mēſe vno et
ſupra. xxij. milia. cclxxiij. Locutuſ
q̄ ē dn̄s ad moyſē dicens † Tolle
leuitaſ pro p̄mogenitis filiorum
iſrael: ⁊ pecora leuitarū pro peco
ribus eorum: eruntq̄ leuite mei.
Ego ſum dn̄s. In p̄cio aūt ducē h
toꝝ. lxx. triū q̄ excedunt numerū
leuitarū de primogenitis filioꝝ
d iſrl̄ accipies q̄nq̄ ſiclos ꝑ ſingu i
la capita ad menſurā ſanctuarij.
Siclus hꝫ oboloſ viginti † Dabiſ
q̄ pecuniam aaron ⁊ filijs eius
preciū eoꝝ qui ſupra ſunt. Tulit
igit̄ pecuniā eorum moyſes qui
ſ eorum. ſ.
fuerant amplius et quos rede
merat a leuitis ꝓ primogenitis
filioruꝫ iſrael mille trecentoꝝ. lx. k
quinq̄ ſicloꝝ iuxta pondus ſan
ctuarij: ⁊ dedit eam aaron ⁊ filijs
eius iuxta verbum quod prece
perat ſibi dominus.

a Caſtrametabunt̄. hic agit̄ vltimo de ſitu moyſi ⁊ aaron qui
erant ad orientalē partē cū filijs ſuis: ⁊ in h̄ erāt diuiſi ab alijs
caathitis: q̄ erāt ad meridiē. cuius cā ſb̄dit̄ cum dicitur:
b Habentes cuſtodiā ſanctuarij. cuiꝰ introitus erat in pte oriē
tali. c Quiſq̄s alienus acceſſerit. ſ. ſine licentia. Conſequen
ter ponit numeꝝ oīm leuitaꝝ ſil̄ dicens:
Oēs leuite ⁊c̄. ſequit̄: d Fuert̄. xxij.
milia. Si aūt cōſiderantur numeri parti
ales leuitaꝝ p̄dicti faciūt. xxij. milia. et
ccc. Ad q̄ꝺ dicendū q̄ illi trecenti q̄ hic
tacent̄ fuerūt primogeniti. ⁊ ideo nō de
bebant h̄ numero includi: q̄ iſta nume
ratio vltima erat illoꝝ qui poterant ac
cipi ꝓ primogenitis aliaꝝ tribuū: quod
nō poterat fieri de p̄mogenitis leuitaꝝ:
q̄ ex ſeipis erāt obligati dn̄o rōne p̄mo
geniture. e Et ait dn̄s. h̄ ꝯn̄r agit̄
de cōmutatione leuitaꝝ ꝓ primogenitꝭ
aliaꝝ tribuū: quoꝝ p̄mittit̄ numeratio
cum dr̄: Numera primogenitos ⁊c̄. ⁊ ſb
dit̄ cōmutatio. cū dr̄: f Tolleſq̄ leui
tas mihi. i. ad obſequiū meū. g Et
pecora eoꝝ ⁊c̄. dicit aūt Ra. Sa. q̄ peco
ra munda aliaꝝ tribuū nō intelliguntur
hic cōputata: q̄ īmolanda erant dn̄o: ſꝫ
īmunda q̄ redimebant̄ pecunia: vt hr̄. j.
xviij. ca. excepto aſino q̄ cōmutabat̄ oue
vt ibidē dr̄. cetera patent ex dictis vſq̄.
ibi: h In p̄cio aūt. cclxxiij. ſ. p̄moge
nitoꝝ aliaꝝ tribuū. i Accipies. v. ſi
clos. a q̄libet: q̄ nō poterant redimi per
pſonas leuitaꝝ: ideo redimunt̄ p̄cio. de
q̄titate aūt ſicli dictū eſt Exo. xxx.
k Mille. ccclxv. ſicloꝝ. tm̄ eīm aſcēdit
ſūmā ſi ꝓ q̄libet h̄ mō redemptoꝝ acci
piant̄. v. ſicli: vt patet ſiquis velit nume
rare. Ad euidentiā maiorē p̄dictoꝝ hic
deſcripta eſt figura ſituationis caſtroꝝ
circa tabernaculū. Notādū q̄ Uegetiꝰ
libro de re militari dicit q̄ optimus ſitꝰ
caſtroꝝ eſt in figura quadrata. ⁊ ideo ſic
debent ſituari niſi diſpoſitio loci impedi
at: ꝓpter q̄ꝺ caſtra iſrl̄ h̄ infra in alio la
re poſui ī figura quadrata.

Moraliter. Ca. III

a† Hee ſunt
generationes aaron ⁊c̄. In h̄ capi. agit̄
de officio ſacerdotū ⁊ leuitarū cum dr̄:
g† Applica tribū leui ⁊c̄. officiū vero
ſacerdotum veteris legis erat offerre ſa
crificia ⁊ officium leuitarum miniſtrare
ſacerdotibus in ſacrificijs offerendis. ꝑ
quod ſignificatur q̄ officium ſacerdotū † Exo. 30. b
noue legis eſt euchariſtiam offerre ī miſ Leui. 17. c
ſarum celebratione. Nam euchariſtia ē Eze. 45. b
ſacrificium noue legis figuratum ꝑ plu
ra veteris legis ſacrificia ſicut vnum ꝑ
fectū per multa īperfecta. q† Quiſ
quis alienus acceſſerit morietur. ꝑ hoc
ſignificat̄ q̄ offerēs euchariſtiam nō or
dinatꝰ in ſacerdotē morit̄ morte culpe et
incurrit penā mortꝭ gehēne. e† Nu
mera filios leui ⁊c̄. h̄ agit̄ de officijs le
uitaꝝ ⁊ eoꝝ ſituatione circa tabernacu
lū ꝑ q̄ttuor ptes orbis. Herſonite ſituati
fuert̄ ad occidētalē ptē: ⁊ eoꝝ officiū fuit
cuſtodire ⁊ portare mollia. ſ. cortias ta
bernaculi ⁊ atrij ⁊ funes ⁊ opimēta pel
liū. Caathite vero ad ptē meridionaleꝫ
⁊ eoꝝ officiū fuit portare vaſa ſctā. ſ. arcā teſtamēti: ꝓpitiatoriū
mēſā cādelabrū ⁊ altare īcēſi. Merarite vero ad aq̄lonē ⁊ eoruꝫ
officiū fuit portare dura. ſ. tabulas tabnaculi. colūnas eiꝰ ⁊ atrij
⁊ baſes ⁊ hmōi. Moyſes āt ⁊ aarō cū filijs ſuis ad oriētalē pteꝫ
tabnaculi hn̄tes curā totiꝰ ꝑli. Scd̄m ſenſū allegoricū tribꝰ le
ui ſignificat miſtros ecclie q̄ diuidūt̄ ī q̄ttuor ptes. ſ. p̄latos. ſa
cerdotes: religioſos ⁊ clericos ſimplices. Igit̄ moyſes et aaron
q̄ fuert̄ duces populi. Pſ̄. lxxvj. Deduxiſti ſicut oues po. tu. in
manu moyſi ⁊ aaron. ideo ſignificant prelatos eccleſie qui ſunt

duces

duces populi xpiani. ꝑ h̄ aũt ꝙ moyſes ⁊ aaron fuerũt ad oriẽtem vbi erat ingreſſus tabernaculi: ſignificat̃ ꝙ per ordinationẽ ꝑlatoꝝ ad eccliaſtica officia ceti ĩgredi debẽt. Merarite vero qui interpretant̃ amari: ſignificant religioſos habitãtes in amaritudine penitẽtie ⁊ luctu ꝓ pctis ꝓprijs ⁊ alienis. Hiero. ad ripariũ. Monachus plãgẽtis habet officiũ. Per h̄ aũt ꝙ merarite portabant dura ſignificatur ꝙ religioſi debẽt viuere in auſteritate ⁊ nõ in mollicie delitiaꝝ. ꝑ h̄ aũt ꝙ erãt ad ꝑtem aqlonarem vnde venit frigus: ſignificat̃ ꝙ religioſi debent vti cibis frigidis ⁊ veſtibꝰ. Gerſonite vero qui portabant mollia ſignificant clericos q̃ minus pondus habent ceteris in eccẽſia: ⁊ qꝛ multi coꝝ viuũt in mollicie delitiarũ. ꝑ quas freq̃nter cadunt in alia vitia qđ ſignificat̃ ꝑ h̄ ꝙ gerſonite erant ad occidentẽ. Caathite vero q̃ portabãt ſacra vaſa ſignificant ſacerdotes q̃ ſctm̃ ſctõꝝ offerũt in altari. ꝑ h̄ aũt ꝙ caathite erant ad meridiẽ: vñ ꝓuenit feruor caloris: ſignificatur ꝙ ſacerdotes feruere debent ardore charitatis.

Scđm moralẽ ſenſum dñi tabernaculũ eſt aĩa fidelis vt dictũ eſt capitulo p̃cedenti: ad eius q̃ttuor latera debẽt eſſe actꝰ q̃ttuor ꝟtutũ cardinaliũ. ſ. prudentia que eſt auriga virtutũ: ꝓpt̃ qđ ſignificat̃ ꝑ moyſẽ ⁊ aaron duces ppl̃i q̃ erant in parte orientali: ⁊ ſic eſt actus prudentie qui p̃cedit origĩe actus aliaꝝ ꝟtutũ. Actus vero fortitudinis qui hꝫ ſuſtĩere dura ſignificat̃: ꝑ meraritas qui dura portabãt: ⁊ dr̃ eſſe ad occidentẽ: nã difficile eſt ſuſtinere dura ſine caſu. Actꝰ vero iuſticie eſt ad meridiẽ vñ venit maiꝰ lumen. ⁊ de iuſticia dr̃ li. bro Eth. ꝙ videt̃ p̃clariſſima ꝟtutũ ⁊ neqꝫ heſperꝰ neqꝫ lucifer eſt ita admirabilis: ⁊ ſignificat̃ ꝑ caathitas portãtes candelabrũ luminis. Actꝰ vero tꝑantie q̃ repmit ardorẽ carnal̃ cõcupiſcẽtie eſt ad aquilonẽ vñ ꝓuenit frigꝰ caloris repreſſiuus ſignificat̃ ꝑ gerſonitas q̃ aduene interpretant̃. nã temperati qui pauci ſunt reſpectu alioꝝ q̃ſi aduene ab eis reputantur. Ad maiorẽ aũt intellectũ p̃dictoꝝ ponit̃ hic ſitus caſtroꝝ circa tabernaculũ.

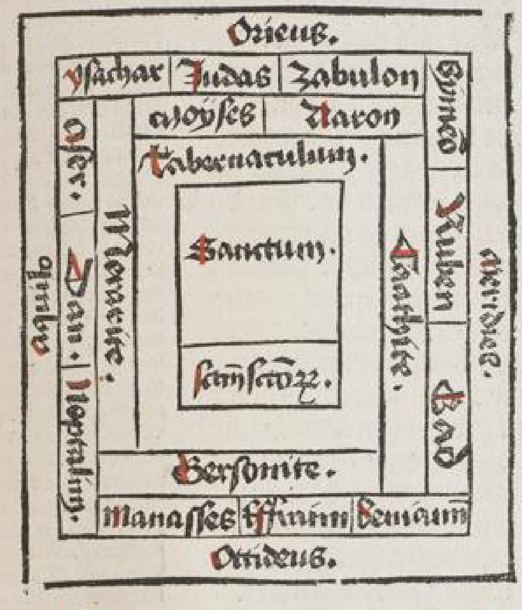

In ca. iij. vbi dr̃ in poſtil. Aarõ ⁊ moyſi: cũ filij moyſi ⁊c.

Additio. Hec rõ Ra. Sa. nõ videtur valere: eo ꝙ moyſes nõ ſolũ docuit aaron ⁊ filios eiꝰ legem: ſed etiã totũ pplm: vnde eadem rõne pater totiꝰ ppl̃i vel ſaltẽ doctoꝝ legis dꝫ reputari: nec eſt dicẽdũ ꝙ filij moyſi nõ recordant̃ hic: quia licet nõ recordent̃ noĩaliter ſicut filij aaron qui fuerunt ſacerdotes vncti: recordantur tamen generaliter in ſumma cognatiõis amramitaruꝫ de qua erat et moyſes.

Glo. ordi.

a Tolle ⁊c. Orige. Cũ in tres ordines Ca. IIII diuidunt̃ filij leui: ex tribꝰ noĩbus p̃ncipum ſinguli ordines cenſent̃: etiã in ipĩs diuerſitates quedã nõ ſine myſterijs aſcribunt̃. Nã filioꝝ caath primꝰ ordo ponit̃: qꝛ ex ipõ deſcendit moyſes ⁊ aaron q̃bus ſũma ſacerdotij cõmittit̃. Ex ipõ em̃ naſcit̃ amrã ex quo naſcitur moyſes ⁊ aaron. Scđs ordo eſt gerſõ qui primus quidẽ eſt natiuitate. Ait em̃ ſcp̃tura. filij aũt leui gerſon caath ⁊ merari. Sed ex filijs caath duo rurſus ordines dirigunt̃: ⁊ hi qui ex aarõ deſcẽdunt ſacerdotio mancipant̃: pars vero reliqua miniſtrat ſacerdotibus: ⁊ ideo in quattuor partes leuitaꝝ diuiduntur officia: vt ſacerdotio fungant̃ aarõ ⁊ filij eius: ſanctaſanctoꝝ portent in humeris ſuis reliqui ex populo caath. Que aũt pertinent ad tabernaculi teſtimonij: vel ad atria eius ⁊ pelles eius vel etiam velamenta: ⁊ queqꝫ minꝰ dura: ⁊ ad onus leuia procurant filij gerſon. Columnas vero tabernaculi ⁊ baſes eius: ⁊ ſeras: portent filij merari. Jõ ſignanter ſcriptura ait: Et recenſeatur virtus merari. Virtute em̃ opus eſt ad huiuſmodi portãdas ſarcinas. Paulus vero libero iam ⁊ reuelato oculo mentis hec omnia aſpiciens ⁊ veteris teſtamenti velamen abijciens. ait: Quia prior populus in huiuſmodi conſtructiõibus exẽplarijs ⁊ vmbre celeſtium, deſeruiuit. Conſidera ꝗ̃ ne forte iſti quattuor ordines caſtrorum exemplũ ſint ⁊ vmbra illoꝝ q̃ttuor ordinum quos ad hebreos ſcribens Paulus enumerauit in celis. Et rurſum iſraeliticis quattuor caſtrorum ordinibus quaternos adijce leuitarum que nos non tam explanamus q̃ꝫ contingimus purioribus ſenſibus et liberis a ſecularibus indicemꝰ. Orige. Alia lr̃a. Accipe numerum filioꝝ caath ⁊c. Ecce alius ordo numeroꝝ introducitur. Numerati ſunt iam filij leui ab vno menſe ⁊. ſ̃. Nunc aũt numerant̃ filij leui. a. xxv. anno: ſed nõ vt ĩ ceteris ⁊. ſ̃. ſꝫ vſqꝫ ad q̃nq̃geſimũ ãnũ: ⁊ fit iſte p̃cipuꝰ numerꝰ ⁊ electꝰ. Addit̃ ãt his p̃dict̃ oĩs q̃ ꝓcedit ad miſtrãdũ ad opa tabnaculi teſtimonij: iſti ſũt q̃ nũerant̃ meliore ⁊ p̃cipuo nũero. Sic̃ em̃ ĩ filijs iſrl̃ dicebat̃: oĩs q̃ ꝓcedit ad bellũ de filijs iſrl̃: ita hic oĩs qui ꝓcedit ad miniſteriũ vt faciat opera in tabernaculo teſtimonij. b In tabernaculo. Orige. Tabernaculũ teſtimonij ſũt oẽs ſcti q̃ ſb̃ teſtimonio dei cẽſent̃. In h̄ tabernaculo ſũt quidaꝫ meritis ⁊ gr̃a celſiores: ⁊ ex his aliqui cãdelabrũ dicuntur: forte apl̃i qui illuminant accedentes ad deũ: ⁊ alij qui in hoc tabernaculũ dei ingredientibus lumen ſcie ⁊ doctrine oſtendunt: alij ſunt mẽſa: q̃ pane dĩ paſcũt aĩas eſurientes

Ca. IIII

Locutuſqꝫ eſt dominus ad moyſen et aaron dicens: Tolle ſummam filiorum caath de medio leuitarũ per domos ⁊ familias ſuas a trigeſimo ãno ⁊ ſupra: vſqꝫ ad q̃nquageſimũ annũ: omniũ qui ingrediuntur vt ſtent ⁊ miniſtrent in tabernaculo federis. Hic ẽ cultus filioꝝ caath. Tabernaculũ federis ⁊ ſanctũſanctoꝝ ingredientur aaron ⁊ filij eius q̃ndo mo

(Interlinear: ſ. lxx. a — xx. quinto. — ſ exponit opa filioꝝ caath: in medio filioꝝ leui ſm̃ plebes ſuas in tabernaculo teſtimonij.)

Ni. de ly.

Locu Ca. IIII tuſqꝫ eſt dominus. h̄ cõſeq̃nter deſcribitur ordinatio leuitaꝝ tpe morꝰ. Et circa hoc pmo ponit̃ officioꝝ diſtĩctio. ſcđo numerorum collectio. ibi: Recenſuerũt igitur. Circa primũ pmo diſtinguuntur officia caathitaꝝ. ſecundo gerſonitaruꝫ. ibi: Tolle ſũmã etiã filioꝝ gerſon. tertio meraritarũ. ibi: Filios quoqꝫ merari. Circa pmũ ſciendum ꝙ ſacerdotes ⁊ leuite q̃ dicuntur caathite fuerunt de tribu caath: ſed ſacerdotes q̃ deſcẽderũt de caath ꝑ aarõ ex h̄ hũerũt ſpeciale nomẽ: ⁊ dicunt̃ aaronite: ⁊ cũ h̄ etiam caathite: alij aũt caathite tm̃. Pmo ꝗ̃ deſcribit officia aaronitaꝝ. ſcđo caathitarum. ibi: Cũqꝫ inuoluerint. Circa pmũ dr̃ ſic: b Tolle ſummã filioꝝ caath. ſeparatim ab alijs. c A. xxx. anno ⁊ ſupra. Infra. viij. ca. dicit̃ a. xxv. annis ⁊ ſupra. Dicendũ ꝙ a. xxv. anno ponebant̃ ad diſcendum miniſteriũ leuitaꝝ: ſed in. xxx. anno inſtituebantur miniſtri qui per experientiam videbantur apti: ⁊ repellebantur inepti. Ratio aũt quare non inſtituebantur an̄. xxx. annum eſt: qꝛ vſqꝫ tunc non ꝑficit̃ robur hoĩs corpe ⁊ mẽte vſqꝫ ad q̃nq̃geſimũ ãnũ: ⁊ tũc ĩcipit fortitudo corpis debilitari. d Hic ẽ cultꝰ f. i. illã ptẽ q̃ dr̃ ſctã. e Et ſan. ſan. i. ſcđam ptẽ. f Ingredientur ⁊c. ad ĩuoluendũ ea q̃ erãt ĩtra tabnaculũ: q̃ꝝ materia ⁊ forma expoſite ſũt Exo. xxv.

Et ĩducẽt

Mat. 5. a eſurientes τ ſitientes iuſticiā: alij altare incenſi: qui orationibus
τ ieiunijs vacant die ac nocte in tēplo dei. Hi vero quibus arca-
na myſteria deus credidit: arca dicunt teſtamenti dei. Qui autē
cū omi fiducia p preces τ ſupplicationes deū hominibus repropi
ciant: τ pro delictis ppli interueniunt ꝓpitiatoriū ſunt. Qui meru
erunt multitudinem ſcie: τ abundantes diuitias in agnitione dei
cherubin pnt intelligi. Cherub in em̄ plenitudo ſcie interpretatur.
Sed hos oēs q̄ p hec ſingula deſignantur portari neceſſe eſt et in
humeris. Ut ego opinor: angeli qui ordinati ſunt ꝓpter eos q̄ he
reditatē capiūt ſalutis eos portant. Cū aūt ſolutū fuerit taberna-
culū hoc τ ceperimus ingredi ad illa ſancta τ pgere ad locū pro-
miſſiōis: hi q̄ vere ſunt ſcti τ in ſctiſſctoꝝ habent: angelis portā-
tibus incedunt: τ vſq3 q̄ requieſcat tabernaculū dei portant i hu-
Ps. 90. meris: τ extollunt in manibus. Un̄: Qm̄ angelis ſuis mandauit
de te: vt in manibꝰ tollant te ꝛc. Qđ diabolus de ſaluatore intelli
gendū putauit: ſed excecatus malicia eloquia myſtica nō itellexit
Neq3 em̄ ſaluator angelis indigebat vt nō offēderet. Angelꝭ aūt
ſuis mandat deus ꝓ pplo ſuo vt nō offendat pedem ſuū ad lapi-
1. Teſ. 4. d dem. Hinc Paulus ait: Sed nos qui viuimꝰ q̄ reliq̄ ſumꝰ ſilꝭ rapi-
emur cū illis in nubibus obuiam xp̄o in aera. Rapient q̄ ab an-
gelis qui penitus purgati τ leues a delictis effecti ſunt. Portant
q̄ τ colūne tabernaculi a q̄buſdā τ atria ꝛc. q̄ refert ſcriptura non
ab iſraelitis: ſed a leuitis. a Inuoluentq3. Ne forte aliq̄ vide-
ant nudā τ moriant. Exterminant em̄ qui ineffabilia ſacramen-
ta cōtingit niſi meritis τ ſcia in ſacerdotij gradū ꝓmotus fuerit.
Orige. Septē quedā ſpecies numerant q̄ opiri pcipiunt. Pri-
mo aūt vt oīm pcioſior arca teſtamenti opiat velo: ſed τ pelle de-
ſuper hiacynthina tegat: addit etiā aliud velamen deſup hiacyn
thinū. Scđo menſa opit. Tertio candelabrū. Quarto altare au-
reum. Quinto vaſa miniſterij. Sexto opimentū altaris cum qui-
buſdam velamentis opponit. Septimo opit τ labrū: τ nihil hoꝝ
nudum relinquitur. Deinde additur. Nolite exterminare de tri-
bu ſua plebem caath: vt ſcilicet exterminandos ſe ſcirent: ſi forte
ad hec mouenda manus ſuas mitterent niſi vnumquodq3 eorum
prius fuiſſet a ſacerdotibus tectum. Redeamus ergo ad taberna
culum eccleſie dei viuentis: τ videamus quomodo oportet obſer
uari hec ſingula a ſacerdotibus chriſti. Siquis vere ſacerdos eſt
cui ſacra vaſa: id eſt myſterioꝝ ſecreta ſapie cōmiſſa ſunt: diſcat q̄-
mō hec oporteat intra velamen conſcie cuſtodire: nec facile in pu-
blicū ꝓferre: aut ſi res poſcit ꝓferre: τ imperitioribus tradere: ne
nuda ꝓferat: τ ne apta oſtendat τ penitus patentia: alioquin ho-
micidiū facit τ exterminat plebē. Exterminat em̄ oīs qui ſecreta
τ ineffabilia ſacramenta contigerit nondū meritis τ ſcia in ſacer-
dotij gradum tranſlatus. Solis em̄ filijs aaron. i. ſacerdotibus
arcā: τ menſam: τ candelabrum: τ que ſupradicta ſūt: nuda vide-
re conceſſum eſt. Alij aūt hec operta videant: imo velata in hu-
meris portent. b Et opient. Filij aaron ſacerdotes: q̄bus oīa
B nuda τ aperta videre conceſſa ſunt. c Panes ſemp. Augꝰ.
Et panes qui ſp ſup eā erunt: nō vtiq3 idē ſemp: ſed ſiles eoꝝ: q̄
illi auferebant: τ recentes q̄tidie ponebant: dum tn̄ ſine panibꝰ
mēſa nō relinq̄ret. Ideo dixit q̄ ſemp ſup eā erunt. i. q̄ ſemp pāes
nō q̄ illi ſemp. d Necnō τ alta. Alia lr̄a. Et ſup altare aureū
adopient veſtimentū hiacynthinū: τ adopient illđ opimēto pelli
ceo hiacynthino. Poſſet iſta locutio videri: quā velut abſurdā
τ nō integrā latini interpretes transferre voluerūt. i. ſuper altare
aureū adopient veſtimentū hyacynthinū tāq3 debuerit dici: τ al
tare aureū adopient veſtimento hiacynthino: nō adopient veſti
mentū hiacynthinū: h̄ videt ſignificare q̄ ipm veſtimentum hia-
cynthinū aliūde adoperiret. Sed mihi videtur nō tā genus locu
tionis eſſe q̄3 ſubobſcurus ſenſus. h̄ em̄ itelligi pōt. Super altare
aureum adopient veſtimentū hiacynthinū vt ipm veſtimentum
hiacynthinū alia re opiendū pcepit. qđ veſtimentū iā ſup altare
eſſet: ac ſi breuiter vtrūq3 cōplecteret: vt veſtimento hiacynthino
altare opiendū: τ veſtimentū hiacynthinū alio tegmine opiēdū.
Subiunxit deniq3 vnde opiri vellet veſtimentū hiacynthinum:
cum adiecit: τ adopient illud operimento pellicio hiacynthino.
e Tunc intrabunt fi. ꝛc. Orige. Qui licet non ſint ſacerdotes
quia eis tamen proximi ſunt in humeris ſuis iſta portare poſſunt
alij vero ſarcinas ſuas τ miniſteria in plauſtris ponunt. Cum em̄
offerentur a ſingulis tribubus plauſtra: quattuor ex his accepe-
runt filij merari: duo vero filij gerſon. Illi vero qui meliores ſunt
plauſtra nō accipiunt. Intuere ergo cuiuſmodi diuiſio ſit in offi-
cijs diuinis τ miniſterijs: τ quomodo que ſanctificata ſūt nō por-
tantur ab animalibus mutis ſed rationales debent eſſe homines
qui in humeris ſuis portant vaſa quibus miniſtrantur ſctōꝝ ſan
cta. Grauiora vero τ duriora non tam rōnalibus q̄3 mutis anima
libus iponunt: τ in ipſis aliqua eſt differentia. Qui enim duriora
τ grauiora obtināt miſteria: plura hn̄t aīalia. Quattuor plauſtra
dantur

ueda ſunt caſtra: τ depo
a nēt velū qđ pēdet ān fo-
b res iuoluētq3 eo arcā te-
ſtimonij et operiēt rurſū
velamīe hiacynthiarum
pelliū: extēdētq3 deſup
pallium totū hiacynthi
num τ inducent vectes. a
Menſam quoq3 propoſi
tionis inuoluent hiacyn
thino pallio: τ ponēt cū
ea thuribula τ mortario
la ciathos τ crateras ad
c liba fundenda. Panes b
ſemper in ea erunt. Extē
dentq3 deſuper pallium
coccineum quod rurſum
operient velamento hia
cynthinarum pellium: τ
inducēt vectes. Sumēt
τ pallium hiacynthinū
quo operient cādelabrū
cum lucernis τ forcipibꝰ
ſuis τ emunctorijs τ cun
ctis vaſis olei que ad cō
cinnandas lucernas ne-
ceſſaria ſunt: τ ſuper oīa
ponent operimentū hia
cynthinarū τ pelliū in- c
d ducent vectes. Necnon τ
altare aureum inuoluēt
hiacynthino veſtimēto:
τ extendent deſuper ope
rimentum hiacynthina-
rum pellium inducentq3
vectes. Omnia vaſa qui
bus miniſtrat in ſanctua
rio inuoluent hiacynthi
no pallio: τ extendēt de-
ſup opimētū hiacynthia
rū pelliū: idu cētq3 vectes
Sz τ altare mūdabūt ci- d e
nere: τ iuoluent illđ pur- f
pureo veſtimēto: ponēt g
q3 cū eo oīa vaſa q̄bꝰ in
miſterio eiꝰ vtūt. i. igniū
receptacula: fuſcinulas
ac tridētes: vncinos τ ba
tilla. Cūcta vaſa altaris
opient ſimꝭ velamīe hia
cynthinaꝝ pelliū: τ indu
cēt vectes. Cūq3 iuolue- h
rint aarō τ filij eiꝰ ſctūari
um τ oīa vaſa eiꝰ i cōmo
e tiōe caſtroꝝ: tūc itrabūt
filij caath: vt portent in-

a Et iducēt vectes.
Exo. xxv. dr q̄ vectes
arce ſemp erāt in ea:
τ nunq̄3 extrahebantur
quō q̄ dicuntur hic
induci in motione ca
ſtroꝝ: dicendū q̄ in-
ducebant ſup ſcapu-
las portantium.
b Panes ſemper
in ea erūt. etiā q̄ndo
portabat de loco ad
locū erāt panes iuo-
luti cū mēſa: ſicut et
ignis in altari holo-
cauſti: vt dicet: Ope
rient cādelabrū ꝛc.
Sequit: c In-
ducēt vectes Exod.
xxv. vbi agit de fa-
ctura cādelabri nul-
la fit mētio de vecti-
bus eiꝰ. Dicendū q̄
licet nō haberēt ve-
ctes trāſeūtes p anu-
los: ſic hēbat menſa
tn̄ qn̄ cādelabrū erat
inuolutū ponebātur
vectes in ſuperficie
opimēti: vt meliꝰ poſ
ſet portari: q̄ porta-
bat in humeris: vt
hr̄. j. vij. ca. d Sed
τ altare. ſ. holocau-
ſtoꝝ. e Munda-
būt cinere. ipm eijciē
do. f Et inuoluēt
illud purpureo veſti
mēto. Cū alia ſint in-
uoluta pallijs hiacyn
thinis: q̄re iſtđ alta-
re iuoluebat purpu-
reo? Dic̄ Ra. Sa. q̄
h̄ erat ad deſignādū
ignē deſubtꝰ latentē.
Dic̄ em̄ q̄ ignis q̄ de
ſcendit de celo: vt hr̄
Leui. ix. in altari illo
ſemper erat. ſed quā
do mouebantur ca-
ſtra ponebatur deſu
per operimentū ene-
um τ pallium deſup
nec comburebat: ſic
nec ad ventū vꝭ plu-
uiam extinguebatur
tpe quietis caſtroꝝ
ille ignis diſcooper-
tus ſub diuo: τ h̄ di-
uino miraculo. erās
em̄ in pplo iſrael ali-
qua miracula trāſeū
tia: ſic diuiſio maris
rubri τ cōſilia. aliq̄
xđo permanentia ſi-
cut deſcenſus māne
τ continuatio ignis
in altari abſq3 etiam
extinctione et conſi-
milia. g Ponēt-
q3 cum eo omnia va-
ſa ꝛc. de quibus di-
ctum eſt Exo. xxvij.
h Cūq3 inuolue-
rint. hic deſcribitur
officium caathitarū
quod erat portare il
la que erant iuoluta
per

dantur filijs merari. Filijs aũt gerſon qui erant ꝓ/
pinqui filijs caath: duo tantũ. Unde oſtenditur ꝙ
opibus durioribus ⁊ groſſioribus plures ſunt q̃ ve
lut aĩalia inſeruiunt. Ad ea vero que rõnalibus ꝑ
curant̃: pauci de minus inſtructis accedunt. Nam
ad illa que myſtica ſunt ⁊ ſecreta (ſolis ſacerdotib⁹
patent) nõ ſolũ nullus aĩalis hõ accedit: ſꝫ nec ipi
q̃ habent aliquid exercitij ⁊ eruditionis: nondũ tñ
meritis ⁊ vita ad ſacerdotalẽ grãm condeſcenderĩt.
Nec ſolũ ꝑ ſpeculum ea ⁊ in enigmate vident: ſed
⁊ opta ⁊ velata ſuſcipiunt: ⁊ humeris portant vt ea
magis actu q̃ ſcie reuelatione cognoſcant. Tales ĝ
nos exhibeamus: q̃ digni efficiamur ordine ſacerdo
tij ne velut irrõnalibus onera grauia ĩponantur: ſꝫ
tanq̃ rõnales ⁊ ſcti ſacerdotalib⁹ officijs deputemur
Pe.ij. b Gens eſt ſancta ⁊ regale ſacerdotium ſumus. tãtuꝫ
vt acceptã gratiã vite meritis equantes digni habe
amur ſancto miniſterio: vt cũ diſceſſerimus de hac
vita mereamur aſſumi inter ſacerdotes dei ⁊ mini/
ſtrantes arce teſt. in arcanis. ſ. miniſterijs reuelata
facie gloriã dei ſpeculemur ⁊ ingrediamur terrã ſan
ctam: cuius hereditatẽ preſtabit nobis dñs noſter
ieſus xp̃s. a Nolite perdere. Orige. Nolite ext
minare plebem caath ⁊c̃. Intellige prius collocatio
nẽ tabernaculi: ⁊ ſanctaſanctoꝝ q̃ interiecto a ſan/
ctis velamine dirimunt̃: q̃ videre non licet niſi ſolis
ſacerdotibus. Poſtea vero quõ mouentib⁹ caſtra
filijs iſrael ſoluit̃ tabernaculũ: aaron ⁊ filij eius ſa/
cerdotes intra ſanctaſanctoꝝ operiunt ſingula ope/
rimentis ſuis: ⁊ operta ibidem relinquentes intro/
ducunt filios caath huic officio deputatos: ⁊ faciũt
eos eleuare humeris ſuis: que operuit manus ſacer
dotalis. Ideo dicitur a domino. Ne exterminet̃ de
tribu ſua plebem caath: quaſi in eo exterminandi eſ
ſent: ſi ſctãſctõꝝ nuda ⁊ patentia cõtigiſſent: q̃ nec i/
tueri fas erat. Si quis dignus eſt ex his q̃ deo mini
ſtrãt diuina capere ⁊ videre myſteria: que videre ce
teri nõ valent: hic aaron ⁊ filij eius intelligunt̃ eſſe
qui ingredi poſſunt ad ea que alijs adire fas nõ eſt.
Huic ſoli reuelata patet arca teſtamẽti: ⁊ vrna hñs
manna. Hic conſiderat propitiatoriũ: cherubin: mẽ/
ſam ſanctam: candelabrum luminis: ⁊ altare incenſi
qui. ſ. verbo dei ⁊ ſapĩe myſterijs operam dat: ⁊ deo
ſoli in ſanctis vacat. Sciat ſane nõ ſibi eſſe licitũ ape
rire ea quibus nõ licet: ſed operta ceteris minus ca
pacibus tradere portanda humeris. Cum enim ex
verbis myſticis perfecti doctores opera iniungunt
populis: ⁊ plebs implet que mãdantur: ſed nõ ĩtel/
ligit rõnem opta ſanctaſanctoꝝ ſuꝑ humeros portã
tur. Moyſes intelligebat que eſſet vera circũciſio:
quod verum paſcha: que vere neomenie: vera ſab
bata: ⁊ tamen ea per rerum corꝑalium ſpẽs adum/
brabat. Et cum ſciret verum paſcha ĩmolandũ eſſe
chriſtum: ouem corꝑalem ĩmolari mandabat in pa/
ſcha. Et de farine azymis diem feſtum agi: cũ ſciret
diem feſtum agendum eſſe in azymis ſinceritatis et
veritatis. Hec ⁊ hmõi erant ſanctaſanctoꝝ que cum
moyſes portanda ceteris traderet. i. rebus ⁊ operi/
bus implenda: velata tamen cõmuni ſermone trade
bat. Humeri aũt opera ſignificant. b Alij nulla
⁊c̃. In eccleſiaſticis quoq; obſuationibus ſũt q̃ oĩ/
bus facere neceſſe eſt: non tamen ratio oĩbus patet
Nõ eñ genua flectimus orantes: ⁊ ex oĩbus celi
plagis ad ſolam orientis plagam vel partem cõuer/
ſi oramus: nõ facile patet cuiq;. Euchariſtie q̃ꝫ per/
cipiende: vel eo ritu quo geritur explicande: vel eo/
rum que geruntur in baptiſmo verboꝝ geſtoꝝ: ordi
nũ: interrogationũ ⁊ rñſionũ: q̃s facile explicet rõnẽ?
Hec tñ (licet velata) humer̃ portam⁹: cũ ita ĩplem⁹ vt
a magno põtifice ⁊ filijs eius tradita: ⁊ cõmendata
ſuſcepimus: niſi quis ſit inter nos aaron: aut filius
aaron: quibus conceditur hec nuda perſpicere: ita
tamen vt ſciant ſibi velanda eſſe: niſi ceteris dari et
in opus ꝓferri rõ popoſcerit. c A triginta. Tri
cenarius qui denario ter multiplicato componit̃:
integritatem fidei ⁊ ꝑfectionem opis ſignificat: ſine
q̃bus nemo accedere debet ad diuina miniſteria.
Joſeph tricenarius egypti ſuſcepit gubernacula.
Et dauid

uoluta: ⁊ nõ tãgãt vaſa ſanctu
arij ne moriãt̃. Iſta ſũt onera
filiorũ caath ĩ tabernaculo fę
deris: ſuꝑ q̃s erit eleazar fili⁹ a
aaron ſacerdotis: ad cui⁹ per/ b
tinet curam oleuꝫ ad cõcinnã
das lucernas et cõpoſitionis c
incenſum: ⁊ ſacrificiũ qđ ſemꝑ d
offertur ⁊ oleum vnctionis: ⁊
quicquid ad cultum taberna/
culi pertinet omniũq; vaſorũ
q̃ in ſanctuario ſunt. Locutuſ
q; eſt dñs ad moyſen ⁊ aaron
a dicens: Nolite ꝑdere populũ
caath de medio leuitaruꝫ: ſed
hoc facite eis vt viuant et nõ
moriant̃ ſi tetigerit ſctãſctõꝝ.
Aaron ⁊ filij eius intrabũt ĩpi
q; diſponent opera ſinguloꝝ:
⁊ diuidẽt q̃d portare q̃s debe
b at. Alij nulla curioſitate vide/ e
ant q̃ ſunt in ſanctuario priuſ
q̃ inuoluant̃: alioquin morie̅ f
tur. Locutuſq; eſt domin⁹ ad g
moyſen dicens: Tolle ſummã
etiã filioꝝ gerſon ꝑ domos ac
familias et cognationes ſuaſ

§ Lxx. a viceſimo quinto anno ⁊ ſupra.

a triginta annis ⁊ ſupra vſq;
ad annos q̃nquagita. Nume/
ra oẽs qui ingrediuntur ⁊ mi/
niſtrant in tabernaculo fęde/
ris. Hoc eſt officiũ familię ger
ſonitarũ vt portent cortinas h
tabernaculi ⁊ tectum fęderis i
operimentum aliud: et ſuper k
oĩa velamen hiacynthinũ: ten
toriumq; quod pendet ĩ ĩtroi
tu tabnaculi fęderis: cortinas
atrij ⁊ velum in introitu qđ ẽ l
añ tabernaculũ. Oĩa quę ad
altare ꝑtinent funiculos ⁊ va m
ſa miniſterij iubẽte aaron et fi
lijs eius: portabũt filij gerſon
⁊ ſciẽt ſinguli cui debeãt one/
ri mãcipari. Hic ẽ cult⁹ familię
gerſonitarũ in tabernaculo fę
deris. Erũtq; ſub manu itha/ n
mar filij aaron ſacerdotis. Fi/ o
lios quoq; merari ꝑ familias
et domos patrũ ſuoꝝ recenſe
c bis a triginta annis et ſupra
vſqꝫ ad annos quinq̃ginta
oẽs qui ingrediunt̃ ad officiũ
miniſterij ſui: ⁊ cultum fęderiſ
teſtimonij. Hec ſũt onera eoꝝ.

per ſacerdotes.
a Suꝑ q̃s erat eleazar.
Dictũ eſt ca. precedenti ꝙ
erat ſuꝑ oẽs leuitas: dicẽ/
dum ꝙ erat ſuꝑ caathitaſ
ĩmediatate: ſꝫ ſuꝑ gerſoni
tas ⁊ meraritas erat me/
diate. b Ad cui⁹ ꝑti/
net curã oleũ ⁊c̃. Dic̃ Ra.
Sa. ꝙ portabat illud ĩ ma
nu dextera. c Et com
poſitionis incenſum. in ſi/
niſtra. d Et ſacrificiũ
qđ ſemꝑ offert̃. i. oĩni die
de q̃ dictũ fuit Exo. xxix.
portabat ĩ brachio q̃ntum
requirebat̃ ꝓ ipa die ad
offerendum in hora quie/
tis caſtroꝝ. Sequitur:
e Alij nulla curioſitate
videant que ſunt in ſctũa/
rio priuſq̃ inuoluantur.
Et ideo erat eis inhibitũ
ne intrarent tabernaculũ
donec omnia eſſent inuo/
luta: nec operimenta aliq̃
modo retraherent ad vi/
dendum ea que eſſent in/
terius. f Alioquin
morientur. ſic̃. j. Reg. xvj.
Bethſamite mortui fuerũt
eo ꝙ viderunt arcam dñi
nudam. g Locutuſq;
eſt dñs. hic deſcribuntur
onera gerſonitarum. cum
dicitur: Tolle ſummã eti/
am filiorũ gerſon. Seq̃t̃:
h Ut portent cortinas
tabernaculi. que ſunt de
quattuor coloribus.
i Et tectum federis. ſ.
oꝑimentũ de ſagis.
k Operimentum aliđ.
ſcilicet de pellib⁹: iſta aũt
expoſita ſunt Exo. xxvj.
l Et velum in introitu
⁊c̃. In hebreo habet̃ ſic:
Uelum oſtij atrij quod ẽ
ante tabernaculum et al/
tare per circũitũ: ⁊ hec vi
detur verior littera: vt di/
ctum eſt ca. precedenti.
m Funiculos ⁊ vaſa mi
niſterij. In hebreo habet̃
Funiculos ⁊ vaſa miniſte
rij ſui. Et accipitur hic va
ſa. i. inſtrumenta ſ̃m mo/
dum loquendi hebraicũ.
vñ ⁊. j. Reg. xx. vbi dicit̃
de ionatha ꝙ tradidit pu/
ero arma ſua. In hebreo
habet̃: vaſa ſua. Uaſa. n.
quibus miniſtrabatur in
altari incẽſi ⁊ in altari ho/
locauſtorum portabãt ca/
athite vt predictum eſt: ſꝫ
gerſonite portabant ĩſtru
menta que pertinebãt ad
officia ſua ſicut martelloſ
⁊ cauillas quibus funes
cortinarum ⁊ aliorum oꝑi
mentorum tabernaculi fi/
gebantur ⁊ ſimilia.
n Eruntq; ſub manu
ithamar. immediate: ſed
ſub eleazar mediate.
o Filios q̃ꝫ merari. hic
d̃ſcribũt̃ onera merarita/
rum

C

Et Dauid regnū: qđ ſeptuaginta. i.
ꝑpetua q̄ete dign⁹ cōpleuit. Et Eze/
chiel ꝓphetie dona ꝓmeruit. Et q̄a
p fidē aduerſa debent longanimiter
ferri: et pꝛemia ſublimiter ſperari: ar
ce vel tēpli altitudo: et tabernaculi
longitudo. xxx. cubitis mēſuratur.
a Quinquaginta ⁊c. In hoc q̄ʒ li
bꝛo de hoſtium ſpolijs quidam offe/
runt dona dei quinquageſimam poꝛ
tionē: qui non ꝓceſſerūt ad bellum
Quidā vero quingenteſimam. In
Gen. 18. c geneſi quoq; vbi deus tractabat de
D indulgentia ſodomoꝝ: ſi foꝛte poſſēt
ad veniā ꝑuenire: hmōi myſterioꝝū
ꝯſci⁹ abꝛaā a q̄nquageſimo numero
cepit ꝓ indulgentia dn̄o ſupplicare
dicens: Si inuenti fuerint quinqua/
ginta in ciuitate nō ſaluabis propter
q̄nquaginta ciuitatē ⁊c. Opꝫ ergo
opari leuitas in ſanctis vſq; ad q̄n/
quaginta annos. Inferioꝛes quidē
opera melioꝛes vero opera operuʒ.
Hoꝝ aūt ſupioꝛes ſpiritalib⁹ officijſ
deſeruire: ⁊ introire in ſancta ſctoꝝū
⁊ ibi opire que opienda ſūt: et trade
re filijs caath poꝛtāda hūeris ⁊ ma/
nibus euehenda. b Oēs qui in
grediunť ⁊c. Orige. Diciť de leuitꝭ
ꝙ operenť a. xxv. anno ⁊ ſupꝛa: vſq;
ad quinquageſimū annū. Ois inq̄t
q̄ ꝓcedit ad opus opeꝝ: ⁊ ad opera
que poꝛtantur tabernaculi teſtimo/
nij ⁊c. Nota diſtinctionē ſmonum.
Ubi de operibus filioꝝ iſrael loqui/
tur: nō dixit opera operum: ſed ſola
opera. vbi vero de officijs leuitaruʒ
dixit opera operum. Sicut eni̅ ſunt
ſancta: ⁊ ſancta ſctoꝝ ſic ſūt opera: et
opa operum. Unde mihi videtur ꝙ
moyſes vbi ſenſit eſſe quedam opa
viſibilia q̄bus ineſſet myſtica intelli
gentia: hec nō ſolū opa: ſʒ opa opm
dixit. Que vero cōia ⁊ p̄ntis tpis i/
tellexit: hec tm̄ opa noīauit. Sunt er
go opa opeꝝ (ſicut in p̄nti lectiōe vł
in exodo ⁊ in ceteris locis ſub occul
tis p̄cipitur myſterijs ⁊ partim in p̄
ſenti: ⁊ partim in futuro explendis)
q̄ nō cuilibet: ſed ſolis leuitis tradē/
da mandanť. ſ. a. xxv. anno: vſq; ad
q̄nquageſimum. q: in. xxv. ſenſuum
quinq; ꝑfectio declaratur: vt q̄nqui
es quina numerantur. Quod indi/
cat eum vocari ad opera operum in
miniſterio peragenda: qui om̄i par/
te multiplicatis ⁊ purificatis ſenſib⁹
inuenitur perfectus. c Ad an/
nuʒ quinqua. Quinquageſim⁹ aūt
annus remiſſionē ⁊ indulgentiā ſi/
Leuit. 25. b gnificat. Nā quinquageſimus ann⁹
eſt qui iubileus apud hebꝛeos diciť
in quo poſſeſſionum ſeruitutis ⁊ de/
Ibidē. 23. c biti fit remiſſio. Et quinquageſim⁹
dies poſt paſca feſtus traditur in le/
Luc. 7. f ge. Et dominus in euangelio indu/
cēs debitoꝛes cū ꝑabolā remiſſioniſ
⁊ idulgētie doceret: vnū in q̄nq̄gita
⁊ aliū in q̄ngentꝭ denarijs fuiſſe dic
obnoxios. Quinq̄gita āt ⁊ q̄ngēti:
cognatus eſt numeruſ. Decades. n.
quinquaginta faciunt quingentos.
¶ Aliter quoq; hic numerus ſacra/
tus eſt. Septem enim ſeptimanis ſi
addatur vni⁹ numeri perfectio quin
quaginta faciunt dies. Septuagin/
ta quoq; ſeptimanis: ſi addať vni⁹
decade ꝯſūmatio fiūt q̄ngenti.
Omnem

Poꝛtabūt tabernaculi tabulas a
⁊ vectes eius: colūnas et baſes b
earū: columnas quoq; atrij per
circūitum cū baſibus ⁊ paxillis
⁊ funib⁹ ſuis. Omnia vaſa ⁊ ſu/
pellectilem ad numeꝝ accipiēt:
ſicq; poꝛtabūt. Hoc eſt officium †
familie meraritaꝝ ⁊ miniſteriū
in tabernaculo federiſ. Eruntq;
ſub manu ithamar filij aarō ſa/
cerdotis. Receſuerūt igiť moy/ c
ſes ⁊ aarō ⁊ pncipes ſynagoge
filios caath p ꝯgnationes ⁊ do
mos patrū ſuoꝝ: a triginta an/
nis ⁊ ſupra: vſq; ad quinquage
ſimū omnes qui ingrediuntur
ad miniſteriū tabernaculi fede/
ris: ⁊ iuēti ſūt duo milia ſeptigē
a ti q̄nquaginta. Hic eſt numer⁹
populi caath q̄ itrat tabernacu
lū federis. Hos nūerauit moy/
ſes ⁊ aaron iuxta ſmonē domi/
ni p manum moyſi. Numerati
ſunt ⁊ filij gerſon p ꝯgnationes
⁊ domos patrū ſuoꝝ a triginta
annis ⁊ ſupra: vſq; ad annum
b q̄nq̄geſimū: oēſ qui ingrediunť
vt miniſtrēt i tabernaculo fede/
riſ: ⁊ inuēti ſunt duo milia ſexcē
ti triginta. Hic eſt populus ger/
ſonitarū q̄s numerauerūt moy
ſes ⁊ aarō iuxta verbū domini.
Numerati ſunt et filij merari p
cognatiōes ⁊ domos patꝝ ſuo/
rū a triginta annis ⁊ ſupra vſq;
c ad annū quinquageſimū. oēs q̄
ingrediuntur ad explendos ri/
tus tabernaculi federis: ⁊ iuen/
ti ſūt tria milia ducēti. Hic ē nu
merus filioꝝ merari quos recē
ſ Als imperium.
ſuerūt moyſes ⁊ aarō iuxta pꝛe/
ceptum domini p manū moyſi:
Oēs qui recenſiti ſūt de leuitꝭ:
et quos fecit ad nomen moy/
ſes ⁊ aaron ⁊ pꝛincipes iſrael p
cognationes ⁊ domos patrum
ſuoꝛum a trigita ānis ⁊ ſupra: vſ
q; ad annū q̄nq̄geſimū ingredi/
entes ad miniſteriū tabernacu/
li ⁊ onera poꝛtanda: fuerunt ſi/
mul octo milia quingēti ⁊ octo
ginta. Iuxta verbū dn̄i recenſu
it eos moyſes vnūquēq; iuxta d
officiū ſuū ⁊ onera ſua: ſicut pꝛe
ceperat ei dominus.

rum. vn̄ ſubditur: a Poꝛtabūt ta
bulas tabernaculi ⁊c. hec expoſita ſunt
Exo. xxvj. b Colūnas q̄ʒ atrij. hec
expoſita ſunt Exo. xxvij. c Receſue
rūt igiť. hic colligiť numer⁹ leuitaꝝ: ⁊ p̄
mo p partes ſm̄ tres familias p̄dictas
ſcʒ caathitaꝝ: gerſonitaꝝ ⁊ meraritarū.
ſcđo iſtas partes aggregādo. ibi: Oēs
qui recenſiti ſunt de leuitis ⁊c. ⁊ ptʒ lr̄a
vſq; ad finē ca. vbi đr: d Unūquēq;
iuxta officiū ⁊ onera ſua. q: aliq̄ fuerūt
cantoꝛes: ⁊ aliq̄ melodiā faciētes i cym
balis ⁊ alijs inſtrumentis muſicis de q̄
bus nō fecerat mentionē.
¶ Ca. IIII

Moꝛaliter. a† Locut⁹ eſt domin⁹ ⁊c. In
h̄ caplo deſcribunť officia leuitaꝝ in mo
tu caſtroꝝ ⁊ p̄mo caathitaꝝ cū dicitur:
d† Hic eſt cultus filioꝛuʒ caath. Per
qđ ſignificanť ſacerdotes noue legiſ vt
p̄dictū eſt. ipi vero poꝛtabant arcam te/
ſtamenti: menſā: candelabꝛū: altare icē/
ſi ⁊ altare holocauſti: p que q̄nq; ſignifi
canť q̄ debent eſſe in ſacerdotib⁹ noue
legis. Primū eſt ſacre ſcripture noticia
p arcā teſtamēti ſignificata. Malach. ij.
Labia ſacerdotis cuſtodiunt ſciam ⁊ le
gem ex ei⁹ oꝛe req̄rent: qm̄ angel⁹ dn̄i ex/
ercituū eſt. Scđm eſt verbū doctrīe qđ
p menſam ſignificať. nā in hac mēſa pa/
nis ſpūalis ꝓponiť. Deutro. viij. Non
in ſolo pane viuit hō: ſed in oī vbo qđ
ꝓcedit de oꝛe dei. Tertiū eſt lumen exē/
plaris vite qđ ſignificať per cādelabꝛū.
Matth. v. Nemo accendit lucernam ⁊
ponit ſub modio: ſed ſup candelabꝝ vt
luceat omnib⁹ qui in domo ſunt. Quar
tum eſt odoꝛ oꝛonis deuote ⁊ ſignificať
p altare incenſi. Ps. cxl. Dirigatur oꝛa
tio mea ſicͭ incenſū in cōſpectu tuo. Quī
tum eſt rigoꝛ diſcipline ⁊ ſignificať p al/
tare holocauſti Rom. xij. Obſecro vos
p miſericoꝛdiā dei vt exhibeatis coꝛpa
veſtra hoſtiā ſanctam deo placentē ⁊c.
† Hoc ē officiū familie gerſonitarū. p
quos clerici ſignificanť vt ſupꝛa dictum
eſt. ipi poꝛtabant coꝛtinas ⁊ vela taber/
naculi opimenta ⁊ funes. p q̄ tria ſigni/
ficanť q̄ debēt in clericis eſſe. Primū ē
oꝛnamentum ſpirituale quattuoꝛ virtu/
tum cardinalium quod ſignificatur per
coꝛtinas et vela que texebantur ex quat
tuoꝛ coloꝛibus. Secundum eſt charita/
tis connexio: que ſignificatur per funes
Tertium eſt exterioꝛ honeſtatis conuer
ſatio: que per operimenta tabernaculi ſi
gnificatur. † Hoc eſt officium fami/
lie meraritarum. per quos ſignificantur
religioſi. ipi eni̅ poꝛtabant dura ſcilicet
tabulas: vectes: columnas ⁊ baſes. ta/
bule vero ſimul coniuncte per vectes et
baſes faciebant parietes tabernaculi ſi
cut habetur Exo. xxvj. per quod datur
intelligi ꝙ religioſi docendo populum
verbo ⁊ exemplo et pꝛo bono ſtatu po/
puli depꝛecando dati ſunt a deo q̄ſi mu/
rus defenſionis poſt pꝛelatos eccleſie
populo chꝛiſtiano. propter quod de ma/
lis religioſis diciť Ezech. xiij. Nō aſcen
diſtis ex aduerſo neq; oppoſuiſtis vos
murū pꝛo domo iſrael. Per columnas
vero ſignificatur ꝙ ipi ſunt vocati i par
teʒ ſollicitudinis ad ſuppoꝛtandum on⁹
eccleſie: ⁊ h̄ ex fraterna charitate: pꝛela/
tis autem hoc conuenit ex officij auctoꝛi
tate. Per hoc autē ꝙ onera leuitarū di/ d
diſponebantur per filios aaron mitra/
tos vt

a Omē lepꝛoſū. Allego. Rab. Lepꝛoſi ſūt heretici varijs ¶ Ca. V peccatoꝝ maculis polluti: non habentes vniformem colorē doctrine vel fidei: nec abſcondunt imperitiam: ſed oſtendunt. Nulla vero falſa doctrina eſt que non aliqua vera aliquando admiſceat. Vera ergo falſis permixta in aliqua diſputatione vel narratione cuiuſlibet: tanq̄ in vnius coꝛpoꝛis coloꝛe apparentia: ſignificāt lepꝛam tanq̄ veris falſiſq; coloꝛum locis humana coꝛpoꝛa variantem.

Myſtice b Locutuſq; ē ꝛc. Vir ſiue ꝛc. Rab. Myſtice. Hoc capitulo ām onemur vt ſi quid ꝑ negligentiam delinquimus: per confeſſionem et penitentiam diluamus: et damnum reſtituamus. Si autem pꝛoximo damnum intulimus: coꝛam illo peniteamus et damnū reſtituamus. Si vero non ſupereſt: confitendo: penitēdo: elemoſynas largiēdo: domino ſatiſfaciamus. ¶ Aug⁹. Alia littera. Vir ſiue mulier quicūq; fecerit ab omnibus peccatꝭ humanis: ꝛ deſpiciens deſpexerit ꝛ deliquerit: anima illa annūciabit peccatum ſuū qḋ peccauit: et reſtituet delictū: caput et q̄ntas eius adijciet ſuper illud ꝛ reddet cui deliq̄t. Si autē non fuerit homini pꝛoximus ita vt reddat illi delictum ad ip̄m: delictum quod reddit domino ſacerdotis erit: excepto ariete pꝛopitiationis: per quem exoꝛabit in illo ꝑ eo. Hic ea peccata intelligenda ſunt: quorum in his rebus perpetratio eſt: que pecunia reſtitui poſſent. Nō enim aliter diceret quomodo reſtituēda ſunt: niſi damni pecuniaris fuiſſent. Jubet enim reſtitui caput et quintas. i. totum illum quicq̄d eſt: et q̄ntaꝫ eius partem. Excepto ariete qui fuerit offerendus in ſacrificium ad expiandū delictū. Jubet autem qḋ reſtituitur ſacerdotis eſſe: id eſt ip̄m caput et quintam: ſi non eſt pꝛoximus. ei in quem cōmiſſum eſt. Vbi intelligitur tunc domino reddendum ꝙ ſit ſacerdotis ſi non ſupereſt qui damnum paſſus eſt: nec pꝛoximus ei. i. heres: ſed de ipſo homīe nihil dixit. Sed cū dicit: Si nō fuerit ei ꝓximus. breuiter inſinuat tunc queri pꝛoximuꝫ eius ſi ip̄e non fuerit. Si autem nec ꝓximus erit: domino reſtituetur: ne impunitum remaneat admiſſum. Qꝫ tamen non cedat in ſacrificium ſed ſit ſacerdotis: ſic ſane verba ſcripture diſtinguenda ſunt. Si autem non fuerit homini ꝓximus: ita vt reddat illi delictum ad ipſuꝫ. Locutionis enim eſt quod addidit ad ipſum. Aut foꝛte ad ip̄m dixit ꝙ ad ipſum pertineat: id eſt ip̄e poſſideat. Deinde ſequitur: Delictū quod redditur domino ſacerdotis erit. Delictum autem dicit. cum redditur ea res que per delictum ablata eſt. c Reddent ipſum

Exo. 22. b caput ꝛc. Aug⁹. Queritur quomodo in Exodo legitur: Si quis furatus fuerit vitulum aut ouem reſtituere debet quinq; vitulos: vel quattuoꝛ oues: ſi occiderit vel vēdiderit. Si autē quod abſtulerit ſaluum apud eum inuenietur: duplum eſſe reſtituenduꝫ: cum hic reſtitui iubeat caput et quintam? Nō longe eſt etiam a duplo quāto magis a quadruplo: vel q̄nquies tāto. Niſi foꝛte quia hic ait: Vir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis. Peccata ignoꝛantie voluit intelligi peccata humana. Fieri enim poteſt vt per negligentiam traijciat homo rem alienam in rem ſuaꝫ: quod ideo peccatum eſt: quia ſi diligenter attenderetur: non admitterēt. Et hec voluit capite et quinta reſtitui non ſicut furta mulctari. Nā ſi furta et fraudes hic intellexerimus que non per ignoꝛantiam: ſed furandi et fraudandi animo cōmittūtur. et ideo dicta humana que in homines fiunt: tunc ille (ni falloꝛ) erit exitus queſtionis huius: vt ideo qui fecit non reddat quadruplum qꝛ non repꝛehēditur: vel conuincitur: ſed ignoꝛantibus a quo factum ſit: vel vtrum factum ſit: ip̄e annunciet delictum ſuum. Cuꝫ enim dixiſſet: Vir aut mulier quicunq; fecerit ab omnibus peccatis humanis: et deſpiciens deliquerit: id eſt contemnendo commiſerit iſta: adiunxit: anima illa annunciabit peccatum ſuum qḋ peccauit: et reſtituet delictuꝫ: caput ꝛ quintas eius. Foꝛte ergo tm̄: quia annunciauit. et ideo non eo damno plectendus fuit quo furem compꝛehenſum vel conuictum plecti opoꝛtet. d Excepto ariete. Arietis oblatio chꝛiſti paſſionē ſigni-

Joh. 15. a ficat: in qua maxime cōfidimus: quia ſine eo nihil poſſumus. Ip̄e eſt ſacerdos q̄ nos patri per oblationē carnis ſue reconciliat. Ideo

g illi munera

L Ocutuſq; ē do ¶ Ca. V a†
L minus ad moyſen dicēs:
Pꝛecipe filijs iſrl̄ vt eijci b
a ſ eccleſie ne vitam polluant innocentium.
b ſ hereticum.
a ant de caſtris omnem lepꝛoſum:
a ſ ſupfluis cogitatiōib⁹ abundat. ſ qui ſcꝫ luxu carnalium deſideriorū eſtuat. b ſ opere.
et qui ſeminē fluit: pollutuſq; eſt
a ſ qui. ſ. moꝛtuoꝝ in peccatis imperatē et exempla ſequitur: et eoꝛum ſoꝛdibus inquinatur.
ſuper moꝛtuo: tam maſculū q̄ fe
ſ eccle. ſ cōragione mo
minam eijcite de caſtris ne cōta-
rum. a ſ nocentes cum innocentibus.
minent eā cum habitauerint vo-
biſcū. Feceruntq; ita filij iſrael: ꝛ
eiecerūt eos extra caſtra: ſicut lo-
cutus erat domin⁹ moyſi. Locu- c
tuſq; eſt dominus ad moyſen di
b cens: Loquere ad filios iſrl̄: Vir d†
ſiue mulier cum fecerint ex omni
bus peccatis que ſolent hoībus
accidere: et per negligentiā tranſ e
greſſi fuerint mandatuꝫ domini
atq; deliquerint: cōfitebunt pec- †
c catum ſuum et reddent ipſum ca f g†
a ſ id eſt eo ſenſu coꝛpoꝛis quo malum intulim⁹: bona reddere ſtudeamus.
put: q̄ntāmq; partem deſuper ei b†
in quem peccauerint. Sin autem i†
non fuerit q̄ recipiat dabūt dn̄o k
d et erit ſacerdotꝭ: excepto ariete q̄ l

tos vt habetur Exo. xxviij. ſub patre ſuo: datur itelligi ꝙ omnia eccleſie officia per ſummū pontificē ꝛ pꝛelatos eccleſie ſunt diſponenda. Item per hoc ꝙ omnia pꝛedicta poꝛtabāt velata: ſignificat ꝙ opera bona ſacerdotū ſcleꝛicoꝛum et religioſoꝛum agenda non ſunt ad oſtentationem ſuam: ſed ad dei laudem ꝛ ꝓximi edificationeꝫ: ita ꝙ opera ſint. in aperto tamē hec intē- A
tio maneat i ſecreto coꝛdis. Grego. Homel. xxxvj. Sic auteꝫ ſit opus in publico quatenus intētio maneat in occulto: vt de bono opere ꝓximis pꝛebeamus exemplum: et tamen in intentione qua ſoli deo placere querimus ſemp optem⁹ ſecretū. ¶ Ca. V

L Ocutuſq; eſt dominus. Deſcꝛpta diſpoſitione populi. h conſequenter deſcribitur remotio impedimēti. impeditur autem per coꝛruptionē immundicie coꝛpoꝛalis: iniuſticie: et ſuſpitionis. Et ideo pꝛimo tollitur coꝛpoꝛalis īmundicia. ſecundo coꝛrigit iniuſticia. ibi: Locutuſq; eſt dominus. tertio examinatur diffidentia. ibi: Locutuſq; eſt. Circa pꝛimū tangitur triplex immundicia de caſtris tollēda: ſcꝫ lepꝛoſoꝛum: ſeminifluoꝝ ꝛ ſuper moꝛtuos pollutoꝛum. cuꝫ dicitur: b Pꝛecipe filijs iſrael vt eijciant de caſtris ꝛc. Dicit Ra. Sa. ꝙ lꝫ tot⁹ exercit⁹ iſrael diceret caſtra generaliter: tamē in ſpeciali erant ibi tria caſtra. Pꝛima erant tabernaculū et atrium circa ip̄m: et dicebant caſtra deitatis: tum qꝛ ibi colebatur de⁹: tū quia ibi cum moyſe loquebat. Secūda erant habitationes leuitaꝝ circa atrium ꝓut deſcripte ſunt ſupꝛa. iij. ca. Tertia erāt reliq̄ populi habitatiōes. Dicit igitur ꝙ B
lepꝛoſi eijciebant extra tria caſtra ꝑdicta ne inficerent alios: quia lepꝛa ē moꝛbus infectiuus alioꝝ: ſeminiflui eijciebant de duobus pꝛimis: quia ibi requirebatur maioꝛ mundicia: ſed ꝑmittebant habitare in caſtris populi: quia non ē moꝛbus infectiuus alioꝝ. Polluti autem ex tactu moꝛtui eijciebantur ex ꝑmis caſtris: quia nō erat eis licitum ingredi atrium vbi vigebat cultus diuinus donec eſſent mūdati pꝛopter dei reuerētiā: permittebantur tamen eſſe in caſtris populi ꝛ leuitarū. c Locutuſq; eſt domin⁹. Hic cōſequenter remouet impedimentum qḋ eſt iniuſticia: que turbat pacem cōmunitatis. ꝛ maxime in retentione rei aliene. Et pꝛimo agitur de retentione rei non ſacre. cum dicitur: d Vir ſiue mulier cum fecerint ex omnibus peccatis q̄ ſolent hominibus accidere. illa que cōmunius accidūt ſunt circa defraudationem alioꝛum. e Et per negligentiam tranſgreſſi fuerint. negligendo cuſtodire mandata dei. f Confitebunt peccatum ſuum. non violētia teſtium: quia tunc tenerētur reddere duplū: vt habetur Exo. xxij. Sed lex iſta loquitur in caſu in quo aliq̄s penitentia ductus vult facere ſatiſfactionem pꝛoximo. g Reddent ip̄m caput. i. ipſum debituꝫ. h Quintāq; partem deſuper ei in quem peccauerūt. i. pꝛimo quē defraudauerant. ꝛ iſta pars quinta ſuperaddit pꝛopter damnū qḋ habuit ex rei ſue detentiōe: et vt hoīes eſſent minus pꝛoni ad retentionem rei aliene. i Sin autem nō fuerit qui recipiat: id eſt debeat recipere: ſicut ē in reſtitutione vaga. k Dabunt dn̄o et erit ſacerdotꝭ. cōuertendo in vtilitatem ſuam quia de reſtitutiōe vaga debet miniſter dei ꝛ pauper ſuſtentari. l Excepto ariete qui offertur ꝓ expiatione. peccati ip̄ius defraudantis.

Filii munera no/
ſtra offerimus
quo interceden/
te veniam mere
B amur. a Ad
ſacerdotē Chri/
ſtum ſcȝ cui dici
Ps.109. tur: Tu es ſacer
dos in eternum
ſm ordineȝ mel
chiſedech. Ei⁹
ſcȝ iudicio cun/
cta reſeruās: ne
forte iudicet rē
incertā. Unde:
1.Cor.4.a Nolite ante tē/
pus iudicare q̄
adusq̄ꝫ veniat
dominus ⁊c̄.
†¹2.q.5.cō b Farīe horde
ſuluiſti.§. acee. Rab. Fari
hoc autem na hordeacea ſci
entiā veteris le/
gis ſignificat: q̄
bene hordeo cō/
paratur. Quia
ſicͭ hordeuȝ ma/
gno labore a pa
leis purgatū ad
farinam perdu/
citur: ita littera
legis ꝯtrita mo
la diſcretiōis fa
rinaȝ ſenſus ſpi
ritalis emittit:
⁊ recte decia ps
ſati offertur: qꝛ
lex decem prece/
ptis cōſtat cui⁹
decia ps quod/
libet mandatuȝ
eſt: cōtra quod
praua vxor egiſ/
ſe dicitur. Offer
tur ergo mulier
ſacerdoti cū ob
latione decime
partis cum chri
ſti iudicio ſm le
gem diuinit⁹ da
tam damnanda
aut liberāda re/
ſeruat̄. c Nō
infundet. Rab.
C ⁊c̄. Non decet
oleo adulatiōis
vl' īdiſcrete miſe
ricordie nec thu
re ſuperflue lau
dis: vel inordi/
nate orationis ī
penitentes lini/
ri: ſed ȥelo iuſti/
cie ſm preceptū
domini vitiū in
ſtāter et ordina/
te perſequi.
d Aquam ſan
ctā. Huic aque
miſcet ſacerdos
pauxillum terre
de pauimēto ta/
bernacli cū chri
ſti decreto cōme
moratio patriar
charum ꝓphe/
tarum ⁊ apoſto
lorum ītromiſſa
reperit̄

a ſ patri. b ſ humani generis.
offertur ꝓ expiatione vt ſit placabi
a ſ bone voluntatis verborum ⁊ operū.
lis hoſtia. Omnes quoq̄ꝫ primitie a
a ſ veri iſraelite qui mente deum aſpiciunt.
b ſ qui ſeipm ꝓ nobis obtulit ſpōte. ſ nō ad aliū.
quas offerūt filij iſrael ad ſacerdo b
ſ eccleſia.
tē pertinent: et quicq̄d in ſanctua c
ſ patri.
riū offertur a ſingulis et traditur d
a ſ chriſti: qꝛ ad eius dignitatē et gratiā pertinet
quicq̄d in eccleſia offert̄.
manib⁹ ſacerdotis ipſius erit. Lo/ e
cutus eſt dn̄s ad moyſen dicens:
Loquere filijs iſrl' ⁊ dices ad eos:
ſ doctor. a ſ ſubditus qui magiſtro in omnibus
obedire debuit ſicut vxor viro ſuo.
†Vir cuius vxor errauerit maritū †
ſ hereticis. ſ. ſe cōmiſcens.
q̄ꝫ cōtemnēs dormierit cuȝ altero
ſ vel de
viro: et hoc maritus cōprehēdere
ſ fornicatio fidei.
nō quiuerit: ſed latet adulteriū ⁊
a ſ iudiciario. ſ. ordie cōuinci. b ſ a vero magiſtro
teſtib⁹ argui non poteſt: quia non
a ſ aperto. ſ. actu hereſis.
eſt inuenta in ſtupro: ſi ſpiritus ȥe
a ſ Zelus. ſ. iuſticie et ouis perdite. b ſ legitimū
magiſtrum.
lotypie concitauerit viruȝ contra
ſ hereſi.
vxorem ſuā que vel polluta ē vel
falſa ſuſpitiōe appetitur: adducet f
a eaȝ ad ſacerdotē: ⁊ offeret oblatio g
b nē ꝓ illa decimā ptē ſati farine hor h i
a ſ adulationis vel indiſcrete miſericordie.
c deacee. Non fundet ſup eā oleuȝ: k
nec imponet thus: quia ſacrificiū l
ȥelotypie ē: et oblatio inueſtigās
a ſ qꝛ diuino iudicio iudicanda ſeruatur.
adulterium. Offeret igitur eam ſa
cerdos et ſtatuet coram domino m
ſ diuinā ſapiaȝ cōphenſā. ſ. in vili littera legis.
d aſſumetq̄ꝫ aquā ſanctaȝ in vaſe fi/ n
ctili: ⁊ pauxillum terre de pauimē o
to tabernaculi mittit in eā. Cunq̄ꝫ
ſteterit mulier in cōſpectu domini
diſcooperiet caput ei⁹: ⁊ ponet ſu/ p q
per manus illi⁹ ſacrificiū recorda/
tionis: ⁊ oblatiōeȝ ȥelotypie. Ipſe r
a ſ peccati vindictā oſtēdentes.
aūt tenebit aquas amariſſimas ī s
quibus cū execratione maledicta
congeſſit: adiurabitq̄ꝫ eā et dicet:
Si nō dormiuit vir alien⁹ tecum: t
⁊ ſi non polluta es deſerto mariti
ſ vel non tenebunt.
thoro: nō te nocebūt aq̄ iſte ama/
riſſime ī q̄s maledicta ꝯgeſſi. Sin
autē declinaſti a viro tuo atq̄ꝫ pol
luta es: et cōcubuiſti cuȝ altero vi
ro: his maledictionibus ſubiace/
bis. Det te domin⁹ in maledictio/ v

non ſolum enim peccauerat contra proximū ipſum defrau
dando ſed etiam contra deū mandatum ipſius tranſgredi/
endo. ⁊ ido ſicut per reſtitutionē fiebat ſatiſfactio homini:
ita per oblationem arietis ſacrificiū ipſi deo. de qua oblati
a one habetur Leuit. v. Secūdo agitur de reſtitutiōe rei ſa
cre: quia primitie et decime quodāmodo int̄ res ſacras cō/
b putantur: quia determinantur per legem deberi dei mini/
ſtris. cum dicitur: a Omnes quoq̄ꝫ primitie quas offe/
runt filij iſrael. i. offerre tenent̄: vt habetur Exo. xxiij.
c b Ad ſacerdotem ptinent. dixerat enim in Exo. q̄ debe/
bant offerri in domū domini: ⁊ nō determinauerat ſcriptu
d ra cuius eſſent. ideo hic expreſſit q̄ ſunt ſacerdotis. ⁊ ideo
ſi aliquid fuerit retentum de eis debet ei reſtitui. Sequit̄:
c Et quicquid in ſanctuario offert̄ a ſingulis. hoc nō pōt
e intelligi de omnib⁹ oblatis generaliter: quia aliqua totali
ter incēdebantur ad honorem dei: vt holocauſta: ⁊ aliqua
ſm partem: ſicut hoſtie ꝓ peccato: cuius pars non incēſa
remanebat ſacerdoti. ⁊ hoſtia pacifica: cuius vna pars in/
cendebatur: et aliam comedebat offerēs: ⁊ alia remanebat
ſacerdoti. ⁊ ideo dicēdū q̄ intelligitur de primitijs que de
† bebant dari ſacerdotib⁹ ex determinatione legis: vt habe/
tur Deutero. xviij. ⁊ ideo ſi aliquid erat detentuȝ debebat
ei reſtitui. Unde ī hebreo habet̄: Que vir ſanctificauit ei⁹
erunt. i. ſacerdotis: ⁊ intelligūtur ſanctificata per determi
natione legis: vt primitie. vel ꝑ votum: ſicut ſi aliquis pro
miſit dare aliquid miniſtris dei. d Et traditur manib⁹
ſacerdotis. per hoc intelligit̄ q̄ ſacerdos non poterat talia
accipere ⁊ tollere violēter de domib⁹ dominorū: ſed ſolum
accipiebat ab alijs ſibi tradita. e Locutuſq̄ꝫ ē domin⁹.
Hic cōſequēter amouet̄ ſuſpitio adulterij quod turbat pa/
cem inter virum ⁊ vxorē et per cōſequens totam familiaȝ.
Et primo circa hoc ponit̄ caſus. ſecūdo examiatio ei⁹. ibi:
Adducet eā. tertio effectus. ibi: Quas cum biberit. Circa
primū dicit Ra. Sa. q̄ iſtud hic dictuȝ de ſacrificijs ȥeloty
pie immediate ponitur poſt illud qd̄ dictum eſt de retentio
ne primitiarū: ad deſignādū q̄ qui in hoc defraudat ſacer/
dotem meretur vt confuſibiliter appareat coram ſacerdote
adducendo vxorē ſuam pro adulterij ſuſpitione. et hoc eſt
f qd̄ dicitur: Vir cuius vxor errauerit ⁊c̄. et patet littera.
g f Adducet eam. Hic ponitur examinatio dicte ſuſpitiōis
h per ſacrificium ȥelotypie. cū dicitur: g Offeret oblatio
i nem pro illa. ſcȝ examinanda. h Decimam partem ſati
farine. nō dicit ſimile: quia ē farina delicatiſſima et purga/
k tiſſima ſicut ī alijs ſacrificijs: qꝛ iſtud ē vile. i Hordea/
l cee. non triticee. eadem ratione. Adducit enī Ra. Sa. aliā
rationem: quia hordeum ē pabulū iumēti: cui adultera aſ/
ſimilatur. k Non fundet ſuper eam oleum. quia eſt fo/
mentū luminis. adulterium autem fit in tenebris. ſm illud
Job. xxiiij. Oculus adulteri obſeruat caliginem. l Nec
m imponet thus. quia ſignificat deuotionem: vt dictum fuit
Exo. xxj. hoc autem ſacrificiuȝ non offertur ex deuotione:
ſed ex ſuſpitione adulterij. ⁊ hoc eſt qd̄ ſubditur: Quia ſa/
n crificium ȥelotypie eſt. Sequitur: m Et ſtatuet corā do
o mino. ad tentandū ſi ex terrore confiteret̄ adulteriuȝ. et qꝛ
pro ea offerebat ſacrificium: n Aſſumetq̄ꝫ aquam ſan/
ctam. Dicit Ra. Sa. q̄ vocatur ſancta: eo q̄ accipiebatur
de labro eneo de ſpeculis mulieruȝ deuotarum facto. Joſe/
p q phus autem dicit q̄ dicitur ſancta: eo q̄ ibi diluebatur no
men domini tetragrāmaton ſcriptum in cedula: vt habet̄
infra. o Et pauxillum terre. eo q̄ iſtud ſacrificiū fiebat
r ꝓ vili cauſa. p Diſcooperiret caput eius. ad maiorē cō
fuſionem ipſius: ⁊ vt ex hoc ſtupefacta recognoſceret adul/
s terium. q Et ponet ſuper manus illius ſacrificium re/
cordationis: eo q̄ fiebat pro ſuſpitione adulterij ꝑteriti.
r Ipſe autem tenebit aquas amariſſimas. non formaliter
ſed effectiue: quia effectum amaritudinis faciebant in mu
liere quando erat culpabilis. s In quibus cuȝ execra/
t tione maledicta cōgeſſit. Iſta congeſſio ſm Joſephū non ē
aliud q̄ꝫ dilutio cedule predicte: ex cuius effectu ſequeba/
tur maledictio ſuper mulierem quādo erat culpabilis. ſm
alios eſt imprecatio ſacerdotis ſuper mulierem q̄ꝫtum ad
mala futura ſuper eam: que infra exponūt̄. t Si nō dor
miuit vir alienus tecum: ⁊ ſi non polluta es deſerto ⁊c̄. in/
cipit a mulieris innocentia: quā debet prelatus deſiderare
et nō culpam. Sequitur: v Det te dominus in maledi/
ctionem exemplūq̄ꝫ cunctorū. i. omnes videntes te tibi ma/
ledicent propter cōmiſſum adulteriuȝ. Vel aliter: quia ma
v ledicentes alijs ponent te in exēplū dicentes: ita tibi male
accidat ſicut

reperitur. a Scribetq̀ꝫ ſacerdos in libel. ⁊c. Quia ſcꝫ pena peccatorum in ſcriptura ſancta explanaꝉ. Quicunqꝫ autem eam pie et fideliter hauſerit: ſupplicia peccatorum que in ea narrantur pertimeſcens ⁊ abſtinens a peccatis: fiet ei aq̄ amariſſima ī ſalutem. Qui autem contempſerit: inflato ventre cōputreſcet femur eiꝰ: ⁊ erit in maledictionem et in exemplum: quia iuſto dei iudicio punieꝉ: ⁊ erunt ei in opprobriū deſideria ſua et actus. b Dabitqꝫ ei bibere. Ut manifeſteꝉ peccatū illius: vꝉ hic ad correctionem: vel in futuro ad damnationem. Nihil enim occultum quod non reueleꝉ: hic dominus ait: Sermo quem locutus ſum vobis: ille vos iudicabit ī nouiſſimo die. Ca. VI c A vino et oī qꝺ pōt ⁊c. Iſi. In duodecima māſione: id eſt ſinai precipitur naçareis vt vinum et ſiceram et omne quod ī ebriare pōt non bibant neqꝫ comedant. In ꝓuerbiis quoqꝫ precipiꝉ vt potentes et iracūdi vinum nō bibant: ne obliuiſcantur ſapientie. In naçareiſ continentiū vita ſignatur his vinum prohibetur: id eſt luxuria. Et ſicera: id eſt omnis voluptas terrena. Sicera enim ex diuerſo conficitur genere: ſic voluptas ex diuerſa vitiorum paſſiōe. Illi enī non bibunt vinum: ſed ſicerā bibunt qui ad decipiendos homīes vmbras quaſdā et imagines ſimulant virtutum. Ua paſſa veſcuntur qui ad humanos oculos abſtinentie pallore inficiuntur: vt gloriam capiant ab hominibꝰ. Acetuꝫ bibunt qui poſt vite ſanctitatem ad ve-

ꝯtuſtatem

Dat. 10. a

Joh. 12. ſ

Pro. 31. a

nes exemplūqꝫ cūctorꝫ ī populo ſuo. Putreſcere faciat femur tu- a um: et tumens vterus tuus dirū- b patur. Ingrediantur aque maledicte in ventrem tuum: et vtero tumeſcente putreſcat femur. Et reſpōdebit mulier: Amen amen. c

a Scribetqꝫ ſacerdos ī libello iſta d maledicta: ⁊ delebit ea aq̄s amariſſimis in quas maledicta con-

b geſſit: et dabit ei bibere. Quas e f

a ſ hoc fit cū ſancte trinitatis cōfeſſio in ſacrificio legis inueniꝉ: q̄ digne in ara fidei offertur.

cum exhauſerit tollet ſacerdos g

ſ adulationis.

de manu eius ſacrificium çelotypie et eleuabit illud coram domino: imponetqꝫ ſuper altare: ita dumtaxat vt prius pugillum ſacrificij tollat de eo quod offertur et incendat ſuper altare: et ſic potum det mulieri aquas amariſſimas. Quas cum biberit ſi pollu- h ta eſt et cōtempto viro adulterij rea: pertranſibuut eam aque maledictionis: ⁊ inflato ventre com

a ſ carnalis voluptas ⁊ actus.

putreſcet femur. Eritqꝫ mulier in

ſ timoris et abſtinentie.

maledictionem et in exemplum oī populo. Qꝺ ſi polluta nō fue- i

ſ bona opera.

rit: erit innoxia et faciet liberos. k Iſta eſt lex çelotypie. Si declinauerit mulier a viro ſuo et ſi polluta fuerit: maritusqꝫ çelotypie ſpiritu concitatus adduxerit eaꝫ in conſpectu domini et fecerit ei ſacerdos iuxta omnia que ſcripta ſunt: maritus abſqꝫ culpa erit: et l illa recipiet iniq̄tatē ſuā. Ca. VI

Locutuſqꝫ eſt dominus m† ad moyſen dicens: Loq̄re ad filios iſrael ⁊ dices ad eos† Uir ſiue mulier cū fecerit n votū vt ſanctificentur: ⁊ ſe volue

ſ in quo eſt luxuria.

c rint domino conſecrare: a vino ⁊ o†

accidat ſicut tali mulieri te denotantes: dicit exemplum eo ꝙ alie mulieres exemplo illiꝰ terrebūꝉ et formidabūt adulterari. a Putreſcere faciat femur tuū. primo nominaꝉ iſta pars corporis: quo primo cōmittitur adulteriū. b Et tumens vterus tuus dirūpatur. quia in illa parte circa vmbilicum in mulieribꝰ viget luxuria: ſicut dicit beatꝰ Gregꝰ. Homeꝉ. xxxij. quia viris luxuria in lumbis cōſiſtit: feminis ī vmbilico: teſtatur dn̄s ⁊c. c Et reſpōdebit mulier: amē amē. ſuper ſe recipiens ꝑdictam adiurationē. ⁊ bis diciꝉ: amen. ſemel ꝓ parte inocētie et ſemel ꝓ pte culpe. d Scribetqꝫ ſacerdos ī libello iſta maledicta. ſm Joſephū nō ſcribebat niſi nomen dn̄i tetragrāmaton: ex cuiꝰ virtute veniebant ſuper mulieres iſte maledictiones. Scd̄m alios xͦo ſcribebat iſtas maledictiones ꝓut in textu ſunt exp̄ſſe: tn̄ videꝉ magis credēdū Joſepho: q̄ talia ſacrificia videre potuit et forte vidit. e Et dabit ei bibere. etiam violenter ſi nollet accipere. f Quas cum hauſerit. Sciendū tn̄ ꝙ iſte hauſtus ſiue potatio mulieris nō fiebat an̄ oblationē ſacrificij: ſꝫ poſt. lꝫ modo cōtrario ſcribaꝉ: qꝛ nō ſemꝑ ſcribunꝉ geſta eodem ordine quo facta ſūt. et ſequiꝉ: g Tollet ſacerdos ⁊c. hoc fiebat ante potationē. ideo ſequiꝉ poſtea: ⁊ ſic potum det mulieri. h Quas cuꝫ biberit ſi polluta ⁊c. Hic ꝯſ̄ter deſcribiꝉ veritatis manifeſtatio ꝑ effectū ſequentē: ⁊ ptꝫ littera vſqꝫ ibi: i Qꝺ ſi polluta nō fuerit erit inoxia. qꝛ aque ei nō nocebūt ſed ꝓficient. ideo ſubdiꝉ: k Et faciet liberos. qꝛ ſi fuerit ante ſterilis fiebat fecūda. Dicunt etiā aliqui hebrei ꝙ xͦtute illius aque concipiebat etiā abſqꝫ virili ſemine. ⁊ hoc erat vnū de miraculis ꝑmanentibꝰ ſicut dictū ē de deſcēſu māne. l Maritus abſqꝫ culpa erit. ſi illa langueſcat vel moriatur. Ex h̄ ptꝫ ꝙ illa purgatio nō erat illicita tp̄e veteris teſtamenti. Itē qꝛ fiebat ꝑ diuinū miraculū: vt ptꝫ ex dictis quod tn̄ non fit ad approbationem illicitorum. Ca. V

D

Moraliter.

a† Locutꝰ ē dn̄s ad moyſē. d. Precipe filijs iſrꝉ vt eijciant ⁊c. Per leproſū itelligiꝉ hereticꝰ. ꝑ hoīem q̄ ſemine fluit doctor verbo ſuo q̄ ad ſui iactantiā dicere ſtudet extranea. ⁊ per h̄ diffluit ad falſa ⁊ ꝑiculoſa. ꝑ pollutū ſuꝑ mortuo ſignificaꝉ diſcipulus doctrinā dictorꝫ ſequēs ⁊ approbās: et iſti eijciendi ſunt de caſtris. i. de ſcholis et fidelium collegijs ne ſua ꝑuerſa doctrina alios inficiāt ⁊ corrūpāt. d† Uir ſiue mulier cū fecerint ex oībꝰ pctīs ⁊c. in q̄bꝰ damnificaꝉ ꝓximꝰ furto fraude vel dolo. † Cōfitebunꝉ pctm̄ ſuū. ſatiſfaciēdo deo ꝑ pn̄iaꝫ ⁊ ꝓximo. idō ſubdiꝉ: g† Et reddet ipm̄ caput. i. illud qꝺ ē ablatū. h† Quintāqꝫ ptē deſuꝑ. i. dānū qꝺ ſuſtinuit de abſentia rei ſue. i† Sin āt n̄ fuerit q̄ re. tūc ē vaga reſtitutio ⁊ debet reddi dn̄o. i. in pijs opibꝰ expendēdo ſm diſpoſitiōem ꝑlati vꝉ ꝯfeſſoris diſcreti ſm aliq̄s q̄ tenēt in hoc locum dei. † Uir cuiꝰ vxor errauerit. ꝑ virū doctor itelligēs ſignificaꝉ. ꝑ vxorē eiꝰ ſapia. de qua dꝛ Sapie. viij. Hāc amaui a iuuētute mea ⁊ q̄ſiui mihi ſpōſā aſſumere. De q̄ debet eſſe çelotypꝰ ⁊ maxime cū tradit eā in ſcriptis timēdo ne ſit ibi fornicatio ꝑ cōmixtionē aliquā falſorꝫ cū veris. ideo ſubdiꝉ: Adducet eā ad ſacerdotē. i. ab magꝉ peritū ⁊ ꝓbatū doctorē vt examinet eā. ꝑ h̄ aūt quod ſubdiꝉ: ꝙ mulier polluta putreſcebat ⁊ moriebaꝉ. inocēs aūt non ledebaꝉ ſꝫ faciebat liberos: ſignificaꝉ ꝙ doctrina habēs cōmixtionē falſorꝫ cū veris ē occaſio meroris: illa xͦo q̄ pura ē ⁊ ſana gaudij ⁊ fructificationis.

In ca. v. vbi dꝛ ī poſtil. Ideo ſubdiꝉ: Et faciet liberos: qꝛ ſi fuerat an̄ ſterilis fiebat fecunda.

Additio.

Nō me recolo legiſſe ī voluminibꝰ hebreorū ꝙ mulier īnoxia ab hmōi çelotypia xͦtute illiꝰ aq̄ ꝯcipet abſqꝫ virili ſemine: nec ad h̄ ꝯcedēduꝫ lr̄a nos cogit: q̄ nihil aliud dicit: niſi faciet liberos: qꝺ ſatis ꝓprie pōt intelligi de muliere q̄ ex virili ſemine ꝯcipit filios. Pari etiaꝫ rōne diceret ꝙ ſi aliq̄ xͦgo ꝯiugata accuſareꝉ mō ꝑdicto a viro ⁊ eſſet īnoxia: ꝙ illa xͦgo ꝯcipet abſqꝫ virili ſemine qꝺ ſingulariſſimū fuit in xͦgine glorioſa: vn̄ ridiculū videꝉ dicere ꝙ deꝰ tn̄ miraculū faceret ī facto çelotypie ꝓ tā modica re: q̄ ſolū hoc ꝑ liberatiōe totiꝰ generꝉ hūani facturꝰ erat. Ca. VI

A

† 35. di. ſ. vinolentū.

Locutuſqꝫ ē dn̄s. Poſtq̄ꝫ deſcripta ē ordinatio ꝑplī q̄tū ad legē cōmuneꝫ. hic ꝯſ̄ter deſcribiꝉ ordinatio ſm obligationē ſpecialē. ſ. naçareorꝫ. ⁊ poniꝉ iſtꝺ capl̄m īmediate poſt illa q̄ dicta ſūt de muliere adultera: qꝛ ꝑ illā ꝑplꝰs peioraꝉ. ſic econtrario ꝑ naçareos melioraꝉ: ⁊ qꝛ ꝯtraria iuxͣ ſe poſita magꝉ eluceſcūt. Sciēdū tn̄ ꝙ votū naçareorꝫ in aliq̄bꝰ erat ꝑpetuū: vt ī ſamſone ⁊ ſamuele ⁊ ſilibꝰ ī q̄bꝰ ꝓceſſit figura religioſorū noui teſtamēti. in aliq̄bus xͦo erat tꝑale. ⁊ de iſtis h̄ agiꝉ. Circa qꝺ p̄mo deſcribiꝉ actꝰ ꝓmiſſionis. ſcd̄o ritꝰ ꝓfeſſionis. ibi: Omī tp̄e. tertio ſtatꝰ ꝑfectionis. ibi: Iſta ē lex ꝯſecrationis. q̄rto modus bn̄dictionis. ibi: Locutuſqꝫ ē dn̄s. Circa primū dꝛ: n Uir ſiue mulier cū fecerint votū vt ſāctificēꝉ. i. diuīo cultui ſpecialiꝉ applicēꝉ ꝑ deuotiōeꝫ ⁊ oratiōnē. o A vino

V tuſtatem preteritorum labũtur
vitiorum: et corruptione veterꝭ
nequicie delectantur. a No/
uacula non tranſibit: Id ē nec
dolum: nec maliciam in mente
retinebit ne polluat̄: ſcilicet ce/
ſaries capitis.i. cogitatio men/
tis. Sed innocentiam teneat vſ
qꝫ ad finem vite. Aliter eni nō
Mat.10.c erit votuʒ acceptabile. Qui au
tem perſeuerauerit ſaluus erit.
b Super mortuum non ingre
dietur: Id eſt mortuuʒ in pecca
tis nō imitabitur: nec iniquita/
tis eius viaʒ ingredietur: ne p/
2.Tio.2.a dat laborem ſuuʒ. Non enim q̄
inchoat: ſed qui conſũmat coro
nabitur. c Nec ſuper patrꝭ:
Id ē nullus carnalis retrahat
affectus: omnis perſona: om̄is
dignitas: omnis conſanguini/
B tas chriſti ſeruitio poſtponēda
eſt. d Conſecratio dei: Id ē
ſpiritusſancti gratia ĩ corde eiꝰ
Eph.4.g diffuſa eſt. Unde: Nolite cõtri/
ſtare ſpiritũſãctũ in quo ſigna/
ti eſtis omnes. e Ois dies
ſeparationis: Id eſt vſqꝫ ĩ finē
perſeueret ſine contaminatione
peccati atqꝫ delicti. f Sin au/
tem mortuus fuerit: Id ē ſi mor
tali peccato pollutũ imitari vo/
luerit: et vſqꝫ ad conſenſum de/
ſcenderit: ſciat neceſſe eius con/
tinentiam eſſe pollutaʒ ⁊ caput
radendum: id eſt mentem pur/
gandam a praua cogitatione ⁊
noxia delectatiōe. g Radet
ilico. Tēpore ſcilicet cõpunctio
nis quo cognoſcit ſe deliquiſ/
ſe: ſtatim ſe emendare ſtudeat:
⁊ ſemper ſimilē ruinam timeat.
h Duos turtures. Turtures
caſtitatem: pulli columbaꝝ ſim
plicitatem ſignificant. Qui er/
go vult ad reſurrectioneʒ bono
rum peruenire: offerat xp̄o ſacer
doti: id eſt chriſto caſtitatē men
tis et corporis et ſimplicitatē in
fide catholica per quam ĩ eccle/
ſiam intrat: vt per tanti pontifi
cis opitulationem expietur.
1.Ioh.1.a i Et deprecabitur. Aduocatꝰ
noſter apud patrē. Uel quia fa/
Rom.8.e ciet nos depcari. ſm illud: Spi
ritus poſtulat pro nobis gemi/
tibus inenarrabilibꝰ. k At
dies priores. Nihil de priſtina
cõuerſatione preſumat: ſed ĩ ſo/
la dei gratia confidat cuius do
no percipit veniam et requiem
ſempiternam. l Polluta eſt
Ezec.18.f ſanctificatio. Cũ conuerſus fue
rit iuſtus a iuſticia ſua: ⁊ fecerit
iniquitatem: omnes iuſticie eiꝰ
obliuioni tradētur. m Iſta
eſt lex ⁊c. Poſtq̄ legiſlator na
çareũ inſtruxit quomodo mun/
C detur: ſi eius conſecratio ſuper
mortuo polluat̄: addit quomo
do poſt completũ votum ſe pre/
ſentet domino cũ oblatiōe gra/
tias redditurus: myſtice inuēs
continentis vitam cum oblatio
ne operis: ⁊ mũdicia cordis ĩ fi
ne bono domino placituram.
n Agnum anniculuʒ. Hũc of/
fert qui totã ſpem ſuam in eius
V imolatiōe

a ſ mentē. b ſ qualibet voluptate terrena.
omni qd inebriãre poteſt ãbſti/
ſ relabendo in voluptatē pteriti vitij.
nebunt. Acetum ex vino ⁊ ex q̄ a
libet alia potione ⁊ quicquid d̄ b
vua exprimit̄ non bibēt. Uuas †
ſ ne palleſcant abſtinentia ꝑ vana gloria.
recentes ſiccaſqꝫ non comedent
cunctis diebus quibus ex vo/
to domino conſecrantur. Quic
quid ex vinea eſſe poteſt ab vua c
paſſa vſqꝫ ad acinum non come
dent. † Omni tēpore ſeparatio/ d
a nis ſue nouacula non tranſibit e†
ſuper caput eius vſqꝫ ad com/
pletum diem quo domino con
ſecratur: Sanctus erit creſcente
ceſarie capitis eius. Omni tem f
b pore conſecrationis ſue ſuper †
c mortuum non ingredietur: nec
ſuper patris quidem et matris
et fratris ſororiſqꝫ funere con/
d taminabitur: quia conſecratio
e dei ſui ſuper caput eius ē. Om/
ſ aliis omnibus diebus.
nis dies ſeparatiōis ſue ſanctꝰ
f erit domino. Sin auteʒ mortu/ g†
us fuerit ſubito quiſpiam co/
ram eo: polluetur caput conſe/ h
g cratiōis eius: quod radet ilico i
in eadem die purgationis ſue: k
⁊ rurſũ ĩ ſeptima. In octauo au l
ſ quo tempus reſurrectionis ſignificatur.
h tem die offeret duos turtures:
vel duos pullos columbe ſa/
cerdoti in introitu federis te/
a ſ timore gehenne pro peccatis: ſcilicet faciet
gemere.
ſtimonij: faciẽtqꝫ ſacerdos vnũ
a ſ vt ſuſpiret. ſ. deſiderio eterne vite.
pro peccato: et altērum in holo
i cauſtum et deprecabitur ꝓ eo:
quia peccauit ſup mortuo: ſan/ m
ſ mentē a carnali deſiderio curam.
ctificabitqꝫ caput eius in die il/
ſ vt omnes ſint ſancti et immaculati.
lo: et conſecrabit domino dies n
a ſ vitam innocentem pro criminoſa: ſimplici/
tatem ꝓ verſutia.
ſeparationis illius offerens ãg o
num anniculum ꝓ peccato: ita
k tamē vt dies priores irriti fiãt:
l quoniam polluta eſt ſancifica/
m tio eius. Iſta eſt lex conſecrati/ p
onis: Cũ dies quos ex voto de b+
uote decreuerat cõplebũt̄: ad/
ducet eum ad oſtium taberna/
culi federis: ⁊ offeret oblationē
n eius domino: agnum anniculũ
immaculatum in holocauſtum:

et omni quod inebriare poteſt abſtinebunt.
quia talia ad peccata alia deducunt ſm q̄ di
citur Prouer.xx. Luxurioſa res vinum ⁊ tu
multuoſa ebrietas. a Acetum ex vino et
ex qualibet alia potiōe. In hebreo habetur:
Ex quolibet inebriatiuo. b Et quicquid
de vua exprimitur non bibent. etiaʒ agreſtã.
ne per hoc appropinquarent ad potationem
vini. c Ab vua paſſa vſqꝫ ad acinum. In
hebreo habetur: A cortice vſqꝫ ad granula: q̄
ſunt in medio granorum vue: et per hoc intel
ligitur q̄ nihil de vua penitus debeãt guſta/
re. d Omni tempore ſeparationis ſue. Hic
conſequẽter ponitur ritus profeſſionis. ⁊ pri
mo reſpectu perſone proprie cum dicitur:
e Nouacula non tranſibit ſuper caput eiꝰ. †
Cuius ratio eſt ad deteſtandum cultum ido/ Leui.21.a
latrie vbi ſacerdotes habebant capita raſa:
ſm q̄ dicitur Baruch.vj. Sacerdotes ſedent
habentes tunicas ſciſſas: ⁊ capita et barbam
raſam. ideo fuit preceptum ſacerdotibus ve/
teris legis vt non raderent caput nec barbã:
vt habetur Leuitꝭ.xxj. et eadem ratione na/
çareus non radebatur tempore conſecratio/
nis ſue: quia illo tempore erat deputatus di/
uino cultui: vt dictum eſt. ſecũdo deſcribitur
ritus ſue profeſſionis reſpectu aliorum. cum
dicitur: f Omni tempore conſecrationis
ſue ſuper mortuuʒ non ingredietur. quia ido
latre in cultu ſuo vtebantur oſſibus mortuo/
rum. et ideo ſacerdotes minores qui per tem/
pora certa miniſtrabant non debebant ingre
di ad mortuos niſi valde propinquos. Sum/
mus auteʒ ſacerdos qui ſemper debebat eſſe
paratus ad diuinum obſequiũ totaliter erat
ſeparatus ab ingreſſu ſuper mortuum: vt ha
betur Leuitꝭ.xxj. et eadem ratione naçareus
tempore quo implebat votuʒ ſuum. Alia etiã
ratio aſſignatur: ſcilicet ne per affectioneʒ ad
propinquos mortuos mens eius a contēpla/
tione dei retardaretur vel impediretur.
g Sin autē mortuus fuerit ſubito quiſpiã
coram eo: id eſt in eodem tabernaculo in quo
manet: vt dicit Ra.Sa. h Polluetur ca/
put conſecrationis eius. eo q̄ non habuit de/
bitam diligentiã ſubtrahēdi ſe. et etiam quia
debet imputare peccatis ſuis taleʒ caſum im/
pedientem ipſum. i Quod radet ilico. qꝛ
ſicut premittitur. ſanctus erit creſcẽte ceſarie
capitis eius. Et quia illud incrementum a tē/
pore quo incepit votum vſqꝫ tunc pollutũ eſt
propter caſum ſuperuenientem. ideo precipi/
tur talis raſio. k Die purgationis ſue: id
eſt prima in qua aſpergebatur aqua luſtrati/
onis. ⁊ iterum ſeptima: purgabatur etiam ꝑ
ſacrificium. quod notatur cum dicitur:
l In octaua autē die offeret duos turtures
et patet littera vſqꝫ ibi: m Sãctificabitqꝫ
caput eius: id eſt diſponet ad implenduʒ vo/
tum. n Et conſecrabit domino die ſepara
tionis illius. qꝛ in illis debebat eſſe intentus
deuotioni et orationi et pijs operibus.
o Offerens agnum anniculum. in memori/
am illius agni per cuius ĩmolationem fuerũt
liberati de ſeruitute egypti. p Iſta eſt lex
conſecrationis. Hic conſequẽter deſcribitur
ſtatus perfectiōis qui conſiſtit in complemē/
to voti: quod notatur cum dicitur:
q Cum dies quos ex voto decreuerat com
plebunt̄ adducet eum: id eſt ſeipſum: vt dicit
Ra.Sa. vel adducet refertur ad ſacerdotem
qui faciat venire naçareum ad tabernaculuʒ
federis: vt offeratur eius oblatio: et ponunt̄
hic ſacrificia de omni genere: ſcilicet pro pec/
cato: et in holocauſtum: et hoſtia pacifica.
Iteʒ oblatio de diuerſis generibus panum:
ad oſtendendũ q̄ naçareus debet eſſe paratꝰ
in omnibꝰ que ſunt ad honorem diuinum.
Tũc radet

Joh.1.d immolatione ponit: de quo dicitur: Ecce agnus dei: ecce
qui tollit peccata mundi. Hunc in holocauſtum offert
cum pro eius amoꝛe carnes moꝛtificando totam vitam ſu
am ardoꝛe charitatis incenſã domino ꝯſecrat. ¶ Aug⁹.
Alia littera: Et offeret munus ſuum domino agnum an
niculum ſine vitio in holocauſtomata: ⁊ agnam anniculam ſine vitio vnam in peccatum. Hoc quidam transfer
re noluerunt velut locutionem inuſitatam vitantes: ⁊ di
xerunt: pro peccato ⁊ non in peccatum: cum ſit ſenſus in
ea locutione non perturbãdus. In peccatum enim dictũ
eſt: quia quod pro peccato offerebatur: peccatum voca
2.Coꝛ.5.d batur. Unde: Eum qui non nouerat peccatum ꝓ nobis
peccatum fecit: id eſt ſacrificium ꝓ peccato. Sicut ergo
agnus in holocauſtoma: ſic et agna in peccatum: vt ipm
pecus eſſet peccatum: id eſt ſacrificium ꝓ peccato. Sicut
de ariete qꝺ ſequitur in ſalutare dicit tanꝗ̃ ſit ipe ſaluta
re: cum ſit ſacrificium ſalutaris: qꝺ poſtea repetendo ma
nifeſtat. Nam et illud ꝓ peccato dicit qꝺ prius dixerat ĩ
peccatum. Et hoc ſacrificium ſalutaris: qꝺ prius dixerat
Tropo. in ſalutare. ¶ Rab. Tropol. Agnum offert ĩ holocauſtũ
qui deo exhibet ſimplicitatem coꝛdis cum deuotiõe cha
ritatis. Ouem: qui innocentie exemplum oſtendit. Arie
tem xpo pacificam hoſtiam: cum ſe in via dei bene regit: ⁊
carnem rebellem anime imperio ſubijcit. a Et ouem.
Ouem offert pro peccato: qui chꝛiſtum innocentem pro
peccato humani generis fideliter credit oblatum.
b Et arietem immaculatum. Hoc fit cum ipm eſſe confi
dit qui per diſpenſationem carnis celeſtia ⁊ terreſtria pa
cificauit: euacuans omnẽ principatũ ⁊ poteſtatem: quem
Phil.2.b deus exaltauit: ⁊ donauit illi nomẽ quod eſt ſuper omne
nomen ⁊c. c Et lagana. Ueterem legem: ſpũſãcto di
ctatam ⁊ temperatã ad vtilitatem humanã. d Abſq̃
fermento. Quia ſpiritualis gratia in lege et in euãgelio
recte intelligentibus patet. e Que offeret. Meritum
et laboꝛem cuiuſq̃ meditationem ⁊ obſeruationem legis
in conſpectu dei remunerando pꝛeſentans ad ingreſſum
vite celeſtis: pacto boni operis certamine. f Arietem
xpo immolabit ⁊c. Dignum ſcꝫ oſtendens mercede quie
tis perpetue tanꝗ̃ principẽ ſui vel alioꝛum ⁊ ducem opti
mum: qui ſe bene rexit ⁊ duxit in ſemita mandatoꝛũ dei:
ſꝫm doctrinam ſcripturarũ: et gratiam ſpiritualiũ chariſ
matũ. ¶ Greg⁹. Quid eſt ꝙ naçarei capillos nutriũt: ni
ſi ꝙ per vitam magne cõtinentie ꝑſumptionũ cogitatio
nes creſcunt. Sed quid eſt ꝙ deuotione cõpleta naçare⁹
caput radere: ⁊ capillos ĩ igne ſacrificij ponere iubetur:
niſi ꝙ tunc ad ꝑfectionis ſummã ꝑtingimus: cum ſic ex
terioꝛa vitia vincimus: vt etiam cogitationes ſupfluas
a mente reſecemus quas igne ſacrificij cremare. ẽ diuini
amoꝛis flãma incẽdere: vt totum coꝛ in dei amoꝛe ardeat
et cogitatiões ſupfluas cremans quaſi naçarei capillos
deuotionis ꝑfectione conſumat. g Et armum coctũ.
Foꝛtitudinem ſcꝫ operis: coctam ⁊ ꝓbatam igne tribu
lationis facit ſũmus ſacerdos ſanctum ſuum offerre deo
patri. h Et laganũ. Scientiam ſcilicet legis dono ſpi
ritusſancti: iuuans in opere conſũmare. i Eleuabit.
Bona ſcꝫ q̃ continẽs operatus ẽ patri ꝑſentabit ⁊ perpe
tua mercede faciet remunerari k Sacerdotis erunt.
Quia ad eius gloꝛiã pertinet quicquid naçareus bene
Phil.2.b voluerit et opere cõſũmauit. Ipſe enĩ eſt qui operatur in
nobis ⁊ velle ⁊ perficere. l Poſt hec: Id eſt poſt re
ctam intentionẽ: diſcretam ꝓmiſſionem: operis perfecti
onem: mercedis retributionẽ. m Bibere vinum. Ple
Ps.35. ne ⁊ libere haurire ſpiritale donũ. vnde: Toꝛrente volu
ptatis tue potabis eos. n Locutuſq̃ ẽ ⁊c. Moyſes le
gem: aarõ ſacerdotiũ: ⁊ filij eius oꝛdinẽ eccl'ie ſignificãt.
Docet ergo dominus per legem ſacerdotum oꝛdinẽ quo
modo populũ ꝑdicatiõe edificent: frequẽti oꝛatiõe ⁊ be
nedictione ꝯfirmẽt. ¶ Raba. Moyſes multiplicẽ habet
ſignificationẽ. Figurã habet iudaici ꝓpli: qui tenet cau
dam ſerpẽtis. Significat enĩ iudeos ĩ fine mũdi ad fidẽ
xpi vẽturos. Legẽ q̃ꝫ ſignificat ſicut ſupra oſtendimus.
Chꝛiſti ꝑſonã gerit: electos ſuos de ſpiritali egypto per
aquã baptiſmi liberãtis. ſ. qui ꝓplm de egypto ꝑ mare ru
brũ educit. qui tabnaculũ cõplet: erigit ⁊ vngit. o Bñ
dicat tibi. Notãdũ ꝙ in hac benedictione nomẽ domini
tertio inducit': vt ſãcta trinitas ĩtelligat': a quo: ⁊ ꝑ quẽ:
Rom.11.d ⁊ in quo omnia bona ſunt petẽnda et impetranda: q: ex
ipo ⁊ ꝑ ipm ⁊ ĩ ipo ſunt omnia. p Et cuſtodit. Bene
dictionẽ quã

a et ouem anniculam immacula
alij in peccatum.
b tam pro peccato: et arietem im
maculatum hoſtiam pacificam:
ſcripturam. a ſpiritualis alimonie.
euangelice doctrine.
caniſtrum quoq̃ pãnum açymõ
a leticie gratia ſpiritusſancti.
c rum qui conſperſi ſunt oleo ⁊ la
malicie et nequicie.
d gana abſq̃ fermẽto vncta oleo:
e ac libamina ſingulorum que of
chꝛiſtus.
feret ſacerdos coꝛam domino: ⁊
faciet tam pro peccato q̃ꝫ in ho
f locauſtum: Arietem vero immo
labit hoſtiam pacificam domi
no: offerẽs ſimul caniſtrum açy
moꝛum et libamẽta que ex mo
re debentur. Tunc radetur na a†
mens ſcilicet abſtinentis a cogitationibus ſu perfluis.
çareus ante oſtium tabernacu b
li federis ceſarie conſecrationis
ꝑſumptionum cogitationes.
ſue: tolletq̃ capillos eius et po c
diuini amoꝛis.
net ſuper ignem qui eſt ſuppoſi
g tus ſacrificio pacificoꝛum: et ar
a myſteria ſcripturarum obſcura reuelando.
mum coctum arietis: toꝛtamq̃
a ſcientia ſcripture.
abſq̃ fermento vnam de cani
h ſtro: et laganum açymum vnũ:
a .i. cum eum coꝛruptione carnis ſpoliauerit: ⁊ onere curarum liberauerit.
⁊ tradet in manib⁹ naçarei poſt
q̃ꝫ raſum fuerit caput eius. Su
i ſceptaq̃ rurſum ab eo eleuabit
patris.
in conſpectu domini: et ſanctifi
k cata ſacerdotis erunt ſicut pe
a quia noſtra ſapientia eius donum propri um eſt.
cruſculum quod ſeparari iuſſum
a carnalis voluptatis moꝛtificatio.
b predicta.
l eſt et femur. Poſt hec poteſt bi d e
predicta.
m bere naçareus vinũ. Iſta eſt lex f
naçarei cum vouerit oblationẽ
a abſtinentie conſecrate.
ſuã domino tempoꝛe ꝯſecrãtio
a que ſcilicet ſponte faciet.
nis ſue: exceptis his que inue g
nerit man⁹ eius: Iuxta qꝺ men
te deuouerat: ita faciet ad perfe
n ctionem ſãctificationis ſue. Lo h
cutuſq̃ ẽ dominus ad moyſen
dicens: Loq̃re aarõ et filijs ei⁹:
Sic bñdicet' filijs iſrl': et dicetis i
a infuſione ſpiritualium chariſmatũ.
b cui⁹ eſt cuſtodire. vñ: Niſi dominus cuſto dierit ciuitatem fruſtra vi. q. c. ⁊c.
o p eis: Bñdicat tibi dñs et cuſto k l

a Tunc radetur
naçareus. quia cre
ſcentia capilloꝛum
erat ſignum dura
tionis voti. ſicut di
ctum eſt. Creſcen
te ceſarie ⁊c. ⁊ ideo
voto completo ra
debatur in ſignum
quod licitum erat
ei redire ad cõmu
nem modum viuẽ
di ſicut ante votũ.
b Ante oſtium.
non ſub diuo. ſed ĩ
vna exedra atrij.
c Tolletq̃ capil
los eius ⁊ ponet ſu
per ignem qui eſt
ſuperpoſitus ſacri
ficio pacificoꝛum:
cui⁹ carnes coque
bantur ĩ caldaria:
et in igne ſuppoſi
to illi caldarie po
nebãtur capilli. ce
tera patẽt vſq̃ ibi:
d Et femur. hoc
erat ſpeciale in ſa
crificio naçarei: ꝙ
femur hoſtie pacifi
ce daretur ſacerdo
ti. In alijs autem
habebat tñ pectu
ſculum et armum
dextrum: vt habe
tur Exodi. xxix. et
Leuit'. vij.
e Poſt hec poteſt
bibere naçareus vi
num: id eſt redire
ad modum viuendi
ſicut ante votum.
f Iſta ẽ lex naça
rei. que ſcilicet da
ta eſt. g Except'
his q̃ inuenerit ma
nus ei⁹. quia ſi na
çare⁹ vellet facere
maioꝛa ſacrificia ⁊
oblationes q̃ꝫ ſint
illa que determina
ta ſunt in lege iſta:
poterat addere ſꝫm
voluntatẽ ſuam et
facultatẽ. ſed deter
minatis in lege nõ
poterat defalcare.
h Locutuſq̃ ẽ do
minus. Hic conſe
quenter ponit' mo
dus benedictiõis:
que lꝫ fieret ſuper
filios iſrael. ſpecia
liter tamẽ fiebat ſu
per naçareos: et h'
benedictio ip̃i⁹ ſa
cerdot' determina
tur. cum dicitur:
i Sic benedicet'
⁊c. et ponuntur ibi
ſex per oꝛdinem. cũ
dicitur: k Bene
dicat tibi domin⁹.
gratiam iuſtifican
tem conferendo.
l Et cuſtodiat te.
a peccati recidiuo

Pſ. 126. dictionem quam percepiſti ſua cõſeruet gratia. Niſi domin⁹
cuſtodierit ciuitatem: fruſtra vigilat qui cuſtodit eam.
a Oſtendat. Oſtenſio vultus dei ꝓpitiatio eſt: ⁊ vere ſalu
Ibidē. 77. tis oſtenſio. vnde: Oſtende faciem tuam ⁊ ſalui erimus.
b Conuertat dominus ⁊c. Conuerſio vultus ſignificat mi
Ibi. 118. ſericoꝛdiam: auerſio irã. vnde: Reſpi
Ibidē. 43. ce ĩ me ⁊ miſerere mei. Et alibi: Qua/
re auert᷑ faciẽ tuã: ⁊ obliuiſcer᷑ ĩopie
† 1. q. 1. di/ cẽ ꝗ dño nostre. Rogandum eſt ergo vt cuius
auxiliũ auertimus a nobis peccãdo:
per pietatem ſuam vultum ſuum ſup
nos illuminare dignetur: vt eum ab
inimicis eruens: tribuat perpetuã pa
cem. c Inuocabunt. Sacerdotuȝ
A eſt nomen domini inuocare: domini
autem qđ petitur perficere. Nemo er
go ſibi tribuat quod ſola trinitas cui
vult preſtat. ¶ Ca. VII.
Allego. d Tabernaculum. Allego. Eccleſiã
vel ꝑfectos in quibus aromata virtu
tum ⁊ oꝛationũ adolentur: vel huma
nitateȝ chꝛiſti in qua hoſtiã noſtre re/
demptionis patri exhibuit. Ipſe enim
ſacerdos: ipſe hoſtia et altare quia in
poteſtate moꝛtem tenẽs pꝛopꝛia volũ
Joh. 10. d tate ſuſcepit. Unde: Nemo tollit ani/
mam meam a me: ſed ego pono eam ⁊
iterum ſumo eaȝ. e Principes iſrľ
⁊ capita ⁊c. Patriarche: ꝓphete: apo
ſtoli: qui doctrina: exemplo ⁊ bñ ope/
rando: deo grata munera obtulerũt:
⁊ ad cõſtructionem eccleſie quicquid
boni potuerunt: leto animo contule/
runt. Poſſunt etiaȝ tropologice prin
cipes dici: qui apoſtolica doctrina in
ſtructi: tã coꝛpoꝛis ſenſibus ꝙ̃ animi
affectib⁹ recte pꝛincipantur. Quoꝛuȝ
Mat. 18. c dona deo gratiſſima que vnanimiter ꝓlata. Unĩ: Si conſenſe
rint duo ex vobis ſuper terram de omni re ꝙ̃cunqȝ petierint
fiet illis a patre meo. ¶ Sex plauſtra

a diat te: Oſtẽdat dominus facieȝ a
b ſuam tibi: et miſereatur tui: † Con b
uertat dominus vultum ſuuȝ ad
c te: ⁊ det tibi pacẽ. Inuocabũtqȝ d e
nomẽ meum ſuper filios iſrael: ⁊
ego benedicam eis. ¶ Ca. VII

Factum eſt auteȝ in die f†
a ſ ſanguine ſuo conſummans.
b ſ chꝛiſtus.
qua cõpleuit moyſes
a ſ eccleſiã. b ſ ad petendam gloꝛiam.
d tabernãculum et erexit illud: vn
ſ oleo leticie. ſ gratia ſpiritali.
xitqȝ et ſanctificauit cum omni/
a ſ electis in diuerſa miniſteria oꝛdinatis.
bus vãſis ſuis altare ſimiliter et
ſ altaris.
e omnia vaſa ei⁹: obtulerũtqȝ prin g
a ſ diuerſoꝛũ oꝛdinũ vel eccleſiarũ.
cipes iſrael et capita familiãrũ ꝗ
erant ꝑ ſingulas tribus: pꝛefecti
a ſ q: ꝑfectis ꝑdicatoꝛibus miniſtrãt.
eoꝛum qui numẽrati fuerãt mu/

per qđ ſignificatur ꝙ homo tempoꝛe voti adimplẽdi debet ad
amoꝛem diuinum magis ꝙ̃ al's inflammari. Aliud autem ſa/
crificium erat pꝛo peccato per qđ ſignificatur ꝙ lȝ homo votũ
ſuum impleuerit: tamen timere debet ne minus debite fecerit.
Tertium erat hoſtia pacifica ꝓ gratiarũactione. per qđ ſigni/
ficatur ꝙ homo votum ſuũ adimplẽs
debet deo regratiari de hoc ꝙ ſibi de/
dit gratiam adimplendi. Addebat᷑ vl
tra oblatio panum açymoꝛuȝ: ꝑ quos
ſignificatur panis euchariſtie: quia vo
tum adimplens debet in huius ſacrifi/
cij oblatiõe deuote aſſiſtere. a† Tũc
radet᷑ naçareus ⁊c. quod erat ſignum
voti completi. et ſic licitũ erat naçareo
redire ad cõmunem modum viuendi:
et ſimiliter in noua lege implens votũ
ad illud ampli⁹ non tenet᷑. ¶ Ca. VII †
Factum ẽ autem in die. Deſcri/ Exo. 40 b
ta oꝛdinatione ꝙ̃tum ad com/
munem populum: hic conſe/
quenter deſcribitur oꝛdinatio pꝛeſidẽ/
tium. Et deſcribitur pꝛimo deuotio ꝑn
cipum. ſecundo pontificis officiuȝ ca.
viij. Primum oſtenditur dupliciter.
pꝛimo in oblatione partim combuſta.
ſecunda in oblatione ſingulariter fa/
cta. ibi: Igitur obtulerunt. Circa pꝛi/
mum dicitur ſic: Factum eſt autem in
die qua compleuit moyſes tabernacu/
lum: et erexit illud et vnxit et ſan. ⁊c.
Occaſione huius littere dubium ẽ in/
ter doctoꝛes de oꝛdine iſtius hiſtoꝛie.
patet tamen ꝙ ille oblatiões facte fue/
runt ante numerationes populi ſupꝛa
poſitas lȝ poſteri⁹ ſint deſcripte: quia
iſte oblationes facte fuerunt in die ere
ctionis tabernaculi: que facta fuit an/

Nico. de lyra

et gratiam datam cõtinuando. a Oſtẽdat domin⁹ faciem
ſuam tibi. intellectum tuum in ſui cognitione illuminando.
b Et miſereat᷑ tui. penam pꝛo peccat᷑ tuis pꝛeteritis relaxã
do. c Conuertat dominus vultum ſuuȝ ad te. ſuas cõſo
lationes tibi ĩmittendo. d Et det tibi pacem. cauſas ꝑtur
bationis auferendo. e Inuocabuntqȝ nomẽ meum ⁊c. ꝑ
hoc oſtenditur ꝙ ſacerdotes benedicebant populum miniſte
rialiter tñ verba benedictionis pꝛoferẽdo: ſed deus benedi/
cebat: effectum benedictionis cauſando. ¶ Ca. VI

Moꝛaliter. m† Locutuſqȝ eſt domin⁹ ad moy
ſen ⁊c. In hoc capľo agitur de naça/
rei obſeruantia ⁊ eius oblatione. Circa qđ notandum ꝙ na/
çarei fuerunt in duplici gradu. Nam aliqui fuerunt naçarei
ad totũ tꝑs vite ſue: ſicut legit᷑ de ſamuele. j. Reg᷑. j. ⁊ de ſam
ſone Iudic᷑. xiij. et iſti fuerũt figura religioſoꝛũ in noua lege:
quoꝛũ votum per totam obligat vitam. Alij xo fuerunt na/
çarei ad tempus determinatũ: et iſti voto peracto redibãt ad
vitam cõmunem alioꝛum pꝛopter qđ non fuerunt figura reli/
gioſoꝛũ. de quibus dicit᷑ Luc᷑. ix. Nemo mittẽs manũ ad ara
trum ⁊ aſpiciens retro aptus eſt regno dei. Sed illoꝛũ fuerũt
figura qui faciũt votum de aliquo opere ſupererogationis ad
tempus exercendo: vt de peregrinatione vel alio pio opere et
quoniaȝ illo tempoꝛe debent religioſius viuere. ideo ſubdit᷑:
o† A vino et omni quod inebꝛiare poteſt abſtinebunt. ꝑ qđ
ſignificatur ꝙ illo tempoꝛe debent eſſe in potu magis ſobꝛij.
† Uuas recentes ſiccaſqȝ non comedent: id eſt tũc debent eẽ
in cibo magis parci. e† Nouacula non tranſibit ſuper ca/
put eius: id eſt non reſecabit aliquid de illis que cadũt ſb ob
ligatione voti ſui. † Super moꝛtuũ non ingredietur: id eſt
non cõſentiet alicui in opere moꝛtalis peccati. g† Sin autẽ
moꝛtu⁹ fuerit quiſpiã coꝛam eo polluetur. per quod deſigna/
tur ꝙ opus bonum in charitate factum ſi ſuꝑueniat moꝛtale
peccatum moꝛtificatur. h† Cuȝ dies quos ex voto decreue
rat complebuntur ⁊c. hic agitur de oblatione naçarei in com
pletione voti ſui: et ponitur hic tripler eius ſacrificiuȝ. Unũ
in holocauſtum qđ totuȝ incendebatur ad honoꝛem diuinũ.
per qđ

no ſecundo egreſſionis de egypto menſe pꝛimo: pꝛima die mẽ/
ſis vt habetur Exodi ca. vlt᷑. Numerationes autem pꝛedicte
facte ſunt eodem anno: menſe ſecũdo. pꝛima die menſis: vt ha/
betur in pꝛincipio huius libꝛi. dicũt igitur aliqui ꝙ pꝛima die
anni ſecundi in qua erectum eſt tabernaculum incepit conſe/
cratio altaris et ſacerdotum. et durauit per ſeptem dies. octa/
ua autem die inceperunt pꝛincipes offerre. et durauit oblatio
duodecim dieb⁹. Sed hoc videtur contrariari textui qui dicit
ꝙ in die erectionis tabernaculi obtulerunt: que quidẽ erectio
iam ꝑceſſerat ſeptem diebus. Ideo alij dicunt ꝙ a die erectio/
onis tabernaculi incepit dicta oblatio ⁊ concurrebat cum con
ſecratione ſacerdotum ſeptem diebus. Sed tunc occurrit diffi
cultas: quia ſeptem diebus conſecrationis ſacerdotum ſolus
moyſes faciebat ſacerdotale officium: q: ſacerdotes non pote
rant offerre licite donec eoꝛum conſecratio eſſet completa. in il
lis autem ſeptem diebus fiebant plura circa ſacerdotes et ſa/
crificia ꝓ eis vt habetur Exo. xxix. et Leuit᷑. viij. Similiter in
oblatione cuiuſlibet pꝛincipis fiebant plures oblationes ⁊ ſa/
crificabant᷑ animalia. xxj. vt patet in textu ⁊ non videtur pꝛo/
babile ꝙ ſolus moyſes poſſet tot agere vna die maxime conti/
nuando ſeptem diebus. Ideo dicit Ra. Sa. ꝙ duplex fuit ere/
ctio tabernaculi. vna quotidiana qua erigebatur mane et de/
ponebatur veſpere. alia ſtabilis que permanebat vſqȝ ad mo/
tionem caſtroꝛum. dicit ergo ꝙ pꝛima erectio facta fuit ſeptem
dieb⁹ vltimis anni pꝛimi egreſſionis de egypto. ⁊ in illis facta
fuit conſecratio ſacerdotum ⁊ altaris ĩ quibus ſolus moyſes
fecit ſacerdotale officiũ. octauo autem die que fuit pꝛima dies
anni ſecũdi facta ẽ pꝛima erectio ſtabilis ipius tabernaculi. et
extunc continuata. ⁊ illa die ſacerdotes ceperũt miniſtrare et
officium ſuum exercere ſimul cũ moyſe. ⁊ eadem die incepit ob
latio pꝛincipum. ⁊ ſic eadem dies fuit dies erectionis taberna/
culi: loquendo de erectione ſtabili: ⁊ conſecratiõis ſacerdotũ
ꝙ̃tum ad perfectionem eius: quia tunc et non ante potuerunt
miniſtrare: ⁊ oblationis pꝛincipum ꝙ̃tum ad eius inchoatio/
nem: quia non poterat fieri vna die illa oblatio que fiebat ſuc/
ceſſiue duodecim dieb⁹ qua compleuit moyſes tabernaculũ.
lȝ enim beçeleel et alij artifices compleuerint opus exequẽdo.
moyſes tamen eos docebat ⁊ dirigebat ad faciẽdum opus ſm
exemplar quod in monte viderat. et ideo ei attribuitur cõple/
tio tabernaculi ſicut architectoꝛi. g Obtulerũt pꝛincipes.
in oblatione ad opus tabernaculi fuerunt vltimi: vt habetur
Exo. xxxv.

a Sex plauſtra. Plauſtra que filij iſrael leuitis ad ſubuectionem tabernaculi
obtulerunt: temporalia ſolacia ſignificant: que deuoti populi predicatoribꝰ com/
1.Cor.9.b penſant: vt ſine cura ⁊ impedimento diuino vacent obſequio: Ut ⁊ q̄ euāgelium
annūciant: de euangelio viuant. Si enī ſemināt ſpiritalia: non eſt magnum ſi me/
tunt temporalia. Plauſtra tecta: fide et miſericordie affectu ornata: vt deo ſint
accepta. Duodecim ſūt boues. Qui enim in obſequio ſā
ctorum laborant ſub iugo apoſtolice doctrine: omnia ho
neſte ⁊ ordinate faciunt. Uel boues doctores accipimus
qui in agro domini digne operātur. De quibus dicitur:
Deu.25.a Non alligabis os bouis triturantis. Qui enim apoſto/
1.Ti.5.c licam normam viuendo ⁊ predicando conſeruant: dupli/
ci honore honorandi ſunt. b Unum bouem ⁊c. Quia
vnitas fidei ⁊ ſimplicitas intentionis cum pio labore in
doctoribus maxime placet. Nec̄ ſilēdū ꝙ duodenarius
vnūquēq̄ hominē: et temporis plenitudinem: ⁊ ſitum or/
bis videtur complecti. homo enim tribus in anima: et q̄t
tuor in corpore qualitatibus conſiſtit. Si autem tria per
quattuor: vel econuerſo multiplices: duodenarius exhi/
bit. Mundus quoq̄ duodecim vētis terminatur. Et an/
nus duodecim mēſibus: et horis duodecim dies. Ex his
omnibus colligimus omnē hoīeʒ ī omni loco ī oī tpe ad
tabernaculum dei cū debito obſequio properare debere.
c Filijs aūt caath. Superius ſcriptum eſt ꝙ filij caath
portare humeris proprijs debent tabernaculum federis
ſanctūſanctorum: arcā: altare: mēſam: candelabrū: ⁊ om
nia vaſa eorum pallijs inuoluta. Herſonitarum uo offi/
cia eſſe: portare cortinas tabernaculi: ⁊ tectuʒ ⁊ operimē
tum aliud: ⁊ ſuper oīa velamē hiacynthinum: tentoriū
q̄ qđ pendet in introitu tabernaculi: cortinas atrij ⁊ om
nia que ꝑtinent ad altare eneum. funiculos ⁊ vaſa mini/
ſterij. Meraritaruʒ quoq̄ portare tabulas tabernaculi:
vectes eius: colūnas et vaſa eoꝝ. Columnas quoq̄ atrij
per circūitum cuʒ baſibus: paxillis ⁊ funibus ſuis. No
ta ergo ꝙ que ſancta ſunt non imponūtur portanda mu/
tis animalibus: ſed rationalibus. Que ergo duriora ſūt
et grauiora: mutis animalibꝰ imponunꝭ. ⁊ in ipīs ē diffe/
rentia. Qui enī duriora ⁊ grauiora obſeruāt miniſteria:
plura habent animalia. Quattuor enī plauſtra dātur fi/
lijs merari. Filijs uo gerſon: qui filijs caath proximi ſūt:
duo ſufficiūt. Unde oſtendiꝭ ꝙ operibus durioribus et
groſſioribus plures velut animalia inſeruiūt. Ad ea uo
que rationabilibus ꝓcurantur: pauci de minus eruditꝭ
Myſtice accedunt. Myſtica uo ſecreta ſolis ſacerdotibus patēt:
nullus animalis accedit: nec ipī qui habere aliquid exer
citij eruditionis videntur. d Obtulerunt. Unuſquiſ/
q̄ pro poſſe ſuo: fidem: doctrinam: ⁊ operationem bonā
ad profectūet honorē eccl'ie debet offerre. e Unctū ē.
Tpe incarnatiōis: q̄ñ poſt reſurrectionē ⁊ aſcēſionē ſuſce
perūt diſcipuli ſpūſſancti effuſionē. f Duces. Predica/
tores: recti itineris duces. Qui lʒ eādē fidei doctrinā: ⁊
boni opis eadē exēpla offerant: ꝓ diuerſitate tñ loci ⁊ tē
poris oblatiōes diſtribuūt. g Acetabulū ⁊c. Hec ha/
bēt os anguſtū: ⁊ anguſtiā lr̄e legis ⁊ obſcuritatē ꝓphaꝝ
ſignificāt. Uaria vaſa ad offerēda libamīa facta: varie
ſunt diſtinctiones verbi pro varia capacitate auditoruʒ.
Aliter enim ſapientes: aliter inſipiētes: aliter diuites: ali
ter pauperes: aliter ſani: aliter infirmi docendi ſunt: ali/
ter rudis populus iudeorū ſub vmbra legis: aliter chri/
ſtianus in veritate euangelij. h Phiala argentea ⁊c.
Spiritalis ſcientia in lege ⁊ in euangelio eſt: que ſpirita/
li gratia miniſtrante ad ſalutem hominū ſcripta ⁊ ꝓlata
eſt. hinc rite ſacrificium fit: quia nihil tam acceptum deo
q̄ meditatio legis cū executione operis. Raba. Phia
la prius de vitro facta: hialin enī grece vitrum latine: ⁊
in ſūmo lata: lucem euangelij ſignificat: qua omnia legꝭ
et ꝓphetarum ſunt explanata myſteria. Apoſtolicā quo
q̄ doctrinam qua omnia legis enigmata claruerunt. Be
ne autem acetabula ſunt centum triginta ſiclorum argen
ti: ꝓpter decalogum legis: ⁊ etatem legiſlatoris que cen/
tum viginti annorum fuit. Phiale quoq̄ ſeptuaginta ſi/
clorum vbi denarius numerus ſepties multiplicatꝰ oſtendit mandata ſpiritusſan
Act.2.a cti gratia eſſe complenda: qui in nouo teſtamento manifeſtius datus eſt.
i Mortariolum. Cor electorum diuina ſapientia plenū cōtinens aromata virtu
Act.4.f tum. Unde dicitur: Quia multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna.
k Ex decem ſiclis aureis ple. Quia cum impletione decem mandatorum odo/
rem doctrine et orationis emittunt: vt denarium eterne vite accipere mereantur.
l Bouem de armento et arietem et ag. ⁊c. Hec diuerſas perſonas precedentium
patrū ſignificāt: q̄ nobis in exēpla ſūt. Alij enī doctoris officijs fūcti. alij ī duca/
tū ⁊ regnū

a nera corā domino. Sex plauſtra
a tecta cum duodecim bobꝰ. Unū
plauſtruʒ obtulere duo duces: ⁊
b vnum bouem ſinguli: obtulerūt a
q̄ ea in conſpectu tabernaculi. b
Ait autẽ dominus ad moyſen: c
Suſcipe ab eis vt ſeruiant in mi
niſterio tabernaculi: ⁊ trades ea
leuitis iuxta ordinem miniſterij
ſui. Itaq̄ cuʒ ſuſcepiſſet moyſes
plauſtra et boues: tradidit ea le/
uitis. Duo plauſtra et quattuor
boues dedit filijs gerſō: iuxta id d
quod habebāt neceſſariū. Quat
tuor alia plauſtra et octo boues
dedit filijs merari ſm officia: et
cultum ſuuʒ: ſub manu ithamar
c filij aaron ſacerdotis. Filijs autē
caath non dedit plauſtra et bo/
ues: quia in ſanctuario ſeruiunt: e
et onera proprijs portant hume/
d ris. Igitur obtulerunt duces in f
e dedicationem altarꝭ die qua vn
ctum eſt: oblationem ſuā ante al g
tare: Dixitq̄ dominus ad moy/ h
f ſen: Singuli duces per ſingulos
dies offerant munera in dedica/
tionem altaris. Primo die obtu i
lit oblationem ſuā naaſon filius
aminadab de tribu iuda: fuerūt
g q̄ in ea a acetabulum argenteum k
pōdo centum triginta ſiclorum:
h phiala argētea habēs ſeptuagi/ l
ta ſiclos iuxta pōdus ſāctuarij:
vtrūq̄ plenū ſimila ꝯſperſa oleo
i k in ſacrificium: mortarioluʒ ex de m
cem ſiclis aureis plenum incēſo:
l bouem de armento ⁊ arietem et
agnum anniculū in holocauſtū:

a ſ tabulis cooperta: vt intus recipiant onera: vel pannis ſtrata vt dignius ſuſcipiant taberna/culi armamenta.
ſ quia vnum officium charitatis eſt acceptuʒ tā animo q̄ corpore miniſtratum: hilarem enim da/torem diligit deus.
ſ conſecrationem eccleſie.
a ſ vas vbi acetum ponitur.

Exo. xxxv. et iđo in dedicatiōe altaris ta/
bernaculi feſtinauerunt ⁊ fuerūt primi.
a Obtuleruntq̄ ea. i. plauſtra. b In
conſpectu tabernaculi. moyſes enī noluit
recipere donec ſup h̄ ſciret voluntatē dñi.
ideo ſubditur:
c Ait aūt dñs ad
moyſē: ſuſcipe ab
eis. et tūc ſuſcepit
⁊ leuitꝭ diſtribuit.
d Iuxta id quod
habebāt neceſſari/
um. gerſonite eniʒ
portabant mollia:
vt dictum ē. ſ. iiij.
ca. ⁊ iđ eis ſufficie
bāt duo plauſtra.
merarite aūt porta
bāt dura que erāt
magꝭ ponderoſa.
iđo data ſūt eis q̄t
tuor plauſtra. Ca/
athitis aūt non de
dit plauſtra. cuiuſ
ratio redditur cuʒ
diciꝭ: e Quia
in ſāctuario ſerui/
unt. et ideo porta/
bant ea que erāt ī/
tra tabernaculum
que erāt ſanctiora
in humeris ſuis.
f Igiꝭ obtu. Hic
ꝯñter deſcribiꝭ ob
latio ꝑncipū ſingu
lariter ⁊ ſucceſſiue
facta. cuʒ dicitur:
Obtulerūt duceſ.
Sequiꝭ: g An
te altare. volebāt
enī ſimul offerre q̄
ſequuntur: ſ; moy/
ſeſ noluit donec ſu
per hoc ſciret volū
tatem domini. iđo
ſubdiꝭ: h Dixit
q̄ dominꝰ ad moy
ſen ſinguli duces
per ſingulos dies.
volnit enim domi/
nus ꝙ offerrēt nō
ſm ordineʒ natiui
tatis duodecim ca
pitū tribuū iſrꝭ: ſʒ
ſm ordinē vexillo/
rū et motionis ca/
ſtrorū q̄ ſupra poſi
tus ē. ij. ca. iđo ſub
ditur: i Primo
die obtulit ob. ⁊c.
Iſtā aūt ꝑmitateʒ
in vexillis ⁊ motio
nē caſtroꝝ ac etiaʒ
dignitateʒ regiam
meruit tribꝰ iuda:
q᷑ primo ſecuta eſt
moyſen ꝑ mare ru/
brū: vt dictum fuit
Exo. xiiij.
k Acetabulū ar/
genteū. In hebreo habeꝭ. Scutella argē/
tea. Erat enī inſtrumentū vbi ꝓbabaꝭ in
cēſum ⁊ ſimilia vtrū eſſent accepta ⁊ acta
ad offerendū. l Phiala ar. In hebreo
habeꝭ: Bacinus argēteus in q̄ ꝓbabanꝭ
liquida. m Mortariolū ex decē ſiclis.
Dicunt aliq̄ ꝙ ibi terebaꝭ incēſuʒ. Sed h̄
non videtur ꝓbabiliter dictū. tū q᷑ de tā
B

hircumq̨ ꝓ peccato: et in ſacrificio
pacificorum boues duos: arietes
quinq̨:hircos quinq̨:agnos anni
culos quinq̨. Hec eſt oblatio naa/
ſon filij aminadab. Secūdo die ob/
tulit nathanael filius ſuar dux ꝺ tri
bu iſachar acetabulum argenteum
appendens centū triginta ſiclos:
phialam argenteā habentē ſeptua/
ginta ſiclos iuxta pōdus ſāctuarij:
vtrūq̨ plenum ſimila cōſperſa oleo
in ſacrificium: mortariolū aureum
habens decem ſiclos plenum incē/
ſo: bouem de armento et arietem
a
et agnum anniculum i holocauſtū:
b
hircumq̨ pro peccato et i ſacrificio
c
pacificorum boues duos: arietes
d e f g h
quinq̨:hircos quinq̨:agnos anni
culos quinq̨. Hec fuit oblatio na/
thanael filij ſuar. Tertio die pⁱcepſ
filiorum ʒabulon heliab filius helō
obtulit acetabulum argenteum ap
pendens cētū triginta ſiclos:phia
lam argenteam habentē ſeptuagin
ta ſiclos ad pondus ſāctuarij: vtrū
q̨ plenum ſimila conſperſa oleo in
ſacrificium: mortariolum aureum
appendens decem ſiclos plenū in/
cenſo: bouem de armēto ⁊ arietem
⁊ agnū anniculū in holocauſtum:
hircumq̨ pro peccato: et in ſacrifi/
cio pacificorum boues duos: arie/
tes quinq̨:hircos q̄nq̨:agnos an/
niculos quinq̨. Hec eſt oblatio he/
C liab filij helō. Die quarto princeps
filiorū ruben heliſur filius ſedeur:
obtulit acetabulum argenteum ap
pendēs cētum triginta ſiclos :phia
lam argenteā habentē ſeptuagin/
ta ſiclos ad pondus ſāctuarij: vtrū
q̨ plenum ſimila conſperſa oleo in
ſacrificium: mortariolum aureum
appendēs decem ſiclos plenum in
cenſo:bouem de armento: ⁊ arietē
⁊ agnum anniculū in holocauſtū:
hircumq̨ pro peccato: et in hoſti/
as pacificorū boues duos arietes
quinq̨:hircos quinq̨:agnos anni
culoſ q̄nq̨. Hec fuit oblatio heliſur
filij ſedeur. Die quinto princeps fi/
liorum ſymeon ſalamiel filius ſuri
ſaddai :obtulit acetabulum argen/
teum appendens centū triginta ſi/
clos:phialam argenteam habentē
ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſan/
ctuarij :vtrūq̨ plenum ſimila ꝯſper

Glo.ordi.

G tum ⁊ regnū ſubditorū ꝑla/
ti. alij ſimplicitate: ⁊ māſue/
tudine cōuerſationis vel ſā
ctiſſimi vł gratiſſimi. alij pe
nitentia ⁊ fortiter ⁊ ꝯdigne
acta acceptiſſimi. Tropo/
logice. Bouē offert q̄ vtilē ī
eccl'ia dei ꝓ primis laborē ī/
pendit. arietē q̄ ſe ⁊ alios in
via iuſticie dirigit. agnū an
niculū q̄ ſimplex eſt ⁊ inno/
cens. Hec oīa ī holocauſtū
ꝓ ſolius dei. ſ. amore ⁊ deſi
derio eterne vite. Hircū pro
peccato offert: q̄ ꝓ peccatis
ſuis penitere ⁊ orare nō deſi
ſtit. In ſacrificiū pacificorū
offert duos boues: q̄ cū bo/
nis opib⁹ implet duo prece/
pta charitat᷑: dei. ſ. dilectio
nē cuſtodiēdo mādata ei⁹:
⁊ ꝓximi ꝯſulēdo neceſſitati
bus: in q̄b⁹ tota lex pēdet et
ꝓphe. Offert autē arietes
quinq̨:hircoſ q̄nq̨:agnos
anniculos q̄n:q̨ q̄ q̄nq̨ ſen/
ſus corpis in via vitat᷑ for/
ter ducit et a peccatis cōpe/
ſcit et ſimplicitatis exempla
ꝓponit. ☞ Duo milia

Ni. de lyra

parua quantitate auri non
poſſet tale inſtrumētū fieri:
tum q2 nō ē veriſimile φ in/
ſtrumētū vbi terebat̄ icēſū
eēt ꝓcioſioris materie q̄ il/
la vaſa in q̄b⁹ ꝓbabāt̄ offe/
rēda. vn̄ et ī hebreo habet̄:
Coclear ex decē ſicliſ aureiſ
⁊c. cū q̄ ponebat̄ incēſū vel
thymiama in thuribulo ad
ꝯcremādū corā deo ī altari
incēſi. a Bouē de armē.
in memoriā ipi⁹ ioſeph q̄ vo
cabatur primogenitus tau/
rus. Deutero. xxxiij.
b Et arietē. in memoriam
iſaac ꝓ quo fuit aries īmo/
latus. Gen̄. xxij. c Et ag/
num āniculū. in memoriam
agni paſcalis. d Hircū
q̨ ꝓ peccato. ad expiādum
peccatū vēditionis ioſeph
in qua fuit hedus occiſus.
Gen̄. xxxvij. vel q2 ē animal
fetidū. ideo offerebat̄ ꝓ pec
cato qꝺ fetet coram dn̄o.
e Boues duoſ. ad deſignā
dum duas tabulas teſtimo
nij. f Arietes quinq̨. ad
deſignandū quinq̨ ꝓcepta
in vna tabula ſcripta.
g Hircos q̄nq̨. ad deſignā
dū alia q̄nq̨ ꝓcepta ſcpta ī
alia tabula: ⁊ hoc ſm̄ opini
onem hebreorum qui dicūt
precepta quinq̨ ſcripta fuiſ
ſe in qualibet tabula: vt di/
ctum fuit Exo. xxxij.
h Agnos anniculos quin
q̨. ad denotandum quinq̨
libros legis. Eodem modo
exponēde ſunt oblationes
xj. principum ſequentium.
Et ſic patet littera vſq̨ ver/
ſus finem capituli vbi dici/
tur: In die.

☞ In die q̄

ſa oleo in ſacrificium: mortariolum
aureū appendens decem ſiclos ple
num incenſo: bouem de armento:
et arietem et agnum anniculum in
holocauſtū: hircumq̨ pro peccato:
⁊ iſacrificio pacificorum: boues du
os: arietes quinq̨: hircos q̄nq̨: ag
nos anniculos quinq̨. Hec fuit ob
latio ſalamihel filij ſuriſaddai. Die D
ſ al's heliaſaph.
ſexto princeps filiorū gad heliaſa/
phat filius duel obtulit acetabulū
argenteum appendens centum tri
ginta ſiclos: phialam argenteā ha/
bentem: ſeptuaginta ſiclos ad pon
dus ſanctuarij: vtrūq̨ plenum ſimi
la conſperſa oleo in ſacrificiū: mor/
tariolum aureum appendens decē
ſiclos plenū incēſo: bouē de armen
to: ⁊ arietem: et agnum agniculum
in holocauſtum hircumq̨ pro pec/
cato: et in hoſtias pacificorum bo/
ues duos: arietes quinq̨: hircos
quinq̨: agnos anniculos quinq̨.
Hec fuit oblatio heliaſaph filij du/
el. Die ſeptimo princeps filiorum
ephraim heliſama fili⁹ ammiud ob
tulit acetabulum argenteum appē
dens centum triginta ſiclos: phia/
lam argenteam habentem ſeptua/
ginta ſiclos ad pondus ſanctuarij:
vtrūq̨ plenū ſimila conſperſa oleo
in ſacrificium: mortariolum aure/
um appendens decem ſiclos ple/
num incenſo: bouem de armento:
et arietem: et agnum anniculum in
holocauſtum: hircumq̨ pro pecca/
to: et in hoſtias pacificorū boues
duos: arietes quinq̨: hircos quin/
q̨: agnos anniculos q̄nq̨. Hec fuit
oblatio heliſama filij ammiud. Die E
octauo princeps filiorum manaſſe
gamaliel filius phadaſſur: obtulit
acetabulum argenteū appendens
centum triginta ſiclos: phialam ar
genteam habentem ſeptuaginta ſi/
clos ad pondus ſanctuarij: vtrūq̨
plenum ſimila conſperſa oleo in ſa/
crificium: mortariolum aureum ap
pendens decem ſiclos plenū incē
ſo: bouem de armento: et arietē: ⁊
agnum anniculum in holocauſtū:
hircūq̨ pro peccato: ⁊ ī hoſtias pa/
cificorū bones duos: arietes q̄nq̨:
hircoſ q̄nq̨: agnos āniculos q̄nq̨.
Hec fuit oblatio gamaliel filij pha/

Glo. ordi.

a Duo milia ⁊c. Allegorice. In vaſis argēteis q̄ oīa duo milia ⁊ q̄dringentos ſiclos pōdere ſanctuarij habent: pfectā doctrinā verbi dei: que ī duob⁹ teſtamētis ↄſiſtit accipim⁹: cui ſi recte obedierim⁹: quadriga vtutū. i. prudētia: iuſticia: fortitudine: ⁊ tpantia: ad eternā beatitudinē nos pducit. Millenarius enī duplicat⁹ oſtēdit q: duo teſtamēta nobis ad beatitudinē viā demōſtrāt. Quadringēta vo q cū pfectiōe bonoꝝ opeꝝ ī q̄driga vtutū illuc puenian⁹: niſi. n. bōis actib⁹ curratur illuc nō puenit. b Mortariola. Alleg. Mortariola aurea duodecim: q̄ꝝ ſingula denos ſiclos habēt: ⁊ ſimul oīa auri cētū viginti ſiclos: corda electorū ſignificāt ſciā legē in oīb⁹ ſuare ſm apſicā doctrinā. Duodecies enim deni. c. xx. faciunt q̄ numero pmitiua eccſia ī hieruſalē ſpiritū paraclitū accepit. Unde ſubdit pondere ſanctuarij. Sāctuarium enī eccſia ē: cui⁹ regulā fidei ⁊ itelligentie ſequētes oia q̄ ī lege ⁊ ꝓphetis ſcpta ſunt nob ſalubria eſſe credim⁹. Quicq̄d autē ex̄ ecclie vnitatē ſentit ⁊ itelligit aut ſeruat: aie dānationem parit. c Boues de armento in holo. ⁊c. Boues: arietes ⁊ agni: duodenario numero cōphēſi: illos ſignificāt q̄ vl ī officio doctoris vl pncipatu alicui⁹ honoris: vel ſimplicit viuētes oia ſm doctrinā apſicā ⁊ ꝓphetica agere ſtudent. d Hirci duodecim ꝓ pecca. ⁊c. Hi ſūt q̄ pniaꝫ ſtudēt ſm regulaꝫ apſice fidei pficere. e Boues. xxiiij. In his ſpiritualis ſcia: cum bonorū opeꝝ pfectione ſignificat: q2. xxiiij. q̄t horis curſus diei pagit: lumē ſciē et fidei oī xpiano neceſſariū eſſe ſignificant. f Sexaginta. Sexagenarius. i. ſeries denari⁹ pfectionē mandatoꝝ monſtrat. Neceſſe eſt

Allego. (l. 2) — Allego. (beside "tariola") — Act. 2. a (beside "pmitiua")

dassur. Die nono princeps filiorum beniamin abidan filius gedeonis obtulit acetabulū argenteū appēdēs centum triginta ſiclos: phialam argenteam habentē ſeptuagīta ſiclos ad pondus ſanctuarij: vtrūq̄ plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificiū: mortariolū aureum appendēs decem ſiclos plenum incenſo: bouem de armento: ⁊ arietem ⁊ agnum anniculū in holocauſtū: hircumq̄ ꝓ peccato ⁊ in hoſtias pacificorū boues duos: arietes quinq̄: hircos quinq̄: agnos anniculos q̄nq̄. Hec fuit oblatio abidan filij gedeonis. Die decio princeps filioꝝ dan abieçer filius amiſaddai: obtulit acetabulum argenteū appēdens centū triginta ſiclos: phialam argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pōdus ſāctuarij vtrūq̄ plenū ſimila conſperſa oleo in ſacrificiū: mortariolum aureū appendēs decem ſiclos plenū incenſo: bouem de armēto: ⁊ arietem ⁊ agnum anniculū in holocauſtū: hircūq̄ ꝓ peccato: et ī hoſtias pacificorū boues duos: arietes quinq̄: hircos quinq̄: agnos āniculos quinq̄. Hec fuit oblatio abieçer filij amiſaddai. Die vndecimo princeps filiorum aſer phegiel fili⁹ ochran obtulit acetabulū argenteū appendens centū triginta ſiclos: phialā argenteā habentē ſeptuaginta ſiclos ad pondus ſanctuarij vtrūq̄ plenū ſimila cōſperſa oleo in ſacrificiū: mortariolū aureū appendēs decē ſiclos plenum incenſo: bouem d̄ armento: ⁊ arietem ⁊ agnū anniculū in holocauſtū: hircūq̄ ꝓ peccato: ⁊ in hoſtias pacificoꝝ boues duos: arietes quinq̄: hircos quinq̄: agnos anniculoſ quinq̄. Hec fuit oblatio phegiel filij ochran. Die duodecimo princeps filiorum neptalim achira filius henan obtulit acetabulum argenteum appendens centū triginta ſiclos: phialā argenteam habentem ſeptuaginta ſiclos ad pōdus ſanctuarij: vtrūq̄ plenū ſimila oleo conſperſa ī ſacrificiū: mortariolum aureū appendēs decem ſiclos plenū incēſo: bouem de armento: ⁊ arietem et agnum anniculum in holocauſtū: hircūq̄ ꝓ peccato: ⁊ in hoſtias pacificorū boues duos: arietes q̄nq̄: hircos q̄nq̄: agnos anniculos quinq̄. Hec fuit oblatio achira filij henan. Hec ī dedicatione altaris oblata ſunt a principibus iſrael ī die
a qua conſecratum eſt: acetabula argentea duodecim: phialę argenteę duodecim: mortariola aurea duodecim: ita vt centū triginta argēti ſiclos haberet vnū acetabulū: ⁊ ſeptuaginta ſiclos vna phiala: id ē in cōmu
a ne vaſorū oīm ex argēto ſicli duo milia q̄draginti pon
b dere ſāctuarij: mortariola aurea duodecim plena incēſo: denos ſiclos appēdētia pōdere ſāctuarij: id eſt ſimul
c auri ſicli cētū viginti boues de armēto in holocauſtū duodecim: arietes duodecim: agni anniculi: duodeci ⁊
d libamenta eoꝝ: hirci duodecim ꝓ peccato: hoſtię paci
e ficorum: boues vigintiq̄ttuor: arietes ſexaginta: hirci
f ſexaginta: agni āniculi ſexaginta. Hec oblata ſūt in de
g dicatiōe altaris quādo vnctū ē. Cūq̄ ingredereť moy b
ſēs tabernaculū fęderis vt cōſuleret oraculū: audiebat
h vocē loquētis ad ſe de ꝓpitiatorio qd̄ erat ſup arcā te
i ſtimonij inter duos cherubin: vnde et loquebatur ei.

Interlinear: ſ vel ahira. — a ſ pdicatores ppli doctores. b ſ ſcripturā ſanctā. ſ. meditando. vn̄ loquit deus.

Glo. ordi.

ceſſe eſt enim vt prelati ſubditi ⁊ penitētes omnia ſm eccleſie doctrinaꝫ faciant: quaten⁹ oblatio eoꝝ ritū et ordinē teneat pacificoꝝ: vt dei grām mereanť nō offenſam. g Cunq̄ ingredereť moyſes tabernaculū. Greg⁹. Quid ē q moyſes crebro intrat ⁊ exit: niſi q is q̄ itus ī ↄtēplationē rapit: foris infirmātiū negocijs vrgeť. Intus arcana dei conſiderat: foris onera carnaliū portat. Qui d̄ rebus dubijs ſemp ad tabernaculū recurrit: corā teſtimonij arca dn̄m ↄſulit: exemplū pbēs doctorib⁹: vt cū foris ambigūt q̄d diſponāt ad mētē q̄ſi ad tabernaculū ſemp redeant: ⁊ velut corā arca teſtimonij deum ↄſulāt. Sꝫ de his in q̄bus dubitant apud ſe: int⁹ ſacri eloquij paginas req̄rāt. Un̄: Chriſt⁹ in monte orationi inheret: miracula in vrbib⁹ exercet: imitationis viā bonis rectoribus ſternēs: vt ſi iā ſūma ↄtemplādo appetūt: neceſſitatibus tn̄ infirmātiū cōpatiēdo miſceāť. Quia tunc ad alta charitas mirabiliť ſurgit: cū ad ima pxioꝝ miſericorditer ſe attrahit. Et q̄modo benigne deſcēdit ad infima: valēter recurrit ad ſumma. h De ꝓpitiatorio. Quia per gratiam diuine ꝓpitiationis poſt culpam preuaricationis aperuit nobis de⁹ viā vitatis. i Inter duos cherubin. Quia per angelicam viſionem non in ſua ſubſtantia apparuit deus moyſi. Unde: Lex ordinata per angelos in manu mediatoris. Uel quia per vtrūq̄ teſtamentum cōſona voce ad fidem veritatis nos erudit. Uel quia per filium qui in medio duum teſtamentorum in carne apparuit: locutus ē pater humano generi.

Margin: F — Mar. 14. e — Gal. 3. c — G

Septē lu.

Nico. de ly.

a In die qua conſecratū eſt. non q illi oblationes omnes facte ſint illa die: ſꝫ quia tunc inceperūt fieri.
b Cūq̄ ingredereť moyſes tabernaculum federis ⁊c. dicit Ra. Sa. q ſtatim in ingreſſu tabernaculi audiebat vocem domini quaſi egredientem de propitiatorio quod erat intra ſanctumſanctorū in poſteriori parte tabernaculi. ⁊ lꝫ vox illa eſſet fortis et magna: ſm q dicit pſalmo. xxviij. Vox domini in vtute. vox domini in magnificentia: tamen non audiebať extra tabernaculum.

Moraliter

Moraliter. ſt Factū ē aūt. Hic agiꝛ Ca. VII
de oblatione ꝑncipū in erectione ta
bernaculi q̄ fuit duplex. Una ꝓ deportatiōe tabernacli ⁊ vtē
ſilium eius. et in hac oblatione duo ꝑncipes ſimul conbinati
obtulerunt vnum plauſtrū et quilibet vnū bouē. per duode
cim principes figurati fuerunt duodecim apoſtoli et eoꝝ ſuc/
ceſſores qui ſūt epiſcopi: vt dicit di. xxi. in nouo teſtamēto. ꝑ
cōbinationē principū gemina charitas. ſ. dei ⁊ ꝓximi figura/
tur q̄ ꝑ ceteris debet in ep̄is vigere. nam ꝓ ſuo grege tenenꝛ
vitā exponere. Joh. x. Bonꝰ paſtor aīam ſuam dat ꝓ ouibus
ſuis qđ eſt actꝰ maximꝰ charitatꝭ. Joh. xv. Maiorē dilectiōē
nemo habet q̄ʒ vt animā ſuā ponat quis pro amicis ſuis. Et
per hanc dilectionem offerunt plauſtrum: id eſt ſupportatio/
nem ſubditoꝝ quoꝝ ſunt currus et aurige. ſicut dicitur. iiij.
Regꝭ. ij. de Helia. Pater mi currus iſrael et auriga. Per bo
uem xͦo qui eſt animal aptū ad agricultura: ſicut dꝛ Prouer.
xiiij. vbi xͦo plurime ſunt ſegetes ibi manifeſta eſt fortitudo
bouis: ſignificaꝛ ꝙ prelati tenentur in agro dominico exerce
ri: ſcʒ extirpando vitia ⁊ nutriēdo xͦtutes. ¶ Alia xͦo fuit ob
latio principum ꝓ vaſis et hoſtijs in obſequio tabernaculi.
Licet autē ſinguli principes ſingulis diebus obtulerint ꝑ or
dinem vt habeꝛ in textu: tamen vniformis fuit omniū obla/
latio. Certum autem ad vaſa quilibet obtulit acceptabulum
vnum quod eſt inſtrumentū ad ꝓbandum arida ſi eſſent pro
oblationibus apta ſcʒ ſimilā thus ⁊c̄. et phialam vnā ſcʒ ad
ꝓbādū liq̄da vt vinū ⁊ oleū. ꝑ h̄ aūt ſignificaꝛ ꝙ ꝑlati debēt
opa ſua vite actiue q̄ ſignificāꝛ ꝑ arida: ⁊ vite ꝯtēplatiue q̄ ſi
gnāꝛ ꝑ liq̄da diligenter examīare: ne ſit ibi cōmixio appetitꝰ
laudis humane vel aliq̄d aliud per qđ inepta reddātur in cō
ſpectu dei. et mortariolū ad terendum ſpecies ex quibꝰ fiebāt
thymiamata et vnguēta: per qđ ſignificatur ꝙ ī ꝑlatis eccl'ie
debent motꝰ carnales ꝯteri exemplo beati Pauli di. j. Corꝭ.
ix. Caſtigo corpus meum ⁊ in ſeruitutem redigo: ne forte cum
alijs ꝑdicauerim ip̄e reprobus efficiar. Certū autem ad ſacri/
ficia quilibet ꝑnceps obtulit hoſtiā pro peccato et hoſtiā pa/
cificam pro gratiarū actione: et holocauſtū incenſum ſuꝑ alta
re per que ſignificaꝛ ꝙ ꝑlati q̄ʒtūcunq̄ ſancti debēt ſe peccato
res reputare ⁊ ꝓ beneficijs a deo ſibi collatis gratias agere:
et zelo fidei pre ceteris feruere.

¶ In ca. vij. vbi dicit in poſtilla. Primo die obtulit.

Additio. j. Qđ aūt tribꝰ iuda ꝑmo ſit ſecuta moy/
ſen ꝑ mare rubrū eſt incertū: cū non ha/
beat fundamentū in lr̄a. et iđo non ē attribuēda ip̄i primitias
hac ratione: ſed videꝛ ſufficere ad hoc ꝓphetia Jacob q̄ ſupra
Gen̄. xlix. ꝑnoſticans facta filioꝝ de iuda expſſe dixit. Te lau
dabūt fratres tui manꝰ tue in ceruices inimicoꝝ tuoꝝ adora/
bunt te filij patris tui ⁊c̄. et ibidē infra ¶ Non auferēꝛ ſceptrū
de iuda: ex q̄bus xͦbis ſatis patet ꝙ ꝑeminentia regalis ac ꝑ/
ſidentia ꝑtinebat ad iudam inter alios fratres ex ꝑordinatio/
ne diuina ⁊c̄. ¶ In eodē ca. vij. vbi dicitur in poſtilla: Eodem
modo exponende ſunt oblationes.

Additio. ij. Quidam hebreoꝝ dicunt ꝙ lʒ iſti ꝑn/
cipes duodecim fuerūt cōformes in re/
bus oblatis non tamē in rationibꝰ oblatoꝝ: quia quilibet ꝑn
ceps eoꝝ intēdit alias rōnes a ratiōibꝰ intentis ꝑ alios princi
pes: vn̄ ex h̄ dicūt: ꝙ repetunꝛ in lr̄a oblatiōes cuiuſlibet eoꝝ
ꝑ ſe: lʒ ſuffeciſſet poſt oblatiōes ꝑmi ꝑncipis dicere ꝙ quilibet
alioꝝ ſimilia obtulit ī die ſuo: qđ diceret breuiꝰ. ſʒ ideo repetūꝛ ꝑ
ſingulos ꝑncipes ⁊ ꝑ ſingulas oblatiōes ad denotādū qđ di/
ctū ē. Rōnes aūt q̄s aſſignāt cuilibet ꝑncipi enarrare forte eēt
magis tedioſū q̄ʒ vtile: ideo ꝑtermitto. Poteſt aūt ratio huiꝰ
repetitiōis aſſumi ex parilitate tribuū: q̄ oēs erant quodāmo/
do eq̄les in h̄ ꝙ erāt ꝑncipalia mēbra ꝑpl'i dei. ⁊ iđo de cuiuſli
bet illaꝝ tribuū oblatiōe mentio fiebat ſingularis.

Glo. ordi. ¶ Ca. VIII

a Septē lu. Septē do
℞ na ſpūſſancti: q̄ in xp̄o ſemꝑ manſe/
A rūt: ⁊ mēbris ꝓ volūtate eius diſtri
buta ſunt. b Ad mēſā. Be. Mē/
ſa et candelabrū tēporalia dei bene/
ficia quibꝰ reficimur et illumiamur:
vt his confortati creſcente gr̄a meri/
toꝝ: ad panem angeloꝝ in celis mā
ducandum: ⁊ videndā veram dei lu
cem perueniamus. Hec ſūt extra ve/
lum q: in hac tātū vita ſcripturis: et
doctoribus ⁊ ceteris ſacramentis in/
Joh. 16. f digemꝰ. In futuro autē dominꝰ pa
lam de patre nobis annūciabit. i. pa
lam patrē oſtendet nobis. Latus ta
bernaculi meridianum antiquā dei
plebem ſignificat: que prior lucem di
uine cognitionis: et feruorem dilecti
onis accepit. Septētrionale xͦo con
gregatam de gentibus eccleſiā que
diutius in tenebris manſit. Recte er
go candelabrū qđ eſt ī parte auſtra/
li gr̄am priori populo datam ſignifi/
cat. Mēſa xͦo in parte aquilonis da
ta nobis bn̄ficia dei. Bene ergo can
B delabrum cōtra menſam poſitum: q:
ſcriptura legꝭ et ꝓphetarum ad gra
tiam euangelij reſpicit perhibens ei
teſtimonium. c Suꝑ can. Chriſtū
ſcʒ ꝑmogenitū de radice ieſſe: ſuper
Eſaie. 11. a quē req̄euit ſpūs ſapiētie ⁊ itellectꝰ:
ſpiritus conſilij ⁊ fortitudinis ⁊c̄.
d Ex auro. Quia xp̄s ſpecialiter ī/
munis a peccato ⁊ opibꝰ iuſticie pre/
clarꝰ: ⁊ mēbra īnocentiā q̄ vt valent
imitāꝛ ī futuro ꝑficiēꝛ. e Ductili.
Quia xp̄s ex ꝯceptiōe ⁊ natiuitate ꝑfectꝰ deus ⁊ hō extitit:
paſſionū dolores ꝑtulit: et ſic ad reſurrectiōis gl'iā ꝑuenit.
⁊ oēs q̄ pie viuere volūt ī illo q̄ſi metallū feriendo dilatatū
ꝑ paſſionis ꝯtumelias ad īmortalitatis gr̄am ꝑueniunt.
f Stipes. Chriſtꝰ. ſ. de q̄ ꝓcedūt calami: q: ab ip̄o accipiūt
Joh. 15. a iuſti q̄cq̄d habēt boni. Un̄: Sine me nihil poteſtis facere.
Myſtice g Tolle leuitas. Myſtice. Ordinē eccleſiaſticum inſtruit:
quomodo rite ꝓbabatur ad dignitatem ſacerdotij.
℞ Pilos car.

Locutuſq̄ eſt ¶ Ca. VIII
dn̄s ad moyſen dicens:
Loquere ad aaron ⁊ di/
a ces ad eū: Cū poſueris ſeptem lu
cernas cādelabrū in auſtrali ꝑte
erigatur. Hoc igitur precipe vt lu
cerne contra boreā e regione re/
ſ ſcripturam ſacram euangelij.
b ſpiciāt ad menſam panū propoſi
tionis: contra eam partem quā
candelabrum reſpiciat lucere de/
bebūt. Fecitq̄ aaron ⁊ impoſuit
c lucernas ſuper cādelabrū vt ꝑce/
perat dominꝰ moyſi. Hec autem
d erat factura candelabri: ex auro
e f ductili tam medius ſtipes q̄ʒ cun
cta que ex vtroq̄ calamorū late
re naſcebāꝛ. Juxta exemplum qđ
oſtendit dominus moyſi ita ope
ratus eſt candelabrū. Et locutus
eſt dominus ad moyſen dicens:
g Tolle leuitas de medio filiorum
iſrael ⁊ purificabis eos iuxta hūc
a ſ baptiſmi. ſ. vel lachrymarū q̄bꝰ abluūꝛ pecca
torum macule.
ritū. Aſpergāꝛ āqua luſtrationis

Nico. de lyra

ſt Locutuſq̄ eſt dn̄s. ¶ Ca. VIII
Hic ꝯſequēter agitur de ponti/
ficis officio. et ꝑmo q̄ʒtū ad lu/
b cernarū compoſitionē. ſcđo quo ad le/
uitarū ordinationē. ibi: Locutuſq̄ eſt
dominꝰ. tertio quo ad phaſe celebratio
c nem. ca. ix. Circa primū diciꝛ: b Lo
d querere ad aaron ⁊c̄. lʒ hic ſolus aarō ex
primatur: tamē officiū cōpoſitionis lu/
cernarum poterat facere non ſolū ꝑ ſe
ſed etiā ꝑ filios ſuos q̄ erāt minores ſa
cerdotes: vt habeꝛ Exo. xxvij. c In
e auſtrali parte. ſcʒ tabernaculi. d Ut
lucerne ꝯtra boreā ⁊c̄. Sicut ponūꝛ lu/
minaria corā mēſis ꝑncipū. e Con/
tra eā ꝑtem ⁊c̄. q: ſic erant diſpoſita ly/
chna ſex lucernarū ex vtraq̄ ꝑte lucer/
ne medie: ꝙ emitterēt lumē ſuū verſus
illā ꝑtē vt dictū fuit Exo. xxv. vbi cete
ra q̄ h̄ dicūꝛ de cādelabro expoſita ſūt.
f f Et locutꝰ ē. Hic deſcribiꝛ ordinatio
leuitaꝝ q̄ ꝑtinebat ad pōtificꝭ officiū. ⁊
ꝑmo poniꝛ eoꝝ ordinatio. ſcđo officio/
rū executio. ibi: Locutuſq̄ ē dn̄s. Cir/
ca ꝑmū ꝑmo poniꝛ ꝑceptū dn̄i. ſcđo im
pletio mādati. ibi: Feceruntq̄. Adhuc
circa ꝑmū ꝑmo ꝑcipiꝛ leuitarū ordina/
tio. ſcđo ſubdiꝛ huiꝰ mādati ratio. ibi:
Statueſq̄. Circa ꝑmū dꝛ: g Tolle
ſt leui. ⁊c̄. vt ſint deputati diuino cultui.
b b Et purificabis ⁊c̄. in q̄ ritu q̄ttuor
ꝯtinenꝛ. Primū eſt aſperſio eoꝝ aq̄ lu/
ſtratiōis. cū dꝛ: i Aſpergāꝛ ⁊c̄. ī hac
i+ āt aq̄ ponebanꝛ cineres vacce cōbuſte:
vt habetur infra. xix. ca. que ordinata
erat ad purgationem pollutorum ex ta
ctu mortui vel alterꝰ īmundicie: ꝓpter quā non poterat ſic pol
lutus ingredi atrium tabernaculi donec eēt mundatus. ⁊ ideo
tales īmūdicie erant q̄ſi q̄dā irregularitates ꝓhibētes acceſſū
ad diuina: ꝓpter qđ dicebatur aqua luſtratiōis. i. purgatiōis.
et inde diciꝛ luſtrum qđ eſt ſpacium quinq̄ annoꝝ: quia ī quo
libet quinquēnio romani faciebant purgationem vrbis. ſic igi/
tur primo leuite aſpergebantur ad tollendū irregularitates ꝑ/
dictas. ſcḋm eſt ꝙ radebantur. et tangitur cum dicitur:
℞ Et radāt

a Pilos carnis ſue. Greg⁹. Pili carnis ſunt quelibet ſuperflua humane carnis vel vite veteris cogitationes. Quas ſic a mente incidimus: vt de amiſſione earū nullo dolore fatigemur. Leuita autē aſſūptus dicit: Oportet ergo leuitas omnes pilos carnis ſue radere: quia qui in obſequijs dei aſſumit̄ añ oculos dei a cunctis carnis cogitationib⁹ mundus debet apparere: ne illicitas cogitationes mens ꝓferat et pulchram animi ſpeciem quaſi pilis fuſcantibus deformem reddat. Sed quis virt⁹ ſācte conuerſationis quēlibet euexerit: adhuc tamen ei de vetuſtate vite naſcitur quod toleret: vnde et ipi leuitaꝝ pili radi precipiunt̄ non euelli. Raſis enī pilis in carne radices remanent et creſcunt vt iterū recidantur. Quia magno ſtudio ſuperflue cogitationes amputande ſunt: ſed amputari funditus nō poſſunt. Semper enī generantur ſupflua que ſpiritus ferro ſollicitudinis recidat. Sꝫ hec in nobis ſubtilius agimus: cū ſpeculationis alta penetramus. b Lauerint. Mundauerunt: ſcilicet opera: vt in conſpectu dei ſit eorum cōuerſatio munda: ⁊ coram hominibus irreprehēſibilis. c Bouem. Mediatorem dei et hominum cuius immolatiōe peccata noſtra deleta ſūt. In vtroqꝫ boue incarnatio eius ſignificatur. Una enim paſſio chriſti: ſꝫ duo nobis impetrauit: expiationem ſcilicet a peccatis: et ſanctificationē: vt nos offerret deo ſanctificatos quidem carne: viuificatos autē ſpiritu. Unde Paulus: Sed abluti eſtis: ſed ſanctificati in nomine domini ieſu. Poſſunt per hos duos boues: quorū vnus ꝓ peccato alter offertur in holocauſtum: due actionum ſpecies exprimi: quarū vna que male geſſimus per penitentie lamentum abluimus: altera bonorum operum et virtutum fructibus gratiam dei ⁊ premium beatitudinis promeremur. d Libamentum. Sacramentum paſſionis: qđ ſpiritali ſciētia intellectū atqꝫ tractatum fidelibus ſaluberrimum et deo gratiſſimū ē. Si tamen talibus myſterijs percipiēdis miniſter dei intus foriſqꝫ ſe mundū et dignum prebuerit. e Et applicabis. Applicātur leuite coram tabernaculo federis: cū electi ad officium altaris ſꝫm apoſtolicam doctrinā perducuntur: qua in verū tabernaculū intratur. ſi ſcꝫ iuxta doctrinam et exempla ſanctorū bene inceperint: ⁊ vſqꝫ ad finem perſeuerauerint. f Ponent filij. Quia electioni deuotionis ſue debēt aſſenſum prebere: ⁊ ad imperium eorū bonis operibus inſtare. g A filijs iſrael: Sub multorum ſcꝫ teſtimonio ⁊ cognitione facienda eſt electio: vt examinatio digna celebretur vt nemo reprehēdere poſſit. Debēt enī teſtimoniū habere bonum etiā ab his q̄ foris ſunt. h Leuite quoqꝫ po. ⁊c. Quia miſtri domini ꝓprio labore initia bonorū operum domino cōſecrare feſtinant: vt ſiue penitētia ſit agenda ſiue ſtudia virtutum exercenda efficaciter perficiant. i Separabis. Non debet miniſter domini contētus eſſe populari diſciplina. Moribus et doctrina ſeparatus ⁊ ſpectabilis debet eſſe. k Omne primogenitū i terra. Allegorice. Orige. Primogenita egyptiorū vitiorū primordia ſūt: quib⁹ humana vita corrūpitur. Omnis enim anima cū ad ſupplemētū etatis peruenerit ⁊ velut quedā naturalis lex in ea ſua iura defendere ceperit: primos mot⁹ ſꝫm deſideria carnis ꝓducit quos concupiſcentie carnis vel ire fomite vis incentiua cōmouerit. Unde quaſi ꝓprie ⁊ precipuū de chriſto dicit̄: Butyrū vel mel comedet priuſqꝫ faciat aut proferat maligna: eliget bonū. Quoniā priuſqꝫ ſciat puer bonum aut malū reſiſtet malicie: vt eligat qđ bonū eſt. Dauid aūt de ſemetipſo dicit: Delicta iuuētutis mee: et igno. m. ne. me. Quia ergo primi aīe motus ſꝫm carnem ꝓlati in peccatū ruunt: merito egyptiorū primitiua dicūtur que extinguntur. Sed relique vite cōuerſatio emendatiorem dirigat curſum. Extinctis vitijs q̄ ſunt primogenita diaboli vl' operibus carnis: quibus inquinat̄ natura: boni mores ſubſtituēdi ſūt. Preterea miniſter dei debet perfectiorib⁹ morib⁹ inſtrui: qꝫ multitudo plebis. Ideo enī ꝓ ꝑmogenitis egyptiorum ꝑmogenita iſraelitarū offerunt̄: ⁊ ꝓ primogenitis filioꝝ iſrael leuite in ſeruitium domini aſſumunt̄: vt pro peccatrice vita iuſta ⁊ ꝓ iuſta ſācta ⁊ ꝓbata ⁊ ꝑfecta exhibeatur: vt altarib⁹ xpi ⁊ diuinis myſterijs ver⁹ leuita digne poſſit aptari. l Ut ſeruiāt ⁊c. Uideāt miſtri dñi qꝫ neceſſariū ſit eis officij ſui iura cuſtodire. Nec terrenis lucris: vel voluptatib⁹ inhiare: qb⁹ ꝓpriū eſt tabernaculo

deſeruire

1. Cor. 6. c

Allego.

Eſa. 5. a

Pſ. 24.

---

a ſ non euellāt: quia remanēt radices vnde iterum creſcant. b ſ cogitationes veteris vite.

a et rādant omnes pilōs car-
b nis ſue. Cunqꝫ lauerint veſtimenta ſua et mūdati fue-

a ſ dominicū corpus. b ſ patriarcharū et ꝓphetarum progenitum.

c rint tollant bōuem de ārmē-
d tis ⁊ libamentum eius ſimilam oleo conſperſā. Bouē autem alterum de armento
e accipies pro peccato: et applicabis leuitas corā tabernaculo feder̄ ꝯuocata omni multitudine filiorum iſrael. Cunqꝫ leuite fuerint coram
f domino ponent filij iſrl' manus ſuas ſuper eos: et offe-

ſ verus montanus. i. chriſtus.

ret aaron leuitas munus in

ſ aſſumptos.

g cōſpectu domini a filijs iſrl': vt ſeruiāt in miniſterio ei⁹.
h Leuite quoqꝫ ponent man⁹ ſuas ſuper capita boum: e q̄bus vnum facies pro peccato: ⁊ alterum in holocauſtū domini: vt deprecer̄ ꝓ eis. Statueſqꝫ leuitas in cōſpectu aaron ⁊ filioꝝ eius: ⁊ cō-
i ſecrabis oblatos dño ac ſeparabis de medio filiorum iſrael vt ſint mei: ⁊ poſtea ingrediāt̄ tabernaculum federis vt ſeruiāt mihi. Sicqꝫ purificabis ⁊ conſecrabis eos in oblationē domini: quoniam dono donati ſunt mihi a filijs iſrl'. †Pro primogenitis q̄ aperiunt omnē vuluā i iſrael accepi eos. †Mea ſūt enī omnia primogenita filiorum iſrael: tam ex homi-
k nib⁹ qꝫ ex iumētis. †Ex die q̄ percuſſi omne primogenitū in tra egypti ſāctificaui eos mihi: ⁊ tuli leuitas pro cunctis primogenit̄ filioꝝ iſrl': tradidiqꝫ eos dono aaron ⁊ filijs eius de medio populi
l vt ſeruiāt mihi ꝓ iſrael in tabernaculo federis: ⁊ orēt ꝓ eis ne ſit in populo plaga: ſi auſi fuerint accedere ad ſanctuariū. Fecerūtqꝫ moyſes ⁊ aarō et omnis multitudo filioꝝ iſrael ſuꝑ leuitas q̄ p̄-

---

a Et radant omnes pilos carnis ſue. vt eēnt mūdiores corpore. Aliā etiā rōnē aſſignat Ra. Moy. dicens qꝫ leuite deputabātur diuino cultui pro ꝑmogenitis aliarū tribuū vt dictū eſt ſupra. iij. ca. qui fuerāt polluti in idolatria vituli. et quia idolatria ē lepra ſpiritualis: ideo i purgatione leuitarū qui deo deputabant̄ pro idolatris radebantur pili carnis eorum: ſicut fiebat in emundatione leproſorū: vt habet̄ Leuit'. xiiij. tertio lauabantur eorum veſtimenta ad maiorem mundiciā: qđ notatur cum dicit̄: Cū qꝫ lauerint veſtimenta ⁊c. quarto pro eis offerebant̄ ſacrificia. qđ notatur cum dicitur: Tollant bouē ⁊c. et ſequitur: b Bouem autem alterum de armēto accipies ꝓ peccato: ad expiandum peccatū vituli. c Et applicabis leuitas corā tabernaculo: quia ibi veniebant illi pro quibus offerebatur oblatio. d Conuocata omni multitudine filiorum iſrael: qꝛ leuite tradebantur domino pro primogenitis aliarum tribuum. ⁊ ideo ipi leuite erāt quedam oblatio deo facta a tota multitudine. e Ponēt filij iſrael manus ſuꝑ eos. quia offerens debebat ponere manum ſuꝑ oblationē ſuam. vt patet i leuitico. f Et offeret aaron leuitas ſicut erāt ſibi ad hoc traditi a multitudine. g Leuite quoqꝫ ponēt man⁹ ſuas ſuper capita boū: quia erāt ſacrificia ipſorū. h Statueſqꝫ. Hic ſubditur ratio dicti mandati. ad hoc enī de mandato domini ordinabantur: vt ſeruirent ſacerdotib⁹ in cultu diuino: qui cult⁹ ante legem datā pertinebat ad primogenitos iſrael: qui erāt ipi deo obligati: ex quo ꝑcuſſit primogenitos egypti ⁊ ipſos ſaluauit: vt habetur Exo. xij. ſꝫ qꝛ primogeniti aliaꝝ tribuū facti ſunt inepti ad cultū dei: vt dictū eſt. ideo dñs loco illorū voluit leuitas ordinari ad cultū ſuū: et hoc eſt qđ dicit̄: i Ex die quo ꝑcuſſi omne ꝑmogenitū in terra egypti ſanctificaui eos mihi. i. primogenitos iſrael. k Et tuli leuitas. deputādo mihi ꝓ cūctis ꝑmogenitis filiorū iſrl'. Cetera patent ex dict̄. l Fecerūtqꝫ moyſes ⁊ aaron ⁊c. Hic ponit̄ executio dicti mandati: et patet littera vſqꝫ ibi:

Eleuauitqꝫ

B

C

† Lu. 2. d

† Exo. 13. a

† 15. q. 1. nec 18. ā. 3. b

D

deſeruire: et ꝑ populo orare: ne ſit in eo plaga diſperdens: alioquin ⁊
Mala. i c ſe et populū in ꝑditionem p̄cipitant: ⁊ dicit̃ eis: Munus non ſuſcipiā
de manu veſtra. a A vigintiq̄nq;. Iſid. A vigeſimo et quinto an/
no mādantur leuite tabernaculo ſeruire: et a quinquagenario cuſto/
des vaſorum fiunt. Per vigeſimū et quintū annū: in quo flos iuuē/
tutis oritur. cōtra vnūquēq; vitiorū bella ſu/
gnātur. Per quinquagenariū in terra quies
domito bello mētis ſignatur. Per vaſa taber
naculi fideliū anime. Leuite ergo a vigeſimo
quinto anno tabernaculo ſeruiunt: et a quin/
quagenario cuſtodes vaſorum fiūt: vt qui ad
huc impugnantiū vitiorum certamina per cō/
ſenſum delectationis tolerant: aliorū curā ſu/
ſcipere non p̄ſumant. Cum vo tentationū bel
la ſubegerint cum apud ſe iam de intima trā/
quillitate ſunt ſecuri: animarū cuſtodiā ſortiā
tur. Sed q̄s hec ꝑfecte ſubingat cū Paul⁹ di
Rom. 7. b cat: Uideo aliā legem ī membris meis repu/
gnantem legi mentis mee ⁊c. Sed aliud ē bel/
la fortiter perpeti: aliud eneruit̃ expugnari.
† 77. di. in veteri lege In iſtis excitatur virtus ne extolli debeat. i il
lis omni mō extinguit̃ ne ſubſiſtēt. ¶ Ca. IX
b Faciant. Be. Faciant filij iſrael phaſe ī tē/
pore ſuo. xiiij. die mē. hu. ⁊c. Cū in veteri teſta
mēto tribus indicijs paſchale tēpus obſerue/
tur: vt poſt equinoctiū. ſ. ⁊ menſe primo tertia
ei⁹ ſeptimana. i. a veſpera q̄rtedecime lune (qd̄
eſt initium quintedecime) vſq; ad veſperā: id
ē terminū. xx. prime lune celebretur. quarta re
gula nobis eſt a reſurrectione xp̄i impoſita vt
cum equinoctio trāſcenſo lunam primi mēſis
quartodecimo oriri veſpere viderim⁹: non ſta
tim paſcha faciamus ſed dominicū diem quo
ip̄e paſcha: id eſt tranſitū de morte ad vitā re
ſurgendo celebrauit: expectātes in ip̄o paſcha
celebremus. Qd̄ ſi quis obiecerit non equino/
ctij memoriam: ſed tm̄ primi menſis ⁊ tertie ſe
ptimane poſuiſſe legiferū ſciat quia et ſi equi/
noctiū nominatim non exprimit: in hoc tamē
A q̄ a plenilunio primi menſis paſcha fieri preci
pit: equinoctij tranſcenſū depromit. Quoniā
conſtat eam que prima trāſito equinoctio ple/
num globū oſtendit: primi menſis exiſtere lu/
nam. Quotiēs ergo diem dominicū mox ad/
uentāte q̄ntadecima luna habemus: nihil no
ſtrum temp⁹ paſchale diſſonat a legali: q̄uis
alijs ſacramentorū generib⁹ paſcha colimus.
Quotiens vo ſecūdo vel tertio vl̃ quarto vl̃
quinto vel ſexto vel ſeptimo. ab hinc die idem
dominic⁹ occurrit: nec tunc legem et ꝓphetas
ſoluimus. Nā ſicut tot paſchaliū obſeruantia cerimoniarū: ita etiā
tempus quo agi precepta eſt ſacra myſteria redolet. In primis eni eq̄
noctium tranſgredi iuxta legis decretum curamus: vt ſolēnitas in q̄
chriſtus deſtructa poteſtate tenebrarum mūdo lucis iter aperuit: ip̄o
temporis ordine foris oſtēdat quid intus habeat. Et que nobis eter/
ne beatitudinis lumen promittit tunc maxime celebretur cum ſol an/
nuo ꝓficiens incremento: primam ſumit de noctis vmbra victoriam.
Deinde primum menſem anni: qui et nouorū vocatur: in quo paſcha
celebremus: attendimus. In quo ſcz mundus iſte formatus: et prim⁹
homo in paradiſi ſede locatus: quia ꝑ hanc ſolennitatē primā ſtolā
et primū regnū a quo in lōginquā regionē diſceſſim⁹ nos recepturos
2. Pe. 3. c ſperamus. vnde Petr⁹: Celos autē nouos: et terram nouā: et ꝓmiſ/
Apoc. 21. b ſa illius expectamus. Et alibi: Ecce noua facio omnia. ¶ Be. Deinde
tertiam ſeptimanā obſeruamus: qd̄ dominice reſurrectioni cōgruit:
que tertio die facta eſt. et tertio tēpore ſeculi. i. cū gratie celeſtis aduē
tu tota eius in carne diſpēſatio per reſurrectionis gloriā conſūmata
mūdo apparuit. Prima enim ſeculi tempora lege naturali per p̄res.
media lege litterali: vel ꝓphetis: extrema chariſmate ſpirituali per ſe/
ipſū illuſtrauit. ¶ Beda. Ipa quoq; lune conuerſio ſacramentū cele/
ſte nobis ſignificat. Luna enim rotundi ſcematis a ſole lumē accipit.
Ideo ſemper dimidio orbe quē ad ſolem habet: lucida eſt. Altero vo
dimidio ſemper obſcura. A prima vſq; ad quintādecimā lucis incre/
mentum ad terras: defectum vo habet ad celos. Habet a quintade/
cima vſq; ad nouiſſimam ecōuerſo: que eius cōuerſio recte paſchalis
gaudij ſignificat myſteria: quibus omnem mentis noſtre gloriā a ter
renis auertere: et ad ſolam gratie celeſtis lucem ſuſpēdere docemur.
Uel creſcens ad humanos oculos lumen lune virtutū gratiam: qui/
bus apparens dominus in carne mundo refulſit: inſinuat. De quib⁹
Ps dicit̃: Et

ceperat dn̄s moyſi: purificatiq;
ſūt ⁊ lauerūt veſtimenta ſuā. Ele a
uauitq; eos aaron ī ꝯſpectu dn̄i
et orauit pro eis: vt purificati in
grederent̃ ad officia ſua in taber/
naculū fœderis coram aaron et fi
ſ de leuitis ita factum eſt.
lijs eius. Sicut p̄ceperat domin⁹
moyſi: de leuitis ita factum eſt.
Locutuſq; eſt dominus ad moy b
ſen dicens: † Hec eſt lex leuitarū: c
ſ cum inſurgunt cuiq; vitiorum bella.
a A vigintiquinq; annis et ſupra d
a ſ ſeruiant. ſ. in eccl'ia non p̄ſint.
ingrediēt̃ vt miniſtrēnt in taber
a ſ . i. cū quietē internā habuerint.
naculo fœderis. Cunq; q̄uinqua/ e†
geſimū annū etatis impleuerint
a ſ ſopito vitioꝝ bello. i ſ cuſtodes animaꝝ.
ſeruire ceſſabūt: eruntq; miniſtri f
fratrū ſuorum in tabernaculo fœ/
deris: vt cuſtodiant que ſibi fue/ g
ſ a deo
rint cōmendata: opera autē ipſa
non faciāt. Sic diſpones leuitas
in cuſtodijs ſuis. ¶ Ca. IX
Locutus ē dominus ad b
moyſen in deſerto ſinai
āno ſecūdo poſtq̄ egreſ
ſi ſunt de terra egypti menſe pri/
b mo: dicēs: Faciāt filij iſrael pha/ i†
ſe in tempore ſuo quartadecima

a Eleuauitq; eos aaron. i. preſentauit. non enim poſ/
ſet eos eleuare in altum: ſicut fiebat de oblationibus
alijs. b Locutuſq; eſt domin⁹. Poſtq̄ deſcripta ē
leuitarū ordinatio ſeu purificatio. hic cōſequēter poni
tur officium ſuorum executio. cū dicit̃: c Hec ē lex
leuitarū. ſ. q̄tum ad executio
nem officioꝝ. d A viginti
q̄nq; ānis ⁊ ſupra. tunc eni in
grediebant̃ ad addiſcēdū of/
ficia. ſ tricēſimo āno inſtitue/
bant̃ miniſtri vel repellebāt̃:
vt dictum ē ſupra. iiij. ca.
e Cunq; q̄nqua. an. iple. ſer.
ceſſabunt. ſ. in portādis oneri
bus: et ꝯſimilib⁹. f Eruntq;
miniſtri. q. d. non ꝓpter hoc
erunt ocioſi. ideo ſubditur:
g Ut cuſtodiāt q̄ ſibi fuerint
cōmendata. ſ. portas ⁊ vaſa.

Morali. ¶ Ca. VIII
a† Locu/
tuſq; ē dn̄s ad moyſen ⁊c. Hic
agit̃ de menſa ꝓpoſitiōis ⁊ cā
delabri ſituatiōe. Exo. xxv. di
ctum fuit q̄ ꝑ mēſam ſignifica
tur eccl'ia: ꝑ candelabrum vo
xp̄s eccl'iam illuminās. ꝓpter
qd̄ d̄r hic q̄ cādelabrū ſituari
debet ꝯ mēſā. ſ. ad illuminā/
dū eā. Cetera vo q̄ dicūt̃ hic
d̄ cādelabro ⁊ menſa fuerunt
ibi myſtice expoſita. g† Tol
le leuitas. Hic agit̃ d̄ purifica
tione leuitaꝝ ſacerdotibus ve
teris legis miniſtrātiū ꝑ q̄s ſi
gnificant̃ clerici miſtrātes ſa/
cerdotib⁹ noui teſtamenti. ꝓ/
pter qd̄ debēt purificari. ⁊ for
ma purificationis ſubditur:
i† Aſpergāt̃ aq̄ luſtratiōis.
ꝑ qd̄ intelligit̃ act⁹ ꝯfeſſionis
pure ⁊ frequentis. a† Era/
dant oēs pilos carnis ſue. per
qd̄ ītelligit̃ depoſitio ſupflui/
tatis bonoꝝ tēporaliū vltra
neceſſitatē ſtat⁹ ⁊ pſone q̄ de/
bēt expēdi ī opibus pietatis.
† Cunq; lauerint veſti. ſua. ꝑ
lotionē veſtis intelligit̃ hone
ſtas exterioris cōuerſationis.
† Tollāt bouē de armēt̃ ⁊c. ꝑ bouē oblatum ꝓ pctō
intelligit̃ q̄ debēt eē fortes ad modū bouis pctōꝝ ten/
tationib⁹ reſiſtēdo. b† Bouē aūt alteꝝ ⁊c. q̄ offereba
tur in holocauſtū ꝑ qd̄ ſignificatur q̄ clerici charitate
feruere debēt ad ꝓficiēdū. c† Cūq; q̄nq̄geſimū ānū
etatis impleuerint ſeruire ceſſabūt ⁊c. ꝑ qd̄ ſignificat̃
q̄ illi q̄ diu et bene ſeruierint in eccleſia a laboribus in
ferioribus īmunes ſunt dimittendi et ad maiora ꝓmo
uendi: in q̄bus labor non requirit̃ corporalis.
¶ In ca. viij. vbi dicit̃ in poſtilla: In auſtrali parte. ſ.
tabernaculi.

Additio. In trāſlatiōe nr̄a ponūt̃ in h̄ loco
q̄dā vba q̄ nō habēt̃ in lr̄a hebraica. cū d̄r: In auſtra/
li pte ꝯtra boream e regione reſpiciāt ad mēſā: vnde ī
hebreo ī h̄ loco ſic habet̃: Loq̄re ad aaron et dices ad
eū: Cūq; accēderis lucernas ꝯ eā ptē quā cādelabrū
reſpicit: luceāt ſeptē lucerne: vn̄ oīa alia q̄ h̄ addunt̃ ī
nr̄a trāſlatiōe vident̃ fuiſſe appoſita ab aliquo lectore
ī margine ꝑ modū gloſe. ⁊ poſtea ab aliq̄ ſcriptore ip̄e/
rito fuerūt textui interpoſita. ſn̄ia tn̄ videt̃ eſſe eadem.
Locutus ē dn̄s. hic ꝯſ̄ter deſcribit̃ ¶ Ca. IX
officiū pontificis q̄tū ad phaſe celebrationē.
q̄ debebat docere populū de modo ⁊ tpe cele/
brādi. Primo igitur deſcribit̃ tempus celebrationis.
ſecūdo caſus dilatiōis. ibi: Ecce autem quidam. tertio
reatus tranſgreſſiōis. ibi: Si quis autem īmundus ē.
Circa primum dicitur ſic: i Faciant filij iſrael pha
ſe in tempore ſuo: ſcilicet q̄rtadecima die mēſis primi.
Ad veſperā

Joh.16.f dicitur:Et ieſus ꝓficiebat etate et ſapientia ⁊ gratia apud deū et homīes. Reuertēs
xp̄o ad celos reſurrectionis et aſcēſionis gl'iam: que in ſe quidē mox ꝑfecta ꝑuenit:ſ
ī animo fideliū quibuſdam lucis ſiue ꝓfectibus vſqꝫ ad finē ſeculi creſcit. Reſurgēs
enī dn̄s:primo ſingulis:poſtea binis:deinde pluribus:modo ſeptē:mō vndecim:mo
do duodecim:mō pluſqꝫ q̄ngentis fratribus ſimul:ad vltimū diſcipulis oībus appa
ruit. Quibus videntib⁹ in celū aſcēſurus p̄cepit eos diſpēſa
tionis ſue teſtes eſſe vſqꝫ ad vltimū terre. Bene aūt luna cum
ad noſtros creſcit oculos:paulatī a ſole recedit.cū xp̄o ad ce
Joh.16.f los:paribus ſpacijs ad eū redit. Hoc eſt q̄ aīt: Exiui a pa
tre ⁊ veni in mundum. ⁊ iterū: Relinquo mūdū ⁊ vado ad pa/
Ps.18. trē. Et dauid ait: A ſummo celo egreſſio eius: ⁊ occurſus ei⁹
vſqꝫ ad ſum ei⁹. Quia ergo luna lucis incremēto q̄ exiēs a
ſole ad noſtros reuoluit obtuit⁹ xp̄i in carne vſqꝫ ad paſſio/
nem doctrinā et virtutes ſignificat. Eo aūt ꝙ ad ſolē rediens
paulatim ad inuiſibilem nobis celi faciem recolligit:reſurre/
ctiōis et poſterioris glorie miracula demōſtrant. Merito q̄n/
decima paſchali gaudio adaptatur. Be. His quidē paſche
vel phaſe a lege aſſūptis indicijs:heredes noui teſtamēti eti/
am diē dominicā adnectimus:q2 ⁊ conditione primitiue luc
excellit:et triumpho dominice reſurrectionis. Be. Septē
quoqꝫ dies lune.i.a quindecima die vſqꝫ ad vigeſimā primā:
per quos ea dominica naturali ordine decurrit: vniuerſitatē
eccleſie per totū mundum paſchalibus myſterijs redempte ſi
Ps.118. gnificat. Septenari⁹ enī vniuerſitatē ſignificat. Vñ: Septies
Ibidē.33. in die lau.dixi ti.hoc eſt: Semp laus ei⁹ in ore meo. Vñ et Jo
hānes ſeptē eccl'ijs aſie ſcribēs: vniuerſal' eccl'ie myſteria de/
mōſtrat. vñ ſingulis hortamēta ꝯſcribēs vigilanter repetit:
Apo.2.b Qui habet aures audiendi audiat quid ſpiritus dicat eccle/
Mat.13.d ſijs:quaſi:quod vni dico omnibus dico. Jdem. In nomie
quoqꝫ paſche: vel phaſe amonemur moralit': vt de vitijs ad
virtutes tranſeamus. In mēſe autē nouorū(ī quo adulti fru
ctus aduentu ſuo ꝓnunciant veterū ceſſationē) vt exuamus
veterē hominē cū actibus ſuis:⁊ induam⁹ nouū: ⁊ vegetati
diuerſarū varietate virtutū:carūqꝫ folijs velut amene arbo/
ris adumbratiōe velati:tanq̄ꝫ lete ⁊ fructifere ſegetes pullule
mus. In plenilunio: vt perfectū ſplendorē fidei et ſenſus ge/
rētes a peccati tenebris ſegregemur. In reuerſa luce ad celos
quod a quindecima luna incipit: vt quāto magni ſum⁹ humi/
1.Cor.15.b liemur in omnibus.dicentes: Gratia dei ſū id quod ſū. Que
gratia superni muneris:quia tertio tempore ſeculi manifeſti
us effuſa eſt:pulcherrime figure conſequenti.tertie lune heb
domade lumē ipſius quod eatenus ad terras creuerat:ad ce
leſtia creſcere inchoat. Pulchre hāc hebdomadē in paſcha
obſeruare p̄cipimur: vt accepte gratie memores per ſingulos
gradus ſpiritalis tranſitus largitori illius vicē rependamus. Vel in creſcēte ad ho
mines luna:vita actiua:in reuerſa ad celos:ſpeculatiua oſtendit. Vel in hac cōuerſi
one dilectio ꝓximi:in illa dei. Vel huc conuerſus lucis ꝓfectus āmonet: vt bona fo
Mat.5.b ris operemur:illuc porro: vt eadē opa ſolo ſupne mercedis ītuitu faciamus. Huc vt lu
ceat lux veſtra corā hominibus: vt videāt opa veſtra bona:illuc vt glorificēt patrem
veſtrū qui in celis eſt. In vna ſabbati que noui teſtamēti ꝓpria ſolennitas eſt:inſtrui
mur vt ſpe future noſtre in xp̄o reſurrectionis patienter oīa ꝓ xp̄o ⁊ ipam mortē to/
Ro.8.b leremus: Quia ſi ſpūs eius qui ſuſcitauit ieſum a mortuis habitat in nobis ⁊ viuifi/
cabit mortalia corpora nr̄a. Cuius ſpūs(q2 ſeptiformis eſt gratia)pōt eodē ſeptē die/
rum lunarū numero:quo vna ſabbati dies dominica circūfertur conuenienter intel/
ligi. a Ecce āt q̄dā immun.ſu.a.ho.⁊c̄. Aug⁹. Cunqꝫ paſche tp̄e q̄dā immundi eſ
Levi.12.a ſent ſup animā hominis: ⁊ quererent quō paſcha facerent:q2 oportebat eoſ ab immū
dicia ſeptē diebus purificari ſm̄ legē:conſuluit dn̄m moyſes. Et reſpōſū accepit vt cui
cunqꝫ hoc accidiſſet: vel longe remotus occurrere nō poſſet.alio mēſe paſcha faceret
ꝓpter diē menſis quartūdecimū vbi lune numerus obſeruabat̄. Sed ſi querat̄ q̄d fa
cerēt:ſi forte talis immūdicia ad ſcōm etiā mēſem occurreret? Puto q̄ dictum eſt de
menſe ſecundo tanq̄ꝫ regulariter fuiſſe retinēdū: vt tertio menſe obſeruarēt. Aut for/
te ſi paſcha nō egiſſent:ad culpā non pertineret. b State vt cōſulā. Greg. Moy/
ſes crebro de rebus dubijs ad tabernaculū recurrit relictis turbis. Ad tabernaculū
redire eſt poſtpoſitis exteriorum tumultib⁹ ſecretū mentis intrare. Ibi enī dn̄s conſu
litur:et quod foris agendū eſt publice:intus ſilent̄ audit̄. Hoc quoqꝫ quotidie boni
rectores faciunt:cum ſe res dubias diſcernere non poſſe cognoſcūt:et ad ſecretū mē/
tis velut ad quoddā tabernaculū redeuntes:diuia lege ꝓſpecta quaſi corā poſita ar/
ca dominum conſulunt. Et quod prius intus tacentes audiunt:foris poſtmodū agē
tes innoteſcunt. Ut enim exterioribus inoffenſe deſeruiant:ad ſecreta cordis recurre
re inceſſabiliter curant: ⁊ ſic vocē domini quaſi ꝑ occultā inſpirationē audiunt:dum
in meditatione mentis a carnalibus ſenſibus abſtrahunt̄. c Homo qui fuerit im/
mundus. Iſid. Precipit̄ vt qui longi⁹ habitabāt: vel immūdi in anima fuerāt.in ſe/
cūdo menſe paſcha faciāt:quia gentiles cū omnibus demonibus fornicati immundi
erant et a deo remoti. Sed salubri confeſſione mundati ad ſecundam natiuitatem:q̄/
ſi ad ſcōm mēſem tranſire precipiuntur. Raba. Immūdus eſt ī anima:qui a diabo
lica illuſione per idolorū culturam et peccatoꝝ enormitatē polluitur. In via procul
eſt qui verbum ſalutis audiens:idola deſerere et fidē ꝑcipere elegit:ſed nōdū ad ba/
ptiſmum peruenit:quo intratur in eccleſiam:id eſt hieruſalem vrbem pacis: vbi do/
ſ⁹ mini tem.

menſis huius ad veſperā iuxta a b
omnes cerimonias ⁊ iuſtificati/ c
ones eiuſ. Precepitqꝫ moyſes fi
lijs iſrael vt facerēt phaſe. Qui
fecerūt tp̄e ſuo q̄rtadecia die mē/
ſis ad veſperā in mōte ſinai. Ju/
xta oīa que mādauerat dn̄s moy
a ſi fecerunt filij iſrael. Ecce aūt q̄/ d
dam immundi ſup aīam homis
ſ vel phaſe.
qui nō poterāt facere paſcha in
die illo:accedētes ad moyſen et e
ſ ꝓpter contactum alicui⁹ morticini.
aaron dixerunt eis: Immūdi ſu f
mus ſuper animā hominis:qua g
re fraudamur vt nō valeam⁹ ob/
lationem offerre domino in tp̄e
ſuo inter filios iſrael? Quib⁹ re/ h
b ſpondit moyſes: State vt cōſu/
lam quid precipiat dn̄s de vo/
bis. Locutuſqꝫ eſt dn̄s ad moy/
ſen dicens: Loquere filijs iſrl':
a ſ gentilis in anima pollutus cū hominib⁹ vi/ tijs:et demonibus fornicatus.
c Hō q̄ fuerit imūdus ſup aīa ſiue i k
a ſ a deo:q2 ſine fide vnius dei ſine lege.
ī via procul in gente vr̄a: faciat l m

a Ad veſperā.q2 talis hora erat le/
ge determinata: vt patet Exo.xij.
b Juxta oēs cerimōias.ꝑ hoc intelli
gunt̄ ꝯditiōes agni: vt dicit Ra.Sa.
vt ꝙ ſit ſine macula maſculus ⁊ anni/
culus. c Et
iuſtificatio.ei.
q̄ꝫtū ad modū
cōedēdi.ſ. cū
azymiſ ⁊ lactu
cis agreſtib⁹ ⁊
alijſ ꝯditiōib⁹
q̄ pleni⁹ tacte
ſunt ⁊ expoſite
Exo.xij.
d Ecce autē.
hic pōit̄ caſus
dilatiōis q̄ꝫtū
ad aliq̄s.cū di
cit̄: Ecce autē
quidā īmūdi
ex tactu mor/
tui vel alia im
mundicia ꝓpt̄
quā īpediebā/
tur a celebrati/
one dicta.
e Accedētes
ad moyſen et
aarō.ſimul exi
ſtens ad docē/
dum populū
f Immūdi ſu
mus ſup aīam
homis.q̄ ex/
ponitur dupli
citer. Uno mo
do ſic: Super
anima hois.i.
plus q̄ꝫ hō q̄ li
cite poſſit cōe/
dere agnū pa/
ſchalē. ⁊ ſic ac/
cipitur hic aīa
hominis pro toto homine: ſicut d2.j.
Mach.ix. Peremerūt animas hoīm
multas. Alio mō vt ꝑ animā hominiſ
intelligatur mortuus: vt ſit ſenſus:im
mūdi ſumus ſup mortuū.ex tactu ei⁹.
vñ.ſ.ca.v. vbi trāſlatio noſtra habꝫ:
Pollutuſqꝫ eſt ſuper mortuū. In he
breo habet̄: Sup animā. ⁊ q2 hoc pōt
accidere ſine pc̄tō.imo etiā cū merito:
ſicut in ſepultura mortui.ſequitur:
g Quare frauda. vt nō va.obla.of/
fer.domio ⁊c̄. ac ſi dicāt:ex bono ope/
re nō debemus īpediri a celebratione
phaſe. h Quib⁹.rn̄dit moyſes ⁊c̄.
q2 caſus videbat̄ dubius: voluit ſup
hoc querere dei conſiliū:per hoc oſtē/
dens ꝙ in dubijs nō eſt precipitanter
reſpondendum. i Homo qui fue.i.
ſup anima.exponatur modo p̄dicto.
k Siue in via ꝓcul in gente veſtra.
Ex hoc autem quod dicitur: In via ꝓ/
cul.poſſet aliquiſ credere ꝙ lex iſta lo
queretur de illis qui eſſent ī itinere ex
tra terram iſrael:et per conſequēs exi
ſtentes intra terram vbiqꝫ poſſent fa/
cere phaſe in die ſuo:quod non eſt ve/
rum:quia non poteſt fieri extra hieru
ſalem: vt habet Deut̄.xvj.ideo addi/
tur: l In gente veſtra.ad oſtendē
dum ꝙ lex iſta loquitur etiam de illis
qui erant in terra iſrael tantum extra
hieruſalem. m Faciat phaſe domi/
no menſe ſecundo.ſicut enim irregula
ritas in nouo teſtamento aliquando
S causatur

B

G mini templum : et ſancta ſanctorum. In
vna enim domo carnes agni iubent̄ co/
medi: quia extra eccleſiam non licet ede/
re corpus chriſti. Gentilis ergo populus
(quia primum paſcha ſm̄ legē agere nō
C potuit) in ſecundo menſe: id eſt tempore
gratie iam purgatus ab omni immundi
cia peccatorū: domiq; reſtitutus: vbi li
cet facere phaſe: ad veſperam mundi cū
açymis ⁊ lactucis agreſtibus agnum co
medit. a Açymis. Açyma comedit
qui recta opera ſine corruptiōe vane glo
rie facit: et mādata miſericordie ſine pec/
cati admixtione. b Agreſtib⁹. Quia
cum corpus chriſti accipim⁹: p̄ pctīs cō/
pungi debemus vt amaritudo penitētie
abſtergat amorē peruerſe vite. c Om
nem ritū. Quicquid in lege hiſtorialiter
preceptū eſt in celebratione paſche: eccle
ſia ſpiritualiter obſeruat. d Obſerua
bunt. Quia eius dicta ſollicite ſunt diſcu
tienda vt in preſenti vita intelligendo et
operando penetrentur. e Extermina
bitur. Eos qui ſub lege erant cōminādo
inſtruit: ne tempus paſche obſeruare ne
gligant. Nos quoq; ammonet vt ſpiri/
tuale paſcha ſuo tempore faciamus. de q̄
1.Cor.6.a Paulus ait: Ecce nunc tempus accepta
bile ⁊c̄. Quia quiſquis redemptionē hu
mani generis que veri agni immolatiōe
facta eſt fide digna non celebrauerit: ⁊ vi
tam ſuam in meliora non conuerterit: et
a vitijs ad virtutes non trāſierit tempo/
re huius mortalitatis: ad reſurrectionis
gloriā in fine veris cultoribus chriſti tri
buendam non pertinebit: ſed extermina
bitur a conſortio ſanctorum.
f Peregrinus quoq; et aduena ſi fue/
rit apud vos. Oſtendit nullam diſtanti/
am eſſe perſonarum apud deum. Quicū
q; enim ad fidem catholicam conuerſus
⁊ chriſti baptiſmate ablut⁹ eccleſie vnita
tem intrauerit: eccleſiaſtic⁹ poterit com/
municare myſterijs. g Nubes. Iſid.
V Chriſtus eſt columna: qui rectus et fir/
mus et fulciens infirmitatem noſtram:
per noctem lucens: per diem non lucēs:
Ioh.9.g vt qui non vident videant: et qui vident
ceci fiant. Chriſti quoq; ſacramentum tā
q̄ȝ in die manifeſtum eſt: in carne velut ī
nube. in iudicio vero tanq̄ȝ in terrore no
cturno. Quia tūc erit tribulatio magna
tanq̄ȝ ignis: ⁊ lucebit iuſtis: et ardebit i/
Myſtice iuſtis. Myſtice. Incarnatio chriſti cu/
ius clementia tabernaculum eccleſie p̄te
git: bonitas ſtatum⁹ diſponit: prudētia ī
via huius ſeculi tranſitum dirigit.
Gregorius. In igne terror. in nube le
ne viſionis blandimentum. Dies vita iu
Eph.5.b ſti. nox v̄o peccatoris. Vn̄: Fuiſtis ali/
quando tenebre: nunc autem lux in do/
mino. In die ergo per nubem columna
monſtratur: in nocte per ignem: quia de
us blandus iuſtis: terribilis apparebit
iniuſtis. Nos in iudicio veniens per le/
nitatis manſuetudinem demulcet: illos
per iuſticiam diſtrictionis terret. Aliter.
Columna nubis in heremo populum p̄/
ibat ſplendore ignis nō in die: ſed in no/
cte radians: quia chriſtus ſue conuerſa/
tionis exemplo ducatum ſequentibus p̄
ſtans. de iuſticia ſua confidentibus nul/
la luce claruit: peccatorū ſuorum tenebras
agnoſcentibus igne ſui amoris infulſit.
h Per verbum domini figebant tēto/
ria ⁊c̄. Significationem nubis que erat
ſignum diuine voluntatis: ſicut vox lo/
quentis.

G Fac tibi

phaſe domino menſe ſecundo
a ſ mundi.
quartadecima die menſis ad vē
a ſperam: cum açymis et lactucis
b agreſtibus comedēt illud. † Nō
relinquent ex eo quippiam vſq;
ſ reſurrectionis.
mane et os eius non cōfringēt:
c d omnē ritū phaſe obſeruabunt.
Si quis autē imūdus ē: ⁊ in iti
nere non fuit et tamē non fecit
e phaſe: exterminabitur anima illa
de populis ſuis: quia ſacrificiū
nō obtulit domino tempore ſuo:
f Peccatū ſuū ipſe portabit: Pere
grinus quoq; et aduēa ſi fuerit
apud vos: faciat phaſe dn̄o iu/
xta cerimonias et iuſtificatiōes
eius. Preceptum idē erit apud
vos tā aduene q̄ȝ indigene. † Igit̄
die qua erectū eſt tabernaculū
g operuit illud nubes. A veſpe aūt
ſup̄ tentoriū erat quaſi ſpecies
ignis vſq; mane. Sic fiebat iugi
ter: Per diē operiebat illud nu/
bes: et p̄ noctē quaſi ſpēs ignis.
Cumq; ablata fuiſſet nubes que
tabernaculū protegebat: tūc p̄/
ficiſcebāt̄ filij iſrael: ⁊ ī loco vbi
ſteriſſet nubes: ibi caſtrametabā
ſ ad ſignum. ſ. nubis ſtandi vel mouendi per
quod deus p̄cipiebat vel ſtare vel moueri.
tur. Ad imperium dn̄i proficiſce
bant̄: et ad imperiū illi⁹ figebāt
tabernaculū. Cunctis dieb⁹ qui
bus ſtabat nubes ſuper taberna
culū manebant in eodē loco: Et
ſi eueniſſet vt multo tēpore ma/
neret ſup̄ illud: erāt filij iſrael in
ſ cuſtodientes. ſ. preceptū domini.
excubijs dn̄i: ⁊ nō p̄ficiſcebant̄
quotquot diebus fuiſſet nubes
ſuper tabernaculum. Ad impiū
dn̄i erigebāt tētoria: ⁊ ad impe/
rium illi⁹ deponebāt. Si fuiſſēt
nubes a veſpere vſq; ad mane:
⁊ ſtatim diluculo tabernaculū
reliq̄ſſet proficiſcebāt̄. Et ſi poſt
diem et noctē receſſiſſet: diſſipa
bant tentoria. Si v̄o biduo aut
vno mēſe vel longiori tp̄e fuiſſ;
ſup̄ tabernaculū: manebant filij
iſrael ī eodē loco ⁊ nō proficiſce/
bantur: ſtatim aūt vt receſſiſſet
h mouebāt caſtra. Per v̄bū dn̄i fi
gebāt tētoria: ⁊ p̄ v̄bū ei⁹ p̄ficiſ
cebant̄: erātq; ī excubijs dn̄i iu/
xta impiū eius p̄ manū moyſi.

cauſatur ex bono actu: vt ex occaſio
ne malefactoris per ſñiam iudic⁹. ſic
in veteri teſtamento ex actu ſepultu/
re impediebatur ad tempus celebra
tio phaſe. Expectabatur autem mē/
ſis ſecundus vt luna eſſet in eodem
ſtatu: ſm̄ cuius motū ordīabat̄ iſtō † Exo.12.g
feſtū. a Cum açymis ⁊c̄. hoc ex/ Iob.19.g
poſitum eſt Exo. xij. b Si q̄s au
tem. Hic conſequenter ponitur pena
tranſgreſſionis. ſ. mortis: ſi nō habe
bat cauſas p̄dictas dilatiōis.
c Peregrinus quoq; ⁊ aduena. li
⁊ eſt expoſitiuū huius dictionis pe/
regrinus. vnde in hebreo eſt hic vna
dictio tm̄ p̄ vtroq;. dicit̄ aūt hic pe/
regrinus et aduena qui nō eſt de fi/
lijs iſrael: ſed eſt conuerſus ad iuda
iſmum: ⁊ talis ſimiliter tenet̄ facere.
d Igit̄ ⁊c̄. In p̄cedentib⁹ hui⁹ li/
bri deſcripta ſūt ea que ptinēt ad or/
dinationē populi p̄ficiſci debētis. h
ɔñr deſcribit̄ eius ordinatio actu p̄/
ficiſcētis. Circa qd̄ p̄mo ponit̄ p̄fe/
ctiōis directio. ſecūdo ipſa p̄fectio. †
ca. x. ibi: Anno ſcd̄o ⁊c̄. Adhuc cir/ Exo.40.b
ca primū premittit̄ directio facta mi/ 3.Reg.8.b
niſterio angelico. ſecundo humano:
in p̄ncipio .x. ca. Pria directio erat
per motū nubis q̄ miniſterio angeli/
co mouebat̄: vt habetur Exo. xiiij.
vbi dicitur ſic: Tollēſq; ſe angel⁹ q̄
p̄cedebat caſtra iſrael abijt poſt eos.
⁊ cū eo pariter colūna nubis. cū igit̄
mouebat̄ nubes mouebāt caſtra nu
bem ſequendo. cum autē quieſcebat
ibi manebant figentes tentoria ſua.
De colūna autē ignis ⁊ nubis vtrū
eſſet vna vel due: dictum fuit Exod.
xiiij. Cetera patēt in littera. Ca. IX

Moraliter.

b† Faci/
ant filij iſrl̄
phaſe in tp̄e ſuo ⁊c̄. Per hoc q̄ filijs
iſrael p̄cipitur celebratio phaſe tem/
pore determinato ſub pena mort̄. ſi/
gnificat̄ q̄ omnes catholici tenent̄
celebrare paſcha tempore determina
to ab eccleſia. ⁊ tunc recipere debent
ſacramentū eucharistie aliter incur/
runt mortale peccatū niſi legitimum
habeant impedimentū. quo ceſſante
debent deuote cōmunicare. ſicut filij
iſrael impediti legitime mēſe primo
faciebant phaſe menſe ſecundo. Mo
dus aūt celebrādi phaſe et ſenſus ei⁹
myſtic⁹ poſiti ſunt ſupra exo. xij. ⁊. x/
iij. d† Igit̄ die qua erectū eſt ta/
bernaculū operuit illud nubes ⁊c̄. per
nubem iſtam ſignificatus fuit chri/
ſtus qui ſtat ſup̄ eccliam quaſi colū/
na ignis repellens tenebras noctis
ignorantie et quaſi colūna nubis de
die refrigerās eſtū tribulatiōis mun
dane. † Cūctis dieb⁹ q̄. ſta. nu.
ſup̄ ta. ma. in eo. lo. p̄ hoc aūt q̄ filij
iſrael p̄ficiſcebant̄ ad motū nubis ⁊
nō aliter ſignificat̄ q̄ homīes moue
ri nō debent ad motū paſſionis ſ; ad
inſtinctū rōnis q̄ eſt q̄dā pticipatio
diuini luminis in nobis: ſ; qd̄ dr̄ in
Pſ. iiij. Signatū eſt eſt ſu. n. lu. ⁊c̄.
In ca. ix. vbi dicit̄ in poſtil. Ex h
aūt qd̄ dr̄: In via p̄cul.

Additio.

Iſtud de gēte ve/
ſtra. nō ē ī hebreo
⁊ iō lex iſta loquit̄ de eo qui eſt in iti/
nere extra viā filiorū iſrael: vbi non
poterat celebrari phaſe: ideo li de gē

G te veſtra

G a Fac tibi duas tubas ⁊c. Iſid. ⁊ paulo poſt. Cũ cõciſus clã/ Ca. X
gor increpuerit mouebunt caſtra ⁊c. Per duas tubas exercitꝰ ducit: qꝛ
ꝑ duo teſtamẽta vel duo charitatis ꝑcepta ad ꝓcinctũ fidei ppl's euo/
cat. Que iõ argẽtee fieri ꝑcipiunt vt ꝑdicatoꝝ ꝟba eloquij nitore reful/
giant ⁊ auditoꝝ mentẽ nulla ſui obſcuritate ↄfũdãt. Iõ aũt ductiles: qꝛ
neceſſe eſt vt ꝗ venturã vitã ꝑdicãt: per tribu
lationũ ꝑſentiũ tunſiões creſcãt. Bene aũt di
cit: Cũ ↄciſus clãgor icrepuerit mouebunt ca
ſtra. Quia cum ſubtilior ⁊ minutior ꝑdicatio
tractat: auditoꝝ mẽtes ad tẽtationũ certami/
na ardentius excitantur. b Si ſemel clã/
gueris. Ra. Semel tubis clãgere eſt verbũ do
ctrine ſꝫ vnitatẽ fidei et ↄcordiã ſenſus catho
lici ꝓferre. Ad hũc ſonum ꝑncipes ⁊ capita
multitudis debẽt cõuenire: vt ꝗ preſunt cete/
ris fide et dilectione vniti de ſalute ſua ⁊ ſuoꝝ
fideliter diſputẽt: pacis ⁊ cõcordie exemplum
demonſtrẽt. Ne ſit in eis ҫelus ⁊ cõtentio: ſed
idipſuꝫ dicant omnes in eodẽ ſenſu: ⁊ in eadẽ
ſcientia. c Primi. Quibus. ſ. lux fidei pri
mum infulſit. Ordinatis ergo euãgelij ꝑdica
Mat.10.a toribus. primũ eis dicit: In viã gẽtiũ ne abie
ritis: ſed ite ad oues que perierũt domꝰ iſrl':
quibꝰ ip̄e xp̄s. ſ. ꝑſentialit euãgeliũ ꝑdicauit.
Poſt reſurrectionẽ xo diſcipulis apparens
Ibi.28.d ait: Euntes docete omnes gentes ⁊c. Tribus
ergo iuda cũ ceteris ꝗ ſecum ad oriẽtẽ habita/
bãt primũ caſtra mouebat. Deinde cetere ſm
ordinẽ ſuũ. Quia primũ in iudea oportuit pri
mitiuã ecc'liam conſtrui: poſt de cũctis orbis
nationibus gẽtes ad fidẽ cõuocari.
d Qñ aũt congre. Raba. In cõuocatiõe po
puli ſimplex tubaꝝ clãgor ⁊ cõciſus eẽ iubet:
qꝛ qui multitudini verbũ fidei ꝑdicat ſimpli/
citer et aperte debet loqui vt multi intelligãt
⁊ edificent. Ne ſi obſcure ⁊ inſolẽter ꝑdicaue
1.Co.14.b rit. auditores recedãt vacui. Vñ Paulꝰ: Fra
tres ſi venero ad vos linguis loquẽs: ꝗd ꝓde
ro niſi loquar: aut in reuelatione: aut in ſcien/
tia: aut in ꝓphia: aut in doctrina ⁊c. Et paulo
Ibidem. f poſt. Omnia ad edificationem fiant. Verbuꝫ
enim nimis obſcurũ vel ambiguũ vulgi more
debet dici: vt ĩtelligat etiã ab ĩdoctis. Quid
enim prodeſt locutiõis integritas: ſi audientẽ
nõ edificat? ꝓ nihilo ei loꝗmur ſi ab his ꝓpt
quos loquimur nõ ĩtelligimur. Qui ergo do
cet vitet omnia verba que non docent: ⁊ ſi ꝓ
eis que intelligantur dicere poteſt integra: id
magis eligat. Si xo nõ ſunt vl' in preſenti nõ
occurrũt: vtatur verbis minus integris. dũ/
modo res integre doceantur ⁊ diſcant. Nec
ſolum in priuatis collocutionibus: ſed magis
cũ ppl's cõuocat. Eſt aũt optimꝰ diſcẽdi mo
dus ꝗ fit vt ꝗ audit: veritatẽ audiat ⁊ intelli/
gat: boniꝗ ingenij inſignis ĩdoles in verb ve
rũ amare: nõ verba. Quid enĩ ꝓdeſt clauis
aurea ſi non apiat? ⁊ ꝗd obeſt lignea ſi apiat?
Nihil enĩ querimus niſi vt pateat qđ clauſuꝫ
eſt. e Filij aaron. Predicatores. ſ. verbuꝫ
dei predicãt: et viã iuſticie auditoribꝰ demon
ſtrãt: vt in ſemita mandatoꝝ dei boni operis
greſſũ ponãt: ⁊ iter impioꝝ fugiant. f Clã/
getis. Subditos. ſ. ad penitentiã ⁊ ad cõpun/
ctionẽ lachrymaꝝ excitando: et corda audito
rũ ad dei miſericordiam implorandã ꝓuocã/
do. g Si qñ habebit' epu. Raba. Nota qꝛ
in aduerſis ⁊ ꝓſper' tubis clãgere ꝑcepit: qꝛ
omne tẽpus ↄuenit verbo dei. Modo ei legẽ/
dũ eſt: modo deo cantãdũ ẽ. Modo orare: mo
do docere: modo exhortari: modo increpare
cõuenit: quia ſm qualitatem auditoꝝ tẽperã/
Pſ.33. dus eſt ſermo doctoꝝ. Vnde: Bñdicã dñm in
2.Ti.4.a omĩ tpe: ſꝑ laus eiꝰ in ore meo. Et alibi: Pre/
dica verbũ: inſta oportune: importune ⁊c.
h Anno ſecũdo ⁊c. Hiero. Duodecima mã/
ſione venerunt filij iſrael in deſertũ ſinai die quadrageſimoſeptimo ex ꝗ
Ex.19.a de egypto exierũt. Vñ in Exodo: Menſe tertio egreſſionis filioꝝ iſrl' de
egypto. In hac die trãſierũt in ſolitudinẽ ſinai: ꝓfectiꝗ filij iſrael de ra/
phidim

L Ocutuſꝗ ẽ do Ca. X a
minꝰ ad moyſẽ dicens:
Fac tibi duaſ tubas ar b+
gẽteaſ ductiles ꝗbꝰ ↄuocare poſ c+ d+
ſis multitudinẽ quãdo mouẽ/
da ſunt caſtra. Cumꝗ increpue/ e
ris tubis cõgregabit ad te om/ f
nis turba ad oſtiuꝫ tabernaculi
federis. Si ſemel clangueris: ve g
niẽt ad te ꝑncipes ⁊ capita mul
titudĩs iſrael. Sin aũt prolixior h
atꝗ cõciſus clangor ĩcrepuerit:
c mouebũt caſtra primi ꝗ ſunt ad
orientalẽ plagã. In ſecũdo autẽ
ſonitu et pari vlulatu tube leua
bunt tẽtoria ꝗ habitãt ad meri/
diẽ: Et iuxta hũc modũ reliꝗ fa/
ciẽt vlulatibꝰ tub in ꝓfectionẽ. i
d Qñ aũt congregãdus eſt popu
lus ſimplex tubaruꝫ clãgor erit
e ⁊ non ↄciſe vlulabunt. Filij aũt k
ſ qꝛ ꝓpriũ eſt ſacerdotũ euãgeliũ ꝑdicare.
aaron ſacerdotis clangẽtibus:
eritꝗ hoc legitimuꝫ ſempiternũ l
a ſ abiecta ſcꝫ terrenoꝝ cura.
in generationibꝰ vr̃is. Si ẽxieri/ m
tis ad bellũ de terra veſtra ↄtra
ſ demones.
hoſtes ꝗ dimicãt aduerſuꝫ vos:
f clangetis vlulantibus tubis: ⁊ n
erit recordatio vr̃i corã dño deo
ſ poteſtate. ſ demonũ.
vr̃o: vt eruami de manibꝰ inimi
g corũ vr̃oꝝ. Si qñ habebit' epu/ o
lũ: et dies feſtos ⁊ calẽdas: cane
tis tubis ſuꝑ holocauſtis ⁊ paci
ficis victimis: vt ſint vobis ĩ re
cordationẽ dei vr̃i: Ego dñs de
h us veſter. Anno ſecundo menſe p
ſecundo: viceſima die mẽſis ele/ †
uata eſt nubes de tabernaclo fe
deris: Profectiꝗ ſunt filij iſrael
ſ rubi.
ꝑ turmas ſuas de deſerto ſinai:
⁊ recubuit nubes in ſolitudine
ſ onager vel feritas.
pharan. Moueruntꝗ primi ca/
ſ vel per manum.
ſtra iuxta imperiuꝫ dñi in manu
moyſi: Filij iuda ꝑ turmas ſuas

te veſtra qđ additũ eſt in trãſlatiõe nr̃a nõ eſt refe/
rendũ ad viã ꝑculi: ſed ad bonitatẽ qui eſt in itine/
re: vt ſit ſenſus: bõ de gẽte vr̃a. i. de gẽte ve
L Ocutuſꝗ ẽ dñs. (ſtra faciat ⁊c. Ca. X
Hic ↄñr agit de directiõe ꝓfectionis mini/
ſterio humano. ſ. ſonitu tuba/
rũ. cũ dicit: Fac tibi duas tu/
bas argenteas. qꝛ argentũ eſt
metallũ bene ſonorũ.
c Ductiles: id eſt factas cuꝫ A
martello non fuſiles.
d Quibus conuocare poſ/
ſis multitudinem quando mo
uenda ſunt caſtra. In hebreo
coniunctio copl'atiua ⁊ inter/
ponitur. Et quando mouẽda
ſunt caſtra. Ad hec enim duo
deſeruiebant tube: ⁊ etiaꝫ ad
quedam alia. vt ſubditur in/
fra: Non enim moyſes voca/
bat multitudinem in motione
caſtroꝝ: ſed quilibet dux vo/
cabat eos qui erãt ſub ſuo ve/
xillo. e Cumꝗ increpuer'
tubis. ſ. duabus.
f Congregabitur ad te om/
nis turba. et non dicit princi/
pes: quia hoc fiebat quando
moyſes volebat inquirere ꝗli
ter regebant populum princi/
pes et tribuni et centuriones
⁊ ceteri qui preerant in popu/
lo: vt dicit Ra. Sa.
g Si ſemel clangueris. In
hebreo habetur: Si in vna. ſ.
tuba clangueris venient ad te
principes: ⁊ non turba.
h Si autẽ prolixior atꝗ cõ
ciſus clangor increpuerit: mo/
uebunt caſtra. ⁊ iſte clangor
erat ĩ duabus tubis. ſicut po/
ſtea ſubditur:
i Vlulantibus tubis in ꝓfe
ctionem. et ſic clangor motio/
nis caſtrorum differebat a clã
gore vocationis multitudinis
quia erat prolixior ⁊ cõciſus:
non autem alius. vnde ſubdi
tur: Quando autem congre/ B
gandus eſt populus. ſimplex
tubarum clãgor erit ⁊c. ⁊ pa/
tet. k Filij aũt aaron ſacer
dotis clan. tubis. hoc enĩ per/
tinebat ad eorum officium.
l Eritꝗ hoc legitimum. i. le
ge ſtatutũ.
m Si exieritis ad bellũ. Se
quitur: Clangetis. miniſterio
ſacerdotum: vt habetur in ſb/
uerſiõe hiericho et alijs locis
pluribus.
n Et erit recordatio vr̃i co/
ram domĩo deo veſtro. ad dã/
dum vobis victoriã.
o Si quando habebi. epu/
lum et dies feſtos ⁊ calendas
canetis tubis: vt ſint vobis in
recordationem ꝙ ad honoreꝫ
dei offerãtur ⁊ accepta ſint co/
ram eo. p Anno ſecundo
men. ſc. Deſcripta directiõe ſi/
gnorũ. hic cõſequenter deſcri/
bitur motio caſtrorum: vbi ꝑ/
mo ponitur exercitus ordina/
te progrediens. ſecũdo addit
ſoclꝰ in itinere expediẽs. ibi: Dixitꝗ moyſeſ. tertio
ſuborit caſus ĩpediẽs. xj. ca. Circa primũ ſciẽduꝫ
ꝙ ad eleuationẽ nubis que erat ſignũ motiõis tri/

 bus iuda

Raphidim: venerūt in deſertū ſinai: ⁊ caſtrametati ſūt in heremo ⁊ moyſes aſcēdit ad deū. Uocauitq eū dñs de mōte ⁊c. Et rurſū: Uade inquit ad ppl'm tuū ⁊ ſctifica eos hodie: ⁊ cras lauēt veſtimēta ſua: ſintq parati in diē tertiū ⁊c. [Exo. 19. b] Supputem⁹ numerū ⁊ inueniem⁹ quinquageſimo die egreſſionis legē datā i mōte ſinai. vnde ⁊ pentecoſtes ſolennitaſ celebratur: ⁊ euāgelij ſacramentū ſpiritusſancti deſcenſione completur. In hac manſione media pars Exodi ⁊ totus Leuitic⁹ ⁊ Numeroꝝ ꝓcepta non modica: et per ſingulas ppl'i trib⁹ diſtributio: ⁊ oblatio principum deſcripta ſūt. Interpretatur aūt ſinai rubi: nō vnus: vt ſupra in ſolitudine ſin: ſꝫ plures vt ibi principiū ſit hic pfectio. Ibi ſolitarius numer⁹: hic multiplex: aliud eſt enim vnā: aliud oēs gratias poſſidere. Iſrael igit̄ poſt familiarem cū domino ſermonē iuxta mōtē ſinai commorat⁹: anno vno ⁊ diebus quatuor mira diſpoſitione caſtroꝝ egreſſus eſt in ſolitudinem pharan que interpretatur onager vel feritas: ibiq ſuccubuit male beſtie: faſtidiens celeſtem panem: ⁊ egyptiorum carnes deſiderans: quando multos ſubitū deuorauit incendium: ⁊ itercedēte moyſe flamma vorax conſumpſit humum.

[C] Tunc accipiunt coturnices: ⁊ vſq ad nauſeam deuorant. Eliguntur ſeptuaginta presbyteri: ⁊ vadunt ad oſtium tabernaculi: duo remanent heldad et medad: nō imperij negligētes: ſed humilitate ſubmiſſi dū ſe honore arbitrantur indignos. vnde ⁊ abſentes ꝓphetant. [Pō. 77.] Saturatoq ꝑplo: cū adhuc eſca eſſet in ore eorū ira dei aſcendit ſuper eos: ⁊ occidit pigues eorum ⁊ electos iſrael impediuit ne ad malū velociter currerent. vnde dictus eſt locus ſepulchra concupiſcentie ſiue iuxta. Lxx. memorie deſiderij. Ex his docemur q̄ ſecularē ſcientiā relinquim⁹. ⁊ egyptias ollas cōtēpſimus: non deberemur murare contra celeſtē ſcripture panē nec virulentias egyptiorum qui ſunt magnarum carnium: ſed ſimplicē manne cibum querere. Si autē eas voluerim⁹ repetere: vorabim⁹ vſq ad nauſeā ⁊ ſtatī domini igne torquebimur: ⁊ deſiderium noſtrum vertetur in tu-
[Mat. 23. c] mulos: vt ſimus ſepulchra dealbata: que foris apparent hominibus ſpecioſa: intus autē plena ſunt oſſib⁹ mortuoꝝ et omni ſpurcitia. a Proficiſcimur ad locum ⁊c. Grego. Plerūq ſuadē elatis vtilia melius poſſum⁹: ſi pfectum eorū nobis poti⁹ q̄ꝫ illis ꝓfuturꝫ dicam⁹: ſi eoꝝ meliorationē nobis poti⁹ q̄ꝫ illis īpendi poſtulamus. Facile enī ei⁹ elatio ad bonū flectit̄: ſi inflectio ei⁹ alijs ꝓdeſſe credit̄. vnde moyſes q̄ regēte deo ⁊ duce colūna pgebat: cū cognatū ſuū a gētilitat' conuerſatiōe vellet educere: ⁊ dī dominio ſubiugare. ait: Proficiſcimur ad locū quē dominus daturus eſt nobis ⁊c. Cumq ille reſpōdiſſet: Non vadam tecum ⁊c. Ilico adiunxit: Noli nos relinquere. Tu enim noſti in quibus locis per deſertum caſtra ponere debeamus ⁊c. Non moyſi mentem ignorantia itineris anguſtiabat: quam ad prophetie ſcientiam cognitio diuinitatis expanderat: quē columna et diuina collocutio inſtruebat. Sed vir prouidus elato auditori loquens ſolatium petijt: vt daret requirebat ducem in via: cui dux fieret ad vitā. Egit ergo vt ſuperbus auditor voci ad meliora ſuadenti eo mag' fieret deuotus: quo putaretur neceſſarius: ⁊ vnde exhortatorem ſuum precedere crederet: inde ſe verbis exhortantis īclinaret.

Arcaq ſe

quoꝝ pīceps erat naaſon filius amiadab. In tribu filioꝝ iſachar fuit pīceps nathanael filius ſuar. In tribu çabulō erat princepſ heliab filiuſ helon. Depoſitumq a eſt tabernaculum: quod portantes egreſſi ſunt filij gerſon et merari. Profectiq ſunt ⁊ filij ruben b per turmas et ordinē ſuum: quorum princeps erat heliſur fili⁹ ſedeur. In tribu autē filioꝝ ſymeon princeps fuit ſalamiel fili⁹ ſuri ſaddai. Porro in tribu gad erat princeps heliſaphat filius duel. [ſ al's heliaſaph.] Profectiq ſunt ⁊ caathitē: portātes c ſanctuarium. Tamdiu tabernaculum d portabatur donec venirent ad erectionis locum. Mouerunt caſtra ⁊ filij ephraim ꝑ turmas ſuas i quorum exercitu princeps erat eliſama filiuſ ammiud. In tribu autē filioꝝ manaſſe princeps fuit gamaliel filius phadaſſur: et i tribu beniamin erat dux abidan filius gedeonis. Nouiſſimi e caſtrorū omniū ꝓfecti ſūt filij dan per turmas ſuas: in quorū exercitu princeps fuit aieçer fili⁹ amiſaddai. In tribu autē filiorū açer erat princeps phegiel filius ochran: et in tribu filiorū neptalim princepſ fuit achira filius henan. [ſ al's ahira.] Hec ſunt caſtra ⁊ ꝓfectiōes filiorū iſrael per turmas ſuas qñ egrediebantur. Dixitq moyſes f obab filio raguel madianitē cognato ſuo. [ſ al's. heliab] a Proficiſcimur ad locū quem dñs daturus eſt nobis: veni nobiſcū vt benefaciam⁹ tibi: quia dñs bona promiſit iſraeli. Cui ille reſpondit: Non vadaꝫ

bus iuda cū ſibi adiunctis mouerūt caſtra: erat enī trib⁹ fortior et bellicoſior: ideo ꝓponebat̄ ad reſiſtendū fortiter ſi occurrerent aduerſarij. ⁊ patet littera vſq ibi: a Depoſitūq eſt tabernaculū. ſtatim ei poſt eleuationē nubis filij aarō intrabāt tabernaculū ⁊ inuoluebāt illa q̄ erāt intra ⁊ diſpōebant onera: q̄bus egreſſis gerſonite ⁊ merarite deponebāt tabernaculum ⁊ atriū ꝑ circuitū: ⁊ diſpoſitis onerib⁹ arripiebāt iter poſt exercitū iude cū duabus tribub⁹ ſibi adiunctis.

b Profectiq ſūt ⁊ filij rubē. iſta ſecūda acies ſequebat̄ gerſonitas ⁊ meraritas. c Profectiq ſūt ⁊ caathite: q: portabant arcā teſtimonij ⁊ alia q̄ erāt intra tabernaculū q̄ erāt ſāctiora: ideo erāt i medio toti⁹ exercit⁹ iſrl' tanq̄ꝫ in loco tutiori: vt poſſent defendi ſi eſſet neceſſe anteri⁹ ⁊ poſteri⁹.

d Tādiu taber. por. do. ve. ad erectionis locū. In hebreo hr̄ ſic: Eleuabāt tabernaculū vſq ad aduentū ipoꝝ. ⁊ refert̄ ad gerſonitas ⁊ meraritas q̄ ꝓcedebāt portātes tabernaculū: ita ꝙ inter ipſos ⁊ caathitas erat tribus ruben cū ſibi adiūctis: ⁊ ideo qñ veniebāt caathite portātes vaſa ſctā inueniebāt tabernaculū erectū: ⁊ illuc introducebant ea q̄ portabāt: q̄b⁹ egreſſis filijs aarō itrabāt tabernaculū et ⁊ amouebant operimenta ⁊ pōebāt arcam ⁊ cherubin ⁊ alia in locis ſuis.

e Nouiſſimi caſtroꝝ oīm ꝓfecti ſunt filij dan. In hebreo habet̄ ſic: Et mouit vexillū exercit⁹ dan ꝯgregat' omnibus caſtr': q: iſta acies erat vltima: ꝓpter qđ ſi ꝓcedētes aliq̄d pdebāt in via: iſti inueniebāt. Et iō ad eos ꝯueniebant de alijs tribubus ad recuperandū perdita. f Dixitq moyſes obab. hic agitur de ſocietate expediēte in itinere: q: filij iſrael habebāt incedere per deſertum cuius noticiā habebat iſte obab: ⁊ dicunt aliq̄ ꝙ fuit filius iethro: ⁊ ideo dicitur hic cognat⁹ moyſi. i. affinis: q: fuit ei⁹ ſorori⁹. Ra. Sa. ⁊ aliqui alij dicunt ꝙ fuit ipſemet iethro. vnde ⁊ ipſe vocatus eſt obab ſicut dictum fuit Exo. ij. ca. vnde in hebreo habetur: Socero ſuo. vbi trāſlatio noſtra habet: Cognato ſuo. Sed hic occurrit duplex difficultas. prima eſt quomodo iſte obab dicitur hic filius raguel: cum tamen raguel ſit idē quod iethro: ſm illam opinionē quā ſecutus ſum: Exo. ij. Ad quod dicendū ꝙ pater iethro vocatus eſt etiā raguel ſicut ⁊ ipſe: quia cōmuniter accidit ꝙ filius primogenitus habet nomen patris. vñ Luce. ij. dicitur de iohanne baptiſta ꝙ vocabant eum nomine patris ſui Zachariā. Secūda eſt quia de ipō iethro dicit̄ Exo. xviij. ꝙ poſtq̄ꝫ fuerat cū moyſe: reuerſus abijt in terrā ſuā. Ad quod dicendū ꝙ ſicut dictum fuit ibidem iethro videns mirabilia que dominus fecerat in populo iſrael: relicta gentilitate ꝯuerſus eſt ad iudaiſmum et ad preces moyſi generi ſui conſenſit ire cum filijs iſrael: prius tamen abijt in terram ſuā que non multum diſtabat a monte ſinai: vt dictum fuit ibidem: vt ſic domo ſua diſpoſita adduceret ſecum familiā ſuam: et quod hic dicitur de moyſi precibus ad ipſum factum fuit eo tempore quo cōuerſus fuit ad iudaiſmum. de quo tempore tactum eſt Exodi. xviij. dicta tamen reuerſio ad diſpoſitionem domus ſue fuit poſt legem datam: et ante receſſum populi de monte ſinai: et tanto tempore ꝙ poſſet ſe conuenienter diſponere ad recedendum cum filijs iſrael. Sequitur:

Noli in.

a Arcaq; federis. Ra. Arca federis dñi pcedit filios iſrael p tres dies ,puidens loca caſtrorū:q2 icarnatio domini elect᷑ ab initio mūdi iter pſentis vite dirigit:atq; ducatū ad ſanctā terrā veraciter tribuit:que prius in figura patres veter᷑ teſtamenti ducebat:et nunc in veritate viā iuſticie nob demōſtrat.

Uia igit᷑ triū dierū ſancte trinitat᷑ fides eſt. Tribus temporibus:ante legem:ſub lege:ſub gratia callē veritatis ⁊ iuſticie ſequētibus demōſtrat.

Nubes quoq;. Protectio diuīa:que ſpūſſancti gratia electos ab initio mūdi defēdit:⁊ ad futurā quietem cuſtodit. b Cumq; eleuaret᷑. Exemplo moyſi rectores plebis ,puocant᷑: vt ſē per ſolliciti cōmiſſū ſibi gregem in principio operis ⁊ in conſūmatiōe domio cōmēdent:vt ,ppias oues ,ptegat:inimicos depellat. Ca. XI

c Murmur populi. Rab. Murmurantē ppl'm ignis dñi accenſus deuorat:quia ignis domini multe vltiōis in futuro illos excruciat:qui lingua iflammata a gehenna murmurant vel

Eccli.28.b detrahunt.vñ p ſapiētiā dicit᷑: Suſurro et bilinguis maledictus eſt. Ignis deuorat extremā partē caſtrorū finem

1.Reg.2.a ſcz preſentiū actionū. Unde. Domin⁹ iudicabit extrema terre. Qui autē vſq; ad mortē incorrectus perſeuerauerit:tam in aīa q̄ȝ in corpore vretur pena perpetua. ℞ Pepones por

tecum:ſed reuertar in terrā meaȝ in qua natus ſum. Et ille: Noli i/ a† quit nos relinquere. Tu eniȝ no/ b ſti in quibus locis per deſertum caſtra ponere debeamus: ⁊ eris ductor noſter. Cumq; nobiſcū ve/ neris:q̄cq̄d optimū fuerit ex opibus quas nob traditur⁹ eſt dñs: dabimus tibi. Profecti ſunt er/ c

a ſ trinitatis fide:tribus temporibus viam veritatis demonſtrāre.

go de monte dñi via triūm diex: d

ſ incarnatio chriſti.

a arcaq; federis dñi p̄cedebat eos e per tres dies prouidens caſtrox

b locū. Nubeſ quoq; domini ſuper f eos erat per diem cuȝ incederēt.

c Cumq; eleuaretur arca dicebat g moyſes:† Surge domine et diſſi/ h i pentur inimici tui et fugiant qui oderunt te a facie tua. Cum au/ k tem deponeretur aiebat: Reuer/ l tere dñe ad multitudinem exercitus iſrael. Ca. XI

d Interea ortuȝ ē murmur m† n populi :quaſi dolentiuȝ pro labore contra dñm.

Moraliter. b† Fac tibi du.tu. Per q̄s C. XII pdicatores myſtice deſignant᷑: Eſa. lviij. Quaſi tuba exalta vocē tuā:⁊ annūcia pplo meo ſcelera eox:⁊ domui iacob pctā eox. Dicunt᷑ aūt due ,pter geminā charitatē q̄ debet in pdicatorib⁹ eſſe.⁊ ad hoc ſignificādū Luc.x. Bini miſſi ſunt ad pdicandū: ſm q̄ dicit Grego. Homel.xxxix.

c† Argēteas ductiles.i.factas cum martello.p argentū ſignificat᷑ puritaſ vite.p ductilitatē x̄o virtus patiētie q̄ debet in pdicatorib⁹ eſſe. d Quibus cōuocare poſſis mltitudinē. vſuſ enī iſtarū tubarū erat ad q̄ttuor.ſ.ad ppli cōgregationē:ad caſtrox motionē:ad belli ꝯgreſſionē:⁊ ad feſti celebrationeȝ. p que deſignat᷑ q̄ pdicatores ppl'm catholicū ꝯuocare debēt ad vnitatē fidei ⁊ ad ,pficiſcēduȝ p viam meriti:⁊ ad bellandū ꝯtra inſult⁹ diaboli:⁊ ad feſtū celeſtis gaudij. D

† Eleuata eſt nubes de tabernaculo federis ⁊c̄. Hic agit᷑ de ,pfectione filiorū iſrael.⁊ pmo ,pfecti ſunt q̄ erāt in pte orientali.ſecūdo q̄ erāt in pte meridionali.tertio qui in occidētali. quarto qui ī aquilonari.ex quo patet q̄ ,pficiſcebant᷑ ſm ordinē motus ſolis q̄ īcipit ab oriēte ⁊ p meridiē trāſit in occidentē ⁊ flectit᷑ ad aquilonē. Eccs.j. Oritur ſol ⁊ occidit: ⁊ ad locū ſuū reuertitur:ibiq; renaſcēs gyrat p meridiem ⁊ flectit᷑ ad aquilonē. Per hoc †Ps̄.67. igit᷑ ſignificat᷑ q̄ ,pficiſcētes ad terraȝ viuentiū q̄ eſt terra fidelibus ,pmiſſa. ſequi debēt inſtinctū ſolis iuſticie: ſcȝ dñi nr̄i ieſu chriſti: cuius vita in terr᷑ diſciplīa mox fuit. ,pter q̄ dicit᷑ Johānis.xij. Si q̄s mihi miniſtrat me ſequat᷑:⁊ vbi ego ſum illic ſit ⁊ miniſter me⁹. Et bene dicit vbi ego ſum.q2 extunc erat in pfecta beatitudine quantū ad aīam. Dixitq; moyſes ad obab filiū raguelis.⁊ ſequitur: a† Noli nos relinquere.tu enī noſti in quibuſ locis p deſertū pōere caſtra debeam⁹: A

Nico. de lyra

a Noli inquit nos reliquere.ex quo tu es conuerſus ad cultū veri dei.

b Tu enī noſti in q̄.lo.p de.ca.po. debe.q2 māſerat ,ppe deſertū illō.q̄ patet ex hoc q̄ moyſes paſcens oues ei⁹ minauit gregē ad iteriora deſerti: vt habet᷑ Exo.iij.hoc videt᷑ ꝯtradicere pdictis:q2 de mādato dñi habebāt ponere caſtra ad indicium nubis.ergo in nullo indigebant indicio hominis q̄ātum ad hoc. Ad q̄ dicunt aliq̄ q̄ licet haberent ponere caſtra vbi ſtabat nubes: tñ neſcire poterant an ponerēt ad partē nubis poſteriorē vel anteriorē:dextrā vel ſiniſtrā: ⁊ iſte ſciebat q̄ p̄s eſſet accōmodatior exercitui:vtpote ,pter maiorē ,ppinquitatē fontiū vel bonorū paſcuox quibus indigebat exercit⁹ ,p animalibus.ſciebat etiā q̄ p̄s eſſet ſecurior ab aduerſarijs: ⁊ in h̄ ⁊ in conſimilib⁹ indigebant ſua directione. c Profecti ſūt ergo.moyſes ⁊ obab ⁊ totus exercit⁹: d Uiā triū dierū. dicit Ra.Sa.q̄ pma die ſui receſſus ambulauerūt p tantū ſpacium quantū faciūt tres diete:q2 dñs volebat oſtendere q̄ paratus erat eos cito introducere ad terrā ,pmiſſionis:niſi poſuiſſent impedimentum. Alij dicunt q̄ p tres dies continue ambulauerunt:⁊ hoc magis conſonat textui in principio ſequētis capituli vbi dicit᷑ q̄ ,p tāto labore itineris ortū eſt murmur populi. e Arcaq; fe.dñi pce.eos p tres dies. Iſtud videt᷑ ꝯtradicere pdictis.ſ.q̄ arca cū alijs vaſis ſanctis erat in medio ,pgredientiū. Jō dicūt aliq̄ q̄ ordinatio pdicta de portatiōe arce in medio fuit ,p tpe in quo timeret᷑ de aduerſarijs: ſȝ ,ptūc q2 erāt lōge poſiti ab eis nō portabat᷑ in medio ſed ante exercituȝ ad ,puidendū locū caſtrox:q2 colūna nubis erat ſup eā q̄ ſtabat q̄ſi caſtra erāt ponēda. Ra.Sa. dicit q̄ erat q̄dā alia arca in q̄ reuerenter ſeruabant᷑ pme tabule fracte:eo q̄ erāt ſcripte digito dei:⁊ iſta p̄cedebat exercitū:⁊ in ea apparebat ſignū q̄eſtis:ſic in ſtatione nubis:ita q̄ certiores eſſēt ex pluralitate ſignox. f Nubes q̄ȝ dñi ſu.eos e.licet enī nubes eſſet extēſa ſup totū exercitū ad refrigeriū eſtus.tñ ſpeciali mō p modū cuiuſdā colūne erat ſup arcā vbi erāt tabule integre tpe q̄et᷑:tēpore aūt motiōis erat ſup verillū iude q̄ p̄cedebat. g Cumq; eleuaret᷑ arca.de loco caſtrox vt portaret᷑ in via. h Surge dñe.q2 confidimus de tua virtute. i Et diſſipent᷑ inimici tui.q2 ſunt inimici ppli tui.vel q2 cultū latrie tibi ſoli debitum attribuūt idolis. k Cum aūt deponeret᷑.in loco caſtrorū. l Aiebat: Reuertere dñe ad ꝯſeruandū ppl'm tuū:vt tibi exhibeat debitum cultum in loco quietis caſtrorum.

⁊ eris ductor noſter. Quis enī deus eſſet dux illi⁹ ppli:tñ cuȝ hoc moyſes volebat habere directionē homis periti. ex quo docemur q̄ licet nos deus dirigat in via mox tñ nō debemus negligere adiutoriū humanū.nā in hoc homies ſūt dei adiutores:vt habetur.j.Cox.iij.

In ca.x.vbi dicit᷑ in poſtil. Et dicūt aliq̄ q̄ fuit fili⁹ ietro.

Additio. Opinio dicentiū q̄ obab de quo hic agit᷑ fuit fili⁹ ietro:non aūt ipſemet ietro videt᷑ verior:q2 magis cōſonat planiori ſenſui littere.nā de ietro dicit᷑ ſupra Exo.xviij.añ dationē legis q̄ regreſſus eſt in terrā ſuā:ſed videt᷑ q̄ obab fili⁹ ipſius ietro remāſit cū moyſe ⁊ cū ſorore ſua:de quo ,ptūc nō fuit mētio in ſcriptura q̄ regrederetur cū patre:q2 remāſerat in oreb q̄ erat loc⁹ ,ppe madian:ſȝ cū moyſes ⁊ pplus diſponeret ſe ad receſſū verſus terrā iſrl᷑ ,put dicit᷑: Moyſes voluit vt ſecū iret cognatus ſuus.ſ.obab fili⁹ ietro.vñ ⁊ dixit ei: ,pficiſcamur ad locū. Nec valet q̄ cōtra hoc dicit᷑ q̄ in hebreo habet᷑: Socero ſuo:tū q2 cū d̄r: Socero ſuo.refert᷑ ad raguel nō ad obab: vt ītelligat᷑ ſicut dixit moyſes obab filio raguelis:qui quidē raguel erat ſocer ſu⁹: tū q2 in hebreō nō eſt in hoc loco diſtinctio caſuū. tum q2 dictio hebraica in hoc loco poſita pōt ſumi etiā ,p cognato.

m Interea. Hic ꝯſr ponit᷑ caſus īpediēs pro/ Ca. XI greſſum ppli ad terrā ,pmiſſionis. Et pōitur mltiplex caſus impediens.primo murmurationis populi. ſecūdo obiurgationis moyſi.ca.xij.tertio deſperatiōis exploratorū.xiij.ca.quarto ſeditionis chore ⁊ ſibi adiunctox.ca.xvj. quinto cōmotionis ppli ,pter penuriā aquarū.xx.ca.ſexto ex inuaſione oſtium. ibi: Miſit interea. Circa primū ponitur duplex murmuratio.prima ex īpatientia laboris. ſecunda ex concupiſcentia saporis.ibi: Uulgus quippe. Circa primū dicitur ſic: n Ortū eſt mur.po.quaſi dolen.pro labore. quia p ſpacium triū dietarū ambulauerunt vna die ſm Ra.Sa.vl᷑ quia per tres dies continuos fuerāt in itinere ſm alios:quia

☙ a Pepones porriq̄. Grego. Carnaliū mentes ꝓ amore ſeculi dura q̄dā quaſi q̄dā mollia ⁊ dılectabilia ferre parate ſūt. Dū in hac vita rerū culmina apprehēdere conant: ceſſationē a mundi labore dūſperat: q̄etis dulcedinē pſuadet: ⁊ tñ veſana iniquorū mens pluſ aſſequi aſpera carnaliter: q̄ꝫ tenere blanda ſpiritalit̄ gaudet. Plus acerbitate fatigatiōis q̄ꝫ q̄etis dulcedine paſcit̄. Sic iſraelite dū refectionē manne dſup pciperēt: ab egypto ollas carniū: pepones: porros cepaſq̄ cupiebāt. Significat enī māna gratiā
B ſuauiſſimi ſaporis ad refectionē vite interioris bene vacātib⁹ deſup datā. Olle carnium carnalia opa viſiſ tribulationū laborib⁹ q̄ſi ignib⁹ excoq̄eda. Pepones: terrenas dulcediēſ. Porri ⁊ cepe: q̄ cū lachrymis comedūt̄: difficultatē pñt̄ vite: q̄ nō ſine luctu agit̄: et cū lachrymis amatur. Māna igit̄ dſerētes cū peponibus ⁊ carnib⁹ porros cepaſq̄ queſierūt: q̄r pūerſe mentes dulcia grē p q̄etē dōa deſpiciūt: ꝓ carnalib⁹ voluptatib⁹ laborioſa huius vite itinera etiā lachrymiſ plena cōcupiſcūt: cōtēnūt habere vbi ſpiritualiter gaudeant: ⁊ deſiderātes appetunt vbi carnaliter gemāt.
C b Cōgrega mihi.lxx.⁊c. Gre. Sicut plerumq̄ iuuenes dicuntur qui nulla cōſilij grauitate premūt̄: ita ſenes nō eos ſcriptura vocat qui ſola grauitate tēporū: ſed morū grauitate ma
Sap.4.b turi ſunt. Unde ſenectus venerabilis eſt non diuturna: neq̄ numero annoꝝ cōputata.
Ibidem Cani autem ſunt ſenſus hominis: et etas ſenectut̄ vita immaculata. Hinc ad moyſen dicitur: Cōgrega mihi.lxx. viros de ſe. iſra. q̄s tu noſti ꝙ ſenes populi ſint. In quibus verbis ſenectus cordis notatur: cum tales iubentur elegi ſenes q̄ ſciuntur. Si enim corporis ſenectus quereretur: a tantis ſciri poterant a quantis videri. Cū ꝟo dicitur: quos tu noſti ꝙ ſenes populi ſint. patet quia ſenectus mentis non corporis eligatur.

Quod cū audiſſet iratus ē: et accenſus in eos ignis domini deuora- a
uit extremā caſtrorū partē. Cūq̄ clamaſſet populuſ ad moyſē: orauit moyſes dominū ⁊ abſorpt⁹ ē b
ignis. Uocauitq̄ nomē loci illi⁹ incenſio: eo ꝙ ſucceſus fuiſſet cōtra eos ignis domini. Uulg⁹ q̄p- c
pe promiſcuum quod aſcenderat cum eis flagrauit deſiderio carni- d
um ſedens ⁊ flens: iūctis ſibi pariter filijs iſrl̄: ⁊ ait: Quis dabit e
ꝗ carnalia opera viſis tribulationum laboribus coquenda.
nobis adveſcendum carnes? Re- f
cordamur piſcium quos comedebamus in egypto gratis: in men- g
tem nobis veniunt cucumeres ⁊
a ꝗ terrene dulcedines. b ꝗ difficultates vite pſētis q̄ nō ſine luctu agitur: et tamen cū lachrymis amatur.
a pepones porriq̄ et cepe ⁊ allia. h i
Anima noſtra arida eſt: nihil aliud reſpiciūt oculi noſtri niſi man. k
†Erat aūt man quaſi ſemen coriādri coloriſ bdellij. Circūibatq̄ po- l
pulus: ⁊ colligens illud frāgebat m
mola ſiue terebat in mortario: coquens in olla et faciēs ex eo tortulas ſaporis quaſi panis olea- n
ti. Cunq̄ deſcenderet nocte ſup o
caſtra ros: deſcendebat pariter ⁊ man. Audiuit ergo moyſeſ popu- p
lum flentem ꝑ familias ſingulos ꝑ oſtia tentorij ſui. Iratuſq̄ eſt furor domini valde: ſed et moyſi intoleranda res viſa eſt: et ait ad dominum: Cur affliriſti ſeruū tuum? Quare non inuenio gratiā coram te? Et cur impoſuiſti pondus vniuerſi populi huius ſuper

ita poterāt incedere de nocte in colūna ignis: ſic̄ et de die: vt habet̄ Exo. xiij. Sed cōtra hoc q̄d dicit̄ hic de labore itineris: videt̄ illō quod habetur Deut̄. viij. Adduxit te dñs de⁹ tu⁹. xl. annis ꝑ deſertū. ⁊ ſequit̄ ibi: Ueſtimētū tuū quo operiebaris nequaq̄ vetuſtate defecit: ⁊ pes tuus non eſt ſubtritus. Dicendū ꝙ illud bñficiū habebat locū in bonis hominibus ⁊ nō in malis: ſicut ⁊ manna erat valde ſapidum bonis ⁊ malis inſipidum: vt habet̄. j. ⁊ hoc patet ex modo loquendi quo dicitur hic: Ortū eſt murmur populi. quia quando intelligit̄ de bonis dicit̄ pplſ dñi vel pplus me⁹: vel quid huiuſmodi determinās ad bonū. q̄ñ āt de malis: dicit̄ abſq̄ determiatiōe. ſic̄ Exo. xxxiij. Populus iſte dure ceruicis eſt. a Deuorauit extremā caſtrorum partē. Extremū aūt accipitur dupliciter. ſ. de pte ſupiori ⁊ inferiori: ⁊ ſcḋm hoc ꝑ extremā partē caſtroꝝ intelligitur vulgus ſcḋm aliquos. ſcḋm alios ꝟo intelligunt̄ maiores de populo. ⁊ hunc ſenſum ſequitur Ra. Sa. dicens ꝙ ſeniores populi qui erant principales meruerant mortem: et nadab ⁊ abiu cū eis quando viderūt deum: vt dictū fuit Exo. xxiiij. ſed quia dñs eo tēpore quo data erat lex de nouo: noluit īmiſcere luctū cū gaudio de receptiōe legis: ideo diſtulit mortē nadab ⁊ abiu vſq̄ ad dedicatiōnē altariſ: vt hēt̄ Leui. x. Mortē aūt. Lxx. ſeniorum vſq̄ ad iſtum locum in quo fuerunt negligētes de repreſſione murmurationis populi quem tenebantur regere ſicut et moyſes: ⁊ quia forte murmurauerunt cum populo.
b Et abſorptus eſt ignis. i. extinctus. c Uulg⁹. Hic conſequenter ponitur murmuratio ex concupiſcentia ſaporis: vbi primo ponitur dicta murmuratio. ſecūdo moyſi afflictio. ibi: Audiuit ergo moyſes. tertio domini cōſolatio. ibi: Et dixit dominus. quarto promiſſi īpletio. ibi: Uenit ergo moyſes. quinto peccati punitio. ibi: Adhuc carnes. Circa primum oſtenditur murmuratio eſſe iniuſta ratione cibi petiti. cū dicitur: Uulgus quippe ꝓmiſcuum ⁊c. iſti erant egyptij conuerſi ad iudaiſmū. ſicut dictū fuit Exo. xij. d Flagrauit deſiderio. i. ardenter deſiderauit. Carnium. non eſt in hebreo nec habet̄ in libris correctis: quia non ſolum deſiderauit carnes: ſed etiam piſces ⁊ alia: vt infra ſubditur: e Quis dabit nobis ad veſcendum carnes? patet iſta petitio ꝙ ſit iniuſta: q̄r adduxerant ſecum de egypto multa animalia: vt habetur Exo. xij. Nec poteſt dici ꝙ eſſent conſumpta: quia infra. xxxij. ca. dicitur: Filij autē ruben ⁊ gad habebāt pecora multa ⁊c. ideo inde poterant habere carnes: ſed ꝓpter ſuam auariciam parcebant ſuis animalibus: ⁊ q̄r deſiderabant carneſ magis delicatas: ꝓpter quod domin⁹ quaſi ſatiſfaciens eorum deſiderio miſit eis coturnices. † Exo.16.a
f Recordamur piſcium quos comedebamus in egypto gratis. i. pro paruo precio: et non poteſt itelligi ꝓ nihilo. cum etiam palee ad conficiendum lateres non darentur eis gratis: vt habetur Exo. v. g In mentem nobis veniūt cucumeres. dicunt aliqui ꝙ ſunt cucurbite: alij āt ꝙ eſt aliud genus terrenaſcentiū. h Pepones. i. melones. i Porriq̄ cepe ⁊ allia. per iſta deſignāt̄ cibaria que comedebāt cū iſtis quaſi cū ſalſamento vel cōdimēto. ſicut Eſdre. iiij. Memores ſalis quod in palatio comedimus: id eſt ciborum ſale conditorum. Secundo oſtēditur murmuratio iniuſta ratione cibi habiti. cum dicit̄: k Nihil aliud reſpiciunt oculi noſtri niſi man. quod tamen habebat in ſe omnem ſaporis ſuauitatem: vt habet̄ Sap. xvj. Man enim ſiue manna habebat triplicē ſaporem. vnus erat naturalis: ⁊ erat quaſi ſapor melli: vt habetur exo. xvj. alius ſupernaturalſ: ⁊ hic duplex: q̄r bonis ſapiebat ꝓut volebāt. ſapiebat eī piſces cū dſiderabāt piſces: ⁊ deſiderātib⁹ carnes: ſil̄r ꝯuertebat̄ eis in ſaporem carnis. ⁊ ſic de alijs cibis magis deſcendendo in ſpeciali. et hoc eſt quod dicitur Sap. xvj. Subſtantiā eñi tuā ⁊ dulcedinem tuā quā in filios habes oſtendebas: et deſeruiens vniuſcuiuſq̄ voluntati: ad quod quiſq̄ volebat conuertebatur. Et eadē ratione malis hominibus erat cibus inſipidus qui de natura ſua erat dulcis. Erat autē man quaſi ſemen coriandri: in figura ⁊ quantitate: ſed non in colore. ideo ſubditur: l Coloris bdellij. quod eſt albū ⁊ lucidum ſicut cryſtallus. m Frangebat mola ⁊c. hoc faciebant mali quib⁹ erat cibus inſipidus. ⁊ ideo querebāt ibi ſaporem per diuerſas vias: tamen ex decoctione non meliorabatur: ſed magis ſapor dulcis immutabatur in peius per decoctionem. ideo ſubdit̄: n Quaſi panis oleati. i. in cuius piſtatiōe oleum miſcebat̄. o Cunq̄ deſcenderet nocte ſuper caſtra ros: deſcēdebat pariter ⁊ man. Primo enim cadebat pruina quaſi ſtramentū māne: poſtea manna: ⁊ tertio ros quaſi ei⁹ operimentum prout plenius expoſitū fuit Exo. xvj. p Audiuit ergo moyſes. Hic ponitur afflictio moyſi habentis curam populi: cui intolerabilis videbatur ꝓpter maliciā eius. ⁊ patet littera vſq̄ ibi:

☙ Ut deſcen.   ☙ Non poſſū

G a Ut deſcendā. Iſid. In tredecima māſione deſcendit ſpiri/
tus ſup ſeptuaginta viros electos: ⁊ dominus deſcendit ī nu
be ⁊ retraxit de ſpiritu q̄ erat ſup moyſen: ⁊ īpoſuit ſup .lxx. vi/
ros. Deſcendente enim in nube carnis xp̄o: diffuſa eſt ꝑ fidem
ſpū̄ſſancti gratia ſup populos: ex ſeptuaginta gentiū linguis
electos: veniteꝗ ſup omnes donū illō
virtutis celeſtis q̄ quondaȝ fuerat in
moyſe ⁊ ꝓphetis. b Et auferā de
ſpiritu tuo: tradāꝗ eis vt ſuſten. ⁊c.
Aug⁹. Alia littera. Et auferā de ſpū
q̄ in te ē: ⁊ ponā ſup eos: ⁊ ſuſtinebūt
tecū impetū ppl̄i: ⁊ nō portabis illos
tu ſolus ⁊c. Pleriꝗ latini nō vt i gre
co eſt trāſtulerūt: ſed dixerūt: Auferā
de ſpiritu tuo qui eſt in te: ⁊ ponā ſup
eos: aut ponā in eis: et fecerūt ſenſum
laborioſuȝ ad intelligēdū. Putari eī
poteſt de ſpiritu ipſius hoīs dictuȝ:
quo humana natura complet̄ corpore
adiuncto: que conſtat ex corpore ⁊ ſpi
ritu: quē etiam animā dicūt. vn̄ Pau
1.Co.2.c lus: Quis hoim ſcit q̄ ſūt homis: ni/
ſi ſpūs hominis qui in ipſo eſt? Sic et
que dei ſūt nemo ſcit niſi ſpūs dei: Et
qđ poſtea adiūgit: Nos aūt nō ſpūm
huius mundi accipimus: ſed ſpirituȝ
qui ex deo eſt: oſtendit aliū eſſe ſpiritū
dei cuius ꝑticeps ſit ſpūs hominis ꝑ
gratiā dei. Quis poſſit etiā (ſicut alij
interꝑtati ſunt) intelligi ſpūs dei. cuȝ
dicit̄: de ſpiritu tuo qui eſt in te: q̄ꝛ ſit
etiā noſter q̄ dei eſt: cū accipim⁹ eum:
ſicut de iohanne dictū eſt: in ſpiritu ⁊
virtute helie. Non eniȝ anima helie in
eū fuerat reuoluta. Quod ſi q̄dā he
retici opināt̄: quid dicūt in eo qđ ſcri/
4.Reg.2.c ptum eſt: Spiritus helie requieuit ſu/
per heliſeū: cū iā ille haberet aīam ſu/
ā: niſi quia dictū eſt de ſpū dei: vt ēt
per illū operaret̄ talia qualia ꝑ heliaȝ
operabat̄: nō ab illo recedēs vt iſtum
poſſet implere: aut ꝑtitus minor eſſet
in illo vt poſſit in iſto eſſe. Deus enim
eſt qui poſſit eſſe in omnibus tant⁹ vel
totus: in quib⁹ per illā gratiā eſſe vo/
luerit. Nunc aūt cū ſcriptū ſit: Et au/
ferā de ſpiritu qui eſt ſup te: nec dictū
ſit de ſpiritu tuo: facilius ſoluit̄: q̄ꝛ in/
telligimus nihil aliud ſignificare vo/
luiſſe niſi ex eodeȝ ſpiritu gratie illos
quoꝗ habituros adiutorium ex quo
habebat moyſes: vt ⁊ iſti haberēt quā
tū deus vellet: nō vt ideo moyſes mi/
nus haberet. c Sexcenta milia pe
ditū hu. po. ſunt. Aug⁹. Alia littera.
Sexcenta milia peditū in quib⁹ ſū in
ipſis: ⁊ tu dixiſti: carnes dabo eis ⁊c.
Queritur vtrū hoc moyſes diffiden/
do dixerit an querēdo? Sed ſi putaue
rimus eū diffidendo dixiſſe. queritur
cur h̄ ei nō exprobrauerit dn̄s: ſicut ꝙ
ad petrā vn̄ ꝓfluxit aqua videt̄ de do
mini poteſtate dubitaſſe? Si autē dixe
rimus eū modū queſiuiſſe quo fieret:
Reſpōſio dn̄i q̄ dicit̄: Nūq̄d man⁹ do
mini nō ſufficiet? q̄ſi redarguētis vide
tur ꝙ illi nō crediđiſſet. Sed meli⁹ pu
to intelligi dn̄m ita reſpondiſſe: tanꝙ
modū quē ille querebat dicere noluerit: ſed potius opere ipſo
Luce.1.d potentiā ſuā demōſtrare. Poterat eni ⁊ marie dicenti: Quō fi
et iſtud: qm̄ virū nō cognoſco? a calūniantib⁹ obijci: qđ min⁹
crediderit: cū illa modū queſierit: nō de virtute dei dubitaue/
Ibidem rit. Qđ aūt reſpōſū eſt illi: Spūſſanct⁹ ſupueniet in te: ⁊ vir/
tus al. obum. ti. poterat etiā ſic reſpōderi: quō hic: Nunquid
ſpirituiſancto impoſſibile eſt: q̄ ſupueniet in te? ac ſi idē ſenſus
conſeruaretur. Sed Zacharias talia dicens incredulitat' ar/
guitur: ⁊ voc' oppſſe pena plectit̄. De⁹ eī nō de v̄bis: ſȝ ď cor
dib⁹ iudicat. alioq̄n poterat moyſes excuſari niſi in eū clara eſſȝ
dei ſnīa

• me? Nunq̄d ego concepi omneȝ
hanc multitudinē vel genui eaȝ:
vt dicas mihi porta eos in ſinu
tuo ſicut portare ſolet nutrix infā/
tulū: et defer i terrā ꝓ qua iuraſti
patrib⁹ eoꝝ? Unde mihi carnes
vt dem tante mltitudini? Flent
corā me dicentes: Da nobis car/
nes vt comedamus. Nō poſſū ſo
lus ſuſtinere omneȝ hūc populū: a
quia grauis eſt mihi. Sin aliter b
tibi videt̄: obſecro vt interficias
me et iueniā gratiā in ocul' tuis:
ne tantis afficiar malis. Et dixit c d
§ de .lxx. linguis electos.
b dn̄s ad moyſen: Congrega mihi e
ſeptuaginta viros de ſenioribus
§ grauitate morum.
iſrael quos tu noſti ꝙ ſenes po/
puli ſint ac magiſtri: ⁊ duces eos f
ad oſtiū tabernaculi federis: faci
§ in nube carnis.
a eſcē ibi ſtare tecū: vt deſcēdā ⁊ lo/
a § ſcđo. ſ. q̄ in te ē ꝑ gratiā ⁊c.
b quar tibi: ⁊ auferā de ſpiritū tuo: g
tradamꝗ eis vt ſuſtētēt tecū on⁹ h
populi ⁊ non tu ſolus graueris. i
Populo quoꝗ dices: Sāctifica/ k
mini (cras cōedet' carnes. Ego
eni audiui vos dicere: Quis da/
bit nobis eſcas carnium? Bene
nobis erat in egypto) Ut det vo
bis dn̄s carnes ⁊ comedat': Nō
vno die nec duobus vel quinꝗ
aut decē nec viginti dieb': ſȝ vſꝗ
ad menſem dierū: donec exeat ꝑ l
nares veſtras ⁊ vertat̄ in nauſeā:
eo ꝙ repuleritis dn̄m q̄ in medio m
veſtri eſt: ⁊ fleuerit' corā eo dicē/
tes: Quare egreſſi ſumus ex egy
pto vt periremus i ſolitudie? Et
c ait moyſes ad dn̄m: Sexcēta mi/ n
lia peditū huius populi ſūt: ⁊ tu o
dicis: dabo eis eſū carnium mēſe

a Nō poſſū ſolus ſuſtinere. quō cōqueritur ꝙ ſolus ſuſtineret
onus ppl̄i. cū de ꝯſilio ietro ꝯſtituerit tribunos ⁊ cēturiōes?
q̄ꝛ ſcđm Ra. Sa. ſeptuaginta ſenes qui cū eo erāt īſtituti ad re/
gimē populi iā mortui erāt: vt dictū eſt in principio capituli.
Ul' ſcđm alios dicētes ꝙ illi q̄ fuerūt mortui ab igne nō fuerūt
de maioribus populi: ſȝ de vulgarib⁹.
illi aūt q̄ erāt īſtituti ſup ꝑplm cū moy
ſe ītromittebāt ſe tm̄ de t̄ꝑalib⁹. moy/
ſes aūt volebat habere etiā adiutoriū
in ſpiritualib⁹. b Sin aliter tibi vi
detur: obſecro vt interficias me. i. acci
pias animā meā de vita ꝑſenti ad te.
c Ne tātis afficiar malis. timebat eī
moyſes ne malicia ppl̄i eſſet ſibi occa/
ſio ruendi in malū īpatiētie. d Et di
xit dn̄s. Hic ꝯñr ponit̄ cōſolatio dn̄i. D
Et primo q̄ntū ad ppl̄i curā. ſcđo quā/
tū ad cibi ꝓuiſionē. ibi: Populo quo
ꝗ. Circa primū dicit̄: e Cōgrega
mihi ſeptuaginta viros ⁊c. Ra. Sa. di
cit ꝙ iſti fuerūt ꝑpoſiti filiorū iſrl' cum
eſſent ī labore egypti: et q̄ꝛ cōpatiebā/
tur eis nō artabāt eos ad implenduȝ
numerū laterū: ꝓpter quod flagella/
ti fuerūt ab exactorib⁹ pharaonis: vt
habetur Exo. v. ideo meruerūt aſſumi
ad regimē populi loco illoꝝ qui mor/
tui fuerant: ⁊ cū hoc habuerūt ſpiritū
ꝓphetie: vt. ī. habet̄. Scđm alios fue
runt idē ſenes qui prius regebāt ppl'ȝ
in tēporalib⁹ ⁊ tūc cū hoc impoſita eſt
eis cura in ſpūalibus: ꝓpter qđ rece/
perūt de nouo ſpūȝ ꝓphetie: q̄ꝛ ad ſpi
ritualia ꝓmouebant̄. f Et duces
eos ad oſtiū tabernaculi. in oculis to
ti⁹ ppl̄i: vt in timore ⁊ reuerētia habeā
tur. g Et auferā de ſpū tu. i. de cu/
ra tua. h Tradāꝗ eis. vt partito
in alijs onere leui⁹ tibi ſit. Alit̄ expōi/
tur: De ſpiritu tuo. i. de ſpiritu gratie
tibi date. ⁊ tūc nō eſt intelligenduȝ ꝙ
aliquid ſit ablatū moyſi ⁊ traditū ali/
is: ſed fuerunt illuminati abſꝗ dimi/
nutiōe gratie moyſi: ſicut a lumīe vni/
us candele illumināt̄ plures abſꝗ ſui
luminis diminutione. Sciendū tm̄ ꝙ
ſimilitudo iſta non tenet q̄ntū ad cau/
ſam effectiuā: itaꝗ donū gratie ī moy
ſe exiſtēs cauſaret gratiā in alijs effe/
ctiue: ſed tantū meritorie: in q̄ntū ad ꝑ
ces moyſi ad eius ſubleuationē alij fu
erunt illuminati. i Populo q̄ꝫ di
ces. Hic ponitur conſolatio contra de
fectum cibi. cum dicitur: k Sācti
ficamini. i. preparate vos ad recipien/
dum id quod petiſtis. Sāctificatio eī
in hebreo frequent̄ accipit̄ ꝓ prepara
tione. Ra. Sa. exponit: preparate vos
ad recipiendū punitionem ꝓpter ve/
ſtram murmurationē. ſicut dicit̄ Hie/
re. xij. Sanctifica eos in die occiſiōis. E
Et vtrunꝗ pōt intelligi: q̄ꝛ de⁹ diſpo/
nebat eis dare carnes ſicut petierāt:
⁊ eos punire ꝓ iniuſta petitione.
l Donec exeat per nares veſtras: q̄ꝛ
vomitus egrediens per os vt frequē/
ter fedat nares. m Eo ꝙ repuleri/
tis dn̄m: quātū in vobis eſt ex ingra/
titudine vr̄a. n Sexcēta milia ⁊c. ſ. ſ. j. ca. expreſſit numerū
eoꝝ ſexcēta ⁊ tria milia q̄ngēti. l. Dicendū ꝙ illi q̄ erāt vltra
ſexcēta milia fuerūt mortui in plaga ignis dicta in principio
ca. o Et tu dicis dabo eis ⁊c. Hic varie ſentiunt doctores
hebreoꝝ. dicit eni Ra. Aquiba ꝙ moyſes hic dubitauit de ī/
pletiōe verbi dei: ⁊ ad hoc inducit id qđ ſequitur de reſpōſiōe
dn̄i: Nunq̄d man⁹ dn̄i inualida ē? q̄ videt̄ eſſe reſpōſio ad du
bitantē vel deſperantē de impletiōe facti: ⁊ ideo peccauit ita
grauiter ſicut in aquis cōtradictionis de quibus habetur in
fra. xx. ca. Uerūtamen non fuit hic punitus ſicut ibi: q̄ꝛ illud

fuit factū

ītegro? Nūq̄d ouiū ⁊ boum mul/
titudo cedeṫ vt poſſit ſufficere ad
cibū: vel oēs piſces maris in vnū
congregabuntur vt ſatient eos?
Cui rn̄dit dn̄s:† Nūq̄d man⁹ do
mini inualida eſt? Jam nunc vi/
debis vtrū meus ſermo opere cō
a ſ lxx. erit moyſes ad ppl̄m et locut⁹ ē verba do/
mini: intus enim eſt dum ab ipſo docetur. cū tur/
bis loquitur: foras exire ꝓhibetur.
pleatur. Venit igitur moyſes et
narrauit populo verba dn̄i con/
gregans ſeptuaginta viros de ſe
niorib⁹ iſrael: quos ſtare fecit cir/
ca tabernaculum. Deſcēditq̄ do
minus p̄ nubē: ⁊ locut⁹ eſt ad eū:
auferēs de ſpū q̄ erat in moyſe: ⁊
a ſ ꝑ puritate cordis ⁊ capacitate intelligentie.
ſ laudem vite eorum exponit.
dās ſeptuagita viris. Cūq̄ re/
quieuiſſet in eis ſpiritus prophe/
tauerunt nec vltra ceſſauerunt:
Remāſerāt aūt in caſtr̄ duo viri:
quorū vnus vocabaṫ heldad: et

ſ ſed modū querit nō diffidit.

dei ſententia ꝙ diffidendo talia dixerit: Audite me increduli.
Nunquid de petra iſta educim⁹ vobis aquā? deinde ſequiṫ:
Et eleuata moyſes manu ſua ꝑcuſſit petraꝫ virga bis ⁊c. ad h̄
illā virgā in qua tanta miracula fecerat ſūpſit eaq̄ petrā ꝑcuſ
ſit: atq̄ inde ſolite virtutis eſt cōſecutus effectus. Verba ergo
quib⁹ ait: Nūquid ex hac petra edu/
cimus aquā: poſſent accipi ſic tanq̄ di/
ceretur: Nempe ex hac petra ſꝫ vrāꝫ
incredulitatē aqua educi non poteſt:
vt deniq̄ ꝑcutiēdō oſtēderetur diuini
tus potuiſſe fieri: qđ illi in infidelita/
te nō crederēt. Mařie q̄ꝛ dixerat: Au/
dite me increduli. Sed deus q̄ inſpe/
ctoꝛ eſt cordis quo animo dicta fuerit
Deu. 32.g indicauit. ait eni: Quoniā nō credidi
ſtis ſāctificare me in conſpectu filioꝝ
iſrael ⁊c. ac ꝑ hoc intelligit moyſē ita
dixiſſe tanq̄ ad incertū ꝑcuſſerit: vt
ſi nō ſequereṫ effect⁹: hoc p̄dixiſſe pu/
tareṫ. cū ait: Nūq̄d ex hac petra edu/
cimus vobis aquā? qđ in animo eius
omnino latent: niſi dei ſententia ꝓdi
F diſſet. Ecōtrario ergo debem⁹ hic in/
telligere verba moyſi de ꝓmiſſis car/
nibus querētis quō fieret: nō diffidē/
tis fuiſſe qn̄ ſentētia dei ſecuta nō eſt
que vīdicaret: ſed poti⁹ que doceret.
a Venit ergo moyſes. Orige. Alia
littera. Exijt inquit moyſes ad ppl̄m:
⁊ locutus eſt verba dn̄i. Donec verba
dei audit moyſes: ab ipſo doceṫ: intuſ
eſt: ⁊ in interioꝛibus ⁊ in ſecretis cōſi/
ſtit. Ubi vo turbis loquiṫ ⁊ pplo mi/
niſtrat: qui intus nō poteſt ſtare foraſ
exire diciṫ. Omnis eni doctoꝛ eccl̄ie
ſi de ꝓfūdioꝛib⁹ myſterijs tractat: et
occulta ſapiētie inter ꝑfectos ꝓferat:
intus eſt. Cū vo ad turbas loquiṫ ea
q̄ ꝓficiunt his qui foris ſunt: ⁊ q̄ vul
gus poteſt audire: foras exit et loqui/
tur ad populū verba dei. Intus erat
1. Coꝛ. 2. b Paulus cū diceret: Sapientiā loquimur īter ꝑfectos ⁊c. Ad
Eph. 4. g populū vo ꝓcedens ait: Omnis ſermo mal⁹ ex oꝛe veſtro nō
ꝓcedat: ⁊ qui furabatur iam nō furetur ⁊ ſimilia ⁊c.
b Auferens de ſpiritu q̄ e. ⁊c. Non intelligendum eſt quaſi
materialē ⁊ coꝛpoꝛeaꝫ ſubſtātiam: in. lxx. poꝛtiones ſecuerit: ⁊
vnicuiq̄ particulā dederit. Impium eniꝫ eſt intelligere hoc de
natura ſpiritusſancti. Sed moyſes et ſpiritus qui erat in eo q̄/
ſi clariſſimi luminis lucerna fuit. ex qua ſeptuaginta de⁹ accē/
dit: ad quos principalis luminis ſplendoꝛ aducit: ⁊ oꝛigo ipſi
us nihil damni ex deriuatione accepit. c Requieuiſſet. Ori
ge. Et requeuit ſuꝑ eos ſpiritus: et prophetauerūt omnes ⁊c.
Non legitur requieuiſſe ſpiritus niſi in ſanctis. Requieſcit ei
in his qui mundo ſunt coꝛde: qui purificant animas a pecca/
to. Sic vt non habitat in coꝛpoꝛe ſubdito peccatis: etiā ſi habi
tauit aliquando. Nō eni poteſt pati ſocietatē mali. Certū ē au
tem in tempoꝛe peccati eſſe in coꝛde cuiuſq̄ ſpūm malū: ⁊ age/
re partes ſuas. Cum datur ei locus per cogitationes malas ⁊
concupiſcentias: contriſtatus (vt ita dicam) fugatur ſpirituſ/
Eph. 4. g ſanctus. vn̄: Nolite contriſtare ſpiritūſanctū in q̄ ſignati eſtis
⁊c. Peccātes ergo cōtriſtamus ſpiritūſanctū. Bene agētes re
quiē ei paramus. Quod ergo ait de ſeptuaginta p̄ſbyteris: q̄ꝛ
ſpūs requieuit in eis: laudem vite eoꝝ ⁊ virtutes expoſuit.
Orige. Et requieuit in eis vel ſuꝑ eos ſpiritus: ⁊ pro. ⁊c. Cō
tinuo opaṫ ſpūs nec ociū patiṫ: vbi opādi materia digna ſup/
peditat. In omnibus ergo qui ꝓphetauerunt requieuit ſpiri/
Eſa. 11. a tus: ſed nō ſicut in ſaluatoꝛe: propter quod de eo dictū ē: Exi/
bit virga de radice ieſſe: et flos de radice eius aſcendet: ⁊ reqe
uit ſuper eum ſpūs dn̄i: ſpūs ſapiētie ⁊ intellec. ⁊c. Vide enim
quia ſuper nullum aliuꝫ ſpiritus domini requieuiſſe hac ſeptē
plici virtute deſcribiṫ: per qđ diuini ſpiritus ſubſtantia (quia
vno nomine non poterat) diuerſis vocabulis explanaṫ: requi
Joh. 1. c eſcere ſuper eū ꝓphetaṫ. Hic quoq̄ iohānes ait: Qui miſit me
baptiçare in aqua hic dixit mihi: Super quē videris ſpūm de
ſcendētē ⁊ manentē ſuꝑ eum ipſe eſt. Addidit eni ⁊ manenteꝫ
ſuꝑ eum: vt eſſet hoc ſignum in ſaluatoꝛe: quod in alio nō poſ/
Eſa. 53. c ſet oſtendi. de illo enim ſolo dictum eſt. Quia peccatū non fe/
cit: nec inuentus eſt dolus in oꝛe eius. Quia eni ſolus eſt qui
peccatū nō fe.

peccatū nō fecit: ideo in illo ſolo māſit ⁊ ꝑmanſit ſpiritus. Cō
ſtat ergo reliquos omnes fuiſſe ſub peccato: nec cōgruit vt tē
poꝛe peccati dicamus ſpiritū manſiſſe in eis. Ipſe enim moy/
ſes cū iā ſpūꝫ accepiſſet ſeipſū peccaſſe teſtaṫ. cū diceret: Au Su. 20. b
dite me increduli. nūquid de petra iſta ꝓducemus aquā vo/
bis? In his eni dictis nō ſanctificauit
deum. i. nō cōfiſus ē in virtute dei. Cū
ergo hec loquereṫ nō de ſpiritu ſācto:
ſed d̄ ſpiritu peccati loquebaṫ. Certū
eſt ergo alios ꝓphetas aliquādo ha/
buiſſe ſpirituꝫ dei: aliq̄n nō habuiſſe.
Hinc ⁊ dauid ait: Et ſpūm ſāctū tuuꝫ Pſ. 50.
ne auferas a me. in quo oſtenditq̄ po †Eſa. 50 a
teſt auferri. In ſequentibus vo tanq̄ cr. 59. a
ablatū repopoſcit. Redde mihi letici/ Ibidem
am ſalutaris tui: ⁊ ſpiritu pꝛincipali
confirma me. Salomonē quoq̄ nemo 3. Reg. 3. b
dicit niſi in ſpirituſancto iudicia iudi
caſſe: vel tēplū dn̄o ꝯſtruxiſſe: aut rur Ibidē. 6. a
ſus in ſpūſancto demonib⁹ tēpla feciſ Ibi. 11. c
ſe? aut impijs mulieribus latera flexiſ
ſe? Propheta quippe etiā a domio ab Ibi. 13. a
do miſſus eſt in bethel: ⁊ in ſpiritu dei
verba dn̄i locutus eſt: nō tamē in eo/
dē ſpiritu preceptū dn̄i p̄uaricatus eſt
quo ꝓhibitus erat mādu care panem
in bethel: ideo occiſus ē a leone. Ego
autē (licet nō vſq̄quaq̄ ꝓnunciem)
hec puto eſſe etiā quedā cōmunia ho/
minū geſta: q̄ q̄uis peccato careāt: nō
tamē digna videntur quibus interſit
ſpirituſſanct⁹: vt cōnubia legitima ca/
rent quidē peccato: nō tamen quādo
actus coniugales geruṅt ſpūſſanctuſ
datur: etiam ſi propheta operaṫ. Alia
eniꝫ plura ſunt in quibus ſola ſufficit
vis humana: nec res indiget neq̄ de/
cet ſpirituſſancti adeſſe pꝛeſentiam.
d Remāſerant aūt in caſtris duo vi
ri ⁊c. Non negligentia precepti domi/
ni: ſed deuotione humilitatis īdignoſ
ſe iudicantes: ꝑceptione tāti muneris: ideo iudex coꝛdiū de
us dignos eos iudicauit et oſtēdit. ¶ Quid inq̄t

Nico. de lyra

fuit factū in publico coꝛā tota multitudine filioꝝ iſrael. ⁊ iō
ſtatim fuit determinata punitio. ſ. ꝙ nō intraret terrā ꝓmiſſi
onis: ſed iſtud fuit factū in ſecreto. ſ. coꝛā deo tm̄: ⁊ iō pena
nō fuit ſtatim impoſita qm̄ aliter ſūt puniēda pctā publica et
ſecreta. Ra. Sa. dicit ꝙ moyſes nō peccauit hic. ⁊ ad hoc in/
ducit illud quod diciṫ ca. ſequenti de moyſe a dn̄o. Qui ī om
ni domo mea fideliſſimus eſt. ⁊ hoc idem dicunt doctoꝛes no
ſtri dicentes ꝙ moyſes nō dubitauit de impletione verbi dei
ſed quia modus impletionis nō erat ſibi reuelatus: queſiuit
de modo implendi: nec in hoc peccauit. ſicut nec beata virgo
maria quando petiuit ab āgelo: Luc. ij. Quomodo fiet ⁊c.
⁊ ſic exponendum eſt illud. a Nunquid ouium ⁊ boum
multitudo cedeṫ ⁊c. ac ſi dicat implebiṫ ne verbū tuū ꝑ hunc
modū vł aliū? b Cui rn̄dit dn̄s: nūq̄d man⁹ dn̄i inualida
eſt? ac ſi diceret: potētia mea pōt īplere h̄ multis modis cum
ſit infinita. modū tn̄ iſtū nō reuelabo tibi vbo: ſ; oſtendā fa/
cto. ideo ſubdiṫ: Iā nūc videbis ⁊c. ſequiṫ: c Venit igiṫ
moyſes. Hic ꝯn̄r deſcribiṫ impletio diuini ꝓmiſſi. ⁊ p̄mo q̄/
tū ad partē cure alijs imponēde. ſc̄do q̄tū ad cibi ꝓuiſionē.
ibi: Vent⁹ autē egrediēſ. Pꝛimū pꝫ in lr̄a ex p̄dict̄ vſq̄ ibi:
d Prophetauerunt nec vltra ceſſauerūt. dictio hebꝛaica q̄
ponitur hic eſt equiuoca ad addere ⁊ ceſſare. ⁊ ſm̄ h̄ exponiṫ
oppoſito mō ab hebꝛeiſ. Uno modo ſic: Prophetauerṫ ⁊ nō
addiderūt. i. illo tm̄ die prophetauerunt ⁊ non vltra. Alio
modo ſic: Prophetauerūt ⁊ nō ceſſauerūt. i. non fuit ablatuſ
ab eis ſpūs ꝓphetie. licet non continue ꝓphetarēt. ⁊ hūc ſen
ſum ſequitur noſtra tranſlatio que videṫ verioꝛ: q̄ꝛ ſpiritus
pꝛophetie erat eis datus ad regimē populi vt dictū eſt. ⁊ iđo
nō eſt veriſimile ꝙ habuerint tm̄ vno die: ſed durāte eoꝝ regi
mine ⁊ hoc oſtendit lr̄a p̄cedēs: Cūq̄ requieuiſſet in eis ſpūs.
⁊ ſequiṫ: e Remāſerant aūt in caſtris. non ex contēptu ſed
ex humilitate: reputantes ſe indignos tāta ꝓmotione: ⁊ iđo
receperūt donū dei ſicut ⁊ alij. ideo ſubditur:

Sup q̄s

G a Quid inquit emularis ꝛc̄. Grego. Pia mēs paſtoꝝ
quia nō ꝓpriā gl'iam ſed auctoris ꝗrit: ab omnib⁹ vult iu
uari qd̄ facit. Fidelis enī p̄dicator optat ſi fieri valeat vt
veritatē quā ſolus loq̄ nō ſufficit: ora cūctoꝝ ſonēt. Un/
de cū ioſue duobus in caſtris remanētib⁹ ꝛ ꝓphetantib⁹
vellet obſiſtere: ei p moyſen dici
tur: Quid emula. ꝓ me? Quis
tribuat vt omnis ppl's ꝓphetet:
det ei ſpūm ſuū? ꝓphetare enim
omnes voluit qui bonuꝫ qd̄ ha/
buit nō inuidit. b Coturnicū
multi. Ra. Carnal' pplus iudeo
rū ſūpto celeſti cibo carnes deſi/
derauit: ſed deus ita iudiciū cō/
tēperauit vt puniret malos: nec
fragilib⁹ alimoniā denegaret: et
in ipſa conceſſione aliq̄d ſpirita/
le innueret. Nō enī ferarū nō q̄/
drupedū nec terreſtriū aīalium
eſū tribuit: ſꝫ volucrū: vt diſce/
rēt ſupna mag' deſiderare ꝙ̄ ter
rena: ſpiritalia ꝙ̄ corpalia. Aui
um enī natura ex aquis ꝓceſſit:
ſed in aere habitationē acquiſi/
uit ſibi. Qui ergo volucres co/
medunt: ab imis ad ſuperna cor
leuare monentur: vt licet in ter/
renis corporibus degāt: animo
ſemper celeſtia petant: ſm illud
1. Co. 10. a Apoſtoli: In carne ambulātes
Phil. 3. d non ſm carnem militamus. No
ſtra autem conuerſatio in celis
eſt. c Sepulchra concupiſcē
tie. Iſido. Tertiadecima māſio
eſt in ſepulchris concupiſcentie:
vbi populus faſtidiens celeſtem
panem: carnes egyptias deſide/
rauit: mſtos que ſubito vorauit
incendium. Quibus docemur
vt qui conuerſationem ſeculi re/
linquimus: et egyptias ollas. i.
carnalium deſideriorum feruo/
res: non murmuremus cōtra ce/
leſtem panē: nec virulētias egy/
ptiorum qui ſunt magnarū car/
nium: ſed ſimplicē māne cibū. i.
purā celeſtemq̧ vitā agam⁹. Si
enim poſt perceptā angelicā mā
nam: que eſt celeſtis vita vel do/
ctrina: rurſus carnes egyptias
.i. carnales ſeculi voluptates: ꝛ
cōcupiſcentie priſtine appetimus
nauſeam: ſtatiꝫ igne domini tor/
quebimur: deſideriūq̧ nr̄m ver/
Mat. 23. c tetur in tumulos: vt ſim⁹ ſepul/
chra dealbata: que foris parent
ſpecioſa: intus plena ſunt oſſib⁹
mortuoꝝ et omni ſpuricitia.
d Venerūt in aſeroth ꝛc̄. Hie/
ro. Quartadecima manſio ē in
ſolitudine pharan: q̄ in atria ver
tit. In hac aarō ꝛ maria propter
ethiopiſſā ꝯtra moyſen murmu/
rāt: ꝛ hoc prudēs lector attēde: ꝙ poſt conſūmatā ī duo
denario virtutē (q2 ſupbiuit iſrael ꝛ in ſepulchris cōcu/
piſcētie carnes egyptias deſiderauit) rurſus fundamē/
tum iacit: ꝛ atria. i. veſtibula virtutis ingredit': oſtēdēs
nobis eos qui ſtant poſſe cadere: ꝛ qui ceciderunt poſſe
reſurgere. Poſitus eſt enim ieſus in ruinam et in reſur/
Luc. 2. d rectionē multorum. Qui ait per ꝓphetam: Nūq̄d q̄ ca/
dit nō adijciet vt reſurgat? Iſido. Quartadecima mā
ſio eſt in ſolitudine aſeroth. In hac aarō ꝛ maria offēde
runt detrahētes fratri ꝙ vxorem alienigenā accepiſſet: ꝛ
illico maria lepra pcuſſa effloruit: q2 ſacerdotalis plebs
xp̄o ſaluatori adūſus eccl'iaꝫ de gētib⁹ ꝯgregatā derogās
lepra pctī pfūdit'. Nec redit ad dī tabernaculū: donec ple
nitudo gētiū itrauerit. Tūc eī p̄ſtinā recipiet ſanitatē cū
ſeptiformis ſpūs agnitio ad veniā reduxerit eam.

alter medad: ſuper quos requieuit a
ſpiritus: Nā et ipſi deſcripti fue/ b
rāt: ꝛ nō exierāt ad tabernaculuꝫ.
Cunq̧ ꝓphetarēt in caſtris: cu/ c
currit puer ꝛ nunciauit moyſi di
cēs: Heldad ꝛ medad ꝓphetant
in caſtris. Statī ioſue filiuſ nun
miniſter moyſi ꝛ electus e pluri
bus ait: Dn̄e mi moyſes ꝓhibe d
a eos. At ille: Quid inquit emula

a ſ ꝓphetare omnes voluit qui bonum quod ha
buit non inuidit

ris ꝓ me? Quis tribuat vt oīs
populus ꝓphetet: ꝛ det eis dn̄s
ſpiritū ſuū? Reuerſuſq̧ eſt moy/
ſes ꝛ maiores natu iſrl' in caſtra.
Uēt⁹ āt egredieſ a dn̄o arreptaſ e f g
trās mare coturnices detulit et
dimiſit in caſtra itinere quantū
vno die cōfici poteſt ex oīni pte
caſtroꝝ p circumitū: volabātq̧ h
in aere duobus cubitis altitu/
dine ſuper terrā. Surgens ergo
populus toto die illo ꝛ nocte: ac
b die altero cōgregauit coturnicū
multitudinem: qui parū decem i
choros: ꝛ ſiccauerūt eas per gy k

ſ carnale deſiderium.

ruꝫ caſtroꝝ. † Adhuc carnes erāt l
in dentibus eoꝝ: nec defecerat
huiuſcemodi cibus: ꝛ ecce furor †
domini cōcitatus in populū p/
cuſſit euꝫ plaga magna nimis.
c Uocatuſq̧ eſt ille loc⁹ ſepulchra
concupiſcentie: Ibi enī ſepilierūt
populum qui deſiderauerat car
nes. Egreſſi auteꝫ de ſepulchris
d concupiſcentie venerunt in aſe/
roth: ꝛ manſerunt ibi.

a Sup quos requieuit ſpūs. q̄ requieſcit ſup humiles: ſm ꝙ dicit'
Eſa. lxvj. ſm trāſlationē Lxx. Sup quē requieſcet ſpūs me⁹: niſi ſu
p humilē ꝛ quietū? ꝛc̄. Nā ꝛ ipſi deſcripti fuerāt ꝛc̄. Dicit Ra. Sa.
ꝙ moyſes volēs cōpeſcere murmur populi cōtra ſe ſi plures accipe/
ret de vna tribu ꝙ̄ de alia: accepit de qualibet tribu ſex ſenes q̄ ſūt
ſiml' accepti. lxxij. ſ; q2 de⁹ p̄cepat tm̄ d. lxx. iō
accepit. lxxij. cedulas ſcribēs ī q̄libꝫ ſaquē.
i. ſenex: exceptis duabus cedulis in quib⁹ ni/
hil erat ſcriptū: ꝛ illas cedulas poſuit in va/
ſe vbi non poterant videri. dicens: lxxij. ſeni
bus ꝙ quilibet acciperet ibi vnaꝫ cedulā ad
fortunā: ꝛ qui acciperet cedulaꝫ nō ſcriptam
ſignū erat ꝙ deus nolebat eū cū ſenib⁹ com/
putari. ꝛ ideo dicitur de iſtis duobus ꝙ ipſi
deſcripti fuerāt: qui cedulas ſcriptas habue
rant. c Cucurrit puer ꝛ nunciauit. dicunt
hebrei ꝙ iſte fuit gerſon filius moyſi.
d Dn̄e mi moyſes prohibe eos. dicit Ra.
Sa. ꝙ ꝓphetabāt de morte moyſi futura: et
ꝙ ioſue introduceret pplm̄ in terrā ꝓmiſſio/
nis loco eius. ꝛ ideo ioſue motus fuit ad hoc
dicendum: ne videret' appetere ꝓpriā gl'iam
ꝛ magiſtri ſui mortē. Expoſitores autē noſtri
dicunt communiter ꝙ mot⁹ fuit eo ꝙ vide/
batur eſſe contra reuerentiam moyſi: ꝙ in ab
ſentia eius prophetarent quaſi moyſes nihil
feciſſet ad hoc ꝙ recepiſſent ſpiritum prophe/
tie: propter quod ſubdit moyſes: Quis tri/
buat vt omnis populus prophetet ꝛc̄. ꝛ ptꝫ:
e Uentus aūt. Hic cōſequēter ponit' imple G
tio ꝓmiſſi ꝙ̄tū ad cibi ꝓuiſionē. f Egre/
diēs a dn̄o. i. virtute diuina excitatus.
g Arreptas trās mare coturnices. ſ. ī ara/
bia vbi multū abūdant. h Uolabantq̧ ī
aere duob⁹ cubitis vt poſſent capi ſine labo/
re: q2 nō oportebat ad capiendū eas ſurſum
leuari aut deprimi. i Qui parū decē cho
ros. i. q̄ min⁹ accepert' accepert' in tāta quāti
tate. Eſt aūt chorus genus menſure: ꝛ conti/
net decē ephi: vt habet' Ezechie. xlv. De quā
titate aūt ephi dictū eſt Exo. xvj. ꝙ gomor q̄
eſt decima ps ephi cōtinet quaſi quartā ꝛ di/
midiā pariſieñ. ſm dicta Iſidori ꝛ Papie. i.
tantū de aridis quantū vnū vas continens
quartā et dimidiā cōtineret. ꝛ ſic ephi cōtinet
quantū vas. xv. quartarū. ꝛ p cōſequēs cho/ † Ps. 77.
rus continet quātū vas. xxxvij. ſextariorū et
dimidij. Uerius tn̄ credo ꝙ quātitas huius
menſure eſt nobis incerta: ſicut ꝛ de alijs fre
quēter dictū eſt: eo ꝙ multū variant' ſm di/
uerſa tēpora ꝛ varias regiōes. k Et ſicca
uerūt eas p gyrū caſtroꝝ. i. mūdauert' eas a/
mouendo inteſtina extra caſtra. Aliter expo
nūt alij ſicut littera ſonat: ne p humiditatem
nimiam putreſcerent: q2 ſufficiebant ꝓ cōme/
ſtione vſq̧ ad menſem: vt predictū eſt. ꝛ huic
expoſitioni conſonat littera hebraica q̄ ſic ha
bet: Et extenderunt eas p gyrum caſtrorum.
l Adhuc carnes. Hic conſequenter ponit'
punitio pctī cōmiſſi. ꝛ patet littera: Qui dſi/
derabāt carnes. non eſt de textu. Ca XI

Moraliter.

m† Interea ortū eſt murmur popu/
li ꝛc̄. Per hoc aūt ꝙ ignis acceſus a dn̄o cōbuſſit murmurātes cō/
tra eū. ſignificatū fuit ꝙ ignis gehēne cōburet murmuratores con/
tra potētiā vel equitatē diuine iuſticie. c† Uulgus q̄ꝫ ꝓmiſ. qd̄
aſcē. cū eis ꝛc̄. p iſtos q̄ flagrauerūt deſiderio carniū ſignificāt' reli
gioſi mēdicātes: potiſſime q̄ poſt factā ꝓfeſſionē in paupcula reli/
gione in qua nihil eis ꝓmittitur ꝙ̄tū ad vitā p̄ſentē: niſi auſteritas
et paupertas: et tamen volunt nimis laute viuere ac etiā delicate. ꝛ
frequenter hoc contingit illis qui in ſeculo minus habuert'. nec ſūt
contenti illis que adminiſtrantur eis. cum tamen ſuffeciſſent eis in
ſeculo pauciora: et acriter murmurant contra illos qui pro victu il/
lorum procurando fideliter laborant: ſicut populus iſte cōtra moy
ſen nequiter murmurabat. Per hoc autem quod dicitur in fine ca/
pituli: † Et ecce furor domini concitatus in populum percuſſit
eum plaga magna nimis ꝛc̄. ſignificatur ꝙ dicti murmuratores
queruloſi percutientur a deo igne gehennali. Per hoc autem ꝙ

Locutaq̧ ē

ante pcuſ

ante percuſſionem iſtam dominus dedit eis in abundātia magna coturnices que ſunt aues delicate quaſi ſatiſfaciens eorū irratiōabili deſiderio: ſignificatur ꝙ dñs aliquādo ꝯdeſcēdit petitionibus malorū hominū ad eoꝝ interitū: eo ꝙ fit eoꝝ oratio in peccatū. † Cur impoſuiſti pondus vniuerſi pp̄li huius ſup me. Per hoc autē ꝙ moyſes plenus ſciētia tā acquiſita ꝙ̄ infuſa: ⁊ cū hoc tantā gratiā habebat erga dominū ꝙ loquebatur cū eo ſicut homo loqui ſolet cū amico ſuo: ⁊ tñ petiuit adiutores ad regimen populi. daꝛ exemplū eccl'ie ꝓlatis ⁊ curatis ꝙ nō abhorreant homīes bone vite ⁊ ſufficiētis litterature ſibi datos a deo in adiutoriū oneris ſui ſupportādi predicando et confeſſiones audiendo: ſed magis eos diligāt ⁊ foueant et multiplicationē eoꝝ deſiderēt repellētes ꝯtrariū conſulentes. dicentes cū moyſe: Quid emularis pro me: quis tribuat vt oīs pp̄lus ꝓphetet et det eis deꝰ ſpūm ſuum?

¶ In ca. xj. vbi dicitur in poſtilla: Deuorauit extremā caſtrorum partem.

Additio. j. Per hoc quod dicitur hic: Extremā. nō intelligitur an iſta deuoratio ſit de vulgo vel de maioribus: qꝛ ſolum oſtendit ꝙ hec deuoratio nō fuit per omnia caſtra: ſed ad quandā partē: q̄ tñ fuerit illa pars non determinaꝛ in littera: nec culpandi ſūt ſeniores tanꝙ̄ negligentes de repreſſione murmurationis populi: qꝛ ſi ſic moyſes ⁊ aaron etiā fuiſſent culpandi qui magis tenebanꝛ ad regimē pp̄li: ſed tā iſti ꝙ̄ illi ex duricia pp̄li ſūt excuſabiles. vñ nec littera facit mentionē īponēdo huiuſmodi culpā populo murmuranti. vnde ⁊ opinio Ra. Sa. non tenetur ab alijs expoſitoribus hebreorum.

¶ In eodem ca. xj. vbi dicitur in poſtilla: ſm aliquos dicit ꝙ illi qui fuerunt mortui ab igne non fuerunt de maioribus.

Additio. ij. Aliter videꝛ magis proprie diſtinguēdum in hac materia: vt. ſ. ſeniores conſtituti tribuni ⁊ hmōi de cōſilio ietro intēdebāt tm̄ de iudicialibus inter partes vt expreſſe habeꝛ. ſ. Exo. xviij. vbi de illis dicitur: Et iudicabūt pp̄lm omni tp̄e: ſed hic petebat moyſes adiutoriū habere in regimine populi totiꝰ vniuerſali ꝓut ꝑtinebat ad materiā de qua hic agiꝛ. vnde dicit: Nūquid cōcepi omnē hāc multitudinē vt dicas mihi: porta eos in ſinu tuo: ſicut portare ſolet mulier infantulū. Ex quo patet ꝙ h̄ adiutorium a moyſe h̄ petitū erat ad regimen ſeu curā vniuerſalē pp̄li: qđ eſt altioris rōnis ꝙ̄ iudicare tm̄: qua ratione receperūt ſpiritū ꝓphetie: qꝛ ille pp̄lus in primitiuis ꝓphetis cōmuniter regebaꝛ ⁊c. ¶ In eo. ca. xj. vbi diciꝛ in poſtilla Ra. Sa. dicit ⁊c. Congrega mihi. lxx. viros ⁊c.

Additio. iij. Iſta electio de. lxx. ſenibꝰ que moyſi fuit cōmiſſa: nō videꝛ ꝑncipaliꝛ ꝯſiſtere in labore egyptiaco ⁊ hmōi: ſꝫ potiꝰ in grauitate moꝝ ⁊ honeſtate vite. vñ glo. in h̄ loco dicit ſic: In his verb̄ ſenectꝰ cordis notaꝛ: ſi eī corporꝭ ſenectꝰ quereꝛ a tātꝭ ſciri poterat a quātis videri. cū xp̄o diciꝛ: Quos tu noſti ꝙ ſenes pp̄li ſūt: ptꝫ ꝙ ſenectꝰ mētis nō corporis eligaꝛ. hec in glo. ¶ In eo. ca. xj. vbi diciꝛ in poſtilla: Et auferā de ſpū tuo. i. de anima tua.

Additio. iiij. Ad quorūdā in h̄ ca. cōtētoꝝ ab illo loco vbi dr̄: Quis dabit nob̄ ad veſcendū carnes ⁊c. vſq; ibi: Et det eis dñs ſpūm ſuū vlteriorē declarationē occurrūt aliq̄ inquirēda. Primū cur moyſes q̄ cōiter in alijs exceſſibꝰ pp̄li miſericordiꝛ ſe habebat intātū ꝙ in pctō vituli petebat deleri a libro dei niſi eis pcereꝛ: vt. ſ. Exo. xxxij. ⁊ ēt ꝓ murmuratoribꝰ orauit ⁊ ceſſauit ignis. vnđ. ſ. Nu. xvj. ca. in h̄ tñ loco nō ſe cōuertit ad orādū deū ꝓ populo: ſꝫ ſolū ad ſubtrahēdū ſe a regimīe pp̄li dicēs: Nō poſſū ſolꝰ ſuſtinere onus pp̄li ⁊c. Secūdo q̄rēdū ē de h̄ qđ dr̄: Cur impoſuiſti pōdus pp̄li huiꝰ ſup me ⁊c. videꝛ eī ꝙ hmōi pōdus fuit īpoſitū moyſi h̄ petētī ſeu volētī: vt hr̄. ſ. Exo. xxxiij. in additiōe. Tertio querēdū videꝛ de h̄ qđ dr̄. Vñ mihi carnes ⁊c. vt dem multitudī: flēt enī corā me ⁊c. dicētes: Da nob̄ carnes vt māducemꝰ. cū ipi nō videāꝛ h̄ petiuiſſe a moyſe. dixerūt eī: Quis dabit nobis ad veſcēdū carnes. in q̄ videꝛ potiꝰ a deo tacite hoc petiuiſſe: a quo cetera dabanꝛ ſibi: ⁊ ſic incōuenienter videbaꝛ dici a moyſe. Vñ mihi carnes: qꝛ h̄ ab ipſo nō petebant ſibi dari: ſed a deo: ⁊ hoc habebat in ꝑtāte ſua. Quarto querēdū videꝛ cur dicit: Nō poſſū ſolus ſuſtinere ⁊c. quia ad ſatiſfaciendū huic petitioni nō videꝛ facere ꝙ eſſet ſolꝰ aut cū ſocietate cū hoc nō poſſet impleri niſi potētia diuīa q̄ ſimiliter poſſet cū moyſe ſolo ſicut etiā cū ſocijs. Ad quorū ſolutionē ꝑmittēda ſūt duo. Primū: qꝛ in hoc loco pp̄ls peccauit peccato cōcupiſcētie inordinate. habebāt enī cibū ꝯtinuū ſuauiſſimū ⁊ ſalubrē. ſ. māna ⁊ ſine labore: ⁊ tñ cū h̄ cōcupiſcebāt inempta cibaria. ſ. cepe ⁊ allia: quod ad concupiſcētiā valde inordinatā ꝑtinet. vnde vocatus eſt locus ille. j. eodem capitulo ſepulchrū ꝯcupiſcētie: ſm qđ vitiū ꝯcupiſcētie ſꝫ p̄hm in. iij. Ethic̄. eſt puerile vitiū: nō ſolū qꝛ cōtingit ſepe pueris: ſed ſꝫ ſimilitudinē quandā. ⁊ hoc ꝓpter tria ſm ſctm̄ Tho. in ſecūda ſcđe. q. clxij. ar. ij. ī corpore q̄ſtiōis. Primū qꝛ ſicꝰ puer nō attēdit ad ordinē rōnis: ſic ꝯcupiſcentia rōnē nō audit: vt in vij. Ethic̄. Secundum: qꝛ ſic puer ſi ſue volūtati dimittaꝛ creſcit in ꝓpria volūtate: vt Eccl. xxx. ca. Filius dimiſſus a correctione euadet ꝑceps. ſic ⁊ cōcupiſcētia ſm Aug. in. vij. cōfeſſionū: ſi ei ſatiſfiat malꝰ robur accipit. Tertiū ſimiliꝛ q̄tuꝫ ad remediū. vñ. iij. Ethic̄. diciꝛ: Quemadmodū puerū oportet ſm preceptū pedagogi viuere: ſic ꝯcupiſcibile ꝯſonare rationi. ¶ Dicendū igiꝛ ad primū queſitū ꝙ moyſes noluit pro hac vice ꝓ pp̄lo orare: vt dñs ꝓuideret de his que petebāt: ne eoꝝ malicia augereꝛ vt dictū eſt. ¶ Ad ſecundū dicenduꝫ ꝙ licet moyſes acceptaſſet ſeu petiuiſſet regimē pp̄li ſibi a deo cōmiſſū: hoc tñ intelligebaꝛ inq̄tū eſſent ꝯſētanei rōne ſalteꝫ ſicut homines adulti: nō aūt vt pueri. ⁊ iđ cōquerēs dicebat: vt dicas mihi porta eos in ſinu tuo ſicut portare ſolet nutrix infantulū. q. d. licet ſuſtinuiſſem pōdus pp̄li q̄ ſe haberet vt hō adultꝰ: nō tamen poſſum ſuſtinere eos qui ſe habent vt infantuli in ſinu nutricis ſue: ⁊ hoc ꝓpter puerilitatem huiꝰ vitij: vt dictū eſt. vnde dicit p̄hus in. j. Ethic̄. Nihil differt etate iuuenis. vel ſm mores iuuenilis. ¶ Ad tertiū dicenduꝫ ꝙ petitio populi in hoc loco poſſet dupliciter interp̄tari: qꝛ aut ipſi petebāt habere qđ cōcupiſcebāt miraculoſe a deo. ⁊ hoc erat grauiꝰ: nā appeteꝛ ꝙ deꝰ ꝑtermitteret ordinē nature ad ſatiſfaciendum ſupflue cōcupiſcētie magis vitioſū eſt: cū magis deuiet ab ordine nature. ¶ Alio mō pōt intelligi hec petitio per humanā induſtriā: ſicut ſolent duces ꝓcurare vt apportenꝛ cibaria ſuis exercitibus: ⁊ hoc eſt leuius cū nō ſit ꝑter ordinē nature. vñ moyſes volens interp̄tari hoc dubium ad meliorē ꝑtē dixit: Flent corā me dicētes: Da nobis carnes vt comedamus. q. d. nō petūt hoc ſibi fieri miraculoſe qđ eſſet maxime inordinatū: ſed petūt a me vt eis ꝓcurē ꝓpria induſtria: qđ tamē nō poſſū. vnde dicit: Vnde mihi carnes ⁊c.

¶ Ad quartū dicendū ꝙ qꝛ vitiū hoc erat puerile: ideo populus ille q̄tū ad hoc īdigebat regimīe pedagogi vt dictū ē: nō pōt aūt maxima multitudo pueroꝝ ſub vno regi pedagogo: quia requirūt magis particulariꝛ inſtrui nec ad inuicem cōgreganꝛ ſi ſunt in magna multitudīe. vnde dicit: Audiuit ergo moyſes populū flentē ꝑ familias ⁊ ſingulos in oſtio tentorij ſui: ex quo patet ꝙ erant diuiſi ab inuicē ⁊ nō cōgregati: ſed pp̄lus ex viris adultis cōgregatus etiā ſi ſit magnꝰ poteſt ſub vno duce regi ſeu ordīari. ⁊ iđ ſequiꝛ: Nō poſſū ſolꝰ ſuſtinere ⁊c. q. d. ſi multitudo eſſet q̄ſi adultoꝝ in vno loco ſociatoꝝ: forte poſſem eis ſatiſfacere. Cōſequēter circa h̄ qđ ſeq̄tur in lr̄a: Cōgrega mihi. lxx. viros q̄s tu noſti ꝙ ſenes pp̄li ſunt: querendū videꝛ cur fuit h̄ electio moyſi cōmiſſa: nā ſenectꝰ in h̄ loco ad lr̄am ītelligiꝛ nō numero annoꝝ cōputata: nā ꝓut ait Grego. Si de corporꝭ ſenectute q̄rereꝛ nō oporteret dici: q̄s tu noſti ꝙ ſenes pp̄li ſūt. ſenectꝰ enī corꝑalis nō ſolū a moyſe ſed a cūctis vidētibꝰ dinoſciꝛ. hec ille. Cū aūt ſenectꝰ mētalis de qua hic agiꝛ a ſolo deo vere conſpiciaꝛ: q̄ cor intueꝛ: vt. j. Regꝭ. xvj. talium electio non erat moyſi committenda: ſꝫ potius illi ſenes fuiſſent a deo nominandi: ſicut beſeleel ⁊ ooliab electi fuerunt a deo nominatim ad opus tabernaculi ſupra Exo. xxxj. Similiter in ſucceſſorem moyſi ioſue fuit electꝰ nominatim a deo: vt. j. Deuꝛ. xxxj. Itē ſi forte ꝓpter aliquaꝫ cauſā hec electio fuiſſet cōmittenda: querendū videꝛ cur non fuit pp̄lo cōmiſſa: ſic. j. Deuꝛ. j. dr̄: Date ex vobis viros ſapiētes ⁊c. ꝑ hoc eī ꝙ pp̄ls elegit ſuos maiores magis pax pp̄li cōſeruabaꝛ: videnꝛ enī oēs quaſi aliquā ꝑtē habere in ꝑncipatu: vñ ⁊ oēs talē ordinationē amāt ⁊ cuſtodiūt: vt in. ij. Politic̄. Ad qđ dicēdū ꝙ ſm p̄hm in. ij. Politic̄. inter ſp̄es regiminis alicuius cōmunitatis precipua eſt illa in qua vnus ſꝫ virtutē principaꝛ: deꝰ voluit ꝙ moyſes toti pp̄lo tanꝙ̄ ꝑfectior ceteris ꝑeeſſet vt pp̄ls dei ſub optima ſpecie regimīs regeretur: qꝛ tamē ꝓpter impfectionē populi moyſes ſolus nō ſufficiebat. vñ dicit. ſ. Nō poſſū ſolus ſuſtinere. diſpoſuit deus vt ſui coadiutores eſſent ab ipſo moyſe electi: vt ſub eo eſſent tāꝙ̄ inferiores: et ſic populi regimen principaliter eſſet monarchicum: quod eſt optimum. ideo dicit: Cōgrega mihi. lxx. viros q̄s tu noſti: qꝛ tñ regimē ariſtocrarchicū ī q̄ regimīe multi ꝑncipanꝛ ſm virtutē ē bonū regimē citra ſcđm: iđ deꝰ voluit ꝙ illi electi eſſent ſenes pp̄li. ſ. virtuoſi vt dictum eſt. et ſicut hec ordinatio. lxx. viroꝝ predicto mō electorum eſt mixta ex

regno monarchico: inq̃ʒtum vnus ꝓncipaliter preſidebat. et
ex ariſtocrachia inq̃ʒtū multi ſūt q̄ ſm virtutē ſub illo vno pſi
debāt. Participabat aūt hoc regimē de monarchia inq̃ʒtū ex
toto populo iſti fuerūt electi ⁊ in equali numero de qualibet
tribu: vt habeť in poſtilla eo. ca. Cōſiderādū tñ ꝙ hec electio
lxx. viroꝝ nō fuit cōmiſſa pplo: tū ꝓpter rōnē iā dictā. ſ. vt re/
gimē eſſet ꝓncipaliter monarchicū: tū q꞉ iſti eligebanť ad ſta/
tū ꝓpheticū. oēs enī iſti ſic electi ꝓphetauerūt: vt ptʒ in h̄ ca.
Cōſtat aūt ꝙ ppl's neſciret diſcernere qui viri eſſent magis diſ
poſiti ad donū ꝓphetie obtinendū: q꞉ hoc reſpicit ꝑfectiones
intellectuales. qd̄ aūt legiť Deuť. j. Date ex vobis viros ſapiē/
tes: intelligiť de electione tribunoꝝ ⁊ cēturionū ⁊ hmōi q̄ fue
rūt electi ad iudicia ꝑticularia inter ꝑtes exercēda: vt ibidem
manifeſte patet: ⁊ tales eligebanť ex bona cōuerſatiōe ⁊ fama
celebri: q̄ etiā a pplo pñt cognoſci: q̄ quidē electio hmōi cēturi
onū nō erat cōtra rōnē monarchici regimis: q꞉ ipſi iudicabāt
tm̄ de minorib⁹: maiora aūt moyſi referebāt: vt. s̄. Exo. xviij.
qd̄ nō legiť de. lxx. viris hic elect'. Coſequēter circa hoc qd̄ di
ciť in lr̄a: Auferā de ſpū tuo tradāqꜫ eis. Videndū eſt an hoc
qd̄ diciť de ſpū tuo intelligať de cura tua. ſ. vt in onere regimi/
nis quod totaliter erat ſup moyſen in alijs partito: leui⁹ rema
neret in ipō moyſe hmōi on⁹: an cū d̄r de ſpū tuo: intelligať de
ſpū gr̄e ipi moyſi grať date: q̄ q̄dē duo modi exponēdi ponūť
in poſtilla: ſed prim⁹ nō ꝯſonat lr̄e: ſcd̄s āt modus verioꝛ vide
tur: nā de ſpū gr̄e q̄ data erat moyſi fuit datū. lxx. viris: qd̄ in
telligendū eſt ꝓut in poſtilla. nō ꝙ ꝑ hoc fuiſſet aliq̄d ablatū
ab ipſo moyſe ⁊ alijs traditū: ſʒ ꝙ fuerūt illumiati abſqꜫ dimi/
nutione gr̄e moyſi: ſic a lumine vni⁹ cādele plures illuminan/
tur ſine ſui diminutiōe ꝓut in poſtilla: q̄ quidē ſimilitudo vi/
deť tenere etiā q̃ʒtū ad cām effectiuā: licet hoc videať negari a
poſtillatoꝛe. Glo. cū in hoc loco ſic dic̄: Moyſes ⁊ ſpūs q̄ erat
in eo quaſi clariſſimi lumis lucerna fuit. ex qua. Lxx. deus ac
cēdit. ad q̄s ꝓncipalis lumis ſplēdoꝛ aduenit: ⁊ oꝛigo ipſi⁹ ni/
hil damni ex diminutione accepit. hec ĩ glo. Ex q̄ māifeſte pa/
tet ꝙ ſpūs ſeu lumē gr̄e in ſenioꝛib⁹ illis fuit deriuatū a lumie
gr̄e qd̄ erat in moyſe ſine ſui diminutiōe. Circa qd̄ duo ſūt at
tendēda. Vnū eſt ꝙ ſpūs ſeu gr̄a de qua hic agiť. ⁊ in glo. p̄di
cta ꝑ lumē oſtendiť: nō eſt lumē nature q̄ a ſolo deo creāte da/
tur: nec lumē gr̄e gratū faciētis q̄ a ſolo deo iuſtificāte ꝯferť:
nec lumē glie ꝑ qd̄ rōnal' creatura a ſolo deo bt̄ificať: ſʒ debet
intelligi ſpūs ꝓphetie q̄ eſt quoddā lumē in q̄ manifeſtanť ve
ritates q̄ ꝑ ꝓphetiā reuelanť a deo ipſi ꝓphe. vñ ⁊ ad Epheſ.
v. Omne qd̄ māifeſtať lumē eſt. Q꞉ aūt ſpūs iſte de quo h̄ agiť
ſit ꝓpheticus ſatis ptʒ ex lr̄a. cū d̄r: Cumqꜫ req̄euiſſet in eis ſpi
ritus ꝓphetauerūt. ſpūs enī ꝓpheticus in ꝓmis patrib⁹ ve. te
ſta. requirebať in rectoꝛib⁹ ꝓncipalib⁹ ppl'i: vt ptʒ diſcurrēdo
fere ꝑ rectoꝛes ꝓncipales a moyſe vſqꜫ ad dauid: patet etiā de
Saule. j. Reg'. x. ꝙ cum eſſet vnct⁹ in regno ꝓphetauit. vnd̄
⁊ iſti q̄ aſſumebanť ad regimē pp'o ĩ coadiutoꝛes ipi moyſi cō
ueniebat vt haberēt ſpūm ꝓpheticū. Secūdū ē ꝙ illūiatio ꝓ/
ꝓphetica q̄ a deo ꝓncipaliť ē: q̄nqꜫ tāgit mētes ꝓphaꝝ mediā/
tib⁹ angelis: vt ptʒ de ipſo moyſe in ꝓmoꝛdio ſue aſſumptiōis
ad ꝓpheticū ſtatū: Exo. iij. ⁊ de abraā: Gen̄. xviij. ⁊ de multis
alijs: ⁊ qd̄ magis eſt: ꝙ etiā inter angelos eandē beatitudinē
poſſidētes ſupioꝛes illumināt īferioꝛes ſm Diony. in. viij. ca.
ce. hierarchie. ⁊ eodē mō pōt intelligi circa. lxx. viros. ſ. ꝙ lu/
mē ꝓpheticū in mēte moyſi a deo infuſū ꝯfoꝛtabat lumē natu/
rale ipſoꝝ ſenioꝝ ⁊ māifeſtabat eis veritatē de his q̄ ꝑtinebūt
ad ſtatū regimis ppl'i: ita ꝙ ꝓncipalitas hui⁹ illuminatiōis eſt
in ſolo deo. ſecūdaria xo illumiatio actiua in ipſo moyſe ſicut
⁊ luna recipit lumē ab ipſo deo mediāte ſole. Et h̄ videť ſona/
re lr̄a q̄ in h̄ loco dicit: Deſcēditqꜫ dñs ꝑ nubē ⁊ locut⁹ eſt ad
eū. ſ. ad moyſen. nō āt ſenioꝛib⁹. ſequiť: Auferēs de ſpū q̄ erat
in moyſe ⁊ dās. lxx. viris. Et notādū ꝙ vbi nos habem⁹: Au/
ferēs de ſpū q̄ erat in moyſe. poniť in hebꝛeo quoddā verbuʒ
ēquocū ad multa: nūqꜫ tñ reperiť idē ſignificare qd̄ auferre. ⁊
trāſlatio chaldaica in hoc loco poſuit quoddā verbū ſignifi/
cās idē qd̄ diffundere ſeu ꝓtēdere. ⁊ eſt ſenſus ꝙ deus diffu/
dit ſeu ꝓtēdit de ſpū q̄ erat in ipſo moyſe. ⁊ dedit. lxx. vir' mo
do p̄dicto. Et foꝛte in trāſlatiōe nr̄a ꝓmo fuit poſitū: Auferaʒ
de ſpū tuo. ſimiliť afferēs de ſpū q̄ erat in moyſe: qd̄ ſatis ꝯſo/
nat cū trāſlatione chaldaica: ⁊ poſtea ꝑ vitiū alicui⁹ ſcriptoꝛ'
fuit interpoſitū: ita ꝙ vbi dicebať afferam: poſitū fuit auferā
qd̄ nō bene lr̄e cōſonat nec ꝓpoſito ⁊c̄. Et notādū etiā ꝙ h̄ ex/
cellētia rationabiliť videť fuiſſe ꝯceſſa ipſi moyſi inť ꝓphas ce
teros ve. te. tū q꞉ fuit eximi⁹ ꝓpharū: ꝓut in ſcd̄a ſcd̄e. q. clx/
xiij. ar. iiij. in coꝛpe q̄ſtiōis. tū q꞉ ſolus inť illos dei eſſentiā in
hac vita exiſtēs vidit: ꝓut Aug⁹. in li. j. de vidēdo deum: de

moyſe ⁊ paulo teſtať. ⁊ iđ ꝯgrue angeloꝝ deū videntiū ꝓroga
tiuā habuit in illuminatiōe ꝓphetica. ſ. ꝙ ſicut de⁹ medianti
bus angelis illuminat mētes ꝓphetaꝝ: ſic mediāte ipſo moy
ſe ꝑ lumen ꝓpheticū ſibi a deo excellētiſſime collatū: lumē ꝓ/
pheticū tradereť illis. lxx. viris: tū q꞉ hoc ꝑtinebat ad maio/
rē ꝑfectionē regimis ppl'i. Si enī illi. lxx. viri recepiſſēt a deo
īmediate ſpūm ꝓpheticū ſicut moyſes īmediate recipiebat eſ
ſent quodāmodo oēs pares in hmōi regimine nō obſtante ꝙ
moyſes in maioꝛi copia recepiſſet hmōi ſpūm q̄ʒ illi. Nam ſm
ph̄m magis ⁊ minus nō variāt ſpēm. Ex quo poſſent ſeq̄ duo
incōuenientia. Primū eſt ꝙ dareť occaſio vt ppl's reputaret
eos equales in regimine et ſic populus nō regeretur monar/
chice: qd̄ ē optimū regimē vt dictū eſt. Scd̄m q꞉ poſſet ꝯtige
re aliqd̄ ſile illi⁹ qd̄ legiť. iij. Reg'. xiij. de ꝓpha illo q̄ aliū ꝓ/
phetā induxit ad trāſgreſſionē mādati dei dicēs: Et ego ſum
ꝓpheta ſilis tui: et angel⁹ locut⁹ eſt mihi in nomine dñi ⁊c̄. ex
quo poſſent cōtingere multe tribulatiōes in regimie vt ſatis
patet. In hoc loco valde cōmēdanda eſt humilitas moyſi: q̄
potius voluiſſet vt ſui coadiutoꝛes ei parificarēť ĩ ſpū ꝓphe
tie q̄ʒ ꝙ eſſent ſub ipſo ꝯſtituti: qd̄ ptʒ ex h̄: nā Joſue dicēte d̄
duob⁹ ꝓphetātib⁹ in caſtris: Dñe mi moyſes ꝓhibe eos. il/
le rñdit: Quid īquit emular' ꝓ me: q̄s tribuat vt oīs pplus
ꝓphetet: ⁊ det eis dñs ſpūm ſuū. q. d. vana eſt tua emulatio:
q꞉ ego poti⁹ vellē ꝙ nō ſolū iſti. lxx. ſʒ oīs pplus ꝓphetaret.
ĩ etiā vltra hoc vellē ꝙ nō ꝓphetarē: ex hoc ꝙ de⁹ accepit de
ſpiritu meo vt daret eis: ſicut modo fit: vt cēſeanť eſſe me mi/
noꝛes: ſed etiā vt haberēt ſpūm ꝓpheticū a deo īmediate ſibi
datū. ⁊ hoc eſt qd̄ dicit: Et det eis de⁹ ſpiritū ſuū. q. d. nō me/
um vel de me qd̄ nō ad modicā humilitatē reputandū eſt. nā
apl'i licet iā ſepe doctrinā xp̄i audiuiſſent: in qua maxime cō/
mendauit humilitatē: vt Mat. xj. Diſcite a me q꞉ mitis ſuʒ et
humilis coꝛde. in fine tñ imminēte paſſionis tp̄e de maioꝛita/
te cōtendiſſe leguť. vñ Lu. xxij. Facta eſt cōtētio inť diſcipu
los q̄s eoꝝ videreť maioꝛ eſſe. Moyſes tñ vt hic teſtať ſcri/
ptura nō ſolū illis. lxx. ſed etiā omnibus de populo parifica/
ri volebat vt dictū eſt. Tenendū eſt tñ ꝙ apl'i poſt confirma/
tionē ad maioꝛē gradū humilitatis attigerūt: ſequēdo doctri
nā xp̄i dicētis: Qui maioꝛ eſt veſtrū fiat ſic̄ mioꝛ ⁊c̄. Sicut pa
tet Luce in capitulo allegato.

Replica. Coꝛrectoꝛij ꝯtra Burgeñ. In libꝛo nu
meroꝝ vſqꜫ ad ca. xj. non ponit Burgē.
q̄ multa egeant pertractatiōe. In ca. itaqꜫ. xj. vbi poſtillatoꝛ
dicit gratiam moyſi in. lxx. viros partitā ſine ſue gratie dimi
nutiōe: ſicut multe candele ab vna accenduńť: ⁊ dicit illud q̄
ad moyſen non intelligi debere effectiue ſed meritoꝛie verius
hierarchice. Contra hoc Burgen. audacter ſe oppōit aſſerēs
in hoc ꝙ in ſpiritus diſtributione ad. lxx viros moyſes ſe ha/
buit effectiue: addens ꝙ ille ſpiritus diſtributus debeat acci
pi ꝓ ſpiritu ꝓphetie reſoluens ſe finaliter ad act⁹ hierarchi/
cos: volens ꝙ ſicut ſupioꝛ purgat ⁊ illuminat effectiue inferi/
oꝛem: ita et moyſes reuelando veritates cōfoꝛtabat lumē na/
turale in illis. lxx. viris. Sed ſic dicendo Bur. nōnulla ꝯtin/
gunt incōuenientia. Primū: quia ſic Burgen. recedit a pla/
na littere expoſitione. nam in littera diciť deū dixiſſe nō moy
ſen: Auferam de ſpiritu tuo tradamqꜫ eis. vbi de cauſalitate
ſpecialiter effectiua ad moyſen pertinente nulla fit mentio: ſʒ
potius oppoſitum: quia ſpiritus moyſi ex littera videtur ha/
bere rationē cauſe materialis: ex qua vel a qua reſpectu diui/
ne diſtributionis. cauſa autē materialis et efficiens non coin
cidunt ex. ij. Phyſicoꝝ. Secūdū incōueniēs qd̄ accidit Bur
gen. eſt ꝙ illa ratione qua moyſes hic ponitur cauſa effectiua
reſpectu actus vel habitus ſupnaturalis: eadē ratione ⁊ ba/
culus heliſei ⁊ virga moyſi ⁊ cetera inſtrumēta quibus facta
dicuńť miracula dicerentur habuiſſe rationē cauſe effectiue:
quod eſt contra communem ſcholam: niſi quis inſtrumen/
ta reducere vellet ad genus cauſe efficiēt'. de quo ſupra Exo.
viij. Tertium inconueniens ꝙ nullus ſuperioꝛ poſſet exerce/
re actū hierarchicū inferioꝛē: niſi cōferret ei gratiā vel habitū
ſupernaturalem quod eſt falſum: quia act⁹ hierarchici ex di/
ſpoſitione diuina oꝛiuntur: ⁊ hec diſpoſitio confertur nature
vt exerceat illos actus naturali oꝛdine docere pōt. Et de hoc
dictum eſt amplius ſup Exo. xxxiij. contra Burgen. digreſſi/
onem. Multa enim alia inconuenientia ſic dicenti cōtingūt.
de quibus tranſeo. Et ſi ille ſpiritus partitus debeat dici lu/
men prophetie prout vult Burgē. nō eſt cōtra poſtilla. ⁊ q̄ ad
h̄ ſequiť ꝙ moyſes in hui⁹ lumis diſtributiōe nullā cālitateʒ
effectiuā hēre potuit: nec ex lr̄a bñ intellecta habetur: ſic eniʒ
illd̄ nomē moyſi potuit hēre rōneʒ cauſe materialis reſpectu

multiplica

multiplicatiōis ei⁹ ꝑ deū nō ꝑ moyſen facte:ſicut coſta ad re-
ſpectu mulieris de qua materia. ſ. Gen. ij. correctorio vl. Eſto
bñ ꝙ moyſes in illo actu de quo ſermo potuerit eſſe miniſter ſi
cā ſicut ſacerdos euāgelic⁹ in ſacramētoꝝ adminiſtratiōe ⁊ ce-
teris actib⁹ hierarchicis:quo ad diſtributionē habituū ſuper
naturaliū rōnes Bur. q̄ eū ad ſic imaginādū mouerūt debiles
ſūt:qꝛ nihil ꝯcludūt niſi qd̄ ſupra dictū ē:videlicet ꝙ moyſes
circa. Lxx. viros habuit officiū purgādi ⁊ ceteros actus hie-
rarchicos exercēdi:ex q̄ nō habeť ꝙ ipē illis contulerit effecti
ue lumen ꝓpheticum quod ſupernaturale eſt:ſed ſolū effecti-
ue fecī qd̄ naturaliť ex ordīe hierarchico fieri oportebat. Stat
enī ꝙ q̄s alteri reuelet ꝓpheciā:q̄ tñ nō cōſtituet eū eſſe ꝓphe-
tā:ita ⁊ moyſes potuit eos hierarchice illūiare:nō tñ dare eis
ſpūm ꝓphetie. Nec ad hierarchicū quēcūq; creatuꝫ h̄ poterit
ptinere:qꝛ lumē ꝓpheticū ſicut a ſolo deo tearchice creať: ita
ab eo ſolo multiplicať. diffūdiť ⁊ tradiť: Quis a creatura hie-
rarchica ꝑ illumiatiōnē miniſterialiť deriueť nō effectiue:nec
ex hoc ſequiť vt infert Bur. hierarchicā inferiorē ⁊ ſuꝑiorē eē
pares:ſi a tearcha oēs imediate lumē recipiāt vt oñdit btūs
Diony. vbi. ſ. Nec oportet inť ſuꝑiores ⁊ iferiores hierarchi-
ci ordis ſꝑ eē diſtictionē ſpecificā:ſꝫ ſuffic̄ ſm̄ diuinā diſpoſi-
tionē eē eoꝝ ſubordinationē ſm̄ dignitatē hierarchici ordis.
Nec ſequiť ꝙ ppl's iudaic⁹ reputaſſent moyſen:⁊. lxx. viros
equales:ſi nō a moyſe effectiue ſpūm ⁊ lumē habuiſſent ⁊ ſic
hierarchia ceſſaret ⁊ nō eſſet regimē monarchicū qd̄ eſt opti-
mū. Opinio enī ppſi ad hoc nihil facit. Brocardicū q̄ꝫ eſt qd̄
Burgē adducit de falſo ꝓpha q̄ ſeduxit verum:vt patet. iij.
Reg. xiij. hic ei agiť de ver̄. electis ⁊ illuminatis hierarchice:
vbi falſi ſunt iptinētes:imo tal' deceptio poti⁹ locū haberet:
ſi a moyſe ille ſpūs effectiue dareť:qꝛ ꝯſtat moyſen fuiſſe pec-
cabilē ⁊ errare potuiſſe:ꝑ ꝯñs decipi ⁊ decipe:multo fortius
hoc etiam locū haberet in. Lxx. ab eo illuminat̄:ſi effectiue:
ſi aūt poniť a deo effectiue: ⁊ a moyſe miniſterialiť: tūc ceſſat
hmōi argumentū:nec h̄ in moyſe in ſpe humilitatis cōmēdā-
dum eſt:quod vt vult Bur. optauit omni populo a deo ime-
diate dari de ſpū dei nō ſuo:q̄ſi. Lxx. ſoluꝫ acceperint de ſpū
ſuo:⁊ ꝑ eū effectiue: nō enī act⁹ humilitatis ē ꝑuertere velle
ordinē hierarchicū a deo ab origine rerū inſtitutuꝫ:qd̄ fieret
ſi poneret ꝙ moyſes effectiue ſpūm ꝓphetie diſtribuiſſet:ꝓ
ut late. ſ. oſtenſum eſt auctoritate beati Dionyſij.

Glo. ordi.

A Locutaq; ē ma- Ca. XII
ria ⁊ aarō ⁊c̄. Orig̃. Ma-
ria plebs iudaica:moyſes
lex dñi ē:q̄ trāſit ad ꝯnubiū ethio
piſſe:eccl'ie. ſ. de gentib⁹ congrega
te. Hāc lex ſpiritalis accepit vxo-
rē:⁊ iō maria. i. ſynagoga idigna
tur:⁊ ꝯtrahit cū aarō:cū ſacerdo-
tibus. ſ. ⁊ phariſeis. Derogat er-
go vſq; hodie plebs illa:⁊ turpiſ
ei videť:qꝛ circūciſionē carnis nō
docet apud nos:nec obſeruantiā
ſabbati vel neomenie:nec ſacrifi-
cia ſanguinis:ſed circūciſionem cordis:⁊ ociū peccādi:
⁊ dies feſtos in azymis ſinceritatis ⁊ veritatis:⁊ ſacrifi-
cia laudis:nec pecudū:ſꝫ vitioꝝ victimas cedit. De his
q̄ de⁹ dīiudicat:et nuptias ethiopiſſe cōfirmat:⁊ moyſē
cū ea libenter habitare ſinit:mariā de caſtr̄ eijcit:⁊ por-
ro. i. lōge facit a tabernaculo teſtimonij:cū qua aarō eij-
citur:⁊ ipſa leproſa efficiť. Aſpice illā plebē:vide quāta
lepra peccati in illa eſt:quāta intelligētie caligo:quanta
obſeruantie feditas:ſed hec lepra nō eſt ꝑpetua. Ubi enī
cōpleri ceperit mūdi ſeptimana:reuocabiť ad caſtra. In
Ro. 11. c fine enī mūdi cū plenitudo gētiū ītrauerit vel introierit:
omnis iſrael ſaluabiť:⁊ marie lepra ceſſabit. Recipiet ei
decus fidei ⁊ ſplēdorē agnitiōis chriſti ⁊ reſtitueť vult⁹
eius cū fiet vnus grex ⁊ vn⁹ paſtor. Orige. Qꝛ detra-
xerūt aaron ⁊ maria moyſi correpti ſūt:maria etiā lepro
ſa efficiť:tāta enī fuit cura correctiōis:vt dū maria ꝑ ſe-
ptimanā fuiſſet in lepra:ppl's dei nō ageret iter ad ter-
rā ꝓmiſſionis:nec moueret tabernaculū teſtimonij. In
quo moneor ne detrahā fratri:ne derogē: nō ſolū ſactis
Ps̄. 49. ſed etiā quibuſlibet ꝓximis. vñ: Sedens aduerſus fra-
trem tuū detrahebas:⁊ aduerſum filiū matris tue pone
Ibi. 100. bas ſcandalū. Et alibi: Detrahentē occulte aduerſus ꝓ
ximū ſuū ꝑſequebar. His diuine ſcripture ſermonib⁹ ve
lut quibuſdam gladijs vtrinq; acutis obtrectandi ⁊ de-
rogandi vitium reſecať. Lepra enī cōſequiť detractātes
⁊ cacologos. Orige. Omnis etiam qui ſcripta moyſi
male intelligit:et ſpiritalem legem carnaliter ſuſcipit: de
trahit ei etiā qui de verbis ſpiritus carnaliter ſentit.
Myſtice Myſtice non ſolum iudei ſed heretici qui non recipi-
unt legeꝫ et prophetas detrahunt moyſi. Qui inpingūt
Exo. 2. c etiam ei ꝙ homicida fuit:quia egyptium iťerfecit:⁊ alia
multa etiam in alios prophetas blaſphemo ore concin-
nant. Ideo ſunt in anima leproſi: ⁊ eijciūtur ab eccleſia
dei. Uel heretici qui detrahunt moyſi: vel eccleſiaſtici q̄
detrahunt proximis. b Ethiopiſſam. Aug⁹. De vxo
re moyſi ethiopiſſa queritur vtꝝ ipſa ſit filia iethro:an al
teram duxerit vel ſuꝑduxerit: Sed ipſam fuiſſe credibi-
2. Pa. 20. le eſt:de madianitis quippe erat:qui in paralipomenon
ethiopes dicuntur:quando contra eos pugnauit ioſa-
phat. Nam in his locis diciť eos perſecut⁹ ppl's iſrl':vbi
madianite habitāt:q̄ nūc ſaraceni vocāť:ſꝫ nūc eoſ ethi
opes fere nemo appellat:ſicut ſolent locoꝝ ⁊ gentiū no-
mina plerumq; vetuſtate mutari.

a ſ ꝓphetia.
Locutaq; ē mā Ca. XII a
a ſ ſacerdotal' plebs carnale ſacerdo
tium. b ſ chriſtum.
ria ⁊ aaron ꝯtra moyſen:
c eccl'iam de gentibus congregatam
b propter vxorem eius ethiopiſſaꝫ b c
et dixerunt: Num ꝑ ſolum moy- d
ſen locutus eſt dñs? Nōne et no- e

Nico. de lyra

a Locutaq; eſt maria. Hic Ca XII
poniť obiurgatiōis ipedimētū cō-
tra moyſen: ꝓpter quā ppl's impe-
ditus fuit ab itinere:vt patet in fine hu⁹
ca. Circa hoc igiť ꝑmo pōiť dicta obiur
gatio. ſecūdo obiurgatiōis reꝑhēſio. ibi:
Quod cū audiſſet. tertio eiuſdē punitio.
ibi: Iratuſq;. Circa ꝑmū diciť: Locuta-
q; ē maria. Iſta copulatiua ꝯiūctio q;: cō
iungit hoc capitulū ꝓcedēti:cuius cā dice
tur. j. b Cōtra moyſen ꝓpter vxorē ei⁹
ethiopiſſam. Circa hoc varie dicūt docto-
res hebrei ⁊ catholici. Dicit enī Joſephus
⁊ plures expoſitores catholici eū in hoc ſequētes ꝙ iſta vxor moyſi
fuit filia regis ethiopū:qꝛ ethiopib⁹ rebellātib⁹ egyptijs moyſes q̄
iā erat adult⁹ ⁊ elegātis forme:miſſus fuit dux exercit⁹ ad ipos do-
mandos:quib⁹ debellatis in cāpo obſedit fugiētes i ciuitate regia:
cuius ꝓbitatē admirās filia regis q̄ remāſerat mortuo patre:miſit
ad eū nūcios ꝓ matrimonio ꝯtrahēdo. Cui ꝯſenſit moyſes. Dicūt
igiť ꝙ maria ⁊ aarō obiurgauerūt moyſen eo ꝙ accepiſſet mulierē
alienigenā. ſed hoc nō videť valere:qꝛ eadē ratiōe obiurgaſſent euꝫ
de ſephora que erat gentilis. Et ideo dicūt alij ꝙ repꝛehēdert̄ moy-
ſen:eo ꝙ illā acceptā dimiſerat. Ra. Sa. aūt dicit ꝙ iſta vxor fuit ſe
phora que diciť ethiopiſſa. Et ideꝫ dicit Aug⁹. alia tñ rōne:qꝛ ſm̄
Aug̃. ⁊ alios doctores nr̄os diciť ethiopiſſa:qꝛ madianite antiq̄t⁹
ethiopes dicebanť. Ra. Sa. dicit ꝙ diciť ethiopiſſa ꝑ ꝯtrarium:qꝛ
erat valde pulchra:nō ſolū corpore ſed etiā morib⁹. Unde interꝑta-
tur pulchritudo ſm̄ Hiero. ſicut de puero valde pulchro aliquādo
diciť:hic eſt pulcher maurul⁹. ⁊ quaſi ſimili modo de iohāne bapti
ſta: Mat. xij. diciť: Arūdo vēto agitata. ꝑ ꝯtrarium vel negatiue.
De cā xo obiurgatiōis moyſi ꝓpter ſephorā. dicūt expoſitores no-
ſtri ꝙ fuit:eo ꝙ maria ſoror moyſi ⁊ ſephora vxor eius rixate fuerūt
ad inuicē ſicut accidere ſolet mulieribus:⁊ maria ſuꝑ hoc cōqueſta
fuit aaron:⁊ ambo ſimul detulert̄ q̄rimoniā apud moyſen:⁊ ipē ſu-
ſtinuit ꝑtē vxoris ſue: ꝓpter qd̄ maria indignata ꝓrupit in xba cō-
tra moyſen. Ra. Sa. dicit ꝙ cā obiurgatiōis moyſi fuit ꝓ ſephora
vxore ſua: ꝓpter hoc ꝙ moyſes ſeꝑauerat ſe ab ea q̄tuꝫ ad thoꝝ:eo
ꝙ frequēter loquebať cū dño:⁊ iō volebat eſſe parat⁹ ſꝑ cū vocare-
tur a dño:ad qd̄ requiriť mūdicia carnis etiā ꝑ continētiā ab actu
matrimoniali. Uñ ⁊ dicūt ſancti ꝙ ſpūs ꝓphetie nō tangebat corda
ꝓphetarū cū erāt deꝑſſa ex actu matrimoniali. Sacerdotes ēt vete
ris leg̃. dieb⁹ q̄b⁹ miniſtrabāt ab vxorib⁹ ꝯtinebāt:⁊ iſte mod⁹ lo-
quēdi ꝯſonat textui:⁊ ſm̄ hoc exponiť ſic: Locutaq; eſt maria ⁊ aa-
ron ꝯtra moyſen ꝓpter vxorē ei⁹:qꝛ ſeꝑauerat ſe ab ea q̄tū ad tho
rū ſine cā:vt eiſ videbať. iō ſb̄diť: c Ethiopiſſā. negatiue vl' ꝑ ꝯtri
um:vt ſit ſēſus:nō ē ita male gratioſa ꝙ deberet ſe ſeꝑare cū ſit pul-
cherrima corꝑe ⁊ morib⁹:nec valet cā quā aſſignat. ſ. ꝙ de⁹ frequēť
loq̄ť cū eo. vñ ſubdiť: d Et dixerūt:nō ſolū ꝑ moyſen ⁊c̄. q. d. nō.
vñ ſubdiť: e Nōne ⁊ no. ſi. lo. ē. q. d. ſic q̄ tñ tenem⁹ legē act⁹ ma-
trimōial'. q. d. ex h̄ nō hꝫ cāꝫ ſeꝑandi ſe ab' vxore. Si āt q̄rať quō ma
ria ⁊ aarō ſciuerūt ꝙ moyſes ꝯtieret ab vxore? Rñdet Ra. Sa. d. ꝙ
q̄ñ heldad ⁊ medad ꝓphauerūt i caſtr̄:vt dictū ē ca. ꝑce. maria ſo-
ror moyſi ⁊ ſephora vxor ei⁹ erāt ſimľ. ⁊ cū rumor de ꝓphia iꝑoꝝ ve
nit ad eas. ſephora dixit: Ue vxorib⁹ eoꝝ:qꝛ extūc ſeꝑabunť viri ea
rū ab ipis:ſicut marit⁹ me⁹ ſeparauit ſe a me:⁊ tūc maria dixit h̄ aa
ron:⁊ ambo ſimul repꝛehenderunt moyſen.

Si quis

Qd̄ cum au

a Si quis fuerit ⁊c̃. Orige. Audite q̃tū beneficij cō
ferāt obtrectātes. Nunq̃ eni iuenim⁹ dn̄m tm̄ laudaſ
1.Co.14.b ſe moyſen q̃tū nunc: cū detrahiť ei. vn̄: Si fuerit pro/
pheta quis vr̄m dn̄o in viſionib⁹ agnoſcat ei: ⁊ in ſō/
nījs loquar ei: nō ſic famulo meo moyſi ⁊c̃. vide q̄d ſi/
bi pene obtrectātes ɔtulerit:
q̄d illi laudis ſibi turpitudi/
nē: illi ſplēdorē: ſibi leprā: illi
gl'iaz. Aū tn̄ q̃ accipet ethio/
piſſā nō ē ſcp̄tū: q2 in ſpē locu
t⁹ ſit ei de⁹: ⁊ nō ī enigmate ea
accepta. de⁹ diť: Os ad os lo
quor ad eū in ſpē ⁊ non in eni
gmate. Cū eni moyſes ɔiūgiť
nr̄e ethiopiſſe: iā lex dei nō in
figura ſicut pri⁹: ſed in ip̄a ſpe
cie veritatis agnoſciť: ⁊ q̄ pri⁹
i enigmate ſignabāť: nūc ī vi/
1.Cor.10.a tate cōpleť. vn̄ Paul⁹: Scim⁹
q̄m p̄res nr̄i oēs ſub nube fu/
erūt: ⁊ oēs in moyſe baptiza/
ti ſunt in nube ⁊ mari ⁊c̃. Ui/
des quō Paul⁹ enigmata le/
gis abſoluit: et ſpēť enigmatū
docet. dicens (q2 petra erat in
enigmate apud moyſen ante/
q̃ iūgereť ethiopiſſe) nūc in
ſpecie petra xp̄s eſt. Nūc eniz
os ad os loquiť p legē deus.
Ante in enigmate fuit baptiſ/
mus in nube et in mari: nūc ī
ſpecie regeneratiōis eſt ī aqua
⁊ ſpiritu. Tūc ī enigmate erat
māna cib⁹: nūc in ſpē vbi dei
caro vere ē cib⁹. Nūc q̃ moy/
ſes ethiopiſſe iunct⁹ vľ ip̄e ad
nos vľ ad ip̄z de⁹: nō loquiť
in enigmate ſz in ſpē. b De
um vi. ⁊c̃. Alia lr̄a: Et gl'iam
dn̄i videt. Uidit moyſes gl'iaz
dn̄i q̄n traſſormat⁹ ē dn̄s ī mō
te: ⁊ aderat ei moyſeſ cū helia
⁊ colloquebať ei. Iō recte ad/
dit: Quare nō ti. detrahe. fa.
meo moy. Qd ad eos d̄r: qui
euangeliū ſuſcipe videnť: de/
rogāt autez moyſi. Et merito
Iud.9.d arguunť: q2 cū diſcāt p euangeliū q moyſes cū helia
vidit gl'iam dn̄i: audet derogare legi ⁊ pp̄hetis. Nō
Jaco.1.d detrahamus ergo legi: nec ſimus auditores ſolū ſed ⁊
factores vt cū moyſe glorificemur. Parant ergo ma/
teriam derogandi moyſi: qui legem non ſpiritualiter
exponunt. Qui enim audiunt ritum ſacrificiorū ob/
ſeruantiam ſabbatorum vel ſimiliū in eccleſia recita/
ri: offenduntur ⁊ dicunt: Quid pſunt nobis p̄cepta
iudaica? Iudei de his viderint. Danda ē ergo opa vt
lex ſpiritaliter intelligatur et explaneť: ne ab iperitis
derogetur moyſi. Sed conuertamur ad dominum vt
Exo.34.d auferat a nobis velamen littere: ne deformis videať
2.Cor.3.c nobis vultus moyſi: ſed decorus ⁊ glorioſus: vt non
obtrectemus: ſed p magnitudine ſenſuum eum glori
ficemus. c Nubes quoq3 receſſit que ⁊c̃. Origē.
Et nubes receſſit de tabernaculo ⁊c̃. Pri⁹ receſſit nu/
bes q̃ maria repleať lepra: vt oſtendať quia ſi eſt ī ali
quo gratia ſpiritusſcti: ⁊ obtrectat ⁊ detrahit: recedit
ab eo poſt obtrectationē: ⁊ lepra repleť aīa ei⁹. Nā po
Allego. pul⁹ ille pri⁹ habuit in ſe gl'iam dei. Allego. Sz poſt
q̃ in verū moyſen. i. xp̄m extēderūt linguas blaſphe/
mantiū vel blaſphemie: diſceſſit ab illis nubes ⁊ tran
ſijt ad nos in montem excelſum cum ſaluator trans/
formatus eſt: ⁊ nubes refulgens obumbrauit diſcipu/
Mat.3.d los: ⁊ vox de nube dixit: Hic eſt fili⁹ meus dilect⁹ ⁊c̃.
Poſt hoc ergo maria facta eſt leproſa ſicut nix. Dōec
aderat nubeſ nō erat leproſa. dū enī viſitatio dei ī po
Moraliť pulo illo fuit: leproſus non fuit. Moraliter. Timea
mus et nos ne forte fugemus a nobis hanc nubē ma/
le cogitando: male loquendo: male agendo: ⁊ appare
at in nobis lepra peccati.

Cūq3 re.

bis ſimiliter ē locutus? Qd cuz a
audiſſet dominus iratus ē val/ b
de: Erat ei moyſes vir mitiſſim⁹ c
ſup omnes homies qui morabā
tur in terra. Statim locutus eſt d
dominus ad eum ⁊ ad aaron ⁊
mariā. Egredimini voſ tm̄ tres e
ad tabernaculū federis. Cumq3
fuiſſent egreſſi: deſcendit dn̄s in
columna nubis: ⁊ ſtetit in itroi/
tu tabernaculi vocās aarō ⁊ ma f
riā. Qui cuz iſſent: dixit ad eos:
a Audite ſermones meos: Si q̄s g
fuerit inter vos pp̄heta dn̄i: in
viſione apparebo ei: vel p ſom/
nium loquar ad illū. ⁊ ait† At nō h
talis ſeru⁹ me⁹ moyſes q̄ in om̄i i
domo mea fideliſſimus eſt: Ore k
eni ad os loquor ei: ⁊ palaz non
b p enigmata ⁊ figuras dn̄z videt.
Quare igiť nō timuiſti detrahe l
a ſ iraſcitur deus detractorib⁹.
re ſeruo meo moyſi? Iratuſq3 cō m
c tra eos abijt. Nubes quoq3 re/ n
ceſſit que erat ſuper tabernacu/
a ſ plebs iudaica. b ſ recedente nube: id eſt dei viſitatione.
lū. Et ecce mariā appuit cādēs o

a Qd cū audiſſet. cōſequēter ponitur aaron ⁊ marie rep̄hēſio cū di/
ciť: Qd cū audiſſet. ſ. vba aarō ⁊ marie p̄ſūptuoſa ⁊ mala. b Ira/
tus eſt valde. eo q ſciebāt excellentiā ſctitatis moyſi: ⁊ iō culpa eorū
erat grauior. ideo ſubdiť: c Erat enī moyſes vir mitiſſim⁹: q2 cuz
eſſet valde excellēs reſpectu eorū: tm̄ patienť eorū iniuriā ſuſtinuit.
d Statimq3 ⁊c̃. Ad oſtendendū diſplicētiā
dei ſup iſto vbo facto. In hebreo hr̄: Et ſubi/
to. cuius cāz aſſignat Ra. Sa. dicēs q aaron
⁊ maria tūc erāt imūdi: ⁊ p ɔn̄s iepti ad appa/
rendū in cōſpectu dei: ⁊ iō cōpulſi fuerūt pete/
re aquā purificatiōis: vt p hoc oſtēdereť boni
tas moyſi continēdo ſe ab vxore: vt ſp eſſet pa
ratus apparere corā deo qui frequēter ⁊ ſubi/
to vocabat eū ad loquēdū cū eo. ⁊ ad cōfuſio/
nē aarō ⁊ marie q̄ immūdi erāt q̄n fuerūt voca
ti. e Egredimi vos tm̄ tres. nolebat enim
fatuitatē aaron in hoc facto corā pp̄lo oſtende
re: ppter ſcandalū pp̄li vitandū. ⁊ eadez rōne
nō ē pcuſſus lepra cū maria: vt habeť. j. ⁊ ppť
eandē rationē ſacerdotib⁹ nō iponiť penitētia
publica. f Uocās aaron ⁊ mariā. ſegrega
tim a moyſe: q2 rep̄hēdēdo eos volebat com
mendare moyſen. ſicut patet ex ſequētibus. ⁊
cōmēdatio alicui⁹ cōuēiēti⁹ fit in abſentia ei⁹
q̃ in p̄ſentia. vn̄ dicit Grego. Sapiēs cum lau
dať in facie: flagellať in mente. g Si quis
fuerit inter vos propheta. Ad intellectū hui⁹
conſiderandū q cognitio pp̄hica q̃tū ad pre/
ſens ſpectat fit trib⁹ modis. Uno mō p abſtra † Heb.1.a
ctionē a ſenſib⁹ exteriorib⁹: vt in ſomno vľ ex/
taſi. Alio modo ſine abſtractione tali: ⁊ hoc
fit dupliciter. Uno modo q̄n in imaginatiōe
fiunt alique forme virtute diuina: in quib⁹ in/
tellectus a deo illuſtratus inſpicit veritatē in/
telligibilē ſupnaturalez. Alio mō q̄n ſine ta/ C
li viſione imaginaria intellect⁹ a deo illuſtra/
tus cognoſcit intelligibilē veritatē ſupnatura
lem. ſecūdus gradus eſt altior p̄mo: ⁊ terti⁹ ſe
cundo: cuius ratio eſt: quia per occupationez
ſenſuum exteriorū in actibus ſuis intellect⁹ di/
ſtrahiť: vt min⁹ cape poſſit cognitionē ſupna/
turalē. ⁊ ideo q̄n exiſtēte tali occupatiōe app/
hendiť ſupnaturalis veritas. ē altior grad⁹:
ſic in cognitiōe naturali ille indicať melioris
ingenij: q̄ curis diſtract⁹ app̄hēdit veritatē in
telligibilē q̃ ille q̄ nō pōt apprehēdere niſi ſit
ab om̄i tali diſtractione ſegregat⁹. Et iō ſecun
dus grad⁹ pphetie q̄ ē ſine abſtractiōe a ſēſib⁹: altior ē p̄mo. ⁊ ſiľr ter/
ti⁹ eſt altior ſcd̄o. ſic in cognitiōe naturali ille ē melioris ingenij q̄ ve/
ritatē intelligibilē capit abſq3 manuductiōe p exēpla ſenſibilia: q̃ ille
q̄ indiget talib⁹. ſm̄ h̄ igiť exponūt hebrei lr̄am iſtā: Si q̄s fuerit ⁊c̃.
vľ per ſomniū loq̄r ad illū. p locutionē ī ſōnio intelligiť prim⁹ grad⁹
pphetie: p viſionē ſcd̄us: q̄ ſūt īferiores vt dictum eſt. Ac ſi dicat dn̄s
aaron ⁊ marie. nō attigiſti niſi ad īferiores gradus pp̄hetie.
h At nō taľ ſer. me⁹ moy. q̄ attigit gradū ſupiorē: ⁊ iō nō debetis in
pphetia ei vos cōperare: nec in bonitate morū. iō ſubdiť: i Qui ī
om̄i do. mea fi. eſt. nec in cognitiōe diuinorū ſiles vos reputabiti ei. iō
ſubdiť: k Ore enī ad os lo. ei. palā ⁊ nō p enigmata ⁊ figuras de/
um videt. p h̄ enī qd̄ diciť palā ⁊c̃. intelligiť terti⁹ gradus pphetie p̄
dictus: in q̄ nō requiriť aliq̄ viſio imagīaria. p hoc aūt qd̄ diciť: Ore
enī ad os lo. ei. intelligiť q̄dā ſpecialitas ⁊ dignitas in iſto tertio gra
du pphie: q2 q̄nto frequēti⁹ ⁊ familiari⁹ de⁹ reuelat alicui ſupnatura
lē veritatē: tāto ille gradus eſt dignior ⁊ iſte erat in moyſe: tn̄ ſm̄ he/
breoſ n̄ vidit dinā eēntiā: ſz qd̄ dictū fuit ſibi Exo. xxxiij. Nō videbit
me hō ⁊ vi. Aug⁹. vo diť q ɔceſſū fuit ei ī p̄nti vita vidē dei eēntiaz:
qd̄ accipit ex h̄ qd̄ d̄r h̄: Palā ⁊ nō p enigmata deum videt. q2 oīs co
gnitio di citra viſionē diuie eſſētie enigmatica ē: ſz q d̄r. j. ad Cor. x/
iij. Uidem⁹ nūc p ſpe. ⁊ ī enig. ⁊c̃. Ubi āt ⁊ q̄n fuerit ɔceſſa moyſi talis
viſio: n̄ vidi determiatū ab aliq̄ doctore. l Quare igiť n̄ ti. q. d. q2 ī
ter hoīes ille q̄ ē familiari regi mortali timeť offēdi ⁊ iiuriari: ⁊ mlto
plus dz timeri offenſa amici mei. m Iratuſq3 cōtra eos abijt. Hic
ɔſequenter ponitur peccati rep̄hēſi punitio: vbi primo oſtēditur in/
dignatio dei. cū dicitur: Iratuſq3 ɔtra eos abijt: id eſt diſparuit.
n Nubes quoq3 receſſit que erat ſuper taberna. nō tamen eo modo
ſicut recedebat in motione caſtrorū. o Et ecce maria apparuit can
dēs lepra quaſi nix. iſta ſimilitudo nō tenet q̃tū ad oīa: ſ quātū ad h̄
q candor niuis lucidus eſt: ⁊ candor lucens ſignum eſt lepre: vt ha/
betur Leuitici. xiij.

Obſecro dn̄e

a Cuncꝫ reſpexiſſet. Ori. Alia littera. Et reſpexit aaron ad ma
riam: ⁊ ecce maria erat leproſa ⁊c̃. Uult in hoc oſtendere ꝙ popu
lus ille forma fuit in vulua matris ſynagoge: nõ tamē potuit ꝑue
nire ad integrũ ꝑtũ. Sicut aborſus impfectus part⁹ eſt: ſic ille po
pulus aliquãto tp̃e intra vuluã matris.i. ſynagoge. in inſtitutiõe
poſit⁹ fuit. Sed peccatis intercedētib⁹ in
tegre formari et viuificari nõ potuit. ideo
abiecti ſũt pctõ ꝯſumēte (vt ait) dimidiũ
carnis eius. Bonus tñ dr̃ aborſus nõ ab
ſolute: ſꝫ aliqñ alijs cõparat⁹. vñ Eccs.
Eccs.6.b Bonus eſt aborſus magis ꝗ̃ ille q̃ in va
Ibid.4.a nitate incedit. Et alibi dicit: Bonos eſſe
mortuos magis ꝗ̃ viuentes. Quib⁹ ſi cõ
pares aborſum: bonũ dicas eſſe ſup vtrũ
ꝗ̃. Non aũt alios nomĩat viuentes: ꝗ̃ de
Ps.38. quib⁹ dicit̃: Uerũtamē vniuerſa vanitas
omnis homo viuēs. Nõ eni omnis vita in
P vanitate eſt: ſed que ſm carnē eſt: ⁊ ſm er
rores ſeculi et voluptates. Sup hãc om̃is
Gal.6.d hõ eſt: qui huic vite mortu⁹ ē. ⁊ dicit: Mi
hi aũt mundus crucifixus eſt: et ego mun
Coloſ.3.a do. de quo dicit̃: Mortui eſtis cũ xp̃o ⁊c̃.
Sup hos dicit̃ eſſe aborſus: qꝛ licet veniſ
ſe videat̃ in carne: nulla tamē huius vani
tatis ſumpſit initia. Alius videtur etiam
iſto melior. de quo dicit Eccs. Et optimus
ſup hos qui nondũ natus eſt. i. qui nec ad
concluſionē vulue carnalis et corpore na
tiuitatis venit in vitã. Q̃d aũt dicit eccle
Eccs.4.a ſiaſtes: Laudaui omnes mortuos magis
ꝗ̃ viuos ⁊ eos qui viuunt vſꝗ̃ nunc: eui
denter oſtendit ꝙ eos dicat meliores qui
mortui ſunt mundo: et inferiores qui viui
ſunt mundo. Ad litterã aũt nõ magis lau
dandi ſunt mortui ꝗ̃ viuētes. Laudat̃ eni
quis in eo ꝙ bona volũtate egerit. Mors
aũt cõis nulli ex voluntate venit. Quõ ḡ
quis laudatur in eo q̃d cõtra ꝓpoſitũ pa
tit̃? Alioqñ laudabit̃ pharao ſubmerſus
in mari ſup moyſen q̃ euaſit: ⁊ egyptij ſup
populũ dñi q̃ ſicco veſtigio tranſiuit. Si ḡ
renunciaſti ſeculo: ſi abieciſti vitia: ſi nõ mouer̃ ad pctm̃: q̃ſi mor
tuus eris. Mors vite laudabil̃: nã de morte cõi q̃ d̃ lege nature ve
nit nemo laudat̃. Sciēs aũt paul⁹ in ſupraſcript̃ ordinib⁹ eſſe ali
1.Cor.15.a quē aborſũ de ſ. ipſo ait: Nouiſſime aũt tanꝗ̃ abortiuo viſus eſt ⁊
mihi. Sup viuētes ſe ⁊ ſup mortuos. poſt eos tñ q̃ nõdũ nati ſũt:
numerãs. Fuit ergo maria ſicut aborſum: nõ eni potuit pp̃ls ille
Ephe.7.c ad pfectũ in lege formari. Uñ: Neminem ad pfectuꝫ adduxit lex.
Quoſdã etiã a fide lapſos ⁊ velut ĩ aborſũ cõuerſos ad pfecte na
Gal.4.c tiuitatis inſtituta reuocat Apls: Filioli mei q̃s iterꝫ parturio: do
nec f. xp̃s in vobis ⁊c̃. b Clamauitꝗ̃. Orige. Alia lr̃a: Et ꝓ
clamauit moyſes ad dñm dicēs: Dñe p̃cor te ſana eam ⁊c̃. Quem
oportebat orare ꝓ ſanitate ppl̃i ſui: niſi moyſen? forte hoc erat q̃d
cũ dño loquebat̃ in monte trãſformato: petēs vt cũ plenitudo gē
tiũ introiſſet: oĩs iſrael ſaluus fieret. c Spuiſſet. Signũ repu
dij eſt in faciē cõſpui. Uñ primus q̃ repudiat coniugium: diſcalci
Eſa.40.d atus in facie conſpuitur. Hinc Eſaias: Omnes gentes ſicut gutta
ſitule: ⁊ ſicut ſputũ reputate ſũt. Oſtendit̃ ergo ꝙ etiã ille pplus ſi
cut cetere gentes: que vt ſputũ reputant̃ abiectus eſt. Si eni cõſi
deres priorem honorem: pontificalem ordinem inſignia ſacerdo
tum: leuitica myſteria: maieſtatem templi: ⁊ eos cum celeſtibus in
terris habere conſortia. Quis fuit ille honor: que gloria? Nũc au
tē multo dedecore horreſcũt ſine templo: ſine altari: ſine ſacrificio:
ſine prophet̃: ſine ſacerdotio: ſine celeſti viſitatiõe. Uñ patet ꝙ pa
ter conſpuēs pfudit vult⁹ eoꝝ ignominia. Septem ergo diebus ſe
parentur extra caſtra. i. ꝑ ſeptimanã mundi huius. In ſeptimana
autem dierum totius creature viſibilis vidētur producte eſſe ſub
ſtantie. Tunc enim que non erant facta ſunt. In ſeptimana totius
mundi quedam ſecreta et deo ſoli cognita diſpenſatione que tunc
producta ſunt: explicantur. In hac ſeptimana (quia ſequeſtrata ē
maria) non mouentur caſtra filiorum iſrael: ſed ſtant in vno loco
concluſi: ⁊ nullus eſt eis profectus donec mundetur maria a lepra
ſua. d Septem diebus et populus non eſt motus de loco il.
Orige. Maria quidem interueniente aaron pontifice ſeptima die
curatur. Nos autem obtrectantes vſꝗ̃ ad finem ſeptimane mun
di: id eſt vſꝗ̃ ad reſurrectionē permanebimus leproſi: niſi dũ pe
nitendi tempus eſt corrigamur conuerſi ad ieſum ⁊ ꝑ penitentiam
ſupplicantes ei.

a lepra quaſi nix. Cũꝗ̃ reſpexiſſet
eam aaron et vidiſſet perfuſam
lepra: ait ad moyſē: Obſecro do a
mine mi: ne iponaſ nob̃ h̃ pecca
tum q̃d ſtulte cõmiſimuſ: ne fiat
hec quaſi mortua: ⁊ vt abortiuũ
q̃d ꝓijcitur a vulua matris ſue:
Ecce iã mediũ carnis eius deuo
ſ .i. deuorauit lepra.
b rata eſt lepra. Clamauitꝗ̃ moy b
ſes ad dominũ dicēs: De⁹ obſe
cro ſana eam. Cui reſpondit do
c minus: Si pater eius ſpuiſſet in c
faciem illius: nõne debuerat ſal
ſ alijs ſeptē dieb⁹.
tē ſeptem dieꝝ rubore ſuffundi?
ſ ſeptimana huius mundi.
Separetur ſeptēꝫ diebus extra d
ſ eccleſie.
caſtra: et poſtea reuocabit̃. Ex
cluſa eſt itaꝗ̃ maria extra caſtra
a ſ ſeptima huius mundi. b ſ quia nullus ex eis profectus: donec mundetur maria a lepra.
d ſeptē dieb⁹: ⁊ ppl̃s nõ ē mot⁹ de e
loco illo dõec reuocata ē maria.

a Obſecro dñe mi. humiliauit ſe aaron ex timore: qꝛ vi
dit ſororē ſuã lepra pfuſã: ⁊ ex cõpaſſiõe orauit ꝓ ei⁹ ſana
tione. b Clamauitꝗ̃ moyſes ad dñm. tanꝗ̃ ĩmemor ĩ
iurie: memor clementie. c Si pater ei⁹ ſpuiſſet in faci
em eius. ſpuere in faciē alicui⁹: ſignũ eſt cõtēpt⁹ ⁊ indigna
tionis: ⁊ ideo hic eſt ſenſus: Si pa
ter carnalis oſtendiſſet ei indigna
tionē ⁊ reprehēdiſſet eã ſicut ⁊ ego
feci debuiſſet eſſe ꝯfuſa. vij. dieb⁹:
multomagis debet eſſe cõfuſa de ĩ
dignatiõe mea. d Separet̃. vij.
diebus extra caſtra. eo mõ quo le
proſi eijciebant̃ d̃ caſtr̃: vt dictũ ē
.s. ca. v. e Et ppl̃s nõ eſt mot⁹.
ex quo patet impedimētũ itineris
ex reuerentia ad mariam.

Moraliter. Ca. XII.

a Lo
cutaꝗ̃ eſt maria ⁊ aarõ ꝯtra moy
ſen. Ipſi nanꝗ̃ eleuati ꝓpter donũ
ꝓphetie irreuerenter ⁊ falſo locu
ti ſũt ꝯtra moyſen mitiſſimũ vt di
cit̃ in littera. Per iſtos allegorice
ſignificant̃ heretici in vtroꝗ̃ ſexu
qui ꝓpter aliquã noticiã ſibi datã
ſupbientes locuti ſũt cõtra chriſtũ
mitiſſimũ. Mat. xj. Diſcite a me qꝛ
mitis ſũ ⁊ humilis corde. Contra
chriſtũ eni locut⁹ eſt Arrius ⁊ ei⁹
ſequaces chriſti diuinitatē negan
tes. ⁊ Maniche⁹ negans verã hu
manitatē ei⁹: ⁊ ſic de alijs heretic̃.
Et qm̃ hereſis ꝑ leprã ſignificat̃ vt
dictũ eſt ſupra. ideo maria q̃ p̃ſum
ptuoſe cõtra moyſen cepit loqui ꝑ
cuſſa fuit lepra: nõ aũt aarõ qꝛ ſũ
mus ſacerdos erat: et qꝛ ſtatim pe
nituit ⁊ culpã humiliter recogno
uit. Per hoc aũt ꝙ ad precet moy
ſi maria fuit ſanata: figuratuꝫ fuit
ꝙ heretici reuertentes ad eccleſiã
ſunt recipiēdi. Moralit̃ aũt ꝑ mariã ⁊ aaron irreueren
ter loquentes contra moyſen: qui tamē erat mitiſſim⁹ ſi
gnificantur diſcipuli ſub benigno magiſtro ſuperbientes
et contra perſonã eius vel eius doctrinã irreuerenter lo
quentes: et tales ſunt grauiter obiurgandi ſicut aaron et
maria: et vſꝗ̃ ad ſatiſfactionem cõdignã de ſocietate alio
rum diſcipuloꝝ eijciendi. Unde refert cõmētator ſuper ſe
cundum de conſolatione ꝙ in ciuitate athenienſi vbi anti
quitus vigebat ſtudium philoſophie quidã diſcipulis ꝓ
pter quoddam verbum irreuerentie contra ſuũ magiſtrũ
de loco ſtudij fuit eiectus vſꝗ̃ ad quinquennium.

In ca. xij. vbi dicitur ĩ poſtilla Ra. Sa. di. ꝙ cauſa ob
iurgationis moyſi fuit ꝓ Sephora vxore ſua.

Additio. j.

Ratio Ra. Sa. in hoc loco in parte
videtur continere veritatē. ſ. in hoc
ꝙ moyſes ſeparauit ſe a Sephora vxore ſua ꝗ̃tũ ad thoꝝ
ꝓpter frequentiam diuine allocutionis: q̃d eſt veꝝ ꝓut ĩ
poſtilla largi⁹ declarat̃: ſed in hoc ꝙ ĩterp̃tat̃ illud q̃d di
citur: Ethiopiſſam: negatiue vl̃ ꝑ cõtrariũ. Alit̃ exponit̃
ab alijs: ⁊ meli⁹ videt̃ ſcꝫ ꝙ Sephora erat nigra q̃ſi ethi
opiſſa: ꝓut lr̃a plane ſonat. Madianite eni de quoꝝ nati
one Sephora erat ꝓ magna ꝑte cõmorabãt̃ in tētorijs: ſi
cut habitãtes Cedar. vñ Abacuk in cãtico: Uidi tētoria
ethiopie: turbabunt̃ pelles terre Madian. ⁊ ſic madiani
te ꝓpt̃ calorē ſolis denigrabant̃. vñ ⁊ Aug⁹. ꝓut põit̃ in
glo. Madianite ꝓut ĩ Paral̃. ethiopes nũcupãt̃. ⁊ ꝯtra
eos pugnauit Ioſaphat. Maria aũt aſſignabat cãꝫ ſepa
tiõis ipſi⁹ moyſi a ſua vxore nõ allocutionē diuinã ſꝫ tur
pitudinē ſeu nigredineꝫ ipſius Sephore. q. d. Si moyſes
pulchrã habuiſſet vxorē: nõ ſepaſſet ſe a thoro illi⁹: ſꝫ h̃ fe
cit quia eſt ethiopiſſa. ſ. nigra. Ad quod probanduꝫ dice
bat: Nonne et nobis ſimiliter locutus eſt deus? quaſi di
ceret propter prophetiam non eſt neceſſaria ſeparatio per
petua ab actu matrimoniali: quia ſimilit̃ ſumus prophe
te et nos ſicut ⁊ ille: tamen non ſemper ſeparamur ab illo
actu. In quo magis videbantur detrahere ipſi Moyſi
ꝗ̃ ſi Sephora eſſet pulchra: ⁊ cum hoc ab ea ſeparet̃. naꝫ

ſm hãc ſniam in duob⁹ errabãt. Primo qꝛ pariſicabãt ſe ipſi
moyſi qḋ erat manifeſte falſũ. Secũdo qꝛ iudicabãt ſeparatio
nẽ eius ab vxoꝛe in deterioꝛẽ ptẽ. vñ ſequiẗ: Erat eniꝫ moyſes
vir mitiſſimus ſup oẽs homĩes qui moꝛabãẗ in terra: eo ꝙ pa
tienter tolerabat hmõi iniurias. Et notãdũ ꝙ ex hoc poſſit ſu
mi rõ cõtinuationis capituli huius ad imediate pcedẽs: q̄ q̄
dẽ capitula debẽt cõtinuari ex hoc qḋ diciẗ: Locutaqꝫ ẽ ma
ria. cõiungit eñ vtraqꝫ capitula. cũ dicit: Locutaqꝫ ⁊c̃. Rõ ãt
cõtinuatiõis ſequiẗ: qꝛ in pcedẽti ca. fuit oſtenſa notabiliẗ hu
militas ipſius moyſi: in hoc ꝙ placebat ſibi vt tot⁹ ppl's ei pa
rificareẗ in dono pphetie: put ibidẽ fuit declaratũ: in hoc au
tẽ nõ ſolũ de parificatiõe nõ curabat: ſꝫ etiã detractionẽ fratꝝ
q̄ magis intolerabilis eſt. iuxta illud Pſ̃. Si inimic⁹ me⁹ ma
ledixiſſet mihi ſuſtinuiſſẽ. vtiqꝫ hũiliter ſuſtinebat. vñ in h̃ lo
co quaſi cõcludẽdo de humilitate moyſi diciẗ: Erat eñ moyſes
vir mitiſſimus ⁊c̃. In eo. ca. xij. vbi diciẗ in poſtilla: At
nõ tal' ſeruus meus moyſes ⁊c̃.

Additio. ij. In verbis marie ⁊ aaron detrahentiũ
de moyſe nõ habeẗ ꝙ equipareñẗ ſibi
de bonitate moꝝ. dixerũt eñ nõ ſolũ p moyſen locutus eſt do
minus: nõne ⁊ nobis ſimiliẗ locut⁹ eſt: in quibus verbis nihil
videtur dici ꝓprie de bonitate moꝝ: ſed tm̃ de dono ꝓphetie
⁊ ideo hoc quod interponiẗ hic: In omni domo mea fideliſſi
mus eſt. exponẽdũ videẗ de excellẽtia ꝓphetie moyſi reſpectu
alioꝝ. de q̄ h̃ ꝓprie loq̄ẗ. Pro q̄ ſciẽdũ ꝙ nõ ſolũ in dono p
phetie moyſes excedebat alios i h̃ ꝙ oꝛe ad os loq̄baẗ ei dñs
⁊ palã: ⁊ nõ p enigmata ⁊ figurã deũ ītuebaẗ: put in lr̃a habe
tur. ⁊ expõiẗ i poſtilla: ſꝫ ẽt in h̃ ꝙ ipſe moyſes hẽbat reuelatio
nes ꝓpheticas q̄ñcũqꝫ volebat: vt pꝫ Nu. ix. vbi dr̃: State et
ꝯſulã q̄d pcipiat dñs. vñ q̄ñcũqꝫ īrabat tabernaculũ feder̃
ſtati audiebat vocẽ dñi loquẽtis ad eũ. vñ Nu. vij. Cũqꝫ igre
dereẗ moy. taberna. feder̃ vt cõſuleret oꝛacu. audiuit vo. Alij
ṽo ꝓphe nõ ſic: ſꝫ req̄rebaẗ ꝙ ſe diſponerẽt: put Ra. moy. de
clarat ſatis bñ i ſuo Deuẗ. Et iſta drñia videẗ inui h̃. vñ de alijs
ꝓphis dic̃: In viſiõe apparebo ei vl' p ſomnũ: q̄ nõ ſp ꝯtingũt
q̄ñ hõ ea appetit. de moyſe ṽo dic̃: In omi domo mea fideliſſi
mus fuit. ille eñ q̄ in aliq̄ domo reputaẗ fideliſſim⁹ pt igredi ĩ
illa domo q̄ñcũqꝫ voluerit ſine ipedimẽto ⁊c̃.

Replica. coꝛrectoꝝ ꝯtra Bur. In ca. xij. vbi dr̃
de fidelitate moyſi. Bur. nõ vult expõi de
bere d̃ bõitate moꝝ: ſꝫ de excellẽtia ꝓphetie: adiũgẽs ꝙ moy
ſes habebat reuelatiões ꝓpheticas q̄ñcũqꝫ volebat ⁊c̃. ſꝫ cer
tũ ẽ talia ad lr̃alẽ ſẽſũ modicũ ptiere: nec videẗ catholicũ moy
ſen vltra dñm nr̃m Ieſũ xp̃m extollere: q̄ volũtatẽ ſuã huma
nã diuĩe volũtati ſubiectã eſſe debere clare oñdit dicẽs: Paẗ
nõ ſicut ego volo: ſed fiat voluntas tua: ſm iſtam autẽ inutilẽ
commendationẽ moyſi diuina voluntas videretur alligata: ſi
quandocunqꝫ voluit prophetare potuit. Et probatio Burgẽ.
ad hoc inducta falſificat ſuã intẽtionẽ: qꝛ adducit illud: Sta
te vt cõſulã q̄d pcipiat dñs. Ille eñ text⁹ oñdit luce clari⁹ illu
ſtrationes factas moyſi potius dependere a diuina volũtate p
cipiente q̄ꝫ a moyſi voluntate obaudiente: vt patet recte intuẽ
ti litterã: et ſepe ſupꝛa coꝛrecta eſt exceſſiua Burgen. extollen
tia: qua moyſen preter. immo contra intentionẽ littere commẽ
dauit: vt in coꝛrectoꝛio immediate precedente: ⁊ in ſecũdo coꝛ
rectoꝛio capituli. xxxij.

Glo. oꝛdi.

h̃ a Pharan. Ra. Notã Ca. XIII
dum ꝙ pharan nõ eſt ſpeciale nomen
manſionis: ſed ſolitudinis plures mã
ſiones continẽtis: ſicut in cathalago
manſionuꝫ demonſtraẗ. cum dicitur
Profecti filij iſrael de aſſeroth caſtra
metati ſũt in rethma: deinde in remõ
phares: ſic vt omnes per oꝛdinem vſ
qꝫ ad aſiongaber: ⁊ vſqꝫ ad triceſimã
ſecundam manſionem ſub pharan ſo
litudinis nomine mãſiones compꝛehẽ
ſe ſunt: a rethma ergo que fuit in oꝛdi
ne. xv. vſqꝫ ad triceſimã ſecundã h̃ cõ
tinentur. Pharan interpꝛetaẗ os
viſibile. in quo poteſt intelligi ꝙ ver
bum caro factum eſt: et inuiſibilis vi
ſibilis effect⁹: ⁊ hoc ſignificari ꝙ poſt
q̄ꝫ finis ⁊ perfectio omniũ que ergo il
lum populũ gerenda erant venit: tũc
tranſijt ⁊ venit ad eũ quem verbũ car
nem factum ante nõ credidit.

b Mitte viros qui conſiderent ter
ram. Raba. Duodecim exploꝛatoꝛes
mittuntur ad ſanctam terram. Botr⁹
defertur in ligno: vbi ⁊ chꝛiſti breuiẗ
paſſio demonſtratur. Murmurat po
pulus iudeoꝝ gigantũ foꝛmidans ĩ
petum. Pugnatur contra amalech ⁊
chananeum volente deo et vincitur:
Audit que debeat in terra ſancta face
Fi.16.c re ſacrificia. Dathã ⁊ abirõ et filij cho
re conſurgunt contra moyſen ⁊ aarõ:
et terre voꝛagine glutiunẗ. Inter moꝛ
tuos et viuentes põtifex medius thu
ribulo armatus ingreditur: et currẽs
Ni.17.c ira dei ſacerdotis voce ꝓhibeẗ. Uir
ga aarõ ⁊ floꝛẽ pfert ⁊ folia ⁊ in eter
nã mẽoꝛiã virẽs ſiccitas ꝯſecraẗ. Nec
dũ tẽplũ vl' edituũ: nec dũ ſacerdotes ⁊
leuite ſacrificia obtulerãt: ⁊ ptes coꝝ
myſtic⁹ ſmo deſcribit. Uitula rufa in
holocauſtũ cremaẗ: ⁊ cinis ei⁹ placia
ris aſpſio eſt.

c Aſcendite ad meridianam plagã.
Cunqꝫ veneritis ad mon. ⁊c̃. Aug⁹.
Alia littera: Et dixit ad eos: Aſcẽdi
te de iſta heremo: ⁊ videbitis terram
que ſit ⁊ pplus q̄ inſidet ſuper eam: ſi

foꝛtẽ

ſ mundata maria.

Profectuſqꝫ ẽ Ca. XIII

ſ domus pfecta iterpꝛetatur.

ppl's d̃ aſſeroth: fixis tẽ
a toꝛijs in deſerto pharan: Ibiqꝫ
locutus eſt dominus ad moyſẽ
b dicens: Mitte viros qui conſi
derent terram chanaan quã da
turus ſum filijs iſrael: ſingulos
de ſingulis tribubuſ ex pꝛincipi
bus. Fecit moyſes qḋ dominus c
iparat: de deſerto pharã mittẽs d
pncipes viros: quoꝝ iſta ſũt no
mina. De tribu rubẽ: ſemmua fi
lium ꝫachur. De tribu ſymeõ: ſa
phat filium huri. De tribu iuda
caleb filiũ iephõe. De tribu iſſa
char: igal filiũ ioſeph. De tribu
ephꝛaim: oſee filiũ nun. De tri
bu bẽiamin: phalti filiũ raphu.

ſ al's geddihel.

De tribu ꝫabulõ: geldehel filiuꝫ
ſodi. De tribu ioſeph: ſceptri ma
naſſe gaddi filiuꝫ ſuſi. De tribu
dã: ãmihel filiũ gemalli. De tri

ſ alij ſchur.

bu aſer: ſur filiuꝫ michael. De tri

ſ al's naabi.

bu neptalim: nabdi filiũ vaphſi.
De tribu gad: guhel filium ma
chi. Hec ſũt noĩa viroꝝ q̊s miſit
moyſes ad conſiderandã terrã.
Uocauitqꝫ oſee filium nun io e
ſue. Miſit ergo eos moyſes per
conſiderandam terrã chanaan
e ⁊ dixit ad eos: Aſcẽdite ad meri

Nico. de lyra.

a Profectuſqꝫ eſt po Ca. XIII A
pulus. Hic conſequenter poniẗ
impedimentum ex tranſgreſſio
ne exploꝛatoꝛum. et bene cõiungitur p
cedenti: quia ſicut maria peccauit ver
bis malis et falſis: ita et exploꝛatoꝛes:
et diuiditur in partem pꝛincipalẽ ⁊ inci
dentalem. ſecunda pars incipit. xv. ca.
b+ Circa pꝛimũ pꝛimo pꝛemittitur trãſ
greſſio exploꝛatoꝛum. ſecundo alioꝛuꝫ
quattuoꝛdeci capituloꝛũ. Circa pmũ
poniẗ pmo exploꝛatoꝝ itineratio. ſcḋo
eoꝝ relatio. ibi: Locutiqꝫ ſunt eis. Cir
ca iter exploꝛatoꝝ pꝛimo ponitur loc⁹
vnde receſſerunt. In deſerto pharan.
Ex hoc videtur ꝙ retroceſſiſſent: qꝛ. ſ.
x. ca. diciẗ recedẽdo de monte ſinai. pꝛi
mo requieuit nubes in ſolitudine pha
ran. Dicendũ ꝙ pharan eſt nomẽ gene
rale deſerti: in quo ſunt multa loca de
terminata: quoꝝ vnus eſt aſſeroth. ſu
pꝛa. x. ca. accipitur pharan pro pꝛima p
te deſerti prope montẽ ſinai: hic autem
pro vltima verſus terram promiſſionis
⁊ aſſeroth eſt in medio. ſecundo poniẗ
eoꝛum miſſio. cum dicitur moyſi.

b Mitte viros qui conſiderent terrã
chanaan quã d. ⁊c̃. Circa qḋ ſciẽdũ ꝙ
popul⁹ incitabat moyſen ad mittenduꝫ
exploꝛatoꝛes qui conſiderarẽt terrã an
te ingreſſum coꝝ ſm qḋ habeẗ Deuẗ. j. B
Acceſſiſtiſ ad me oẽs atqꝫ dixiſt': M it
tamus viros qui conſiderent terram ⁊
renuncient per quod iter debeam⁹ aſcẽ
dere. hoc autem non videbatur bonum
ipſi moyſi: eo ꝙ dñs ei dixerat ꝙ eẽt eo
ruꝫ ductoꝛ: vt hr̃ Exo. xxxiij. Uerũtñ p
pter iportũitatẽ ppli ꝯſuluit ſup h̃ dñꝫ:
q̄ rñdit ei: M itte viros ⁊c̃. ita ꝙ fuit p
miſſio ad malũ ppli male petẽt'. ſciebat
eñ dñs ꝙ p exploꝛatoꝛes deciperẽẗ.

c Fecẽ moy. qḋ d. i. In hebꝛeo hr̃: Q d̃
dixerat: qꝛ nõ fuit ꝓprie pceptũ: ſꝫ pmiſ
ſio. d M ittẽs pn. vi. ſic noĩanẗ: qꝛ p
tũc erãt bõi: ſꝫ poſtea fuerẽt deterioꝛati.
Cetera patent vſqꝫ ibi: e Uocauitqꝫ
oſee filiũ nun io. ꝙ aũt in pcedẽtib⁹ vo
catus eſt ioſue: h̃ ẽ p anticipationẽ. Rõ

aũt quare

¶ fortis eſt an infirmus: ſi pauci ſũt an multi. Expoſuiſſe intelligit̃ ſʒ qđ dixerat: ſi potẽs eſt an infirmus. h̃ eſt ſi pauci ſũt an multi. Quõ eñ poſſent de monte ꝓſpiciẽtes ſentire humanarũ viriũ fortitudinem? Poteſt ⁊ alius ſenſus multo eſſe cõgruentior veritati. Quod ait: Aſcẽdet̃ in montẽ in ipam terrã quã explorare volebãt. Nõ eñ poſſent facile exploratores intelligi: niſi peregrinãtes omnia perquirebant. Nã ſi de vertice montis eos putauerimꝰ conſpexiſſe terram et exploraſſe: quomodo poſſent exquirere omnia que moyſes p̃cepit? Quomodo intrare ciuitates quas leguntur intraſſe: ⁊ de illa valle botrũ tollere: propter quẽ vall̃ botri dicitur? In ipſo ergo exploratur terra: qꝛ ipſa erat que exploraretur: ⁊ ibi erat q̃dam depreſſior locus. de qua valle botrus ablatus eſt. a Quem portauerũt ⁊c̃. Iſid. Botrum in ligno de terra promiſſionis duo aduehunt: quia chriſtus pendens in ligno crucis ꝓmiſſus gentibus: de terra genetricis marie ſʒ carnẽ natus. Duo baiuli q̃ ſub onere botri incedebant: vterq̄ pplus eſt: cuius prior iudaicus cetus: et aduerſus: ignarꝰ p̃dentis gratie et preſſus onere ſuſpẽſi: cui ſubijcietur iudicanti. Unde: Obſcurẽt̃ oculi eorũ ne vi. et dor. e. ſ. incur. Qui x̃o poſterior veniebat. populũ gẽtiũ ſignificabat: qui credens ⁊ chriſtũ ante oculos habens ſp quem portat videt: et quaſi ſeruus dñm ⁊ diſcipulus magiſtrum ſequit̃. ſm illud: Si q̃s vult poſt me venire tollat crucem ſuam et ſequatur me. Hic eſt botrus qui effuſum in ſalutẽ noſtram vinum ſanguinis ſui crucis contritione perfudit: et expreſſum paſſionis ſue calicem ꝓpinauit eccleſie. Quem in malogranato ſocia muneris gratia ſecuta eſt mat̃ eccleſia: habens intra ſe per granorum numer̃ multitudinem populorũ. per ruborem: id ẽ ſanguinis chriſti ſignaculum coruſcantem habentem etiam diuerſa ſpiritusſãcti chariſmata: quibus ſe indignos increduli iudicãtes: terrã carnis chriſti fluentem lacte ⁊ melle: accipere non meruerunt: quam per fidem eius ſerui: id eſt chriſtiani conſecuti ſunt: de cuius doctrina dicitur: Q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua ſuper mel ori meo. Ficũ cũ botro de terra promiſſionis attulerunt: id eſt imaginem legis cum figura chriſti. de quo enim dicitur: Frater meus vt botrus cypri: quia nec chriſtꝰ ſine lege: nec lex ſine chriſto eſſe poteſt. b De malis quoq̄ granatis. Que legem ſignificant: quia nec chriſtus ſine lege: nec lex ſine chriſto.

Ps. 63. — Mat. 16. d — Ps. 118. — Can. 1. d

c Exploratores terre poſt quadraginta dies. Iſid. Exploratores qui ad terram vberem miſſi terruerunt populum ne crederent poſſe habere terram promiſſam: ſcribas et phariſeos ſignificant. Sicut enim illi per moyſẽ miſſi ſunt vt ſoli fecunditatem ſollicite conſiderarent: ſic iſti per legẽ et ꝓphetas vt p ſcripturarum inueſtigationem domini ſpecularentur aduentum: in quo erat terra: id eſt caro ſancta: in qua regnum dei ⁊ vbertatẽ ſpiritualium fructum et vitam eternam conſeq̄ poſſent. Sed ſicut illi deſperatione terruerũt populum ne crederent deo promittenti: ſic iſti ſuaſerunt populo iudeorũ ne chriſto crederent: ad egyptum huius ſeculi redire cupientes: manna fidei repudiantes: et querẽtes ollas peccatorum nigras: et cepas blaſphemiarum repudiatas et pepones vitiorũ et libidinum corruptione marcentes.

d In deſertum pharan quod eſt in cades. Rab. Solitudo pharan decem ⁊ octo manſiones continet. In quarum vltima reuerſi exploratores ad moyſen renunciauerunt que viderunt portantes botrum cum malis granatis et ficis. Et in ſequentibus ſcriptum eſt: Profecti de aſiongaber caſtrametati ſunt in deſerto ſin. Hec eſt cades que nõ ſancta (vt pleriq̄ eſtimant) ſed mutata vel tranſlata interpretatur. In hac manſione morit̃

Nu. 33. d

dianam plagã. Cumq̄ veneritis ad mõtes conſiderate terrã q̃lis ſit: ⁊ populũ q̃ habitator eſt eiuſ: vtrũ fortis ſit an infirmus: pauci numero an plures: ipſa terra bona an mala: vrbes q̃les: murate an abſq̄ muris: humus pinguis an ſterilis: nemoroſa an abſq̄ arboribus. Confortamini: ⁊ afferte nobis de fructibus terre. Erat autem tempus quando iam precoque vue veſci poſſunt. Cumq̄ aſcendiſſent: explorauerunt terram a deſerto ſin vſq̄ rohob itrãtibus emath. Aſcenderuntq̄ ad meridiem et venerunt in hebrõ: a vbi erant achiman ⁊ ſiſai ⁊ tholmai filij enach: Nam hebron ſe- b ptẽ annis ante tanim vrbẽ egypti condita eſt. † Pergẽteſq̄ vſq̄ c ad torrentem bõtri: abſciderunt a palmitem cuʒ vua ſua quem portauerũt in vecte dũo viri. De b malis quoq̄ granatis et de ficis loci illius tulerunt qui appellatus eſt nehelescol: id eſt torrẽs botri: eo q̄ botrum inde portaſſent filij c iſrael. Reuerſiq̄ exploratoreſ terre poſt quadraginta dies omni d regione circumita: venerunt ad moyſen ⁊ aaron et ad omnem cetum filiorũ iſrael in deſertũ pha- d ran: quod eſt in cades. Locutiq̄ e eis et omni multitudini oſtenderunt fructus terre et narrauerũt dicentes: † Venimus in terrã ad f quaʒ miſiſtis nos: que reuera fluit lacte et mẽlle vt ex his fructibꝰ cognoſci põt. Sed cultores fortiſ- g ſimos habʒ: ⁊ vrbes grãdes atq̄ muratas. Stirpẽ enach vidimꝰ h ibi. Amalech habitat in meridie: i

a ſ terram. ſ. contemplandam.

a ſ chriſti qui de crucis ligno pependit.

a ſ duo populi. ſ quibus figuratur eccleſia que chriſtum ſignificat.

a ſ de doctrina chriſti dicitur: q̃ dulcia faucibus meis eloquia tua ſuper mel ori meo.

g Sʒ cul. for. hʒ. q̃bꝰ nõ poterimꝰ reſiſtere. h Stirpẽ enach. i. gigãteã. i Amalech ha. i me. hũc pplm p̃mo recitãt: qꝛ habitabat in pte p quã igreſſi erãt: ⁊ vt terrerent pplm iſrael: cui amalech alias moleſtus fuerat: vt habetur Exo. xvij.

aũt quare moyſes mutauit nomẽ eiꝰ fuit: qꝛ moyſes orauit dñm vt reuerteret̃ cũ ſalute corpis ⁊ mentis: qđ ⁊ factũ eſt: vt patet ex ſequẽtibus: ideo vocatꝰ eſt Ioſue q̃ interpretat̃ ſalus. Cetera patent vſq̄ ibi: a Et venerunt in hebrõ. In hebreo habetur: Et venit in ebron. ⁊ dicit Ra. Sa. q̄ ſolꝰ caleb iuit illuc et orauit dominũ ſuper ſepulchra patrum: vt dominus p̃ſeruaret euʒ a deceptione aliorũ exploratorum quos videbat iã inclinatos ad malum. Et hoc accipit ex hoc quod habet̃ Ioſue. xiiij. vbi caleb dixit ioſue: Iurauitq̄ moyſes ĩ die illo: terram quam calcauit pes tuus erit poſſeſſio tua. Et ſequitur ibidem: Benedixitq̄ ioſue ⁊ tradidit ei hebrõ in poſſeſſionẽ.

b Nam hebrõ ſeptẽ annis ante thanim vr. ⁊c̃. hoc autem interponitur ad reſpondendũ tacite queſtioni: quia immediate fecerat mentionẽ de filijſ enach q̃ erãt gigãtes ⁊ ĩ tanim egypti ciuitate cõmorabantur propter quod gigantes titãnes vocati ſunt: ideo poſſet aliquis mirari ⁊ querere: maxime veniens de egypto ſic̃ erant filij iſrael quomodo in hebrõ eſſent giganteſ: idẽo dicit q̄ hebrõ fuit edita ante tanim. quaſi diceret: non eſt mirum ſi ibi habitant gigantes: quia hebron eſt antiquior et propinquior tempori diluuij q̃ tanim in quo vigebat natio gigantium. † Deu. 1.

c Pergenteſq̄ vſq̄ ad torrẽtem botri. Cauſa huius nominis exprimitur in littera. et patet: d Reuerſiq̄ exploratores poſt quadraginta dies. dicit Ra. Sa. q̄ maius tẽpus ſatis requirebatur ad peragrandum tanta terre ſpacia: ſed dominus breuiauit: quia diſpoſuerat differre ingreſſum terre ꝓmiſſionis per quadraginta annos ſm numerum dierum quibus exploratores conſiderauerunt terram: vt habetur ca. ſequẽti. e Locutiq̄ eis ⁊ omni multitudini oſten. Hic conſequenter ponitur exploratorum relatio. cum dicitur:

f Venimus in terram ad quã miſiſtis nos: q̃ reuera fluit lacte et melle: qꝛ ibi eſt abundantia paſcuor̃ et nemor̃ in quibꝰ apes mellificãt ſine humano labore. Inceperũt narrationẽ ſuam a cõmendatiõe terre: vt magis crederet eis pplus poſtea ĩ detrahendo de ea. ſic̃ detractor aliquando incipit a cõmendatione perſone cui vult detrahere: vt p talẽ cõmendationẽ iclinet corda audientiũ ad credendũ q̄ in dicẽdo mala de illa perſona nõ moueat̃ odio: ſʒ veritatis amore: ⁊ ſic ſibi magꝰ credatur: ⁊ iõ ſubdiderunt difficultates obtinẽdi terrã illã. cũ d̃r: † Iudi. 18

ſione morif maria ⁊ ſepelif: ⁊ ꝓpter aquas cõtra/
dictionis moyſes ⁊ aaron offenderunt dñm: ⁊ ꝓ/
hibenf tranſire iordanem. Ca. XIIII
a Terra quã ⁊c. Orige. Que eſt terra iſta ſãcta
quidem ⁊ bona: ſed ab impijs habitata? Qui ſũt
hoſtes qui habitant in ter/
ra ſanctoꝝ? Quõ eijciendi
vt ſuccedãt vel habitent ſã
Mat. 5. a cti? Euangelia ꝓmittũt ſan
ctis regna celoꝝ. Et apl'us
Phil. 3. d dicit: Noſtra aũt conuerſa/
tio in celis ẽ. In celis eſt ẽ
hereditas q̃ ꝓmittif ſãct'.
Putas ꝙ qꝛ ibi nũc nullus
habitatoꝛ ſit qui debeat ex/
Mat. 11. b pelli? a dieb' Iohã. bapti/
ſte regnuꝫ celoꝝ vim patif
⁊c. Niſi eſſent inde aliqui
expellendi: nunꝙ diceret
ꝑ vim eſſe diripiendum re
gnũ celoꝝ. Et niſi cũ aliqui
bus nobis eſſet p̃liũ: nõ di
Eph. 6. b ceret apl's: Nõ ẽ nobis col/
luctatio aduerſus carnẽ et
ſãguinẽ ⁊c. De his etiã dr:
Eſa. 34. a Inebriatus eſt gladius me
us in celo. Neceſſe eſt ergo
vt vincas ſpirituales neq̃/
cias q̃ in celeſtib' eſſe dicũ/
tur: qui ſunt veri chananei:
⁊ expellas de celeſtib' locis
vt habites ꝓ illis. Scito tñ
eſſe gigantes. Gigas dr om
nis q̃ deo reſiſtit: qđ illi p̃n/
cipaliter faciũt. Tibi ꝙ daf
vt eijcias gigantes. Unde
Eſa. 49. g Quis accipiet a gigãte ſpo
Mat. 3. d lia? Et alibi. Nemo põt in/
troire in domũ fortis et va/
ſa eius diripere: niſi prius
alligauerit fortẽ. Cõpatio/
ne ergo humane nature et
demoniace nature nos lo/
cuſte ſum'. Precipue ſi du/
bia ſit fides noſtra: ⁊ nos ꝑ
terreat infidelitas: illi vere
gigantes erunt: nos locu/
ſte. Si vero ſequimur Ieſũ
⁊ verbis eius credimus: tã
ꝙ nihil erũt in cõſpectu no
ſtro. Portaf enim nos ⁊ di/
cit: Si amat nos deus in/
troducet nos in terrã hãc:
qꝛ bona eſt et fructus eius
mirabilis. Figura ergo pre
ceſſit in patribus: complef
in nobis. Eiecerũt illi gigã
tes. ⁊ cõſecuti ſunt terram
eoꝝ: omnẽ terram iudee et
hierl'm ciuitatem: ⁊ monteꝫ
ſion. Ad nos autem dicif:
Heb. 12. e Non acceſſiſtis ad ea que
viſibilia ſunt: ſed ad inuiſi/
bilia. Acceſſiſtis enim ad
montem dei viuentis: ⁊ ad
ciuitatẽ celeſtẽ hieruſalem:
⁊ ad multitudinẽ angeloꝝ. Et alibi: Hieruſalem
que ſurſum eſt libera eſt: que eſt mater noſtra. Hie
ruſalem ergo celeſtem eſſe credimus: et ad typum
huius terrene: ⁊ q̃ ſcripta ſunt de hac terrena: ad
illaꝫ celeſtem ſpiritaliter referimus. Et ſicut illi de
terreſtri hierl'm eiecerũt chananeos et phereçeos
Gal. 4. d ⁊ ceteras gẽtes: ita et nos qui acceſſimus ad mon
tẽ dei et ad celeſtia regna: neceſſe ẽ vt expellam' de
Eph. 6. b his cõtrarias ptãtes ⁊ ſpiritalia nequicie ĩ celeſti/
bus. Et ſicut illi ſeiecerũt iebuſeũ de hierl'm: ⁊ que
vocabaf iebus poſtea vocabatur hierl'm: ita nos
opoꝛtet prius expellere iebuſeũ d̃ hierl'm: ⁊ ſic con
ſequi

etheus: ⁊ iebuſeus: ⁊ ãmoꝛreus:
in montanis. Chananeus vero a
moꝛaf iuxta mare ⁊ circa fluen/
ta ioꝛdanis. Inter hec caleb com
peſcens murmur populi qui oꝛie
batur contra moyſen: ait: Aſcen/ b
damus ⁊ poſſideamus terrã qm̃
poterim' obtinere eã. Alij vero q̃ c
fuerãt cũ eo dicebant: Nequaꝙ
ad hũc populũ valem' aſcẽdere:
qꝛ foꝛtioꝛ nobis eſt. Detraxerũt d
ꝙ terre: quã inſpexerãt apud fi/
lios iſrael dicẽtes: Terra quã lu/ e
ſtrauim' deuoꝛat habitatores ſu
os: Populus quẽ aſpexim' ꝓce/
re ſtature eſt. † Ibi vidim' mõſtra f
quedã filioꝝ enach de genere gi
ganteo: quibus comparati qua g
ſi locuſte videbamur. Ca. XIIII

Igitur vociferans om/ b†
nis turba fleuit nocte il
la: ⁊ murmurati ſunt cõ/
tra moyſen ⁊ aarõ cũcti filij iſrael
dicẽtes: Utinã moꝛtui eſſemus i
ĩ egypto ⁊ nõ ĩ hac vaſta ſolitudi
ne. Utinã peream' ⁊ nõ ĩducat
nos dominus in terrã iſtam: ne
cadamus gladio: ⁊ vxoꝛes ac li/
beri noſtri ducãf captiui. None
melius eſt reuerti in egyptũ? Di
xerũtꝙ alter ad alterũ: Cõſtitu/
amus nobis ducẽ ⁊ reuertamur
in egyptũ. Quo audito moyſes k
⁊ aaron ceciderũt proni in terrã
coꝛam omni multitudine filioꝝ
iſrael. † At vero ioſue filius nun: l
† qui de tribu iuda.
⁊ caleb filius iephone qui et ipſi
luſtrauerũt terrã: ſciderunt veſti m
mẽta ſua ⁊ ad oẽm multitudinẽ
a filioꝝ iſrl' locuti ſunt. Terra quã

a Chanane' vero moꝛaf iuxta mare ⁊ circa fluenta ioꝛdanis: quaſi di/
cat per iſtas partes nõ eſt ingreſſus nobis poſſibilis ꝓpter aquas: et ex
his fuit territus populus ⁊ incepit murmurare contra moyſen. Et ideo
Caleb qui fuerat fidelis in hac miſſione: ad reprimendũ murmur popu/
li ⁊ timoꝛẽ dixit: b Aſcẽdam' ⁊ poſ. ⁊c. valde faciliter cũ dei adiuto/
rio. c Alij vero ⁊c. excepto ioſue d Detra
xerũtꝙ terre. nõ ex ſterilitate: qꝛ ↄ̃riũ dixerãt: ſꝫ
ex moꝛbida et peſtilẽti habitatione: ita ꝙ homi/
nes nõ poſſũt ibi diu viuere. iõ dixerũt.
e Terra quã luſtra. ⁊c. dicit Ra. Sa. ꝙ in illa
terra viderũt in qualibet villa hoĩes ſepeliẽtes
moꝛtuos ſuos: qđ dñs faciebat ad bonũ filioꝝ
iſrl': vt pauci remanerẽt ad pugnadũ cũ eis: ⁊ ip
ſi exploꝛatoꝛes retulerũt ad malũ populi iſrael.
f Ibi vidim' mõſtra quedã. i. hoĩes vltra quã
titatẽ naturalẽ alios mirabiliter excedentes vt
ſic filij iſrl' terrerenf ex cõditione terre ⁊ habita/
toꝝ ei'. g Quib' cõ. q̃ſi lo. vide. modus lo/
quẽdi eſt hypbolicus ⁊ ſm veritatẽ hoĩbus ti/
mentibus aduerſarij ſui videnf eis multo robu
ſtioꝛes ꝙ ſint ĩ veritate: ⁊ trepidãt vbi nõ ẽ timoꝛ.

Moꝛaliter. Et ꝑfect' eſt Ca. XIII
ꝑpl'ſ. Seqf: b† Mit
te viros q̃ cõſi. ter. Allegoꝛice ꝑ exploꝛatores ter
re ꝓmiſſionis ſignificanf ſacerdotes ⁊ ſcribe ve
teris legis q̃ ꝑ ſcripturas exploꝛabãt xp̃i aduẽ/
tũ q̃tũ ad tp̃s ⁊ q̃tũ ad locũ ⁊ alias circũſtan/
tias. Uñ Matth. ij. requirente herode vbi xp̃s †
naſcereſ reſponderũt in bethleẽ iude. allegãtes Baruc. 3. e
ad hoc ſcripturã q̃ habef Michee. v. tñ aliquã/
tulũ aliter ĩ verbis. Et tu bethleẽ terra iuda ne/
quaꝙ minima es in principibus iuda: ex te eniꝫ
exiet dux qui regat populũ meuꝫ iſrael. Uñ ſup A
illud Matth. xxj. Hic ẽ heres dicit Hieronym'.
Ex hoc ptꝫ principes iudeoꝝ nõ ex ignoꝛantia † 90. diſ. a lienus.
ſed inuidia crucifixiſſe dñm ieſum xp̃m. Sed qꝛ
p̃dicabat cõtra vitia eoꝝ ſubuerſa fuit in eis co
gnitio quã habebant de ipſo. Chriſtus autẽ cõ/
uenienter põt dici terra ꝓmiſſionis eo ꝙ ad ter/
rã viuentiũ nos introducit: ⁊ qꝛ coꝛpus eius ter
renũ eſt terra ꝓmiſſa nobis in lege et ꝓphetis.
Per hoc aũt ꝙ pauci exploꝛatoꝛes ſcꝫ caleb et
ioſue tñ in veritate ſteterũt alijs ab ea declinã/
tibus ⁊ ꝑuertentib' ppl'm: figuratũ fuit ꝙ in ad
uentu chriſti pauci de doctoꝛib' iudeoꝝ ſtarent
ĩ veritate: ſcꝫ nicodem': gamaliel: nathanael et
aliq̃ alij. alijs a veritate declinantibus et ſeducẽ
tibus ppl'm et inducentib' eũ ad petendũ moꝛtẽ
chriſti: vt habetur Matth. xxvij. et Mar. xv. et
Luce. xxiij. Apoſtoli vero qui ſteterũt in verita
te nõ fuerũt de doctoꝛib' iudeoꝝ ſed fuerũt ho/
mines ſimplices et ſine litteris: vt habef Act'.
iiij. Moꝛaliter aũt ꝑ exploꝛatores in veritate nõ
ſtantes ⁊ ab ea ppl'm auertentes: ſignificanf p̃/ †
lati et doctoꝛes eccleſie mali q̃ ꝑ noticiã ſcriptu/
rarũ exploꝛatores ſunt terre viuẽtiũ: ſed ꝑ ſuam Eccl. 46. b
vitã malã ab eius ingreſſu deficiunt et etiã ali/ 1. Mach. a
os impediunt. Matth. xxiij. Ue vobis ſcribe et
phariſei hypocrite qui clauditis regnũ celoꝝ
ante homines: vos enĩ nõ intratis nec introeun
tes ſinitis intrare. Ca. XIIII

b Igitur. Poſt trãſgreſſionẽ exploꝛatoꝝ
hic ↄ̃ñr ponif trãſgreſſio alioꝝ. ⁊ primo.
quãtũ ad eoꝝ deſperationẽ. ſcđo q̃tum
ad eoꝝ p̃ſũptioneꝫ. ibi: Et ecce mane. Circa pri/
mum ponif dicta trãſgreſſio. ſcđo trãſgreſſiõis.
punitio. ibi: Et dixit dñs. Circa primũ ſciendũ ꝙ ex verbis exploꝛatoꝝ
fuerunt territi ⁊ deſperati de cõſecutione terre a deo ſibi ꝓmiſſe. ⁊ ideo
primo ꝓruperunt in verba murmurationis. ⁊ ideo dicif: Et murmurati
ſunt ⁊c. ſecundo deſperationis. ibi: i Utinam moꝛtui eſſemus in egy/
pto et non in hac vaſta ſolitudine. In hebꝛeo habetur: Uel in hac ſolitu
dine moꝛtui eſſemus. ⁊ hoc patet per verba dñi dicẽtis. ĩ. eodẽ capitulo
ſicut locuti eſtis audiente me: ſic faciam vobis: in ſolitudine hac iace/
bunt cadauera veſtra. tertio in verba rebellionis dicentes: conſtitua/
mus nobis ⁊c. k Quo audito moyſes et aaron ceci. ⁊c. ne dominus
iraſceref: et vt furia populi frangeref. l At vero ioſue filius nun ⁊c.
dolentes de trãſgreſſione populi ⁊ de afflictione moyſi. m Sciderunt
⁊c. i. ſignũ magne triſticie: ⁊ habef ſimile ĩ plurib' locis ve. ac no. te.

circũiuimus valde bona eſt: Si
ꝓpitius fuerit dñs inducet nos
ĩ eã: ⁊ tradet humũ lacte ⁊ melle
manantẽ. Nolite rebelles eẽ cõ- a
a tra dominũ: neqꝫ timeatis popu b
lum terrę huiꝰ: quia ſicut panem
ita poſſumus eos deuorare. Re- c
ceſſit ab illis omne pręſidiuꝫ: do
minus nobiſcũ eſt: nolite metue
re. Cumqꝫ clamaret oĩs multitu-
do: ⁊ lapidibus vellet eos oppri d
a ſ maieſtas dñi texit eos in nubibꝰ celi.
mere: appāruit gloria dñi ſup te e
ctum fęderis cunctis videntibꝰ
filijs iſrael. Et dixit dominus ad f
moyſen: vſqꝫquo detrahet mihi
populus iſte? Quouſqꝫ non cre- g
dẽt mihi in omnibus ſignis quę
b feci coram eis? Feriam igiť eos h
peſtilentia atqꝫ conſumã: te autẽ i
faciam principem ſup gentẽ ma
gnam ⁊ fortiorem q̃ hęc eſt. Et k
ait moyſes ad dñm: Ut audiant l
ęgyptij de quorũ medio eduxiſti
populũ iſtũ: ⁊ habitatores terrę m
huiꝰ qui audierũt quoniã tu do-
mine ĩ populo iſto ſis: ⁊ facie vi-
dearis ad faciẽ: † ⁊ nubes tua pro
tegat illos: ⁊ in columna nubis
pręcedas eos per diẽ: ⁊ ĩ colũna
ignis ꝑ noctem: ꝙ occideris tãtã
multitudinẽ quaſi vnũ hoĩem: ⁊
dicant: Non poterat ĩtroducere
populum in terram pro qua iu-
rauerat † idcirco occidit eos ĩ ſoli
tudine: Magnificetur ergo forti n
tudo dñi ſicut iuraſti dicẽs: Dñs o p
patiẽs ⁊ mĺtę miſericordię: aufe q r
rẽs iniq̃tatẽ ⁊ ſcelera: nullũqꝫ in s t v
noxiũ derelinquẽs: qui viſitas x
pctã patrũ ĩ filios ĩ tertiã ⁊ quar
tã generatiõeꝫ: Dimitte obſecro y
pctm̃ populi tui huius ſcḋm ma-
gnitudinem miſericordię tuę: ſi-
cut propitius fuiſti ęgredientibꝰ
de ęgypto vſqꝫ ad locum iſtum.

Glo. ordi.

G ſequi eiꝰ hereditatẽ. Illi armis viſibilibꝰ ⁊ corpalibus vin
Eph. 6. b cebãt: noſqꝫ inuiſibilibꝰ ⁊ ſpiritualibꝰ. Un̄: Nõ eſt nobis
colluctatio aduerſus carnẽ ⁊ ſanguinẽ ⁊c. Induite vos lori
Ibidem cã charitatis: ⁊ galea ſalutis: ⁊ aſſumite ſcutũ fidei ⁊ gladi
um ſpũs qḋ ẽ verbũ dei. Cũ talibꝰ armis ſequẽs ieſũ ducẽ:
ſicut patres calcauerũt ceruicẽ gen-
tiũ: ⁊ tu calcabis ceruices demonũ.
Luc. 10. c Ipſe enĩ ſequentibꝰ ſe ait: Ecce dedi
vobis poteſtatẽ calcãdi ſup ſerpen-
tes et ſcorpiões. Uult ergo ieſus ſem
ꝑ res mirabiles facere. vult de locu-
ſtis vincere gigãtes: ⁊ de his q̃ ĩ ter-
ris ſunt celeſtes ſupare nequicias.
Joh. 14. b Hoc ẽ fortaſſe qḋ dr: Quia q̃ credit
ĩ eũ nõ ſolũ faciet illa q̃ ipſe fecit: ſed
⁊ maiora. Maiꝰ enĩ mihi videť ſi hõ
in carne poſitꝰ fragilis et caducus:
fide tñ xpi ⁊ verbo eius armatꝰ ſu-
peret demonũ legiones: q̃uis ipſe
ſit qui vincit ĩ nobis: plus tñ eſſe di-
cit ꝙ ꝑ nos vincit: tm̃ eſt vt nos ar-
mis iſtis ſemꝑ ſimus parati ⁊ arma-
ti ⁊ ꝯuerſatio noſtra ſemꝑ ĩ celis ſit:
oĩs motus noſter: actꝰ: cogitatꝰ et
ſermo celeſtis ſit. Quãto enĩ illic ar-
dẽtiꝰ aſcẽdemꝰ: tãto illi ꝑcipites de-
ſcendẽt: ⁊ quãto nos ſupiores: tãto
illi inferiores. Si vita noſtra ſancta
⁊ ſcḋm deũ ſit: mortẽ cõfert illis. Si ſe-
gnis ⁊ luxurioſa: potẽtes aduerſum
nos gigantes facit: ⁊ q̃to nos dila-
tamur in terris: tãto illis latiora ſpa
cia cõcedimus in celis. Augeſcamꝰ
ꝙ vt illi minuanť. nobis ingredienti
bus illi pellanť: ⁊ aſcẽdẽtibꝰ cadãt.
a Ne timeatis. Augꝰ. Caleb et ie-
C ſus naue loquẽtes ad ppl'm ne time-
rẽt ingredi terrã ꝓmiſſiõis dixerũt:
Uos aũt ne timueritis ppl'm terre: qm̃
cibus nobis ſunt. abſceſſit eĩ tp̃s ab
eis: dñs aũt in nobis: ne timueritis
eos. Qm̃ dictũ eſt: cibus nobis ſũt:
hoc eſt cõſumemꝰ eos. Quod vero
additũ ẽ: Abſceſſit eĩ tẽpus ab eis:
dñs aũt in nobis. diligẽter non dixe
runt abſceſſit ab eis dominꝰ: impij
eĩ fuerũt. Sed qm̃ etiã impijs occul-
ta diſpẽſatione dať tẽpus florẽdi et
regnãdi tẽpus ab eis diſceſſit: Dñs
aũt in nobis. Nõ dixerũt tẽpus abſ
ceſſit ab eis ⁊ noſtrũ ſucceſſit: Sed
dñs aũt in nobis: nõ tẽpus. Illi enĩ
tẽpus habuerunt: iſti dominũ tem-
porũ creatorẽ ⁊ ordinatorẽ et oĩm di
ſpẽſatorẽ. b Feriam igiť. Orige.
Cõminatio hec nõ eſt iracunda: ſed
ꝓphetia. Aſſumendus enĩ erat po-
pulus nationũ: ſed non per moyſen:
excuſauit ergo ſe moyſes. Sciebat
enĩ que gens quia ꝓmittiť nõ per ſe
vocanda erat: ſed per Jeſuꝫ. nec mo
ſaicus: ſed chriſtianus populus erat
appellãdus. Ideo pluribus exorat
D pro populo ſuo. Orige. Feriã igi-
tur. Fit comminatio hec a domino:
nõ vt diuina natura paſſibilis: ⁊ ire
ſubiecta oſtendať: ſed vt moyſi cha-
ritas quã erga populum habebat: ⁊
dei bonitas que ſupra omnem men-
tem eſt appareret. Scribiť enim deꝰ
iraſci et comminari vt ſciat homo tã
tum ſibi eſſe loci apud deuꝫ: tantũqꝫ
fiducie: vt ſi etiã aliqua ĩ indignatio ſit in deo humanis ob-
ſeruationibꝰ mitigeť in tãtũ de deo impetrare poſſe homi-
nem: vt ꝓpria ſtatuta conuertat. Bonitas enim que ſequiť
iracundiam ⁊ moyſi fiduciam oſtẽdit apud deum: et alienã
ab iracundie vitio diuinam docet eſſe naturam. Et myſte-
rium in futuro explendum continet ſermo: per quem ꝓmit-
(titur) tit deus

Nico. de lyra

a Nolite rebelles eẽ ꝯtra dñm: tũ q2 rebellãdo moyſi rebel-
labãt deo cuiꝰ erat nũcius: tũ q2 dominꝰ ꝑceperat eis ꝙ irent
ad terrã ꝓmiſſionis: ⁊ ſic rebellabant ei in ꝑſona ꝓpria.
b Neqꝫ timeatis populũ terre huiꝰ ⁊c. q2 ſicut panem ita eos
poſſumꝰ deuorare. i. abſqꝫ vlla difficultate. c Receſſit ab il-
lis omne preſidium. q2 virtute diuina
erant timore ꝑcuſſi: ita ꝙ non remanſe
rat in eis conſilium ⁊ virtus reſiſtendi.
ſed quia populus ita erat deſperatus
ꝙ non recipiebat admonitionem ideo
voluerũt ſe cõuertere ad occiſionẽ. vn
de ſubdiť: d Et lapidibus eos vel-
let opprimere. ſ. moyſen et aaron ioſue
⁊ caleb. e Apparuit gloria domini.
ad defenſionem eorum et terrorem ma-
lorũ. f Et dixit dominus. Hic cõſe-
quẽter poniť dicte tranſgreſſionis pu-
nitio. Circa quod primo poniť dei cõ-
minatio. ſecũdo pene relaxatio quantũ
ad vnaꝫ partem. ibi: Dixitqꝫ dominꝰ.
Circa primum igitur primo poniť trãſ
greſſionis repetitio breuiter cum dici-
tur: Et dixit dominus ad moyſen: vſqꝫ
quo detrahet mihi populus iſte? qua-
ſi dicat ab exitu de egypto inceperunt:
vt patet Exo. xiiij. et continuauerunt
vſqꝫ modo. g Quouſqꝫ nõ credent
mihi in omnibus ſignis: que fuerunt
tam mirabilia ꝙ deberent credere eis.
h Feriã igitur eos peſtilentia ⁊c. li-
cet hoc nõ fecerit. tamen verũ dixit: q2
loquebatur ſcḋm demerita populi: vt ſit
ſenſus: meruerunt vt hoc eis facerem.
i Te aũt faciam principẽ. hoc autem
intelligiť cõditionaliter. i. ſi facerẽ pri-
mum: facerem ⁊ iſtud ſcḋm: quia meri-
ta tua exigunt. k Et ait moyſes. ad
auertendum irã dei: ne populus tota-
liter delereť: ⁊ ad hoc allegat blaſphe-
miam noĩs dei ſi hoc fieret dicens:
l Ut audiant egyptij. q. d. ſi hoc fie-
ret: veniret ad eorum noticiã: ⁊ tunc in
tenderent in tuam blaſphemiam: q2 ne
ſciunt populi culpam. m Et habi- † Exo. 13. d
tatores terre huius. i. terre chananeorũ
ad quã ibant et imputent impotentie
tue dicentes: ꝙ licet potueris educere
populũ de egypto: non tamẽ introdu-
cere in terram ꝓmiſſam: quia fortior ẽ
in ciuitatibus ⁊ habitatoribus q̃ egy-
ptus: ⁊ hoc eſt qḋ diciť: Non poterat
introducere ⁊c. et ideo concludit:
n Magnificetur ergo fortitudo domi
ni. introducendo populum iſtũ ad ter- † Ibi. 32. c
ram quam ei ꝓmiſiſti. quod nõ poſſet
fieri ſi iſte populus penitus deleretur:
quia nõ remanerent reliquie ex ipſis.
o Sicut iuraſti dicẽs. li dicẽs nõ re-
ferť ad litterã ĩmediate ſequentẽ: quia
nõ ſunt verba domini ſed moyſi. vnde
et ſimilia verba dixit moyſes dño Exo.
xxxiij. ſed refertur ad iuramẽtũ dei fa
ctuꝫ abrae Geñ. xxij. vbi diciť ſic: Per
memetipſum iuraui dixit dominus. et
ſequiť: Poſſidebit ſemẽ tuum ⁊c.
p Dominus. per omnium guberna-
tionem. q Patiens. ꝑ penitentie
peccatorum expectationem.
r Et multe miſericordie. ꝑ pene relax-
ationem. s Auferens iniquitatem.
id eſt peccata facta cõtra ꝓximum.
t Et ſcelera. ꝯtra deũ. v Nullũqꝫ
innoxiũ derelinquẽs. q2 oẽs ꝯtrahũt pctm̃ originale: ⁊ adulti
cũ h̄ ſaltẽ veniale. x Qui vi. pctã pa. ĩ fi. ⁊c. q2 vſqꝫ ad quar
tã generationẽ cõtingit pr̃es videre filios ſuos ⁊ ecõuerſo: ⁊ ſic
filij vt frequẽter fiũt imitatores paternorũ ſcelerũ: ⁊ pr̃es puni-
unť ĩ eis: qñ vidẽt penas eorũ. y Dimitte obſecro pec. po. ⁊c.
q. d. totiẽs ⁊ tã grauiter te offenderũt ꝙ indigent tua maxima
(miſericordia) miſericordia

fit deus ꝙ alium populū hoc abiecto re
ſuſcitet. a Paruulos. Orige. Sed fi
lij ipſoꝝ qui ſunt hic mecum quicunqꝫ
ignorant bonū vel malum ⁊c̄. Patres
noſtri fuerūt ppl's ille prior: nos filij ip/
ſorū ſum⁹. illi qꝛ peccauerūt abiecti ſunt
⁊ ceciderūt: nos aūt filij ipſoꝝ pro ipſis
ſurreximus et erecti ſum⁹: qui neſciebam⁹
bonum vel malū. Ex gentib⁹ enī ſumus
necqꝫ bona q̄ ex deo veniūt noueramus:
necqꝫ mala q̄ ex peccato generāt. Unde:
Roṁ. 11. c Vide autē ſeueritatē et bonitatem dei:
in eos quidem qui ceciderunt ſeuerita/
tem: in te autem bonitatem: ſi pmanſerꝭ
in bonitate ⁊c̄. b Annus p die. Ori/
ge. Quaſi pro die annū recipietis pec/
cata vr̄a p. xl. annos. Timeo hoc myſte/
riū diſcutere: Video enī ꝙ in hoc cōpre/
hendit̄ ratio pctōꝝ et penarū. Si enī
cuicqꝫ peccatori annus aſcribit̄ ad penā
p vnius diei pctō ⁊ ſm̄ rationem dierū
quibus peccatur totidē annoꝝ numer⁹
in ſupplicijs cōſumit̄: vereor ne forte no
bis qui quotidie peccam⁹: nec ipſa ſecu/
la aut etiam ſecula ſeculoꝝ ſufficere poſ
ſint ad penas luēdas. In eo ꝙ ppl's ille
p. xl. dierū delicto. xl. annis cruciat̄ in
deſerto: nec terrā ſanctā introire pmitti
tur. Similitudo futuri iudicij videt̄ oſtē
di: vbi pctōꝝ ratio diſcutienda eſt: vbi
erit aliqua fortaſſe bonoꝝ operū recōpē
ſatio: vel eoꝝ q̄ in vita ſua quiſqꝫ rece
Luc. 16. f pit: ſicut de Lazaro dr̄. Sed hoc nullus
Joh. 5. d ad integrū nouit: niſi cui pater omne iu
diciū tradidit. Orige. Reget q̄s for/
taſſe bonitati dei conuenire: vt pro diei
peccato annū ſuppliciorū rependat: im/
mo dicat etiā ſi diē pro die reddat: q̄uis
iuſtum: nō videtur eſſe benignū. Sed ſi
vulnus corpori infligat̄: aut os cōfrin/
gat̄: aut neruoꝝ iūctura reſoluat̄: ſub
vni⁹ enī hore ſpacio ſolent hec corporib⁹
accidere: ⁊ pluribus poſtmodū cruciati
bus aut dolorib⁹ exactis multo vix tpe
ſanari. Quanti enī tumores in loco: tā/
ta tormenta generant̄. Si vero accidat
vt in eodē vulnere vel in eadē fractura
iterū q̄s vulneret̄: ⁊ frequēti⁹ frangat̄:
quātis penis quātiſqꝫ cruciatib⁹ poteſt
curari? Quanto aūt tpe? ſi tñ potuerit
ad ſanitatē pducit̄. Et vix aliquādo ita
curabit̄: vt vel debilitatē corporis vel fe
ditatē effugiat cicatricis. Trāſi ab exem
plo corporis ad vulnera aīe: que quoti/
ens peccat totiēs vulnerat̄ peccatis ve/
Eph. 6. c lut telis. vñ: Aſſumite ſcutū fidei ī quo
poſſit̄ omnia tela maligni ignea nequiſ/
ſima extinguere. Patit̄ aūt nō ſolū vul
nera iaculoꝝ ſed et fracturas pedū cum
laquei parant̄ pedibus ei⁹: ⁊ ſupplantā
tur greſſus eius. Hec et huiuſmodi vul/
nera quāto tpe putas poſſe curari? O ſi
poſſum⁹ p vnūquodqꝫ pctm̄ videre quō
anima vulnerat̄. Sermo malus vulnus
infligit: ſed nō in lingua: vulnerat̄ ani/
ma etiā p cogitationes et cōcupiſcētias
malas. Frangit̄ autē et cōterit̄ p opera
peccati. Que oīa ſi viderem⁹: ⁊ vulnera
te anime cicatrices ſentiremus: vſqꝫ ad
mortē reſiſterem⁹ cōtra peccatū. Sed ſi/
cut demoniaci: vel mētecapti non ſenti/
unt ſi vulnerent̄ (qꝛ carent naturalibus
ſenſibus) ita in cupiditatib⁹ ſeculi amē/
tes facti: vel vitijs inebriati non ſentim⁹
quanta vulnera: quantas contritiones
anime peccando acquirimus: ⁊ ideo cō/
grua ratio eſt pene. i. cure ⁊ medicatio/
nis tempus extēdi: ⁊ p vnūquodqꝫ vul/
nus p

Dixitqꝫ domin⁹: Dimiſi iuxta ver a b
bū tuū. Viuo ego: ⁊ implebit̄ glo c d
ria dñi vniuerſa terra: Attamen e
ſ modū correctionis moderatione liberata di/ſpenſat.
omnes homines qui viderūt ma f
ieſtatem meam: et ſigna que feci
in egypto ⁊ in ſolitudine: † ⁊ tēta g
ſ vel multociens.
uerūt me iā per decem vices: nec
obedierūt voci mee: nō videbūt
terrā p q̄ iuraui prīb⁹ eoꝝ: nec q̄ſ/
q̄ꝫ ex illis q̄ detraxit mihi ītuebit̄
eā. † Seruū meū caleb q̄ plen⁹ alio
ſpiritu ſecut⁹ eſt me: inducā ī ter/
rā hāc quā circūiuit: ⁊ ſemen eius
poſſidebit eā: quoniā amalechi/
tes ⁊ chananeꝰ habitāt ī vallib⁹.
Cras mouete caſtra: ⁊ reūtimini
ī ſolitudinē p viā mari rubri. Lo/
cutuſqꝫ ē dñs ad moyſen ⁊ aaron
dicēs † Uſqꝫ q̄ multitudo hec peſſi
ma murmurat ꝯtra me? Querel/
las filioꝝ iſrael audiui: Dic ḡ eis:
Uiuo ego ait domin⁹: ſicut locuti
eſtis audiēte me: ſic faciā vobis.
In ſolitudīe hac iacebūt cadaue
ra vr̄a. † Oēs q̄ nūerati eſtꝭ a vigi b
ti annis ⁊ ſupra: ⁊ murmuraſtis
ꝯ me: nō intrabitꝭ terrā ſup quā le
uaui manū meā vt habitare vos
facerē p̄ter caleb filiū iephone: et
a ioſue filiū nun. Paruulos aūt ve i
ſtros de q̄b⁹ dixiſtis ꝙ p̄de hoſti/
b⁹ forēt: ītroducā vt videāt terrā
q̄ vobis diſplicuit. Veſtra cada/
uera iacebūt ī ſolitudine. Filij ve k
ſtri vagi erūt ī deſerto ānis q̄dra
ſ .i. penā fornicationis.
ginta: ⁊ portabunt fornicationē l
veſtrā donec cōſūmāt̄ cadauera
ſ exponit myſteriū numeri
patrū ī deſerto iuxta nūerū q̄dra/
ginta dieꝝ q̄b⁹ cōſideraſtis terrā.
b † Ann⁹ p die imputabit̄. Et q̄dra
ginta ānis recipietꝭ iniq̄tates ve/
ſtras: ⁊ ſcietꝭ vltionē meā: qm̄ ſi/
cut locut⁹ ſum ita faciā omni mul
titudini huic peſſime que conſur/
rexit aduerſuꝫ me: In ſolitudine
hac deficiet: et morieт̄. † Igit̄ oēs m
viri quos miſerat moyſes ad con
templandā terrā: ⁊ q̄ reuerſi mur/
murare fecerāt cōtra eū omnem
multitudinē detrahētes terre ꝙ
eſſet mala: mortui ſūt atqꝫ pcuſſi n
in cōſpectu dñi. Joſue aūt filius o
nun ⁊ caleb filius iephone vixe/

miſericordia. a Dixitqꝫ dñs.
Hic ꝯñr ponitur pene relaxatio
quātū ad vnā p̄tē cū ſubdit̄:
b Dimiſi iuxta. ⁊ bñ dicit iuxta
qꝛ nō totaliter dimiſit: ſ; q̄tū ad
hoc ꝙ ñ deleret totū pplm̄ ſimul.
iō ſubdit̄: c Viuo ego. modus
eſt aſſertiōis diuine: ⁊ eſt ſenſus:
ſicut verū ē ꝙ ego ſū viuēs: qꝛ ſū
vita p eſſentiā: ſic verū eſt verbū † Deu. 1. f
meū de nō delendo totū pplm̄ ſi/
mul. iō ſubdit̄: d Et imple. glo.
dñi vni. terra. i. p facta mirabilia
q̄ faciā introducendo populū in
terrā pmiſſam: diuulgabit̄ glo/
ria nominis mei p vniuerſam ter
rā: ſicut p; de ſiccatiōe iordanis † Joſ. 14. b
et ſubuerſiōe hiericho ⁊ ſimilib⁹.
Aliq̄ tñ exponūt ⁊ bñ ꝙ hoc intel
ligat̄ de chriſto q̄ ſm̄ carnē deſcē/
dit de illo populo: p quē impleta
eſt omnis terra gloria domini.
e Attamē. Hic cōſequēter reſer
uat partem pene debite: ⁊ primo
q̄tum ad cōmunitatē populi di/
cens: f Omnes homines qui
viderunt maieſtatem meā ⁊c̄. p/
pter que debuiſſent mihi credere
et obedire. g Et tentauerunt † T. 16. g. et
me iam per decem vices. ſemel an 32. b
te egreſſum de egypto Exo. v. ſe/
cundo in receſſu Exo. xiiij. tertio
in deſerto ſur ad aquas marath.
Exo. xv. quarto in murmure p de
fectu carniū: vt hic ca. xi. quinto
plus colligēdo de māna ⁊ ſeruan † 76. di. c. ie
do vſqꝫ mane: Exo. xvi. ſexto ī ra iuniū. 23. q.
phidim p defectu aq̄: Exo. xvij. ſe 5. q̄d ergo.
ptimo in conflatione vituli: Exo. De cōſe. di.
xxxij. octauo ex impatientia labo 1. reuera. ſ
ris vt hic ca. xi. ī principio. nono prin.
ex cōcupiſcētia ſaporis: Num. xi.
decimo ex deſperatione in h̄ loco.
Cetera patēt vſqꝫ ibi: h Oēs
qui nume. eſtis a. xx. an. ⁊ ſupra.
Ex quo p; ꝙ illi q̄ erāt minoris
etatis nō incurrerūt hāc penā: ſi
militer nec filij leui: qꝛ nō fuerunt F
numerati a. xx. an. ſed primo ab
vno mēſe. vt dictū eſt. ſ. iij. ca. Et
ſcd̄o nūerati ſunt a. xxx. an. ⁊. ſ.
vt dictū ē. iiij. ca. i Paruulos
autē vr̄os. Hic determinat̄ pena
q̄tū ad illos q̄ erāt. ī. xx. an. qꝛ l;
nō fuerint ī deſerto mortui tñ re/
tardati ſūt ab ingreſſu terre pmiſ
ſionis pp̄ter pctā patrū ſuorum.
xxxix. an. et hoc ē qđ ſubdit̄:
k Filij vr̄i va. erūt. ī deſerto an † Exe. 4. b
nis. xl. p̄m⁹ ann⁹ egreſſiōis d̄ egy
pto q̄ iam trāſierat cōputat̄ ī iſtis
xl. l Et por. for. ve. i. penā pctō
rū veſtroꝝ q̄b⁹ receſſiſtis a dño: ſi
cut fornicatrix a legitimo viro.
m Igit̄ oēs viri. Hic determi/
nat̄ pena exploratoꝝ. cū ſubdit̄:
n Mortui ſunt atqꝫ pcuſſi ⁊c̄. i. † Judith. 8. e
ſubito et horribiliter ad terrorem 1. Co. 10. b
alioꝝ ex ſententia domini.
o Joſue autē filius nun et caleb
filius iephone ⁊c̄. Dicit Ra. Sa.
ꝙ ex hoc datur intelligi ꝙ ſucceſ/
ſerunt eis in hereditate: quia pro
pter peccatum eoꝝ filij ipſoꝝ
fuerunt priuati hereditate in ter/
ra promiſſionis: ⁊ hoc iuſte quia G
auerterant corda populi a conſe/
cutione terre promiſſe.

Vnus ꝑ qualitate plage medēdi ſpacia ꝓpa/
gari. Sic ergo ⁊ dei equitas ⁊ benignitas ī
ipſis aīe ſupplicijs euidēs fiat: vt hec audi/
ens q̄ peccauit reſipiſcat ⁊ vltra nō peccet.
Cōuerſio enī ī pſenti vita ⁊ fructuoſa peni
tentia celerē confert
medicinā. Que nō
ſolū vuln⁹ pteritum
ſanat: ſ vltra nō ſi/
nit aīam pctō vulne
rari. Orige. Ali/
ud adijciā. Si pctōꝛ
ſuꝫ: nūquid pena mi
bi erit eadē ſi ſemel
peccaui: q̄ ſi ſcḋo et
tertio ⁊ frequenti⁹?
Nō pro mō enī ⁊ nu
mero ⁊ menſura pec/
cati etiā pene quāti/
tat metiēda eſt? An
Ps.79. de: Potabit nos in
lachꝛymis in menſu
ra. Mēſura aūt erit
quā quiſq ſibi ī hac
vita vel minus vel
plus peccādo queſie
Ps.74. rit. Calix quoq in
manu dn̄i vini meri
ē eſſe plen⁹ mixto.
Miſcet enī vnicuiq
et fit iudiciū nō ſolū
ex malis q̄ geſſit: ſed
etiam ex bonis. cum
tn̄ vtraq miſceant:
fex ei⁹ (quā ego pu/
to pctōꝝ malorū dici)
nō ad integrū exina/
niet: Sed hec ī ma/
nu dei ſunt: noſtrum
aūt citi⁹ ē emēdare ⁊
penitere: pterita lu/
gere: futura cauere:
Ezec.18.f Quia vt cōuerſus ī
gemueris ſalu⁹ eris.
1.Joh.2.a Habem⁹ enī aduoca
tū q̄ interpellat pro
nobis multo pſtan/
tiorē moyſe: q tn̄ ꝓ
A populo illo exaudi/
tus eſt. Et fortaſſe ꝓ
pterea moyſes ſcribi
tur priori pplo veni/
am ipetraſſe: vt mul
to magis cōfidam⁹
q aduocat⁹ noſter ieſus veniā nobis impe
trabit a patre. a Parati ſumus. Raba.
O mira proteruitas humane mētis ⁊ horrē
da ſtulticia cecati cordis. Mādat de⁹ ꝓmiſ
ſionib⁹ ſuis credere: ⁊ de ſua potētia cōfide
re ⁊ ſic terrā intrare: Humana ſtulticia diffi
dit: ⁊ ſalutaria monita reſpuit: econtrario
ſuū negat auxiliū: illi cōtra dei volūtatem
terrā iuadere volūt. Quib⁹ ſiles ſunt q̄ ꝓ/
miſſionib⁹ dei nō credūt ⁊ ꝓhibita faciūt.
Sed ſpiritales amalechite et chananei qui
habitāt in mōtib⁹ ſupbie: ꝑcutiētes eos ꝑ/
ſequunt vſq ad horma Amalechite ppl's
lingēs ſanguinē. chananei negociātes vel
motus: horma anathema interptat. Aerie
ꝫ nequitie q̄ noſtrū ſanguinē ſitiunt: ⁊ ter/
renis negocijs iplicare nos volūt: ſi in pec/
catis pſeuerauerim⁹: ⁊ mōtē ſupbie aſcēde/
rim⁹: concidentes nos iaculis ignitis perſe
quunt vſq ad ppetuū anathema. Non er/
go de nobis pſumam⁹: ſed noſtrā infirmita
tem cōſiderantes dei pceptū ſequamur per
oīa. Sic enī oēs hoſtes ſupabim⁹: ſic patrie
celeſt gaudia q̄ nobis ꝓmiſſa ſūt ꝑcipiem⁹.
¶ Sacrificiū

runt ex omnibus qui perrexerāt
ad cōſiderandam terrā. Locutuſ
q eſt moyſes vniuerſa verba hęc
ad omnes filios iſrael: ⁊ luxit po
pulus nimis. Et ecce mane pmo a
ſurgentes aſcēderūt verticē mō/
b tis atq dixerūt. Parati ſumus
aſcendere ad locū de quo dn̄s lo
cut⁹ eſt: q: peccauim⁹. Quibus
moyſes: †Cur inquit trāſgredimi
ni verbū domini: quod vobis nō
cedet in pſperū? Nolite aſcēdere:
nō enī eſt dn̄s vobiſcū ne corrua
a ſ lingentes ſanguinē.
tis corā inimicis veſtris. Amāle
a ſ negocians vel motus.
chites et chānanę⁹ ante vos ſūt:
ſ ſpiritali ignito.
quoꝝ gladio corruetis: eo q no/
lueritis acquieſcere dn̄o: nec erit
ſ nequicia mentis.
dn̄s vobiſcū. At illi cōtenebrati b
ſ ſuperbie.
aſcēderūt in verticē mōtis. Arca
aūt teſtamēti dn̄i et moyſeſq nō
receſſerūt de caſtris. Deſcēditq
amalechites ⁊ chananęus q̄ ha/
ſ ſuperbie.
bitabant in mōte: ⁊ ꝑcutiēs eos
atq concidens pſecutus eſt eos c
ſ anathema.
vſq horma.

Ca. XV

Locutuſq eſt dominus a†
ad moyſen dicens: Loq̄
re ad filios iſrl et dices

a Et ecce. Hic ꝯñr ponit trāſgreſſio populi ex pſūptione: q: ſicut pri⁹ ad mā/
datū dei ire noluerant: ita poſtea cōtra volūtatē dei ⁊ inhibitionē moyſi ire vo
lebant. ⁊ ptꝫ littera vſq ibi: b At illi cōtenebrati. i. pctō ſuo excecati.
c Perſecut⁹ ē eos vſq horma. Nomē eſt loci impoſitum ab euentu vt habet
ī. xxi. ca. ſed hic ponit ꝑ anticipationē.

Ca. XIIII

Moraliter. b† Igit vociferās oīs tur/
ba fleuit nocte illa. In h ca/
pitulo agit de murmuratione ppl'i iſrl ꝯtra moyſen ⁊
aaron et eius rebellione cōtra deū: ꝓpter q̄ data fuit
ſnīa mortis in deſerto ſup eos q̄ exierunt de egypto a
xx. annis et ſupra exceptis caleb et ioſue. Per hoc al
legorice fuit figuratū q pauci de iudeis cōpatiue in/
greſſuri erāt ad fidē chriſti in aduentu eius: q̄ q̄dem
ingreſſus ꝑ fidē eſt introitus terre viuētiū in ſpe: ⁊ h
etiā ſcribit ī quodā libro hebraico q̄ dicit canhedrin
apud hebreos auctētico exponēdo illḋ Hiere. iij. Aſ
ſumā vos vnū de ciuitate ⁊ duos de cognatione ⁊c.
Gloſa. Menſuratus eſt egreſſus de egypto ingreſſu
eorū in terram ꝓmiſſam: quia duo tm̄ de ſex milibus
ingreſſi ſunt: ſic erit in diebus meſſie: quod ptꝫ imple † Deu.1.g
tū. nā pauci valde de iudeis in xp̄m crediderūt reſpe/
ctu nō credētiū. Moraliter aūt ꝑ hoc q pauci exeū/
tium de egypto intrauerūt terrā ꝓmiſſionis: ſignifi/
catū fuit q pauci de credētib⁹ q̄ exierunt ſpūaliter de
egypto ꝑ virtutē baptiſmi terrā viuentiū. i. celeſtē pa
triā ſunt intraturi: Matth. xx. Multi ſūt vocati pau/
ci vero electi. Et Luce. xiij. Cōtēdite intrare ꝑ angu/
ſtā portā: dico vobis quia multi querunt intrare et
non poterunt. In ca. xiiij. vbi dicit in poſtilla:
Et iō cōcludit: magnificet ergo fortitudo dn̄i.

Additio. Supra ī additiōe ſup Exo. xxxiij.
ſup illud verbū: Quo tranſeunte
corā eo ait: dn̄ator dn̄s de⁹ ⁊c. Fuit oſtēſū q illa ver/
ba dn̄ator ⁊c. nō fuerūt moyſi orātis: ſ ipi⁹ dei docē
b tis moyſē vias ſuas q̄b⁹ de⁹ rōnalē creaturā regit: ꝑ
vt ibi fuit plen⁹ declaratū: q̄ q̄dē vie maxima pte mi/
ſericordiā ſonāt: q̄ quidē miſcḋia maxime diuinā oī/
potētiā manifeſtat ꝑut ī in collecta dr̄: De⁹ q̄ oīpotē/
tiā tuā parcēdo maxime ⁊ miſerādo manifeſtas: idcir
co moyſes edoct⁹ a deo de vijs dn̄i ſupradict cuꝫ mō
diuinas miſeratiōes iplorabat ꝓ pplo ꝓprie dicebat:
magnificet ꝫ fortitudo dn̄i. Fortitudo enī dn̄i ſua oī
potētia eſt ⁊ magnificat maxime. i. manifeſtat miſerā
do. Qḋ aūt ſequit ī lra ſm trāſlationē noſtrā: Sicut
c iuraſti dicēs: ī Heb. hr̄: Sicut locut⁹ ē dicēs. ꝓprie re/
fert ad lrām imediate ſequētē q̄ fuerūt vba dn̄i docē
tis moyſen vias ſuas vt dictū ē. Et notādū q in h lo
co de patrū meritis moyſes nō fecit mētionē in ſpecia
a† li: ſicut ī pctō vituli dixit. ſ. xxxij. ca. Memēto abraā
et iſaac ſeruoꝝ tuoꝝ. Nec ī generali: nō ei dixit: Qui
cuſtodis miſericordiā in milia. Cui⁹ rō ē: q: in h loco
diuinis tm̄ miſerationib⁹ initebat: nō aūt meritis pa
trū ſilr ptermiſit ī hoc loco: Miſerator et miſericors:
q: vt in pdicta additione fuit expoſitū horū duorum
noīm adiectiuoꝝ. primū intelligit de creatione ſm quā natura creata ꝓducit
de nō eſſe ad eſſe: qḋ ptinet ad miſcḋiam: ſcḋm de his q̄ addunt ſup naturā: vt
ibi fuit expoſitū de q̄b⁹ ad pn̄s moyſes nō fecit mētionē: ſ prīo iplorabat pati
entiā diuinā. d. Patiēs: eo q irā dei videbat erga eos ſic accēſaꝫ: q oēs ſimul
minabat cōſumere. vn̄ dixit: Occidere tātā multitudinē q̄ſi vnū hoiem: vn̄
moyſes ī h loco nō videt petiuiſſe relaxationē oīmodā iſti⁹ delicti ſ lōganimi/
tatē diuinā: ⁊ etiā q pctā eoꝝ nō ſimul fuiſſent punita: ſ ſucceſſiue. vnde dicit:
Qui viſitas pctā patrū ī filios: vn̄ ī Deut. Moyſes repetit orōnes quas fecit
ꝓ pplo dicēs ca. ix. Et oraui dn̄m ⁊ dixi ⁊c. ⁊ etiā de oratiōe ꝓ aaron facit men
tionē: nō tn̄ de hac orōne aliq̄d dicit: q: nō petebat remiſſionē oīmodam niſi q
de⁹ ſe haberet lōganimiter erga eos: qḋ ptꝫ ī executiōe: q: oēs illi q̄ fuerūt in h
pctō exploratoꝝ culpabiles fuerūt cōdēnati nō ſolū ad mortē tpalē in deſerto:
ſed etiā ad mortē eternā. Ad qḋ aliq̄ allegāt illud Ps. Quadraginta annis
⁊c. quibus iuraui in ira mea ſi introibunt in requiem meā.

Replica. Correctorij ſm Bur. In ca. xiiij. Bur. ſingularis eſt. alle
gans circa orōnē moyſi q̄ſi verba dn̄i ſint: quēadmodū. ſ.
Exo. xxxiij. lōga digreſſione cōſinxit: ſed ea q̄ intendit hic ⁊ ibi nō eē fundata:
vide in correctorio vltimo.

Ca. XV

Locutuſq eſt domin⁹. Hic ponit quoddā incidens eo q circa idē tp̄s
de colligente ligna in ſabbato accidit caſus: ⁊ tn̄ obſeruatio ſabbati fu
it ſtatuta a principio creationis mūdi. vt habet Gen. ij. Et benedixit do
minus diei ſeptimo et ſanctificauit illum. ideo occaſione huius fit hic memoria
de aliquibus alijs legalibus. ⁊ primo de oblatione ſacrificioꝝ. ſecūdo de red/
ditione primitiarū. tertio de expiatione peccatoꝝ per ignorantiā. quarto ḋ pu
nitione

a Sacrificiũ ſimile ⁊c̃. Fidē incarna/ Ca.XV
tionis xp̄i q̄ in lege pleniſſime cōmēdat̃: vel obſer
uantiā decalogi. Hiero. Joſephus. Lex p̄cipit i
priuatis publiciſq; ſacrificijs etiā farinā mūdiſ/
ſimā adijci: in agno quidē aſſarij mēſurā: in arie/
te duoꝝ: in tauro triū: ⁊ ſup altare etiā oleū mix/
tū. Nā et oleū offerūt imolantes: in boue q̄dem
hin medietatē. in ariete hu⁹ mēſure tertiā partē:
⁊ quartā i agno. Hin aūt mēſura hebreoꝝ antiq̄:
fere choros ātiquoſ duos capiēs: ſm quā oleū of
Ruth.2.d ferebāt. Eſt aūt (vt i Ruth legit̃) ephi mēſura tri
um modioꝝ: hin aūt (vt illi volūt q̄ de pōderib⁹
⁊ mēſuris ſcripſerūt) ſextarij menſurā tenet: q̄ ita
Allego. noiat̃: q2 ſexta pars eſt congij. Hiero. Allego.
Jubet̃ ergo p ſingulas ſpēs aialiū q̄ offerunt̃ ſa/
crificiū adhiberi. Quia nos in terrā eccl'ie p dn̄i
gratiā intrabim⁹ p ſingulas ſpēs bonoꝝ operū:
ſcientiā ſpiritalē in meditatiōe legis adhibere de/
bemus. Mēſura igit̃ ephi q̄ tres mēſuras habet:
ſignificat fidē ſctē trinitat̃: cui⁹ decimā debem⁹ of
ferre. i. fidē incarnationis xp̄i q̄ in lege pleniſſime
cōmēdat̃ vel obſeruātiā decalogi. Jubemur ḡ of
ferre oleū. i. charitatē: ⁊ miſericordiā ⁊ vinū ad li
bamētū: id eſt gratiā ſpūalē ⁊ cōicationē paſſiōis
chriſti: ⁊ hec iuxta partitionē menſure hin. i. ſm
diſtributionē ꝑfecte deuotionis. Senari⁹ eni q2
ꝑfect⁹ eſt: ꝑfectionē cuiuſq; rei ſignificat. Quid
eſt ḡ in agni oblatione decimā partē ephi offerre
ſimile cōſperſe oleo iuxta quartā ptē hin: ⁊ vinū
eiuſdē mēſure ad liba fundenda: niſi ſimplicitatē
moꝝ cū leg' ſciētia: ⁊ prudētia euāgelica exhibe/
re? Nō placet eni ſimplicitas ſine prudētia: neq;
Ma.10.b prudētia ſine ſimplicitate. vñ: Eſtote ḡ pru. ſi ſer.
⁊ ſim. ſi. co. Et ſtulticia ei ⁊ verſutia deo abomina
bilis eſt. b Et arietis erit. Aug⁹. In oblatio
ne arietis due decime ſimile offerunt̃: olei ⁊ vini
tertia ps hin. Quia aries rectoꝝ ordinē ſignat:
hñ cū duab⁹ decimis offert̃: cū q̄libet decalogũ
leg' itellectu ⁊ opatione tenēs: rectoris officio de
legat̃. Olei vero atq; vini tertia ps hin exhibet̃:
qñ ab eo charitas ⁊ miſericordia: ⁊ gr̄a ſpūalis
doctrine circa ſubiectos impendit̃. c Quādo
vero ⁊c̃. Rab. In bouis oblatione: tres decime ſi
mile: ⁊ medietas hin in oleo vel vino. Bos vero
p̄dicatores ſignificat q̄ agrū dn̄icū colūt: ⁊ vome
re euāgelico extirpant vicioꝝ ſpinas: ⁊ multipli
cāt ſegetē v̄tutū. Hi cū trib⁹ decimis ſil'e offerun/
tur: q2 decalogū leg' ſcīa doctrina ⁊ ope tenētes:
fidei ſācte trinitatis veri ſunt aſſertores. Hi cha/
ritatē debent hr̄e: ⁊ ꝓximis p miſericordiā cōſu/
lēdo exēplū p̄bere: ⁊ in gr̄a diuina q̄ſtū poſſūt p
ficere: vt ad vite ꝑfectionē ⁊ ſcītatē ꝑueniāt. ſm
Leui.19.a illud. Sancti eſtote: q2 ego ſanct⁹ ſum. Qd aūt in
hac vita deeſt: i celeſti beatitudine p dei grām in
ſe ꝑficiēdū ſperent. d Cuꝫ veneritis ⁊c̃. Rab.
Cū q̄libet p̄ſentē eccleſiaꝫ p fidē intrat: neceſſe eſt
vt terrā carnis ſue. i. corpalē vitā diligēter in dei
timore exerceat: ⁊ frugē virtutū ꝓducat in refe/
ctionē eternā. Jubemur ḡ nō ſolū de areis: ſed et
de pulmētis primitias cōſecrare deo. i. nō ſolū de
p̄dicatiōis officio laboris primordia dn̄o cōſecra
re: ſꝫ ⁊ de domeſticis diſciplinis q̄s i ſe q̄ſq; ſoller
ter exercet: inchoationē bone volūtat' dn̄o dedi/
care. Siue eni in ſeipſo aliquis virtutib⁹ ſtudeat
ſiue alijs piū laborē impendat: nō ſibi ſed diuine
gratie imputet: vt ei cōſecret̃ omnis boni initiuꝫ:
a quo ſperat̃ ꝑfectionis ſupplementum.
e Qd ſi p ignorantiam. Aug⁹. Qd precipit quo
modo peccata expient̃ q̄ nō ſponte cōmittunt̃: me
rito queritur que ſint ipſa peccata nolentiū: vtrū
que a neſcientibus cōmittunt̃: an que facere com
pellunt̃? Nam et hec cōtra volūtatē dici ſolēt. Sꝫ
vult quis ꝓpter qd̄ facit: cum vult viuere. Si q̄s
niſi fecerit mortē minet̃: vult ḡ facere: q2 vult vi/
uere. Et iō nō p ſeip̄m appetēdo vt falſū iuret: ſed
vt falſū iurādo viuat. Si ita ē neſcio vtrū poſſint
dici iſta pctā nolētiū q̄lia hic dicūt̃ expiāda. Nā
ſi diligenter ꝯſideret̃: forte ip̄m peccare nemo ve/
lit: ſed

ad eos: Cum i egreſſi fueritis ter
ram habitatiōis veſtrę quā ego
dabo vobis: ⁊ feceritꝭ oblationē
dn̄o in holocauſtū: aut victimaꝫ b c
pacificā: vota ſoluētes: vel ſpon
te offerentes munera: aut in ſolē
nitatibus veſtris adolētes odo/
rē ſuauitatis domino de bobus
ſiue de ouibus offerret: quicūq;
ſ ſpiritalē ſcientiā in meditatione legis.
a imolauerit victimam ſacrificium
ſimilę decimā partē ephi cōſper/
ſ charitate et miſericordia.
ſam oleo: qd̄ menſuram habebit
a ſ gratiā ſpiritalē vel cōicatiōeꝫ paſſiōis xp̄i.
quartā parteꝫ hin: et vinum ad
liba fundenda eiuſdē mēſurę da
bit in holocauſtū ſiue in victimā.
b Per agnos ſingulos et arietes
erit ſacrificiū ſimilę duarū decia
rū q̄ conſperſa ſit oleo tertię ptis
ſ gratiā ſpiritalem.
hin: ⁊ vinū ad libamētum tertię
partis eiuſdē menſurę offeret in
c odorem ſuauitatis dn̄o. Quādo
ſ predicatoribus.
v̄o de bobus feceris holocauſtū
ſ al's hoſtiam.
aut victimam: vt impleas votū
vel pacificas victimas dabis p
ſ legis ſcientiam: operationē et
ſingulos boues ſimilę tres deci/
doctrinam. ſ charitate.
mas cōſperſę oleo qd̄ habeat me
ſ ſpiritalem gratiam.
dium menſurę hin: ⁊ vinū ad li/
ba fundēda eiuſdē menſurę i ob/
lationem ſuauiſſimi odoris dn̄o.
ſ predicatores.
Sic facietis per ſingulos boues
a ſ eccl'ie duces. b ſ mites et ſimplices.
c ſ penitentes.
ēt arietes ēt agnos ēt hędos: tā d
ſ i eccl'ia nati. ſ de gētib⁹ vel iudeis veniētes.
indigenę q̄ꝫ peregrini: eodem ri e f
tu offerēt ſacrificia. Unum pręcę
ptum erit atq; iudiciū tā vobis
q̄ꝫ aduenis terrę. Locutus eſt do g
minus ad moyſen dicēs: Loque
d re filijs iſrael: ⁊ dices ad eos: Cū
ſ per fidem. ſ eccleſiam.
veneritis in terrā quā dabo vo/
bis: ⁊ comederitis de panib⁹ re/
gionis illius: ſepabitꝭ primitias h
a ſ domeſticis diſciplinis q̄s in ſe quiſq; exercet.
domino dē cibis veſtris. Sicut i
ſ primordia pij laboris circa alios.
de areis primitias ſepabitis: ita k
⁊ de pulmentis dabitis primiti/
ſ vel nō ſponte. alia littera.
e ua dn̄o. Qd ſi p ignorantiā pręte l
rieritis quicq; horum q̄ locutus
eſt dn̄s ad moyſen: et mandauit

a nitione pctōꝝ p ſupbiā. ſe
cūda pars icipit. ibi: Lo/
cutus eſt dn̄s. tertia. ibi:
Qd ſi p ignorantiā. quar/
ta. ibi: Anima vero q̄ per
ſupbiā. Circa primū ſciē
dū q̄ de iſtis ſacrificijs q̄
hic tangūt̃. ſ. de holocau
ſto et hoſtia pacifica di/
ctum eſt in Leuitico: ſed
hic pleni⁹ addit̃ de obla/
tionib⁹ q̄ debebant fieri
cū iſtis ſacrificijs: q2 cuꝫ
ſacrificio agni offerebat̃
ſimile decima pars ephi
oleo cōſperſe: q2 in piſta/
tione ei⁹ miſcebat̃ oleum:
⁊ vini quarta pars hin ſi/
militer offerebat̃. Cū ſa/
crificio arietis offerebāt̃
due decime ſimile oleo cō
ſperſe ⁊ vinuꝫ tertia pars
hin. In ſacrificio bouis
offerebant̃ tres decime ſi B
mile: ⁊ vinū medietatem
hin. Menſura aūt olei et
mēſura vini erat eadem i
quolibet iſtoꝝ ſacrificio/
rum. Et ex dictis patꝫ litte
ra paucis exceptꝭ q̄ pcur/
rent̃. a Cuꝫ ingreſſi fu
eritis terrā habitationis
veſtre. Et ex h̄ patꝫ q̄ ea q̄
dicunt̃ hic referenda ſunt
ad tempus futurū in quo
intrauerūt terrā ꝓmiſſio
nis. b Holocauſtū. ſa
crificiū erat totū incenſuꝫ
ad dei honorē. c Victi
mā pacificā. ꝓ aliquo bo
no obtēto a deo vel obti/
nendo. d Agnos ⁊ he
dos. p hoc deſignatur q̄
idē erat ritus agni ⁊ hedi
⁊ eedē oblationes offerē/
de hic et ibi: e Tā indi
gene. q̄ eſt de filijs iſrl'.
f Qz pegrini. qui erat
cōuerſus ad iudaiſmū.
g Locut⁹ ē dn̄s. Hic ꝯſr
agit̃ de datiōe primitiaꝝ:
q2 aliq̄d addit̃ qd̄ nō erat
ſ. dictū. cū dr̄: h Sepa/
rabitꝭ primi. dn̄o de cibis
ve. In hebreo hr̄: De pa/
ſtis vr̄is tortellū: q2 de q̄/
libet decoctiōe furni. gal/
lice fornee: ſepabat̃ tortel
lus vn⁹ dādus ſacerdoti
b⁹ ꝓ p̄mitijs. i Sicut d̄
areis. i. d̄ granis q̄ ſūt in C
area. k Ita ⁊ de pul.
In hebreo hr̄: Ita ⁊ d̄ pa
ſtis vr̄is. Supra eī fuerat
dictū d̄ primitijs dādis d̄
grano exiſtente i area vel
grāgia: ſꝫ nō de paſta di/
cto mō: ⁊ iō dr̄ hic q̄ debe
bāt primitias dare d̄ iſto
ſicut ⁊ de illo. l Qd ſi
p ignorantiā. Hic agitur
de expiatione pctōꝝ q̄ ha
bebāt aliquā cām diminu
entē d̄ rōne pctī. Et p̄mo
agit de iſtis inq̄ſtū tāgūt
cōitatē iter illa q̄ diminu/
unt vnū ē ignorātia: et h̄
tāgit̃ in principio.

Glo. ordi.

ſit: ſ ꝓpter aliud fit qđ vult ꝗ peccat. Oēs eniʒ
ꝗ ſciētes faciūt qđ nō lʒ vellēt licere: vſqʒ adeo
ipm peccare nemo appetit ꝓpter ħ ipm: ſ ꝓpter
illud qđ ex eo cōſequit̃. Si hec ita ſe habēt: non
ſūt peтā nolentiū niſi neſcientiū: ꝗ diſcernunt̃ a
peccatis volentiū. a Vitulū offeret. Raba.
Myſtice Myſtice. Filij iſrl' vitulū de armēto offerūt ī ho
locauſtū: cuʒ fideles ppli plena fide corpus xpi
ꝓ ſalute humani generis in ara crucis imolatū
credūt ⁊ cōfitēt̃. Offerunt ſacrificiū ei⁹ ac liba
vt cerimonie poſtulāt: cū ī ſacramēto panē ⁊ vi
nū in memoriā paſſionis ei⁹ offerūt: ⁊ participā
tes corpus et ſanguineʒ ei⁹ veraciter ſe ꝑcepiſſe
cōfidūt. Hircū vero ꝓ pctō: cū hūanitatē ⁊ ſimi
litudinē carnis peccati eū ſuſcepiſſe ⁊ ꝓ peccat̃
obtuliſſe credunt. Rogat ipſe ſacerdos patrē ꝓ
Heb. 5. b peccatis ppli: ⁊ dimittunt̃ ei: q: in dieb⁹ carnis
ſue ꝑces et ſupplicationes deo offerēs: exaudi
tus eſt pro ſua reuerentia. b Sacerdos. chri
Ibi. 9. b ſtus qui ꝑ proprium ſaguinem introiuit ſemel in
ſancta: eterna redēptione inuenta. c Anima
vero ꝗ. Aug⁹. Alia lr̃a. Aīa ꝗcūqʒ peccauerit ī
manu ſuꝑbie ex indigenis aut ꝓſelytis deū exa
cerbat exterminabit̃ aīa illa đ pplo ſuo: qm̄ ver
bū dei contēpſit ⁊ mādata ei⁹ diſꝑdit: cōtritiōe
cōteret̃ aīa illa: pctm̄ ei⁹ in illa. Que ſūt peтā ꝗ
fiūt in manu ſuꝑbie expoſuit dicēs: Qm̄ verbū
dei cōtēpſit. Aliud ē ꝙ ꝑcepta dei cōtēnere: ali
ud magnipēdere. Sʒ aut ignarū ꝯ facere: aut in
uitū: ꝗ duo fortaſſe ꝑtinēt ad peтā ꝗ a nolentib⁹
fiūt: de ꝗb⁹ ſupra quō deo ꝓpitiato expiarent̃
admonuit. Deinde ſubiecit pctm̄ ſuꝑbie: cū ꝗſqʒ
ſuꝑbiēdo. i. ꝑceptū cōtēnēdo ꝑperā facit: qđ ge
nus peti nō dixit vllo genere ſacrificij purgari
oportere: tāqʒ inſanabile iudicās illa curatiōe ꝗ
ꝑ illa ſacrificia gerebat̃: qualia illa hic faciēda
ꝑcipiunt̃. Que ſi ꝑ ſeipſa attendāt̃ nulli pecca
to poſſum mederi. Si aūt res quorū hec ſacra
menta ſunt inquirant̃: in eis inueniri poteſt pur
Pro. 18. a gatio peccatorum. Quod ergo ſcriptū eſt: Pec
cator cū venerit in profundū malorum contem
nit. ille ſignificatus eſt: quē ſcriptura hic dicit in
manu ſuperbie delinquere. Hoc ergo ſine pena
cōmittentis non poteſt aboleri: ⁊ ideo non po
D teſt eſſe impunituʒ: et penitendo ſanatur. Ipſa
enī afflictio penitētis pena peccati eſt ꝯuis me
dicinalis et ſalubris. Merito enim magnū iudi
catur peccatū: cum ſuperbia contemnit ꝑceptū.
Pſ. 50. Sed ecōtrario vt ſanari poſſit cor contritum et
humiliatū deus non ſpernit: ſed quia ſine pena
nō fit: talia hic dicta ſunt. Deū enim inquit hic
Iaco. 4. b exacerbat: quia deus ſuperbis reſiſtit. Et exter
minabitur anima illa de populo ſuo: quia talis
† omnino in numero corū qui ad deuʒ pertinent
23. q. 5. ꝗđ non eſt: quia verbū domini cōtempſit ⁊ ꝑcepta
ergo. in fi. eius fecit irrita. Contritione cōteret̃. Adiungit
De. pe. di. 3 aūt quare cōterat̃ dicens: peccatū eius in illo: et
querat. ideo ſi tali peccato debitā contritionē adhibeat
penitendo cor contritū deus non ſpernet: ꝯuis
in greco dictū nō ſit: ꝯtritione cōteret̃: q: ita pōt
accipi quaſi omnimō terēdo extinguat̃: vel exte
Eccl. 6. d rat̃: vt nō ſit. Sed anima immortalis eſt: et ſi qđ
exteritur omnino efficeretur vt non ſit: non dice
retur de ſapientia: Gradus hoſtiorū eius exte
rat pes tuus. Sed illa diſcretio conſiderāda eſt:
vtrum nemo peccet: niſi aut ignarus aut victus
aut contemnēs vnde nunc longū eſt diſputare.
d Cunqʒ eduxiſſent ⁊c̃. Iſido. Calūniant̃ im
pij ꝙ tam atrociter iuſſu dei ab omni pplo truci
1. Cor. 10. c dat̃: q: ligna collegit in ſabbato. Sed omnia in
figura contingebant illis: ſcripta ſūt aūt ad cor
rectionē noſtrā. Qui enī diē ſabbati violare au
ſus eſt: dū ligna colligeret: ⁊ ideo punitus eſt. ſi
gnificauit eū qui hodie in chriſto ſignat⁹ inueni
tur agere carnale opus. i. contrahere ligna: fe
Ibidē. 3. c num: ſtipulam: in eſcam ignis eterni: qui ſi fue
rit deꝓhenſus: lapidat̃ et occidit̃: quia a ſpirita
libus iudicatur.

Numeri Ca. XV

per eum ad vos a die qua cepit a
iubere ⁊ vltra: oblitaqʒ fuerit fa
ſ chriſtum.
a cere multitudo vitulum offeret
ſ patriarcharum ſtirpe.
de armento holocauſtū in odo
a ſ panē et vinū in memoriā paſſionis xpi.
rem ſuauiſſimum dn̄o: et ſacri b
ficiū eius ac liba vt cerimonie
a ſ chriſtū in ſimilitudine carnis peccati.
b ſ humani generis.
poſtulant: hircūmqʒ ꝓ peccato:
ſ chriſtus aduocatus noſter.
Et rogabit ſacerdos ꝓ om̄i mul
titudine filioruʒ iſrael: et dimit
tet̃ eis: quoniā non ſponte pec c
cauerūt: nihilominus offeren
a ſ orationem cū ieiunio: ⁊ elemoſyna.
tes incēnſum dn̄o pro ſe ⁊ pro
peccato atqʒ errore ſuo: et di
mittet̃ vniuerſe plebi filiorum
iſrael et aduenis qui peregri
nantur inter eos: quoniaʒ cul
pa eſt omnis populi ꝑ ignoran
tiam. Q: ſi anima vna neſciēs
ſ penitentiā ſcʒ ſtudioſe agēs et omnino a pec
cato recedens.
peccauerit offeret caprā anni
culā pro peccato ſuo: ⁊ depreca
ſ vel pro peccato. ſ chriſtus. ſ.
b bitur pro ea ſacerdos ꝙ inſcia
peccauerit corā dn̄o: impetra
bitqʒ ei veniam: ⁊ dimittet̃ illi.
Tā indigenis ꝙ̄ aduenis vna
lex erit omnium ꝗ peccauerint
c ignorātes. Anima vero que ꝑ d
a ſ cōtemnens ꝑceptum domini.
ſuꝑbiam aliquid commiſerit:
ſiue ciuis ſit ille ſiue peregrin⁹:
qm̄ aduerſus dominū rebellis
a ſ de numero. ſ. corū qui ad deum ptinent.
fuit: ꝑibit de populo ſuo: Ver e
bū enī dn̄i cōtēpſit: ⁊ ꝑceptū illi
us fecit irritū: idcirco delebit̃ ⁊
portabit iniquitatē ſuā † Factū f+
eſt aūt cū eſſent filij iſrael in ſo
litudine: ⁊ iueniſſent hoīem col
ligentē ligna in die ſabbati: ob
tulerūt eū moyſi ⁊ aaron: ⁊ vni
uerſe multitudini. Qui recluſe g
runt euʒ in carcereʒ: neſcientes
ꝗd ſuꝑ eo facere deberēt. Dixit
qʒ dn̄s ad moyſen: Morte mo
riat̃ homo iſte: obruat eū lapi
ſ ſententijs ſpiritualium.
dib⁹ omnis turba extra caſtra.
b Cūqʒ eduxiſſent eum foras ob
ſ iudicatus.
ruerunt eum lapidibus: et mor
tuus eſt: ſicut ꝑceperat domi
nus. Dixit quoqʒ dn̄s ad moy b+
ſen† Loquere filijs iſrl' ⁊ dices ad

Nico. de lyra

a A die ꝗ cepit iubere. Ex ꝗ
ptʒ ꝙ ħ intelligit̃ de pctis cō
miſſis poſtꝙ̄ volūtas dn̄i fue
rat ſignificata populo ꝑ moy
ſen. b Et ſa. ei⁹ ac liba vt
cerimonie poſtulāt: ꝗ deter
minate ſūt Leui. iiij.
c Qm̄ nō ſpōte pec. ꝑ hoc ī
telligūt̃ ea ꝗ cōmittunt̃ timo
re mortis vel alteri⁹ pene. vt
dicit Aug⁹. q: ħ diminuit rō
nē voluntarij ⁊ ꝑ ꝯſequēs peтi:
Q: ſi aīa. Hic ꝯnr agit̃ de ex
piatione ꝑdictoꝝ pctōꝝ ꝙ̄tū
ad vnā ꝑſonā ſingularem. q:
aliud ſacrificiū offerēdū erat
ꝓ multitudine ppli ⁊ aliud ꝓ
ꝑſona ſingulari. d Aīa ve
ro ꝗ ꝑ ſuꝑbiā. Hic ꝯnr agit̃ đ
punitione peтi cōmiſſi ex con
tēptu. ſcđo đ iudeoꝝ habitu.
ibi: Dixitqʒ dn̄s. De punitio
ne vero peccati ex cōtēptu agi
tur pn̄o generaliter: q: gene
ralis pena ē mors. vn̄ ſubdit̃:
e Peribit đ po. ſuo. ⁊ ħ eſt
intelligēdū qn̄ aliqs erat con
uict⁹ ꝑ teſtes nō ſolū đ facto:
ſ etiā de mō faciēdi: videlicet
ꝙ ſciēter feciſſet ꝯ mādatum
dn̄i. vt dicit Ra. Sa. ⁊ ħ erat
qn̄ teſtes deponebāt ꝯ eū: et
nō ſolū ꝙ feciſſet ꝯ dn̄i māda
tū: ſʒ etiā ꝙ ſuꝑ ħ fuiſſet mo
nit⁹ ⁊ edoct⁹ ꝙ tale factū eēt
ꝯ dn̄i mādatū: ⁊ ſm̄ ħ expo
nūt aliqui xbum ſaluatoris
Matth. xviij. Si peccauerit ī
te frat̃ tu⁹. i. te ſolo ſciēte ⁊c̃. ſe
quit̃: Si āt nō audierit te: ad
hibe tecū vnū vel duos: vt ī
ore duoꝝ vel triū teſtiū ⁊c̃. di
cūt enī ꝙ ad ħ adhibebāt̃ te
ſtes vt corā eis moneret eū et
doceret ꝙ tale factū eēt ꝯ dn̄i
mādatū: vt ſi poſtea recidiua
ret: haberēt̃ teſtes ꝯ eū: nō ſo
lū de facto: ſ etiā ꝙ feciſſet ꝯ
monitionē ⁊ correctionē.
f Factū ē aūt. Hic ꝯnr deter
minat̃ pena de pctō cōmiſſo
ꝑ ſuꝑbiā ī ſpāli. ſ. ꝓ violatio
ne ſabbati. g Qui reclu
ſerūt eū ī car. ⁊c̃. Sed ꝯtra ħ
videt̃ Exo. xxxj. Oīs ꝗ fecerit
op⁹ ī hac die morietur dic̃ Ra.
Sa. ꝙ bn̄ ſciebāt ipm̄ debere
īterfici: q: ſic̃ dicit: dictū erat
ſibi ꝙ nō licebat ħ ei facere ī
die ſabbati: ⁊ tn̄ non ceſſauit:
neſciebāt tn̄ ꝗ morte debebat
mori: q: modus mortis nō fu
erat determinat⁹: Exo. xxxj.
⁊ iō recluſerūt eū quouſqʒ ſci
rent ħ ꝑ reuelationē dn̄i: qđ
⁊ factū ē: q: ꝑcepit eū lapida
ri. Aliq expoſitores catholici
dicūt ꝙ recluſerūt eū q: neſci
ebant ſi feciſſet ſcienter in ſab
bato donec ſuꝑ ħ eſſent certi
ficati ꝑ diuinā reuelationē.
h Dixit qʒ dn̄s. Hic agit̃ de
diſtinctiōe filioꝝ iſrl' ab alijs
ꝙ̄tū ad habitū: ſicut enī ille
ppl's erat a deo ſpāliter elect⁹
eo ꝙ ipſe xp̄s erat ab illo na
ſcitur⁹ ꝓpter qđ data ē ei lex
ſpāliter ſicut fuit dictū ī prin † Deu. 22. b
cipio

Glo. ordi.

a Fimbrias. Jubenẽ filij iſrl' in quattuor angulis palliorũ hiacynthinas fimbrias facere: vt quõ ĩ corporibꝰ circũciſio ſignũ eſt iudaice gẽtis: ita a veſtis aliquã habeat differẽtiã: et moneanẽ q̃ pcepto dei habitu a ceteris gẽtibꝰ differũt: ꝛ religione differre. Nos quoqꝫ inſtruimuẽ qꝛ mãdata q̃ videnẽ eẽ minima in habitu legis: ſi ꝓpter vitam celeſtẽ (quã/ vita hiacynthina ſignificat) fiãt: multũ ꝓficiẽt. Qui enĩ ſpernit minima paulatim defluit. Siue ꝗ mãducemꝰ ſiue bibamꝰ: ſiue q̃d aliõ agamꝰ: oĩa in gloriã dei faciamꝰ.

Eccli. 19. d
i. Co. 10. d

b Vocaret dathan

Nico. de lyra

cipio Exo. iõ dñs voluit eos diſtingui ĩ habitu ab alijs gẽtibꝰ: ſicut ĩ nouo teſtamẽto religioſi habẽt habitũ diſtictũ ſm profeſſionẽ ad quã ſũt aſtricti: iõ p talẽ habitũ ꝓteſtabãẽ ſe eẽ iudeos. a Vt faciãt ſibi fim. ꝛc. in ſignũ ꝙ deberẽt habere cõuerſationẽ celeſtẽ reſpectu aliarũ gẽtiũ: qꝛ color hiacynthinꝰ eſt ſimilis colori celi quãdo ſerenũ ẽ. b Quas cũ vi. ꝛc. vñ ꝛ in cõfirmatione legis talis color apparuit eis q̃ viderũt dñm: vt hꝫ Exo. xxiiij. ꝛ iõ talis coloris viſio inducebat ad memoriã mãdatoꝝ. Ca. XV

Moraliter.

c† Locutꝰ ẽ dñs ad moyſen. In h capło ponũẽ aliqua de modo offerendi ſacrificia q̃ ſunt myſtice ſuperiꝰ expoſita: ꝓpter qð h ꝑtrãſeo. f† Factũ eſt aũt ꝛc. Hic agiẽ de colligente ligna in ſabbato quẽ dñs pcepit a pplo lapidari: p qð oſtẽſum fuit ꝙ grauiter dñs puniet violatores diei dñice cuiꝰ obſeruãtia pfigurata fuit in obſeruatione ſabbati in q̃tũ illð pceptũ fuit cerimoniale. h† Dixit quoqꝫ dñs ad moyſen ꝛc. Hic agiẽ ð habitu iudeoꝝ q̃bus pcipiẽ ꝙ faciãt ſibi fimbrias p angulos palliõꝝ ꝛ ponãt ibi vittas hiacynthinas vitte vero hiacynthine ſunt coloris celeſtis. Judei vero figura fuerũt chriſtianorum noue legis ſicut diciẽ .j. Co. x. Omĩa ĩ figura cõtingebãt illis. Per vittas igiẽ hiacynthinas ĩ habitu iudeoꝝ ſignificatũ fuit ꝙ chriſtiani debent eſſe cõuerſatiõis celeſtis Phil. iij. Noſtra aũt cõuerſatio in celis eſt. iõ ſubdiẽ: h† Quas cũ viderint ꝛc. meditatio nãqꝫ celeſtiũ recordari facit diuinoꝝ mandatorũ.

Numeri

a eos: vt faciãt ſibi fimbrias p angulos palliõꝝ ponẽtes ĩ eis vittas hiacynthinas: Quas cũ viderint recordenẽ oĩũ mãdatorũ dñi b+ ne ſequãẽ cogitatões ſuas: ꝛ oculos p res varias fornicãtes: ſꝫ magis memores pceptoꝝ dñi faciãt ea: ſintqꝫ ſãcti deo ſuo. Ego dñs deꝰ vr̃: q̃ eduxi vos ð terra egypti vt eſſem deus veſter. Ca. XVI

Ecce aũt chore filiꝰ iſuar: filij caath filij leui ꝛ dathã atqꝫ abiron filij heliab: hon quoqꝫ filiꝰ pheleth de filijs ruben ſurrexerũt ꝯtra moyſen: alijqꝫ filioꝝ iſrael ducẽti q̃nq̃gita viri ꝓceres ſynagoge: ꝛ q̃ tẽpe concilij p noĩa vocabanẽ. Cũqꝫ ſtetiſſent aduerſũ moyſen ꝛ aarõ dixerũt: Suffi- ciat vobis qꝛ oĩs mltitudo ſctõꝝ ẽ: ꝛ ĩ ipſis ẽ dñs: Cur eleuami ſup pp̃lm dñi? Qð cũ audiſſꝫ moyſes: cecidit ꝓnꝰ in faciẽ: locutuſqꝫ ad chore ꝛ ad omnẽ multitudinem: Mane inq̃t notũ faciet dñs q̃ ad ſe ptineãt: ꝛ ſctõs applicabit ſibi: ꝛ q̃s elegerit appropinq̃bunt ei. Hoc igiẽ facite: Tollat vnuſq̃ſqꝫ thuribulũ ſuũ tu chore ꝛ oĩe ꝯcilium tuum: ꝛ hauſto cras igne ponite deſup thymiama corã dño: ꝛ quẽcunqꝫ elegerit ipſe erit ſanctus. Multuꝫ erigimini filij leui.

(c† d e f g h i k l m n o p)

Replica

ſe opponit p illð qð .ſ. Gẽ. ij. ſe dicit addidiſſe correctoriũ. vide ĩ eodẽ ca. allegato .ſ. Gẽ. ij. In eodẽ ca. cũ poſtill'. diceret fimbrias eẽ iter iudeos ꝛ gẽtes ſignũ diſtinctiuũ. Bur. diẽ ipꝫ ſignũ fore rememoratiuũ. ſꝫ ſi Bur. loq̃ẽ nõ excluſiue ſtat ſimul vtraqꝫ expoſitio. Si aũt loq̃ẽ excluſiue: rõ ſua nõ cogit: qꝛ q̃uis circũciſio eẽt ſignũ diſtictiuũ iudeoꝝ ab alijs nationibꝰ: h tñ ſignũ nõ erat patẽs oculis ſicut ſignũ fimbriarũ: ꝛ iõ cũ h ſtat: ꝙ fimbrie ſint ſignũ rememoratiuũ mãdatoꝝ oĩm dei ſpecialiter circũciſionis: q̃ nõ erat mãdata ſimpliciter: ſed vt ſacramẽtalis: vt ſit ſenſus lr̃e: Quas cũ viderint recordenẽ oĩm mãdatoꝝ dei .i. recordẽtur p h ſignũ extrinſecũ: ꝙ ſũt deo recõciliati p occultã hoĩs circũciſionẽ: ꝛ deo deſponſati p legis ſuſceptionẽ.

Ecce aũt chore ꝛc. Ca. XVI

Hic ꝯñr poniẽ ĩpedimẽtũ itineris ex ambitiõe chore ĩſurgẽs vbi p̃rio poniẽ eiꝰ ſeditio ꝓ ſacerdotio. ſcðo ipiꝰ ſacerdotij determiatio. ca. xvij. ꝛ tertio oneris ĩpoſitio. xviij. A

Circa pmũ deſcribiẽ ſeditio chore cũ ſibi adiũct'. ſcðo totiꝰ multitudinis. ibi: Murmurauit aũt oĩs mltitudo. Adhuc circa pmũ p̃rio poniẽ trãſgreſſio culpe. ſcðo rephenſio iuſticie. ibi: Qð cũ audiſſet moyſeſ. tertio ĩflictio pene. ibi: Locutuſqꝫ ẽ dñs. Circa primũ ſciẽdũ ꝙ Caath filiꝰ Leui habuit q̃ttuor filios: amrã pmogenitũ: iſuar ſcðm: ebron tertiũ: ꝛ oziel q̃rtũ: vt dictũ ẽ .ſ. iij. ca. Moyſes aũt ꝛ aaron q̃ erãt filij pmogeniti: erãt ꝓmoti ĩ pplõ qꝛ moyſes erat dux ppli: ꝛ aarõ ſũmꝰ ſacerdos: et iõ videbaẽ ipſi chore ꝙ poſt ipſos debebat habere dignitatẽ in populo eo ꝙ erat filius ſecundi filij caath: ꝛ ideo q̃n vidit ꝙ eliſaphã q̃ erat filꝰ oziel .ſ. quarti filij caath fuit factus pnceps ſup filios caath: tñ ſub eleazaro filio aaron: vt hꝫ .ſ. iij. ca. ꝯcepit indignationẽ: eo ꝙ filꝰ iunioris filij caath erat poſitꝰ ſup eũ et ſup alios caathitas: ꝛ h p moyſen et aarõ: ꝓpẽ qð mouit ſeditionẽ: vt p h moyſes pderet ducatũ ꝛ aarõ ſacerdotiũ: ꝛ iõ vt ad h poſſet ptingere habuit ꝯſiliũ cũ dathã ꝛ abirõ: q̃ erãt ð tribu rubẽ: ſuggerẽs eis ꝙ ipi deberẽt hr̃e pñcipatũ ppli eo ꝙ eẽnt ð tribu rubẽ q̃ fuit pmogenitꝰ ipiꝰ iacob: vt ſic iſte chore hr̃et ſacerdotiũ: ꝛ illi ducatũ: poterãt ãt ð facili adiuicẽ tã- B

Aditio. j.

In ca. xv. vbi ðr in poſtil. Et tñ obſeruatio ſabbati fuit ſtatuta a principio creationis mũdi ꝛc. Obſeruatio ſabbati nõ legiẽ fuiſſe ſtatuta a principio creationis mũdi: ſm hoc qð dicitur Gẽ. ij. Benedixit deꝰ diei ſeptime ꝛ ſãctificauit illũ. Aliter intelligiẽ ad lr̃am ꝓut in additione ſup Gẽ. ij. ẽ oſtẽſum. Nec eſt querẽda occaſio: quare repetũẽ aliqua legalia: qꝛ h ſepe cõtingit in lege moſaica. In eodẽ ca. xv. vbi ðr ĩ poſtilla. Dixitqꝫ dñs hoc agiẽ de diſtinctione filioꝝ iſrl'.

Additio. ij.

Hoc pceptũ de faciẽdo fimbrias in angulis palliõꝝ: ꝓut Hebrei exponũt et rõnabiliter: vt videẽ nõ ordinaẽ ad diſtinctionẽ filiorũ iſrael ab alijs nationibꝰ: qꝛ iã de h habebãt ſignũ notiſſimũ .ſ. circũciſionẽ q̃ data fuit ĩ ſignũ: vt .ſ. Gẽ. xvij. ſed hoc pceptũ ordinabaẽ ad h vt cũ vidiſſet illas fimbrias hiacynthinas recordarenẽ mãdatoꝝ dei: ſicut cũ aliq̃s hõ rogat amicũ ſuũ vt aliq̃d faciat ꝓ amore ſuo: p cuiꝰ memoria ligat ſibi digitũ cũ filo: vt cũ h viderit tradat memorie illud qð ẽ ſibi iniunctũ: ꝛ h ſonat plane lr̃a cũ ðr: Quas cũ viderint recordenẽ oĩm mandatorũ. ꝛ iõ nõ fit hic mentio in reddẽdo rõnẽ huiꝰ pcepti ð h ꝙ ſit ſignũ: ſicut in circumciſione ꝛc.

Replica.

Correctorij ꝯtra Burgen. In ca. xv. vbi poſtil. vult ꝙ obſeruãtia ſabbati ſit ex inſtitutiõe mũdi. Bur. ſe opponit

lia tractare: eo ꝙ caathite ð q̃bꝰ erat chore ꝛ tribꝰ rubẽ habebãt tẽtoria ꝓpinq̃ ĩ ſitu: qꝛ iſti ꝛ illi hẽbãt tẽtoria ad meridionalẽ ptẽ tabnacli: vt pꝫ ex ſupradict' ð poſitiõe caſtroꝝ: ꝛ qꝛ iſti erãt potẽtes ĩ duabꝰ tribubꝰ aggregauerẽt ſibi magnã ptẽ maioꝝ ppli. iõ ſubdiẽ: Alij q̃ꝫ filioꝝ iſrl'. ccl. ꝛc. d Cũqꝫ ſte. aduer. ꝛc. volẽtes eos deijcere a ſuo honore. e Dixerunt ſuffi. vo. ſ. ꝙ ſitis ſic alij ꝛ nõ maiores. f Quia oĩs mul. ꝛc. .i. electa ad dei cultũ: qꝛ toti multitudini locutꝰ ẽ dñs ĩ monte ſinai: vt hꝫ Exo. xx. g Et ĩ ipis ẽ dñs. qꝛ eiꝰ tabernaculũ ẽ ĩ medio caſtroꝝ. h Cur ele. ꝛc. q̃ſi dicat h eſt ex vr̃a pſũptione: nõ ex diuĩa ordinatione. i Qð cũ au. Hic ꝯñr poniẽ culpe rephẽſio: ꝛ p̃rio q̃tũ ab ambitionẽ ſacerdotij. ſcðo q̃tũ ad ambitionẽ ducatꝰ ppli. ibi: Miſit ꝗ moyſes. Circa pmũ vt moyſes oñderet pplo ſe ĩ hac rephẽſione moueri zelo iuſticie nõ vindicte: pmo orauit dñm vt nõ iraſcereẽ ꝯ totũ pp̃lm ꝓpter maliciã iſtoꝝ. ꝛ h notaẽ cũ ðr: k Cecidit ꝓnus ĩ fa. humiliãdo ſe corã deo. l Locutuſqꝫ ẽ ad chore. rõnabiliter ꝛ charitatiue. dicẽs: m Mane inquit no. ꝛc. .i. cras ſaliua ieiuna: tentabat eñ vtrũ interim chore reſipiſceret a ſua temeritate. n Et ſãctos appli. ſibi. .i. oñdet q̃s vult fungi ſacerdotio corã eo. o Et quẽcũqꝫ elegerit ipſe erit ſanctus. .i. ad diuina deputatꝰ in officio ſacerdotali. p Multũ erigimini. qꝛ nõ ſolũ ꝯtra hoĩes: ſed etiã cõtra deum.

a Vocaret Ca. XVI
da. Aug. Quid ē q̄ da/
thã ⁊ abiron ĩ ſeditiõe vo
cati a moyſe ſuꝑbe ⁊ iniu/
rioſe rñdẽtes: Nũqd pu/
ſillũ h̄: qm̃ induxiſti nos
ĩ terrã fluentẽ lac ⁊ mel: ĩ
terficere nos in heremo?
qm̃ p̃es nobis: princeps
es: ⁊ tu ĩ terrã fluẽtẽ lac ⁊
mel ĩduxiſti nos: ⁊ dedi/
ſti nobis ſortẽ agri: ⁊ vi/
neas? Poſt h̄ addiderũt
oculos hoim illoꝝ abſci/
diſſes: ñ aſcẽdimꝰ. Quo/
rũ oculos dixerũt? vtrum
ꝓpli iſrl̃: q̃ ſi ita ꝑſtitiſſes:
oculos coꝝ abſcidiſſes. i.
ita te diligerẽt: vt oculos
ſuos eruerẽt: ⁊ tibi darẽt.
Gal. 4. b ſm̃ illð apli: Si fieri poſ/
ſet oculos vr̃os eruiſſet? ⁊
dediſſet mihi. Et deinde
plenã cõtumaciã addide/
C rũt. Nõ aſcẽdimꝰ. i. nõ ve
nimꝰ: qꝛ vocauerat eos.
An potꝰ oculos hoim il
loꝝ. i. hoſtiũ: q̃ nimiſ atro
ces ⁊ terribiles nũciabãt
q̃ſi ⁊ ſi h̄ feciſſes: nõ obtẽ/
perarẽmꝰ tibi: niſi q̄ mo/
dus vbi aliꝰ ꝓ alio poſitꝰ
ẽ: vt nõ dicerẽt aſcẽdemꝰ:
ſꝫ nõ aſcẽdimꝰ quodã lo/
cutionis genere.
b Recedite taber. Aug.
Alia lr̃a. Aſcẽdite vos ꝺ
medio ſynagoge iſtiꝰ ⁊c̃.
Notãdũ ē tũc iubere dñꝫ
corꝑalẽ fieri ſeꝑationẽ cũ
tã vindicta ĩminet malis.
Gen. 7. c Sic Noe cuꝫ domo ſua a
ceteris ſepat̃ diluuio pari/
Ibidẽ. 9. c turis, ſic Loth cũ ſuis ſe
D parat̃ a ſodomis igne celi
tꝰ ꝯſumẽdis. Sic ꝓpl's ipe
Exo. 14. c ab egyptijs marinis flu/
ctibꝰ obruẽdiſ. Sic iſti nũc
a ſynagoga chore dathã
⁊ abiron: q̃ ſe priꝰ ꝑ ſedi/
tionẽ abrũpere voluerũt
cũ q̃bꝰ tñ ſancti antea vi/
uẽtes ⁊ cõuerſantes: ⁊ cũ
ceteris q̃s reprobat deus:
ꝯtaminari minime ab eis
potuerunt. Nec ſe ſepare
iuſſi ſũt: qñ vindictã dñs
differebat. vel talẽ adhi/
1. q. 1. ſi quiſ inq̃t in fi. bebat qua ĩnocẽtes peri/
clitari nõ poſſent: ſicut ſer
pentũ morſibꝰ: vel ſtrage
moriẽtiũ qua de quẽ vo/
lebat ſicut volebat alio ꝑ
cutiebat ĩtacto: nõ ſic aq̃
diluuij: aut ignea pluuia:
aut aqua maris: aut hia/
tu terre: q̃ ꝑmixtos pote/
rat pariter abſumere (nõ
qꝛ deꝰ ſibi ſuos ſeruare nõ
E poſſet. Sꝫ q̃d opꝰ erat tẽ/
tatiõe miraculi: vbi ſepa/
tio poterat fieri) vt vl' aq̃
vl' ignis: vl' hiatꝰ t̃re q̃s ĩ
ueniſſet auferret: ⁊ ſic ĩ fi/
Mat. 13. b ne a ӡiӡanijs ſepabũt fru
mẽta: vt maloſ cremãtibꝰ
flãmis iuſti fulgeãt ſicut
ſol in regno patris ſui.
Dirupta

Dixitq̧ rurſũ ad chore: Audite filij leui: Num a
parum vobis eſt q̄ ſeꝑauit vos deus iſrael
ab omni populo: ⁊ iũxit ſibi vt ſeruiretis ei in
cultu tabernaculi: ⁊ ſtaretis coraꝫ frequentia
populi ⁊ miniſtraretis ei? Idcirco ad ſe fecit ac
cedere te ⁊ omnes fratres tuos filios leui: vt b
vobis etiã ſacerdotiũ vẽdicetis: ⁊ oĩs globus c
tuus ſtet contra dñm? Quid eſt enĩ aaron vt d
murmuretis cõtra eũ? Miſit ergo moyſes vt e
a vocaret dathan et abiron filios heliab: Qui f
reſpõderũt: Nõ veniemus. Nunquid parum g
eſt tibi q̄ eduxiſti nos de terra que lacte et h
melle manabat: vt occideres in deſerto: niſi ⁊ i k l
dominatꝰ fueris noſtri? Reuera induxiſti nos m
in terrã que fluit riuis lactis et mellis: ⁊ dedi/
ſti nobis poſſeſſiones agrorum et vinearum:
An ⁊ oculos noſtros vis eruere? Nõ venimꝰ. n
Iratuſq̧ moyſes valde: ait ad dominum: Ne o p
reſpicias ſacrificia eorum: Tu ſcis q̄ nec aſel/ q
lum quidem vnq̧ acceperim ab eis: nec af/
fixerim quẽpiam eoruꝫ. Dixitq̧ ad chore: Tu
⁊ omnis congregatio tua ſtate ſeorſum coraꝫ
dño et aaron die craſtino ſeparatim. Tollite
ſinguli thuribula veſtra: et ponite ſuper ea in
cenſum: offerentes domino ducenta quinqua/
ginta thuribula: aaron quoq̧ teneat thuribu
lum ſuum. Quod cũ feciſſent ſtantibus moyſe et
aaron et coaceruaſſent aduerſum eos omneꝫ r
multitudineꝫ ad oſtium tabernaculi: apparu
it cũctis gloria domini. Locutuſq̧ dominus s
ad moyſen ⁊ aaron ait: † Seꝑamini de medio t
congregationis huius vt eos repente diſper v
dam. Qui ceciderunt proni in faciem atq̧ dix x
erunt: Fortiſſime deus ſpiritum vniuerſe car/ y
nis: num vno peccante cõtra oẽs ira tua deſe z
uiet? Et ait dñs ad moyſen: Precipe vniuer/ a
ſo populo: vt ſeparetur a tabernaculis chore
et dathã ⁊ abiron. Surrexitq̧ moyſes ⁊ abijt b
ad dathan et abiron: ⁊ ſequentibus eũ ſenio
b ribus iſrael dixit ad turbaꝫ: Recedite a taber/
naculis hominũ impiorũ: ⁊ nolite tangere q̃
ad eos pertinẽt: ne inuoluamini in pctis eo/
rum. † Cunq̧ receſſiſſent a tentorijs per circũi/
tũ eorũ dathan et abiron egreſſi ſtabãt in in/
troitu papilionũ ſuorũ cũ vxoribus: ⁊ liberis
omniq̧ frequentia. Et ait moyſes: In hoc ſci/ c
etis q̄ dominus miſerit me vt facerem vni/
uerſa que cernitis et non ex proprio ea corde
ꝓtulerim: Si cõſueta hoim morte interierint
et viſitauerit eos plaga qua ⁊ ceteri viſitari ſo
lent: nõ miſit me dominꝰ. Sin aũt nouaꝫ rem
fecerit dñs: vt aperiẽs terra os ſuũ deglutiat
eos ⁊ omnia que ad illos ꝑtinẽt: deſcẽderint
ſ. inferiores partes terre
q̄ viuentes in infernũꝫ: ſcietis q̄ blaſphema/
uerunt dñm. Confeſtim igit̃ vt ceſſauit loqui

a Num parũ eſt vobis ⁊c̃. q. d.
nõ deberetis reputare parũ h̄ mul/
tũ diuina bñficia q̃ fecit vobis ꝑ
alijs. b Ut vo. etiã ſa. vẽ. i. in/
debite vſurpetis tãq̧ ingrati di/
uinis bñficijs. c Et oĩs glo. tu
us ſtet ꝯ dñm: a veritate enĩ ſe eẽ
vacuos ꝓfeſſi ſũt: q̃ multitudine
ſe armauerũt. d Quid ẽ eĩ aarõ
vt murmuretis ꝯ eũ. q. d. nõ aſſũ/
pſit ſibi ſacerdotiũ: ſꝫ dñs ĩpoſu/
it ei. e Miſit g. Hic ponit̃ rep̃/
henſio moyſi ꝯtũ ad ambitionẽ
ducatꝰ ppl̃i. ⁊ p̃io vocauit moy/
ſes iſtos ambitioſos corã alijs ſe
nibꝰ vt eos rõnabiliter induceret
ad deſiſtendũ. f Qui re. nõ ve.
oñdẽtes ſe apte rebellare: ꝓpter
qð ꝯñr ꝓcedũt ad cõuitia.
g Nũqd parũ ẽ tibi. ſ. q̄ feceris
h̄ malũ toti pplo: qð malũ expri/
mit̃. cum ſubdit̃: h Q eduxi/
ſti nos de terra. ſ. egypti.
i Que la. ⁊ mel. ma. i. bonis oĩ
bus abũdabat: illã terrã vltra de
bitũ cõmẽdabãt ĩ vituperiũ moy/
ſi, q̃ eos ĩde eduxerat. k Ut oc
cideres ĩ deſer. ex defectu cibi et
potus. l Niſi ⁊ do. fue. nr̃i: vñ
ĩponebãt ei q̄ vellet eos redigere
in ſeruitutẽ. qð erat falſum.
m Reuera induxiſti nos ĩ terrã
q̃ fluit riuis lactis ⁊ mellis? h̄ di/
cebãt ironice ad deſignandum q̄
moyſes ꝑ falſas ꝓmiſſiões dece/
piſſet pplm: ꝓmittẽdo eis terrã
lacte et melle fluẽtem. n An et
ocu. no. vis eruere? nõ venimꝰ. q.
d. nõ mãdas nobis q̃cq̧ ꝓ bono
nr̃o ſꝫ ꝓ malo. o Iratuſq̧ moy.
val. non ꝓ iniuria ſibi illata: ſꝫ qꝛ
talis iniuria inuehebat̃ ꝯ deũ cu
ius erat nũciꝰ. p Ne reſpi. ſa.
coꝝ. ſicut nõ reſpexiſti ad ſacrifi/
cia cain maligni: vt hr̃ Gen. iiij.
q Tu ſcis q̄ nec ⁊c̃. Cetera pa/
tẽt vſq̧ ibi: r Et coaceruaſſent
⁊c̃. dicit Ra. Sa. q̄ ꝑ totã noctem
p̃cedẽtẽ ⁊ ꝑtẽ diei chore ⁊ ſibi ad/
herẽtes diſcurrerãt ꝑ caſtra dicẽ/
tes pplo: q̄ mouebant̃ ꝓ vtilita/
te cõi ⁊ h̄ modo coaceruauerũt ſi/
bi multitudinẽ. s Locutuſq̧ ẽ
dñs. Hic ꝯñr ponit̃ inflictio pene
vbi p̃mo ponit̃ cõminatio dei cũ
dicit̃: t Seꝑamini de me. con.
hu. qꝛ ſũt indigni ſocietate vr̃a.
v Ut eos re. diſ. oẽs ſimul.
x Qui ceci. ꝓ ĩ in fa. ad placãdũ
dei irã. y Fortiſſime deꝰ ſpi. i.
q̃ cognoſcis corda. z Nũ vno
pec. ꝯ ⁊c̃. q. d. nõ decet. Iudex eĩ
mortalis q̃ nõ cognoſcit corda qꝛ
hõ videt tm̃ q̃ parẽt: aliqñ punit
ĩnocẽtes cũ peccãtibus: ſꝫ tu q̃ di
ſcernis videndo corda hoim non
debes hoc facere. ideo ſubdit̃:
a Precipe vniuerſo pplo vt ſe/
paret̃ ab iſtis q̃ manifeſte pecca/
uerũt: ⁊ ptꝫ lr̃a vſq̧. ibi: b Da
than et abiron egreſſi ſtabãt. pa/
rati ad reſiſtẽdũ moyſi. c Sci/
etis q̄ dñs mi. me ⁊c̃. i. ſciet̃ q̄ de
mãdato dñi feci illud ꝓ q̃bꝰ iſti ſe
ditionẽ mouerũt: qꝛ de mandato
eiꝰ ducatũ ſuſcepi: ⁊ aaron ĩ ſacer
dotẽ ordinaui: ⁊ eliſaphã p̃cipẽ
ſuꝑ caathitas cõſtitui. Sequit̃:
Deſcẽderũt

† 7. q. 1. denicq̧. 24. q. 1. dixit. cr. q. 3. c. 1. De elec. c. licet de vitanda.

a † dirupta ē terra ſub pedibus eo
rū: ⁊ aperiēs os ſuū deuorauit il
los cuʒ tabernaculis ſuis: ⁊ vni/
b uerſa ſubſtātia eoꝝ. Deſcēderūt a
ſ in inferiores ptes terre.
ꝗ viui in infernū operti humo: ⁊
perierūt de medio multitudinis.
At vero oīs iſrael qui ſtabat per
gyruʒ fugit ad clamorē pereūtiū
dicens: Ne forte et nos terra de
glutiat. † Sed et ignis egreſſus a b+
dn̄o interfecit ducētos quinqua
ginta viros qui offerebāt incen/
ſum. Locutuſq; eſt dn̄s ad moy/ c
ſ ex̄tnō aaron.
c ſen dicēs: Precipe eleaçaro filio d+
d aaron ſacerdotis vt tollat thuri/
bula q̄ iacēt in incēdio: et ignem
a ſ qꝛ ꝑ eos qui peccauerūt: exemplum datuʒ eſt ceteris vt timeant.
huc illucq; diſpgat: qm̄ ſctificāta e
ſunt in mortibus peccatoꝝ: ꝓdu
catq; ea i laminas: ⁊ affigat alta
ſ quaſi magis attendēdum ante quē oblata ſūt ꝗ̄ a quibus.
e ri: eo ꝙ oblatū ſit in eis incenſuʒ
domino: ⁊ ſanctificata ſint vt cer

a Dirupta eſt. Iſido. ꝑ dathā ⁊ abiron ⁊ chore ſignāt here/
tici ⁊ ſciſmatici: q̄ multos ſecū trahētes decipiūt: cōtēnētes ſa/
cerdotes xp̄i: ⁊ ſe a clero plebiſq; ſocietate ſegregātes: cōſtru/
ere audēt eccliās: ⁊ aliud altare: ꝓcēq; alterā illicitis vocibus
faciūt: dn̄ice hoſtie veritatē ꝑ falſa ſacrificia ꝓphanantes. Et
qꝛ ꝯtra dei volūtatē ⁊ ordinationē ni
tunt: ob temeritatis audaciā terre cō
pagibus ruptis viuētes abſorbētur:
nec tm̄ duces ſʒ oēs cōplices ⁊ fauto
res i eterno igne ꝑparata vltione pe/
ribunt. b Deſcēderūt. Aug⁹. Alia
lr̄a. Et deſcēderūt ipi ⁊ oīa q̄cūq; ſūt
eis viuētes ad inferos. Notādū ſm
locū terrenū dictos eſſe inferos. i. in
inferiorib⁹ terre ꝑtib⁹. ſub vario enī
itellectu nomē inferoꝝ ponit: ⁊ maxi
me i mortuis hoc accipi ſolet. Sʒ qm̄
iſtos viuentes dictū eſt ad inferos de
ſcendiſſe: ⁊ ipſa narratiōe apparet q̄d
factū fuerat manifeſtū eſt hic inferio/
res ꝑtes terre inferoꝝ vocabulo no/
minari: cōꝑatiōe hui⁹ ſuperioris ter/
re in cui⁹ facie viuit. Sicut in cōꝑati
one ſuperioris celi: vbi ſctōꝝ demora
tio eſt angeloꝝ: peccātes angelos in
hui⁹ aeris detruſos caligine ſcriptu/
1. Pe. 2. a ra dicit tāq; carcerib⁹ inferi punien/
dos reſuari. c Precipe ele. Aug⁹.
Alia lr̄a: Et dixit dn̄s ad moyſen et
ad eleaçarū filiū aaron ſacerdotem:
Tollite thuribula erea de medio ex/
uſtoꝝ: et ignē alienū hunc ſemina ibi
qꝛ ſanctificauerūt thuribula peccato
rū horū in animabus ſuis: ⁊ facies la
minas ductiles circūpoſitiōeʒ altari:
qm̄ oblata ſunt ante dn̄m ⁊ ſanctifi/
cata ſunt: ⁊ facta ſūt i ſignū filijs iſrl̄.
Cur nō ad moyſen ⁊ aaron ſicut in ſu
perioribus dn̄s locut⁹ eſt: ſed ad moy
ſen ⁊ ad eleaçarū filiū aaron? Hec nī
hi cauſa interim occurrit: qm̄ queſtio
erat de ꝓgenie ſacerdotuʒ. i. de quo
genere eſſe deberēt: vnde illi ex alio
genere: qꝛ ſibi ſacerdotiū vſurpari auſi ſunt: mirabili ſupplicio
perierunt. Nō ad aaron q̄ tā ſūm⁹ ſacerdos erat: ſed ad elea/
çar voluit loqui de⁹: qui ei ſuccedere debebat: ⁊ ſcd̄o iam ſa/
cerdotio fungebat: vt ſic ſeriem generis cōmēdaret q̄ in ſucceſ
ſionibus ſacerdotū eſſe deberet. Unde in ſequētib⁹ addit. Et
accepit eleaçar filius aaron thuribula enea quāta obtulerūt
q̄ exuſti ſunt: ⁊ addidit ea in circūpoſitionē altaris memoria/
le filijs iſrl̄: vt nō accedat quiſq; alienigena: qui nō eſt de ſemi
ne aaron imponere incenſum ante dn̄m: ⁊ nō erit ſicut chore ⁊
ſicut cōſpiratio ei⁹ ⁊c. Hoc ergo modo voluit de⁹ nō ſacerdo/
tiū qd̄ iam erat in aaron: ſed ſucceſſionis ꝓgeniē cōmendare.
Quod vero ait alienū ignē ſemina: ibi ſparge intelligendū eſt.
Et qd̄ addidit: qꝛ ſctificauerūt thuribula pctōꝝ hoꝝ i aīab⁹
ſuis: locutiōe inuſitata ſnīa expſſa ē. Sʒ notādū nouo mō di/
cta ſāctificata in pena eoꝝ a q̄b⁹ h̄ pctm̄ fuerat ꝑpetratū: qꝛ ꝑ
eos exēplū datū eſt ceteris ꝙ ꝑtimerēt. d Tollat thu. Orige.
Chore figurā gerit eoꝝ q̄ ꝯ eccleſiaſticā fidē et doctrinā veri/
tatis inſurgunt. Hic cū cetu ſuo i batillis ereis obtulit incenſū
alieni ignis. Iubet ḡ a dn̄o diſꝑgi ignis ⁊ d̄ batillis qꝛ ſāctifi
cata ſunt laminas fieri ductiles: ⁊ ex eis altare circūdari: qꝛ
oblata ſunt corā dn̄o et ſanctificata. Hoc aūt videt figurari ꝙ
batilla erea diuine ſcripture figurā teneāt cui heretici alienū
ignē imponētes. i. intelligentiā a deo alienā: ⁊ veritati ꝯtrari
am: incenſū deo nō ſuaue: ſed execrabile offerunt. Et ideo for
ma noſtris ſacerdotib⁹ dat: vt (ſi aliquid tale fuerit exortū) q̄
a veritate ſunt aliena: ab eccleſia penit⁹ excludant. Si qua ve
ro in ipſis hereticoꝝ verbis ex diuine ſcripture ſenſibus inue/
niunt: nō reſpuant: ſanctificata enī ſunt ⁊ dn̄o oblata.
Orige. Poteſt et alio mō intelligi qd̄ de batillis ꝑcipit pec
catoꝝ vt ſocient altari. Erea dicunt: qꝛ vbi vera fides ⁊ inte/
gra verbi dei ꝑdicatio: aut argētea dicūt aut aurea: vt fulgor
Pſ. 11. auri declaret fidei puritatē: ⁊ argētū igne ꝓbatū: eloquia dn̄i
igne examinata ſignificet. Iſta vero q̄ dicunt erea: in ſono tm̄
vocis cōſiſtūt: ⁊ ſūt vt eramētū ſonās: aut cymbalū tinniens.
Iſta vero batilla erea. i. hereticoꝝ voces ſi adhibeam⁹ ad al/
tare dei vbi diuin⁹ ignis: vbi vera fidei ꝑdicatio: melius ip/
ſa veritas ex falſoꝝ cōꝑatione fulgebit. Si enī dicta marcio/
nis aut baſilidis aut cuiuſlibet heretici ſermonib⁹ veritatis
⁊ teſtimonijs ſcripturaꝝ velut diuini altaris igne cōfutē: in
me euidētior ex ipa cōꝑatiōe apparebit eoꝝ ipietas. Si eī do
ctrina eccleſiaſtica eēt ſimplex: ⁊ nullis
extrinſecus hereticoꝝ dogmatū aſſer
tionib⁹ ſcinderet: nō tā clara ⁊ tā ex/ ꝗ. 26. d
aminata videret fides noſtra. Ideo 1. q. 1. ſi quis
doctrinā catholicā cōtradicētes op/ inqt in ſi. 7
pugnāt: vt fides noſtra nō ocio torpe q. 1. deniq;
ſcat: ſed exercitijs elimet. Aplūs: Opor/ 1. Co. 11. d
tet hereſes eſſe: vt q̄ ꝓbati ſunt mani
feſti fiant: quaſi oportet hereticoꝝ ba Deu. 11. a
tillis altare circūdari: vt fiat oīb⁹ ma Pſ. 105.
nifeſta fideliū ⁊ infideliū differētia.
Cū enī fides eccleſiaſtica velut aurū ce
perit refulgere: ⁊ ꝑdicatio ei⁹ vt argē
tū igne ꝓbatū reſplēduerit: turpius
hereticoꝝ voces obſcuri eris vilitate
ſordebūt. Bona enī ex deterioꝝ cōpa † ꝗ. 16. a
ratione magis noſcunt. Quis ſciret
bonā eē lucē niſi tenebras ſentirem⁹?
Quis noſſet mellis dulcedinem: niſi
guſtaſſet amaritudinē? Ipſuʒ deniq;
diabolum et cōtrarias ꝑtātes ſi auſe
ras: virtutes animi ſine obluctāte nō
poterūt eniteſcere. Sic ⁊ ſacerdotū fi/
deliū gloria nō pōt reſplēdere: niſi eā
infideliū reprobatio et pena cōmen/
det. Singuli quoq; iuſtorū magis ex
cōparatio ne ceteroꝝ clari videntur
apud deū. De Noe ſcriptū eſt ꝙ eſſet Geñ. 6. d
iuſtus ⁊ ꝑfectus in generatione ſua:
in quo oſtendit ꝙ nō ex integro ꝑfe/
ctus: ſed in generatione ſua. i. ad cete
rorū comparationē. Similiter Loth Ibi. 19. c.
quanto quotidie deteriores fiebant
ſodomite: tāto iuſtior apparebat. Et
cū regreſſi eſſent qui terrā inſpexerāt
⁊ decē mēdiculoſis ſermonib⁹ deſpe/
rationes populo incuſſiſſent: duo. i.
caleb ⁊ Ieſus bona nunciaſſent: et in
ꝓpoſito manere ſuaderent: immortale eis meritū cōtulit non
tā ſua cōfeſſio q̄ formido ſodaliū. Nō eī tā magnifice in eis
virt⁹ animi claruiſſet: niſi reliquoꝝ ignauie formido patuiſ/
ſet. e Eo ꝙ obla. Aug⁹. Circūpoſitionē vero altari cur. ſ.
ex eis fieri voluit: addidit dicēs: ꝙ oblata ſūt in ſignū filijs
iſrl̄. Nō ḡ i eis reprobare voluit ꝙ a talib⁹ oblata ſūt ſʒ h̄ po
ti⁹ cogitari ⁊ attēdi añ quē oblata ſūt. i. qꝛ añ dn̄m: vt pl⁹ in
eis valeret nomē dn̄i añ quē oblata ſunt: q̄ꝫ peſſimū meritu
eoꝝ a q̄b⁹ oblata ſūt. Hoc aūt ⁊ i Exodo cōmemorauit ſcptu Exo. 17. d
ra: qñ altare fabricatū dicit: Añ intelligit genera rerū geſta/
rū diſtributa eē ꝑ libros: nō ordo tēpoꝝ cōtext⁹. Nā et de vir ꝗ. 17. a
ga aaron quō res geſta ſit: vt florēs ⁊ germinās electionē ſa
cerdotij ei⁹ diuinit⁹ indicaret: in h̄ libro legit ⁊ tñ in Exo. dr̄ Exo. 15. d
vt i ſciſſcōꝝ cū māna i arca poneret: qñ ꝑcipit d̄ tabnaclo fa
bricādo: qd̄ lōge añ ꝑceptū ē: q̄ꝫ ipʒ tabnaculū fabricatū ꝑfe
ctūq; ꝯſiſteret. Stetit āt pmo mēſe ſecūdi anni ex q̄ de egypto
egreſſi ſūt: ⁊ liber iſte icipit a ſcd̄o mēſe eiuſdē āni ſecūdi: eiuſ/
dē mēſis pmo die. Añ clarū ē iſta (ſi libroꝝ ordinē ꝯſiderem⁹)
ꝑ recapitulationē. i. ꝑteritoꝝ recordationē cōmemorari: q̄ pu
tant q̄ min⁹ diligēter intēdūt: eodē facta ordine q̄ narrant.
Tulit

Nico. de lyra

a Deſcēderūtq; ⁊c. i. iferiores ptes ṫre i q̄b⁹ dr̄ eē infern⁹ a
doctorib⁹: nō tñ ſic ē itelligēdū ꝙ ſint i pena iferni: ita ꝙ ñ fu
erūt mortui pri⁹ morte corꝑali: qꝛ ſm ꝙ dr̄ ad Heb. ix. Statu
tū ē oīb⁹ ſel mori: ad ſoluēdū d̄bitū nature lapſe: p⁹ h̄ āt iudi
ciū. ſ. retributio ꝑmij vl̄ pene. b Sʒ ig. ⁊c. ꝟtute diuia: dic
eī Ra. Sa. ꝙ exiuit d̄ thuribul̄ q̄ tenebāt. c Locutuſq; ⁊c.
Hic ꝯñr ponit ſignū punitiōis ꝑdicte ad repſſionē alioꝝ i fu
turū a ꝯſili temeritate. cū dr̄: d Precipe ⁊c. h̄ eī ſignū po/
nebat ad repmēdū alioſ i futuro ab vſurpatiōe ſacerdotij: ⁊
iō h̄ ſignū mādat fieri ꝑ eleaçar mag̃ q̄ꝫ ꝑ aarō: qꝛ debebat
ſuccedere i ſacerdotio. e Qm̄ ſctifi. ⁊c. i. ꝑ mortē pctōꝝ q̄/
rū thuribula remanebūt appebit futur̄ ꝙ ſctītas dʒ eē i ſacer
dotib⁹: ⁊ h̄ eſt qd̄ ſbdit: Et ſan. ſint vt cernāt ea ꝓ ſigno ⁊c.
Affigēs

☞ a Tulit ergo eleaçar. Orige. Apud deū nihil eſt ocioſum: ſʒ
que putanť abijcienda aliquid operis neceſſarij habent. Re/
fert ergo ſcriptura qꝛ ex precepto dei accepit Eleaçar batilla
erea que obtulerant qui exuſti ſunt: ⁊ fecerunt ex eis circulos:
⁊ appoſuerūt eos altari in cōmemoratione filijs iſrl: vt nō ac/
cedat alienigena imponere incenſū co
rā dn̄o. Nō eni ſūt cōſilia diuina ſicut
† 7. q. 1. deni qꝫ in fine cōſilia hūana. Si apud hoīes iudica
reť hec cauſa: ⁊ apud eccleſiarū princi
F pes de his (verbi gratia) qui diuerſa
ab eccleſijs docentes diuine ſententie
vel vindicte ꝑtulerūt vltionē nonne
iudicareť: vt q̄ locuti ſūt: q̄ docuerūt
q̄ ſcripſerūt vniuerſa cū vniuerſorum
cineribus diſperirēť? b Sicut paſ
† xi. di. teneť ſus eſt. Orige. Poſteris quoqꝫ dať
exemplum: ne quis p̄ſumptione ſup/
bi ſpiritus nō ſibi a deo datum mun⁹
pōtificatus inuaderet. Sed illi cedat
quē non ambitio humana: non fauor
corrupt⁹: nec largitio damnāda aſci/
uerit. c Moyſes ⁊ aaron. Orige.
Gen. 18. d In ſodomis quidem ad minus decem
requirebanť: ꝑ quos vix ſaluarentur
qui habitabāt pentapoli: Nunc autē
ſi duo inueniantur tales qualis fuit
Moyſes et aaron: ſufficiunt vt tota
gens iſraelitarum ſalueť. Quid ergo
amplius eſt in his duobus que tanta
virtus? ꝗ meritum: ꝗ ſexcēta milia et
eo ampli⁹ liberēť? Ego arbitror ꝙ in
G Moyſe lex ſignificať: que docet homi
nem ſcientiam et dei amorē. In aaron
vero ſupplicandi deo et obſecrādi for
ma. Si quando ergo nobis vel vni/
uerſo populo deus indignatur: ⁊ iam
vltio procedit et redeunte lege dei in
cor noſtrū que moneat et doceat nos
conuerti ad penitentiam: et ſatiſface/
re pro delictis: continuo ira ceſſabit:
⁊ ꝓpitiabiť dominus: quaſi moyſe et
aaron pro nobis intercedentib⁹ ⁊ pro
vniuerſo populo ſupplicantibus. Si
autem indurentur corda noſtra: nec
cōuertamur nec humiliemur in cōſpe
ctu domini vt in confeſſione ſupplica
tionū iram mitigemus: ſed econtra di
camus: Non eſt cura deo de vita mor
talium: nec pertinēt hec ad deum: reli
quit nos olim: nec iſta nouit: non eſt

nant ea pro ſigno et monimento
a filij iſrael. † Tulit ergo eleaçar ſa/
cerdos thuribula enea i qb⁹ ob/
tulerāt hi q̄s incēdiū deuorauit:
⁊ ꝓduxit ea in laminas affigens a
altari vt haberent poſtea filij iſ/
rael: q̄bus cōmonerenť † ne quis
accedat alienigena ⁊ q̄ nō eſt de
ſemine aarō ad offerēdū incēſuʒ
b dn̄o: ne patiať ſicut paſſus ē cho
re ⁊ oīs cōgregatio ei⁹: loquente
domio ad moyſen. Murmurauit b+
autē oīs multitudo filiorū iſrael
ſequēti die cōtra moyſen ⁊ aarō
dicēs: Vos interfeciſtis populū c
dn̄i. Cūqꝫ orireť ſeditio ⁊ tumul
c tus icreſceret: moyſes ⁊ aaron fu d
gerūt ad tabnaculū federis. Q̄
d poſtq̄ igreſſi ſūt operuit nubes e
a ſ in tribulatione. ſ. non em̄ dormienti et ocioſo poteſt apparere gloria domini.
⁊ appāruit gloria dn̄i. Dixitqꝫ do/
e minus ad moyſen: Recedite de
medio huius multitudinis et iā
nunc delebo eos. Cunqꝫ iacerēt f
ſ videns in ſpiritu que gerebanť. a ſ lex que docet hominē ſcientiam et dei amorem.
in terra dixit moyſes ad aaron: g
a ſ carnē humanā. b ſ aīa. ſ. cū qua chriſt⁹ na/tus eſt. ſ chriſtum immaculatuʒ.
Tolle thūribuluʒ: ⁊ hauſto ignē
de altari mitte incenſum deſup:

aūt q̄ eam ſpiritaliter exponim⁹ ſemꝑ noua eſt: ⁊ vtrūqꝫ no/
bis nouū teſtamētū eſt. nō tpis etate: ſed intelligentie noui/
tate. Vñ iohānes ait: Mādatū nouuʒ do vobis vt diligatis Io. 13
inuicē: cū ſciret datū eſſe mandatū dilectionis in lege. Sʒ qꝛ
charitas nunq̄ cadit: nec mādatū veritatis veteraſcit: ſemꝑ
nouū eſſe ꝓnunciat. Semꝑ eñ obſer
uātes nouos facit in ſpiritu. peccato/
ri aūt et charitatis federa nō ſeruāti
etiā euangelia veteraſcunt: Nec pōt Eph.
ei nouū teſta. eſſe: qui nō deponit ve/ Colo
terē hominē ⁊ induit nouū ſꝫm deum
creatū. Hortať moyſes pontificē ma/
gnū vt offerat in caſtris incenſum et
oret ꝓ populo. Iam ei ceperat popu
lus vaſtari. In ſpū videbat moyſes
q̄ gerebanť: Intellige ppl'm iſrľ in ca
ſtris ꝑ ordinē tribuū ⁊ familiarū di/
ſpoſitū: virtutem vero quandā a deo
miſſam: nō paſſim: ſed ex prima parte
cepiſſe ppl'm vaſtare: ⁊ ꝓcedentē ꝑ or
dinē mortis ſtragem. Conſidera poſt
hec pontificē indutū veſte pontifica/
li: ⁊ portantē batillū atqꝫ ignē cū incē
ſo tendere ad locū quo ꝑ angelum va
ſtantē mors ꝑuenerat: ⁊ ſtantem vbi
mors finē dederat primis: ⁊ immine/
bat poſtremis. Intuere ſtantē ponti/
ficē: ⁊ obiectiōe quadā viuētes a mor
tuis dirimentē: ⁊ virtutē repropitia/
tionis eius: ⁊ incēſi myſteriū: erubu
ſce angelū vaſtatorē: ⁊ in hoc morteʒ
finitā ⁊ vitā reparataʒ. Conſiderata
vero hiſtoria: aſcēde ad verbi huius
celſiora faſtigia: ⁊ vide quō verus pō
tifex. Ieſus aſſūpto batillo carnis: et
ſuppoſito igni altaris aīa. ſ. magnifi/
ca: adiecto etiā incenſo: qui eſt ſpūs
immaculatus: medius inter viuos et
mortuos ſtetit: ⁊ mortē cōpeſcuit: de/ Heb. 2.
ſtruens eum qui habebat mortis im/
periū: vt q̄ credit in eū: nō moriať ſed Ioh. 3.
viuat in eternum. Hoc ergo myſteriū
poſtea futurū iā tūc qui ppl'm vaſta/
bat expauit: agnoſcebat figurā batil/
li ignis incenſi: et q̄lis offerenda erat
deo hoſtia ab eo qui medius viuoruʒ
et mortuorū cōſtiterat: ꝓuidebat. Il/
los imago ſaluauit: ad nos ſalutis ve/
ritas ꝑuenit. Nō eni indumēta ponti Exo. 28
ficis purpurea lanea byſſoqꝫ cōtexta

moyſes et aaron in nobis legis. ſ. ſcientia ⁊ fructus penitētie
ꝑ quos interitū poſſum⁹ euadere. d Operuit nubes. Ori
ge. Nō eni legim⁹ antea ꝙ obtexerit nubes tabernaculum et
apparuerit maieſtas dn̄i. ⁊ receperit itra nubē moyſen et aarō
niſi cū populus in eos ſurrexerit et lapidare voluit. Diſcam⁹
ex hoc quanta ſit vtilitas in ꝑſecutione chriſtianis: quomodo
ꝓtegat eos deus: ⁊ infundať ſpirituſſanctus. Tūc eni adeſt
maxime glorie domini: cū hominū ſeuicia cōcitať. ⁊ tunc pacē
habemus apud deū: cū ab hoībus ꝓpter iuſticiam expugna/
Rom. 5. d mur: Ubi ei abūdat peccatū: ſuꝑabundat et gratia. Operuit
ergo eos nubes tabernaculi: ⁊ irruit ſynagoga ſuꝑ moyſen et
aaron: ⁊ apparuit gl'ia dn̄i. Cuius magni meriti ſint ⁊ v̄tutibus
polleāt: nō apparet eis gl'ia dn̄i niſi i tribulatiōe ⁊ periculo: ⁊
pene i ipa morte. Apl's etiā in his gl'iam dn̄i cōſeq̄ meruit. vñ
2. Cor. 11. f enumerat ſe ſuꝑ ceteros i tribulatōib⁹ fuiſſe: ter v̄gis ceſū: ſeꝫ
lapidatū fuiſſe: ⁊ naufragia ꝑtuliſſe: ⁊ ꝑicl'a mariſ ac fluminū.
e Recedite de me. Orige. Iubētur ḡ moyſes ⁊ aarō exire de
medio ſynagoge: vt intereat. Sed videam⁹ q̄d faciūt: Sancti
ſūt ⁊ ꝑfecti ⁊ magis euāgelij q̄ legis diſcipuli: nō diligūt etiā
inimicos: ⁊ orāt ꝓ ꝑſecutorib⁹. Illis eni irruētib⁹: iſti ꝓcidūt
in faciē et ait moyſes ad aaron: Aſſume batillū ⁊ impone ſuꝑ
illud ignē: inijce incenſum ⁊c. Videāt ḡ q̄ deū pariter criminā
tur et legē: quō moyſes et aaron priores fecerūt: q̄d poſtmo/
dū euāgeliū docuit. Diligit moyſes inimicos ⁊ orat ꝓ ꝑſecu/
toribus. Inueniť ergo euāgelij virt⁹ in lege: ⁊ fūdamēto legis
innititť euāgeliū. Nec ve. te. nomino legē: ſi eā ſpiritaliter intel
ligā. Illis tm̄ lex vet⁹ eſt teſta. q̄ eā carnaliter intelligunt. Il/
lis vetus eſt et ſenuit: qꝛ vires ſuas obtinere non pōt. Nobis

☞ autem

erubuiſſet ille angelus: ſed futura magni pōtificis indumen
ta intellexit: ⁊ ceſſit: quibus vniuerſa creatura inferior eſt.
Puto aūt ꝙ nō ſolū primo aduētu dn̄i forma iſta cōpleta ſit
ſed etiā in ſecūdo cōplebiť: veniet iterū fili⁹ hominis: ⁊ quoſ
dam inueniet mortuos et quoſdā viuentes. Et poſſumus in/
telligere ꝙ nōnulli in hoc vite ſtatu inueniānť: cum multi p̄/
ceſſerint mortui. Vel mortuos corpora intelligam⁹: viuentes
aūt aīas: et tunc forte medius viuorū et mortuorum ſtabit
Chriſtus. cū ſtatuet oues a dextris: hedos autem a ſiniſtris: Mat. 25
⁊ dicet his qui a dextris: Venite bñdicti patris mei ⁊c. His
aūt qui a ſiniſtris: Ite maledicti in ignē eternū ⁊c. Sunt eni Ibidem
mortui q̄ i ignē eternū mittūť: viui aūt q̄ mittūť ad regnū.

Nico. de lyra

☞ Et ſtans

a Affigēs altari. ſ. holocauſtorū. b Murmurauit aūt
oīs mul. Hic cōſequēter poniť trāſgreſſio multitudinis. cuʒ
diciť: Murmurauit aūt oīs multitudo. çelās ꝓ chore ⁊ ſibi
adiūctis. c Vos interfe. ppl'm dn̄i. ꝑ hoc innuētes ꝙ erant
morte digni. vñ ſubdiť: d Moyſes ⁊ aaron fu. ad ꝓtecti
onē dn̄i. e Operuit nubes taber. dicūt aliq̄ ꝙ non fuit illa
nubes q̄ p̄hebat ducatū pplo: ſʒ quedā parua nubes in qua
dn̄s ſolit⁹ erat loq̄ cum moyſe: alij dicūt ꝙ fuit iſta q̄ p̄hebat
ducatū: ſꝫ ante h̄ ſemꝑ ſtabat i alto ſuꝑ tabernaculū: ⁊ tūc de
ſcēdit operiēs ⁊ ambiēs tabernaculū circūq̄qꝫ vt nullus poſ
ſet accedere. f Cūqꝫ iace. i ter. ad placādū irā dei ꝯ ppl'm
excitatā. g Dixit Moyſes ad aaron: Tolle thuribulū ⁊c.
cognouit eni ex reuelatiōe diuina ꝙ ꝑ p̄ces aaron ⁊ oblatio/
nes incenſi quieſceret plaga inchoata.

☞ Stans

a Et ſtans inter. Grego. Aaron vt irã dei placaret: thuribu
lũ ſũpſit atq̧ iter viuẽtes et mortuos ſtetit: q2 ſacerdotis ẽ ne/
gociũ deo orationẽ fundere: ⁊ ꝓ iuſtis ne cadãt: ⁊ ꝓ peccato/
Pſ. 87 ribus vt reſurgant. vnde: Intret oratio mea ſicut incenſum in
conſpectu tuo. Iſido. Aaron thuribulũ accipiens: occurrit
quaſſationi: ⁊ ſtans in medio viuorũ
⁊ mortuoꝝ letalẽ plagã obiectu ſuo q̃
ſi quidaȝ murus excludit. Iſte ſacer/
dos xp̃s qui ruinã mortis in mundo
aſpiciens occurrit a ſũmo celo: venit
q̧ obuius quaſi gigas ad currendã
viam. Stetitq̧ inter viuos ⁊ mortu/
os: q2 nat⁹ et mortuus. ſicq̧ thuribu/
lũ paſſionis accipiẽs: ⁊ in odorẽ ſua/
uitatis ꝓtendens: ſuſpẽdit ignis eter
ni perniciem: et inimicam ꝓtulit mor/
tem. b Et pla. ceſſauit. Orige. Alia
littera: Et ceſſauit vaſtatio: vel cõfra/
ctio qd̃ magis cõuenit. Cõfractio eni
fit in fictilib⁹ vaſis q̃ ſũt peccatores.
Tren. 4. a Unde: Filij ſion q̃ ſunt honorabilio/
res: ⁊ ĩ auro elati quomõ reputati ſũt
in vaſa fictilia ⁊c. Et ĩ magna domo
ſũt lignea vaſa ⁊ fictilia: ⁊ alia ad ho
norẽ: alia ad cõtumeliã q̃ cõfringi poſ
ſunt. Unde apl̃us de vaſis fictilibus:
2. Tio. 2. d Si quis emundauerit ſe ab his: erit
vas ad honorẽ ſanctificatũ ⁊ vtile do
mino: ⁊ ad oẽ opus bonũ paratũ. In
quo oſtẽdit q2 vas qd̃ fit: et ꝑ quẽ fit:
vnus ⁊ idẽ hõ ſit. intellige ergo ꝓpo/
ſitũ hominis eſſe qd̃ operaꝛ: reliquaȝ
ptẽ hoĩs eſſe ipm̃ vas qd̃ fit ad hono
rẽ vel ad cõtumeliã. Cuȝ ergo ſenſus
noſter q̃ bona ſunt elegit: ⁊ ad bonã
cõuerſationẽ trahit: facit nos vas vti
le. Cũ aũt neglexerit: ⁊ deciderit ꝓpo
ſitũ noſtrũ a bonis: efficimur vas in
contumeliã. Si intellectus noſter lu/
tens ſit: ⁊ de luto ſemꝑ et de terrenis
cogitet: efficimur vas fictile: ⁊ opus
Rom. 9. c manuũ figuli. Uñ: Nunquid figmen
tũ dicit ei q̃ ſe finxit: quare ſic me feci/
ſti: luteus eni et terren⁹ ſenſus nõ ca/
pit myſteria. Dicitur etiam corpus
noſtrũ vas fictile: vel l̃ra legis: in eo
2. Cor. 4. b q2 apl̃s ait: Habẽtes theſaurũ iſtũ in
vaſis fictilib⁹: Quia in corpore poſi/
tis theſaurũ gratie ꝑ ſpm̃ ſanctũ dñs
largiꝛ. Et in ſermonib⁹ legis q̃ cõtẽnũꝛ: q2 nulla arte grãma/
tica expoſiti videnꝛ: recõditus ẽ theſaur⁹ ſapiẽtie ⁊ ſciẽtie dei.
c A cũ. pri. ⁊c. Oĩs priceps habet virgã: q2 ſine Ca. XVII
ea ppl̃m regere nõ põt. Unde paulus: q2 princeps ppl̃i erat:
1. Cor. 4. d dicebat: Quid vultis? in virga veniã ad vos: an in charita
te? Orige. Omnes principes tribuũ neceſſe eſt vt habeant
virgas. Unus ſolus eſt põtifex aaron cui⁹ virgo germinauit:
hic eſt xp̃s cui⁹ virga crucis nõ ſolũ germinauit: ſꝫ etiã floruit
⁊ credẽtiũ fruct⁹ attulit: nuces inq̃t: q̃ fruct⁹ pr̃io indumento
amarus. ſc̃do munitꝛ. tertio paſcit. Talis ẽ ẽ ĩ adiutorio xp̃i le
gis ⁊ ꝓphetarũ doctrina. Prima facies l̃re amara ẽ: q̃ circũci
ſionẽ pcipit: ⁊ ſacrificia ⁊ cetera q̃ oĩa tãq̧ amarã nucis corti
cẽ proijce. Sc̃do ad munimẽtũ teſte puenies: in q̃ etiã vel mo/
ralis doctrina vel rõ cõtinẽtie ſignificaꝛ: q̃ neceſſaria ſũt ad
cuſtodiã coꝝ q̃ ſeruãꝛ intrinſecus. Frãgẽda tñ q̃nq̧ ⁊ ſoluen/
da: abſtinẽtia ei cibi ⁊ caſtigatio corpis corruptibili corpi ne/
ceſſaria ſũt. Cũ aũt cõfractũ fuerit et reſolutũ: ⁊ reſurrectiõis
tpe incorruptibile et ſpiritale: nõ iã labore afflictiõis nec abſti
nẽtie caſtigatiõe: ſꝫ q̃litate ſui nulla iã corpis corruptela dña/
biꝛ. Nũc ẽ neceſſaria ẽ abſtinẽtia: ſꝫ poſtmodũ nõ q̃rẽda. Ter
tio loco inuenies abſcõditũ myſterioꝝ ſapie ⁊ ſciẽtie dei ſenſũ:
q̃ nutrianꝛ aĩe ſctõꝝ etiã ĩ futuro. Hic eſt ei põtificalis fruct⁹
Mat. 5. a de quo ꝓmittiꝛ his q̃ eſuriũt ⁊ ſitiũt iuſticiã q2 ſaturabũꝛ. Sic
ẽ ĩ oĩb⁹ ſcptur' triplicis ſacri rõ pcurrit. Sic ⁊ ſapia monet vt
Pro. 22. c deſcribam⁹ eã ĩ corde nr̃o tripl'r. Sic tres puteos fodit iſaac: q̃
Gen. 26. c rũ terti⁹ latitudo vel amplitudo noiaꝛ. Quia vo ſacerdota/
Dire. 1. c le ſacrm̃ ẽ virga nucis: puto Hieremiã (q̃ erat de ſacerdotib⁹
ex anatoth) vidiſſe vgã nuceã: ꝓbaſſe q̃ ſcpta ſunt q̃dem
de vga nucea vel de lebete: vel de olla ſuccẽſa: q̃ſi ꝑ hec oñde/

ret in

ſ ne. ſ. vltra
pergẽs cito ad populũ vt roges
procedat vaſtatio.
pro eis. † Jam ei egreſſa eſt ira a
domino ⁊ plaga deſeuit. Quod
a ſ chriſtus ſacerdos magnus.
cum feciſſet aaron et cucurriſſet
ſ ſupplicandi ⁊ obſecrandi forma.
ad mediã multitudinẽ quã iam
vaſtabat incẽdiũ: obtulit thymi
a ſ recto corde. ſ ne mors vltra graſſareꝛ.
b ſ peccatores: ſ nimietate ſcelerum.
a ama: ⁊ ſtãns iter mortuos ac vi/ a
ſ iuſtos. ſ in operibus iuſticie.
uentes pro populo deꝑcatus ẽ
ſ Lxx. vaſtatio: vel vt in alijs exemplaribus cõ
tinetur cõfractio.
b ⁊ plaga ceſſauit. Fuerunt autẽ q̃
percuſſi ſunt q̃ttuordecim milia
hominũ et ſeptingẽti: abſq̧ his
qui perierãt ĩ ſeditiõe chore. Re/ b
uerſuſq̧ eſt aaron ad moyſen ad
oſtiũ tabernaculi federis poſtq̧
quieuit interit⁹. Ca. XVII

Et locutus eſt dominus
ad moyſen dicens: Loq̃
re ad filios iſrael: ⁊ acci/
pe ab eis virgas ſingulas ꝑ co/
c gnationes ſuas: a cũctis princi/
pibus tribuum virgas duode/
cim: ⁊ vniuſcuiuſq̧ nomen ſuper d e
ſcribes virge ſue. Nomen autem f

a Stans inter mortuos et viuentes. vt retineret proceſſum
vindicte. b Reuerſuſq̧ eſt aaron ad moyſen. adhuc pro
populo orantem. Et in hoc dedit exemplum prelatis q2 non
debent ſpiritualia ſubtrahere beneficia ſubditis ꝓpter iniu/
riam ſibi illatam ab eis.
Ca. XVI

Moraliter. c† Ecce aũt chore fili⁹ iſa
ar. Per chore dathã ⁊ abiron q̃ ag/
gregauerũt ſibi multitudinẽ ad mouẽ
dũ ſeditionẽ vt ꝑ h̃ obtinerẽt ſacerdo
tij dignitatẽ: ſignificanꝛ illi q̃ inter ſe/ † Sap. 18. b
culares vel religioſos ſeminãt cõten/
tiones vel diſcordias aggregãtes ſi/
bi caudã magnã: vt obtineãt multitu
dine qd̃ cõſeq̃ nõ poterant rõne ⁊ hoc
in principatib⁹ et regnis q̃tũ ad ſta/
tũ laicoꝝ. ĩ eccleſijs vero q̃tũ ad ſta/
tũ clericoꝝ. in religionib⁹ vero q̃tuȝ
ad officia religionũ: ⁊ ſicut chore da/
than ⁊ abiron deſcẽderũt ad infernũ
ſic et iſti deſcendent cũ ipſis niſi debi/
to modo penituerint d̃ peccatis. Mo
raliter aũt ĩ eodẽ hoĩe diſcordiã et ſciſ
ſurã faciũt motus iraſcibilis ⁊ cõcupi
ſcibilis inordinati ⁊ habit⁹ ex eis ge/
nerati. nã ipi trahũt ⁊ inclinãt hoĩem
ad malũ. rõ vero ⁊ ſynderesis trahũt
ad oppoſitũ: ⁊ ſic in eodẽ hoĩe fit ſciſ/
ſura: ꝓpter qd̃ de talibus dicit phus
viij. Ethi. Cõtendit ipſoꝝ aĩa et h̃ quĩ
dẽ trahit huc: hoc aũt illuc queadmo
dũ diſcrepantia. Et cõcludit cõcluſio/
nẽ vtilẽ d. Igiꝛ ſi ſic miſeruȝ eſt malũ
eſſe fugiendũ maliciã intenſe. illi vero
q̃ ꝑ negligentiã reprimendi mot⁹ inor
dinatos iraſcibilis et concupiſcibilis
ſunt cauſa dicti ſciſmat' digni ſunt pe
ne gehennalis. † Sꝫ et ignis egreſ/
ſus a domino interfecit ducẽtos quin
quaginta viros qui offerebãt incẽſũ.
Per iſtos vſurpantes ſibi ſacerdoti/
um: intelliguntꝛ ambitioſi dignitatũ ⁊
officioꝝ in religionibus et eccleſijs: ⁊
iſti puniri merenꝛ pena ignis gehẽna
lis. d† Precipe eleaçaro ⁊c. Thuri
bula ſunt inſtrumẽta ad offerẽdũ in/
cẽſum quod ꝑtinet ad ſacerdotis offi
ciũ. igiꝛ ꝑ thuribula ambitioſoꝝ p̃di/
ctoꝝ q̃ ſibi volebãt vſurpare ſacerdo/
tiũ poſſũt intelligi vba falſa: opa ficta ⁊ occulta mũera: ꝑ q̃
ambitioſi querũt obtinere ĩ eccl̃ia gradũ indebitũ ſibi q̃ thu
ribula ꝓducũꝛ ĩ laminas q̃ñ manifeſte detegiꝛ ⁊ debite pu/
niꝛ ambitioſoꝝ falſitas: ⁊ iſte lamine figũꝛ ĩ altari q̃ñ mani/
feſtatio ⁊ punitio dicte falſitatis redigũꝛ in ſcriptura cõi: vt
ſic ſint alijs in ſignũ ne querãt indebite honoris ſtatuȝ.
b† Murmurauit aũt oĩs multitudo ⁊c. hec aũt murmura/
tio ꝯ moyſen ⁊ aaron fuit valde iniuſta: ꝓpter qd̃ murmurã/
tes puniti fuerũt incẽdio corpali: ꝑ qd̃ ſignificaꝛ q2 murmu/
rãtes iniuſte ꝯ bonos ſupiores punienꝛ niſi penitcãt igne ge
hẽnali. ꝑ h̃ aũt q2 aarõ de p̃cepto moyſi obtulit thymiama ꝓ
illis q̃ cõburebanꝛ ⁊ ſic ceſſauit incẽdiũ: ſignificaꝛ q2 boni ſu
periores ſubdit' ſuis etiã ingrat' ⁊ indignis exhibere debẽt
charitatis bñficiũ Matth. v. Bñfacite his q̃ oderũt vos et
orate ꝓ pſequẽtib⁹ ⁊ calũniantib⁹ vos. Ca. XVII

Et locut⁹ eſt dñs ad moyſen dicẽs: Hic ꝯñr poniꝛ ſa/
cerdotij determinatio ꝑ floritionẽ virge Aaron. Cir/
ca qd̃ primo tangiꝛ virgarũ acceptio ad facti diſcuſſi/
onẽ. Sc̃do vnius germinatio ad ſacerdotij ꝓbationem. ibi:
Quas cũ poſuiſſet. Tertio eiuſdẽ reſeruatio ad recordatio/
nẽ. ibi: Dixitq̧ dñs. Circa p̃mũ d̃r: Accipe ab eis virgas ſin
gulas ꝑ cog. ſu. i. trib⁹. iõ ſubdiꝛ: A cũctis principib⁹ tribuũ
⁊c. d Et vniuſcuiuſq̧ nomẽ. ſ. trib⁹. e Supſcribes vge
ſue. ita q2 nomẽ rubẽ erat ſcptũ ĩ vga illi⁹ trib⁹. ⁊ ſic d̃ alijs.
f Nomẽ aũt. a. ⁊c. hoc d̃r: q2 in virga q̃ erat ꝓ tribu leui nõ
erat ſcriptũ nomẽ leui. ſic de alijs. Cui⁹ rõ erat: q2 q̃ſtio d̃ ſa/
cerdotio q̃tũ ad illos d̃ tribu leui iã erat determiata ꝑ mor/
tẽ chore ⁊ ducẽtoꝝ ⁊ q̃nq̃ginta viroꝝ q̃ obtulerãt icẽſu. ⁊ iõ
de ſacerdotio aarõ nõ erat q̃ſtio niſi q̃tũ ad alias tribus.

Et vna

A

G ret in virga nucea eſſe vitã: ⁊ in lebete ſucceſo mortẽ. Uita enĩ et mors ponuntur ante faciẽ noſtrã. Et eſt vita xp̄s in ſacramento nucis: mors aũt diabolus in figura lebetis. Si ergo peccaueris: erit pars tua cũ lebete acceſo. Si bene egeris: in virga
Cañ. 6.d nucea cum pontifice magno. In canticis quoqꝫ canticorũ ſponſa dicit̃ deſcendere in hortuꝫ nucis: ⁊ cũ nucibus ſacerdotaliũ pomorum copiam inueniſſe.

a Germinabit vir. Orige. Unũ fructũ ꝓmiſit deus in virga ⁊ dedit plura: vt liberalitatẽ dei largiorẽ ꝓmiſſionibus attendam⁹. Erit inquit homo quẽcũqꝫ elegero: virga eius germinabit. Ubi vero ad rem venit̃ nõ hoc tm̃ ꝓmiſſum impleť ſed multa addunt̃: ait ei: Et ꝓduxit frondes ⁊ ꝓtulit flores ⁊ germinauit nuces. ſolũ aũt germẽ ꝓmiſſũ eſt.
B Sicut in his ꝓmiſſionẽ ſuã de⁹ in quadruplũ dedit: ⁊ multa plura ⁊ p̄cioſiora largit⁹ eſt q̄ꝫ ꝓmiſit. In oĩb⁹ locis ſcripture vbi aliqua ꝓmiſſio continet̃: in futuro multipliciter p̄parabit̃: ⁊ vere cõplebit̃ illud:
1.Cor. 2.b Qđ ocul⁹ nõ vidit ⁊ auris nõ audiuit nec in cor hoĩs aſcẽdit. Siue ğ terrã ſiue celũ dixeris: ſiue ſolẽ hũc ⁊ fulgorem viſibilis luminis: oĩa hec oculus vidit ⁊ auris audiuit. Trãſgredere ergo oĩa que vides: que audis: q̄cquid etiã cogitari põt: ⁊ ſcito illud repoſitum eſſe diligentib⁹ deũ: qđ nec ad cogitationẽ cordis tui poteſt aſcẽdere. Uñ puto nihil in his ꝓmiſſionib⁹ corporale cogitandũ. Ratio enĩ materie corporalis ſenſũ cogitantis nõ effugit: ſed q̄ in ſola dei ſapientia cõtinet̃.
C b Inuenit ger. vir. ⁊c. Greg. Cũ aaron ad ſacerdotiũ qui de tribu Leui fuerat deſpiceret̃ dignuſqꝫ ali⁹ q̄ offerret holocauſta crederet̃: duodecim virge iuxta duodecim trib⁹ in tabernaculo poni iubent̃: ⁊ virga leui viruit: ⁊ quid virtutis aaron ĩ munere haberet oſtendit. In quo innuit̃ ꝙ oẽs qui vſqꝫ ad finẽ mũdi iacemus in morte: quaſi virge relique in ariditate remanemus. Sed cunctis virgis in ariditate remanẽtib⁹: virga leui ad florẽ rediit: quia corpus dñi veri.ſ.ſacerdotis ĩ mortis ariditate poſitũ in florẽ reſurrectionis erupit: quo flore aaron recte ſacerdos eſſe oſtendit̃: quia hac reſurrectionis glĩa redẽptor q̄ de tribu iuda ⁊ leui ortus eſt: interceſſor ꝓ nobis eſſe mõſtrat̃. Uirge.xii.tribuũ in ariditate ꝑmanent: qꝛ corpus dñi poſt mortẽ viuit: ſꝫ noſtra adhuc corpa vſqꝫ ĩ finẽ mũdi differunt̃ a glĩa reſurrectiõis. Orige. Uirga arida germinat cũ corpus extinctũ reuiuiſcit: cui quattuor p̄-
D ſtabunt̃. Seminatũ in corruptiõe: ſurget ĩ incorruptiõe. Se
1.Cor.15.f minatũ in infirmitate ſurget ĩ virtute. Seminatũ in ignominia: ſurget in gloria. Seminatũ corpus aĩale: ſurget ſpũale. Hec quattuor virga aridi corporis ĩ reſurrectione germinabit. c Uirgã. Greg. Carnẽ xp̄i: q̄ de radice ieſſe ſucciſa et mortificata cito reuixit: poſt ariditateꝫ mortis. In virga
Cañ.2.a regnãt̃ potẽtia: ĩ flore pulchritudo. Uñ: Ego flos campi ⁊ liliũ cõualiũ. Alii hãc virgã q̄ ſine humore floruit mariã eẽ
Eſa.11.a putãt: q̄ ſine coitu edidit verbũ dei. Uñ: Egredie̊t virga de radice ieſſe: ⁊.f.de ra.e.aſ.xp̄s.ſ.q̄ future typũ p̄ferens paſſionis: cãdido fidei lumĩe ac paſſiõis ſãguine purpurabat: flos virginũ: corona martyrũ: grã cõtinentiũ. d Et turgentib⁹ ⁊c. Orige. Hac vero ratione qua ꝓmiſſionum bona maiora ꝓmiſſionib⁹ dãtur: pene q̄ pctõrib⁹ p̄dicunt̃: multiplicatis cruciatib⁹ inferunt̃. Niſi qs tertiũ aliq̄d poſſe fieri cogitet: colligẽs aliq̄ ſolatia ex his q̄ in cõminatione dauid cõtinent̃: vbi triduo p̄nũciata eſt futura mortis vaſtatio: ⁊ in ſex horas breuiatũ eſt tp̄s ſupplicii. Sꝫ hec ibi ꝓficere poſſũt: vbi penitẽtie tp̄s ⁊ ſatiſfactiõis locus cõcedit̃. Scribit̃ tñ qꝛ de⁹ malis reddit pctã in tertiã et quartã ꝓgeniẽ: bonis aũt faciẽs miſericordiaꝫ: nõ ſolũ in tertiã et quartã: ſed ſcđm ſcripturã in mille generationes. Orige. Poſſum⁹ etiã ſic intelligere eorꝫ q̄ in virga germinauerũt differẽtias. Qui in chriſto credit: primo moritur: et poſtea renaſcitur: ⁊ ſic virgo arida germinat. Primum germẽ eſt prima in chriſto confeſſio. Secundo frondeſcit: vbi renatus donum gratie: ⁊ ſpiritus ſanctificationem recipit. Inde affert flores: vbi proficit et ſuauitate morum decoratur: et flagrantiã miſericordie et benignitatis effundit. Tandem affert fructus iuſticie quibus non ſolum ipſe viuat: ſed vitaꝫ aliis prebeat: proferẽdo.ſ.ex ſe verbũ fidei ⁊ ſcientie dei vt alios lucrifaciat. Sic ergo ſinguli fideles de virga aaron q̄ eſt chriſtus germinant̃: quorꝫ quattuor iſte differentie aliis ſcripture locis velut etates
1.Joh.2.b quattuor deſignant̃. Unde Johes ait: Scripſi vobis pueri: et ſcripſi vobis adoleſcẽtes: ⁊ ſcripſi vobis iuuenes: et ſcripſi vobis patres. In quibus non corporalis etatis: ſed anime profectus differentias ponit: ſicut obſeruamus in germine ſacerdotalis virge. Habentur autem hec omnia non tam in virga aaron q̄ꝫ in ea que exiuit de radice ieſſe: ⁊ flos de radice eius aſcẽdet: ſuper quẽ requieſcet ſpiritus domini. Nec videtur ocioſum ꝙ virga dicit̃ exire et flos aſcendere. Cuius enim vnus ſit chriſtus per ſubſtantiam: ſingulis tamen diuerſus efficitur prout eget is in quo operat̃. Qui ſegnior eſt pro diſciplina: fiet ei virga: ⁊ in virga non aſcendere dicit̃: ſed exire. Exeũdum eſt enim ei qui eſt ſegnis: ⁊ tranſeundum ad aliũ ſtatum ſicut virga.i. ſeueritate rigidioris doctrine cõpulſo. In iuſto vero qui ſicut palma floret: aſcendere dicit̃ chriſtus. Si quis ergo verberibus indiget: exit ad eum in virga. Qui autem proficit ad
Gal.5.d iuſticiam aſcendit ei in flore vſqꝫquo afferat fructus ſpũs qui ſunt: charitas: gaudiũ pax: patientia: ⁊ cetere virtutes.

aaron erit in tribu leui: ⁊ vna virga a
ga cũctaſ eorꝫ familias ꝯtinebit:
poneſqꝫ eas in tabernaculo fe̜de
ris coram teſtimonio vbi loquar
a ad te: Quẽ ex his elegero germi b
nabit virga ei⁹: ⁊ cohibebo a me
querimonias filiorꝫ iſrl̃ quib⁹ cõ
tra vos murmurãt. Locutuſqꝫ ẽ
moyſes ad filios iſrael: et dede-
rũt ei oẽs principes virgas ꝑ ſin
gulas trib⁹. Fuerũtqꝫ virge duo c
decim abſqꝫ virga aaron. Quas
cũ poſuiſſet moyſes corã dño ĩ ta
bernaculo teſtimonii ſequẽti die
ꝟ crucis.
b c regreſſus iuenit germinaſſe v̓gã
d aaron in domo leui ⁊ turgentib⁹
gẽmis erupant flores qui foliis
dilatati ĩ amygdalas deformati
ſunt. Protulit ergo moyſes oẽs
virgas đ cõſpectu dñi ad cũctos
filios iſrl̃: viderũtqꝫ ⁊ receperũt d e
ſinguli virgas ſuas. Dixitqꝫ do-
minus ad moyſen. Refer virgaꝫ f
aarõ ĩ tabernaculũ teſtimonii vt
ſeruet̃ ibi ĩ ſignũ rebelliũ filiorꝫ
iſrl̃: ⁊ quieſcãt q̄rele̜ eorꝫ a me ne
moriantur. Fecitqꝫ moyſes ſicut
pre̜cepat dñs. Dixerunt aũt filii g
iſrael ad moyſen: Ecce cõſumpti h

a Et vna virga cunctas eorꝫ familias cõtinebit. Ex hoc dicunt aliq̄ ꝙ p̄ter.xiii. virgas p̄dictas erat vna cõis oĩbus tribub⁹: ſꝫ hoc nõ videt̃ rõnabiliter dictũ: qꝛ nõ apparet cui deſeruiret ⁊ iõ illđ qđ đr hic: Et vna virga cũctas eorũ familias continebit: nõ refertur ad familias aliarũ tribuũ: ſed ad familias de tribu leui in qua erant plures familie: vt ſupra dictũ eſt. iii.ca. ſed virga aarõ ſufficiebat ꝓ oĩbus: eo ꝙ queſtio iaꝫ erat determinata q̄ꝫtum ad alias familias leui: ita ꝙ dom⁹ aaron cõtinebat totũ ius trib⁹ leui q̄ꝫtũ ad ſacerdotiũ. b Queꝫ ex his ele. ger. vir. eius. vt h̓ ſigno alii q̄eſcãt a ſacerdotio. c Fuerũtqꝫ virge. ⁊c. qꝛ erant duodecim trib⁹ p̄ter tribũ leui. In hebreo habet̃. Fueruntqꝫ virge.xii. ⁊ virga aaron ĩ medio: quia ſic fuerũt diſpoſite corã dño in tabernaclo: ꝙ ſex virge erant ex vna pte ipſi⁹: ⁊ ſex ex altera. ⁊ ex h̓ ptꝫ ꝙ nõ fuerũt ibi.xiiii. virge ſꝫ xiii.tm̃. d Uiderũtqꝫ.ſ. virgã aarõ ſolã germinaſſe miraculoſe. e Et rece.ſin.vir.ſuas recognoſcentes eas tanq̄ꝫ nõ mutatas ⁊ ſic viderũt ſacerdotiũ remãſiſſe aaron ⁊ filiis eius ꝑ ſignũ datũ a deo. f Refer virgã aaron in tabernaculũ. vt ſi qui de cetero vellent cõtẽdere ꝓ ſacerdotio reprimant̃ hoc ſigno. Moraliter virga q̄ eſt ſignũ dominii ⁊ correctionis: ſignificat bonũ p̄latũ: ĩ q̄ ẽ ptãs regẽdi atqꝫ etiã corrigẽdi. Hec ğ v̓ga germinat bonitate conſcientie: frondet veritate doctrine: floret celebritate fame: ⁊ fructificat ſãctitate vite: et iõ ſibi debet̃ dignitas ſacerdotalis. g Dixerũt aũt filii iſrl̃. iſtud refert̃ ad p̄dicta in ca. p̄cedenti viderant eĩ filii iſrael chore et ſibi adiunctos mortuos eo ꝙ accedebant indebite ad diuina: et occaſione etiam huius plures alii ſunt mortui: ideo timentes petierunt a moyſe remedium apponi: et ideo non ſunt puniti cum dixerunt: h Ecce cõſumpti ſumus: omnes ⁊c. quia non dixerunt hoc murmurando contra deum vel contra moyſen: ſed remedium querẽdo.

a Tu ꝛ filij tui. Aug⁹. Alia lr̄a. Tu ꝛ filij tui ꝛ dom⁹ Ca. XVIII
pr̄is tui accipietis peccata ſctoꝝ. ꝛ pctā ſacerdotij vr̄i. Hec ſunt pctā
ſctoꝝ que appellant̄ ſacrificia ꝓ peccatis. Peccata vero ſanctoꝝ di/
ctum eſt: nō que ſancti cōmittūt: ſed ab eo ꝙ ſunt ſancta. Dictū eſt ſan
ctoꝝ: q: in ſanctis offerunt̄ ꝛ peccata dicunt̄ ſacrificia pro peccatis:
ideo appellata ſunt peccata ſanctoꝝ. Et pecca/
ta ſacerdotij veſtri. i. eadē ipſa que offerunt̄ ꝓ
peccatis: ſicut etiā in Leuitico declarat̄ ꝑti
nere dicit ad ſacerdotē. Orige. Alia lr̄a. Tu
ꝛ filij tui: ꝛ domus pr̄is tui tecū ſumetis pec/
cata ſanctoꝝ. Qui meliores ſunt: inferioꝝ cul
Ro.15.a pas ſuſcipiūt. Vn̄ vos qui fortiores eſtis infir
moꝝ imbecillitates ſuſtinete. Iſraelita ſi
peccet. i. laicus: ipſe ſuū non pōt auferre pecca/
tū: ſed reqrit leuitā vel ſacerdotē vel pontificē
vt peccatoꝝ remiſſiōez accipiat. Sacerdos au
tem aut pontifex ſi delinquat: ipſe ſuū pōt pur
gare pctm̄: ſi tamē nō peccet in deū. De huiuſ/
modi enim peccat̄ nō facile videmus in legis
litteris remiſſionē peccatoꝝ ſignificari.

Orige. Ieſus pontifex noſter q̄ penetrauit
celos cū filijs ſuis. i. apl̄is et martyribus ſu/
mit peccata ſanctoꝝ. Venit enī vt peccata mū
di tolleret morte ſua. Filij quoqꝫ eoꝝ auferūt
2.Cor.12.c peccata ſanctoꝝ. Vnde Paulus: Libent̄ im/
1.Ti.4.b pendar ꝓ animab⁹ veſtris. Et alibi: Ego enī
iam immolor. Hoſtia vero ad hoc immolat̄:
vt eoꝝ pro quib⁹ iugulatur peccata purgent̄.
De martyrib⁹ Iohānes in apocalypſi ſcribit.
Apo.6.c Quia anie eoꝝ qui iugulati ſunt ꝓpter no/
men ieſu aſſiſtunt altario. Qui autē aſſiſtit al/
tario: oſtendit̄ ſacerdotis fungi officio. i. pro
populi peccato ſupplicare. Vereor ergo ne for/
te exquo martyres nō ſunt: ꝛ hoſtie ſanctoꝝ
nō offerunt̄ ꝓ peccatis noſtris: nō fiat remiſ/
ſio: ꝛ accidat nob: qđ de ſe dicūt iudei. Quia
nō hn̄tes altare neqꝫ templū neqꝫ ſacerdotiū:
ꝛ ideo nec hoſtias offerētes: pctā nr̄a inquiūt
manēt in nobis: ideo veniā nō ꝯſeqmur. Nos
autē dicere debemus q: hoſtie martyrū nō of/
feruntur ꝓ nobis: ideo manēt in nobis pecca
ta noſtra. Non meremur enī pſecutionē pati
ꝓpter chriſtū. Sciens enī diabolus ꝑ paſſio/
nem martyrij remiſſionē pctoꝝ fieri: non vult
nobis pſecutionē gentiū publicaꝫ mouere: q:
inuidet glorie noſtre: vel fortaſſis ſcit nos de/
us idoneos nō eſſe martyrio. Orige. Que/
rendū eſt quō aliq̄ ſancti dicant̄: et de peccat̄
eoꝝ ſcribat̄? Non enī (vt putant q̄dam) ſta/
tim q̄ ſanct⁹ eſſe ceperit: peccare nō poteſt ꝛ cō
tinuo eſſe ſine peccato. Dicit̄ enī ꝑ Ezechielē:
Ezech.9.c A ſanct̄ meis incipiet̄. Si enī ſancti ſine pec/
cato ſunt: quō p̄mi ſuccūbūt in ſupplicio pecca
Pro.5.c toꝝ? Et alibi: Iuſtus in p̄ncipio ſermōis ſui ipſe ſui accuſator fit. Apo
Ro.1.a ſtolus quoqꝫ q̄ in principio epiſtole ſcribit: Oīb⁹ q̄ ſunt rome dilect̄
Ibi.14.c dei vocat̄ ſanct̄. poſtea eiſdē dicit: Nolite ꝓpter cibū ſoluere op⁹ dei.
1.Cor.1.a Et ad Corinthios: Paulus vocat⁹ apl̄s ieſu xp̄i eccl̄ie dei q̄ eſt corin/
Ibi.3.a thi ſcificatis in xp̄o ieſu vocat̄ ſanctis. poſtea eiſdē dicit: Cū enī ſint
inter vos emulatiōes ꝛ ꝯtentiōes: nonne carnales eſtis ꝛ ſm̄ hoīem
Ibi.5.a ambulatis? Et paulo poſt. Oīno audit̄ inter vos fornicatio: q̄lis nec
inter gentes ꝛ vos inflati eſtis. In q̄ nullū immunē relinq̄t: duꝫ alijs
fornicationē: alijs inflationē ſupbie crimē aſcribit: ꝛ multa huiuſmo/
di: ꝛ peiora in ſequētib⁹ ponit. Sed ſctoꝝ multe differentie ſunt. San
cti enī dicunt̄ hi ideqꝫ pctōres: qui ſe deo vouerunt: ꝛ ſeparauerūt a
vulgo vitā ſuā vt dn̄o ſeruiāt. Huiuſmodi hō ſm̄ hoc ꝙ ceter̄ actib⁹
circūciſis ſe dn̄o mācipauit: ſctūs d̄r: Sed forte in h̄ ꝙ dn̄o ſeruit: non
ita gerit oīa vt cōpetit: ſed in aliq̄b⁹ delinq̄t. Si enī q̄ ſepat ſe ab oīb⁹
actib⁹ vt diſciplinā medicine vel philoſophie ꝯſequat̄: nō ꝯtinuo ita
ꝑfect⁹ eſt vt nō peccet in aliq̄: imo plurima delinquēdo vix ad ꝑfectio
nē ꝑuenit: ꝛ tn̄ cū ad hmōi ſcholas ſe tradidit: certū eſt eū inter medi
cos ꝛ ph̄os numerari. Ita q̄ mancipat̄ ſtudijs ſanctitat̄ ſm̄ h̄ qđ ꝓ/
poſuit ſanct⁹ appellat̄. Scđm h̄ vero ꝙ neceſſe eſt euꝫ in multis delin/
quere: dū vſu ꝛ diſciplina ꝛ diligentia abſcidatur ꝯſuetudo peccādi:
peccator d̄r: Addo amplius ꝙ niſi ſctm̄ ꝓpoſitū aliq̄s habeat ꝛ ſan
ctitatis ſtudiū gerat: neſcit peccati pnīam gerere: vel remediū quere/
re. Qui nō ſunt ſcti in peccat̄ ſuis moriunt̄: q̄ ſancti ſunt penitentiaꝫ
ꝓ peccat̄ gerūt: vulnera ſua ſentiūt: lapſus ſuos intelligūt: ſacerdo/
tem reqrunt ꝛ purificationē ꝑ pontificē. Ideo caute ꝛ ſignanter dicit̄
quia pon

ſumus: oēs ꝑibimus. Quicunqꝫ
accedit ad tabernaculuꝫ dn̄i mo
ritur: Num vſqꝫ ad internitionē
cuncti delendi ſumus?

Ca. XVIII

Dixitqꝫ domin⁹ ad aarō: a
Tu et filij tui et domus b

a Lxx. Sumetis peccata ſctōꝝ: q: ꝑ ea. ſ. q̄ of
fert pontifex pro peccato cuiuſqꝫ purificat eum.

pr̄is tui tecū portabitis iniq̄tatē
ſctūarij: ꝛ tu ꝛ filij tui ſimul ſuſtie/ c

Sacrificia pro peccatis oblata que debentur
ſacerdotibus.

bitis pctā ſacerdotij veſtri: Sed d
ꝛ fratres tuos de tribu leui et ſce
ptro patris tui ſume tecū: ꝑſtoqꝫ
ſint ꝛ miniſtrēt ibi. Tu aūt ꝛ filij e
tui miniſtrabitis in tabernaculo
teſtimonij. Excubabuntqꝫ leuite †
ad pręcepta tua: ꝛ ad cuncta opa
tabernaculi: ita dumtaxat vt ad
vaſa ſctūarij: ꝛ altare nō accedāt: f
ne ꝛ illi moriant̄: ꝛ vos pereatis g
ſimul. Sint aūt tecum et excubēt
in cuſtodijs tabernaculi: ꝛ in om̄i
bus cerimonijs eiuſ. Alienigena †
non miſcebitur vobis. Excubate
in cuſtodia ſanctuarij: et in mini
ſterio altaris: ne oriatur indigna
tio ſup filios iſrael. Ego dedi vo h
bis frēs vr̄os leuitas de medio
filioꝝ iſrael: ꝛ tradidi donū dn̄o
vt ſeruiant i miniſterijs taberna/

Moraliter. Et lo/ Ca. XVII
cutus eſt dominus ad Moy
ſen ꝛc. Hic agitur de certificatione dignitat̄ ſacerdo/
talis per ſignum virge germinant̄. Moraliter per
virgam intelligitur doctrina: propter quod antiqui/
tus philoſophi portabant vir
gam in ſignum doctrine. Si/
militer Mar. vj. diſcipulis ad
predicandum miſſis dicitur ꝙ
non portent niſi virgam tm̄.
Igitur ille doctor cuius virga
germinat floret ꝛ facit fructuꝫ
promoueri dignus eſt ad pon
tificis ſtatum. germinat auteꝫ
multiplicando diſcipulos. flo
ret vero faciendo eos verbo ꝛ
exemplo bonos et honeſtos: ſꝫ A
facit fructum faciendo eos do
ctos ꝛ ad docendum aptos.

Allegorice per virgam aa/
ron que germinauit ſicca figu
rata fuit virgo maria. de qua
ſcribitur Eſa. xj. Egredietur
virga de radice ieſſe: ꝛ flos de
radice ei⁹ aſcendet. Per quē
floreꝫ chriſtus intelligitur ſm̄
doctores hebraicos ꝛ latinos.
Hec autem virga ſicca germi/
nauit abſqꝫ humore virilis ſe/
minis concipiendo. floruit au
tem ſanctiſſime conuerſando:
ſed fructum protulit deum no
bis ꝛ hominem in vna perſo/
na pariendo. Ca. XVIII

Dixitqꝫ dn̄s ad aaron.
Determiato ſacerdotio.
hic ꝯſequenter adiungi
tur oneris impoſitio. et primo
inq̄ꝫtuꝫ ſacerdos eſt mediator
populi ad deum. ſecundo ecō/
uerſo inq̄ꝫtuꝫ eſt mediator dei
ad populum ca. ſequēti. Pri/
ma in duas: quia primo onus
imponitur. ſecundo merces re
tribuitur. ibi: Locutuſqꝫ ē do/
minus. Circa primuꝫ dicitur:
Dixitqꝫ domin⁹ ad aaron. me
diante tamen moyſe: vt dicit
Ra. Sa. b Tu ꝛ filij tui ꝛ
domus patris tui tecum porta
bitis iniquitatem ſanctuarij:
id eſt habebit̄ illa que offerū/
tur in ſanctuario pro peccatis
populi: vt exponunt aliqui. Sed iſta expoſitio non vi
detur conueniens: quia portare ꝛ ſuſtinere deſignant
onus impoſitum. receptio autem oblationum non eſt
ſacerdotibus oneroſa. ideo aliter exponitur refer en
do ad finem capituli precedentis: vbi queritur reme/
dium ꝯtra periculū mortis in populo: ſi indebite aliq̄
accederent ad diuina. vt ſit ſenſus: c Et tu et filij
tui ſuſtinebitis peccata ꝛc. id eſt ſi aliqui ſe ingerent ꝑ
veſtram negligentiā: nō ſolum punientur ꝓ ſua teme
ritate: ſed ꝛ vos ꝓ veſtra negligentia. ꝛ ideo vobis in
cumbit onus arcendi eos: ꝛ diligenter precauendi ne
aliq̄s indebite accedat. d Sed ꝛ frēs tuos de tri/
bu leui ꝛc. ſume tecum preſtoqꝫ ſint. ſcꝫ ad officia ſibi
cōuenientia: vtpote in cuſtodia vaſoꝝ ꝛ portarum ne
aliquis indebite ſe ingerat. e Tu autem ꝛ filij tui
miniſtrabit̄ in tabernaculo. leuit̄ enī ſi erat licitū in/
gredi niſi in motione caſtroꝝ quando vaſa ſctā erant
inuoluta: vt ea portarēt. f Ne ꝛ illi moriant̄. pro
pter ſuā temeritatē. g Et vos pereatis ſimul pro/
pter veſtrā negligentiaꝫ. ꝛ ſic patet ꝙ impoſitum erat
ſacerdotibus reprimere leuitas: ꝛ leuitis populum.
h Ego dedi vobis fratres veſtros leuitas. nō ad fa
ciendum opera veſtra exteriora in domib⁹ vr̄is: ſꝫ ad
ſeruienduꝫ in miniſterijs tabernaculi. ideo ſubditur:
Et tradidi donum domino. Sequitur:

Tu autem ꝛ

a culi eius: Tu autẽ ⁊ filij tui cuſto
dite ſacerdotiū veſtrū: ⁊ oīa que
ad cultū altaris ptinent et intra
velum ſunt: per ſacerdotes admi
b niſtrabūtur. Si quis externuſ ac
c ceſſerit occidetur. Locutus ē do/ b
min⁹ ad aaron: Ecce dedi tibi cu c
d ſtodiā primitiaruꝫ mearum: Oīa d†
a ſ nō a proſelytis: nō a gentilibus.
f quę ſctificantur ā filijs iſrael tibi e
tradidi ⁊ filijs tuis pro officio ſa/
ſ ſpiritualiter. ſ. intellecta.
cerdotali legitima ſempiterna.
a ſ qꝛ ꝑ ſe ſancta non ſunt.
g Hęc ergo accipies de his ꝗ ſan/
ctificant̃ et oblata ſunt domino.

quia pontifices ⁊ ſacerdotes nō quoꝝcūqꝫ: ſed ſctōꝝ pecca/
ta ſumūt. Sanct⁹ enī eſt ꝙ peccatū ſuū ꝑ pontificem curat.
a Tu aūt ⁊ filij ⁊c̃. Orige. Alia lr̃a. Tu aūt ⁊ filij tui tecum
in ꝯſpectu tabernaculi teſtimonij obſeruate cuſtodias vr̃as
⁊ altaris tabernaculi ⁊c̃. Obſeruare diligẽter cōuenit ꝙ ſcri/
pta ſunt: ⁊ eos ꝑcipue ꝙ in ordine ſa/
cerdotali gloriant̃. Qui aūt obſeruet
⁊ faciat ꝙ ſacerdotib⁹ mādata ſunt: et
ꝙ vtatur ordine ⁊ ore ſacerdotali ope/
ra vero nō obſeruet: ſolus noſſe pōt ꝙ
ſcrutatur corda ⁊ renes. Mandantur
aūt obſeruari nō ſolū ea ꝙ foris ſunt:
ſed precipue ꝙ intra velū ſunt: qſi cu/
ra ſit ſacerdotib⁹ euidẽtia ⁊ manifeſta
diuine legis mādata implere: ⁊ myſte/
ria abſcondita oīſi ꝑſpicacia intueri.
Si vero ad hominem velit referre ta
bernaculū teſtimonij (Paulus enim
corpus homis tabernaculū dicit) in/
teriora velaminis vbi inacceſſibilia te
gunt̃: principale cordis dicem⁹: qḋ ſo
lum recipe poteſt myſteria veritatis.
Duo vero altaria. i. interius ⁊ exteri⁹
(qm̄ altare orōnis indiciuꝫ eſt) illud
1. Co. 14. c puto ſignificare qḋ dicit Apls: Ora/
bo ſpiritu: orabo ⁊ mente. Cū enim in
corde orauero: ad altare interi⁹ ingre
Mat. 6. a dior. Unde: Tu aūt cū oraueris intra
in cubiculū tuū ⁊ claude oſtiuꝫ et ora
patrē tuū in abſcōdito. Qui ita orat:
ingredit̃ ad altare incenſi qḋ eſt interi⁹. Qui vero clara voce
⁊ verbis cū ſono prolatis vt edificet audiẽtes: ſpiritu orat: et
offert hoſtiā in altario qḋ eſt foris ad holocauſtū populi con
ſtitutū. Oportet ergo ſacerdotes ea ꝑcipue curare: que intra
velū interius tegunt̃: ne ꝗd ibi pollutū inueniat̃: interiorē. ſ.
hoiem ⁊ cordis ſecreta vt ibi immaculata ꝑmaneāt. Cheru/
bin ⁊ ꝓpitiatoriū ſcientia eſt intelligẽda trinitat̃. Cherubin
quidē multitudo: id eſt ꝑfectio ſcientie interp̃tat̃: et ꝙ eſt alia
ꝑfectio ſcīe niſi agnouiſſe pr̃em ⁊ filium ⁊ ſpm̄ſctm̄. Hec ꝗ cu
randa ſunt a ſacerdotib⁹: vt incōtaminata ⁊ illeſa ſeruentur.
Urna vero hn̄s celeſtē cibū manne theſaur⁹ diuini verbi eſt.
Arca aurea in ꝙ ſunt tabule teſtamẽti mens nr̃a eſt in ꝙ legē
dei deſcriptā hr̃e debem⁹. hec debet eſſe aurea. i. pura et ꝑcio/
ſa: in qua lex dei ſit ſcripta. nō atramẽto: ſed ſpū dei viui. non
in tabulis lapideis: ſed in tabulis cordis carnalibuſ. Unde:
Ro. 2. c Qui oſtẽdūt opus legis ſcriptū in cordib⁹ ſuis. Scripſit aūt
de⁹ in cordib⁹ eoꝝ digito legē naturalē: quā dedit dn̄s hūa/
no generi ⁊ in cūctoꝝ mẽtib⁹ ſcripſit: vnde initia ſumimus: ⁊
ſemina quedā ad ꝑſcrutandā veritatem ꝙ ſi bene excolamus
Allego. fructū vite afferẽt nobis. Tu aūt ⁊ filij tui. Allego. Per/
fectiores. ſ. in eccl̃ia ⁊ ſancti doctores: quoꝝ officiū eſt ſacra/
mẽta diuīa manib⁹ cōtrectare: et vaſa ſctā. i. ſcripture myſti/
ca verba ventilare ⁊ ad intellectū ꝑducere. Cetera autē tur/
ba meditet̃ diligẽter ꝙ cape pōt ⁊ ꝙ magiſtroꝛꝫ diſcretio iu/
bet. b Si ꝗs ⁊c̃. Nō de tribu leui. Ozias enī de tribu iu
da: qꝛ vſurpauit ſacerdotiū lepra ꝑcuſſus eſt. c Locut⁹
eſt dn̄s ⁊c̃. Orige. Alia lr̃a. Locut⁹ eſt dn̄s ad aaron dicēs:
Ecce dedi vobis ad ꝯſeruandū primitias. Alij tn̄ ad obſuan
dū: ſed veri⁹ ad ꝯſeruādū. Querēduꝫ eſt aūt quō ſm legem
primitie obſeruent̃. Nō enī vt cuſtodiāt ſacerdotes accipiūt:
ſed vt conſumāt. hoc ergo ad legē littere nō applicat̃: ſed ad
legē ſpirit⁹. Spiritales enī primitie ꝯſeruari poſſunt: littera/
les nō pſīt. Chriſtus primitie eſt vere: ꝙ ad ꝯſeruandū nobis
date ſunt. Beatū eſt enim vt aīa que chriſtū ſuſcepit ſemper
ꝯſeruet ⁊ ſemꝑ habeat. Que aūt offerebant̃ in lege cōſume/
bant̃: ⁊ in ventre digerebant̃ in ſeceſſum. Has aūt primitias
ꝙ mānducauerit: ⁊ guſtauerit panē qui de celo deſcēdit: nō mo
Joh. 6. c rietur in eternuꝫ. Hic eſt enī panis ꝙ cū ſemꝑ comedat̃ ſemꝑ
ꝑmanet: imo auget̃. Quāto enī ampli⁹ verbū dei ſumpſeris:
tanto abundabit. d Primitiaꝝ. Primitie litterales ꝯſu
munt̃: ſpūales cuſtodiunt̃. Quāto enī verbū dei ampli⁹ ſū/
pſeris: tanto abūdabit. e Oīa que ſanc. a fi. iſ. Orige.
Alia lr̃a. Ex oīb⁹ que ſanctificet̃ mihi ā a filijs iſrl̃ ⁊c̃. Nō vult
de⁹ accipe ꝑmitias niſi a ſanctificat̃ iſrl̃. Inueniunt̃ enī apud
gentiles opa digna deo. Excoluerūt enī aliꝗ virtutes animi:
⁊ ꝓbia in nōnullis aliꝗd egit. Ex illis vult de⁹ benefacta ſu/
ſcipere quoꝝ mens videt deū: ⁊ ꝙ ſancti ſunt ꝑ fidē dei. Genti
lis aūt etiā ſi ꝗd honeſtū habeat in morib⁹ (qꝛ nō deo: ſꝫ ſibi
ascribit

aſcribit) nō ſanctificat̃: nec inter primitias recipit̃. Orige.
Uidet̃ aūt ſm lr̃am ꝓſelytos excludere: ſolos aūt ſanctifica/
tos ex filijs iſrl̃ vult offerre primitias. Puto aūt proſelytū ex
eo dici. qꝛ nō licet ei eccl̃iam ingredi. Scriptū eſt enī: Nō abo/ Deu. 23. b
minaberiſ idumeū: qꝛ frater tu⁹ eſt. nec egyptiū: qꝛ incola fuiſti
i terra ei⁹. Filij ſi nati fuerīt eis: tertia
generatiōe itrabūt i eccl̃iaꝫ dn̄i. Donec
ꝗ fruct⁹ nō affert egypti⁹ vel idume⁹:
nec facit filios ꝑme ⁊ ſcde et tertie ge/
neratiōis: nō ingredit̃ in eccl̃iam: ſed
filioꝝ generatio ingredi facit. Notan
dū aūt qꝛ nō dicit: ſi nati fuerint eis fi
lij vl̃ filie: ſꝫ filij ſi nati fuerint eiſ. So
li filij ſunt ꝙ faciūt pr̃es in eccleſiā in/
troire. Orige. Ter etiā in āno appa
rere iubetur oē maſculinū nō femi/
ninū. f A filijs. Nō a filiab⁹. Nō
enī ocioſe alibi noiat cū filijs etiā fili/
as: alibi filiarū n̄ facit mẽtionē. Que
tn̄ ſpecialr̃ nō ad ſexū ſꝫ ad diſcretiōeꝫ
aiaꝝ referēda ſunt. Orige. Difficile
inuenies ſctōs ꝗb⁹ de⁹ eximiuꝫ ꝑbeat
teſtimoniuꝫ filias genuiſſe. Abraam:
iſaacqꝫ nō genuerūt filias. Solus ia/
cob vnā filiā genuit: ⁊ ipa fratrib⁹ et
parẽtib⁹ opprobriū fuit: ⁊ vindicte fu
rorē fratrib⁹ incitauit. g Hec ꝗ ac
ci. ⁊c̃. Idē. Et h̄ ſit vobis ex his ꝙ ſan
ctificant̃ ſctis de ſacrificijs ⁊c̃. Spūſ/
ſanct⁹ ita ſctūs eſt vt nō ſit ſanctifica/
tus. Nō enī aliūde accedit ei ſanctificatio: nec initiū ſanctita/
tis accepit. Idē de pr̃e ⁊ filio intelligēdum eſt. Sola enī trini/
tas ſubſtātia eſt: ꝙ nō extrinſec⁹: ſed ſui natura ſctā eſt. Oīs
enī creatura vel ſpūſſancti dignatione vel meritoꝝ rōne ſctifi/
cata ſctā dicit̃. Un̄: Sancti eſtote qꝛ ego ſctūs ſum ⁊c̃. Nō enī Leui. 19. a
eadē ſctitas in deo ⁊ hoīe ponēda. De deo enī dr̄: qꝛ ſctūs eſt.
hominibus autē quaſi ꝙ nō ſemꝑ fuerunt iubet̃ vt fiant ſancti.
Ubi aūt habem⁹ nos: ſancti eſtote: in greco habet̃. ſancti effi/
cimini. Sed nr̄i interp̃tes indifferẽter eſtote ꝓ efficimini poſu
erūt. Unuſꝗſqꝫ ꝗ nr̄m exꝙ ſe deo vero corde mācipauit: ſctūs
efficit̃. Uere aūt ⁊ ſemꝑ ſctūs ſolus eſt de⁹. Un̄. Qui enī ſctifi Hebr. 2. c
cat ⁊ ꝙ ſctificant̃ ex vno oēs. Nō aūt putes eſſe ꝯtrariū qḋ de
xp̄o legim⁹: Quē pr̄ ſctificauit ⁊ miſit i hūc mūdū. Qui enim
ſctificat̃ ſm carnē: xp̄s eſt: nō ſm ſpm̄. Scdm ſpm̄ parit̃ et ſm
carnē dicit: Ego ſctifico meip̄m ꝓ eis: vt ꝙ ſctificat ſm ſpm̄ in
telligat̃. ꝙ aūt ſctificat̃ ſm carnē: vnus tn̄ ⁊ idē xp̄s. Ab oīb⁹
ergo fructibus ſanctificate ſunt offerēde primitie: ſed ſpiritali
pontifici. Fruct⁹ aūt ſpūs eſt: charitas: gaudiū: pax: patien/ Gal. 5. d
tia ⁊c̃. Sūt aūt primitie charitat̃ vt diligat deū ex toto corde:
⁊ ex tota aīa: ⁊ ex tota mẽte. Ex hoc charitatis fructu ſcdo ha/
bere debeo: vt diligā ꝓximum ſicut meip̄m. Ille ergo primitie Mat. 22. d
charitatis deo offerūtur ꝑ pontificē. ꝙ ſcdo loco ſunt meis vſi
bus relinquūtur. tertio aūt loco ex hoc fructu diligere debeo
etiā inimicos meos. Orige. Primitias oīm gregū ſacerdo/
tibus lex mādat offerri: ita vt oīs ꝙ poſſidet agrū: vineā ⁊ oli/
uetum hortū: ⁊ ſi ꝗd exercet̃ in terris: ⁊ ꝙ peculia cuiuſqꝫ peco
ris nutrit: offerat deo oē qḋ primū eſt. Deo enī offerri dicit
qḋ ſacerdotib⁹ dat̃. hoc enī ex lege docetur: qꝛ nemo legitime
vtitur fructib⁹ vel pecorib⁹: niſi deo. i. ſacerdotib⁹ ex ſingulis
primitie offerant̃. Hanc ꝗ legē ſm lr̃am ſicut alia nōnulla ne/
ceſſario obſeruādā puto. Sūt enī aliqua mādata etiā in nouo
teſtamẽto

Nico. de lyra

a Tu autem ⁊ filij tui cuſtodite ſacerdotium veſtrū: id eſt ſa
cerdotale officium quod ſeruat̃ debite miniſtrando: ⁊ perdi/
tur indebite exercēdo: ſicut nadab ⁊ abiu mortui ſunt offeren
do ignem alienum: vt habetur Leuit̃. x. b Locutuſqꝫ eſt
dominus. Hic deſcribitur retributio pro labore: ⁊ primo ꝙtū
ad ſacerdotes generaliter. ſecūdo ꝙtum ad leuitas. ibi: Fi/
lijs autem leui. tertio ꝙtum ad ſummum ſacerdotem ſpeciali
ter. ibi: Locutuſqꝫ eſt dominus. Quātum ad primum dicit̃:
c Ecce dedi tibi cuſtodiam primitiarum mearum. et dicitur
cuſtodiam: quia non oportebat talia comedere prima die ⁊ ſe/
cunda tm̄: ſicut de aliquibus ſacrificijs quorum reliquie non
poterant reſeruari pro victu ſacerdotuꝫ i tempus magis lon/
gum. d Omnia que ſanctificantur. hoc eſt deo promittū/
tur per votum. e Tibi tradidi ⁊ filijs tuis pro officio ſa/
cerdotali: id eſt pro labore officij.

In ſanctuario

a Om̄is oblatio ⁊ ſacrificiū ⁊ quic
quid pro pctō atq; delicto reddi
tur mihi: et cedit in ſanctaſancto
rum: tuū erit ⁊ filioꝛum tuoꝛum:
In ſanctuario comedes illud: a
ſ. fortes in fide.
Mares tm̄ edent ex eo: quia con b
ſ. virgines.
ſecratum eſt domino. Pꝛimitias c
aūt quas vouerint ⁊ obtulerint fi
ſ. aaron. ſ. ſ. vero. ſ. pontifici. i. xpo. b ſ. apo
ſtolis: maioꝛibus. ſ. ⁊ minoꝛib⁹ poteſtatibus.
lij iſrael: tibi dedi et filijs tuis ac
ſ. ſanctis animabus vel plebibus.
b filiabus tuis iure perpetuo. Qui
mūdus eſt in domo tua veſcetur
c eis. Omnem medullam olei ⁊ vi b
ni ac frumenti: quicquid offerēt:
pꝛimitiarum domino tibi dedi.

testamēto neceſſario obſeruāda. Sunt tamē qui dicāt: Si ali
quid obſeruat̃ ſm̄ lr̄am: cur nō omia? Si vero ſpiritaliter in
telligēda: ſpiritaliter ſunt omia diſcutiēda. Nos autē vtriuſ
q; aſſertionis inſolētiam tēperātes: quid in his obſeruandū
Pſ. 18. ſit auctoꝛitate ſcripturarū pꝛoferem⁹. Scriptum eſt eni: Lex
dn̄i irrep̄henſibilis cōuertēs animas:
teſtimoniū dn̄i fidele ſapiam p̄ſtans
Ibidem paruulis. Pꝛeceptū dn̄i lucidum illu
minās oculos: timoꝛ dn̄i caſtus pma.
in ſe. ſe. Iuſticie dn̄i recte letificantes
Ibidem coꝛda. Iudicia dn̄i vera ⁊c̄. Niſi eēnt
hec ſingula diuerſa: nō ꝓprias differē
tias vnicuiq; ſcriptura dediſſet: vt ali
ud de lege domini: aliud de mādato:
aliud de iuſtificatiōibus: aliud de iu
dicijs diceret. Aliud ꝗ lex: aliud p̄ce
ptum: aliud teſtimoniū: aliud iudici
Deu. 6. a um: aliud iuſtificatio. Vn̄ alibi: Hec
eſt lex ⁊ mādata: ⁊ iuſtificatiōes: ⁊ p̄
cepta ⁊ teſtimonia ⁊ iudicia que pꝛece
pit dn̄s moyſi. Diligenti⁹ ergo his ꝙ
recitantur in lege intēdamus. Sicubi
enim ſcribitur eſſe mandatū: nō conti
nuo lex accipiēda eſt. Iuſtificationes
quoq; nō ſtatim lex aut mandatū pu
tande ſunt. Teſtimoniū enim aut iu
ſticia nō confuſe vnū ex ceteris: ſed di
ſtincte accipiēdum eſt. Cum ꝗ dicitur
quia lex habꝫ vmbꝛam futuroꝛū: non
ideo mandatum vl̄ iuſticia vl̄ iudicia
vmbꝛe ſunt futuroꝛū. Nec eſt eni ſcri
ptum hoc eſt mādatū paſche: ſed hec
eſt lex paſche. In oue ergo coꝛpoꝛali
1. Co. 5. c debeo intelligere vmbꝛā eſſe futuri boni. ⁊ quia: Paſcha no
ſtrum immolat⁹ eſt chꝛiſt⁹. Similiter etiam inuenies de azy
mis ⁊ de alijs feſtoꝛum dierum obſeruantijs ſcriptum. Quia
ergo hec omnia ſub legis titulo ſcribunt̃ in lege: q̄rere debeo
ꝙ ſunt azyma futuroꝛū bonoꝛū. ⁊ inuenio apoſtolū dicentē:
Ibidem Non in fermēto veteri neq; in fermēto malicie ⁊ nequicie ⁊c̄.
Scriptū ē quoq;: Hec eſt lex circūciſionis. Quero ergo quid
circūciſionis vmbꝛa bonoꝛū cōtineatur futuroꝛū? ne mihi in
Gala. 5. a vmbꝛa circūciſiōis dicat Paulus: Si circūcidimini chꝛiſtus
vobis nihil ꝓdeſt. Hec ergo ſingula ꝙ nō ſm̄ lr̄am obſeruan
da dicit Apl̄us: inuenies apud moyſen legis titulo ſignari.
Orige. Vbi vero dicit: Nō occides: nō adulterabis ⁊ hu
iuſmodi: legis titulū nō p̄miſit. Hec enim mandata ſunt: ⁊ iō
nō exinaniunt̃ apud diſcipulos euāgelij: ſed implētur. Non
enim mandatū: ſed lex vmbꝛā hr̄e futuroꝛū dicitur bonoꝛꝫ.
Orige. Notandū vero ꝙ lex dupliciẗ dicit̃. Generaliẗ eni
omnia hec mandatū: iuſtificatiōes: p̄cepta: teſtimonia: iudi
cia: lex dicuntur. Specialiẗ aūt aliqua pars eoꝝ ꝙ in lege ſcri
pta ſunt: vt ſupꝛadicta. Generaliter vero lex ſignificatur cum
Mat. 5. b dicit̃: Nō veni ſoluere legē: ſed adimplere. Et alibi: Plenitu
Ro. 13. c do legis eſt dilectio. Omnia enim ꝙ in lege ſcripta ſunt: legeꝫ
Deu. 16. c nominauit. Orige. Alibi quoq;: Iuſte inquit ſectare qđ iu
ſtum eſt. Et q̇d opus eſt etiā in his allegoꝛiā q̄rere: cum edifi
cet lr̄a? Orige. Quero quoq; ſi aliqua ꝙ ſm̄ lr̄am ſunt ſta
re poſſunt: neceſſario etiā allegoꝛice intelligant̃. Scriptuꝫ eſt
Mat. 19. a enim in lege: Pꝛopter hoc relinquet homo patrē ⁊ matrē et
adherebit vxoꝛi ſue ⁊c̄. Or hec allegoꝛica myſteria cōtineant
Ephe. 5. g Paulus ꝓnūciat dicēs: Myſteriū hoc magnū eſt ⁊c̄. Or au
tē opoꝛtebat etiaꝫ ſm̄ lr̄am cuſtodiri ipe dn̄s oſtēdit dicens:
Gen. 2. d Scriptū eſt: Pꝛopter h̄ relinquet hō patrē ⁊ matrē: ⁊ adhere
bit vxoꝛi ſue: ⁊ erunt duo in carne vna. Quod ꝗ deus cōiun
Gala. 4. c xit hō nō ſeparet. Or autē abꝛaam duos filios habuit: vnum
de ancilla: ⁊ vnum de libera. quis dubitat ſm̄ lr̄aꝫ ſtare? Ad
Ibidem iecit autē Apl̄s: Hec aūt ſunt allegoꝛica. a Om̄is obla
tio ⁊c̄. Orige. Eſt autē ſapiētis ſcribe ⁊ docti de regno dei vt
ſciat de his theſauris ꝓferre noua ⁊ vetera: ⁊ quō penit⁹ lit
teram occidentē abijciat: ⁊ ſpm̄ viuificantē reqrat: vt cōfir
met vtilē ⁊ neceſſariā lr̄e doctrinam: aut manēte hiſtoꝛia etiā
myſticum ſenſum introducat: ſicut in p̄ſenti loco.
Orige. Vtile eſt enim ſacerdotibus euangelij offerre p̄mi
1. Co. 9. b tias: vt ꝗ euangelium annūciāt de euāgelio viuant. Impiū
eſt enim vt ꝗ ingredit̃ eccleſiā dei: ꝗ ſcit ſacerdotes ⁊ miſtros
aſſiſtere altari ⁊ vbo dei: aut miniſterio eccleſie deſuire nō of
ferat ſacerdotibus pꝛimitias de fructibus terre quos dedit
dn̄s: ſolem ſuū ꝓducendo ⁊ pluuias miniſtrando. Qui eni
ſibi datos

ſibi datos fructus a deo credit: ſcit munerādo ſacerdotes ho
noꝛare deum de munerib⁹ ſuis. Vnde: Ve vobis ſcribe ⁊ pha Mat. 23. b
riſei hypocrite qui decimatis mentū ⁊ cyminū ⁊ anetū: ⁊ pre
teritis que maioꝛa ſunt legis. hypocrite hec opoꝛtet fieri: et
illa non omitti. Vult ergo dn̄s hec ſm̄ lr̄am non omitti. Ad
diſcipulos quoq; ait: Niſi abundaue Mat. 5. e
rit iuſticia vr̄a plus q̄ ſcribaꝝ ⁊ pha
riſeoꝝ nō intrabit̃ in regnū celoꝛum.
Quod ꝗ vult a phariſeis: multa ma
gis a diſcipulis. Quod aūt a diſcipu
lis nō vult fieri: ne a phariſeis. Vnde
dictū eſt antiq̇s: Nō occides: hoc ſer Ibidem
uant phariſei. diſcipulis aūt dr̄: Qui
a iraſcit̃ fratri ſuo reus erit iudicio.
Orige. Chꝛiſt⁹ nos redemit de ma Gala. 3. b
b ledicto legis: nō de maledicto mādati
vel teſtimonij vel iudicioꝝ: ne. ſ. ſubie
c cti eſſemus circūciſioni carnis: et ſab
batoꝛū obſeruationi: ⁊ hmōi que cōti
nent̃ in lege: nō in mādatis. Abūdat
ergo iuſticia noſtra plus q̄ ſcribaꝝ ⁊
phariſeoꝝ. Si illi de fructib⁹ terre gu
ſtare nō audent: pꝛiuſq̄ pꝛimitias ſa
cerdotibus offerant: ⁊ leuit̃ decimas
ſeparent. Ego autē nihil hoꝛū faciens
fructib⁹ terre ita abutar: vt ſacerdos
⁊ leuita ⁊ dei altare nō ſentiat.
b Orige. Petrus quoq; ⁊ Paulus
p̄ ſe pꝛimitias credētiū offerūt. Vnde
Paulus dicit: Quia ab hierl̄m vſq; Ro. 15. e
ad illyricū repleuerim euāgeliū xp̄i:
vbi nō nominat⁹ eſt chꝛiſt⁹: ne ſup ali
enū fundamentū edificarēt. Omnes
ergo quos docuit tanq̄ fruct⁹ ſuos offert: ⁊ quotidie q̄rit no
uos agros quos excolat: ⁊ noua rura ꝙ ſeminet. Vn̄ ait: Cu Ibi. 1. b
pio venire ad vos vt aliquē fructū habeā in vobis ſicut in ce
teris gentib⁹. Ex his om̄ibus electa queq; ſignat: ⁊ ſingularū
eccleſiaꝝ eligit ⁊ offert pꝛimitias. Orige. Quiſq̇s etiaꝫ do
ctoꝛ qꝛ docet: p̄dicat ⁊ inſtruit auditoꝛes agrum eccleſie ſue. i.
credentiū coꝛda videt̃ excolere. Habet quoq; culture ſue fru
ctum: ⁊ in fructu electū aliquē ⁊ pꝛecipuū quē quaſi pꝛimitias
offerat: ⁊ aliū pro pꝛimogenitis: alium pro decimis. Orige.
Habet foꝛte aliq̇s pꝛimogenitos ⁊ inferioꝛes: quos neq; ꝓ pꝛi
mitijs neq; ꝓ pꝛimogenitis: ſed pro decimis poſſit offerre.
b Iure ꝑpetuo. Quō poteſt eternum eſſe quod viſibile eſt?
Que enim videnẗ tempoꝛalia ſunt. pꝛimitie auteꝫ que offerun
tur aaron: viſibiles ſūt: circūciſiōem quoq; ⁊ azyma: ⁊ paſcha
viſibile: eſt neceſſe eternum nō eſſe: ſed tempoꝛale. Inuiſibilis
ergo circūciſio ꝙ in occulto eſt: eterna eſt: ⁊ azyma ſinceritatis 1. Coꝛ. 5. c
⁊ veritatis. Sic ⁊ hec ei ꝙ nō in manifeſto ſed in occulto iude⁹ Ro. 2. d
ꝙ ſpiritu nō littera legē cuſtodit ſm̄ interioꝛeꝫ hoīem legitima
eterna dicunt̃. c Omnē medullā ⁊c̄. Orige. oſtēdim⁹ mā
datū de pꝛimitijs frugū vel pecoꝛū debere etiā ſm̄ lr̄am ſtare:
videam⁹ quō ſpiritaliter intelligat̃. Hic enim ait: Om̄es pꝛi
mitie olei: vini ⁊ frumēti: hoꝛū omniū pꝛimitie que oblate fue
rint domino tibi ea tradidi. Si autē omēs pꝛimitie ad pontifi
cem ꝑtinent: pontifex reqrēdus eſt ad quē ꝑtinere debeāt etiā
ille pꝛimitie quas in alijs locis etiam inuenim⁹. De chꝛiſto au
tem legim⁹ quia ſit pꝛimitie moꝛtuoꝛū. eſt ergo in aliqua parte 1. Co. 15. e
pꝛimitie. Dicit etiā Apoſtolus de quibuſdam qꝛ ſunt pꝛimitie Ibi. vlti. e
aſie: ⁊ alij achaie pꝛimitie. Conſequens ergo eſt p̄ ſingulas ec
cleſias aliquos pꝛimitias nominari. de quib⁹ eſt Cornelius ꝗ Act. 10. d
ceſarienſis eccleſie cū his qui cū eo ſpiritūſanctū ſuſceperunt
pꝛimitie dicit̃: ⁊ foꝛte omniū gentiū de q̇bus pꝛim⁹ credidit et
pꝛimus ſpiritūſanctū meruit. Ager aūt mūdus dicit̃. Ager au Mat. 13. e
tem nō terre ſolū ſed coꝛda humana: quē angeli exceperunt ex
colendum. Culture ergo ſue fructus ipſi poſſident: eos. ſ. qui
ſub ꝓcuratoꝛib⁹ ⁊ auctoꝛib⁹ agūt: ⁊ nōdū ad ſummā etatis ꝑ
fectionē ꝑuenerūt. Perfectos vero tanq̄ electos ⁊ p̄cipuos of
ferunt pꝛimitias pontifici magno. Inuenim⁹ ipſum Corneliū
ꝗ anteq̄

Nico. de lyra

a In ſanctuario come. illud. ⁊ ſic determiat locū. b Ma
res tm̄ edēt. ⁊ ſic determiat ſexū q̄tū ad ſacrificia p̄dicta.
c Pꝛimitias āt ⁊c̄. ſeq̇t̃: Qui mūdus ē ī domo tua veſcet̃ eis.
Licet poſſent comedi a maſcul̃ ⁊ mulierib⁹: vtpote vxoꝛe ⁊ fi
liab⁹ ſacerdotū: tn̄ n̄ erat licitū imūdis. d Om̄ medul. qꝛ
pꝛimitie debebāt dari de melioꝛi qđ ſignificat̃ p̄ medullam.

Anteq̄ꝫ doctrinā verbi vel gratiā baptiſmi a Petro ſuſciperet:
Act. 10.b audiſſe ab angelo q꞉ oꝛatiões eius ⁊ elemoſyne aſcendiſſent
ad deū. vnde ꝑ angelū videtur quaſi pꝛimitie deo oblatus.
Chꝛiſtus eſt pꝛimitie pꝛimitiarū. Cornelius pꝛimitie genti
um. Alij pꝛimitie eccleſiarū: ſicut q̄dā ꝑmitie aſie. alij achaie.
Orige. Aderit vnuſquiſq̄ꝫ angeloꝝ
i cōſūmatiōe ſecli in iudicio: ꝑducēs
ſecū eos quibus pꝛefuit: q̄s iuuit: q̄s
inſtruxit: ꝑ quib⁹ ſemꝑ vidit faciem
patris q̄ in celis eſt. Et puto ibi inqui
rendū vtrū culture hominū angelus
defuerit: an culture angelice non di
gne humana ſegnicies reſponderit?
Erit ergo ⁊ in hoc iudiciū dei vtrum
negligentia miniſtroꝝ qui in miniſte
rium ⁊ adiutoꝛiū miſſi ſunt ꝓpter eos
qui hereditatē accipiūt ſalutis: an no
ſtra ignauia tot lapſus nobis eueni
ant. Erit ergo etiā in homīes ⁊ ange
los iudiciū dei. Et foꝛte iudicabūtur
aliqui cū Paulo: ⁊ cōferent laboꝛib⁹
⁊ fructib⁹ eius q̄ ex mſtitudine credē
tium veniunt: ⁊ foꝛte inuenient foꝛtioꝛ
1. Co. 6.a aliquib⁹ angelis. Unde: An neſcitis
quoniā angelos iudicabimus? nō q̄
Paulus iudicet angelos: ſed opus
Pauli iudicabit aliquos. Hinc foꝛtaſ
1. Pe. 1.c ſis Petrus aiebat: In quē ꝯcupiſcūt
angeli etiā cōſpicere. Quis etiā apo
ſtoli angelis vtantur adiutoꝛibus ad
Act. 12.c p̄dicatiōis officiū cōſūmādū. Un̄ in actib⁹ apl̄oꝝ dicebat: q꞉
angelus Petri eſſet q̄ ad oſtiū pulſaret. Silr̄ ergo intelligit
eſſe angelus Pauli ⁊ cuiuſlibet apl̄i: ⁊ ſinguloꝝ ꝑ oꝛdinē vel
pꝛo meritis: q̄s in laboꝛib⁹ ⁊ doctrina vl̄ apl̄oꝝ vel reliquo
rū doctoꝝ neceſſe eſt ꝑmas partes hr̄e: ⁊ aiarū que ꝑ eos ꝓfe
cerunt fructū cū his ꝑ q̄s operati ſunt ad areā dn̄i cōpoꝛtare.
Erit ḡ in ꝯgregatiōe fructuū. i. ī electiōe credētiū q̄ fuit illius
eccl̄ie p̄cipuus ⁊ eximius ꝑmitie. Supioꝛ vero illius eccleſie
pꝛimogenit⁹ ab illo archangelo oblat⁹. Om̄e ḡ qđ adumbra
Heb. 10.a tū eſt in lege (qm̄ lex vmbrā habet futuroꝝ bonorum) alio
quodā modo ꝑ angeloꝝ miniſteria in futuroꝝ bonoꝝ verita
te cōplebit: vt q̄ foꝛmata ſunt in iſrael q̄ eſt ſc̄m carnē: in veris
iſraelitis impleant. Nomen enī iſraelis ad angelos ꝑuenit q̄
tāto verius iſrael appellant: quāto veri⁹ ſunt mēs vidēs deū.
hoc enī iſrael interp̄tat. Sicut enī quedā noīa gentiū vel ꝑn
cipū ad angelos malos referunt: vt pharao rex egypti. Na
buchodonoſoꝛ rex babylonis: vel Aſſyrius ita q̄ de ſanctis
viris ⁊ de gēte religioſa ſcribunt: ⁊ ad ſctōs angelos referun
Eſa. 37.g tur. Un̄ Eſaias de Nabucho. Et inducā gladiū ſuꝑ gentem
magnā ⁊ ſuꝑ ꝑncipē aſſyrioꝝ. Et alibi: quaſi de pꝛincipe cu
Ibi. 14.c iuſdā gentis: Quō cecidit lucifer q̄ mane oꝛiebat? Nā aūt in
Gen̄. 11.b geneſi legim⁹ deū ad angelos loquentē: Uenite ꝯfundamus
linguā eoꝝ. putandū eſt q̄ diuerſi angeli diuerſas in hoībus
linguas ⁊ loq̄las opati ſunt: Uerbi grā: Un⁹ vni homini lin
guā imp̄ſſit babyloniā: alius egyptiā: ali⁹ grecā: ⁊ ſic foꝛtaſſe
diuerſaꝝ gentiū ipi ꝑncipes fuerunt q̄ lingue ⁊ loquele vide
bant auctoꝛes. Manſerat autē lingua ꝑ adā pꝛimit⁹ data. i.
hebꝛea in ea parte hoīm: que non angeli vl̄ pꝛincipis: ſed dei
poꝛtio eſt. Orige. Offerūt ḡ angeli ex nobis ꝑmitias: ⁊ ex
colit q̄ſq̄ꝫ qđ ſtudio ſe ab erroꝛib⁹ gentiū ꝯuertit ad deū: ⁊ eſt
Deu. 32.a q̄ſq̄ꝫ in poꝛtiōe vel cura illius vl̄ illi⁹ angeli. Et ſicut ab initio
cū diſꝑgeret de⁹ filios adam: ſtatuit fines gentiū iuxta nume
rū filioꝝ vel angeloꝝ dei: ⁊ queq̄ꝫ gens ſub illo vl̄ illo ange
Ibidem. b lo facta eſt. iſrael autē pars dn̄i ⁊ funiculus hereditatis eiuſ.
Ita credo in fine mūdi hui⁹: ⁊ in initio alteri⁹ ſeculi futuruꝫ:
vt iteꝝ diuidat excelſus filios adā: ⁊ q̄ nō poterunt tam mū
di eſſe coꝛde: vt ipm̄ videāt deū: ⁊ eſſe poꝛtio dn̄i vel ſctōs an
gelos videāt: ⁊ ſint ſc̄m numeꝝ angeloꝝ dei. Optabile eſt ḡ
ita ꝓficere queq̄ꝫ vt inter ꝑmitias vel ꝑmogenita eligatur: ⁊
deo offerat tanq̄ꝫ pars eius. Si min⁹ vl̄ ſctōꝝ angeloꝝ pars
Pſ. 62. eſſe mereat. Dūmodo non inueniat inter illos de q̄b⁹ dr̄: In
troibūt in inferioꝛa terre: tra. in ma. gla. par. vul. erūt. hoc ē
demonū. He ſunt enī vulpes q̄ extermināt vineas: ex quibus
Luce. 13.g erat herodes. de q̄ dr̄: Ite dicite vulpi huic: Refugiamus ḡ
terrenos act⁹ ⁊ intelligentiā terrenā ne introeam⁹ in inferio
ra terre. Introeunt enī q̄ legē dei ⁊ ꝓmiſſionū bona terrena
intelligētia excipiūt: ⁊ nō excitāt aīas terrenoꝝ ad expecta
Coloſ. 3.a tionē celeſtiū: vt q̄rant q̄ ſurſuꝫ ſūt: nō q̄ ſuꝑ terrā.
Orige.

a Uniuerſa fruguꝫ initia q̄ gignit
corda humana.
humus ⁊ domino depoꝛtant: ce
dent in vſus tuos. Qui mūdus
eſt in domo tua veſcet eis. Om̄e
qđ ex voto reddiderint filij iſrael
primogeniti ſunt qui cum mulie
ribus non ſunt coinquinati vel martyres.
b tuū erit. Quicquid pꝛimū erum a
pet e vulua cuncte carnis quam
rationabilibus.
offerunt dn̄o: ſiue ex hominibus
idiotis ſimplicibus.
ſiue de pecoꝛib⁹ fuerit: tui iuris
erit: ita dumtaxat vt pꝛo homis b
vnigenito pꝛecium accipias: et
om̄e anīal qđ immūduꝫ eſt redi c

Orige. Offerunt angeli ꝑmitias vnuſq̄ſq̄ꝫ credo gent̄ ſue
⁊ eccl̄ie ſue: q̄bus Iohes in apocalypſi ſcribere videt: angl̄os Apo. 2.b
ſcꝫ eccl̄ie epheſi: ſmyrne ⁊ laodicie ⁊c̄. Offert ḡ quiſq̄ꝫ ꝑmitias
gentis ſue: vel eccl̄ie que ei diſpenſanda cōmiſſa eſt vl̄ foꝛte ex
trinſecus ⁊ alij angeli ſunt q̄ ex oībus gentibus fideles ꝯgre
gēt. Et ꝯſiderem⁹ ne foꝛte ſicut in aliq̄
ciuitate vbi nōdum xp̄iani ſunt: ſi q̄s
doceat inſtruat et poſtea ibi pꝛinceps
ep̄us fiat: ita ſancti angeli eos quos
e diuerſis gentib⁹ ꝯgregauerūt: ſi ꝓ
ficere fecerint: in futuro ꝑncipes fiant
⁊ rectoꝛes: vt xp̄s dicat rex regum et Apo. 19.e
dn̄s dn̄antiū. Ibi enī ſunt reges eoꝝ
q̄s regūt ⁊ ꝓficere faciūt. Ipi ḡ offe
runt quoſdā quidē pontifici: quoſdā
filijs pontificis. i. ſupioꝛib⁹ virtutib⁹
⁊ archangelis: quoſdā leuit̄. i. paulo
inferioꝛib⁹: ſi angelici oꝛdines vt iſrae
lite diſtincti ſunt: cū ipi dicant vmbꝛe
⁊ exemplari deſeruire celeſtiuꝫ. Foꝛte
ergo in futuro cū oēs fructus ꝯgrega
bunt ad areaꝫ: erunt quidā poꝛtio ve
ri pontificis. i. xp̄i: alij leuitaꝝ vel an
gelis vel alijs celeſtib⁹ virtutibus ſe
gregari. quidā ⁊ poꝛtio hominū: q̄ in
hac vita pꝛudentes dei diſpenſatoꝛes
fuerunt: vnde ei cui dn̄s crediderat
q̄nq̄ꝫ mnas: ⁊ fecerat decem. ait: Eſto Luce. 19.c
poteſtatē habens ſuꝑ decem ciuitates
⁊c̄. Que enī hic p̄tās ſuꝑ ciuitates in
telligitur niſi gubernacula aīaꝝ. Unde mihi videt q̄ inter
angelos alij ꝑncipatum ⁊ p̄tātes ſuꝑ alios gerāt. alij ſubiace
ant ⁊ obtemperēt poteſtati. Sic nec ille cui poteſtas decē ciui
tatum vel q̄nq̄ꝫ dat īmerito ad hanc ꝑuenit poteſtatem. Om
nia ergo apud deū rōne ⁊ iudicio fiunt: nec ad gratiā: ſed pꝛo
merito. alius pꝛinceps multoꝝ eſſe ponitur: alius pꝛincipatui
ſubiectus. Idem. Agri angeloꝝ coꝛda noſtra ſunt: q̄ſq̄ꝫ eoꝝ
ex agro quem colit offert ꝑmitias dn̄o. Orige. Sicut chꝛi
ſtus eſt rex regū: ita ꝑmitie ꝑmitiaꝝ: q̄ nō pontifici iā ſed deo
oblate ſunt: q꞉ ſeipm̄ hoſtiā obtulit deo: et ſurgens a moꝛtuis Hebr̄. 9.d
ſedet ad dexterā dei. Dicit autē pꝛimitie ⁊ pꝛimogenit⁹ totius Ephe. 1.d
creature. Quod vtrū ſic ꝑ ſingulas creaturas intelligi debe
at: vt inter homīes ꝑmitie doꝛmientiū dr̄ ⁊ intelligitur: an cel
ſioꝛi ⁊ diuinioꝛi intelligētia: nō eſt p̄ntis tempoꝛis ꝓſequi.
Sed ⁊ ſi mererer ego magnū ⁊ ſummū pōtificē dignū offer
re ſenſum: vt ex his que loq̄mur ⁊ docem⁹ aliquid egregium
ſummo pontifici placeret: poterat angelus q̄ p̄eeſt eccl̄ie ex oī
bus dictis nr̄is aliq̄d eligere: ⁊ loco pꝛimogenitoꝝ vel ꝑmitia
rum de agello nr̄i coꝛdis dn̄o offerre. Sed vtinā pꝛo his q̄ lo
quimur dānari nō mereamur: ſufficeret nobis hec gratia.
a Uniuerſa frugū ⁊c̄. Aug⁹. Pꝛimogenita om̄ia quecūq̄ꝫ in
terra eoꝝ fuerint: q̄ꝫtūcunq̄ꝫ obtulerint dn̄o: tibi erunt. Hic ꝑ
mogenita nō fetus ꝑmos vel ꝑmitinos pecoꝝ dicit. Nam ipſa
grece pꝛototocos vl̄ pꝛototoſa nominatur: hec autem pꝛotogē
nemata. Sed latine his duabus rebus duo nomīa nō ſunt re
perta. ⁊ ideo iſta pꝛotogennemata q̄dam pꝛimitias interpꝛeta
ti ſunt: ſed ꝑmitie aperte dicunt ⁊ aliud ſunt. Hec igit̄ tria ita
diſcernunt: quia pꝛototocos vel pꝛototoſa ſūt ꝑmitiui aīaliū
fetus ⁊ hoīm. Pꝛotogennemata vero pꝛimi fruct⁹ de t̄ra ſum
pti vel de arboꝛe: vel de vite. Pꝛimitie autē de fructib⁹ q̄deꝫ:
ſed iam relatis de agro ſicut de maſſa de lacu de dolio de cu
pa: que ꝑ ꝑmitijs ſumebantur. b Quicq̄d ꝑmum. Ori
ge. Poſſunt foꝛte illi pꝛimogeniti dici q̄ cum mulieribus non
ſunt coinq̄nati: vel etiam martyres. Pꝛimitie quoq̄ꝫ eccleſie
p̄nt dici v̄gines. decime vero q̄ poſt cōiugiū ꝯtinētes ſunt.
Omnes ꝑmi

Nico. de lyra

a Quicq̄d ꝑmum erumpet e vulua. i. quod ꝑmo naſcetur.
b Ut ꝓ homis ꝑmogenito pꝛecium accipias. qđ eſt q̄nq̄ꝫ ſi
cloꝛum argēti: vt dictū eſt. ſ. iij. ca. ⁊ intelligit de ꝑmogenitis
aliarū tribuū a tribu leui cuius ꝑmogeniti erāt deo oblati ad
miniſterium tabernaculi. c Et omne anīal qđ īmundū eſt
redimi facias. hoc non intelligitur generaliter de omni ani
mali immūdo: ſed de omni indigente redemptione. inter ani
malia enim immunda aliqua erant quoꝛum ꝑmogenita nō re
dimebantur: ſed interficiebantur: ſicut ꝑmogenitum canis: ⁊
aliqua que nō redimebantur pecunia: ſed ꝓ eis ouis offereba
tur: ſicut ꝑmogenitum aſini.

Pꝛimogenitum

Glo. ordi.

G a Omnes primitias ſanctuarij ⁊c. Raba. In vtroqꝫ teſtamento miniſtris altaris oblationes ⁊ decime ad neceſſaria tribuunt: ne terrenis poſſeſſionibus audeāt inhiare: nec lucrum de miſterio querere. vnde: Gratis accipiſtis: gratis date. Nolite poſſidere aurū neqꝫ argētū neqꝫ pecuniam. Myſtice autē decime obſeruantiā legis ſignificant: vel ſinceritatem integritatis fidei: vel ꝑfectionē boni operis que maxime habere debent qui miniſterio diuino ſe exhibēt. In denario enī numero creature ⁊ creatoris cognitio cōprehēditur: quia ſeptenari⁹ reſpicit ad humanam naturam: tribus ſcilicet vim anime oſtēdētibus. Unde: Diliges dominū deum tuum ex toto corde tuo: ⁊ ex tota anima tua: ⁊ ex tota fortitudine tua. Corpus autem ex quattuor conſtat elementis. Septenarium autem ſi ternario numero fidem ⁊ confeſſionem trinitatis exprimenti adiunxeris: denariuz cōplebis.

Mat. 10. b (margin)
Myſtice (margin)
Deu. 6. a (margin)

b Pactum ſalis. Rab. Pactum ſalis nominat oblationum vniuerſitatem q̄ ad miniſterium vel ad ius ſacerdotum pertinet. Unde in Leuitico: Quicquid obtuleris ſacrificij ſale condies ⁊c. Myſtice oſtēditur ſapientiam cōuenire ſacerdotibus ⁊ predicatoribus diuine legis: nō ſecularem ſed apoſtolicam. de qua Paulus dicit: Sapientiaz loquimur inter ꝑfectos: ſapientiā nō huius ſeculi ⁊c. De qua apoſtolis dicit: Uos eſtis ſal terre. Sicut enī omnis cibus ſale cōditur: ſic omnis ſermo apoſtolica ſapientia. Aaron ergo ⁊ filijs eius pactum eſt ſalis ſempiternū: quia non ſolum epiſcopis neceſſaria eſt ſapientia: ſed etiā preſbyteris: diaconib⁹ ⁊ omnibus ordinibus. ⁊ hoc corā deo. i. vt pura et ſimplex ſine verſutia ⁊ malicia deo placeat. Sapientia enim hui⁹ mūdi inimica eſt deo. Ca. XIX

Leui. 2. d (margin)
Myſtice (margin)
1. Co. 2. b (margin)
Mat. 5. b (margin)
Sap. 2. b (margin)

l Locutuſqꝫ eſt dñs ⁊c. Aug⁹. Et locutus eſt dominus ad moyſen ⁊ aaron dicens: Iſta eſt diſtinctio legis: quecūqꝫ conſtituit dominus ⁊c. Non eſt diſtinctio niſi inter duo vel plura. Diſtinctionem enim ſingularitas non recipit: nec diſtinctionem cuiuſlibet rei memorauit: ſed addidit legis: nec cuiuſcunqꝫ legis. Aſſidue enī in ſcriptura legitur de vnaquaqꝫ re: de qua legitime precipitur: hec eſt lex iſtius vel illius: nō vniuerſalis lex que continet omnia que legitime precipiuntur. Hic vero cū dixiſſet: Hec eſt diſtinctio legis:

Sadiūxit:

Numeri Ca. XIX

mi facias: cui⁹ redēptio erit poſt vnū
mēſem: ſiclis argēti q̄nqꝫ pōdere ſan
ctuarij. † Sicl⁹ viginti obolos habz.
Primogenita aūt bouis ⁊ ouis ⁊ ca a
pre non facias redimi: quia ſanctifi
cata ſūt dño. Sanguinē tm̄ eoꝝ fun
des ſup altare: ⁊ adipē adolebis in
ſuauiſſimū odorē dño. Carnes vero b
in vſuz tuū cedēt: ſicut pectuſculū cō
a ſecratū ⁊ arm⁹ dexter tua erūt. Om
nes primitias ſanctuarij q̄s offerūt
ſ archangeli: angeli: apli ⁊ quilibet doctores eccl'ie.
filij iſrl' dño tibi dedi et filijs ac filia
a ſ ſapientie diuini cōdimenti.
b b⁹ tuis iure ꝑpetuo. Pactū ſalis eſt c
ſ epis. ſ ſacerdotib⁹: diaconib⁹.
ſempiternū corā dño tibi ac filijs tu
is. Dixitqꝫ dñs ad aaron: † In terra b
eoꝝ nihil poſſidebitis: nec habebitis c
a ſ dñs pars hereditatis mee ⁊ calicis mei ⁊c.
partē inter eos. Ego pars ⁊ heredi f
tas tua in medio filioꝝ iſrael. † Filijs g
a ſ qui cōtinent poſt cōiugiū. b ſ veri. ſ.
autē leui dedi oēs decimas iſrāelis
in poſſeſſionē pro miſterio q̄ ſeruiūt
mihi in tabernaculo fœderis: vt nō ac
cedāt vltra filij iſrl' ad tabnaculū fœ
deris: nec cōmittāt pctm̄ mortiferꝝ:
ſolis filijs leui mihi i tabernaculo ſer
uientibus ⁊ portantib⁹ peccata po b
puli. Legitimū ſempiternū erit in ge
neratiōib⁹ vr̄is. † Nihil aliud poſſide
būt: decimaꝝ oblatiōe cōtēti q̄s i vſus i
eoꝝ ⁊ neceſſaria ſepaui. Locutuſqꝫ ē k
dñs ad moyſen dicēs: Precipe leuitis
atqꝫ denūcia † Cū acceperitis decimas
a filijs iſrl' q̄s dedi vobis: primitias
eaꝝ offerte dño. i. decimā partē deci
me: vt reputet vobis in oblationē
ꝑmitiuoꝝ: tā de areis q̄ȝ de torculari
bus ⁊ vniuſis q̄ꝝ accipitis ꝑmitias
offerte dño: ⁊ date ea aaron ſacerdo
ti. Omnia que offertis ex decimis
⁊ in donaria domini ſeparatis: opti
ma et electa erunt. Diceſqꝫ ad eos:
Si preclara ⁊ meliora queqꝫ obtule
ritis ex decimis: reputabit vobis q̄ſi
de area et torculari dederitis primi
tias: et comedetis eas in omnibus
locis veſtris: tam vos q̄ȝ familie ve
ſtre: quia precium eſt pro miniſterio
quo ſeruitis in tabernaculo teſtimo
nij: et non peccabitis ſuper hoc egre
gia vobis ⁊ pinguia reſeruātes: Ne l
polluatis oblationes filiorum iſrael
et moriamini. m

l Ca. XIX
Locutuſqꝫ eſt dñs ad moy n†

Nico. de lyra

a Primoge. autem bo. ⁊ ouis ⁊ ca. nō fa. re. q2 ſanc. ſunt dño: q2 debebāt immolari ipſi deo. b Carnes vero in vſum tuū ce. ſicut pec. ꝯſecratū. i. ſicut de alijs ſacrificijs quoꝝ vna pars eſt offerentiū. pectuſculū tamē ⁊ armus dexter de illis ꝑtinēt ad te: ſic carnes de iſtis. c Pactum ſalis ſempiternū. in omni ſacrificio ponebat ſal: ⁊ ideo ſtabilitas alicui⁹ pacti deſignat nomīe pacti ſalis. d In terra eorum nihil poſſidebitis. ex q̄ enim accipiebāt victū a populo nō debebāt habere partē in hereditate. e Nec habebitis partē inter eos. hoc addit ad denotandū q̄ nec etiam in preda hoſtium debebant habere partē: vt dicit Ra. Sa. f Ego pars ⁊ hereditas tua. q2 oblata ⁊ ſanctificata dño erāt aſſignata ꝓ victu ſuo. g Filijs autē leui. Hic ꝯſequēter agitur de mercede leuitarū. ⁊ ptz lr̄a vſqꝫ ibi: h Et por. pec. po. q2 ſi ex eorū negligētia alij ſe ingerāt indebite ad tabernaculū punient. i Quas in vſus eorum ⁊ neceſſaria ſeparaui. ꝑ hoc oſtenditur q̄ leuite nō poterāt tm̄ decimas comedere: ſed etiā in alia ſibi neceſſaria cōmutare. k Locutuſqꝫ eſt dñs. Hic conſequēter agitur de mercede ſummi ſacerdotis ſpecialiter: q2 leuite de decimis receptis a ꝓpo debebāt dare partem decimā ſummo ſacerdoti: ⁊ de illis debebāt dare illa que erant meliora: aliter peccarent ſi ſcienter ſibi meliora retinerēt. ⁊ ex his patet lr̄a vſqꝫ ibi: l Ne polluatis oblationes filiorū iſrael: id eſt decimas vobis oblatas ab ipſis ꝑ peccatum predictum. m Et moriamini. ſ. ſi hoc feceritis.

†
Z. 3. g (margin)
Exo. 30. b (margin)
Leui. 27. c (margin)
Eze. 45. d (margin)
†
Deu. 18. a (margin)
†
De decimis c. 1. p⁹ pri. §. rurſus (margin)

Moraliter. Ca. XVIII

Dixitqꝫ dñs ad aaron ⁊c. Seq̄tur: † Excubabūtqꝫ leuite ad ꝑcepta tua ⁊ ad cuncta opa tabernaculi: ita dūtaxat vt ad vaſa ſanctuarij ⁊ ad altare nō accedant. Per h̄ aūt q̄ leuite arcentur ab ingreſſu ſanctuarij ⁊ ab actu offerēdi ſacrificia in altari holocauſtorū: ſignificat q̄ clerici qui ſunt ſub ſacerdotibus etiaz in alijs ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti nō debēt exercere act⁹ ꝑtinentes ad officiū ſacerdotū. † Alienigena nō miſcebit vobis. ꝑ hoc q̄ populus cōmunis arcet ab ingreſſu loci diuini cultus ⁊ ꝯcedit ſacerdotib⁹ ⁊ leuitis eis miniſtrātibus: ſignificat q̄ in nouo teſtamēto populus cōmunis arcēdus eſt a cancello vel choro vbi diuinū officium celebratur. c† Omīa q̄ ſanctificant a filijs iſrael tibi tradidi ⁊c. ꝑ hoc aūt q̄ ſacerdoti aſſignant primitie ⁊ leuitis decime ꝓ ſuſtētatione ſua familiarūqꝫ ſuaꝝ: oñdit q̄ i nouo teſtamēto ꝓpls tenet ꝓuidere ſeruientibus deo de victu ⁊ veſtitu ſm ꝯditiōes ſtatuū ⁊ ꝑſonaꝝ: ⁊ iſtud obſeruatuz fuit ab antiq̄ etiaz apud gentiles: ſicut patet Geñ. xlvij. vbi dr̄ q̄ ſacerdotes egypti tēpore famis nō fuerūt cōpulſi vēdere poſſeſſiōes ſuas ſicut alij: q2 ſtatuta cibaria ſibi ex horreis publicis ꝑbebant.

D (margin)
†
Deu. 18. a (margin)
†
De decimis c. 2. ⁊ c. tua 2. (margin)

l Locutuſqꝫ eſt dñs. Ca. XIX
Hic ꝯſequēter agit de officio ſacerdotis inq̄ȝtuz eſt mediator dei ad populū: ⁊ hoc ꝓprie reſpicit purificationē que a deo deriuat ad populū ꝑ ſacerdotis officiū. In lege autem erāt due purificationes. Una ab immūdicia ſpirituali que cōtingit ex peccatis: ⁊ iſta que erat grauior purificabatur per oblationes ⁊ ſacrificia vt habetur Leuit. iiij. et v. Alia autem erat ab immundicia cor A

quecunq̧ cōſtituit dñs: precipiendo. ſ. nō creando. Quidam enim quecūq̧ pre/
cepit dñs tranſtulerūt. Si ergo hec eſt diſtinctio leg. quecūq̧ precepit domin⁹:
magna eſt iſta diſtinctio: ⁊ recte intelligitur duo teſtamēta intelligere vel diſtin/
guere. Eadem ſunt enim in veteri ⁊ in nouo teſtamēto ibi obumbrata: hic reue/
lata. Nō enim tm̄ ſacramēta diuerſa ſunt: ſed etiam promiſſa. ibi videntur tem/
poralia ꝓponi: quibus ſpūale premium occulte ſignifice
tur: hic aūt manifeſte ſpiritualia promittuntur ⁊ eterna.
Temporalium enim bonorum ⁊ carnalium: ⁊ ſpiritualiū
atq̧ eternorum: que certior diſtinctio eſt q̄ʒ paſſio chriſti.
In cuius morte claruit nō trāſitoriam felicitatem pro ma/
gno munere ſperandam ⁊ optādam: cum vnigenito filio
(quem tanta pati voluit) longe aliud deus a ſe peti ⁊ ex
pectari aperta diſtinctione declarauit. Hanc ergo paſſio/
nem velut diſtinctionem duorum teſtamētorum: quod de
iuuēce ruſe mactatiōe dicit: ſatis congrue figurat. Locu
tus eſt dñs ad moyſen ⁊ aaron dicēs: Iſta eſt diſtinctio le
gis q̄cūq̧ ꝯſtituit dñs: deinde mandare incipit: hec adiū
gens dicēs: Loquere filijs iſrael. Poteſt etiaʒ ita diſtin/
gui. Et locutus eſt domin⁹ ad moyſen ⁊ aaron dicēs: Iſta
eſt diſtinctio legis quecūq̧ cōſtituit dñs dicēs: nō q̄cūq̧
cōſtituit dñs creans ſicut celum ⁊ terraʒ ⁊ mare ⁊ omīa q̄
in eis ſunt: ſed quecūq̧ cōſtituit dñs dicens: in duob⁹ ſcʒ
teſtamētis. vt deīde ſeq̄t: Loq̄re filijs iſrl' ⁊ accipiāt a te iu
uēcā ruſam ſine vitio. Iuuenca ruſa carnē chriſti ſignifi/
cat. Sexus femineus infirmitatē carnalē. ruſam paſſione
cruentam. Qȝ autē ait: accipiāt a te: in ipo moyſe figuraʒ
oſtendit legis: quia ſm̄ legeʒ viſi ſunt ſibi occidere chriſtū: qȝ ſoluebat ſabbatū:
⁊ obſeruationes legis prophanabat. a Vaccam. Per maſculū fortitudo: ꝑ
feminam infirmitas ſignificat. ꝑ vaccam infirmitas dñice incarnatiōis ad ſacri/
2. Co. vi. a ficiū aſſumpta figurat. Mortuus eſt enim ex infirmitate: ſed viuit ex virtute dei.
Can. 5. c Vaccam ruſam: rubram. ſcʒ ſanguine paſſionis. Unde: Dilectus meus candi
dus ⁊ rubicūdus. Candidus. ſ. ex diuinitate. rubicūdus ex ſanguine. candidus
Moralit' etiam ꝑ iuſticiam vite. Grego. Mora. Vaccam ruſam mactamus: cū carneʒ a
laſciuia voluptatis extinguimus: quā cum hyſopo ligno cedrino ⁊ cocco offeri/
mus: quia cū maceratione corporis ſacrificium fidei: ſpei ⁊ charitatis adolem⁹.
b Nulla ſit macula. Aug⁹. ſine vitio. Hanc enim carnē cetere hoſtie ſignifica/
bant: vbi ſimiliter ſine vitio pecora īmolari iubebant. Erat enim in ſimilitudine
carnis peccati: ſed nō caro peccati. Sed hic vbi euidētius leg. diſtinctionē volu
it deus cōmendare: parū fuit dicere ſine vitio: niſi diceret que nō habet in ſe vi/
tium. Nō ſi repetēdi cauſa dictū eſt: forte nō fruſtra eſt ꝙ eā reʒ ipa repetitio fir
mius cōmēdauit: q̄uis nō aberret a vero: ⁊ iō additū intelligat: q̄ nō hʒ in ſe vi
tium: cū iā dictū eēt iuuencā ſine vitio. Quia in ſe nō habuit vitium caro xp̄i: in
alijs aūt habuit q̄ mēbra eius ſunt. Que enī in hac vita caro ſine peccato: niſi il
Joh. 8. d la ſola que nō habuit in ſe vitiū? c Nec portauerit. Oīs q̄ peccat: ſeruus eſt
peccati: qȝ ergo chriſt⁹ nunq̄ȝ peccauit: iugū nō portauit. Aug⁹. Et nō eſt ſup
eā ſuppoſitū iugū ⁊c. Nō enī ſubiugata eſt iniq̄tati: cui ſubiugatos inueniēs li/
Ps. 1. berauit: ⁊ vīcula eoꝝ dirupit. Unde: Dirupiſti dñe vincula mea: tibi ſacrificabo
hoſtiā laudis ⁊c. Sup illi⁹ enī carnē nō eſt poſitū iugū: q̄ ptātē habuit ponendi
animā ſuam: ⁊ iterū ſumendi eam. d Tradetiſq̧. Vaccam ad īmolandū ſa/
cerdoti traditur: qȝ domin⁹ incarnatus pro redemptione noſtra ſacrificiū ſemet
ipſum fecit: datus manibus iudaici populi. Aug⁹. Et dabis eam ad eleaçarū
ſacerdotem ⁊c. Cur nō ad aaron? Forte prefiguratum eſt non ad tempus quod
tunc erat: ſed ad poſteros huius ſacerdotij paſſionem domini puenturam.
e Qui eductam extra caſtra. Quia extra portam paſſus eſt chriſtus: vt nos a
cōuerſatione pñtis vite quaſi a ciuitate educeret. Aug⁹. Et eijciant eam extra
caſtra. Sic eiectus eſt dominus paſſurus extra ciuitatem. Aug⁹. In locū mū
dum: quia nō habuit cauſam malam. Et occident eam in cōſpectu eius: ſic occiſa
eſt caro xp̄i in ꝯſpectu eorū qui futuri erant in nouo teſtamento dñi ſacerdotes.
Moralit' f Immolabit. Morali. Vaccam ruſam (cuius cinis eſt expiatio populi) īmo/
lare nō poterit: niſi qui terrena opa nō fecerit: iugūq̧ delicti nō traxerit: ⁊ vincu
lis peccatorū ligatus nō fuerit. g In cōſpectu om. Grego. Quia chriſt⁹ in cō
ſpectu oīm quaſi extinct⁹ eſt. In ꝯſpectu patris imolatus: qȝ qō ante oculos ho
minū pena: hoc ante oculos pr̄is ſacrificiū fuit. h Et tingens di. ⁊c. Aug⁹.
Alia lr̄a. Et accipiet eleaçar ſanguinē eius: ⁊ aſperget ꝯtra faciē teſtimonij a ſan
guine eius ſepties. Quia xp̄s ſm̄ ſcripturas fudit ſanguinē in remiſſionē pecca
torū: ideo ꝯtra faciē tabernaculi teſtimonij: qȝ nō aliter declaratum eſt q̄ȝ fuerat
diuino teſtimonio prenunciatum. Et ideo ſepties: quia ipe numerus ad munda
tionem pertinet ſpiritalem. Grego. In digito diſcretio opatiōis ſignatur. In
ſanguine vacce digitū tingere: eſt in paſſiōe dñi nr̄a opa ꝯſecrare: vt paſſionem
1. Pe. 2. d eius quā cognoſcimus imitemur. Paſſus eſt enim vobis: relinquens exemplū
vt ſequamur veſtigia ei⁹. Grego. Eleaçar ſacerdos īmolat: ⁊ in ſanguine digi
tum tingit: qȝ plebs iudea ex reproboꝝ parte humilitatē dñi vſq̧ ad paſſionē ꝑ/
ſecuta eſt. In electis vero opationē humilitatis ei⁹ imitata. Et aſperget ꝯtra fo/
res tabernaculi ⁊c. tabernaculum ſynagogam ſignificat. Qui ergo tinxerit di/
gitum cōtra fores tabernaculi aſpergat. i. quiſquis paſſionis eius vias imitat:
ſynagoge nō credenti ⁊ reſiſtenti ꝑ exempla bona ⁊ predicationē rectam ſignum
bene viuendi prebeat. i Aſperget. Grego. Id eſt reſiſtenti plebi per predica/
tionem rectam ⁊ opera paſſionis chriſti exempla monſtrabit.

Septem vicibus

ſen ⁊ aaron dicēs: Iſta eſt religio a
victime quā ꝯſtituit dñs: Preci/ b
pe filijs iſrael: vt adducant ad te c

a ſ qȝ omnis operatio eius perfecta. d

a vaccā ruſaʒ etatis integre: i qua e f

ſ qui peccatum non fecit: nec inuentus eſt dolus in ore eius.

b c nulla ſit macula: nec portauerit g
d iugū: tradetiſq̧ eā eleaçaro ſacer h
e dotī. Qui eductā extra caſtra im i k
f g h molabit in cōſpectu omnium: et l
tingens digitū in ſanguīe eius:
i aſperget cōtra fores tabernaculi †

porali: que ꝯtingit ex tactu alicuius rei im
munde: vel alia immundicia corporali per
quam efficiebatur homo ineptus ad ingre
diendum locum cultus diuini: ita ꝙ tales
immūdicie erant quaſi quedā irregularita
tes impedientes ac
cedere ad locū di/
uini cultus q̄ȝdiu
manebāt: et tales
purificabantur ꝑ
aſperſionem aque
luſtrationis: i qua
cōmiſcebātur cine
res vacce cōbuſte:
⁊ de iſta purificati
one agit hic. Cir/
ca quod primo po
nitur ritus oblati
onis. ſcdo modus
expiationis. ibi: † Heb. 13. b
Habebūt quoq̧ fi
lij iſrael. Adhuc
circa primū deſcri
bitur vacce īmola
tio. ſecūdo ex hoc
aliquorū inquina
tio. ibi: Et tūc demum. Circa primuʒ dicit
ſic: a Iſta eſt religio victime ⁊c. qȝ im/
molabatur ꝓ purificatione totius populi
vt poſſet accedere ad cultū dei: qui cultus
in ſacra ſcriptura vocat religio. ⁊ ideo hec
victima ſpecialiter noīatur nomīe religio/
nis. b Precipe filijs iſrl' vt adducāt.
qȝ ꝓ purgatione multitudinis fiebat iſta
immolatio. ideo aīal immolandū debebat
exhiberi a toto populo. c Ad te vaccā.
Erat enim immolāda ꝓ peccato idolatrie
vituli. ideo dicit vacca magis q̄ȝ vitulus:
quia ſic nominatur ille populus Oſee. v.
Sicut vacca laſciuiens declinauit iſrael: ⁊
eadem ratione adducebatur ad moyſen: ⁊
nō ad aaron: quia timore populi fecit ido/
lum vituli: vt habetur Exo. xxxij.
d Ruſam. In hebreo habet: Rubeam.
quia idolum p̄dictum fuit aureum ꝓpter
ſimilitudinē coloris. e Etatis integre.
In hebreo nō habet: Etatis: ⁊ ideo integri/
tas refertur ad colorem vacce que debebat
eſſe rubea integraliter abſq̧ varietate ali/
qua alterius coloris. f In qua nulla
ſit macula. i. defectus membrorum: quia ta
lia defectuoſa non erant immolaticia.
g Nec portauerit iugum. ad ſignifican/
dum ꝙ filij iſrael in idolatria vituli abiece
rant a ſe iugum legis dei. h Tradetiſq̧
eam eleaçaro. ⁊ nō aaron: quia eleaçar nō
peccauit in conflatione vituli.
i Qui eductam extra caſtra. non ſolum
de caſtris deitatis et leuitarum: ſed etiam
populi: ad deſignandum ꝙ idolatria de/
bebat ſimpliciter a toto populo elongari:
quia periculoſius inficit q̄ȝ lepra: propter
quaʒ tamen eijciebantur leproſi de tribus
caſtris predictis vt dictum eſt ſupra. v. ca.
k Immolabit in conſpectu omnium. In
hebreo habetur: In conſpectu ſuo. quia ſi/
cut dicit Ra. Sa. eleaçar debebat eam im/
molare per alterum coram ſe ⁊ multitudi/
ne. l Et tingēs digitum in ſanguīe ei⁹:
aſꝑget ꝯtra fores tabernaculi. nō ꝙ de lo/
co extra caſtra rediret ad tabernaculuʒ: vt
dicunt aliqui: qȝ nō debebat inde recedere
donec vacca eſſet incinerata: ſed de illo lo/
co vertebat ſe verſus illaʒ partem vbi erāt
fores tabernaculi aſpergens verſus illam
partem: ſicut Daniel. vj. dicitur: ꝙ apertis
feneſtris orabat ꝯtra hieruſalem exiſtens
tamen in chaldea.

Septem vicib⁹

a b c ſeptem vicibus:comburetqꝫ eaʒ a b+
cunctis videntibus tam pelle et c
carnibus eius q̃ſanguīe ⁊ fimo
ſ crucem.
d flamme traditis.Lignum quoqꝫ d
e f cedrinū et hyſopum:coccūqꝫ bis e
g tinctū ſacerdos mittet in flāmaʒ
h que vaccā vorat:Et tunc demuʒ f
a ſ infidelitatis operib⁹. b ſ aqua baptiſmi ſcʒ ⁊ penitencia mundato.
lotis veſtibus et corpore ſuo:in/
ſ cognitiōe fidei. ſ eccleſie.
gredietꝛ in caſtra: cōmaculatuſqꝫ
a ſ finē mundi:tunc vero reliquie ſalue fient.
i erit vſqꝫ ad veſperum. Sed ⁊ ille
ſ qui offerunt vitulam immundi ſunt ⁊ qui chriſtum apprehenderunt.
qui combuſſerit eam:lauabit ve/

a Septem vicibus. Quia ſeptem dona ſpūſſancti: que per chriſti ſanguinē ſuꝑ eccleſie populos diſtribuuntꝛ:in q̃ ab omni delicto purgantur. Grego. Septem vicibus ⁊c. In ſepte nario ꝑfectio ſignificatur vel accipitꝛ: Unde ⁊ ſeptem dieb⁹ vniuerſum temp⁹ impletꝛ:⁊ ſpūſſanctus ſeptiformis vocatꝛ. Septem ergo vicibus in ſanguīe digituʒ intingere eſt ꝑfecta oꝑatione myſterium paſſionis imitari. Et ſeptem vicibus ꝯtra ſynagogam aſpergere eſt ꝑfecta predicatiōe paſſionē infidelibus nunciare. b Cōburetqꝫ eam ⁊c. Grego. Per pellem ⁊ carnē ⁊ ſanguinem ⁊ fimū ſacrificia in veteri teſtamento habita:que infirmitatē domini nunciabant ſignificantꝛ. Quia omnia poſtmodū ſpiritaliter a patrib⁹ intellecta iuxta exterius myſteriuʒ ſter/

Phil.3.b cora ſunt vocata. Unde Paulus. Omnia arbitror vt ſtercora que tradūtur flāme. Que enī p̄mū carnaliter ſint exhibita:poſtmodū ꝑ ſpiritūſanctum intelligentie igne ſunt conſumpta.

Aug⁹. Et cremabūt eam in conſpectu eius. Puto qꝛ crematio ad ſignū ꝑtinet reſurrectionis. Natura enī eſt ignis vt in ſuꝑna moueatꝛ:⁊ in ipſum ꝯuertitur qđ crematꝛ. Nam ⁊ ip̄m cremare de greco in latinū ductū verbuʒ eſt a ſuſpenſione. Qđ vero additū ē: in ꝯſpectu eius.i.in ꝯſpectu ſacerdotis:ſignificare videtꝛ qꝛ illis apparuit reſurrectio xp̄i q̃ futuri erant ad regale ſacerdotiuʒ. c Tam pelle ⁊c. Aug⁹. Qđ vero ſeq̄tur:pellis eius ⁊ carnes ⁊ ſanguis ei⁹ cū ſtercore cōburetur. Id expoſitū eſt quō cremabitꝛ:⁊ ſignificatū eſt ꝙ nō ſolū ſubſtātia mortalis corꝑis xp̄i que cōmemoratione pellis ⁊ carnium ⁊ ſanguinis intimata eſt:ſed etiā ꝯtumelia ⁊ abiectio plebis q̃ in ſtercora ſignificatꝛ:cōuertetꝛ in gloriā quā cōbuſtionis flāma ſignificat. Grego. Per pellem ⁊ carnē exterior xp̄i oꝑatio ſignificatꝛ. Per ſanguinem ſubtilis ⁊ interna virtus exteriora facta viuificans. Per fimum laſſitudo: ſitis:eſuries ⁊ timor mortis:⁊ quecūqꝫ ex humanitate patiuo luit. Quicq̄d ei defectu mortalitat' habuit:q̄ſi fim⁹ in eo abiiciendū fuit:q̄ om̄ia igni cremāda ſunt.i.iuxta veritatē ſpūſſancti intelligēda:vt que ab eo corꝑaliter geſta ſūt ꝑ incorporeum diuinitat' ſpiritum diſpoſita ſentiantꝛ. d Lignum quoqꝫ cedrinū. Cedrus lignū altū ⁊ imputribile eſt. Hyſop⁹ herba valde humilis:que tñ inflationeʒ āmonet pulmonis. Per cedrū ergo alta ꝑſeuerans ꝯtemplatio.ꝑ hyſopū manſueti cordis humilitas ſignatꝛ. Qui enī ꝯtemplatione ad ſuperna tollitꝛ:ꝑ humilitatis cōpaſſionē debet ꝯdeſcēdere inferioribus:nec ſe ex eo qđ habet erigat:ſed his qui illud nō habent predicando libenter impendat. Aug⁹. Et accipiet ſacerdos lignū cedrinū ⁊ hyſopū ⁊ coccinū:⁊ mittet in mediuʒ cōbuſtionis iuuence ⁊c. Lignū cedrinū ſpes eſt:que in ſupernis firmiter habitat. Hyſopus fides q̃ eſt humilis herba radicibus herens in petra. Coccinū charitas: qđ feruorē ſpūs igneo colore teſtatꝛ. Hec tria debem⁹ mittere in reſurrectionē xp̄i tanq̄ in mediū cōbuſtionis illius:vt cū illo ſit abſcōdita vita noſtra. Grego. Poteſt intelligi ꝑ cedrū ſpes:que alta petit. Per hyſopū (que etiā odore ſtomachi immūdiciā purgat) fides:que nimis aduerſa equanimiter tolerat:et q̇cq̇d ex ante actis peccatis ꝯtractū fuerat mūdat. Per coccū vero charitas. Unuſq̄ſqꝫ igitꝛ noſtrū in flāmā que vaccā vorat:cedrū hyſopū ⁊ coccū bis tinctū mittat.i.in ſacrificio dñice paſſionis fidem:ſpem ⁊ charitatē exhibeat:ne paſſionē redēpto/

1.Cor.13.c ris ſui ſine cauſa audiat. Hinc Paulus: Nunc aūt manēt fides:ſpes:charitas. Maior autē hoꝝ eſt charitaſ. Unde ⁊ hic coccus extremus ponitꝛ:quia fide ⁊ ſpe cōpleta:cū ad eternā patriā venerim⁹:ſola in nobis charitas ad vltimū multiplicatur. Grego. Mittatꝛ in flāmā:que vaccā vorat.cedrus.i. ꝑſeuerantia:⁊ altitudo nr̄e ꝯtemplatiōis cōburatꝛ igne dominice paſſionis. Mittatur hyſopus.i.humilitas cordiſ noſtri: veritatē manſuetudinis trahat ex admixtione dñice paſſiōiſ. Mittatur coccus bis tinctus:id eſt charitas q̃ nos ad amandum deū ⁊ proximū excitat:aſſidue nos ꝯtemplari paſſioneʒ dñicam cōpellat:vt in ip̄a diſcat oꝑa recta que faciat. e Hyſopū. Iſido. Baptiſmū.qꝛ hyſopo tincto ſaguīe agni ſpargebātꝛ. f Coccūqꝫ bis tinctū. Iſido. Coccus bis tin/

ctus:ſan

ctus:ſanguis chriſti q̃ mente ⁊ corꝑe abluimur. Hec tria purgant:cedrus.i.fides crucis.hyſopus baptiſmus vel martyrium.coccus ſanguinis dñici ſacramentuʒ. Grego. In cocco bis tincto virtus charitatis exprimitꝛ:que flāma ſancti amoris ſuccēſa:duob⁹ preceptis exhiberi iubetꝛ dilectione.ſ.dei et proximi. Bis tinctus ergo coccus eſt: cum charitas duplici p̄cepto formata:vt ſic diligatꝛ deus:ne deſeratꝛ proximus:⁊ ſic proxim⁹ ne ꝯtemnatur de⁹. g Sacerdos. Grego. Omēs qui in chriſto credimus ſacerdotes ſumus.

Unde: Vos aūt eſtis gen⁹ electū:regale 1.Pe.2.b

ſacerdotiū ⁊c. Alta ergo que ꝑ ꝯtemplationē ſentimus:⁊ qđ ex manſuetudine humilitatis agim⁹:quod ꝑ ignē charitatis exhibem⁹:paſſionis chriſti ſanguine tingere debem⁹:vt omne qđ in nobis eſt:illū imitetur a quo eſt:qꝛ extra imitationē paſſionis nō tam virtus q̃ vitiū eſt. Grego. Poteſt iſte ſacerdos q̃ vacce carnes:pellem:ſanguinē:fimūqꝫ cōburit:ordinē iudaici ſacerdotij cū plebe ſuppoſita in necem

dñi ꝯſentientis ſignificare.vnde ſeq̄tur:Et tunc demū lotis veſtib⁹ ⁊ corpore ſuo. b Et tūc demū ⁊c. Idē. Poteſt intelligi ꝙ iſte ſacerdos ⁊ lotus ſit veſtib⁹:⁊ tamen vſqꝫ ad veſperam immūdus:qꝛ iudaicus populus ex parte eorum qui crediderunt mundus:ex parte eorum qui non crediderunt vſqꝫ ad veſperam ꝑmanet immūdus. Lauat ergo veſtimenta ⁊ corpus:qꝛ credendo exteriora opera ⁊ interiorem mentem a prauis actionibus mundat:⁊ plene tunc ad caſtra reuertitur:cum ad fidem perfecte reuocatur. Sed quia iudea in infidelitate partim perdurante ad fidem gentilitatis ingreditur:⁊ myſteria diuīe incarnationis intelligit.recte ſubdit:Colliget autem cineres vacce vir mūdus ⁊c. Aug⁹. Lauabit veſtimenta ſua ſacerdos:et lauabit corpus ſuum aqua:⁊ poſtea introibit caſtra:⁊ immūdus erit ſacerdos vſqꝫ ad veſperā. Lauatio veſtimentorum ⁊ corporis mūdatio eſt exteriorū ⁊ interiorū.hoc ſacerdos. Deinde ſeq̄tur: Qui cōburet eam lauabit veſtimenta ſua:⁊ lauabit corpus ſuum aqua:⁊ immūdus erit vſqꝫ ad veſperam. In eo qui comburit eos figuratos arbitror:qui chriſti carnem ſepelierunt:reſurrectioni eam velut cremationi mandantes. i Uſqꝫ ad veſperam. Aug⁹. Ad veſperā ſacerdos intrat: quia infidelis populus qui vſqꝫ ad veſperam.i.finem mundi extra mandata vite:velut extra caſtra poſitus eſt:prauis operibus cōmaculatus:aqua baptiſmi ⁊ penitētia lot⁹:ad cognitionē in fine mūdi quaſi in caſtra reuertitꝛ. Colliget

Nico. de lyra

a Septē vicib⁹.ad denotandū ꝙ pctm̄ idolatrie quodāmodo equiponderat oībus alijs peccat'ꝛ:eo ꝙ importat totalē receſſum a deo:vniuerſitas autē ſeptenario numero deſignatꝛ. b Comburetqꝫ eam cūctis vidētibus. In hebreo habetur: In cōſpectu ſuo.qꝛ iſtam combuſtionē faciebat per alium. c Tam pelle ⁊ carnibus ⁊c. flāme traditis.ad denotandum ꝙ de peccato idolatrie nulla ꝯditio vel circūſtantia debebat in populo remanere. d Lignū quoqꝫ cedrinū ⁊ hyſopuʒ. iſta ponebantꝛ in igne ad reprimendū fetorē exalantē ex cōbuſtione pellis ⁊ fimi vacce. e Coccūqꝫ bis tinctū.q̄ diu ſeruat colorem:ad deſignandū ꝙ cineres debebant ſeruari ꝑ totum annū ad purificationē populi.prout ſubditur poſtea: Ut ſint multitudini filiorū iſrael in cuſtodiā ⁊c. f Et tunc demum lotis veſtibus ⁊c.hic queritꝛ quō cōburens vaccam maculabatur ex hoc:cū illa cōbuſtio fieret ad hoc ꝙ ex cineribus vacce cōbuſte immūdi purgarentur. Ad hoc reſpōdetur ꝙ immundicia dupliciter ꝯtrahitur: vno modo ex immundicia rei tacte:⁊ ſic tangens mortuum efficiebatꝛ immundus. Alio modo ex indignitate tangentis:ſicut ſi laicus tangeret calicē conſecratum peccaret:⁊ hoc modo redigēs vaccā ī cineres:⁊ etiā colligētes cineres illos efficiebantꝛ immūdi:qꝛ cineres illi ordinabantꝛ ad purificationē totius ꝑplī:⁊ iō tangēs illos q̄cūqꝫ modo debebat ſe reputare ad h̄ indignū:⁊ maculā aliquaʒ ꝯtrahere:⁊ ꝑ ꝯſequēs indigere aliqua purgatione.iſta tñ purgatio nō fiebat ꝑ aſperſionē cū aq̄ luſtratiōis.de qua dicetꝛ.ī. ſed ꝑ ablutionē corporis ⁊ veſtiū:⁊ ſic ptʒ lr̄a vſqꝫ ibi.

a Colliget autem. Aug⁹. Et ꝯgregabit homo mūdus cinerem iuuence: reliq̄as .ſ. interfectiōis: ꝛ cōbuſtionis .i. famā q̄ ſecuta eſt paſſionē ꝛ reſurrectionē chriſti: qꝛ ſunt reliquie homini pacifico. Cinis erat chriſt⁹ qꝛ velut mortuus ab infidelibus ꝯdemnabat̄: ꝛ tñ mundabat: qꝛ reſurrexiſſe a fidelibus credebat̄. Et qꝛ hec fama in ceter̄ gentibus que nō erant de ꝯſortio iudeoꝝ maxime claruit. dictū eſt: Congregabit homo mūdus cinerē iuuēce. Mūdus .ſ. ab interfectione chriſti que iudeos fecit reos: ꝛ reponet in locū mūdum .i. honorabiliter tractabit: tñ extra caſtra: qꝛ extra celebrationē iudaice conſuetudinis euangelicus ſermo claruit. Grego. Vaccam ſacerdos cōburit: cineres vir mūdus colligit: quia infirmitatem dñi iudeus mactauit: ſubtilia eius myſteria gentilis intelligit. Mūdi ſunt qui paſſionē chriſti gētibus predicāt. b Effundet eos. Quia gētilis ſacramēta q̄ agnouit predicare nō ceſſat: ſed neſciētibus manifeſtat. Grego. Vir mūdus in loco puriſſimo vacce cineres fundit: dū quilibꝫ doctus ex gētilitate aſſumptus: mūda ꝑ humilitatē gentiliū corda requirit: ꝛ myſteria eis redēptoris tradere non deſiſtit. Quod cū agitur fides gentiū multiplicatur: diuīa virtus agnoſcit̄: diſciplina preceptorū tenetur. Vñ ſubdit vt ſint multitudini filioꝝ iſrael in cuſtodiā. Iſrael enim interpretatur vir videns deum. Et bene conuerſa gētilitas iſrael dicit̄: que deū iam fide contēplatur. c Extra caſtra. Quia om̄is gentilitas extra legē: extra ſacrificiū: extra ſynagogam. d Puriſſimo. Quia prauis ac pollut̄ mētibus nō ſunt ſecreta dñice incarnatiōis tradēda: ſed his q̄ ad fidem veniētes cor mūdauerūt. e Multi. ſi. Aug⁹. Alia lr̄a. Et erit ſynagoge filioꝝ iſrl̄ in ꝯſeruationem. Aqua aſꝑſiōis purificatio ē. Poſtea declarat plenius quēadmodū ex h̄ cinere fiebat aqua aſperſiōis vñ mūdabantur a cōtactu mortuorū .i. ab iniq̄tate huius moribūde vel morticine vite. Sed mirū eſt qđ ſeq̄tur: Et q̄ cōgregat inq̄t cinerē iuuence: lauabit veſtimēta ſua: ꝛ īmūdus erit vſq; ad veſperā. Quō erit ex h̄ īmūdus q̄ mundus acceſſerat: niſi qꝛ ꝛ hi q̄ ſibi videntur mūdi in fide xp̄iana agnoſcūt: qꝛ oēs peccauerūt ꝛ egēt gloria dei: iuſtificati gratis ꝑ ſanguinē ipſius. Hūc tñ veſtimēta ſua lauare dixit: nō etiā corp⁹: credo ꝙ illius cineris ꝯgregatiōe ꝛ repoſitione in loco mūdo (ſi hec ſpiritaliter intelligant̄) iā intrinſec⁹ vult intelligi fuiſſe mūdatū. Sicut Corneli⁹ audiens ꝛ credēs qđ p̄dicauit petr⁹: ita mūdatus eſt vt añ viſibile baptiſmū cū ſuis qui aderant donū acciperet ſpūſſancti. Sed nec viſibile ſacramētū cōtēni potuit: vt ablutus etiā extrinſecus lauaret quodāmodo veſtimēta ſua. f In cuſto. Quia ſubtiliora ſacramēta mūdis gētiliū cordibus tradita in mētis munitionē vertunt̄. Quia dū ſecreta ꝛ ſubtilia opatiōis illi⁹ ꝑ imitationē attēdim⁹: ꝑ hoc nobis mūdiciā prouidemus. Propter opatione in cuſtodiā noſtrā fiant cineres: ꝓpter baptiſmū vero in aquā aſperſiōis. Tūc cineres in noſtrā cuſtodiā ꝓuide cuſtodimus: cū redēptorē noſtrū ꝓ iniq̄tatibus nr̄is paſſum ꝯſideram⁹ ſollicite. Perpendimus enī q̄d retribuat bonis qui volūt mori ꝓ malis: quid ad iuſticiā fidei adducti eius grē debeamus: qui in iniquitate poſiti interceſſionē mortis eius accepim⁹. g Habebūt hoc. Aug⁹. Et erit filius iſrael ꝛ ꝓſelytis q̄ apponūtur legitimū eternū ꝛc̄. Quid aliud oñdit q̄ baptiſmuꝫ xp̄i: quē ſignabat aqua aſꝑſiōis ꝛ iudeis ꝛ gētib⁹ ꝓfuturū .i. filijs iſrael: ꝛ ꝓſelyt̄ tāq; naturalib⁹ ramis ꝛ inſerto piguedini radicis oleaſtro. Quē aūt nō moueat qđ poſt ablutionē de ſingulis q̄buſq; dr̄: ꝛ īmūdus erit vſq; ad veſperā? nō hic tm̄: ſꝫ in om̄ibus: vel pene oībus talibus mūdatiōibus vbi neſcio q̄d intelligat̄ niſi ꝙ oīs hō poſt remiſſionē pleniſſimā peccatoꝝ ꝑmanendo in hac vita ꝯtrahit aliq̄d vñ ſit īmūdus vſq; ad finē vite: vbi ei dies iſte q̄dāmodo claudet̄ qđ ſignificat veſpera. b Qui te. ca. Aug⁹. Qui tetigerit morticinū ꝛc̄. Incipit dicere quō īmūdi facti hoīes: aqua illa aſꝑſiōis purificent̄. Qui tetigerit inq̄t mortuū omnis aīa hoīs īmūda erit ſeptē diebus: hic purificabit̄ die tertio ꝛ die ſeptimo ꝛ mūdus erit. Et h̄ nihil aliud intelligo niſi tactū mortui homīs eſſe iniq̄tatē. Septē vero dieꝝ immūdicia ꝓpter aīam ꝛ corp⁹ dictā. aīam in ternario: corp⁹ in q̄ternario. Scđm h̄ dictū arbitroꝛ ꝑ ꝓpham: In trib⁹ ꝛ q̄ttuor iniquitatib⁹ nō aduerſaboꝛ. i Si die tertio ꝛc̄. Aug⁹. Si aūt purificat⁹ nō fuerit die tertio ꝛ die ſeptimo non erit mūdus. Oīs q̄ tetigerit mortuū ab oī aīa corpis: ꝛ mortu⁹ fuerit tacto mortuo anteq; ſit: vel fuerit purificat⁹: tabernaculū dñi polluit: exteret̄ aīa illa ex iſrl̄. Notādū ꝙ difficillime repit̄ in his libris aliq̄d euidēti⁹ de vita anīe poſt mortē fuiſſe ꝯſcriptū. Hic ḡ cū dicit: Si fuerit mortu⁹ añ purificationē manere ī illo īmūdiciā ꝛ exteri aīaꝫ illā ex iſrael .i. a ꝯſortio ꝓpl̄i dei. Quid aliud intelligi vult niſi manere aīe penā etiā poſt mortē: ſi dū viuit mūdata nō fuerit hoc ſacramēto q̄ xp̄i baptiſmus figurat̄? Qm̄ aqua aſꝑſiōis inquit nō eſt aſperſa ſuꝑ eū: īmūdus eſt: adhuc īmundicia eius in ipō eſt. Adhuc .i. etiā poſt mortē. k Polluet taber. Extum ī ſe eſt. ſcđm illud: Spiritū nolite extinguere: cū extingui ille nō poſſit. Nā ſi ex hoc tabernaculū īmundū factū vellet intelligi: mūdari iuberet. l Vas qđ nō ha. opercu. Grego. Tegimen operculi vl̄ ligatura: eſt cen

Leui. 11.

Amos. 1.

1. Teſ. 5.

De cōſe. di. 3. c. aquam.

De cōſe. diſ. 4. c. necquenq̄.

De cōſe. diſ. 4. c. necquenq̄.

Act. 10. g

ſ exteriora opera. ſ mentē interiorem.
ſtimēta ſua ꝛ corpus: imunduſq;
ſ finē mundi. ſ agnoſcēdo
a erit vſq; ad veſperā. † Colliget āt
a ſ gentilis fide mūdus. vñ: Fide corda eoꝝ mundans. b ſ ſubtiliſſima incarnatiōis ſacramēta.
b vir mundus cinēres vacce: et ef
c fundet eos extra caſtra ī loco pu
d riſſimo: vt ſint multitudini filio
e rū iſrael in cuſtodiā ꝛ in aquam
f aſperſionis: qꝛ pro pctō vacca cō
buſta eſt. Cūq; lauerit qui vacce
ſ non etiam corpus.
portauerat cinereſ veſtimēta ſua:
a ſ contracta aliqua labe huius vite: etiam poſt plenam remiſſionem peccatorum.
immūdus erit vſq; ad veſperaꝫ.
ſ proſelyti gentiles.
g Habebunt hoc filij iſrael ꝛ aduene
ſ tanq; pinguedini radicis inſerti.
qui habitāt inter eos ſanctuꝫ
h iure ꝑpetuo. † Qui tetigerit cadauer homis: ꝛ propter hoc ſeptem
diebus fuerit īmūdus: aſꝑgetur
ſ vt credatur chriſtus die tertia a mortuis reſurrexiſſe.
ex hac aqua die tertio ꝛ ſeptimo:
i et ſic mundabitur. Si die tertio
a ſ in regno .ſ. ſcōꝝ
aſꝑſus non fuerit: ſeptimo nō po
aduenientte domino.
terit emundari. † Omnis qui teti
gerit humane aīe morticinum: ꝛ
a ſ huius .ſ. gratie: fide munitus.
aſꝑſus ex hac cōmixtiōne nō fue
k rit: polluet tabernaculum dñi: et
ſ regno ſanctorum.
peribit ex iſrael. Quia aqua expi
ationis non eſt aſperſus: immun
dus erit: et manebit ſpurcitia ei⁹
ſuper euꝫ. Iſta eſt lex homis qui
moritur in tabernaculo: Omnes
qui ingrediunt̄ tentoriuꝫ illius:
ꝛ vniuerſa vaſa que ibi ſunt pol
ſ quilibet homo.
l luta erūt ſeptē diebus. Vas qđ

Nico. de lyra

a In cuſtodiā ꝛ in aquā aſperſiōis. Ad hoc enī cuſtodiebant̄ cineres: vt cū aliqui eſſent mūdandi poneret̄ de cineribus illis ī aqua mūda: ꝛ tūc ex illa aqua aſpergerentur illa que erāt mūdanda. ꝑ modū qui habet̄ infra. b Habebūt hoc. Hic conſequēter deſcribit̄ expiatiōis ritus q̄tū ad īmundiciā cōtractā ex mortuo: ꝛ p̄mo q̄tū ad hoc ꝙ iſta īmūdicia eſt in hoībus. ſcđo ꝓut eſt etiā in alijs reb⁹. ibi: Iſta eſt lex. Circa p̄mū dicit̄ ſic: c Qui tetigerit cadauer hoīs: et ꝓpter h̄ ſeptem dieb⁹ fuerit īmūdus: ita ꝙ nō poterat ingredi atriū tabernaculi: cuius ratio eſt: tum ꝓpter reuerentiā illi⁹ loci: qꝛ ex cadauere mortui execūt humores corrupti: q̄bus tangētes cadauer fiebāt inepti ad accedendū ad ſacra. tum qꝛ idolatre et ſortilegi circa mortuos faciebant ſuꝑſtitioſa: ꝛ ideo īmūdi ex tactu cadaueris ꝓhibebant̄ ab ingreſſu atrij: donec eēnt mūdati aqua luſtratiōis ꝑ modū qui ſubdit̄ cum dr̄: Aſperget̄ ex hac aqua: ꝛ patet. d Om̄is q̄ tetigerit. Hic exprimit̄ pena intrātis tabernaculū vel atriū nō purificatus a tali īmūdicia: cui⁹ pena eſt mors. vñ ſubdit̄: Peribit ex iſrl̄. e Iſta ē lex. Hic agit̄ de purificatiōe p̄dicte īmūdicie ꝓut ſe extēdit nō ſolū ad hoīes: ſed etiā ad res alias. cū dr̄: f Oēs q̄ ingrediuntur tentoriū illi⁹ .ſ. hoīs mortui ꝛc̄. g Vas qđ nō habuerit operculū ꝛc̄. Ex h̄ habet̄ ꝙ ſi in tentorio mortui eēt vas qđ

non haberet

¶ Narreſt cenſura diſcipline qua quiſquis nõ premit̃: q̃ſi vas ĩmundũ pollutũq̃ꝫ reprobat̃. Quaſi eni vas ſine opercu/lo vel ligatura polluit̃: qui ꝑ ſtudiuꝫ oſtentationis patens nullo velamine taciturnitat̃ o/perit̃. a Si quis in agro. Aug⁹. Alia lit/tera. Ois q̃ teti/gerit ſuꝑ faciem campi vulnera/tũ aut mortuuꝫ aut occiſi hoĩs os aut monu/mentũ ꝛc̃. Que/rit̃ q̃d intelligit vulneratuꝫ aut mortuũ? Si eni aliud voluit in/telligi vulnera/tũ: aliud mortu/um: cauendum eſt ne putet̃ im/mũdus eſſe etiã q̃ tetigerit vul/neratũ viuum: q̃ꝺ vtiq̃ꝫ abſur/dũ eſt. Sꝫ quia pñt ꝛ mortui cẽ vlnerati: ꝛ ipoſ mortuos intelli/git̃ diſcrenſſe: vt aut vulnera/tũ mortuũ intel/ligam⁹. i. vulne/ra ꝑemptũ: aut mortuũ ſine vul/nere. b La/uabit ꝛ ſe ꝛc̃. Et lauabit veſtimẽ/ta ſua: ꝛ lauabi/tur aqua: ꝛ imũ/dus erit vſq̃ꝫ ad veſperã. Alia ẽ aqua aſpſiõis: et alia illa qua lauit veſtimẽta ſua. Et lauabit̃ aqua: quam pu/to ſpiritalem in/telligendaꝫ per ſignificationem nõ ꝑ proprieta/tem. Nã ſine du/bio viſibilis erat: ſicut omnes vmbre futurorũ. Sed q̃ ſacramento baptiſ/mi recte abluitur (q̃ꝺ illa aſperſionis aqua figurabat) mundatur ſpiritua/liter vt ſit mundus corpore ꝛ ſpiritu. Qꝛ vero hyſopo dixit aquam aſper/ſionis aſpergi: qua herba diximus ſi/gnificari fidem: quid aliud occurrit
Act. 15. b niſi quod ſcriptuꝫ eſt: Fide purificãs corda eorum? Non enim prodeſt ba/ptiſmus: ſi deſit fides. A viro autem mundo dixit hec fieri: vbi ſignifican/tur miniſtri portantes perſonam do/mini: qui vere vir mundus eſt. Nam de his miniſtris in ſequentibus di/cet: Et quicunq̃ꝫ aſperget aquã aſper/ſionis lauabit veſtimenta ſua: id eſt obſeruabit ꝛ corpore. Et qui tetigerit aquam aſperſionis: imũdus erit vſq̃ꝫ ad veſperam: ꝛ omne quodcunq̃ꝫ teti/gerit immundus: immundum erit: et anima que tetigerit: imunda erit vſq̃ꝫ ad veſperam.

a ſ velamen taciturnitatis. b ſ cen/ſuram diſcipline.

nõ habuerit operculũ nec ligatu a ram deſuper: immunduꝫ erit. Si quis ĩ agro tetigerit cadauer oc/ciſi hominis aut ꝑ ſe mortui ſiue a os illius vel ſepulchrũ: imũdus (ſ mundi. ſ.) erit ſeptem diebus: Tollent de b cineribus cõbuſtionis atq̃ꝫ pcti: et mittent aquas viuas ſuꝑ eos (a ſ miniſter xp̃i. ſ. q̃ eius ꝑſonam portat.) in vas: in q̃b⁹ cũ hõmo mundus c (ſ fidem.) (ſ alſ ex eo.) tinxerit hyſopuꝫ: aſꝑget ex ea oẽ tentoriũ: ꝛ cunctaꝫ ſuppellectilẽ: ꝛ hoĩes huiuſcemodi cõtagione pollutos. Atq̃ꝫ hoc mõ mundus d luſtrabit immũdũ tertio ꝛ ſeptĩo e b die. Expiatuſq̃ꝫ die ſeptĩo: laua/bit et ſe ꝛ veſtimẽta ſua: ꝛ immũ/dus erit vſq̃ꝫ ad veſperuꝫ. Si q̃s f hoc ritu nõ fuerit expiatus: peri/bit aĩa illius de medio eccleſie: quia ſanctuarium dñi polluit: et nõ eſt aqua luſtratiõis aſperſus. Erit hoc preceptũ legitimũ ſem/piternuꝫ. Ipſe quoq̃ꝫ q̃ aſpergit g aq̃s: lauabit veſtimẽta ſua. Om/nis qui tetigerit aq̃s expiatiõiſ: immundus erit vſq̃ꝫ ad veſpam. † Quicq̃d tetigerit immũd⁹: im h mundum faciet: ꝛ anima que ho i rum quippiam tetigerit: immun k da erit vſq̃ꝫ ad veſperam.

haberet operculũ nõ ꝯtrahebat ĩmũdiciã: qꝛ ĩmũdicia talis nõ ꝯtrahebat̃ in ſuꝑficie exteriori: ſed interi⁹ vbi reponebant̃ illa q̃b⁹ hoĩes vtebant̃. a Siue os illi⁹ vel ſepulchrũ. qꝛ idolatre ꝛ ſortilegi in ſuꝑſtitiõib⁹ ſuis vtebant̃ oſſib⁹ mortuoꝝ: et circa ſepulchra talia exercebãt: ꝛ etiã qꝛ talia hñt in ſe ĩmũdiciã corporalẽ. b Tollẽtq̃ꝫ de cinerib⁹ cõbuſtiõis atq̃ꝫ peccati. ſic aũt noĩat̃: qꝛ ſicut p̃dictũ eſt illa vacca ĩmola/batur in expiationẽ peccati idolatrie vituli. c In q̃b⁹ cũ hõ mũ. tinxe. hyſopũ. q̃ eſt herba odorifera: ad denotanduꝫ q̃ꝛ ꝑ talẽ aſperſionẽ amouebat̃ fetor vel ĩmũdicia ꝯtracta. d Atq̃ꝫ hoc mõ mũdus luſtrabit. i. aſꝑget ĩmũdũ ex tactu mortui ꝛ modis p̃dictis. e Tertio ꝛ ſeptimo die. ad tollẽ/dã eni talẽ ĩmundiciã req̃rebat̃ talis ritus: aliter incurreba/tur pena mortis: vel ſm̃ alios pena excõicatiõis. vñ ſubdit̃: f Si q̃s h̃ ritu nõ fuerit expiat⁹. anteq̃ꝫ ĩgrediat̃ atriũ dñi. Peribit aĩa illi⁹ ꝛc̃. g Ipe quoq̃ꝫ q̃ aſꝑget aq̃s ꝛc̃. licet eſſet mũdus: vt p̃dictũ eſt: tñ ex tactu rei ſacre debebat ſe re/putare indigere aliq̃ purgatiõe: eo q̃ꝛ debebat ſe reputare in/dignũ tali tactu: vt. ſ. dictum eſt de colligẽte cineres. iſta tñ purgatio nõ fiebat ꝑ aſperſionẽ aque luſtratiõis: qꝛ ſi aſꝑge/ret ſeip̃m ꝯtraheret maculã ſicut ꝛ aſꝑgens aliũ: ꝛ ſi aſꝑgere/tur ab alio eadeꝫ rõne: ꝛ ille aſꝑgens ip̃m indigeret aſꝑgi ꝑ aliũ: ꝛ ſic in infinitũ: ꝓpter q̃ꝺ iſta purgatio fiebat ꝑ lotiõeꝫ veſtiũ ſuaꝝ. h Quicq̃d tetigerit ĩmũdus ĩmũdũ faciet. ꝛ iõ etiã talia indigẽt purgatiõe. i Et aĩa q̃ illoꝝ q̃ppiã tetigerit. i. de illis q̃ ſunt ſic polluta. k Immũda erit vſ/q̃ꝫ ad veſperũ. i. abſtinebit ab ingreſſu atrij: nõ tñ ad expia/tionẽ eius req̃rebat̃ aſpſio aque: vel ablutio veſtiũ ſicut in p̃/dictis: ſed purgabat̃ ꝑ tranſitũ tp̃is. Ca. XIX

Moraliter. n† Locutuſq̃ꝫ eſt dñs ad moyſen ꝛc̃. In hoc capitulo agit̃ de ĩmola/tione vacce rufe: de cui⁹ cinerib⁹ aque cõmixtis fiebat aqua luſtratiõis ad purificationẽ ĩmũdoꝝ. Per hanc vaccã que debebat eſſe ſine macula figurata fuit caro xp̃i ſanctiſſima: ꝛ licet hec vacca in trãſlatiõe nr̃a dicat̃ rufa: tñ in hebreo di/cit̃ rubea: qꝛ caro chriſti fuit in ſuo ſanguĩe rubricata. Debe/bat etiã eſſe etatis integre: qꝛ xp̃s triceſimo anno etatis ſue ꝓ nobis fuit ĩmolat⁹: ſm̃ aũt aliq̃s paſſus fuit. xxxiiij. ãno: ſed h̃ nõ refert ad ꝓpoſitũ. nã vterq̃ꝫ ann⁹ eſt etatis ꝑfecte. i† Qui eductã extra caſtra ĩmolabit. in q̃ figuratuꝫ fuit q̃ꝛ xp̃s extra hierl̃m erat paſſur⁹: vt habet̃ Ioh. xix. † Aſꝑ/get ꝯtra fores tabernaculi ſeptẽ vicib⁹. ad ſignificanduꝫ q̃ꝛ ꝑ aſpſionẽ ſanguĩs xp̃i mũdat̃ eccl̃ia ꝑfecte: q̃ ꝑfectio ſignifi/cat̃ numero ſeptenario: eo q̃ꝛ totũ tp̃s reuoluit̃ ſeptẽ dieb⁹. b† Cõburetq̃ꝫ eã. ad ſignificandũ q̃ꝛ xp̃s ex maximo chari/tatis feruore fuit paſſus. ꝑ h̃ aũt q̃ꝛ cineres vacce aq̃s viuen/tibus cõmixte purgabãt ĩmundicias carnis ſignificabat̃ q̃ꝛ virt⁹ xp̃i paſſi in aq̃s baptiſmalib⁹ purgaret ĩmũdicias mẽ/tis ꝛ in aq̃s penitẽtie ĩmũdicias poſt baptiſmũ contractas. † i. q. i. c. ventum eſt et. c. arria/nos.
Heb. ix. Si ſanguis hircoꝝ aut vituloꝝ aut cinis vitule aſꝑ/ſus inq̃natos ſanctificat ad emũdationẽ carnis: q̃ꝫto mag̃ ſanguis xp̃i q̃ ꝑ ſp̃m ſctm̃ ſemetip̃m obtulit ĩmaculatũ deo: emũdabit ꝯſcientias nr̃as ad ſeruiendũ deo viuẽti. Per h̃ aũt q̃ꝛ in cõbuſtione vacce ponebat̃ lignũ cedrinũ hyſopus ꝛ coccus: ſignificabant̃ tres ꝑſone cũ xp̃o paſſe. due ꝑ cõpaſ/ſionẽ mẽtis: ꝛ tertia ꝑ cõpaſſionẽ carnis. Prima fuit beata virgo maria ꝑ hyſopum: q̃ eſt humilis herba ſignificata: qꝛ fuit humillima. Lu. ij. Reſpexit humilitatẽ ancille ſue. Scd̃a fuit Iohẽs euangeliſta ſignificat⁹ ꝑ cedrũ q̃ eſt arbor multũ alta. ip̃e vero fuit eleuat⁹ ad vidẽdũ ſecreta ce/leſtia. Apoc̃. j. Tertia fuit latro xp̃m ꝯfitens in cruce ſignificat⁹ ꝑ coccũ bis tinctuꝫ: qꝛ xp̃o cõpatiebat̃ mẽte d. Lu. xxiij. Hic aũt nihil mali fecit. Et cũ chriſto patiebatur in corpore.

¶ In ca. xix. vbi dicit̃ in poſtilla. Circa primũ dicitur ſic: Iſta eſt religio victime.

Additio. j. In hebreo in hoc loco nõ dicit̃: Iſta eſt religio victime: ſed di/citur ſic: Iſtud eſt cerimoniũ legis: precipe filijs iſrael ꝛc̃. Et di/cũt expoſitores hebreoꝝ q̃ꝛ h̃ p̃ceptũ vocat̃ ſic: qꝛ nõ habet rõnẽ lr̃alẽ ſic clarã: ſed po/tius ſecretã. Multa eni ſunt in h̃ p̃cepto deuiãtia ab alijs ſacrificialib⁹: vt ptꝫ intuen/ti. Vñ in h̃ loco Ra. moy. gerũdeñ. excuſans ſe a reddẽdo rõnẽ. de h̃ p̃cepto talia v̓/ba ſcripſit. Nos aũt q̃ ꝓ pctĩs nr̃is ſum⁹ ꝯtamĩati in hac captiuitate: ignoram⁹ mũ/diciã ſctĩtatis: donec veniat ſuꝑ nos ſp̃s de alto: ꝛ effundat de⁹ aq̃s mundas ſuper nos ꝛ mũdemur. amẽ: ſic fiat in dieb⁹ nr̃is. Hec ille. Vtinã iſte Rabi ſaperet ꝛ ſeip̃m intelligeret. ¶ In eodẽ ca. xix. vbi dicitur in poſtilla: Ad deſignandũ q̃ꝛ cineres de/bebant ſeruari per totum annum.

Additio. ij. Cineres vacce nõ ſolũ ſuabant̃ ꝑ totũ annũ: ſed ꝑ plures an/nos. Tradũt eni hebrei q̃ꝛ ſex vacce fuerũt tm̃ ĩmolate ꝑ totaꝫ durationẽ vtriuſq̃ꝫ tẽpli. Quaꝝ p̃ma fuit facta in deſerto tp̃e moyſi: de q̃ hic habet̃: cui⁹ cineres durauerũt ꝑ tẽplũ primũ. Scd̃a fuit facta tp̃e Eſdre ſacerdotis in princi/pio templi ſecũdi: alias autẽ duas. Symeon iuſtus ĩmolauit in diuerſis temporibus q̃ fuit ſummus ſacerdos: ꝛ durauit ꝑ. lxxx. annos in officio: alie autẽ due ꝑ Iohãnẽ ſummũ ſacerdotẽ p̃rem Mathathie a q̃ aſcẽderũt machabei ꝛc̃.

Ca. XX

A Venerūtq; filij ꝛc. Iſido. Triceſimatertia māſio eſt in deſerto ſin: hec ē cades. Sin autē interpretatur ſancta: per antifraſim: ſicut dicitur lucus: cū minime luceat: vel bellū: cum ſit horridū. In hac manſiōe moritur maria: ꝛ ſepelitur: que ſignificat ꝓphetiam mortuā: ſicut moyſes et aaron legis ꝛ ſacerdotij finem: qui non valent ad terram promiſſionis ꝑuenire: nec populum de ſolitudine huius mundi educere: quod facit ſolus chriſt᷒ .i. ſaluator dei filius. b Percutiens virga. Auguſ. Qḋ de petra aqua educta eſt Apl's expo-

1. Co. 10. a ſuit dicens: Et omēs eundem potum ſpiritalem biberunt. bibebant enim de ſpiritali conſequēti eos petra: petra autem erat chriſtus. Significata ergo de chriſto ꝓfluens gratia ſpirita-

B lis: qua interior irrigatur ſitis. Sed ꝙ virga petra percutitur: crux chriſti figurat̃. ligno enim accedente ad petram gratia manauit. ꝛ ꝙ bis ꝑcutitur euidenti᷒ ſignificat crucē. Duo enim ligna ſūt crux. c Quia non crediſtis. Iſidorus. Hic moyſes dominū offendit ꝛ prohibet̃ iordanem tranſire: turbatus enim murmure populi dubitanter petram virga percuſſit: quaſi nō poſſet deus aquam de petra educere: quod fecerat ante. Hic moyſes iudaicum populum ſub lege poſitū ſigni-

Exo. 17. b ficat. Nā ſicut moy-

† De cele. miſſa. c. in quadam. ſes petram virga percutiens de dei virtute dubitauit: ita ille populus ſub lege ꝑ moyſen data poſitus chriſtum ligno crucis affixit: ſed eū dei virtutem eſſe non credidit. Sed ſicut percuſſa petra manauit aqua ſitientibus: ſic plaga dominice paſſionis effecta eſt vita credentibus. Hāc

† De pe. di. 2 c. ſi enim ergo carnalē de dei diuinitate dubitati-

onem in-

---

a Veneruntq; Ca. XX filij iſrael ꝛ omīs multitudo in deſertū ſin b menſe primo: ꝛ māſit populus c i cades: d Mortuaq; eſt ibi ma- e ria ꝛ ſepulta in eodē loco. f Cūq; indigeret aq̄ populus: coierunt aduerſū moyſen ꝛ aaron: ꝛ verſi in ſeditionē g dixerunt: h Utinam periſſemus inter fratres noſtros coram domino. Cur eduxiſtis eccleſiam domini in ſolitudinem: vt et nos et iumenta noſtra moriautur? † Quare nos feciſtis aſcēdere i de egypto: et eduxiſtis in locum iſtum peſſimum: qui ſeri k nō poteſt: qui nec ficuū gignit l nec vineas: nec malagranata. Inſuper ꝛ aquam non habet m ad bibēdū? Ingreſſuſq; moy- n ſes et aaron dimiſſa multitu- o dine tabernaculū fẹderis: cor- p ruerunt proni in terram: cla- q maueruntq; ad dn̄m atq; dixerūt: Domine deus audi cla- r morem populi huius: et aperi eis theſaurum tuum fontē aq̄ viuẹ: vt ſatiati ceſſet murmuratio eorum. Et apparuit s gloria domini ſuper eos. Locutuſq; eſt dominus ad moyſen dicens: Tolle virgam ꝛ cō- t grega populū tu ꝛ aaron frater tuus: ꝛ loquimini ad petrā coram eis: ꝛ illa dabit aquas. Cumq; eduxeris aquam de petra: bibet omnis multitudo ꝛ iumenta ei᷒. Tulit igitur moy- v ſes virgam quẹ erat in conſpectu domini ſicut prẹcepat ei: congregata multitudine ante petram. Dixitq; eis: Audite x rebelles et increduli. Num de y petra hac vobis aquam poterimus eijcere? † Cumq; eleua-

a ſ. iudeus ſub lege moyſi poſitus.

b ſet moyſes manum percuti- z

a ſ. ligno crucis affigens. b ſ. propter duo ligna eiuſdem crucis. c ſ. chriſtum.

ens virgā bis ſilicēm: egreſſẹ

ſ. ſpiritalis gratie.

ſunt aquẹ largiſſimẹ: ita vt populus biberet ꝛ iumenta. Dixitq; domin᷒ ad moyſen ꝛ aa-

c ron: † Quia nō credidiſtꝭ mihi a

---

a† Veneruntq;. Hic ꝯſequēter ponit̃ Ca. XX impedimentū ꝓueniens ex aq̄s ꝯtradictiōis: vbi ꝑmo ponit̃ retardatiuū itineris ex aq̄ deficiētẹ. ſecūdo addit̃ impedimētū ex hoſte inſurgēte. ibi: Miſit interea. Circa ꝑmū ꝑmittit̃ marię obit᷒. ſcḋo aque defect᷒. ibi: Cūq; indigeret aq̄. Circa obitū marie ꝑmittit̃ locus. cū dr̄: b In deſertū ſin. iſte loc᷒ eſt ali᷒ ab illo q̄ vocatur ſin. Exo. xvj. vij ꝛ ille ſcribit̃ ꝑ lr̄am ſamech: iſte autē ꝑ ſade. Deſcribit̃ etiā tp̄s cū dr̄: c Menſe ꝑmo. ſ. quadrageſimi anni ab exitu filioꝝ iſrl̄ de egypto: poſtq̄ fuerant vagi ꝑ deſertū ſm̄ ſniam dn̄i: vt dictū eſt. ſ. xiiij. ca. d Et māſit ppl's in cades. Dicūt aliq̄ ꝙ iſte ē locus de q̄ miſſi fuerūt exploratores: vt habet̃. ſ. xiij. ca. ita ꝙ ppl's fuit bis in iſto loco: ſemel āno ſcḋo egreſſiōis de egypto: qꝛ qn̄ receſſerūt de monte ſinai venerūt illuc: et tunc inde miſſi ſunt exploratores: q̄ redeūtes fecerūt deſperare populū de ꝯſecutione terre ꝓmiſſionis: vt dictū eſt. xiij. ca. ꝛ tunc dn̄s fecit eos reuerti ꝑ deſertū: ꝛ poſtea. xl. āno ab exitu de egypto redierūt ad eundē locū. Alij aūt dicūt ꝙ iſte ē alius loc᷒ ab illo. vn̄ ꝛ ad differētiā eoꝝ locus vnde exploratores miſſi ſunt vocat̃ cadeſbarne: vt hr̄ Deut̃. j. ꝛ Joſue. xiiij. Iſte aūt vocat̃ cades abſolute ſine additione. e Mortuaq; ē ibi maria. Dicit Ra. Sa. ꝙ mors marie ꝯueniēter deſcribit̃ poſt capitulū de purgatione ꝑ aquas luſtratiōis: qꝛ ſicut fit expiatio ꝑ dictā aſperſionē ita ſuo modo ꝑ iuſtoꝝ mortē: ſm̄ ꝙ dr̄ Pſ. cxiiij. Preecioſa in ꝯſpectu dn̄i mors ſanctoꝝ eius. f Cūq; indigeret. Hic deſcribit̃ aque defect᷒: vbi ꝓpter h̄ deſcribit̃ ꝑmo ppl'i murmuratio. ſcḋo defect᷒ reuelatio. ibi: Ingreſſuſq;. Circa ꝑmū dr̄: Cūq; indige. aqua po. Dicit Ra. Sa. ꝙ h̄ ſubdit̃ poſt mortē marie: ad inſinuandū ꝙ dū viuebat ꝑ eius merita: populus in deſerto exiſtens ꝑ magnū temp᷒ ante nō habuit defectum aque. g Et verſi in ſeditionē. i. rebellionē ꝛ contentionē ꝯtra moyſen ꝛ aaron. h Dixerūt: vti. periſ. inter fra. no. hoc ē cū illis q̄ perierunt tp̄e chore: qꝛ mors illoꝝ fuit breuis: iſta aūt ꝓlixa: ꝛ ꝑ ꝯſequens grauior. i Quare nos feci. aſcē. de egy. vbi viuebamus in abūdantia. Et adduxiſtis in locū iſtū peſſimū. cuius cauſā ſubdūt dicētes: k Qui ſeri nō poteſt. ꝛ ſic parit̃ defectum fructuū quos ꝓfert terra per humanū laborē ꝛ etiā eoꝝ quos ſponte gignit. ideo ſubditur: l Qui nec ficū gignit ꝛc. Iſta tn̄ querela erat irrationabilis: qꝛ manna ſufficiebat ꝓ omni cibo hominibus bonis: vt dictū eſt. ſ. xj. ca. m Inſuꝑ ꝛ aquam nō habet. iſta plus habebat de rōne: qꝛ ſine aqua nō pōt hō ꝯueniēter viuere. n Ingreſſuſq;. Hic ponit̃ defectus reuelatio ꝗ̄tū ad defectū aque q̄ nō poterat tolerari cōpetēter: vbi ꝑmittit̃ moyſi ꝛ aaron oratio. q̄ debet eē ſolitaria. ꝛ hoc notat̃ cū dr̄: o Dimiſſa mul. ꝛc. humilis ꝛ ſupplicatoria. ideo ſubdit̃: p Corruerūt proni in terrā. debet etiā eſſe deuota. ideo ſubdit̃: q Clamaueruntq; ad do. ex magno affectu ꝛ feruore. debet etiā eſſe rōnabilis et diſcreta. ideo ſubdit̃: r Et aperi eis theſaurum tuū fontē aque viue. Iſta enī petitio erat diſcreta ꝛ rōnabilis: qꝛ de h̄ qḋ erat neceſſariū. Cōſequēter ponit̃ dn̄i exauditio. cum ſubdit̃: s Et apparuit glia dn̄i. i. nubes in q̄ dn̄s ſolit᷒ erat loq̄ cū moyſe quaſi parat᷒ petitionē eoꝝ exaudire. vn̄ ſubdit̃: t Tolle virgā ꝛc. Iſta fuit virga aaron: qꝛ de ipa ſubdit̃: v Tulit igit̃ moyſes virgā que erat in ꝯſpectu dn̄i. De virga aūt aaron dr̄ ca. xvij. Refer virgā aaron in tabernaculū teſtimonij. x Audite rebelles ꝛ increduli. hoc dixit moyſes: qꝛ frequēter ꝯſimilia acciderāt i populo. y Num de petra hac aquā vobis poterimus eijcere? Iſtud verbum moyſi poterat dupliciter intelligi: affirmatiue ꝛ negatiue: quia ſi protulit vt dicunt expoſitores catholici cōmuniter: qꝛ licet nō dubitaret de potentia dei quin poſſet illud: dubitauit tn̄ de effectu ne impediret̃ ꝓpter maliciam populi. ꝛ iō dubitando de effectu dixit: Num de petra ꝛc. vt ſi effect᷒ fuiſſet ſecutus: ſic intelligeret̃: nō obſtante incredulitate veſtra poterimus eijcere aquam de petra virtute diuina. ſi autem nō ſequeret̃: ſic intelligeret̃: Num de petra ꝛc. q. d. non poterimus propter maliciam veſtram. z Percutiens virga bis ſilicem. quia primo ictu non exiuerunt aque propter dubitationē moyſi. in ſecundo tamen ictu exiuerunt propter impletionem diuini promiſſi. Conſeq̄nter ponitur dubietatis punitio. cum dicitur: a Quia nō credidiſtis mihi. tu ꝛ aaron: vt ſctificaretis

me. i. ſanct

Glo. ordi.

Sonem in ipſius chri/
ſti altitudine de⁹ mo
ri iubet: cum morteʒ
carnis moyſi in mon
te p̃cipit fieri. Sicut
enim petra chriſtus:
ita ⁊ mons chriſtus.
petra humilis forti/
tudo: mons eminẽs
magnitudo. Prudẽ
tia eni carnis viuit:
cũ tanq̃ꝫ petra pcuſ/
ſa chriſti humilitas i
1.Co.1.d cruce ↄtemnit̃. chri/
ſtus enim crucifixus
iudeis ſcandalũ: gẽ/
tibus autẽ ſtulticia.
Prudẽtia carniſ mo
ritur: cũ tanq̃ꝫ mon/
tis eminẽtia chriſtus
excelſus agnoſcitur.
Ibidem. Ipſis eni vocatis iu/
deis ⁊ grecis chriſt⁹
dei virtus ⁊ dei ſapi
entia eſt. a Hec
eſt aqua ⁊c̃. Aug⁹.
Quod de aqua illa
dictũ ẽ que de petra
ꝓfluxit. hec eſt aqua
cõtradictionis: quia
maledixerũt filij iſra
el ante dñm: ⁊ ſancti/
ficat⁹ eſt in ipiſ. Pri
us maledixerunt qñ
locuti ſunt ↄtra bene
ficium dei: quo edu/
cti erant de egypto:
et poſtea ſanctificat⁹
eſt in ipſis: cũ in mi/
raculo eius ſanctitaſ
declarata eſt. In for
te duo genera homi/
nũ demonſtrauit cõ/
tradicentiũ gr̃e chri/
ſti: ⁊ pcipientiũ: vt il
lis ſit aqua ↄtradicti
onis: iſtis ſanctifica/
tionis. De ipõ eni di
Luce.2.e citur: In ſignum cui
ↄtradicetur. b In
mõte hor. Triceſima
quarta manſio eſt in
monte hor in extre/
mis finibus edom in
quẽ aſcẽdit aaron iu
xtra preceptum dñi:
⁊ mortuus eſt anno
quadrageſimo egreſ
ſionis iſrael de egy/
pto. ſ. quo nouus po
pulus terrã ꝓmiſſio
nis intraturus erat.
Et q̃ꝫ q̃ꝫ in mõte ſacer
dotiuz eleaçaro filio
reliq̃rit: et lex eos q̃
eã ipleuerint ad ſum
mum pducat: ipa tñ
ſublimitas ñ ẽ trans
iordanẽ: ſed in extre/
mis terrenorũ operũ
finib⁹. Et plangit eũ
populus. xxx. dieb⁹.
aaron plangitur: ie/
ſus vero non plangi
tur. In lege deſcen/
ſus ad iferos: in euã/
gelio ad paradiſum
aſcenſus.

¶ Quod cum

---

vt ſanctificaretis me corã filijs
iſrael nõ introducetis hos po a
pulos in terrã quaz dabo eis.
a Hec eſt aqua ↄtradictiõis vbi
iurgati ſunt filij iſrl' cõtra dñm:
⁊ ſctificat⁹ eſt in eis. Miſit inte b†
rea nũcios moyſes d cades ad
regẽ edom q̃ dicerẽt: Hec man d
dat frater tu⁹ iſrael. Noſti om/ e
nẽ laborẽ q̃ apprehendit nos:
quõ deſcenderint pr̃es nr̃i in
egyptuz: ⁊ habitauerimus ibi
multo tpe: Afflixeruntq; nos
egyptij et patres nr̃os: et quõ f
clamauerimus ad dñm ⁊ exau
dierit nos: miſeritq; angeluz q̃
eduxerit nos de egypto. Ecce g
in vrbe cades q̃ eſt i extremis
finibus tuis poſiti: obſecram⁹
vt nobis tranſire liceat per ter
ram tuam. Non ibimus per a/ h

a ſ gratis. ſ. ſed precium dabimus: quod decla rat in ſequentibus.

gros nec per vineas: nec bibe
mus aquas de puteis tuis: ſed
gradiemur via publica nec ad
dexteram nec ad ſiniſtram de/
clinantes donec tranſeam⁹ ter
minos tuos. Cui rñdit edom:
Non trãſibis per me: alioquin i
armatus occurram tibi. Dixe/
runtq; filij iſrael: Per tritã gra
diemur viam: et ſi biberimus
aquas tuas nos ⁊ pecora nr̃a:
dabimus quod iuſtuz eſt. Nul
la erit in precio difficultas tm̃
velociter tranſeamus. At ille
reſpondit: Non trãſibitis. Sta
timq; egreſſus eſt obuius cum
infinita multitudine et manu
forti: nec voluit acquieſcere de
precanti vt concederet tranſi/
tum per fines ſuos. Quobrem k
diuertit ab eo iſrael. Cunq; ca/ l
ſtra mouiſſent de cades: vene/
b runt in montem hor qui eſt in
finibus terre edom: vbi locu/
tus eſt dominus ad moyſen di
cens: Pergat inquit aaron ad m†
populos ſuos. Non enim in/ n
trabit terram quam dedi filijs
iſrael: eo ꝙ incredul⁹ fuerit ori
meo ad aq̃s ↄtradictiõis. Tol o
le aaron ⁊ filiũ eius cũ eo: ⁊ du
ces eos in montem hor. Cun/ p†
q; nudaueris patrem veſte ſua

---

me. i. ſanctitatẽ meã in impletione ꝓmiſſi mei abſq; du/
bio credẽdo: ⁊ fidem veſtram abſq; dubio corã populo
ꝓnunciãdo: imo ↄtrariũ feciſtis. ideo. a Nõ intro.
hos po. in ter. quã dabo eis: ſed moriemini añ ingreſſũ:
⁊ licet multũ deſiderarẽt ingredi: q2 tñ ſciuerũt ꝙ verbũ
dei erat diffinitiuũ: iõ verbũ dñi humilit̃ acceptauerũt:
⁊ tũc nõ orauerũt ꝓ ei⁹ retractatione: poſtea tñ moyſes
orauit dñm ꝓ ingreſſu terre: ſ3 non fuit exaudit⁹: vt hr̃ † De.3.
Deut. iij. Seq̃tur: b Et ſctificat⁹ ẽ in eis. ꝑ h3 eni ꝙ
filij iſrl' viderũt ꝙ vindicta d ei nõ parcebat moyſi ⁊ aa/
ron: q̃ erãt ſcti ⁊ amici ſui: fuerũt territi ⁊ mag' obedien/
tes ne incurrerẽt offenſaz dei. hebrei aũt dicũt ꝙ moyſes C
⁊ aaron peccauerũt: eo ꝙ nõ fecerũt ſicut p̃cepat de⁹: q2
dixerat: Loq̃mini ad petrã corã eis: ⁊ illa dabit aq̃s: vt
ptʒ in tex. ita ꝙ ex ſolo v̾bo abſq; pcuſſiõe dediſſet aq̃s
qꝺ fuiſſet nouũ ſignũ diuĩe potẽtie. Nõ eni legit̃ ꝙ ad/
huc factũ fuiſſet ſiſe. ⁊ iõ ſubdit̃ poſtea: Quia nõ credi/
diſtis mihi vt ſctificaret' me corã filijs iſrl'. q. d. ſi corã fi
lijs iſrl' dixiſſetis: Ecce lapis iſte q̃ nõ audit nec videt. et
tñ obedit verbo dei: emittẽdo aquas abſq; vlla pcuſſio/
ne: multo forti⁹ vos q̃ eſtis rõnales v̾bis dñi debet' obe
dire abſq; vlla flagellatiõe: in h3 ſctitatẽ meã ꝓfeſſi fuiſſe
tis verbo ⁊ facto: qꝺ q2 nõ feciſtis ꝓut vobis impoſue/
ram: iõ nõ introducetis hos pplos ⁊c̃. c Miſit inte/
rea. Hic addit̃ impedimẽtũ ex hoſte inſurgẽte: ⁊ hoc tri
plicit̃. p̃mo idumeoꝝ. ſcđo amorreoꝝ ca. xxj. tertio moa/
bitarũ ca. xxij. Circa p̃mũ p̃mo ponit̃ impedimẽtũ rõne
reg' edom inſurgẽtis. ſcđo ſubdit̃ ipedimẽtũ rõne ponti
fic' moriẽt'. ibi: Cũq; caſtra mouiſſẽt. Circa p̃mũ adhuc
p̃mo ponit̃ ppl'i dep̃catio ad regẽ edom: ⁊ vt iclinaretur
ad exaudiẽdũ petitionẽ. p̃mo allegat̃ ꝓpinq̃tas gener'.
cũ d2: d Hec mã. fr. tu. iſrl'. idumei eni ⁊ iſraelite erãt
de duob⁹ frĩb⁹. ſ. eſau ⁊ iacob. ſcđo afflictionẽ labor'. cũ
d2: e Noſti oẽm la. ⁊c̃. afflict' eni eſt cõpatiẽdũ. ter/
tio ordĩatio diuĩe volũtat' cui nõ eſt reſiſtẽdũ. ⁊ h3 notat̃
cũ d2: f Et quõ cla. ad. d. ⁊ exau. nos. q̃rto retardatio
ſui itiner'. cũ d2: g Ecce in vr. ca. ⁊c̃. q. d. niſi poſſimus
trãſire ꝑ terrã tuã ab itinere qꝺ accepimus de mãdato
dei erim⁹ grauit̃ impediti. Cõſeq̃nter remouẽt illa ꝓpter
que petitio eoꝝ poſſet denegari. cũ d2: h Nõ ibi. ꝑ ag.
⁊c̃. i. nullũ dãnũ terre tue inferem⁹: ſ3 pacifice trãſibim⁹.
Cõſequẽter deſcribit̃ hui⁹ petitiõis denegatio. cum d2:
i Nõ trã. ꝑ me ⁊c̃. ⁊ ptʒ lr̃a ꝑ ſe. Notandũ tñ ꝙ hui⁹ cõ
trariũ videt̃ hr̃i Deut. ij. vbi moyſes dixit: Miſi ḡ nũci/
os ad ſeon regẽ ⁊c̃. ⁊ ſubdit̃: Nobis ↄcedas trãſituʒ ſi/
cut fecerũt filij eſau. Ad h3 rñdent expoſitores nr̃i cõiter
dicẽtes ꝙ licet rex edom nõ ↄceſſerit filijs iſrl' trãſituʒ ꝑ
mediũ terre ſue ſicut petebãt: tñ ↄceſſit eis trãſituʒ ꝑ ex/
tremitates regni ſui. Ra. Sa. dicit ꝙ illud qꝺ eſt allega/ D
tũ de Deut'. nõ refert̃ ad trãſitum ſed ad cibum ↄceſſum
ꝓ p̃cio. duo eni petebat moyſes a ſeon rege dicẽs: Ali/
mẽta p̃cio vende. ⁊ poſtea ſubdit: Nobis ↄcedas trãſi/
tũ: qꝺ ptʒ Deut. ij. ⁊ qꝺ ſubdit̃: Sicut fecerũt filij eſau.
h3 refert̃ tñ ad p̃mũ: q2 vt dicit: licet filij eſau denegaſſẽt
iſraelitis trãſire ꝑ terrã ſuã: tñ portabãt eis cibaria ve/
nalia vbi trãſibant filij iſrael iuxtra extremitates regni
edom: magis ꝓpter lucrũ ſuũ q̃ꝫ ꝓpter ſuſtentationẽ fi/
lioꝝ iſrael. k Quobrem diuertit ab eo iſrael. i. de me/
dio regni: nõ tñ ab extremitatib⁹ ſ3m p̃mã expoſitionẽ p̃/
dictam: vel totaliter a regno eius ſ3m aliã. l Cunq;
caſtra mouiſſent. Hic interponit̃ impedimẽtũ rõne mor/
tis aaron. cum d2: m Pergat aaron ad pplos ſuos:
id eſt ad limbũ patrũ. n Nõ ei intrabit terrã ⁊c̃. vi/
det̃ ꝙ h3 nõ fuerit cauſa quare mortuus eſt aaron añ in/
greſſum terre ꝓmiſſionis: quia ante factum de aquis cõ
tradictionis dixerat dominus ꝙ caleb ⁊ ioſue tm̃ intra/
rent terram: vt dictum eſt. xiiij. ca. Ad hoc enim dicitur
cõmuniter ꝙ illa ſententia fuit tm̃ ſuper murmuratoreſ:
de quibus nõ fuerunt moyſes ⁊ aaron. Poteſt etiaʒ ali/
ter reſponderi ex textu: quia ibidem dicitur: In ſolitudi
ne hac iacebunt cadauera veſtra omnes qui numerati
eſtis a. xx. annis ⁊ ſupra. in qua numeratione nõ ↄtinen
tur leuite: vt ibidẽ dictũ fuit: de q̃bus fuerũt moyſes et
aaron. o Tolle aaron. nõ violẽter: ſed perſuaſiue vt † Ex.33.
prompte obediat diuĩe volũtati de ſuo tranſitu ⁊ filij ſuc
ceſſione. Iſta eni duo debebãt eũ cõſolari de morte. ſ. q2
de⁹ volebãt: ⁊ q2 fili⁹ ei⁹ ei i honore ſuccedebat. p Cũ
q; nudaueris patrẽ veſte ſua. i. tunica pontificali.

Indues ea

a indues ea eleaçar filiū eiꝰ: et aa/
b ron colligeť ⁊ morietur ibi. Fecit
c moyſes vt p̄ceperat dñs: ⁊ aſcen
derunt in montem hor coraȝ om
ni multitudine.† Cūq̃ aaron ſpo
liaſſet veſtibus ſuis: induit eis
eleaçarū filiuȝ eius. Illo mortuo
in montis ſupercilio deſcēdit cū
d eleaçaro. Omnis auteȝ multitu/
e f do videns occubuiſſe aaron: fle/
uit ſuper eo triginta diebus per
cunctas familias ſuas.

a Indues ea eleaçarū filium eius. vt anteq̄ moriať videat filiū ſuum ſui honoris ſucceſſorē. Dicit enī Augꝰ. ꝙ ħ factuȝ fuit vt pontifex nouus p̄heret officium ſepulture defuncti: ſꝫ ħ nō videtur cōuenire ei qđ dr̄ Leuit. xxj. ꝙ ſummus ſacer/dos nō debet aliquē ſepelire. Et ideo dicit Ra. Sa. ꝙ moyſes fecit illud officium: dicens ꝙ cū aſcendiſſent in montē viderūt ibi ſpelūcam a deo paratam: ⁊ in ea lectum ſtratū: ⁊ ante lectū lampadē ardentē: ⁊ reuelatum fuit moyſi ꝙ erat locus ſepulture aaron: ⁊ tūc ad dictū moyſi ipe aaron poſuit ſe in lecto illo: ⁊ extēdit manus ⁊ pedes: ⁊ clauſit os ⁊ oculos: et ſic deus accepit eius ſpm̄ in pace: propter qđ moyſes ħ videns deſiderauit talē modum mortis: ⁊ fuit ſibi conceſſus a dño: ſm ꝙ dr̄ Deuť. xxxij. Iungeris populis tuis ſicut mortuus eſt aaron frater tuus. Poteſt tamē teneri dictum Auguſtini ꝙ eleaçar ſepeliuit patrem ſuū: ⁊ ꝙ hoc fuit ſpecialiter illi cōceſſum ꝓpter excellentiā aaron. Nec valet obiectio Ra. Sa. qꝛ ſicut Leuit. xxj. ꝓhibetur ſummus ſacerdos aliquē ſepelire: ita etiaȝ ſepulture preſentialiter adeſſe: ⁊ tñ oportet concedere ꝙ eleaçar p̄ñs fuit in morte patris ſui tam ex textu q̄ ex verbis oīm expoſitorū hebreorū ⁊ catholicoꝝ. b Fecit moyſes vt p̄ceperat dñs. ꝑſuadendo ipſi aaron modo predicto. c Et aſcēderūt in montē hor coram om̄i multitudine. Dicit Ra. Sa. ꝙ multitudo nō aſcēdit: ſed tm̄ moyſes: aaron ⁊ eleaçar. tñ om̄is multitudo vidit qñ aſcēderūt. d Om̄is aūt multitudo vidēs occubuiſſe aaron. ꝑ ħ enim vidit: qꝛ viderūt ꝙ nō redibat cū alijs duobus. ideo dr̄ hic: e Videns occubuiſſe. de p̄terito. f Fleuit ſuꝑ euȝ. xxx. diebus. tum qꝛ diligebat eū: tum qꝛ ꝓpter reuerentiā pontificalis officij. Ex ħ aūt cepit eccl'ia ꝯſuetudinē faciendi memoriam defunctorū die triceſima ſepulture. Qꝛ aūt hic dr̄ aaron eſſe mortuū ⁊ ſepultū in monte hor: videtur ꝯtradicere ei qđ habeť Deuť. x. vbi dr̄: Mortuus ⁊ ſepultꝰ eſt in moſera. Ad hoc dicūt aliq̄ ꝙ moſera ⁊ hor vnꝰ mons eſt diuerſimode nominatꝰ. Ra. Sa. dicit ꝯtrariū: ꝓbans ꝑ illud qđ habetur. j. xxxiij. ca. vbi dr̄ ꝙ inter moſeroth q̄ eſt idem locus q̄ ⁊ moſera vt dicit iſraelitis. noīa enī ꝓpria hebraica frequēter variantur a parte finis: licet idē ſignificēt: ſicut ī latino idē ſignificant colinus ⁊ coletus: ⁊ inter montē hor ſunt ſex mãſiōes. Dicit igiť ꝙ aaron ſm veritatē fuit mortuus ⁊ ſepultꝰ in moſera: vt dr̄ Deuť. x. ſed poſtea filij iſrael veniētes ad montem hor fleuerūt aaron ac ſi funus eſſet ibi p̄ñs: ⁊ ex hoc diciť ibi mortuus ⁊ ſepultus.

Ca. XX

Moraliter. a† Venerūtq̃ filij iſrl' ⁊c. In ħ capitulo agiť de aq̄s ꝯtradictiōis vbi moyſes ⁊ aaron peccauerūt: dubitãdo de verbi diuini impletione ꝓpter maliciã ꝑp̄li ſm doctores latinos: ſm hebreos autē peccauerūt trãſgrediendo verbū dñi q̄ nō dixerat eis: ꝑcutite petrã: ſed loq̄mini ad petrã ⁊ illa dabit aquas: ſicut plenius dixi paſſum iſtū litteraliter exponēdo. Per ħ igiť ꝙ iſti q̄ erant ſanctiſſimi peccauerūt: debet incuti timor alijs q̄ntūcunq̃ ſanctꝭ ne cadãt in pctm̄. ſm illud. j. Coꝝ. x. Qui ſe exiſtimat ſtare videat ne cadat. c† Miſit interea nūcios moyſes de cades ad regē edom ⁊c. ꝑ edom q̄ interp̄tatur terrenꝰ intelliguntꝰ mali chriſtiani in bonis terrenis tm̄modo ꝯfidētes: ⁊ iſti frequēter nituntꝰ impedire bonos chriſtianos q̄ ſūt fratres coꝝ in fide a ꝓfectu in via morū: ne ipi ꝑueniãt ⁊ alios inducãt in terrã viuētium: ⁊ ħ aliqñ faciūt p̄lati malo ꝯſilio informati ⁊ aliq̄ curati ꝑuerſi q̄ bonos homines ⁊ litteratos impediūt a p̄dicatiōibus ⁊ ꝯfeſſiōibus audiēdis. in ħ ſimiles regi edom q̄ filios iſrael impediuit in ꝓgreſſu ad terrã ꝓmiſſionis. n† Pergat inq̄t aaron ad ꝑp̄los ſuos ⁊c. Hic agiť de morte aaron ⁊ eleaçari ſubſtitutiōe. cū dr̄: p† Cūq̃ nudaueris patrē veſte ſua ⁊c. Per ħ aūt ꝙ aaron nudatꝰ veſtibus ſanctꝭ ſtatim mortuus fuit corꝑaliter: ſignificatuȝ fuit ꝙ in nouo teſtamēto pontifices ⁊ curati ⁊ etiã clerici ſeculares vel religioſi ſtatim ꝙ nudantꝰ veſtibꝰ virtutū mortui ſūt ſp̄ūaliter: licet adhuc corꝑaliť viuãt. Apoč. iij. Nomē habes ꝙ viuas ⁊ mortuus es. Per ħ aūt ꝙ aaron ſpoliato eleaçar indutꝰ fuit: ſignificať ꝙ aliq̄bus a gr̄a cadētibꝰ alij ſurrogãtur. Apoč. iij. Tene ꝙ habes vt nemo accipiat coronã tuã.

In ca. xx.

In ca. xx. vbi dr̄ in poſtilla: Audite rebelles ⁊ increduli.

Additio. Opinio hebreorū quã hic recitat poſtil. eſt ſolius Ra. Sa. Alij enī expoſitores hebreorum varie ſe hñt. Ceteris tñ dimiſſis Ra. moy. egyptiꝰ dicit ꝙ pctm̄ moyſi in hoc fuit ꝙ dixit: Audite rebelles ⁊ increduli. in q̄bus verbis manifeſtauit ſe iram magnam hr̄e ꝯtra ꝑp̄lm: in q̄ dicit ꝙ moyſes errauit dupliciť. Primo qꝛ in tanto hoīe ſicut moyſe a q̄ oēs debebant addiſcere modū viuēdi: vitiū ire erat valde vituperabile p̄ſertim ī publico. Scđo qꝛ ex ħ dabat occaſionē vt ꝑp̄ls crederet deū fuiſſe iratum in hoc loco ꝯtra eos: qđ tñ vt dicit non fuit ſic: cū ipi petiuiſſet illud qđ erat ſibi neceſſariū. ſ. aquã in q̄ nō peccabãt: ſicut nec in petēdo panē. š. Exo. xvj. Et iō in ħ loco vt dicit nō fit mētio ꝙ deꝰ iraſceretur. In ħ aūt ꝙ moyſes nō fuit locutus petre ſicut deꝰ dixerat eis: Loquimini ad petrã: ſed bis ꝑcuſſit eã: dicit ꝙ nō peccauit moyſes. Nã in ħ qđ dictum fuit ſibi: Tolle virgã ⁊ cōgrega ꝑp̄lm: intelligiť ꝙ tolleret virgã ad ꝑcutiendū: qꝛ in alijs locis qñ accipiebatur v̄ga a moyſe ī faciēdis ꝓdigijs ſeu ſignis ħ erat ꝑ extēſiōem virge cū manu vľ ꝑcuſſionē ⁊ huiuſmōi. Circa qđ attēdēdū ꝙ hec ſnīa Ra. moy. videť veritatē obtinere in ħ ꝙ euacuat motiuū Ra. Sa. dicētis ꝙ in percuſſione ꝑ virgã fuit pctm̄ moyſi. Sed motiuuȝ p̄ncipale Ra. mo. nō videť valere. Moyſes enī licet ꝑfectus fuiſſet: legiť tñ q̄nq̃ fuiſſe iratꝰ: ſic. š. Leuiť. x. fuit iratꝰ ꝯtra Eleaçar ⁊ Ithamar: etiã ſine cã rōnabili vt ibidem habeť. ⁊. j. xxxj. ca. legiť: Iratuſq̃ moyſes p̄ncipibꝰ exercitꝰ qđ fuit ſatꝭ in publico: nō tñ ex ħ fuit punitꝰ nec rep̄hēſus. v̄ba enī dñi dicētis: Quia ñ credidiſtꝭ mihi: manifeſte oñdūt ꝙ pctm̄ illud ad incredulitatē ꝑtinet: nō aūt ad irã: vñ videť tenēdū cū expoſitoribꝰ nr̄is ſcȝ ꝙ pctm̄ moyſi ꝑtinuit ad dubietatē ſeu incredulitatē: ꝓut in poſtilla declarať. Si aūt ꝯtra ħ dicať: q̄re ħ dubitauit ne impediret effectꝰ diuini miraculi ꝓpter maliciã ꝑp̄li magis q̄ in alijs locꝭ? Dicēdū ꝙ in ħ loco maxīe videť ꝑp̄lm peccaſſe. tum qꝛ eligebãt magꝭ fuiſſe punitos ꝑ acerbiſſimã mortē corꝑalē ⁊ perire a facie dei: ſicut legiť de chore ⁊ ſocijs eiꝰ. š. Num. xvj. q̄ eſſe in hac vita ſub diuīo regimīe: qđ pȝ ex hoc ꝙ dixerūt: Vtinaȝ periſſemꝰ int̄ frēs nr̄os ⁊c. q. d. eligibiliꝰ fuiſſet nobis perire int̄ frēs: q̄ nō ſolū mortui ſunt: ſȝ perierūt coraȝ dño. i. a facie dñi q̄ in hac vita eſſe: tum qꝛ ꝯtēpſerūt bñficiū liberationis de egypto qđ ꝑtiet ad maximã ingratitudinē. cū dixerūt: Quare nos feciſti aſcēdere de egypto: tum quia nō fundabãt p̄ncipaliter q̄rimoniã ſuã in defectū aque: ſed potiꝰ in defectū aliarū rerū q̄ nō erãt ſic neceſſarie vite. vñ dicūt ꝯq̄rendo de illo deſerto: Nec ficū gignit nec vineas nec malogranata. vñ vidētes moyſes ⁊ aaron tantã inſaniã dimiſſa turba ingreſſi ſūt tabernaculū federis: ⁊ corruerūt proni ad adorãduȝ ꝓ eis: qꝛ nō credebãt ħ eſſe rōnabile. ħ enī qđ ſeq̄tur in trãſlatiōe nr̄a: Dñe deꝰ audi clamorē ꝑp̄li huiꝰ: ⁊ aperi eis theſaurū tuū aque viue vt ſatiati ceſſet murmuratio coꝝ: nō eſt in hebreo: ſȝ ſtatī cum dr̄: Corruerūt proni in terrã. ſeq̄tur: Et apparuit gl'ia dñi ſuper eos. Vñ in ħ loco miſericordia diuīa excedit vota ipſius moyſi q̄ nō credebat eos eſſe dignos exaudiri. Ex q̄ quidē tam ſeditioſa ⁊ ꝑuerſa ꝑp̄li murmuratiōe moyſes timuit ſeu dubitauit ne impedireť diuinū bñficiū: ⁊ ex ħ quodãmodo turbatus ꝓrupit ad illa v̄ba q̄ dubitationem ſonãt. Num de petra hac vobis aquã poterimꝰ eijcere? Cuiꝰ ſnīe veritas pȝ ꝑ pſalmiſtam dicētem: Et irritauerūt eū. ſ. ꝑp̄ls. Et vexatus eſt moyſes ꝓpter eos: qꝛ exacerbauerūt ſpm̄ eiꝰ. ſ. ipſiꝰ moyſi. Et diſtinxit in labijs ſuis. ſ. ex illa exacerbatiōe vexatꝰ ꝓrupit talia v̄ba ī labijs ſuis q̄ erãt diſtinguēda: qꝛ dubia. vñ totū illud pctm̄ fuit p̄mo ⁊ p̄ncipaľr ī ꝑp̄lo: ⁊ Moyſes errauit ex q̄dã infirmitate diſtinguēs ī labijs ſuis mō p̄dicto: qđ ꝓprie ꝯſonat ſnīe doctorū nr̄oꝝ: ⁊ deuiat a ſentētijs Ra. Sa. ⁊ Ra. mo. Cōſiderãdum etiã ꝙ pena q̄ fuit īpoſita ipi moyſi ⁊ aaron valde leuis fuit. ſ. ꝙ ñ trãſirēt iordanē. Ipi ei iã erãt ī fine dieꝝ ſuoꝝ vt. j. Deuť. xxxj. Moyſes dicebat: Nō poſſuȝ vltra ingredi ⁊ egredi: q̄q̄dē pena magꝭ redūdabat in dãnū ꝑp̄li: q̄ talibꝰ paſtoribꝰ carebat. vñ. j. Deuť. iij. Cū moyſes dep̄careť deū vt reuocaret iſtã ſententiã: legiť: Iratuſq̃ eſt dñs mihi ꝓpter vos: ⁊ nō exaudiuit me. Ex quo patet ꝙ p̄ncipale pctm̄ fuit in populo.

Deu. 10. et. 23. c

Quod cum

Ca. XXI

Quod cū audiſſet. Audiuit chananeus ꝙ veniſſet iſrael in locū exploratoꝝ vbi quondā offendit ꝑplſ: iniuit pꝛeliū: ⁊ captiuū duxit iſrl̄. Rurſūqꝫ in eodē loco pugnatur: ex voto victoꝛ vincit̄: victi ſuperant. In ꝗ intelligit̄ vt cū nos dei auxilio deſtitutos inuaſerint hoſtes ⁊ captiuauerint: nō deſperemus. pōt enī fieri vt vincamꝰ vbi victi ſumus.

b Anathema. Augꝰ. Et anathematiçauit eū ⁊ ciuitates eius: ⁊ vocatū eſt nomē loci illius anathema: vt nihil inde victoꝛ in vſus ſuos auferret: ſed totum in penam voueret. Eſt enim anathematiçare qđ vulgo dicitur deuotare. Oꝛigo autē huiꝰ vbi ē in greca lingua ab his rebus ꝗ vote ⁊ pſolute. i. ꝓmiſſe ⁊ reddite: ſurſum ponebant̄ in templis: apo toy anotithemi. i. ſurſū ponere: vl̄ fugiēdo vl̄ ſuſpēdendo.

c Profectiqꝫ ſunt ⁊c̄. Triceſimaq̄nta māſio eſt ī ſalmona. Triceſimaſexta māſio ē in phinon. He due in oꝛdine hiſtoꝛie nō inueniuntur. In his moꝛtuo aaron: murmurat iſrael cō̄tra dn̄m ⁊ moyſen. Manna faſtidit: a ſerpentibꝰ vulneratur. Pulchꝛe autē ſalmona īterp̄tatur imaguncula: quia ibi exp̄ſſa ē imago chꝛiſti ꝑ ſerpentē eneum qui in ligno pepēdit. Phinon vero interp̄tatur os: qꝛ cū paſſionē eius cognoſcimus: qđ coꝛde credimus oꝛe ꝓnunciamus. Coꝛde enim creditur ad iuſticiam: oꝛe aūt cōfeſſio fit ad ſalutem. Ro. 10. b

d Fac ſerpentē eneum ⁊c̄. Iſido. Moꝛſus ſerpentium exaltato ⁊ inſpecto eneo ſerpente ſanabant̄. Quia chꝛiſtus antiquū ſerpentē in patibulo triūphauit: et venena eius excluſit: vt qui vere exp̄ſſeqꝫ imaginē filij dei: ⁊ paſſionē eius cōſpexerit: ſanetur. Unde: Sicut exaltauit moyſes ſerpentē in deſerto ⁊c̄. Eneus ſerpens in ligno ſuſpēditur: quia ceteris metallis ē durabilius: ⁊ chꝛiſtꝰ ꝑ humanitatē in ſerpente moꝛtuus: viuit ꝑ diuinitatē quaſi eneus. Phil. 3. b

e Profectiqꝫ filij iſrael caſtrametati ſunt ⁊c̄. Triceſimaſeptima manſio eſt in oboth: que vertitur in magos vl̄ phitones. Quia poſt imaginem dei que in coꝛdis ratione monſtratur: ⁊ confeſſionem fidei que oꝛe profertur: conſurgunt ſerpentes ⁊ malefice artes. Nos autem om̄i cuſtodia ſeruantes coꝛ noſtrum: ne audiamus voces incantantiū ⁊ carmina ſyrenarū obturemꝰ aures.

f Unde egreſſi. Hiero. In ieabarim. Aceruus. ſcꝫ lapidum tranſeuntiū. Hi ſunt ſancti qui ꝑ hoc ſeculum ad alias manſiones tranſire feſtināt. Sunt enim ſancti lapides qui voluuntur ſuper terram leues et politi et rotunditate ſua rotarum curribus ſimiles. Sunt alij de via tollendi: ne ambulantium pedes offendant. Unde Eſaias. Erigite lapides de capite platearum. Eſa. 62. b

Q autem

Quod cū audiſ Ca. XXI a†

a Quod cū audiſſet chananeus rex arad qui habitabat ad meridiem veniſſe ſcilicet iſrael per exploratoꝛum viam pugnauit cōtra illum: ⁊ victoꝛ exiſtens duxit ex eo pꝛedā. At iſrael voto ſe domino obligans ait: Si tradiderl populū iſtum in manu mea: delebo vꝛbes eius. Exaudiuitqꝫ dominꝰ preces iſrael: ⁊ tradidit chananeum: quē ille interfecit ſubuerſis vꝛbibus eiꝰ: ⁊ vocauit no- b
b men loci illius hoꝛma: id eſt ana-
c thema. Profecti ſunt autem de monte hoꝛ ꝑ viam que ducit ad mare rubꝛum vt circūirent terrā edom: Et tedere cepit populū itineris ac laboꝛis. Locutuſqꝫ contra dn̄m ⁊ moyſen ait: Cur eduxiſti nos de egypto vt moꝛeremur in ſolitudine? Deeſt panis non ſunt aque: anima nr̄a iam nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo †. Ob rem miſit dn̄s in populū ignitos ſerpentes: ad quoꝛum plagas et moꝛtes plurimoꝛū venerunt ad moyſen atqꝫ dixerunt: Peccauimus: quia locuti ſumus ꝯtra dominū ⁊ te. Ora vt tollat a nobis ſerpētes. Orauit moyſes pro populo: et locutus eſt dn̄s ad eum:
d † Fac ſerpentē eneū: ⁊ pone eū ꝓ ſigno. Qui ꝑcuſſus aſpexerit eū viuet. Fecit ergo moyſes ſerpentem eneum et poſuit pro ſigno: quē cū ꝑcuſſi aſpicerent ſanaban-
e tur. Profectiqꝫ filij iſrael caſtra-
f metati ſunt in oboth. Unde egreſſi

Ca. XXI

Quod cū audiſſet. Hic ponit̄ impedimētū ꝓueniēs ex inuaſione chananeoꝝ. Sciendū tn̄ ꝙ chananei vno modo accipiunt̄ generaliter ꝓ omibus illis qui deſcenderunt de chanaan: ⁊ hoc modo accipiunt̄ hic: qꝛ aradij amoꝛrei ⁊ chananei deſcenderunt de chanaan. vt habet̄ Gen. x. Alio modo dicunt̄ chananei ſpecialiter illi ꝗ deſcenderūt de chanaan: ⁊ cū hoc habitabāt in terra ꝓmiſſiōis: de ꝗbus nō agit̄ hic ſꝫ poſtea. qꝛ filij iſrael nō erant in termino: ſed adhuc ī via in qua filij iſrael fuerūt impediti. pꝛimo ab aradijs. ſcđo ab amoꝛreis. ibi: Miſit aūt iſrael. Circa pꝛimū ponit̄ impedimentū ex inuaſione aradij. ſcđo ex murmuratione populi. ibi: Profecti ſunt aūt. Circa pꝛimū đr: Qđ cum audiſſet chananeus rex arad: quia ſicut dictū eſt deſcēderat de chanaan ꝑ aradiū. ideo đr chananeus ⁊ rex arad. A

b Veniſſe. ſ. iſrael ꝑ exploratoꝛū viā. Dicūt aliꝗ ꝙ iſti ſūt exploratoꝛes ꝗs miſit moyſes. vt dictū eſt. ſ. xiij. ita ꝙ exercitꝰ iſrael incedebat ꝑ eandē viā ꝑ quā illi exploratoꝛes pꝛexerant: ſed h̄ nō videt̄ verū: qꝛ exercitꝰ multū declinauerat a via recta vt circūiret terram edom. Non eſt aūt veriſimile ꝙ exploratoꝛes tanta ꝗrerent diuerticula: maxime qꝛ cōpleuerūt iter ſuū in bꝛeui tp̄e. vt dictū fuit: ſ. xiij. ca. Et iđ dicunt aliꝗ ꝙ exploratoꝛes hic dicunt̄ illi ꝗ pꝛecedebāt exercitū iſrael ad ꝓuidendū locū caſtroꝝ: vt dictum fuit. ſ. x. ca.

c Duxit ex eo pꝛedā. ſ. ex iſrael. que aūt fuerit iſta pꝛeda nō exp̄mit̄ in lr̄a. Sed dicit Ra. Sa. ꝙ fuit tm̄ vna ancilla ab eis capta: ſed h̄ nō bene ꝯſonat textui videlicet: ꝙ ꝓ modica re diceret̄: Victoꝛ exiſtens. itē qꝛ ſubditur:

d At iſrael voto dn̄o ſe obligans. nō eſt autē veriſile ꝙ ꝓ ꝑditione tam modice rei fieret talis ſolēnitas voti.

e Delebo vꝛbes eius. in mēoꝛiā diuini auxilij.

f Et vo. no. loci illius hoꝛma. i. anathema. iſtud eſt additū a trāſlatoꝛe ꝓ expoſitiōe huiꝰ nomis hoꝛma. Hoꝛma enī hic accipit̄ ꝓ deſtructiōe. vn̄ ſupra dictū eſt: Delebo ⁊c̄. Sciendū tn̄ ꝙ deſtructio alicuiꝰ ciuitat̄ ꝓp̄ie đr hoꝛma: qn̄ occiſis habitatoꝛibꝰ ſpolia ciuitat̄ ſeparant̄ a cōibus vſibꝰ: ⁊ applicant̄ diuino cultui: ⁊ ꝓpter hoc ſpolia ciuitat̄ hiericho vocant̄ hoꝛma ſiue anathema: vt habet̄ Joſue vij. qꝛ occiſi fuerūt habitatoꝛes: ⁊ ꝗcꝗd fuit auri ⁊ argenti ⁊ eris ⁊ ferri fuit dn̄o ꝯſecratū. vn̄ đr anathema ab ana qđ eſt ſurſum vl̄ ſeoꝛſum ⁊ theſis poſitio: eo ꝙ talia ſeoꝛſum ponunt̄ a cōi vſu. B

g Profecti ſunt aūt. Hic ſubdit̄ impedimētū ex murmuratione ꝑpl̄i. cū đr:

h Et te. ce. po. iti. ac la. ꝓpter deuiationē magnā a recta via ratione p̄dicta.

i Locutuſqꝫ cō. do. ⁊ m. lr̄a ſequēs ſolū loꝗtur de moyſe: tn̄ hic ponit̄ deus cū eo: qꝛ ſm̄ dictū ſaluatoꝛis: Qui vos ſpernit me ſpernit.

k Cur edu. ⁊c̄. timebāt enī ne ſicut qn̄ partes eoꝝ declinauerūt a recta via poſt deſperatiōem quā ꝯceperāt ex vbis exploratoꝛum accidit moꝛs ⁊ peſtilētia in populo: vt. ſ. dictū eſt. xiij. ca. ita accideret in hac deuiatiōe.

l Deeſt panis. quia māna nō ſapiebat eis. vn̄ ſubditur:

m Anima noſtra nauſeat ſuper cibo iſto leuiſſimo. q. d. nō pꝛebet nobis fulcimentum vtutis. quare autē māna diuerſimode ſapiebat bonis ⁊ malis: dictū fuit. ſ. xj. ca. C

n Ob rem. i. qꝛ murmurabāt de beneficio diuino de ꝗ deberēt gratias agere:

o Miſit dn̄s in ꝑplo igni. ſer. dicūt aliqui ꝙ dicunt̄ ignitis eo ꝙ volantes ꝑ aerem emittebant ſcintillas ardētes. Alij autē eo ꝙ ꝑ moꝛſus eoꝝ calefiebat caro: ac ſi igniret̄. Seq̄tur:

p Fac ſerpentē eneum. In hebꝛeo eneum non habet̄ in hoc loco: ſed poſtea habet̄: Fecit ergo moyſes ſerpentē eneum.

q Et pone eum ꝓ ſigno. In hebꝛeo habetur: In pertica. ⁊ in idē redit. ſic enī poſuꝰ fuit: vt poſſet a lōge ⁊ a pluribus videri. vn̄ Joh. iij. Queadmodū exaltauit moyſes ſerpentem in deſerto ⁊c̄. 1. Co. 10. b Judith. 8 e

r Qui ꝑcuſſus. aſpexe. eū viuet. i. ſanabitur. Dicit Ra. Sa. ꝙ in ſerpente nō erat virtus ſanādi: ſed aſpiciētes ſerpentē recognoſcebant afflictionem illam ſibi a deo iuſte illatam: petentes ab eo miſericoꝛdiā ⁊ ipſe ſanabat eos. Ratio aūt myſtica eſt: qꝛ ſerpens ille figurabat chꝛiſtū paſſurū in cruce: vt habet̄ Joh. iij. ꝑ cuius intuitum ⁊ fide ⁊ deuotione ſanamur a moꝛſibus ſathane. Joh. 3. b

s Profectiqꝫ. Remoto impedimento. Hic ꝯſequēter ponitur itineris ꝯtinuatio.

Fixere tento.

V Or autem dicit̄: in finibus moab: ⁊ ſupra ſcriptū eſt: in ſolitudine moab: que
reſpicit moab cōtra ſolis ortum: oſtēdit iuxta litteram ꝙ huculq̄ fuerint in fini/
bus idumeorū: ⁊ nūc veniāt ad terminum moab de alia ſcʒ prouincia ad aliam.
Non enim ſemper vni virtuti ſtudēdum eſt. ſed de virtute in virtutem eundū: et
de alia ad aliam trāſeundum. Herent enī ſibi: ⁊ ita cōnexe ſunt: vt qui vna carue/
rit: om̄ibus careat. Hoc autem eorū proprie eſt: qui ſolis
iuſticie ortum ꝯſiderant. a Venerūt ad torrētem ça/
reth ⁊c̄. Triceſimanona māſio fuit in dibongad: ſicut in
ſerie māſionum ſcriptū eſt: quod interꝑtatur fortiter in/
tellecta tentatio. Sed pro hac in ordine hiſtorie dicitur:
quia de ieabarim venerūt ad torrentem çareth. Deinde
caſtrametati ſunt trās arnon: que eſt in ſolitudine finiū
amorrei: in terminis moabitarū ⁊ amorreorū. Et poſtea
venerūt ad puteum vbi cecinerunt carmen hoc. Aſcēde
putee quem foderūt principes ⁊c̄. Et de ſolitudine in ma/
thana: deinde ad torrētes dei: et poſt ad excelſa: ⁊ de ex/
celſis ad vallem que eſt in regione moab. Hec loca in fini
bus amorreorum quidam interpretātes putāt non man/
ſiones eſſe ſed trāſitus: nec preiudicare debere cathalo/
i. Co. 2. b go māſionum extraordinariam expoſitiōem. Alij ſpiritu
alibus ſpiritualia comparantes: nolūt regiōes ſignifica/
ri: ſed per nomīa locorū profectus virtutū: ꝙ poſt magos
D ⁊ congregationes lapidum ſepe veniamus ad torrentem
çareth: quod interpretatur aliena deſcenſio. ⁊ in deſcenſi/
one poſiti tranſeamus ad arnon: id eſt maledictionem q̄
eſt poſita in finibus amorreorum: qui amari hoſtes ſunt:
vel multa loquūtur. Si autem trāſeamus terminos mo/
ab (qui de inceſtu natus vel generatus eſt: ⁊ a vero pa/
tre receſſit) occurrit nobis puteus quē nō plebeius: non
ignobilis fodit: ſed principes ⁊ duces: qui canentes pro/
phetant quo trāſituri ſunt in deſerto. ſ. in mathana. i. do/
mum iude ad naballel. i. torrētes dei. deinde ad bamoth
quod interpretatur excelſa: vel aduenïens mors: quādo
Phili. 3. c ꝯformes efficimur mort̄ xp̄i. Poſtea occurrit nobis vallis hūllitatis q̄ tn̄ in ver/
tice mont̄ phaſga poſita eſt q̄ interꝑtat̄ dolat⁹. ſ. nihil hn̄s informe vl̄ rude: qui re
ſpicit ſolitudinē q̄ hebraice dr̄ ſinen: qꝛ in virtutū culmine poſiti: totius mūdi rui/
nas ⁊ omniū pctoꝝ reſpicimus vaſtitatē. Dibongad interpretat̄ fortiter intellecta
tentatio. Poſt dibongad pugnat̄ ꝯtra ſeon regē amorreoꝝ: ⁊ og regē baſan. Cū
autē venerim⁹ ad ſummū ⁊ biberim⁹ de fonte principū aſcēdentes mōtes phaſga:
ne ſupbiam⁹: ſed ꝓpoſitā nobis ſolitudinē timeam⁹. b In libro belloꝝ dn̄i.
Aug⁹. Nō dixit i q̄ libro ſcptū ſit: vl̄ cui⁹ ꝓphe vl̄ pr̄iarche: neq̄ negādū ē fuiſſe
iā libros. ſiue chaldeoꝝ vn̄ egreſſus ē abraā ſiue egyptioꝝ: vbi didicerat moyſes
oēm illoꝝ ſapiaʒ vl̄ cuiuſlibet alteri⁹ gēt̄: in q̄ꝝ libroꝝ aliq̄ potuit h̄ eē ſcptū: Qui
tn̄ n̄ iō ſit aſſumēd⁹ i eas ſcpturas: q̄b⁹ dīna cōmēdat̄ auctoritas. Licuit enī dīne
auctoritati vnde voluit verū teſtimoniū ſumere: ſed nō ideo oīa q̄ ibi ſcripta ſunt
accipiēda ꝯfirmat. Cur aūt h̄ loco iſtud cōmemoratū ſit: nō euidēter apparet: niſi
forte vt fines illic inter duas gentes ꝯſtituerent̄: bellū actum eſt. quod eiuſdē lo/
ci homīes ꝓpter magnitudinē bellum dn̄i eſſe dixerūt: vt ſcriberetur in aliquo eo/
rum libro bellum dn̄i. c Ex eo loco apparuit pu. ſup quo lo. eſt do. ⁊c̄. Orige.
Quid eſt ꝙ magnopere precipit dominus moyſi populū congregare: vt det aq̄s
de puteo bibere? quaſi non ſponte ad bibendum cōueniret. Ait ſpūs ꝑ Salomo/
Pro. 5. c nem in prouerbijs: Bibe aquam de tuis vaſis: ⁊ de puteorum tuorum fonte: et ne
ſupeffundantur tibi aque extra tuum fontem. Cuius in alijs exemplaribus lege/
rim⁹: Et effundant̄ tibi aque extra tuū puteū. Habet ergo quiſq̄ in ſemetipſo pu/
teum: imo puteos multos ⁊ vaſa aque multa. Vn̄ ait: De vaſis tuis: ⁊ de fonte pu
teorū tuoꝝ. Habuit abraam puteos ⁊ iſaac. In euāgelio ſup puteū ſedebat ſalua/
Joh. 4. b tor requieſcens poſt laborē. ⁊ dicens: Quia ſi q̄s biberit ex aq̄s quas puteus ꝯti
nebat terren⁹: ſitiat rurſus. Qui aūt biberit ex illis quas dat ieſus: fiat i eo fons
aque viue ſa. in vi. eter. Alibi aūt dr̄: Qui credit in eū flumīa de ventre ei⁹ fluent
Ibi. 7. f aque viue. Qui ḡ credit in eū nō puteū ſed puteos: nō ſolū fontes ſed flumīa ha/
bebit in ſe. Nō que mortalē ſolēt ꝯferre vitā: ſed q̄ ꝯferāt eternā. Scd̄m hec ḡ que
in Prouerbijs legim⁹: vbi putei cū fonte numerant̄ vel noīant̄: accipiēdū eſt ver
bū dei. Puteus vo ſi ꝓfundū myſteriū tegit. fons aūt ſi ad ꝓpl'os effluit. Querē
Pro. 5. c dū eſt aūt quō pluralit̄ puteos: ⁊ ſingularit̄ fontē in ꝓuerbijs dicit Sapīa: Bibe
aquas de fonte puteorū tuoꝝ? Videam⁹ ergo quoꝝ puteoꝝ vnum dixerit fontem.
Ego puto ꝙ ſcientia ingeniti patris vnus poſſit intelligi puteus: ⁊ alius agnitio
vnigeniti filij. alius enim a patre filius: nec idem qui ⁊ pater. Unde: Ali⁹ eſt qui
teſtimonium de me dicit pater. Tertius puteus cognitio ſpiritusſancti. Ali⁹ enim
Ibi. 14. b eſt a patre ⁊ filio ſpiritus. Unde: Mittet vobis pater alium paraclitum ſpiritum
veritatis. Eſt ergo hec trium perſonarū diſtinctio in patre ⁊ filio ⁊ ſpiritusſancto:
que ad pluralem puteorum numerum reuocatur: quorū vnus eſt fons: quia vna
eſt ſubſtantia ⁊ natura trinitatis. Orige. Poſſunt et illi putei videri de quo/
Sapiē. 7. c rum ſcientia dicit qui repletus eſt ſapiētia dei. Ipſe enim mihi dedit eorum q̄ ſunt
ſcientiam veram: vt ſcirem ſcientiam mundanam: ⁊ elementorum virtutem: ⁊ ini/
tium ⁊ finem ⁊ medietatem temporum: ⁊ viciſſitudinum permutationes: ⁊ cōmu/
tationes tempoꝝ: anni circulos ⁊ aſtrorū poſitiones: naturas animalium et iras
beſtiarū ⁊c̄. Vides quāti ſunt putei in reꝝ ſcientia. Puteus eſt ſcientia virgulto/
rū: ⁊ forte cuiuſq̄ virgulti natura habet ꝓpriū puteū. Item eſt puteus animalium

ſcientia

fixere tentoria in ieabarim in ſo/
litudine que reſpicit moab cōtra
orientalem plagā: et inde moue/
ſ aliena deſceſſio.
a tes venerūt ad torrentē çareth:
Quē relinquentes caſtrametati
ſ maledictionem.
ſunt cōtra arnon: q̄ eſt in deſerto
⁊ prominet in finib⁹ amorrei. Si
quidē arnon terminus ē moab:
diuidens moabitas ⁊ amorreos:
b Unde dicit̄ in libro bellorū dn̄i:
Sicut fecit i mari rubro: ſic faciet
in torrentib⁹ arnon. Scopuli tor
rentiū inclinati ſūt: vt requieſce/
rent i arnon: ⁊ recūberent in fini
c bus moabitaꝝ. Ex eo loco appa/
ruit puteus: ſup quo locutus eſt

a Fixere tento. in ieabarim. In hebreo
habet̄ in ijeabarim. i. in ſolitudinibus a/
barim. Abarim enī eſt nomen montis in
quo moyſes moritur⁹ aſcendit: vt habet̄
Deut̄. xxxij. Circa quē ſunt ſolitudines:
⁊ iō tranſlatio no/
ſtra videt̄ deficere
faciendo de duo/
bus noīb⁹ hebre/
is vnū: qd̄ factum
eſſe creditur vitio
ſcriptoꝝ. b In
ſoli. que reſpi. mo/
ab. i. in illa parte
ſolitudinis circa
montē ꝑdictū exi/
ſtētiſ q̄ reſpicit ter
ram filioꝝ moab.
Dicit āt Ra. Sa.
hic ꝙ petierūt fi/
lij iſrl̄ tranſitū per
terrā moab: ſed n̄
fuit eis conceſſus:
⁊ ideo iuerūt i cir/
cūitu ⁊ nō intraue
rūt i terrā moab:
⁊ hoc etiā hr̄ Ju/
dic̄. xj. vbi dr̄: Et
circūiuit iſrl̄ ex la/
tere terrā edom et
terrā moab. qd̄ āt
dr̄ Deut̄. ij. Conce
das nobis trāſitū
ſicut fecerūt filij eſau q̄ habitāt in ſeyr: et
moabite q̄ morant̄ in ar: qd̄ videt̄ ꝯtradi
cere dicto eius. Rn̄det ꝙ li ſicut fecerūt:
refert̄ ad cibū ꝯceſſum eis ꝓ ꝑcio a moa
bitis: nō ad tranſitū ꝑ eoꝝ terrā ſicut di/
ctum fuit de filijs eſau ca. ꝑcedēti.
c Vn̄ dr̄. Hic ꝯtr̄ ponit̄ diuini bn̄ficij
oblatio: ⁊ ꝑmo in trāſitu ꝑiculoſo. vn̄ di/
cit̄ in libro belloꝝ dn̄i. i. bn̄ficiū iſtud ibi/
dē ſcribit̄. Dicūt aūt aliq̄ ꝙ iſte liber non
eſt trāſlat⁹: ſicut nec plures alij. vnde. ij.
Regl̄. dicitur: In libro iuſtorū: qui nō ha
bet̄ apud nos. Alij aūt dicūt ꝙ intelligi/
tur de libro Num̄. vbi hoc ſcribit̄: quia
libri hebreoꝝ in q̄bus ꝯtinent̄ bella iude
orū: cōiter appellant̄ libri bellorū dn̄i: qꝛ
virtute ei⁹ vincebāt. Hebrei āt dicūt ꝙ hic
eſt tex. In narratiōe belloꝝ dn̄i: qꝛ dictio
hebraica h̄ poſita eſt equoca ad libꝝ ⁊ ad
narrationē. ⁊ eſt ſenſus ſcd̄m hebreos: q̄n
narrabunt̄ bella q̄ fecerūt filij iſrl̄ dei ad
iutorio ꝓtecti. narrabit̄ etiā iſtud qd̄ ſub
dit̄: d Sic fe. in ma. rubro. pugnās ꝓ
hebreis egyptios demergēdo ⁊ hebreos
ſaluando: vt hr̄ Exo. xiiij. e Sic fa. in
tor. arnon. i. pugnabit ibi ꝓ eis. vn̄ ſub/
dit̄: f Scopuli tor. incli. ſunt. Dicūt eī
hebrei ꝙ i loco vbi debebāt trāſire filij iſ/
rael erāt ſcopuli magni ꝓtēſi ſup aquā: ⁊
q̄b⁹ erāt cauernoſitates: ⁊ i eis aduerſa/
rij hebreoꝝ poſuerāt hoīes armatos la/
tent̄ vt inde cū lapidib⁹ ⁊ ſagitt̄ interfi/
cerēt filios iſrl̄ de ſubt⁹ trāſeūtes: ſ dn̄s
fecit illos ſcopulos inclinari ſup aliā par
tē aque: ⁊ ſic illi q̄ latebāt ibi fuerūt mor/
tui ex illa iclinatiōe: ⁊ filij iſrl̄ habuerīt li/
berū tranſitū ſup ſcopulos inclinatos: ⁊
poſtea illi ſcopuli dīna virtute reuerſi ſūt
ad locū ſuū. g Ex eo lo. ap. pute⁹. non
ſic eſt intelligēdū ꝙ ille puteus fuerit i lo
co vbi inclinati ſunt ſcopuli: ſed ex illo lo
co tranſierunt vltra: ⁊ poſuerūt caſtra: ⁊
ibi dat⁹ fuit iſte puteus vt ꝓpl's biberet ⁊
iumēta. vn̄ in hebreo hr̄: Ex h̄ loco ad pu
teū. i. venerūt ad locū vbi dat⁹ ē puteus.

Tunc cecinit

a ˚dñs ad moyſen: Cōgrega popu/
lū: et dabo ei aquā. Tunc cecinit a
a ſ Lxx. Initiate ei puteū. i. in initio omniū confitemini eſſe puteum.
b iſrael carmen iſtud: Aſcendat pu b
teus: ɔcinebāt: puteus quē fode c†
ſ alij reges.
c d rūt pncipes et parauerūt duces
multitudinis i datore legi ⁊ i ba d
e culis ſuis. Profectiq; ſūt de ſoli/
ſ munera ipſorum.
tudie i mathana. De mathana i

ſcientia: ⁊ forte queq; ſpecies animaliū propriū habet puteū:
⁊ hec ſingula (quoniā profundā habēt ſcientiā) merito putei
eſſe dicunt. Et dum abſconditū fuit myſteriū chriſti a ſeculis
⁊ generationibus: recte horū ſcientia putei dicunt. Cū autez
credentib⁹ manifeſtauit deus p ſpiritūſanctū efficiuntur hec
omnia fontes ⁊ flumia: vt iam nō ha/
beatur in occulto horū ſcientia: ſed eri/
get credētes ⁊ ſatiet. Ideo credo ſal/
Joh. 7. f uator dicebat: q2 qui credit in eum: et
aquam doctrine eius biberit: nō iam
puteus nec fons: ſed fient in eo flumi/
na aque viue. Sicut enim vnus pute/
us. i. ſermo dei efficit putei ⁊ fontes ⁊
flumina: ita anima hominis que eſt
ad imaginem dei: poteſt in ſe habere
et pducere puteos ⁊ fontes et flumi/
na. Sed putei qui ſunt in anima no/
ſtra indigēt fodiente vt mundentur:
⁊ quod terrenū eſt auferat: vt vene il
le rationabiliū ſenſuū quas eis inſe/
ruit deus: pura ⁊ ſincera fluenta pro/
ducant. Dum enim terra tegit: nō po/
teſt pura laticis vnda pfluere. Ideo
Geñ. 26. d ſcriptum eſt: Quia pueri abraā fodie
bant puteos: ſed operiebāt eos terra philiſtei. Iſaac quoq; q
hereditatē pris ſuſceperat: patris puteos fodit: ⁊ terrā remo/
uit quā iniecerāt philiſtei. Notādū aūt q2 dū viueret abra/
am nō auſi ſunt philiſtei replere puteos aut iniicere terraz: ſz
eo mortuo inualuerūt: ⁊ inſidiati ſunt puteis eius: ſed repa/
Ibi. 24. e rant p iſaac. Puer quoq; abrae ad puteos inuenit rebeccā:
que interpretat patientia. hec efficit vxor iſaac: ſed apud pu/
Ibi. 29. b teos. Similiter Jacob cū ad meſopotamiā venit habens pce
ptum patris: nec alienigenā duceret vxorē: apud puteos iue
Exo. 2. d nit rachel: ⁊ moyſes ſephoram. Si ergo intellexiſti que ⁊ qua/
les ſint ſctōrum vxores: ſi vis patientiā in cōiugiū ducere vl
ſumere: vel ſapiaz ⁊ alias animi virtutes: ⁊ dicere qđ de ſapi/
Sap. 8. a entia dictū eſt: Hanc queſiui mihi ducere vxorez: eſto aſſidue
circa puteos iſtos: ⁊ ibi repies hmōi cōiugem: q2 apud viuen
tis verbi fluenta certū eſt habitare virtutes. Sunt ergo mul/
ti putei intra animā: ⁊ alij plurimi in ſingulis ſcripturarū ſer
monib⁹ ⁊ ſenſib⁹: eſt tñ hic eminētior quē foderūt: nō qcunq;
homines: ſed principes: ⁊ hoꝝ ſublimiores quos appellauit
reges. Ideo in hymnis canit deo apud hunc puteum. et ſcri/
ptum eſt: quoniā hic eſt puteus ſup quo locut⁹ eſt dñs moyſi:
Congrega populū ⁊ dabo ei aquā de puteo. a Congre/
Allego. ga populū. Allego. Lex ɔuocat te ad puteū: xpm. ſ. dei filiū
ppria quidē ſubſtātia ſubſiſtentē: vno tñ cū patre ⁊ ſpū deita
tis fonte noiatum. Ad hunc ergo puteū. i. ad xpi fidē conuo
cat te lex. Vñ ipſe dicit: q2 moyſes de me ſcripſit: Uocat aūt vt
bibamus aquas: ⁊ cantemus ei canticū. i. corde credam⁹ ad
iuſticiam: ⁊ ore ɔfiteamur ad ſalutē. b Aſcendat puteuſ.
Orige. Initiate illi puteū. i. initiū omniū ponite puteū: quia
Apo. 3. c ipſe eſt principiū ⁊ pmogenitus oīs creature. Uel ſic: vt
verba dirigant ex pſona moyſi ad pplm. Date initiū cordi ve
ſtro: vt incipiat intelligere quid ſit puteus de q ſpūales aque
hauriēde ſunt: ⁊ reficiēdus pplˢ credētiū. Initiate ergo ei. i.
iſraeli hūc puteū: vt ſenſum myſticū ſiqs ex corde videt deum
de pfundis poſſit haurire. Ad hūc puteū moyſes. i. lex cōgre
gat. ad quē videt aliqs puenire: ſed niſi p moyſen cōgreget:
nō eſt deo acceptus. Marcion videt ſibi veniſſe: ⁊ Baſilides
⁊ Ualentin⁹: ſed q2 nō venerūt p moyſen: nec acceperūt legez
⁊ pphetas: nō pñt laudare deū de fontib⁹ iſrael. Nō veniunt
ergo ad puteū tales: quē foderūt principes ⁊ excuderunt re/
Geñ. 14. b ges. Eſt aūt vallis ſalſa in q ſunt putei bituminis. Oīs au/
tē hereſis ⁊ oē petm in valle eſt: ⁊ in valle ſalſa. Peccatum
eni nō aſcēdit ſurſum: ſed ſemp ad ima: ⁊ ad inferiora deſcen/
dit. Eſt ergo in valle poſit⁹ ſalſus ⁊ amar⁹ oīs hereticus ſen/
ſus: ⁊ oīs peccati act⁹. Quid eni dulce: qđ ſuaue pōt habere
petm? Si aūt veneris ad hereticā ſentētiaz ⁊ amaritudinem
peccati: veniſti ad puteos bituminis: quod eſt eſca ⁊ nutrimē
tum ignis. Si guſtaueris aquā de his puteis: ſi hereticū ſen/
ſum ⁊ peccati amaritudinē receperis: fomēta ignis ⁊ gehēne
Eſa. 50. d incendia in te preparabis. Talib⁹ dicit: Incedite in lumine
ignis veſtri ⁊c. Foderūt illū principes ⁊ excuderūt reges. pn
cipes ergo foderūt: reges excuderūt: quod ab excudēdo: nō
excidendo dictū eſt. Excudi eni dicit: quod in ſaxo cedit vel
formatur. Principes tanq̄ inferiores foderūt. i. quaſi in ter
re mollicie altitudinē quandā demerſerunt. Hi vero quos re
ges appellat

ges appellat: quaſi fortiores: nō ſolū terre profunduz: ſed ſaxi
duriciam penetrāt: vt pueniāt ad pfundiores aquas: ⁊ ipſas
abyſſi venas pſcrutentur: ſciētes iudicia dei eſſe abyſſuz mul
tam. Hi ſunt apoſtoli quoꝝ aliquis dicit: Nobis autē reuela/ 1. Co. 2. c
uit deus p ſpiritūſanctū. Spirit⁹ enim oīa ſcrutatur etiā al/
ta dei. Qui ergo p ſpiritūſanctū poſ/
ſunt alta ſcrutari: ⁊ penetrare profun/
da myſteria putei: reges eſſe dicūtur:
qui puteum in petra excuderūt: quia
dura ⁊ difficilia ſcientie penetrarūt ſe/
creta. Foderunt ergo puteū iſtū prin/
cipes: ⁊ excuderūt reges gentium. i.
apoſtoli qui gentes congregauerunt
ad obediendū fidei: ⁊ oībus patefece/
runt ſcientiā xpi: in quo ſunt oēs the/ Coloſ. 2. a
ſauri ſapiētie ⁊ ſciētie abſconditi. Im/
pleuerunt eni mandatuz dei: docētes Mat. vl. d
oēs gentes: ⁊ baptiçātes eos in no
mine patris ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti. Et p h
excuderunt. i. patefecerūt ſcientiā pu/
tei. Hec quoq; que in manib⁹ habem⁹
nobis puteus eſt: ⁊ oīs ſcriptura le/
gis ⁊ pphetarū: euangelica quoq; et
apoſtolica ſimul vnus puteus ē: quē
nō poſſunt fodere vel excudere niſi reges ⁊ principes: qui ſcz
poſſunt auferre terrā ⁊ amouere ſupficiem littere: ⁊ de inferio
ri petra vbi chriſt⁹ eſt: ſpiritales ſenſus velut aquā viuam p/
ferre. Reges dicunt: q2 peccati regnū expulerūt: ⁊ iuſticie re/
gnum in mēbris ſuis poſuerūt. Decet eni eū docere ceteros q
prius fecerit q docet. Unde: Qui fecerit ⁊ docuerit ſic hoīes: Mat. 5. e
magnus vocabit in regno celoꝝ. Magnū autē in regno eſſe:
eſt regē eſſe. c Principes. Poſſunt idē vocari principes
⁊ reges. Uel pncipes pphetas intelligim⁹. ipſi enim ſenſum ⁊
pphetiā de chriſto defoſſam in pfunditatem littere collocaue
runt. ideo de illis dicit: Niſi occulte audieritis: plorabit ani Hie. 13. c
ma veſtra. Et alibi: O magna multitudo dulcedinis tue dñe: Pſ. 30.
quā abſcondiſti timētib⁹ te? Reges ſunt apoſtoli q pſcrutant
alta dei: ⁊ eccleſias regunt. Unde ⁊ chriſt⁹ dicit rex regum. Apo. 17. d
d Et parauerunt duces. Orige. Excuderūt inquit reges gē/
tium in regno ſuo dum dñarent eis. Nō enim poſſunt fodere
puteum iſtū: nec latentes aque viue venas apire: niſi pus dñi
ſint gentiū barbararuz. Quicqđ in eis ferum fuit in actibus:
quicquid barbarū in moribus domuerūt ⁊ ſubiecerunt regio
ſenſui: vt nō gentiliter ſed legitime agant. Hi vere ſunt reges
pfunda putei rimantes: ⁊ verbi dei arcana pſcrutantes.
e Profectiq; ſunt. Orige. Profecti a puteo venerunt in ma
thanaim: quod interpretatur munera ipſorum. Fidem enim ⁊
affectuz expetit deus ab homine. Unde: Et nūc iſrael: Quid Deu. 10. c
dominus deus tuus poſcit a te: niſi vt timeas deū: et incedas
in vijs eius ⁊ diligas eū? ⁊c. Hec munera oportet a nobis dño
dari: poſtq̄ agnitionē bonitatis eius de altitudine putei bibe
rim⁹. Notādū aūt q pphetа dicit: poſcit a te: vt erubeſcant
q negāt in arbitrio hoīs eſſe vt ſaluet. Quō enim poſceret ab
hoīe de⁹: niſi hrēt homo in ptāte ſua qđ poſcenti debeat of/
ferre? Sunt ergo que dant a deo ⁊ que ab hoīe. In hoīe fuit
vt de vna mna faceret quinq;. Ex deo: vt mnam hrēt homo ex Luce. 19. c
qua poſſet facere decē mnas. Cum aūt obtulit ex ſe: accepit ex Geñ. 22. a
deo: nō iam pecuniā: ſed poteſtatē ⁊ regnuz decem ciuitatum.
Petijt deus ab abraam vt offerret ei filium ſuum: obtulit in/
trepidus: impoſuit ſuper aram: cultruz eduxit ad iugulandū:
ſed continuo inhibetur: ⁊ aries pro filio datur ad victimam.
Uides ergo quia que deo offerimus: nobis manent: ſed expe
timur vt affectus noſter ⁊ fides probet. Qui de hoc puteo
bibit: ad hoc pficit vt habeat munera que deo offerat. de qui
bus in lege dicitur: Munera mea: data mea. Ex his ergo que Leui. 2
deus dedit offertur deo. dedit autem agnitionem ſui: ⁊ homo
offert ei fidez ſuam ⁊ affectū. Cum obtulerimus que ex deo
ſunt: conſequimur que ex deo ſunt. Cum enim noſtram fidem
⁊ affectum obtulerimus: tūc ipſe largitur diuerſa dona ſpiri/
tuſſancti. de quo dicitur: Omnia autem ex deo ſunt. Rom. 11. d

Nico. de lyra

In bamoth.

a Tūc cecinit iſrael. p gratiarūactione. b Aſcendat pu.
id eſt aqua de puteo. c Quē fode. prin. quia ex diuino iu/
dicio pcuſſerunt cum baculis in loco determinato: ⁊ inde exi/
uit aqua in abundantia. d In datore legis. i. deo qui de/
dit legem principaliter: ⁊ moyſi qui dedit eam miniſterialiter:
⁊ ex eius merito data eſt illa aqua. Cetera patent.

Uiſit autē

ſ ex deo.
a nahaliel: de nahaliel in bamoth.
Bamoth vallis ē in regione mo
ab in vertice phaſga: et reſpicit
ſ alij moyſes.
b cōtra deſertum.† Miſit aūt iſrael a†
a ſ id eſt infidelium. ſcʒ qui deum in amaritudie
dicunt.
c nuncios ad ſeon regeʒ amōrreo/
rū dicēs: Obſecro vt tranſire mi/
hi liceat ꝑ terrā tuā. Nō declina/
bimus in agros ⁊ vineas: non bi
a ſ diſciplinam diabolicā: vel pietati contrariam.
d bemus aq̄uas ex puteis. Uia re
gia gradiemur donec trāſeamus
terminos tuos. Qui ꝯcedere no b
luit vt trāſiret iſrael per fines ſu/
e os: quin potiꝰ exercitu cōgrega/
to egreſſus eſt obuiā ī deſertuʒ: ⁊
f venit ī iaſa: ⁊ pugnauit ꝯtra euʒ.
g A quo ꝑcuſſus eſt in ore gladij: ⁊
ſ ciuitas.
h i poſſeſſa ē terra eius ab arnon vſ/
qꝫ ieboc: ⁊ filios ammon: qꝛ forti c
preſidio tenebant̄ termini āmo/
k nitarum. Tulit ergo iſrael oēs ci
uitates eius: ⁊ habitauit in vrbi
bus amorrei in eſebon ſcilicet ⁊
ſ cogitationes. ſ.
viculis eius. Urbs eſebon fuit d

a In bamoth. Bamoth aduētus mortꝭ: qua. ſ. cōmorimur:
vt cōuiuamꝰ ei: ⁊ mortificamꝰ membra noſtra ſuꝑ terrā. Con
ſepulti enī ſumꝰ illi ꝑ baptiſmū in morte. Qui enim ordinē ſa
lutaris vie tenet: debet ꝑ hec ſingula iter agere: ⁊ poſt multa
ad hunc locū venire. Orige. Ideʒ ex bamoth inquit in ne/
mus: quod eſt in campo moab a verti
ce montis ceſi q̄ reſpicit ad deſertum.
Si hoc itinere incedamꝰ: qđ non tam
locoꝝ vocabulis: q̄ʒ anīe ꝓfectibꝰ cō
ſtat. poſt oīa venimꝰ in nemus: vl' ſm̄
alios in ranan: qđ interꝑtatur aſcen/
ſus vel vertex montis. Per hec ergo
venitur ad illud famoſuʒ paradiſi ne
mus: ⁊ amenas delitias antique habi
tationis: vel ad ꝑfectiōis ⁊ beatitudi
nis ſummitatē: vt dicamꝰ qꝛ ſuſcitauit
nos cū eo: ⁊ ſedere fecit in celeſtibꝰ cū
chriſto. Uides q̄uſqꝫ ꝑuenit̄ a puteo: q̄
bus manſiōibꝰ: imo ꝓfectibꝰ iter ani/
me parat̄ ad celū. b Miſit auteʒ.
Idem. Mittit iſrael legatos ad regeʒ
amorreorum: regē. ſ. ſuꝑbum. qui ait:
Eſa.14.c Uirtute mea faciā: ⁊ ſapientia intelle/
ctus mei auferā fines gentium ⁊c̄. Et
aſcendā in celū: ⁊ ſuꝑ ſidera celi ponā
thronū meū ⁊c̄. Ille q̄ʒ ſuꝑbus ⁊ ela/
tus q̄ſi vnigenitꝰ eiꝰ. de q̄ ſcriptuʒ eſt:
2.Theſ.2.a Quia extollet̄ ſuꝑ oē qđ dr̄ aut qđ
colit̄ deꝰ ⁊c̄. Oīs q̄ elatꝰ filius elati
huiꝰ eſt vel diſcipulus ⁊ imitator. vn̄:
1.Tio.3.b Ne forte elatꝰ incidat in iudiciū dia/
boli. In quo oſtdit̄ ꝙ oīs elatus ſicut
diabolus ꝯdēnabit̄. Nos ergo q̄ trā/
ſire volumꝰ ꝑ hunc mundū vt ꝑuenia
mus ad ſanctā terrā ſanctis ꝓmiſſaʒ:
mittimus verbis pacificis ad ſeon: ꝓ/
mittentes qꝛ nō habitabimꝰ in terra
eius: nec morabimur cū eo: ſed tranſi/
bimus tm̄ incedētes viā regiaʒ: vl' via
regali: nuſq̄ʒ declinātes: nec in agrū:
nec in vineā: nec de lacu eiꝰ bibentes.
Cū enim ad aquā baptiſmi venimꝰ: et
prime fidei ſignacula ſuſcipimus: dia/
bolo renūciamus ⁊ pompis eiꝰ: ⁊ om/
nibus operibꝰ eius: ⁊ oībus ſeruitijs
eius ⁊ voluptatibꝰ. qđ adumbrat̄ cū
2.Theſ.2.a dicit̄: Quia nō declinet iſrael ī agrū:
neqꝫ in vineam eius: neqꝫ bibat de lacu eius. Nō enim vltra
diſcipline diabolice: nō aſtrologice: nō magice: vel illius do/
ctrine que ꝯtra dei pietatē ſit: bibit fidelis. Habet enī fontes
ſuos: ⁊ bibet de fontibꝰ iſrael: de fontibꝰ ſaluatoris: non de
lacu ſeon. Nec relinquens fontē aque viue: ꝯgregat ſibi lacꝰ
confractos vl' cōtritos. c Ad ſeon regem. Seon q̄ inter/
pretatur arbor infructuoſa: vel elatus. Hic eſt rex amorreo/
rum: qui interpretātur in amaritudinem adducentes vel lo/
quētes. Hic diabolus elatus ⁊ infructuoſus. de quo dicitur:
Joh.14.c Uenit princeps mundi huius: ⁊ in me non habet quicq̄ʒ. Et
Ibid.12.c alibi: Ecce princeps huius mundi mittetur foras: non quia
creauit mundum: ſed quia in mundo peccatores ſunt: et ipſe
1.Joh.5.d peccati princeps eſt: ſm̄ ꝙ dicitur: Quia omnis mundus
in maligno poſitus eſt: ⁊ ipſe mundi princeps eſt. d Uia
Joh.14.a regia ⁊c̄. Que dicit: Ego ſum via veritas ⁊ vita. De q̄ dicit̄:
Pſ.71. Deus iudicium tuū regi da. Hac incedendum eſt: ⁊ nuſq̄ʒ de/
clinandū: nec ī agrū nec in vineam. i. nec ad opera nec ad ſen
ſus diabolicos volumus pacifice tranſire ꝑ munduʒ. Sed h̄
magis incitat principē mundi ꝙ dicimꝰ nos nolle manere cū
eo vel morari vel aliq̄d eius contingere. Inde iraſcitur: ⁊ mo
uet ꝑſecutiones ⁊ pericula: cruciatꝰ intentat. Inde dicit: Cō
gregauit ſeon populum ſuum ⁊c̄. e Exercitu. Principi/
bus. ſ. ⁊ iudicibus mūdi: ⁊ omnibus nequicie miniſtris: qui
ſemper impugnant populū dei. f In iaſa. In iaſa vel iſa/
ar: quod interpretatur mandati impletio. Si enim veniamꝰ
ad impletionem mandatorū ſuperamus ſuperbum ⁊ elatum.
Mandatum enim complere. i. diabolum ⁊ exercitum eius ſu
perare. Nihil enim nobis poterit nocere: ſi veniamus in iſa/
ar. i. ſi precepta domini noſtri ieſu chriſti ſeruemus. g In
Heb.4.c ore gladij. Uiuus eſt ſermo dei. i. efficax: ⁊ penetrabilior om/
Eph.6.c ni gladio ⁊c̄. De quo dicit Apl'us: Et gladiū ſpiritus: quod
eſt verbum
eſt verbum dei. In huius ore cadit ſeon: id eſt diabolus.
b Terra eius. Omnis terrena regio terra ſeon dicitur: Sed
chriſtus ⁊ eccl'ia eius in omni terra ſeon dn̄atur. i Ab ar/
non vſqꝫ ieboc. Ieboc ciuitas finiſqꝫ regni ſeon: ſicut arnon
initium. Interpretatur autē arnon maledictiōes eorū. Ieboc
luctamen. Neceſſe eſt enī vt qui vult
exire de regno diaboli luctetur cū eiꝰ
miniſtris. Sed ſi vicerit iā non erit ie/
hoc ciuitas ſeon ſed iſraelis. Hinc Ia Gen.32
cob cum veniſſet ad quendam locum:
paratum eſt ei certamen: ⁊ ibi tota no
cte luctatus cum inualuiſſet vocatuʒ
eſt nomen eius iſrael. Tulit ergo iſ † Nu.2c
rael o. ⁊c̄. Augꝰ. Hic poſſedit iſrael ci Deu.2
uitates amorreorum quas bello ſupe/
rauit: quia nō eas anathematiçauit.
Si enim anathematiçaſſet: poſſidere
non poſſet: nec inde ad vſus ſuos ali/
quid vſurparet. Notanduʒ vero quo
modo dicta bella gerebantur. innoxi/
us enim tranſitus negabatur: qui iu/
re humane ſocietatꝭ debebatur: ſed iā
vt deus ſua iuſſa vel promiſſa comple
ret: adiuuit hic iſraelitas quibꝰ amor
reorum terram dari oportebat. Nam
edom cum ſimiliter tranſitum nega/
ret: non pugnauerunt cū illa gente iſ/
raelite: id eſt filij iacob cū filijs eſau:
quia terram illam iſraelitis nō ꝓmiſe
rat: ſed declinauerunt ab eis.
k Iſrael. Qui in chriſto iſrael eſt:
non in carne: ſed in manifeſto videns
habitat in omnibus ciuitatibꝰ amor
reorum: cum in toto orbe terrarum
chriſti eccleſie ꝓpagantur. Sed ⁊ q̄ſqꝫ
noſtruʒ prius fuit ciuitas regis ſeon:
qui interpretatur elatus. Regnabat
enim in nobis ſtulticia: ſuperbia: im/
pietas: ⁊ omnia que ſunt ex parte dia
boli. Sed vbi expugnatus eſt fortis:
⁊ vaſa eius direpta: effecti ſumus ciui
tates iſrael ⁊ hereditas ſanctorum: ſi
tamen excıſa eſt in nobis penitus po/
teſtas que prius dominabatur: et ar/
bor infructuoſa: ⁊ rex elatus: et ſumꝰ
ſub eo qui dicit: Diſcite a me quia mi/ Mat.
tis ſum ⁊ humilis corde. In eſebon et
viculis eiꝰ ⁊c̄. Singillatim ciuitates ſuperbi ⁊ infructuoſi re/
gis enumerat:

Nico. de lyra

a Miſit autem iſrael. Hic ponitur impedimentum ex inua/
ſione amorreorum. ⁊ primo regis ſeon. ſecundo regis og. ibi:
Uerteruntqꝫ ſe. Iſti enim duo reges fuerunt amorrei: vt ha/
betur Ioſue. j. Circa primum ponitur ipſius ſeon debellatio.
ſecundo ſoluitur tacita queſtio. ibi: Urbs eſebon. Circa ꝑmū
dicitur: Miſit autem iſrael nuncios: vt poſſent trāſire pacifice
ad terram ſibi promiſſam. Sequitur: b Qui cōcedere no
luit. Dicunt enim hebrei ꝙ ipſe recipiebat tributum a chana/
neis qui habitabant terram promiſſionis vt impediret tranſi/
tum filiorum iſrael ad eos: ⁊ ideo non ſolum tranſitum prohi/
buit: ſed etiam iuit eis obuiam ad debellandum eos. Et patet
littera vſqꝫ ibi: c Quia forti preſidio tenebantur termini
ammonitarum. Dicit Ra. Sa. ꝙ iſtud forte preſidium erat ꝓ/
hibitio domini ne filij iſrael terram eorum acciperent: ſicut ha
betur Deutero. ij. d Urbs eſebon. Hic reſpondetur taci/
te queſtioni: quia immediate dictum eſt ꝙ iſrael habitauit in
eſebon et viculis eius: et tamen fuit in terra moab. ideo poſſet
aliquis querere quomodo iſrael accepit terram illam cum eſ/
ſet ei prohibitum a domino ne pugnaret contra eos: et ꝙ ni/
hil de terra eoruʒ daretur eis: vt habetur Deutero. ij. ideo ad
hoc reſpondetur hic: quia licet illa terra fuiſſet intra termi/
nos moab: aliquando tamen ſeon rex amorreorum eam ac/
quiſierat iure belli: et ſic iſrael eam licite occupauit: propter
quod hic declaratur quomodo ſeon illam terram acceperat a
filijs moab. cum dr̄: Urbs eſebon fuit ſeon regꝭ amorrei: qui
pugnauit ⁊c̄. Idcirco dicitur in Prouerbio: hoc eſt in canti/
lena facta et diuulgata de victoria quam habuit ſeon contra
filios Moab.

Re gis enumerat: et ꝑcipuam regni eius vrbem eſebon nominat: que interpretat̃ co-
gitatiões. Merito ergo maxima pars regni diabolici ⁊ poteſtas eius plurima in
Mat.15.b cogitationibꝰ regnat: quia de corde ꝓdeunt cogitationes male: homicidia: adul
teria: ⁊ huiuſmodi: que coinquinãt hominẽ. Neceſſario ergo iſta ciuitas igne ex-
Luce.12.f uritur: quem ſaluator venit mittere in terraȝ: ⁊ vult vt accendatur. Iſidorus.
In triceſimanona manſione geritur bellum contra ſe-
on regem amorreorum: et og regem baſan. Seon inter-
2.Cor.11.c pretat̃ tentatio oculorũ. Hic eſt diabolus q̃ transfigu-
rat ſe velut in angelũ lucis: ⁊ p hereſes ⁊ ſciſmata veri-
ſimilia mentit̃: vt incautos fallat: hunc amorrei: id eſt
amaricãtes habent regẽ. Niſi enim quedam ſimulatio
veritatis ꝑcedat: non ſunt hereſes amaricãtes: nec ſciſ
mata in eccl̃ia. Hunc regẽ quiſq; occidit: cuȝ damnat ſi-
mulationẽ: ⁊ diligit veritatem. Og interp̃tatur conclu
ſio. Baſan autem cõfuſio. Id enim diabolꝰ agit vt con-
cludat viam ad deum opponẽdo idola ne credat̃ ĩ chri
ſtum. Concluſio ꝑcedit vt rex: ſequitur confuſio tanq̃
plebs. Qꝛ qui mõ concludunt̃ ne credant in chriſtum:
cum chriſtus apparuerit cõfundent̃. Ideo mãſio hec:
id eſt dibongad interp̃tat̃ fortiter ĩtellecta tentatio: qꝛ
ſi ſuperet̃ ſimulatio que per ſciſma vl' hereſim exacerbat
eccleſiã: ⁊ cõcluſio que per ſacrilegiũ claudit fidei viã:
tentatio intelligit̃: ⁊ intellecta fortiter ſuperatur.
a Seon regis. Seon: id eſt loquentis: qui enĩ ſub dia
bolo agunt tantũ loqui norũt: ſȝ inania loqũt̃: vt po-
1.Cor.4.b te aſtrologi ⁊ aliqui philoſophi. Fideliũ autẽ regnum
q̃d a deo ẽ: nõ in ſermone ſȝ in v̄tute dei. b Moab.
Geñ.19.g Rab. Moab qui ĩterpretat̃ de patre vel aqua paterna:
de inceſtu et ebrietate conceptus: quaſi abſente ⁊ neſciẽ
te patre: ſecularem ſcientiam ſignificat: que auctorẽ ſui
ſenſum habet. Et quia ex dei cõditione generat̃: videt̃
naſci de patre. Sed quia adulter eſt: ⁊ aduerſariꝰ popu-
li dei: de inceſtu ⁊ ſpelũca ⁊ nocte generat̃. Vñ ſm Eſa.
Eſa.16.a In nocte perit. i. in errore ſempiterno. Ar quoq; vrbs
moabitaruȝ: que interpretat̃ aduerſarius: ſignificat ꝙ
Rom.8.b hec ſapientia deo inimica eccleſiaſtico ſermone cõtra ſe
pugnãte: veritat̃ igne cõſumitur: a quo ⁊ habitatores
excelſorum arnon deuorantur. Arnon enĩ maledictio:
vel illuminatio eoꝝ interpretatur. Quia qui confidũt
in eloquentia vel ſapientia humana: que filijs tenebra-
rum videt̃ lucida: corruunt conſumunt̃. c Idcirco
dicitur. Orige. Alia littera. Propter hoc inquit dicẽt
enigmatiſte: Venite in eſebon vt edificetur ⁊ conſtrua-
tur ciuitas ſeon: quoniã ignis ꝓceſſit de eſebon ⁊ flam
ma d̃ ciuitate ſeõ: ⁊ deuorauit vſq; moab ⁊c̃. Seon erat
rex: cuius erat ciuitas eſebon. hic eſt ergo verborum ordo: ac ſi dicant enigmati-
ſte: Venite vt edificetur et conſtruatur eſebon: q̃ fuit ciuitas regis ſeon. Enigma
dicitur ſermo figuratus. Enigmatiſte qui figuraliter loquũtur. hi ſunt lex ⁊ pro
Pſ.77. phete. Vñ: Aperiam in parabolis os meum loquar propoſitiones ab initio. Et
Eſa.29.d Eſa. Erunt inquit v̄ba libri huius ſicut verba libri ſignati. Signatus ẽ liber: qꝛ
figuris ꝑplexus eſt ⁊ enigmatibus inuolutus. Venite in eſebon vt edificetur: ce
cidit prima ſubuerſa ⁊ incenſa: reedificãda eſt alia. Si videas gẽtilem in dedeco-
re vite et in religionis errore: dic ꝙ hic ſit eſebon ciuitas in regno regis ſeon. Re
gnat enim in cogitationibus eius rex infructuoſus et elatus. Ad hũc ſi accedat
iſrael: id eſt eccleſie filius adhibens iacula verbi dei: diſtringens gladium ſpũs
cõtra eum: et deſtruat in eo omnes munitiões gentiliũ dogmatum: et omnes ar-
gumentationes elatorũ igne veritatis exurat: dic quia ſubuerſa eſt eſebon ciui-
tas reg̃ ſeon. Non tñ deſertus relinquit̃. Cum enĩ omnes filij iſrael euerterint in
hominibꝰ malas cogitationes ⁊ impios ſenſus: bonas cogitationes reedificant
et pios ſenſus: doctrinam veritatis inſerũt: religionis ritum: viuẽdi ordinem: et
morum honeſtatẽ. Et tunc vere dicũt iſti enigmatiſte adinuicem. Venite edifice-
mus eſebon: que fuit ciuitas ſeon. Filij enĩ eccleſie: qꝛ leg̃ enigmata ſpiritaliter
Hiere.1.b intelligunt: enigmatiſte dicunt̃. Unde: Ecce cõſtitui te hodie ſuper gentes et re-
gna: eradicare ⁊ ſubuertere: reedificare ⁊ plantare. Subuertit enim eſebon: erã-
dicat cogitationes impuras. Reedificat autẽ et replãtat cogitationes caſtas: vt
efficiatur eſebon non amorreorum ſed filiorũ iſrael. d Ve tibi moab ⁊c̃. Cha-
mos interpretat̃ cõgregans: vel quaſi attrectatio. Dibon abundãter intelligẽs
tentationẽ: vel fluxus eoꝝ. Iophe ſufflans vel ſpirans. Medaba: de ſaltu. Ve er
1.Co.10.b go illis q̃ in ſpiritali moab confidẽtes: cõgregant ſibi theſauros ſecularis ſapiẽ-
tie: et erigunt ſe cõtra potentiã dei quorũ audacia nõ ꝑualebit: ſȝ fugiet et trade-
tur in captiuitatẽ regis ſpiritualiuȝ amorreorũ. Iugum enim ipſorũ diſperiat ab
eſebon vſq; dibon. i. a radice cogitatiõis vſq; ad ꝓfunditatẽ intellectus defluet
ſcientia eoꝝ: laſſiq; ſufflantes vanitates verborũ: et ſpirantes fetidũ odorem pu
tridi ſenſus: in ſaltũ ꝑuenient: vbi non ſũt arbores fructuoſe: ſed beſtie: ꝯtra q̃s
Pſ.73. dicitur: Ne tradas beſtijs animam confitentem tibi. e Iaçer: Id eſt fortitu-
dinem eorum. Fortiſſima ſcȝ hereticorũ dogmata dialectica arte conſtructa.
f Et poſſederunt. Ab errore cõuertendo: et precepta domini docendo: vt de eo-
rum correctione et ꝓfectu celeſtem ſibi patriam acq̃rerent.

Og rex

a ſeon reg̃ amorrei: qui pugnauit
a ſ. de patre vel aqua paterna.
b cõtra regẽ moab et tulit omnem
terraȝ que dicionis illius fuerat
ſ. maledictionẽ vel illuminationẽ eorũ.
c vſq; arnon. Idcirco dicitur in ꝓ-
uerbio: Venite ĩ eſebon: edificet̃ a
et conſtruat̃ ciuitas ſeon. Ignis b
egreſſus ẽ d̃ eſebon: flãma d̃ oppi
do ſeõ: ⁊ deuorauit arnõ moabi-
tarũ: ⁊ habitatores excelſorũ ar-
d nõ. Ve tibi moab periſti popule c d
ſ. congregans
chamos. Dedit filios eiꝰ ĩ fugã: e
et filias in captiuitatẽ regi amor- f
reorũ ſeon. Iugũ ipoꝝ diſpijt ab g h
a ſ. abũdãter itelligens tentationem. ſ. vel fluxus
eſebõ vſq; dibõn: laſſi ꝑuenerũt ĩ i k
eorum. a ſ. ſufflans vel ſpirans.
ſ. de ſaltu.
iophe ⁊ vſq; medaba. Habitauit l
itaq; iſrl' ĩ terra amorrei. Miſitq; m
ſ. lex. ſ. ꝑdicatores.
e moyſes q̃ explorarẽt iaçer. Cuiꝰ n
ſ. conuentus populoꝝ.
f ceperunt viculos et poſſederunt
habitatores. †Verteruntq; ſe et o
ſ. turpitudinis.
aſcẽderunt ꝑ viã baſan: et occur- p

a Venite in eſebon: edificetur ⁊ conſtruã
tur ciuitas regis ſeon. primo enim eam de-
ſtruxit pugnãdo ꝯtra filios moab: ⁊ poſt-
ea eam ſibi reedificauit. b Ignis egreſ
ſus eſt. quia ille ſeon incendit terram ĩ cir-
cũitu pugnando cõ-
tra filios moab.
c Ve tibi moab. qꝛ
deuictus es a ſeon.
d Periſti popule
chamos. nomen eſt
idoli moabitarum.
e Dedi filios eius ĩ
fugam. ſicut victi ſo-
lent fugere quando
poſſunt. f Et fili-
as in captiuitateȝ re
gi amorreoruȝ ſeon.
qꝛ mulieres non poſ
ſunt ita fugere ſicut
viri. ideo facilius ca
piuntur. g Iugũ
ipoꝝ. i. dominiũ mo
abitarũ. h Diſpe
rijt ab eſebon vſq; di
bon. per hoc oſtendi
tur ꝙ ſeon non occu-
pauit totam terrã eo
rum ſed partem.
i Laſſi. ex bello ⁊ fu
ga. k Peruene- G
runt in iophe et vſq;
medaba. Nomia ſũt
ciuitatũ q̃ eis reman
ſerunt et ad q̃s con
fugerũt. l Habi-
tauitq; iſrael in terra
amorrei. Hec ẽ cõclu
ſio ad oſtendendũ ꝙ
iſrl' non fecit cõtra ꝓ- † Deu.5.e et.29.b
ceptũ dñi: occupãdo
terrã moabitarũ ſeu
amorreoruȝ: q̃d erat
eis licitũ. m Miſit
itaq; moyſes viros q̃
explorarent iaçer. que erat ciuitas ſeon ĩ q̃
remãſerant aliqui bellatores ad cuſtodien
dum. n Cuiꝰ ceperũt viculos ⁊ poſſede
runt habitatores. iſti enĩ exploratores miſ
ſi a moyſe ne viderent̃ ſimiles illis q̃s mi-
ſerat de cadeſbarne q̃ in reditu ſuo terrue-
rũt populũ: vt dictũ ẽ ſupra. xiij. ca. nolue-
rũt reuerti donec cepiſſent loca ad que ex-
ploranda miſſi fuerant. o Verteruntq;
ſe. Hic ponit̃ impedimentũ ex inuaſiõe og.
cum dicit̃: p Et occurrit eis og rex ba-
ſan ⁊c̃. ne timeas eũ. Erat enĩ valde fortis
et robuſtus: qꝛ gigas valde magnus ⁊ ha
bebat populũ forteȝ. ideo dixit dñs moyſi
vt nõ timeret: aſſecurãs eum de victoria. ⁊
patet l̃ra. De magnitudine v̄o ⁊ fortitudi-
ne regis og dicit̃ in quodã libro: q̃ apd̃ iu
deos dicit̃ liber benedictionũ vel benedi-
ctiones: ꝙ cũ og audiſſet ꝙ caſtra filioruȝ
iſrael occupabant tria terre miliaria iuit ⁊
eradicauit vnũ mõtẽ tantũ ſpaciũ occupã-
tem: ⁊ poſuit ſuper caput ſuum vt ꝓijceret
ſuper caſtra iſrl'. ſed deus immiſit formicas
que ꝑforauerunt montẽ illum: et ſic per fo
ramen illud: mons ille deſcendit v̄ſus col
lum eius: et cum vellet ſe expedire de mon
te illo creuerũt dentes eius ⁊ intrauerunt
foramina mõtis: ita ꝙ non potuit illũ mõ-
tem d̃ capite ſuo amouere: et ad hoc ibidẽ
inducit̃ auctoritas. pſal. iij. falſificata tñ.
Dentes impioꝝ confregiſti. gloſa: Non di
cas ſirabata. i. cõfregiſti: ſed ſirabeta. i. ac-
creuiſti. ⁊ ibidem ſubdit̃: ꝙ moyſes habe-

x bat decẽ

b a Og rex baſan ꝛc. Oꝛige. Ad og regē baſan nec legatos mittere dignāꝛ: nec petere ab eo vt trāſeāt per terrā eiꝰ: ſꝫ ſtatim cum eo pugnant: ꝛ ſuperant eū et populū eius. Baſan interpꝛetaꝛ turpitudo. Merito ergo nec legati mittunꝛ ad iſtā gentē: nec trāſitus petitur ꝑ terram eius. Nullus enī nobis trāſitus vel acceſſus debet eſſe ad turpitudinē: ſꝫ ab initio ſtatim expugnāda ꝛ omnino cauenda eſt. Og autē interpꝛetaꝛ cōcluſio: q̄ figurā tenet oīm carnalium ꝛ materialium rerū: quaꝝ deſiderio detēta anima excluditur a deo: contra quos ita bellum p̄cipitur gerendū: vt non relinquatur in eo viuēs. Nullū ergo opoꝛtet relinqui a filijs iſrael in regno turpitudinis ꝛ dedecoꝛis viuentem. Decet iſraelicā virtutem reſecare turpia: ꝛ pia reedificare et honeſta. De regno aūt ſeon nō ē ſcriptuꝫ: vt nullus viuus relinquaꝛ: nec de regno moab. Foꝛte enī ex illis aliquibꝰ indigemꝰ ꝓ vite huius exercitijs ꝛ agonibꝰ: alioq̄n debuimus ex hoc mūdo exiſſe. De baſan ꝟo. i. turpitudīe nullo penitꝰ indigemꝰ: exc uti
A enda omnia ſūt opa turpitudinis. In nullo enim poteſt honeſtuꝫ eſſe quod turpe eſt. Vidēs aūt

ſ interclusio.

a rit eis og rex baſan cuꝫ omni populo ſuo pugnaturꝰ in edrai. Dixitq; dn̄s ad moyſen. Ne timeas eum q: in manu tua tradidi illuꝫ ꝛ omnē populū ac terrā eius: faciesq; illi ſic feciſti ſeon regi amoꝛreoꝛū habitatoꝛi eſebon. Percuſſerūt igitur ꝛ hūc cum filijs ſuis: vniuerſumq; populum eius vſq; ad internitionem: ꝛ poſſederunt terrā illius.

Ca. XXII

P-Rofectiq; caſtrametati ſunt i campeſtribus moab: vbi trans ioꝛdanem a

In ca. xxj. vbi dr̄ in poſtil. Fecit ḡ moyſes ſerpentē eneū ꝛc.

Additio.

Licet multis modis deꝰ potuiſſet ſanare ꝑcuſſos ab ignitis ſerpentibꝰ q̄ꝫ ꝑ aſpectum ſerpētis enei: tñ h̄ modus in h̄ loco videtur valde cōueniēs ex duobꝰ. Primo ex coꝛreſpōdētia ad pctm̄. Peccauerant enī in hoc ꝙ ex cibo optimo et ſuauiſſimo de q̄ naturaliter debuiſſent cū gaudio refici: nauſeabat tñ coꝛū aīa de illo: qđ ē ꝯtra cōmunē curſū nature. vñ dicunt: Nauſeat aīa noſtra ſuꝑ cibo iſto leuiſſimo. Et ideo deꝰ ꝑ oppoſitū ꝑcuſſos a ſerpentibꝰ ignitis: q̄ cōmuniter debuiſſent ledi ab intuitu eoꝝ: ꝓut tradunt medici de his q̄ a cauſe rabiem patiētē moꝛdēꝛ: h̄ ꝯtra curſū nature deꝰ diſpoſuit vt ꝑ aſpectū ſerpentis curarentur. Scđo ex coꝛreſpōdentia ad figuratū. Conſtat enī ꝙ q̄dā audiētes doctrinā xp̄i: q̄ erat cibus aīe ſuauiſſimus: nauſeabat aīa coꝝ. vñ dicebāt Joh. vj. Durus eſt hic ſermo. quoꝝ multi fuerūt a ſerpentibꝰ ignitis ꝑcuſſi. ſ. a tentationibus diabolicis: ſꝫ fecit deꝰ exaltari ſerpentē. ſ. xp̄m in ſilitudinē carnis peccati i cruce pēdentis: quē fideliter intuētes: etiam ſi ex moꝛſibꝰ diaboli fuiſſent leſi ſanarenꝛ: ꝓut in euāgelio Joh. legiꝛ. et iſte ſenſus lꝫ ꝑtineat ad figurā: reducit tñ ad ſenſū litteraleꝫ inq̄ꝫtum reddit rōnem littere ꝓut ſupꝛa in q̄ſtione ante pꝛincipiū Gen. de ſenſu litterali poſita fuit oſtenſum.

Ca. XXII

P Rofectiq;. Hic cōſequenter poniꝛ impedimentū ꝑpetratū ꝑ balaā ad ſuggeſtionē regis moabitaꝝ. Et q: in ſequentibꝰ balaā diciꝛ magus ꝛ ariolus: ꝛ tñ eius pꝛophetie tanq̄ꝫ vere habenꝛ in auctoꝛitate. ideo videndū ē ſi fuerint a deo vel demone. ꝛ de ꝟitate ipaꝝ. Circa pꝛimū ſciendū ꝙ ꝓpheta diciꝛ q̄ſi ꝓcul fans: q: denūciat illa q̄ ſunt ꝓcul ab humana cognitiōe ſm viā nature: nūc aūt ita ē ꝙ quāto aliq̄s eſt ſubtilioꝛis itellectꝰ tāto eius cognitio ſe extēdit ad altioꝛa: ad q̄ nō pōt attingere cognitio intellectꝰ magis rudis: qui nō pōt cape niſi ſenſibilia ꝛ groſſa. ꝛ ſi hoc ē verū in diuerſis itellectibus eiuſdē ſpeciei: multo plus ē verū in intellectibꝰ diuerſarum ſpecierū: cuiuſmodi ſūt intellectꝰ angelicus ꝛ humanꝰ. ꝛ ideo cum angelus ſit ſublimioꝛis ꝛ altioꝛis nature eiꝰ cognitio ad multa ſe extēdit ad que nō pōt humana cognitio attingere: naturalia aūt in demonibꝰ remanſerūt itegra. ꝛ ıđo coꝝ cognitio naturalis ad plura ſe extēdit q̄ꝫ humana. Cognitio aūt bonoꝝ angeloꝝ adhuc ad plura ſe extēdit inq̄ꝫtum ſunt illuminati lumine gratie ꝛ diuinis reuelationibꝰ. Patet igiꝛ ꝙ demones a deo ꝑmiſſi poſſunt hoībꝰ aliquas ꝟitates reuelare eis incognitas: tū q: demonuꝫ cognitio naturalis ad plura ſe extēdit q̄ꝫ humana: vt dictuꝫ ē: tū q: ſm Aug. ij. ſuꝑ Gen. ad lrām plura de ſuꝑnaturalibꝰ veritatibꝰ a ſanctis angelis aliq̄n demonibꝰ reuelanꝛ: q̄s poſſūt vlteriꝰ hoībꝰ reuelare a deo ꝑmiſſi. cū igiꝛ reuelatio fit hoībꝰ ꝑ demones: tales dicūꝛ ꝓphete demonū: cū aūt fit a deo imediate: vel mediātibꝰ angelis ſāctis dicūꝛ ꝓphete dei. Conſiderādū etiā ꝙ talis reuelatio differt a p̄cedenti: non ſolū q̄ꝫtū ad cauſā reuelantē vt dictū eſt: ſ; etiā q̄ꝫtū ad foꝛmā reuelatiōis: q: reuelatio facta a deo ꝛ angelis ſāctis nullā falſitatē ꝯtinet: ſ; illa q̄ fit a demonibus frequēter habet admixtā falſitatem: q: ſm ꝙ diciꝛ Joh. viij. Ipe demon mēdax ē ꝛ pater mēdacij. ꝛ ideo lꝫ aliq̄n reuelet hoībꝰ aliquas ꝟitates: hoc facit vt efficatiꝰ decipiat: vt ex pluribus veritatibꝰ ab eo p̄dictis poſtea ſibi credatur in falſitate: ſm ꝙ dr̄ in collatiōibꝰ patrū Coll. ij. abbatis moyſi: ꝙ demon i ſpecie angeli boni cuidā fratri frequēter apparuit: ꝛ multas veritates ſibi dixit: ꝛ q̄n vidit illū fratrē bene inclinatū ad credendū ſibi: tūc ei ꝑſuaſit vt circūcidereꝛ: ꝛ ꝙ aliter nō poterat ſaluari. Sciendū etiā ꝙ reuelatio veritatis q̄ fit a deo et angelis bonis: nō ſolū fit hoībꝰ bonis: ſ; etiā aliq̄n malis: vt pꝫ ꝑ verbuꝫ ſaluatoꝛis. Matth. vij. Multi dicēt mihi in illa die: Dñe: nōne i noīe tuo ꝓphetauimꝰ ꝛc. et ſubdiꝛ: Et reſpōdebo illis: nūq̄ꝫ noui vos ꝛc. Hoc etiā pꝫ ꝑ illud qđ habetur. iij. Reg. xiij. de ꝓpheta idoloꝝum qui ſeduxit ꝓphetam dñi: ꝛ poſtea facta eſt ſibi reuelatio a deo de moꝛte illius ꝓphete dñi: eo ꝙ nō obedierat voci eius. pꝛophetia enim reſpicit actum intelligendi: charitas autē que facit hominē bonum eſt actus volūtatiſ: q̄ p̄cediꝛ ab actu intelligēdi: pꝛius autē pōt eē ſine poſterioꝛi:

ꝛ ideo reue.

Nico. de lyra

bat decē cubitos altitudinis ſm mēſurā tabulaꝝ tabernaculi: vt hr̄ Exo. xxvj. Tenebat etiā ſecurim cuiꝰ manubꝛiū habebat decē cubitos in lōgitudīe: ꝛ cū viderat og mōte irretitum cucurrit ad eū et ſaltauit in altum ꝑ decem cubitos: ꝛ ſic attigit ad cauillā pedis eiꝰ ꝛ ꝓiecit ad terraꝫ. ſ; q: hoc eſt ita abſurdum ꝙ non indiget alia impꝛobatione. ideo hoc poſui in hoc loco vt videaꝛ quāta cecitas eſt in iudeis qui credunt hoc eſſe verum ad lrām: q: nec Ra. Sa. qui fuit maximus doctoꝛ apud eos: nec alij doctoꝛes huius dicti aſſignāt aliū itellectum parabolicū vel myſticum.

Ca. XXI

Moꝛaliter.

a† Quod cū audiſſet chananeus rex arad. Arad interpꝛetatur deſcēdens. ideo ꝑ arad intelligiꝛ diabolus rex inferni: q̄ vidēs fideles ꝑ filios iſrael ſignificatos ad terram viuentiū anhelare nititur eos impedire ꝛ aliquādo debellat eos et depꝛedaꝛ ſicut rex arad victoꝛ exiſtēs duxit ex iſrael pꝛedā. ſed quoniā varius eſt euētus belli nō debēt fideles ex hoc deſperare. ſed cum dei adiutoꝛio foꝛtius vires reſumere. qđ notaꝛ cū diciꝛ: d† At iſrael voto ſe obligans. Eſt enī votum ꝓmiſſio deo facta de melioꝛi bono. ꝛ ſic triūphant de diabolo. b† Et tedere cepit populū itineris ꝛ laboꝛis ꝛc. Iſti figurāt accidioſos generaliter ex opis boni laboꝛe fractos ꝛ ſpecialiter paupes religioſos ex defectu victus ꝛ veſtitus iniuſte murmurantes ꝯtra ſuos ſuꝑioꝛes emendare nō potētes maxime cum in religionis ingreſſu oꝛdinis grauia diligēter eis fueriꝛ explicata. n† Quobꝛem miſit dominꝰ ſuꝑ populū ignitos ſerpentes. ꝑ quos ſignificanꝛ demones quos dominꝰ ꝑmittit tales murmuratoꝛes inuadere et ignē cōcupiſcentie foꝛtius in eis accēdere: ꝓpter qđ debēt penitentiā agere: recognoſcere culpaꝫ ꝛ veniam implorare. † Et tūc ꝑ aſpectum ſerpentis enei ſananꝛ: id eſt ꝑ aſpectū xp̄i paſſi fide vera: ſicut enī ſerpēs eneꝰ ſimilis fuit animali venenoſo: tñ nihil habuit de veneno. ſic xp̄s habuit carnem ſimilē peccatrici: nihil tñ habuit de veneno peccati. ideo diciꝛ Joh. iij. Sicut exaltauit moyſes ſerpentem in heremo ita exaltari opoꝛtet filiū hominis: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat ſed habeat vitam eternā. g† Ex eo loco apparuit puteꝰ. ꝑ quē ſignificaꝛ ſacra ſcriptura vbi hauriꝛ ſalutaris ſapiētia. de quo diciꝛ Job. iiij. puteus altus eſt. nam intellectꝰ ſacre ſcripture ꝓfunditatis eſt magne. ıđo ſubditur: e† Quē foderunt pꝛincipes: id eſt apoſtoli aliiq; doctoꝛes ad aperiendū eius intellectū litteralē ꝛ myſticū cū dei adiutoꝛio fideliter laboꝛātes. a† Miſit autē iſrael nuncios ad ſeon. ab iſto loco vſq; ad finē huiꝰ capituli agiꝛ de regibꝰ ſeon et og nitentibꝰ impedire filios iſrl̄ a tranſitu vſq; ad terram ſibi ꝓmiſſam ꝑ quos deſignanꝛ demones ꝛ homīes mali: q̄ nitunꝛ impedire bonos in ꝓceſſu virtutis. ſed ſicut ſeon et og a filijs iſrael fuerūt debellati: ſic demones ꝛ mali homines cū dei adiutoꝛio a bonis ſuꝑanꝛ: et ſic ꝑ iter ſuū ꝓ̄diunꝛ. pſ. lxxxiij. Ibūt de ꝟtute i ꝟtutē: videbiꝛ deꝰ deoꝝ in ſion.

In ca. xxj.

B a Uidens autem balach. Aug⁹. Qḋ dicit ſcriptura poſtq̃ Ca.XXII
vicit iſrael amorreos: ⁊ poſſedit oēs ciuitates eorū miſiſſe legatos balach
regem moabitarum ad conducendū balaam qui malediceret populū iſrl'.
ſatis oſtendit non omnes moabitas veniſſe in conditionē ſeon reg' amor/
reorum: qñ eos bello ſupauit. Siqdē remāſit gens moabitarū vſq; ad illḋ
tēpus vbi regnaret balach rex moab. Or vo mo/
ab dixit ſenioribus madian.i. moabite ſenioribus
madianitarū: Nunc ablinget ſynagoga hec oēs
qui in circūitu noſtro ſunt. Non vna gens erat: ſʒ
vicini ad vicinos dixerunt ꝙ pariter cauendū eēt.
Moab eñ fuit filius loth. Madian filius abrae de
chetura: non vo vna gens erat ſed due vicine.
b Miſit ergo nun. ⁊c. Orige. Bellum tibi iminet
rex balach: oportet te arma ⁊ exercituʒ pparare: ⁊
armis inſtructum occurrere. Tu vo mittis ad ba/
laam diuinū munera multa: et pmittis maiora di/
cens: Ueni: maledic populuʒ qui exijt de egypto.
Balaam vo refert hoc ad deum: ⁊ venire phibe/
tur. Rex item mittit legatos: et ſpem omnē ponit ī
balaam: vt in populū p telis iaculetur maledicta:
Si forte verbis ſuperet populus: quem regis exer
citus ſuperare non poterat. Quid hec hiſtoria cō/
ſequentie vel conſilij habet? Quis regū aliquādo
imminente ſibi plio omiſſis armis ad diuini ⁊ aru/
ſpicis verba confugit? Primo ergo fatendum ē in
quibuſdam plus valere verba q̃ corpora. Qḋ eñi
exercitus nequit efficere: hoc verbis efficitur: nec
dico ſanctis verbis vel dei verbis: ſed quibuſdaʒ
verbis que inter hoīes habent: que quomodo no/
minē neſcio. Sūt tamē inutili arte compoſita: cui⁹
Exo.7.b vocabulū ſit quod cuiq; placuerit. Erant ī egypto
incātatores et magi. Quis hoīm poteſt fortitudīe
corporis virgā mutare in ſerpentē? vel aquā in ſā/
guinem? qḋ illi fecerunt. Fecerat eñi moyſes ſʒ pri
mus. Sed quia ſciebat rex egypti hec quadaʒ arte fieri verborum: que ha
betur inter homines: putauit hoc moyſen non dei virtute ſed magica arte
feciſſe: ⁊ virtute dei factū ſimulaſſe. Conuocat cōtinuo egyptiorū incantato/
res ⁊ magos: qui inter eū qui virtute dei operabat: ⁊ eos qui demones in/
uocabant facit eſſe certamen: efficit ſimiliter ꝯtraria virtus: ſed ſerpēs per
dei virtutem factus abſorbuit alios. Nō eñi potuit virt⁹ demoniaca malū
quod ex bono fecerat reſtituere in bonum. Potuit ex virga facere ſerpētē:
ſed non virgā reddere ex ſerpente. Ideo cōſumuntur omnes ab ea: que dei
virtute cōuerſa fuerat in ſerpentē: ⁊ per virtutem diuinaʒ nature ſue reddi
tur: vt nature deum fateretur: verterūt incantatores egyptioruʒ aquam in
ſanguinē: ſed non potuerunt ſanguinem vertere in aquaʒ. Dei aūt virtus
non aquā: ſed totum fluuiū vertit in ſanguinem: ⁊ orāte moyſe nature ſue
reddit. Produxerūt magi ſcyniphes: ſed nō potuerūt eas repellere. Moy
ſes autē produxit ⁊ reſtituit. Cōtraria aūt virtus male aliquid facere pōt:
ſed reſtituere in integrū non poteſt. Sunt autem magorum differentie: alij
enim plus valent: alij minus. Balaam famoſus erat in arte magica: ⁊ ī car
minibus potens. Non enim habebat poteſtatē vel artem verborū ad bene
dicendum: ſed ad maledicendū. Demones enim ad maledicendū inuitan/
tur: non ad benedicendū. Quaſi ergo expertus in talibus in oriente erat
opinatiſſimus. Aliter eñi nō preſumpſiſſet rex hoc poſſe fieri ſermonibus:
quod ferro ⁊ acie vix compleretur. Certus ergo ⁊ frequēter expertus omiſ
ſis bellicis inſtrumētis: mittit ad eū dicens: Ecce populus exijt de egypto
⁊ cooperuit faciem terre ⁊c. Uidetur etiam rex audiſſe quia filij iſrael ſolēt
hoſtes vincere oratione: non armis: non tam ferro q̃ pcibus. Nulla enim
Exo.14.b iſrael contra pharaonē arma cōmouet: ſed dictuʒ ē ei: Dominus pugnabit
Ibidē.17.c p vobis: ⁊ vos tacebitis. Cōtra amalechitas quoq; non tātū vis armoꝝ:
Ibi.15.b quantū moyſi valuit oratio: hec audierat rex moab. Scriptū eſt enim: Au/
dierūt gētes ⁊ irate ſunt: dolores comprehenderūt habitatores philiſtijm.
Tunc feſtinauerūt duces edom: ⁊ principes moabitaꝝ ⁊c. Cogitauit ergo
apud ſemetipm dicens: Quia orationib⁹ huius populi arma nulla poſſūt
conferri: ideo mihi preces requirēde ſunt: que poſſunt ſupare oratiōes iſto
Nu.22.a rum. Scriptū ē ergo: Et dixit moab ad ſeniores madian: Nūc ablinget ſy/
nagoga hec omnes qui in circūitu noſtro ſunt: ſicut ablingit vitul⁹ herbā
campi. Quia ſicut vitulus abrumpit ore herbā campi: ⁊ lingua tanq̃ falce
ſecat quecūq; inuenit: ita populus ore et labijs pugnat: ⁊ in verbis habet
arma. Mittit ergo balach ad balaam vt opponat verba verbis: ⁊ pces p/
cibus. nec mireris ſi eſt in arte magica tale quid. Eſſe enim hanc artē deſi/
gnat ſcriptura: vt eā phibeat: ſicut demones eſſe ſignificat: ſed coli vetat:
quia magorū magiſtri ſunt ſpūs maligni. Nullus enim ſanctorū ſpirituuʒ
obtemperat mago. Non pōt inuocare magus michael vel raphael vel ga/
briel. Minus ergo poteſt inuocare patrem vel filium vel ſpiritūſanctum.
Nos ſoli accipimus poteſtatē hanc. Qui autē ſpūſſancti particeps effect⁹
eſt: inmundos ſpiritus inuocare non debet: ne fugiat ab eo ſpirituſſanctus.
Magi ſunt qui inuocant beelzebub. Hoc ſciebat popul⁹ qui cōtra dominū
ꝯmentiēs ait:

a hiericho ſita ē. †Uidēs āt balach a
filius ſephor oīa que fecerat iſra/
el amorreo: ⁊ ꝙ ptimuiſſent eum b
moabite: ⁊ impetuʒ eius ferre nō c
poſſēt: dixit ad maioreſ natu ma d
dian: Ita delebit hic popul⁹ om/
nes qui in noſtris finibus cōmo
ſ pdicator.
rātur quō ſolet bos herbas vſq;
ad radices carpere. Ipe aūt erat e f
b rex eo tēpore ī moab† Miſit ergo g
nūcios ad balaaʒ filiū beor ario/
lum qui habitabat ſuper flumen
terre filioꝝ ammon: vt vocarent
eum et dicerēt: Ecce egreſſus eſt
popul⁹ ex egypto q̇ operuit ſup/
ficiem terre ſedens cōtra me: Ue h
ni ergo et maledic populo huic q̇

et ideo reuelatio pphetica pōt eſſe ſine charitate:
⁊ aliquando fit vt dictū eſt: ⁊ hoc cedit ad cōmē/
dationē veritatis reuelate: vt talis veritas teſti/
moniū habeat etiam ab aduerſarijs veritatis et
ad bonum aliorum. Deſcēdamus igitur ad ppo
ſitum: dicendo ꝙ balaaʒ
fuit ppheta demonuʒ: q2
fuit ariol⁹ ⁊ magus que/ †
rens reuelationes a de/ Ioſ.24.b
monib⁹. Fuit etiā pphe
ta domini modo pdicto
inq̃tuʒ alique veritates
fuert ſibi reuelate a deo:
lʒ ab ipo non quereret: ſʒ
virtute diuina fuit demō
phibitus dare ſibi reſpō
ſū a quo querebat: et ſūt
ſibi reuelate veritates a
deo ⁊ cōpulſus eſt pnū/
ciare qḋ nolebat: videlʒ
ſanctitatē ⁊ pſperitatem * Mich.6.b
populi iſrael: cum tamen
cōtrariuʒ deſideraret: vt
patebit: ⁊ hoc factum eſt
ad cōmēdationem popu
li iſrael. et ad terrorē ad/
uerſariorū: ⁊ ad gloriam B
dei pncipaliter: qui erat
ductor illi⁹ populi et ad
ſalutem gentium: que ex
pphetijs balaam mote
ſunt poſtea ad querēduʒ
chriſtū natū: vt habetur
Matth.ij. ⁊ ppter hec ⁊
ſimilia eius pphetie ſcripte ſunt in canonica ſcri
ptura. His plibatis deſcendendū eſt ad litteraʒ
cum dicit: Profectiq; ⁊c. vbi primo ponit ipius
balaam vocatio. ſcḋo cōtra populum iſrael eius
iniqua cōſultatio. ca.xxv. Circa primū deſcribit
balaam ad maledicendū vocatus. ſcḋo ad male/
dicendum conatus. ca.xxiij. tertio ad benedicen
dum coactus. ca.xxiiij. Circa primū pmittitur
ipius balaam vocatio ſine effectu. ſcḋo cum effe/
ctu. ibi: Rurſū ille. Circa primū pmo ponit ipi⁹
balach petitio. ſcḋo ipi⁹ balaā reſpōſio. ibi: Cum
q; veniſſent. Circa pmū pmittit cauſa petitiōis.
cum dr: a Uidens aūt balach ⁊c. amorreo.i.
ſeon ⁊ og ⁊ populis eorū quos iterfecerat iſrael:
lʒ eſſent fortiſſimi. b Et ꝙ pti. cum moa. non
audētes inuadere eos ſicut fecerāt duo reges p/
dicti. c Et ipetū ei⁹ fer. nō poſſent. In hebreo
habet: Et abominatus eſt moab filios iſrael: id
eſt odiebat. ⁊ ex hoc ꝯſidebat balach ꝙ moabite
cum eo impedirēt filios iſrael: ⁊ hec videt verior
lra: q2 filij iſrl' nō fecerāt impetū ꝯtra moabitas:
cū eſſet eis phibitū a dño: vt habet Deutero.ij.
vbi dicit: Nō pugnes ꝯtra moabitas ⁊c.
d Dixit ad maiores natu madian. Erat eñi ba/
lach de pplo illo nat⁹ vt dicit Ra.Sa. ⁊ etiā alij.
Nec eſt idē popul⁹ cum moabitis: q2 moabite de
ſcenderūt de loth: ⁊ madianite de abraam p ma/
dian: q̇ fuit fili⁹ cethure. e Ipe aūt.ſ.balach.
f Erat eo tpe ⁊c. per hoc eñi qḋ dicit: eo tpe: de
ſignat ꝙ non erat rex naturalis vel ex pgenie il
lius terre: ſʒ ex accidenti vtpote quia ſubiecerat
ſibi vnā ptem illius terre: ſicut ſeon ſubiecerat ſi
bi aliā: vt dictuʒ eſt ca. pce. Uel forte q2 moabite
fugientes de prelio ſeon ſubiecerāt ſe ipi balach
reddēdo ei tributū: vt iuuaret eos ꝯtra ſeon vel
ꝯtra filios iſrl' de quib⁹ timebant vt dictum eſt.
g Miſit ergo nūcios. Hic ponit ipa petitio ba/
lach p nuncios ſuos cuʒ ſubdit: h Ueni igit
⁊ maledic pplo huic ⁊c. vt p maledictionē tuam
eius virtus debilitet. Dicūt etiaʒ hic aliq̇ hebrei
ꝙ balach audierat de populo iſrl' ꝙ plus vince/
bat vbis ⁊ precibus q̃ armis vt dictuʒ eſt Exo.
xvij. de victoria ꝯtra amalech. ⁊ ideo vocauit ba
laam vt maledicendo iſrl'. vba vbis opponeret.

 Noui eñi

G mentiens ait: In beelzebub principe demonioꝝ eijcit demonia. Salua/
Mat.12.b tor autem ſciens verum eſſe ꝙ beelzebub princeps ſit demonioꝝ: in hoc
non arguit mendacij. ſed reſpondit: Si ego in beelzebub eijcio demonia
filij veſtri in quo eijciunt? Conſtat ergo quoſdā demones eſſe malos: qui
innocati a magis aſſunt eis ad malū: non ad bonū: parati ſunt aūt ma
lefacere: bene autē facere neſciunt. Hi ergo arte
quadam: ⁊ cōpoſitione verboꝝ in amicitias ceſ/
ſerunt balaam. de quoꝝ amicitijs magnus fru/
ctus apud homies videbat̄. Mittit ergo rex ad
eum dicens: Ueni huc: ⁊ maledic mihi populū
hunc ⁊c̄. a Si quo modo poſſim. Videt̄ non
ex integro confidere in balaam: fama virtutum
que in populo dei facte ſūt ꝑterritus. b No/
ui ꝙ bn̄dictus ſit. Orige. Non credo eū ſcire ꝙ
quibuſcūq; benedixiſſet balaam: bn̄dicti eſſent:
ſed adulandi gratia hec dicere: vt artem eius ex
tollens promptiorē ſibi faceret. Ars eni magica
neſcit bn̄dicere: nec demones. Scit benedicere
iſaac ⁊ iacob ⁊ omnes ſācti: Im'pioꝝ nullus
bn̄dicere nouit. c Diuinatiōis preciū. Alij:
diuinacula ī artibus: quas curioſitas humana
compoſuit. Sunt quedā que ſcriptura diuinacu
la nominauit. Gentilis autē cōſuetudo vel tripo
das vel cortinas vl' huiuſmodi vocabulis appel
lat: que quaſi ad hoc cōſecrata moueri ab eis et
ꝯtractari ſolent. Sed diuīa ſcriptura ephot ver
naculo ſermone nominat in ꝓphetis: qd̄ tradūt
C eſſe indumentū ꝓphetantiū. Aliud tn̄ in diuina
I.23.d ſcriptura ꝓphetia: aliud diuinatio. Ait eni non
erit auguratio in iacob neq; diuinatio in iſrael.
Abdicatur ergo penitus diuinatio: ope enim ⁊
miniſterio demonū impletur. Igit̄ balaam acce
ptis diuinaculis: cū ſolerent ad ſe demones ve/
nire fugatos videt: ⁊ deū adeſſe: quē ideo dicit
ſe interrogare: q2 conſuetos ſibi parere non vi/
det. Venit ergo deus ad balaā: nō q2 ſit dignꝰ:
ſed vt fugentur illi qui ad maledicendū ⁊ male/
faciendū adeſſe cōſueuerant: hinc eni ꝓuidebat
deus populo ſuo. d Venit deus ⁊c̄. Non di/
citur vtrū in ſomnis hoc factū ſit: Quis ꝑ noctē
factum eſſe conſtet. Poſtea enim dicit ſcriptu/
ra: Exurgens balaam ma. ⁊c̄. Nemo gloriet̄ ſi
ſibi deus loquit̄. Nouit eni quomodo loquēdū
ſit cum talibus: cum loquatur etiā cū reprobis.
Qui ⁊ cum per angelos loquitur: ipſe loquitur.
Orige. Venit deꝰ ⁊ ait ad eum ⁊c̄. Pōt obijci.
Inuocet lz demones balaam: maledicat pplō: inuocati demones faciāt
qd̄ poſſunt: Nunqd non pōt deus defendere populū a demonibꝰ vimq;
eoꝝ compeſcere? Quid opus erat vt veniret ad balaam: ꝓhiberet de
mones: ne vel tētarent ledere populū? Licet ergo nō omnia que poſſūt
occurrere: ꝓferenda ſint. dicemus tamē q2 nō vult eos ante tempus dā/
nare. Sciunt eni ⁊ ipſi quia tempus eoꝝ hoc p̄ſens ſeculum cōtinet. Un/
Mat.8.d de: Veniſti ante tēpus torquere nos. Ideo diabolū nō remouit a p̄ncipa
tu huius ſeculi: quia opera eius neceſſaria ſunt ad ꝑfectionem eoꝝ qui
coronandi ſunt. Sic et reliquos demones nō vult ante tempus a ꝓpoſi/
ti ſui intentiōe violēter abſtrahere. Ideo non ꝑmittit eos ꝑ balaam in/
uocari: ne forte inuocati deſtruant̄ ante tempus: ⁊ deo defendente popu
lum perimerent̄. Aliud eſt eni ſi expectat demon a deo aliquē tentandū:
ſicut iob: ⁊ certa diſtinctiōe poteſtatē accipiat: ⁊ dicatur ei: do tibi om̄ia
eius in poteſtate: ſed ipm̄ nō contingas. Aliud ſi mago exigente ⁊ adiu/
ramentis qbuſdā extorquēte: demones ſine vlla obſeruatiōe deſeuiāt.
In quo ſi eis libertas ſeruetur arbitrij: populū dei perdēt: ſi auferatur:
hoc erit deo damnaſſe creaturam rationalē: ⁊ ante tempus intuliſſe iudi
cium: ⁊ impendiſſe omnibꝰ qui contra eos certantes poterant coronari.
Si eni demonibus auferatur libertas aibitrij: nullꝰ impugnabit athle/
tas xp̄i: ⁊ nullum certamen erit: nullum p̄miū: nulla victoria. Sic ergo
agit deus: vt populꝰ adhuc rudis: et qui nuꝑ abſtrahi cepat a cultu de/
monū: demonibꝰ nō tradat̄: ⁊ inuocāti mago reſpōſa nō deferāt̄: ⁊ genꝰ
demonū arbitrij ꝑtāte nudet̄. ideo ꝓuenit deꝰ: ⁊ balaā īuocare demōes
ꝓhibet: ſi tn̄ a cupiditate ceſſaſſet. Sz quia ꝑſiſtit in deſiderio pecunie in
dulgēs ꝑtāti arbitrij ire ꝑmittit: verbū tn̄ ſuū inijcit in os eiꝰ ꝓhibendo
maledictionē fieri ꝑ demones: vt bn̄dictionibꝰ locum daret ⁊ ꝓ maledi/
ctis ꝓferre facit bn̄dictiōes ⁊ ꝓphetias: que edificant etiā reliqs gētes.
Si eni ꝓphetie eiꝰ a moyſe ſcripte ſūt: quāto magis ab his q̄ cū eo habi/
tabāt in meſopotamia: apud qs tāq; diſcipulos huiꝰ artis magnificꝰ ha/
bebat̄. Ex illo fertur magoꝝ genus ⁊ inſtitutio ī partibꝰ oriētis vigere.
Qui ſcripta habētes omnia q̄ balaam ꝓphetauerat: h' iter cetera habe/
I.24.c bant. Quia orietur ſtella ex iacob: ⁊ exurget homo ex iſrl'. Ido magi nato
dn̄o: agnouerūt

a fortior me ē: ſi quo modo poſſim
ꝑcutere ⁊ eijcere eū de terrā mea.
b Noui eni ꝙ bn̄dictꝰ ſit cui bene/ a
dixeris: ⁊ maledictus in quē ma/ b
ledicta congeſſeris. Perrexerunt
ſeniores moab: et maiores natu
a ſ Lxx. diuinationes ꝑciū. ſ. diuinationis.
c madian: habentes diuinationis c
precium in manibus. Cunq; ve/ d
niſſent ad balaam ⁊ narraſſent ei
omnia verba balach: ille reſpon/ e
dit: Manete hic nocte: et reſpon f
debo quicquid mihi dixerit do/
minus. Manētibus autem illis
d apud balaam venit deus: ⁊ dixit g
ad eum: Quid ſibi volunt homi/ h
nes iſti apud te? Reſpondit: Ba i
lach filius ſephor rex moabitarū
miſit ad me dicēs: Ecce populus
qui egreſſus ē de egypto operuit
ſuperficiem terre: veni ⁊ maledic
ei ſi quo modo poſſim pugnans
abigere eū. Dixitq; deus ad ba
laam: Noli ire cum eis neq; ma/ k l
ledicas populo quia benedictus m
eſt. Qui mane cōſurgēs dixit ad
principes: Ite in terram veſtram

a Noui eni ꝙ bn̄dictus ſit ⁊c̄. hoc dixit: quia ba/
laam p̄dixerat ſibi anteq; eēt rex moab: ipm̄ regna
turum ibidem: vt dicit Ra. Sa. b Et maledictꝰ
in quem ⁊c̄. quia ꝑ maledictiōes ſuas ⁊ carmia cō/
tra moabitas fuerant debellati a ſeon. c Habē/
bētes diuinationis ꝑciū ī
ma. In hebreo habetur. Ha
bentes diuinationes in ma/
nibꝰ: qd̄ exponit̄ tripliciter
ab hebreis. Uno mō vt ꝑ di
uinationes in manibꝰ intel/
ligant̄ munera ꝓ diuinatio
nibus: ꝑut accipit trāſlatio
nr̄a. Alio mō inſtrumēta di
uinandi: q̄ curioſitas huma
na adinuenerat: ⁊ talia por/
tabant nuncij ne balaam ex
cuſaret ſe ex defectu talium.
Tertio modo ꝙ illi nūcij q̄
erant de madian dixerāt ad
inuicem quaſi pro diuinati/
one. Si balaam ſtatim ꝯſen
tiat venire nobiſcum: eiꝰ ad
uentus erit nobis vtilis: ſi
autem differat reſpōſionem
nihil valebit nobis. vn̄ qd̄
poſtea ſubditur: Manete h'
nocte. vbi ſubdit̄: Manēti/
bus autē illis apud balaā.
In hebreo habet̄: Et manſe
runt p̄ncipes moab apd̄ ba
laam. q. d. iā receſſerant ma
iores natu madian reputan
tes aduētum eius eis inuti/
lē ſtatim cū audierūt reſpō/
ſionis dilatiōē. ꝑ talem mo
dū dr̄. j. Reg. xiiij. q2 iona
thas dixit armigero ſuo de
philiſteis: Si talit̄ locuti fue
rint ad nos: manete donec
veniamꝰ ad vos: ſtemꝰ in lo
co nr̄o. Si aūt dixerint aſcē
dite ad nos: aſcēdamus: q2
tradidit eos dn̄s in manibꝰ
nr̄is. ⁊ h' erit nobis ſignū. ī
h' tamē ē differētia: ꝙ iona/
thas nō dixit h' ſupſtitioſe: ſicut madianite: ſ; ex di/
uino inſtinctu. d Cūq; veniſſent. Hic ponit̄ ba/
laam reſpōſio cū dicit̄: e Ille rn̄dit manete hic
nocte. Erat eni ꝓpha demonū: vt p̄dictū ē. Reuela
tiones autē a demonibꝰ quas iſte q̄rebat vt cōiter
fiūt de nocte: q2 ſūt ſpūs tenebraꝝ. f Et reſpō/
debo quicquid dn̄s mihi dixerit. Dicunt hic expo/
ſitores aliq̄ ꝙ dubiū eſt de quo intelligat̄ hic dn̄s:
vtrū de deo vl' de demone: q2 magi ⁊ arioli demonē
ſibi apparētem vocāt p̄ncipē vel dn̄m exhibēdo ſi/
bi reuerentiā: ſz apud hebreos nō eſt dubiū: q2 vbi
trāſlatio nr̄a hic habet dn̄s. In hebreo hr̄: Nomē
dn̄i tetragrāmaton. qd̄ nō pōt intelligi niſi de deo
vero. Sz hoc videtur ꝯtradicere p̄dict̄. ſ. ꝙ balaā
querebat reuelatiōes a demone. Ad qd̄ dicendū:
ꝙ modus eſt magoꝝ maxime cupidoꝝ qualis erat
iſte balaam: fingere corā hoībus ꝙ reuelatiōes ſi/
bi fiant a deo vero: vt ſic eis magis credat̄ ⁊ repor/
tent maius lucrum. g Venit deꝰ. i. angelus bo/
nus loquēs in ꝑſona dei: ⁊ ideo aliqn̄ deus: aliqn̄
angelus noīatur. venit aūt iſte angelꝰ bonꝰ non vo
catus a balaā: ſ; vt v'tute diuina demonē arceret a
deo reſpōſum ipi balaā: ⁊ ad imponendū legē ⁊ fre
nū ipi balaā ne faceret aliqd vel diceret ꝯtra iſrl'.
h Quid ſi vo. ho. iſti apud te? Nō q̄rit ex ignorā/
tia: ſ; vt ex reſpōſione balaam ꝯuenientius ꝓhibeat
eum. vn̄ ſubdit̄: i Rn̄dit ba. fi. ſe. rex moa. q. d.
ꝓpter dignitatē regiā deberē ire ad eū. q̄rebat eni
licētiā eundi motus cupiditate lucri. k Noli ire
cū eis. ad maledicēdū illi pplō. l Neq; maledi/
cas. etiā de loco iſto. m Quia bn̄dictus ē. a deo
a q̄ recepit bn̄dictionē in patribꝰ: vt pz Gen. xxij.
⁊ in pluribꝰ

R domino: agnouerunt ſtellam: ⁊ intellexerunt impleri prophetiam magis ꝙ iudei: qui ſanctorū ꝓphetarū vaticinia contēpſerunt. Illi ergo agnoſcētes adeſſe tempus: venerūt ⁊ adorauerunt. Et ad magne fidei argumentū paruum puerū ꝙſi magnum regem venerati ſunt. a Sic dicit balach ⁊c. Balach excluſio deuoratio. In q̄ ſignificatur mundi huius aliqua contraria poteſtas q̄ excludere et deuorare cupit iſraelem ſpūalē: nec vtit miniſtr: niſi pontificib⁹ ⁊ ſcribis ⁊ phariſeis. Ipos inuitat: mercedem promittit: illi vō ſicut balaam cuncta ſimulant ſe ad dominum referre ⁊ çelo dei agere. Dicunt enim ſcrutare ſcripturas: ⁊ vi
Joh. 7.g de quia ꝓpheta a galilea non ſurgit:
Ibi. 19.b Et nos legem habemus: ⁊ ſm legē debet mori quia filium dei ſe fecit.
b Si dederit mihi ⁊c. Aug⁹. Cur ait balaam iteruz ad ſe miſſis honoratioribꝰ nuncijs. Si dederit mihi balach plenam domum ſuaz auro ⁊ argento nō potero ꝑuaricare verbum ⁊c. Nullum habet omnino peccatū: ſed qḋ ſequitur graue eſt peccatū. Iam enī cōſtans eſſe debuit: cum dominus dixiſſet: Nō ibis cum eis ⁊c. Nec eis ſpem dare ꝙ poſſet dominus tanꝙ balaaz muneribus ⁊ honoribus flexus ꝯtra populū quem benedictū dixerat ſuaz mutare ſententiā. Sed ſe victū cupiditate monſtrauit: vbi ſibi loqui dominum de hac re iterum voluit: de q̄ eiꝰ iam nouerat volūtatem. Quid enim opus erat adiūgere. Et nūc ſuſtinete ibi nocte hac ⁊c. Dominus aūt vidēs cupiditatem deuictam muneribus ꝑmiſit ire: vt iumento quo vehebat̄ eius auariciam coerceret. hoc iṗo eius confundens dementiaz ꝙ ꝓhibitionem domini per angelum factā: aſina trāſgredi non auderet quam ille cupiditate trāſgredi conaret̄: ꝙuis cupiditate timorē ſupprimerēt. Venit enī deus ad balaā nocte: ⁊ ait illi: Si vocare te venerunt homīes: exurge ſequere eos ⁊c. Cur poſt iſtam ꝑmiſſionem dn̄i iterum non cōſuluit: ſicut poſt illam ꝓhibitionem: niſi qꝛ cupiditas eius apparebat: ꝙuis timore ꝑmeret̄? Deniꝙ ſcriptura dicit ⁊ iratus eſt ammiratiōe dn̄s: quia ibat: ⁊ inſurrexit angelus domini: ⁊ cetera que ſequuntur donec aſina loqueretur. Nihil hic mirabilius videtur ꝙ ꝙ loquente aſina territus non eſt: ſed inſuper ei (vt talibus miniſtris aſſuetus) ira ꝑſeuerante reſpondit. Poſtea illi angelus loquitur: arguens eius viam: quo tamen viſo exterritus adorauit. Deinde ire permiſſus eſt vt per ipſum prophetia proferretur. Nō enī omnino permiſſus eſt dicere quod volebat: ſed qḋ ſpiritꝰ
1. Pe. 2.c cogebat. Ipe autem reprobus mãſit. vn̄: Secuti viam balaā filij beor qui mercedem iniquitatis dilexit. c Venit ergo deus ⁊c. Moleſtus eſt deo balaam: ⁊ ꝓpe extorquet ꝑmitti ſibi vt eat maledicere filijs iſrael: ⁊ inuocet demones ad quem iam venerat deus. Orige. Difficile eſt in explanatiōe hiſtorie quomodo cum dicatur veniſſe deus ad balaam noctu primo: ⁊ interrogaſſe qui eſſent homines qui veniſſent ad euz: ⁊ reſpondiſſet miſſos eſſe a balach dicēte: Veni ⁊ maledic mihi populum. Reſpondit dominus: Nō ibis cuz eis ⁊c. Secūdo dicitur noctu noviſſe ⁊ dixiſſe: vt iret cū eis ⁊c. Sed verbum qḋ daret deus in ore eius hoc loqueretur. Et tertio eunti occurriſſe angelus dei ⁊c. Cui tamez via eius importuna videtur: vt eum etiam interficere vellet niſi aſina declinaſſet: ⁊ tamen culpatus: quia ire voluerit: ab iṗo ire permittitur tãtuz vt verbum qḋ deus dederit in ore eius ſolū proferat. Sed priuſꝙ veniamus ad rem dicēdū ꝙ in hebreorum litteris nomē dei hoc: deus vel dominus diuerſe dicitur ſcribi. Aliter enim
Deu. 6.a ſcribitur quicūꝙ deus: aliter deus de quo dicitur: Audi iſrl̄ dominus deus tuus vnus eſt. Iſte ergo deus iſrael deꝰ vnꝰ et creator omnium certo litterarum ſigno ſcribitur: qḋ apud illos tetragrãmaton dicitur: Quando ſub hoc ſigno ſcribit̄ nulla dubitatio eſt quin de deo vero dicatur. Quãdo vō cōmunibus litteris incertuz eſt: an de deo vero an de quolibet aliorum dicat̄. Aiunt ergo qui hebreas litteras legunt: deū hic non ſub ſigno tetragrãmatici eſſe poſituz: de quo qui pōt requirat. Qḋ autē deus dixit quaſi interrogans qui ſunt iſti boies: qrit̄

a quia prohibuit me deꝰ venire vobiſcum. Reuerſi pricipes dixerūt ad balach: Noluit balaam venire nobiſcum. Rurſum ille multo b plures ⁊ nobiliores ꝙ ante miſerat miſit. Qui cū veniſſent ad balaam dixerunt: Sic dicit balach filius ſephor: Ne cuncteris veni- c re ad me paratum honorare te: ⁊ q̄cq̄d volueris dabo tibi: Veni et maledic populo iſti. Reſpondit

a ſ vanus populus: hic ſignificat ſcribas ⁊ phariſeos iudeorum.

b balaam: †Si dederit mihi balach d domū ſuā plenam argenti ⁊ auri non potero imutare verbum dn̄i e dei mei vt vl̄ plꝰ vel minꝰ loquar. Obſecro vt hic maneatis etiam f hac nocte vt ſcire queā q̄d mihi c rurſum rn̄deat dn̄s. Venit ergo g

homines: queritur cur ignorare videatur? Et iterū ꝙ ait: Nō maledices populū: eſt enī benedictꝰ. quaſi ſi dixerit: Nō maledices populū meum. Nos iterim dicemus ſapiētia dei omnia ita eſſe diſpoſita: vt nihil ocioſum ſit apud deū vel bonum vel malum. Maliciā non fecit deus: tamen cuz ab alijs inuentam prohibere poſſit non ꝓhibet: ſed cum ipis vtitur ea ad neceſſarias cauſas: per ipos enim in quibus eſt ꝓbat eos qui ad virtutum gloriam tendunt. Si enim perimeretur malicia: non eſſet q̄ contra iret virtutibus: virtus autez ſi contrariuz non haberet: non clareſceret: nec examinatio fieret: nō probata vō nec examinata nec virtus eēt. Tolle maliciam fratrū ioſeph: et inuidiā: Ge. 37.b ſimul perimes diſpēſationē dei: ⁊ que in egypto pro ſalute omniū gentiū geſta ſunt. Si ioſeph non diſtrahitur: ſōnīū pharaonis non exponetur: nemo Ibi. 41.b intelliget que deꝰ reuelauit ei. Nemo frumenta in egypto congregabit: peribit egyptus ⁊ finitime regiones: ⁊ ipe iſrael ⁊ ſemen eius querēs panē. Egyptū enim nō ingredietur: nec egredietur in mirabilibus dei: nō fient plage in egyptios: neꝙ virtutes quas fecit deus per moyſen et aaron. Nemo mare rubrum ſicco pede tranſibit: Nō dabit̄ manna: nec aqua de petra: nec lex in monte ſinai: que in exodo: leuitico: numeris: deuteronomio referūtur: ad humani generis ſcientiaz non veniēt: terram promiſſionis nullus intrabit. Tolle regis balach maliciam qua maledici deſiderat iſraelem: et aſtutiaz q̄ inuitat balaam ad deuorandu3 populum: ⁊ auferes diſpenſationem dei et ꝓuidentie eius fauorem: nuſꝙ erunt ꝓphetie balaam. Aufer maliciam iude ⁊ ꝓditionem: auferes pariter ⁊ crucem chriſti ⁊ paſſionē: nec exuuntur principatus ⁊ poteſtates: nec triūphantur in ligno crucis. Si Coloſ. 1.c non fuiſſet mors chriſti nec reſurrectio eius: nec aliquis ꝑmogenitus ex mortuis: nec ſpes nobis fuiſſet reſurrectiōis. Ponamus diabolum non peccaſſe vel poſt peccatuz malicie volūtatē perdidiſſe: auferetur a vobis certamē aduerſus aſtutias diaboli: nec erit corona iuſticie ⁊ victorie legitime certanti. Si deſint obſiſtentes: non erunt agones nec victoribus munera ponentur. Non ſolū ergo bonis vtitur deus ad opus bonuz: ſed etiam malis. Sunt vaſa ad honores: ſunt ad cōtumeliam: 2. Timo. 2.c vtraꝙ tamen neceſſaria. Sunt autem rationabilia ⁊ liberi arbitrij neꝙ caſu neꝙ fortuitu vnuſquiſꝙ vas honoris efficit̄. Qui vō peſſime viuit fiet vas cōtumelie: nō a cōditore ſed a ſemetipſo cauſis cōtumelie datis. Nō ergo tales eſſe conditor fecit: ſed eorū mētes ſm ꝓpoſitū eorū ꝓuidentie ſue iuſticia ⁊ ineffabili quadā rōne diſpenſat. Sicut in magnis vrbibus teterrime vite homīes vltima opera ⁊ laborioſa cōdemnāt̄ operari: q̄ tn̄ neceſſaria ſūt: aut fornacibꝰ lauacri ad ſuccēdēdos ignes deſer. ⁊ in pluribus alijs locis.

Nico. de lyra

a Prohibuit me deus ve. vobiſ. dicit Ra. Sa. ꝙ balaā cupidus ⁊ ſuꝑbus dixit: Vobiſcū. fingens coram eis vt nō eſſet ꝓhibitus rōne vie ſ; rōne ſocietatꝭ: quia nō erãt nuncij ſufficiēter honorabiles ad deducēdū euz. ꝓpter qḋ balach miſit ad eum ſcḋo plures et honorabiliores nūcios vt poſtea ſubdit̄: b Rurſum. Hic deſcribit̄ ſecūda vocatio que eſt cum effectu. Et primo deſcribit̄ eius vocatio. ſcḋo reꝑhenſio. ibi: Et iratus eſt deus. tertio receptio. ibi: Qui cum audiſſet balach. Circa primū dicit̄: c Ne cunteris venire ad me: paratuz habeo honorare te: ⁊ quicq̄d volueris dabo tibi. Sciebat enī balach ipm eſſe ſuperbū ⁊ cupiduz. ⁊ idō ꝓmittit ſibi honores ⁊ diuitias vt alliciat eum ad veniendu3. d Si dederit mihi balach domū ſuā ple. ar. ⁊ au. ⁊c. ꝑ hoc intelligit̄ ꝙ erat cupidus taliū. e Non potero imu. ver. dn̄i. fuit enī coactus ꝓteſtari virtutez dei vt nihil poſſet agere vel dicere niſi qḋ placeret ſibi. f Obſecro vt hic ma. ꝙuis enī iam prius fuiſſet ꝓhibitus ire: tamen cupiditate ductꝰ adhuc querebat quomodo poſſet ire: vt ſi forte demon ei priuatus ꝑmitteretur ſibi dare reſponſu3 de contrario. g Venit ergo deus ad balaam nocte ⁊ ait ei. exponatur ſicut prius.

Ignes deſeruiunt: vt vel cõmoditate vel delitijs perfruaris: aut cuniculos purgant aut huiuſmodi faciũt: vt tibi fiat ĩ vr be delectabilis habitatio. Ita deus quidem maliciaꝫ non fe cit: inuentam tamẽ ex ꝓpoſiti intentione coꝛum qui declina uerunt a via recta auferre penitus noluit: ꝓuidens ꝙ ſi eſſet illi inutilis qui ea vtebatur: faceret ta men vtilem his aduerſum quos exer cebatur. Ideo refugere omnino debe mus ne vnq̃ꝫ malicia ĩ nobis inuenia tur. In alijs xᵒ vincere: non eã peri mere ſtudẽdũ eſt: quia illi in quibus eſt aliud neceſſarij opis conferũt vni uerſitati. Nihil enim ocioſum: nihil inane apud deum. ſi enĩ bona ſit ꝓpo ſitio hominis: vtit̃ ad bona. ſi mala: ad neceſſaria. Sꝫ beatioꝛ eris ſi ex vir tute que in te eſt aliquid boni huꝯ vi te vniuerſitas cõſequatur. Sm illud:
Phili. 2. b Ut ſitis ſicut luminaria in hoc mũdo verbum vite continentes ad gloꝛiaꝫ. Sunt ergo neceſſaria luminaria huic mũdo: ⁊ quid tam delectabile et tam magnificum q̃ꝫ opus ſolis ⁊ lune a q̃ bus illuminat̃ mũdus? Opus eſt enĩ mundo: etiam angelis qui ſũt ſuꝑ be ſtias ⁊ ꝑſunt animaliũ natiuitati vir gultoꝛum plantationũq; ⁊ ceteroꝛum incremẽtis et qui ꝑſunt operibus ſan ctis qui eterne lucis ĩtellectũ ⁊ occul toꝛũ dei agnitionẽ et rerum diuinarũ ſcientiaꝫ doceant. Uide ergo ne inter angelos inueniaris qui beſtijs ꝑſũt: ſi beluinam duxeris vitã: aut ĩter eos qui terrenis operibus ꝑſunt: ſi coꝛpo rea ⁊ terrena dilexeris. Satage auteꝫ quomodo aſſumaris ad ſocietatẽ mi chaelis qui oꝛationes ſanctoꝛuꝫ ſemꝑ offert deo. Aſſumeris autẽ in hũc nu merũ vel in hoc officiũ: ſi inſtes ſemꝑ oꝛationi et vigiles ĩ ea. Uel in officiũ ⁊ ſocietatẽ Raphaelis qui medicine ꝑ eſt: vulneratuꝫ ſcꝫ peccatis ⁊ ſagittis diaboli cũ videris adhibe curationẽ ſermonũ ⁊ medicinã verbi dei: vt pec cati vulnera per patiẽtiã ſanes. Qui talia in ho c mundo agit ꝓbet ſe vt in futuro vas electionis ⁊ vtile domino ad omne opus paratuꝫ a cõditoꝛe foꝛmet̃: qui contraria gerit vas ad contumeliã di uine diſpenſationis ſe ꝓbuit. Ideo puto in diuinis volumini bus ſcripta eſſe bonoꝛũ geſta ⁊ maloꝛũ ⁊ ex ſiniſtris dextriſq; actibus ſcripturas cõtextas: vt intelligamus quia apud deũ ocioſa non ſũt nec maloꝛũ nec bonoꝛũ opera. a Si vocare ⁊c. Balaam diuinus erat demonũ ſcꝫ miniſterio ⁊ arte magi ca nõnunq̃ꝫ futura prenoſcens. Rogatur a balach: vt male dicat iſrael. Legati veniunt: diuinacula in manibꝯ ferũt: ſtãt attonite gentes ⁊ obnixe expectantes quid reſpondeat bala am quẽ dignum diuinis credebant colloquijs. Uide quomo do ſapientia dei vas ad contumeliam ꝑparatuꝫ ꝓficere fecit nõ vnigeniti ſed toti pene mundo. Et huic cui ſolebãt videri demones: ꝓhibens iter mali oper̃ videtur deus. Stupeſcit balaam ⁊ miratur ꝓhibentis auctoꝛitatẽ. Non en im ſolebat malum demonibus diſplicere. Remittit legatos dicens: Nõ ſe poſſe facere niſi verbum qꝺ deus dederit in os eius. Rede unt legati: iterũ requirit: iterum moleſtus eſt: iteruꝫ cupit au dire. Nõ enim facile cupidus mercede caret. Quid ergo au dit ſecũdo? Si te vocare venerint homies iſti: Surge ⁊ vade cum eis. In quo volũtati cupiditatis eius cedit deus: ſm il
Pſ. 80. lud: Dimiſit eos in deſiderio coꝛdis eoꝛũ ⁊c. Conſilium autẽ diuine diſpenſatiõis expletur: Dicitur enim ad eum verbuꝫ: quodcũq; poſuero in oꝛe tuo hoc loquar̃. Si non indignus fuiſſet: verbũ ſuũ dñs nõ in oꝛe eꝯ ſed in coꝛde poſuiſſet: ſꝫ qꝛ in coꝛde deſideriũ mercedis erat et pecunie cupiditas: verbũ domini non in coꝛde ſed in oꝛe ponitur. Agebatur enim mira diſpẽſatione vt ꝓphetarum verba que intra iſraeliticã aulaꝫ cõtinebantur per balaam ad gentes ꝑuenirent cuꝫ ei omnes gẽtes crederent: ⁊ nationibꝯ ſecreta de chꝛiſto myſteria ⁊ the ſaurum magnum ꝓferret: non tam coꝛde ⁊ ſenſu q̃ꝫ oꝛe et ſer mone. b Surrexit balaaꝫ mane ⁊ ſtrata aſina ⁊c. Oꝛige. Allego. Si videas cõtrariã poteſtatem dei populũ impugnã tem intelliges quis ſit qui ſedeat ſuꝑ aſinam. Et ſi videas ho mines quomodo a demonibꝯ ꝑcipitantur: intelliges q̃ ſit aſi na. Si enim intelligis ieſum mittentẽ diſcipulos ad aſinaꝫ al ligatam ⁊ ad pullum vt ſoluãt ⁊ adducant vt ipe ſedeat ſuper eam: foꝛſitan hec aſina: id eſt eccleſia prius poꝛtãbat blaſphemiã ſed a diſci pulis ſoluta chꝛiſtũ poꝛtat: vt cuꝫ ipa ingrediat̃ hieruſalẽ celeſtẽ. Unde: Ecce rex tuus venit tibi mitis: ⁊ ſedens ſu per ſubiugalẽ credẽtes ſcꝫ ex iudeis: ⁊ pullum nouellum ſcꝫ ex gẽtibus cre dentes. c Stetitq; angelꝯ domini. Qui aderat. ſ. filijs iſrael: de quo ſcri ptum eſt: Angelus meus ibit tecum. d Cernens aſina angelum. Magus demones videt: aſina angelum: nõ ꝙ ſit digna videre ſicut nec loqui: ſed vt ꝯfuteretur balaam. Unde mutum animal arguit ꝓphete dementiam. Gregꝯ. Balaam ꝑuenire ad ꝓpoſitum tẽdit: ſed eius votum animal cui ꝑſidet pre pedit: qꝛ angelum aſina vidit quẽ hu mana mens nõ videt. Plerunq; caro ꝑ moleſtias tarda flagello ſuo menti indicat deũ quem ipſa carni ꝑſidens non videbat. Ita vt anxietate ſpiritꝯ ꝓficere in hoc mũdo cupientes velo citer tendẽtes impediat: donec inuiſi bilem qui ſibi obuiat innoteſcat. Unde bene ꝑ petrum dicit̃: coꝛrectionem ha buit ſue veſanie ſubiugale mutum: qꝺ hominis voce loquens ꝓhibuit pro phete inſipientiam. Inſanus quippe homo ſubiugali muto coꝛripit̃: quan do elata mens humilitatis bonuꝫ qꝺ tenere debeat ab afflicta carne memo ratur: ſed huius coꝛrectiõis bonũ ba laam non obtinuit: qꝛ ad maledicen dum pergens vocẽ nõ mẽtẽ mutauit. e Parieti. Id eſt macerie illius vi nee in qua nõ erat angelꝯ: quoniã ab alia parte in ſulcis vinearuꝫ: iuxta ſe ptuaginta. f Ad locum anguſtũ. Nõ iã in ſulcis vinearuꝫ ſꝫ inter ipas macerias. i. in via obſtitit vt non poſ ſet ad dexterã neq; ad ſiniſtrã ire. g Cecidit ſub pedibus. Quia leſa nõ iuit retro: in ꝑtẽ nõ declinauit: qꝛ non ab altera ꝑte terrebat̃

a deus ad balaaꝫ nocte: ⁊ ait ei: Si a
a ſ. cedit deus cupiditati: dimittit eum in deſide rium coꝛdis ſui.
vocare te venerĩt hoĩes iſti ſurge
a ſ. expletur cõſilium diuine diſpẽſatiõis.
et vade cuꝫ eis: ita duntaxat vt
b qꝺ tibi ꝓcepero facias. Surrexit balaã mane: ⁊ ſtrata aſina ſua ꝓ fectus eſt cũ eis ⁊ iratus ẽ deus: b
ſ. miſſus a domino.
c Stetitq; angelus domini in via contra balaam qui ſedebat aſi ne: ⁊ duos pueros habebat ſecũ.
d Cernẽs aſina angelũ ſtãtẽ in via c.t. euaginato gladio auertit ſe d̃ iti d
ſ. q̃ erat extra mecerias vinearũ.
nere ⁊ ibat ꝑ agrũ. Quã cuꝫ ver beraret balaam et vellet ad ſemi tam reducere: ſtetit angelus ĩ an guſtijs duarum maceriarum qui bus vinee cingebantur. Quẽ vi
e dens aſina iunxit ſe parieti: ⁊ at e triuit ſedẽtis pedem. At ille iter͛ verberabat eam: et nihilominus
f angelus ad locũ anguſtum trãſi ens: vbi nec ad dexteram nec ad ſiniſtram poterat deuiari: obui͛ ſtetit. Cumq; vidiſſet aſina ſtantẽ
g angelũ cecidit ſub pedibꝯ ſedẽt̃. f

Nico. de lyra

a Si vocare te venerũt homines iſti ſurge ⁊ vade ⁊c. Dicũt aliqui ꝙ hoc fuit dictum ironice ab angelo: ſed balaã accepit hoc tanq̃ꝫ dictum ſerioſe: ⁊ ꝓpter hoc angelus ſtetit in via cõ tra eum tenens gladium euaginatuꝫ vt poſtea ſubditur. Alij autem dicunt ꝙ verbũ angeli lꝫ fuerit ſerioſe dictum: nõ tamẽ fuit preceptum: nec conceſſio ſimpliciter: ſed permiſſio que ali quãdo fit a deo de malis: vt eliciantur inde bona: quia ſm ꝙ dicit Auguſtinꝯ in enchiridion: Deus adeo eſt omnipotẽs et bonus: ꝙ nõ ſineret mala fieri niſi inde eliceret maioꝛa bona: et ſic factum eſt in ꝓpoſito. permanſit enĩ ire balaam ſatiſfaci ens eius cupiditati: ⁊ tamen iter illud qꝺ faciebat intentione nocendi populo iſrael deus conuertit in bonum: ſcꝫ cõmenda tionem populi iſrael: ⁊ ad dei gloꝛiã vt patebit in ſequentibꝯ. b Et iratus eſt deus. Stetitq; angelus dñi in via cõtra bala am qui ſedebat aſine: et duos pueros habebat ſecum. Hic po nitur ipius balaam repꝛehenſio: qꝛ ibat intentione peruerſa: vt dictuꝫ eſt: que nõ pôt abſcondi a deo: lꝫ ab hominibꝯ abſcõ datur: ideo dicitur: Et iratus ẽ deus. ꝓpter eius ꝑuerſam in tentionem. vel ſm alios qꝛ verbũ ironice dictum accepat vt ſe rioſũ. c Cernẽs aſina angelũ ſtantẽ. apparebat enĩ in ſpe cie humana: quẽ balaam tñ non videbat: qꝛ in poteſtate ange li ſic apparentis eſt facere ꝙ ſic videat̃ ab vno ⁊ nõ ab alio. Sꝫ aũt factũ vt ꝑſumptio balaã ꝯfutaret̃ etiã ꝑ aĩal brutũ: ſm ꝙ dicit beatꝯ Petrꝯ ſcꝺe canonice. ij. ca. Subiugale mutũ hoĩs voce loquẽs ꝓhibuit ꝓphete inſipientiã. d Auertit ſe ab itinere. timoꝛe angeli. e Attriuit ſedẽtis pedẽ declinando q̃ꝫtũ poterat ab angelo q̃ ſtabat verſus ꝑtem alterius muri. f Cecidit ſub pe. ſe. timoꝛe angeli quẽ nõ poterat declinare.

Aperuitq;

parte terrebat: ſ in media via ī anguſto erat angel⁹. a Aperuitq;. Ut arguatur
ꝑ eā balaā ⁊ mute pecudis vocib⁹ ꝯfutet̄ q̄ diuin⁹ videbat̄ ⁊ ſapiēs. b Et locuta
Allego. eſt. Iſid. Allego. Aſina cui balaā ſedet: angelū videt ⁊ loquit̄: Id ē bruta gētilitas
quā quodā balaā .i. ſeductor idolatrie q̄ſi brutū aīal ⁊ nulla rōne renitens q̄ voluit
errore ſubſtrauit: angelū vidit quē hō videre nō potuit: ⁊ vidit ⁊ detulit: ⁊ locuta ē
vt agnoſcerem⁹ ſub aduētu magni angeli: illā gentilē plebē
mutata duricie ſtoliditatiſq; natura ſolut̄ deo linguis locu
Allego. turā. Orige. Allego. Aſina cui balaā ſedebat (q2 ſcriptu
ra dicit: hoīes ⁊ iumēta ſaluabis do.) ps credētiū pōt itelli
1.Co.1.b gi q̄ ꝑ ſtulticia vel inocētia animalib⁹ cōparat̄. Aū: Non
multi ſapiētes: nō multi potētes: nō multi nobiles: ſ q̄ ſtul/
ta ſūt mūdi elegit deus vt ꝯfundat ſapiētes. Hi ḡ a peſſimis
dn̄is ſcribis ⁊ phariſeis ſubiecti tenebant̄ ⁊ vincti: ſ a dn̄o
Mat.21.a ſoluunt̄ non q̄dē ꝑ ipm ſ ꝑ diſcipulos ei⁹. Aū: Ite in vicū q̄
ē ꝯtra vos ⁊ inuenietis aſinā alligatā ⁊c̄. Sicut ḡ in euāge
lio nō ipē dn̄s ⁊ diſcipuli ei⁹ ſoluūt aſinā: ita hic nō ab ipſo
deo ſ ab angelo aperit̄ os aſine. Et ſicut in euāgelio q̄ non
Mat.11.d videt arguūt loquētes. Aū: Pater grās tibi ago qm̄ abſcō
diſti hec a ſapiētib⁹ ⁊ pru. ⁊ re. e. p. Scribe igit̄ ⁊ phariſei ſe/
debāt ſup aſinā ⁊ tenebāt eā vinctā. Ipis ḡ iraſcit̄ angel⁹.
et niſi quodā futurorꝫ ꝓſpectu illos pemiſſet aſinā ſeruaſſet
q̄ vidit ⁊ reuerita ē eum q̄ venit ad vineā ⁊ ſtat iter ruinas.
Compreſſit tū pedes ſedentis ſup ſe in maceriē. Ideo forte
nō pōt ambulare ille ſeſſor antiqu⁹: nec veniet ad eū q̄ dicit:
Ibidem. Uenite ad me oēs q̄ laboratis: ⁊ onerati eſtis. Aſina tū ve/
nit adducta a diſcipulis: ⁊ cui tūc ſedebat balaā mercedis
cupidus: nunc ſedet ieſus. Ne mireris ſi eū quē dixim⁹ ſcri
bas ⁊ doctores populi ſignificare videas de xp̄o ꝓphetare.
Jo.11.f caypbas eni ait: Expedit eni vobis vt vn⁹ moriat̄ homo ꝑ
populo. Sꝫ inq̄t q2 pōtifex anni illius ꝓphetauit. Nemo ḡ
extollat̄ ſi ꝓphetet. ſi ꝑſcientiā mereat̄: q2 ꝓphetie deſtrue/
1.Co.13.d tur: lingue ceſſabūt: ſciētia deſtruet̄: ꝑmanēt aūt fides ſpes
charitas: maior aūt his charitas q̄ ſola nunq̄ꝫ cadit.
c Reſpōdit. Nimirū tāta cupiditate pleni⁹ ferebat̄ vt nec
tāti mōſtri miraculo terreret̄: ⁊ reſpondit quaſi ad hoīez lo/
quens: cū de⁹ nō aſine aīam in rationalē naturam vertiſſet.
Sꝫ qđ illi placuerat ex illa ſonare feciſſet ad illi⁹ veſaniā co
1.Co.1.b hibēdā. Illud forte ꝑfigurās: Quia ſtulta mūdi elegit de⁹
vt ꝯfunderet ſapiētes ꝑ ſpiritali ⁊ vero iſrl̄. d Ecce ad/
ſum: nūq̄d aliquid loq̄ ⁊c̄. Orige. Balaā in ſcripturis nunc
vituperabilis: nūc laudabilis ponit̄. Iam vitupabilis ē cū
ꝓhibit⁹ a deo venire ad regē ꝑſiſtit vt veniat: et mercedis
cupidus iterū cōſuluit deum donec relinquat̄ cupiditatib⁹
ſuis: et eat in voluntatib⁹ ſuis. Culpabilis eſt cum edificat
aras victimas imponit demonijs: et apparatu magico diui
na cōſulta poſcit: cū ꝯſilium dat peſſimū quo populus decī/
piat̄. Laudabilis oſtendit̄: cū verbū dei ponit̄ in ore eius
cum ſpūs dei ſup eum ſit: cum de xp̄o ꝓphetauit: cū iudeis
et gentibus de aduentu xp̄i myſteria futura prenūciat: cū ꝑ
maledictionib⁹ populo bn̄dicit: ⁊ nomē iſrael ſup viſibilem
gloriam myſticis extollat eloquijs. Difficile eſt ergo diffini/
re: ꝑſonam eius ſtatuere: cui non ſolum cōueniat iſta diuer/
Nu.23.c ſitas: ſed etiā illud qđ ipē de ſe velut ꝓphetans dicit: Mo/
riatur aīa mea inter animas iuſtorū: et fiat ſemen meū ſicut
Mi.6.b ſemen iuſtorū. Per micheā quoq; dicit̄: Populus meus.
memento quid cogitauerit aduerſum te balach rex moab:
⁊ quid ei balaam filius beor reſponderit: a funiculis vſq;
galgal vt cognoſceret̄ iuſticia dn̄i. Oſtēdit ergo q2 ꝑ hec iu
ſticia dn̄i cognoſceret̄. Ideo oīa illa reſpōdit balaā filius
beor de rege balach q̄ ſcripta referūt̄. Quis putas inuenie
tur q̄ poſſit ex ipis reſpōſis balaā oſtēdere ꝙ dei iuſticia ma
nifeſtet̄ illis? Si eni dei ſermo poſit⁹ ē in ore eius: et ſpirit⁹
dei factus ē ſup eum: ⁊ iuſticia dei ex reſpōſis ei⁹ cognoſcit̄
que ab eo dicuntur prophetica ⁊ diuina eſſe credenda ſunt:
q̄uis difficile inueniat̄: q2 factus eſt ſpūs dei ſup aliquē ꝓ/
phetarꝫ. Sꝫ aut viſio quaꝫ videt: aut aſſūptio verbi dei: aut
v̄bū dei factū ē ad illū: vel ad illū ⁊ alia q̄dā de ꝓphetis le/
gimus: ſ factum eſſe ſpiritum dei ſuper aliquem ꝓphetarum me legiſſe nō memini.
1.Re.16.c De dauid autē ita ſcriptuꝫ eſt: Et apparuit vel illuxit ſpiritus dei ſuper dauid: ab il
la die ⁊ deinceps: non tamē factus eſt ſpūs dei ſuper dauid. De ſaul v̄o ita ſcriptū:
1.Re.10.b Decidit ſpūs domini ſup te ⁊ ꝓphetabis cum ipis: ⁊ cōuerteris in virū alterū. Itē
1.Re.16.c de eodem: Spūs domini diſceſſit a ſaul: ⁊ ſtupefecit eum ſpūs malignus a domio.
Ibidem. Item: Factum eſt cum eſſet ſpiritus malus in ſaul: aſſumpſit dauid pſalteriū ⁊ pſal/
lebat ⁊ erat ei bonū ⁊ diſcedebat ab eo ſpūs malignus. Mediuꝫ ergo videri pōt qđ
Iudi.11.c ſcriptū ē. Et fact⁹ ē ſpūs dn̄i ſup eū. In phariſeorꝫ ergo ⁊ ſcribarum ꝑſona eiſq; ſimi
miliū balaam explicare conabimur. Ex meſopotamia inquit vocauit me balach rex
moab ex montibus oriētis ⁊c̄. Meſopotamiam dicit terraꝫ que inter flumina baby
Ps.136. lonic iacebat: de quibus dicitur: Super flumina ba. il. ſe. ⁊. f. d. r. ſion. Si quis ergo
ſ inter flumia

Qui iratus vehementius cede/
a bat fuſte latera eius. †Aperuitq; a
b dn̄s os aſine: et locuta eſt: Quid
feci tibi? Cur percutis me ecce iā
c tertio? Reſpōdit balaam: Quia b
cōmeruiſti: ⁊ illuſiſti mihi. †Utinā
ſ alr̄ interficerē.
haberem gladium vt te percute/
rem. Dixitq; aſina: Nōne animal
tuum ſum: cui ſemper ſedere con
ſueuiſti vſq; in preſentem diem?
Dic quid ſimile vnq̄ꝫ fecerim ti/
bi? At ille ait: Nūq̄ꝫ. Protin⁹ ape c
ruit dominus oculos balaā: ⁊ vi/
dit angelū ſtātē ī via euaginatū
gladiū in manu tenētē: adorauit d
q; eū pronus i terrā. Cui angel⁹:
a ſ fideles. ſ. ſtultos inocētes.
Cur inq̄t tertio verberas aſinaꝫ e
tuam? Ego veni vt aduerſarer ti f
bi: quia peruerſa eſt via tua mihi g
q; cōtraria. Et niſi aſina declinaſ
ſet de via dans locū reſiſtenti: te
occidiſſē: et illa viueret. Dixit ba h
laam: Peccaui: neſciens ꝙ tu ſta
res contra me: Et nunc ſi diſpli/ i
cet tibi vtvadaꝫ reuertar. Ait an k
gelus: Uade cum iſtis ⁊ caue ne
aliud q̄ꝫ precepero tibi loquar̄.
Iuit igitur cum principib⁹. Qđ l
cum audiſſet balach egreſſus eſt m
in occurſum eius in oppido moa n
bitarum: qđ ſituꝫ eſt in extremis
finibus arnon. Dixitq; ad bala/
am: Miſi nūcios vt vocarent te:
Cur nō ſtatim veniſti ad me? An
quia mercedeꝫ aduentui tuo red
dere nō queo? Cui ille reſpōdit:
d Ecce adſū: Nūq̄d aliud loqui po o
tero niſi qđ deus poſuerit in ore
meo? Perrexerunt ergo ſimul et
venerūt in vrbē que in extremis

a Aperuitq; dominus os aſine. non ē
intelligendum ꝙ aſina illa verba intel/
ligeret vel formaret: q2 verba rationa/
bilia non intelligunt̄ vel formātur niſi
ab habente intellectū: ⁊ ideo illa verba
fuerūt formata
v̄tute āgeli mo/
uentis linguam
aſine ad ꝓlatio/ † 2.Pe.2.e
nem verborū. in
confuſionem ipi
us balaam vt ꝓ
dictum eſt.
b Reſpōdit ba F
laam. Erat eniꝫ † De herē
aſſuetus videre cū ex inuen
demōes ſibi ap/ cto.
parentes in ſpe/
cie animaliuꝫ et
ſecum loquētes.
ideo ad vocē aſi
ne non expauit
nec admiratus
fuit. c Proti
nus aperuit do/
minus oclos ba
laam. lꝫ enim eſ/
ſent aperti ad vi
dendū alia: non
tamē ad viſionē
angeli: ratiōe ꝑ/
dicta. d Ado
rauitq; eū. timo/
re correptus.
e Cur inq̄t ter/
tio ⁊c̄. cum tamē
magis deberes
gratus eſſe eo ꝙ
declinauit gladi
um meum.
f Ego veni vt
aduerſarer tibi.
Dicunt eni aliq̄
et ꝓbabiliter ꝙ
h̄ erat angelus
qui ꝑerat exerci
tui iſrael. ideo di
xit: g Per/ G
uerſa eſt via tua
⁊c̄. et ſequitur:
h Dixit bala/
am. timore du/
ctus. i Et nūc
ſi diſplicet ti. ⁊c̄.
iam eni dixerat
ei angel⁹ viā ei⁹
ſibi eſſe ꝯtrariā:
ſꝫ cupiditate lu/
cri q̄rebat licen/
tiam eundi.
k Ait angelus
⁊c̄. exponatur ſi
cut prius hoc eē
dictum ironice
ſm aliq̄s: vel ꝑ/
miſſiue ſm ali/
os. l Qđ cū
au. ba. Hic deſcribit̄ receptio ipſius ba/
laam honorifica. cū dr̄: m Egreſſus
ē in occurſū ei⁹. ad faciēdū ſibi reueren
tiā. n In oppido moabitarꝫ qđ ſituꝫ
⁊c̄. q2 filij iſrl̄ nō itrauerūt terminos mo/
ab: vt dictum ē ca. ꝑcedēti. Sequitur:
o Nūq̄d loq̄ po. aliud. hic coact⁹ ē ꝯfi
teri diuinā v̄tutē ſicut pri⁹: ſicut et infra
cogit̄ benedicere populo iſrl̄: cuius ta/
mē exterminiū deſiderabat: vt patebit
infra per conſilium qđ dedit ꝯtra eum.

S inter flumina babylonis fuerit. Si quis
reumatibus libidinis inundatur: ⁊ luxu
rie eſtibus circũſuitur: nõ dicitur ſtare: ſʒ
Pſ. 136. ſedere. Unde: Super flumina babylonis
il. ſe. ⁊. f. d. re. ſ. Sed nec flere poſſunt niſi
pri⁹ recordati ſiõ.
Bonorũ nanqȝ re-
cordatio malorũ
cauſas lamentabi
les facit. Niſi enĩ
quis recordet ſion:
niſi legẽ dei et ſcri-
pturaꝝ mõtes aſpi
ciat mala ſua flere
nõ incipit. Ex his
ergo fluminib⁹ vo
A caᵗ balaam: et ab
his mõtibus oriẽ-
tis inuitaᵗ. Mon-
tes iſti nõ ſũt mon
tes ſãcti: de qbus
Pſ. 86. dicit: Fũdamenta
ei⁹ in mon. ſanct.
Ibid. 124. Et alibi: Mõtes ĩ
circũitu ei⁹: et do.
Eſa. 13. ſm aliã litterã in cir. po. ſ. Sʒ de
quib⁹ dicit: Mon
tes tenebroſi ⁊c.
Mich. 4. ſm aliã lit. Et alibi: Mons te
nebroſe. et iteꝝ. Ec
Hiere. 51 c ce ego ad te mons
corrupte. Iſti ſunt
montes in quib⁹ ẽ
omĩs altitudo ex-
tollẽs ſe aduerſus
ſciaʒ dei. Ab his
mõtibus vocatur
balaam. Quales
ſunt montes: talẽ
habent orientẽ. ha
bent enĩ ortum lu-
minis ſui. Ille qui
cõuertit ſe ſicut an
geluʒ lucis: habet
illaʒ lucem de qua
Iob. 18. b dicitur: Lux ĩpio-
rum extinguet. Et
ſicut lux impioruʒ
et que conuertit ſe
B ſicut angelum luc
contraria eſt illi lu
Ioh. 8. b ci q̃ dicebat: Ego
ſũ lux mũdi: ita et
iſte oriens cõtrari-
us eſt illi: de q̃ di-
Zach. 6. c ctum eſt: Ecce vir oriens nomen eius. Ex
illius ergo non huius orientis finib⁹ ve-
niebat balaam illuminatus ab illo lucife
Eſa. 14. b ro de quo dicitur: Et quomodo cecidit lu
cifer qui mane oriebatur. Ca. XXIII
a De aran. Lxx. De meſopotamia q̃ flu-
Pſ. 136. minibus babylonie abluiᵗ. vnde: Super
flumina babylonis il. ſe. et fle. d. r. ſion.
b Uenit inquit ⁊c. Orige. Ueni inquit ⁊
maledic mihi iacob. In latinis ſermõib⁹
pene ſuperflua videtur eſſe repetitio: ſʒ in
grecis ſub nomine iſrael eſt prepoſitionis
adiectio. ſ. ſupmaledic mihi iſrl: vt maio-
ri intentiõe maledictũ in iſrl q̃ꝫ ĩ iacob vi-
dereᵗ expoſcere: dũ enĩ qs tm̃ iacob eſt. i.
in operibus poſit⁹: inferioribus maledi-
ctionibus impugnatur: vbi autem profe-
cerit ⁊ interiorem hoĩem ad videndũ deũ
exacuerit: ſupmaledict. i. vehemẽtiorib⁹
maledictoꝝ iaculis impugnaᵗ: ⁊ tũc qui-
dem os balaam maledictione ⁊ amaritu-
dine plenuʒ erat: ⁊ ſub lingua ei⁹ labor et
dolor. Sedebat ĩ inſidijs cũ diuitib⁹: expe
ctat mer.

regni eius finibus erat. Cũqȝ oc- a
cidiſſet balach oues ⁊ boues mi- b
ſit ad balaam et principes q̃ cum
eo erant munera. Mane autẽ fa c
cto duxit eũ ad excelſa baal: ⁊ in- d e
tuit⁹ eſt extremã partem populi.
D Ixitqȝ ba- Ca. XXIII f+
laam ad balach: edifica g
mihi hic ſepteʒ aras. Et
para totidem vitulos eiuſdemqȝ
numeri arietes. Cunqȝ feciſſet iu-
xta ſermonẽ balaaʒ: impoſuerũt
ſimul vitulum ⁊ arietẽ ſuper arã.
Dixitqȝ balaam ad balach: Sta h
pauliſper iuxta holocauſtũ tuum
donec vadaʒ ſi forte occurrat mi i
hi dominus: ⁊ quodcũqȝ imꝑaue
rit loquar tibi. Cũqȝ abijſſet velo k
citer: occurrit ei deus: Locutuſqȝ l
eſt ad euʒ balaam: Septem inq̃t
aras erexi et impoſui vitulum et
arietem deſup. Dñs autẽ poſuit
verbũ in ore eius: et ait: Reuerte
re ad balach: ⁊ hec loqueris. Re-
uerſus iuenit balach ſtãteʒ iuxta
holocauſtũ ſuuʒ ⁊ oẽs principes
moabitarũ: aſſumptaqȝ parabo- m
a la ſua: dixit: De aran adduxit me n
a ſ in quibus eſt omnis altitudo extollens ſe con
tra ſcientiam dei.
balach rex moabitarum: de mõn
a ſ diaboli luciferi. ſ. qui mane oriebatur.
b tib⁹ oriẽntis. Ueni inquit et ma- o
ſ actiuis. ſ alij ſup maledic.
ledic iacob: propera et deteſtare p

a Cunqȝ occidiſſet balach oues ⁊ boues. ad faciendum grande conuiuium.
b Miſit ad balaaʒ ⁊ prĩcipes ⁊c. ſupra dicitur ꝙ habebat tm̃ duos pueros ſecũ:
⁊ ideo principes q̃ hic nominanᵗ erant illi quos miſerat balach: quibus miſit mu
nera ꝓ labore vie: ⁊ quia fecerant illud quod primi nũcij nõ poterãt facere. Ali-
ter exponitur ꝙ non miſit munera niſi ad balaam: miſit tamẽ principes cum mu-
neribus illis vt eſſent gratioſiora. c Mane aũt facto.
ſcʒ poſt quietem noctis. d Duxit euʒ ad excelſa baal:
id eſt ad mõtem vbi colebaᵗ idolum nomine baal. Scdʒ
ꝙ diciᵗ in Scholaſtica hiſtoria idola ortuʒ habuerunt a
Belo rege aſſyriorũ: quo mortuo filius eius nimus q̃ ni-
niuen cõdidit: in conſolationem ſuam de morte patris fe
cit idolum ei tantam reuerentiam exhibens: vt parceret
ſeruis ſuis peccantibus quãdo ad idolum refugiebãt: et
inde ceperunt idola in alijs locis honorari ⁊ coli: ⁊ ſicut
inde ẽ tracta idolatria ad alia loca: ſic et denomĩatio: qꝛ
ſicut aſſyrij illud idoluʒ vocauerũt belum: ita babylonij
idolum ſuuʒ vocauerunt bel. Alij populi beel: alij bael:
alij baalim: alij beelphegor ex cõpoſitione alterius nomi-
nis cum eo. Iudei autẽ vocabant idola beelzebub. i. de⁹
muſcarũ: eo ꝙ ex ſacrificijs ibi factis muſce congregabã
tur. ⁊ hoc dicebant in contemptum idolatrie: quia apud
eos tm̃ remanſerat cultus vnius dei: ⁊ ſm hoc dicebant
de chriſto. In beelzebub principe demoniorũ eijcit demo
nia. dicebant enĩ principem demonum in idolis dare re-
ſponſa: ⁊ propter hoc nominabãt ipm̃ nomine idoli. Du-
ctus eſt autem illuc balaam quia erat ariolus et magus
⁊ cultor demonum. e Et intuitus eſt extremam ꝑtem
populi. i. totum exercitum vſqȝ ad extremã ꝑtem qḋ ptʒ
ex hoc qḋ dicitur ſequẽti caplo vbi dicitur ꝙ inde duxit
eum ad alium locum vnde poſſet partẽ iſraelis videre et
nõ totum: ex quo cõcludiᵗ ꝙ de hoc loco videbat totum
exercitum iſrael. Ca. XXII

Moraliter. a† Uidens autem balach ⁊c.
Per balach qui in arto poſitus
recurrit ad conſilium ⁊ auxilium balaã arioli: ſignifican
tur illi qui in infirmitatibus vel alijs neceſſitatibus poſi
ti recurrũt ad illos qui ſunt magicis artibus imbuti. ⁊ ſi
cut iſte balach in hoc magnas expenſas fecit: ⁊ tamẽ nul
lum cõmodum ſed magis oppoſitum reportauit: ſic et illi
grauiter valde peccãt ⁊ nullã vtilitatẽ reportãt. c† Cer
nens aſina angelum ſtantem in via. ꝑ hoc autẽ ꝙ aſina q̃
animal ſtolidum: vidit angelũ quẽ balaam reputatus ſa
piens nõ videbat: ſignificaᵗ ꝙ diuina ſecreta frequenter
hominibus de ſeculari ſapiẽtia ꝓſumẽtib⁹ abſconduntur
⁊ illitteratis atqȝ ſimplicibus reuelantur Matth. xj. Cõ
fitebor tibi pater domine celi ⁊ terre qꝛ abſcondiſti hec a
ſapientibus ⁊ prudentibus ⁊ reuelaſti ea paruulis.
D Ixitqȝ balaam. Hic deſcribiᵗ ipſius balaã ad ma
ledicendũ conatus. Et diuidiᵗ in tres partes ſm
ꝙ ter conatus eſt ad hoc. ſcḋa ibi: Dixit ergo ba-
lach. tertia ibi: Dixitqȝ balach. Circa p̃mũ igiᵗ maledice
re populo conaᵗ per ſacrificia demonibus oblata. cuʒ di-
cit: g Edifica mihi hic ſeptẽ aras. in veneratiõe ſeptẽ
planetaꝝ q̃s colebãt idolatre: ⁊ potiſſime illi q̃ erãt aſtro
gia imbuti: q̃tũ ad h ꝙ oĩa q̃ aguntᵗ in humanis actioni
bus deriuãᵗ a ſtellis: de qb⁹ erat iſte balaã. h Dixitqȝ balaã ad ba. ⁊c. h enim
rit⁹ obſeruabaᵗ ĩ ſacrificijs idoloꝝ. i Donec vadã ſi for. ⁊c. lʒ nominet h nomẽ
dñi: intẽdebat tñ habere reuelationẽ a demone quõ ꝓcederet in ppl̃i iſrael male-
dictione: q̃rebat enĩ tũc auguriũ vt habeᵗ in p̃ncipio ſequẽtis capl̃i: qḋ non diciᵗ
reuelatio a deo: ſed a diabolo. Sciendum autem qḋ recedebat a ſocietate alioꝝ
querẽs augurium: tum qꝛ demones cõmunius apparent magis in tenebris et in
ſolitudine q̃ꝫ in luce vel ſocietate: qꝛ ſunt ſpũs tenebrarum: ⁊ per pacta occulta et
priuata ⁊ non per ſigna publice iuſticie faciunt qḋ faciũt: tũ qꝛ apparitio qua ap
parent cultoribus ſuis cõmuniter fit per abſtractionẽ a ſenſibus: ⁊ cum aliq̃ hor-
ribili paſſione corporis: et hoc fit dei ꝓuidentia vt ꝓphete demonum a ꝓphetis
dei etiã ꝑ exteriora ſigna diſtinguantur: in quibus talis paſſio horribilis nõ fit:
ꝓpter qḋ balaam querebat a turba ſegregari: quando querebat augurium vt li
bentius demon ei appareret: ⁊ vt aliqua paſſio horribilis ſibi coram alijs non ac-
cideret: propter quã ab eis cõtemneretur: conſequenter a tali augurio impeditur
cum diciᵗ: k Cũqȝ abijſſet velociter. ad querendum demonis reſponſum qua-
liter poſſet maledicere populũ iſrl. l Occurrit illi de⁹. impediẽs p̃dictũ reſpõ
ſũ ⁊ ponẽs ĩ ore balaã cõtrariũ: vñ ſequiᵗ poſtea: m Aſſũptaqȝ parabola ſua.
parabola dr̃ qñ vnũ verbum ꝓ alio poniᵗ: ⁊ hoc modo dr̃ hic parabola qꝛ quere
bat v̾ba maledictiõis: ⁊ poſita fuerũt in ore ei⁹ v̾ba bñdictionis. dr̃ etiã parabo-
la qꝛ parabolice ⁊ ꝑ ſilitudines loq̃baᵗ: vt ptʒ in ſequẽtib⁹. n De arã addu.
me balach ⁊c. cũ magno labore ⁊ ſumptib⁹: ⁊ cauſã vocatiõis ſubdit: o Ueni
inq̃t ⁊ maledic iacob. imp̃cãdo ei malũ pene. p Propera ⁊ deteſtare iſrl. ip̃ca-
cãdo ei malum culpe vt ſic dominus q̃ eſt protector eius ab eo recedat.

Quõ maledicã

ſ contēplatiuis.
a israel. Quomodo maledicaꝫ cui a
b nō maledixit deꝰ? Qua rōne de/
c teſter quē dn̄s nō deteſtatur? De b
d ſummis ſilicibus videbo eum: et
e de collibꝰ conſiderabo illum. Po c d
pulus ſolus habitabit: ⁊ iter gē/ e
a ſ nullus. ſ. niſi q̄ numerat multitudinē ſtellarū: ⁊ oia in menſura ⁊ pondere ⁊ numero ꝑduxit.
f tes nō reputabitur. Quis dinu/ f
ſ ſemen innumerabile.
merare poſſit puluerem iacob: et
g noſſe numerū ſtirpis iſrael? Mo/ g
riatur anima mea morte iuſtorū

Hic erat mercedem a rege vt in occultis interficeret innocentes.
Sed deus qui facit mirabilia ſolus ex inimicis operatur ſa/
lutem. Iniecit enim verbum in os eius: Quis nōdum cor eiꝰ
poſſit capere verbum dei: adhuc enim erat in corde eius mer
Su.24.c cedis cupiditas. Unde poſt verbū dei quod habebat ī ore di
cebat ad balach: Ueni ⁊ dabo tibi cō
ſilium ⁊c. Non enī in corde ſed in ore
tm̄ habuit verbū dei. Ideo dicit: ver/
bum dei. a Quomodo maledicā.
Orige. Quō maledicam quem non
maledicet dominꝰ? Aut quid ſup ma/
ledicam quem non ſupmaledicet de/
us? Iacob nō maledicit dominꝰ: nec
iſrael: ſed alicui putas maledicit? Ad
Gen̄.3.c ſerpentem dicit: Maledictus tu ī om/
Ibidem nibus beſtijs terre. et ad adam: Ma/
ledicta terra in operibus tuis. et ad
Ibi.4.b Cain: Maledicta tu a terra q̄ aperuit
os ſuum vt reciperet ſanguinem fra/
tris tui ⁊c. Dicturus quoq̧ his qui a
Mat.25.d ſiniſtris eius erūt: Diſcedite a me ma/
Ibi.23.b ligni in ignem eternum. ⁊ cū dicit: Ue
vobis ſcribe et phariſei hypocrite et
huiuſmodi. Maledictis videtur ar/
guere. Quid ē ergo qđ apoſtolꝰ dicit
Rom̄.12.c Benedicite et nolite maledicere. Qđ
ab hominibus non vult fieri ipſe facit qui exemplum vite ho/
minibus ponit. Non ita eſt: Deus enim cum maledicit meri/
tum deſignat eius cui maledicit ⁊ ſententiam promit: vtpote
quem non fallit neq̧ peccati qualitas neq̧ peccantis affectꝰ.
Homo autem qui hec non poteſt ſcire neq̧ propoſituꝫ mentē
q̧ alterius agnoſcere: ſi dicentis vel ſententiam ꝓmentis in/
tuitu proferat maledictum: non poteſt eſſe iuſta maledicendi
cauſa vbi peccantis ignoratur affectus. ⁊ maxime maledicta
profert cum conuitijs atq̧ iniurijs prouocatur. Quod viti/
um reſecat apoſtolus. ne maledictis maledicta: et conuitijs
conuicia prouocemus: precipiens vt benedicamus ⁊ nō ma/
ledicamus: non q̧ iudicandi veritas que homines non la/
tet ⁊ ꝓnunciandi auctoritas perimatur. b Cui non male
dixit deus. Qui tm̄ merituꝫ deſignat eius cui maledicitur et
ſententiaꝫ promit: quem non qualitas peccati: nec fallit affe/
ctus peccantis. Homo autem neutrū nouit et ſepe conuitijs
Rom̄.12.c ꝓuocatus maledicit. Ideo dicit apoſtolus: Benedicite ⁊ no
lite maledicere: vt conuitiandi vitium reſecetur. c De ſū/
mis ⁊c. Quaſi ideo non debet maledici: quia alta et celeſtis
eius vita. Nemo intelligit eam niſi ad eminentem ſciētiā aſcē
derit. Orige. De verticibꝰ montium intuebor eum: et a col/
libus intelligam eum. Quaſi quia ī excelſis collibus ⁊ altis
montibus poſitus eſt iſrael: id eſt ī alta ⁊ ardua vita: ad quā
intuendam ⁊ intelligendā nemo ſit idoneus niſi aſcendat ad
eminentem ſcientiam. Non ideo ei maledicit deus: quia eius
vita precelſa non humilis ⁊ deiecta. Qđ nō de carnali iſrael
dici videt: ſed de illo cuius ſuper terram ambulantis conuer
ſatio eſt in celis. Aut ſi etiam ad illum populū hec referunt:
recte intuebor ⁊ intelligam dicitur: vt tēpus futurū ſignifice
tur quo omnis iſrael ad fidem xp̄i veniens ſaluabit. Et a mō
tibus ⁊ a collibus intuebitur. i. qui excelſam ⁊ celeſtem vitā
cōſurgentes cum chriſto exercuerint ſup terrā. d Uidebo
eum. Actus iacob: id eſt actiuorū videtur: Cōtemplatio iſra
el: id eſt cōtemplatiuorū tm̄ intelligitur. Uel in futura reſur/
rectione iacob videbitur: id eſt corpus. iſrael intelligetur: id
eſt reſurgentium anima ⁊ ſpūs. e Populus ſolus. Quia
non eſt permixtus ceteris hominibus nec inter ceteras gen/
tes reputatus certis nobilitatus priuilegijs obſeruationibꝰ
⁊ legitimis ſuis ſicut tribus leui non eſt permixta ceteris.
Populus ſolus habitabit ⁊c. Spiritalis iacob ⁊ iſrael ve
re ſolus habitat in gētibus. Si enim acceſſimus ad ſion mō
tē ⁊ ciuitatē hieruſaleꝫ celeſtē: ⁊ venimus ad ſpiritalē iudeā
que eſt portio dei: ⁊ in terris poſiti ibi conuerſamur: vere nō
reputamur inter ceteras gentes: nec eorum fines noſtris ad/
miſcentur: etiaꝫ ſi reſtituatur ſodoma in antiquum ⁊ egyptꝰ:
⁊ ſi quid aliud tale in ꝓphetis ſcriptū eſt. Uerūtamen iacob
⁊ ſpiritali iſrael cum eccleſiam primitiuorū aſcenderint: nullꝰ
equabitur vel miſcebitur. Niſi enim inſertꝰ fuerit ramis olea
ſtri: ⁊ ſociꝰ factus radicis pinguedinis oliue: quomodo pōt
ſociari iacob vel iſrael? Cuꝫ ſine radice iſta neq̧ iacob poteſt
quiſq̧ vocari nec iſrael. Neq̧ ego ex iacob vel iſrael ſi q̄s pec
cat: iacob dici vel iſrael poteſt. Neq̧ ex gentibus: ſi quis in/
greſſus fuerit
ecclīaꝫ dn̄i iter gētes vltra reputabit. f Qui ſ
dinumerare. Idē. quis inueſtigauit ſemē iacob? ⁊ q̄s dinume/
rauit plebē iſrl ⁊c. Siľe ē h illi qđ dixit dn̄s abrae: Reſpice ad Gen̄.15.b
celū ⁊ dinumera ſtellas celi ſi potes: ⁊ ait: Sic erit ſemē tuū. Et
credidit abraā deo: ⁊ reputatū eſt ei ad iuſticiā. Si abraā aut
q̄libet hoīm vl etiā angeloꝝ: fortaſſis
⁊ ſupioꝝ ꝟtutū: nō pōt numerare ſtel/
las nec ſemē abrae: q2 dcm̄ ē: Sic erit ſe
men tuū. Deꝰ aūt (q̄ numerat multitu/ Ps̄.146.
dinē ſtellaꝝ ⁊ oībꝰ eis no. vo. Et q̄ di/
xit. Ego ſtellis oībus mādaui) pōt in/
ueſtigare ſemen iacob: et dinumerare
puluerē iſrl. Ipſe enī ſolus ſcit q̄s vere
ſit iacob: ⁊ q̄s vere iſrl. Non enī reſpi
cit iudeū ī manifeſto: nec circūciſionē
ī carne. Sꝫ q̄ ī occulto ē iudeꝰ: ⁊ corde
circūciſus. Ipſe ḡ ſolus q̄ dinumerare
pōt ⁊ iueſtigare: q̄ ſm̄ incōphēſibilem
ſapiaꝫ ad illā celeſtē formā quā ipſe ſo
lus ſcire poteſt. Poſuit etiaꝫ iſtos nu
meros quos habemus ī manibꝰ in q̄/
bus precepit vt ſm̄ cogitationes ſuas
⁊ domos familiarū ex nomine omnes
maſculi p capita numerent a. xx. ānis
⁊ ſupra: oīs q̄ egredit in ꝟtute: ⁊ colli
git eoꝝ q̄dē ſacratus numerꝰ: tunc ſcꝫ
ſacratus ⁊ placatus deo cū ipo ꝑcipiēte numeratur. Si auteꝫ
ꝯ ꝑceptū dn̄i voluerit q̄s numerare: lꝫ ille dauid ſit lꝫ magnꝰ
ꝓpheta: ꝯtra legem agit: ⁊ arguit p ꝓphetā: ⁊ patit illa que
in ſcđo libro regnorū ſunt ſcripta. g Moriat anima mea. 2 Re.24.b
Origenes. De ſe ꝓphetare videt. Sꝫ ſm̄ lrām nec ī balaā nec
in illo iſrl factū ē: nec fieri potuit: nec enī intra ipos ſ ab ipis
mortuꝰ eſt. Orige. Moriat aīa mea morte iuſtoꝝ. Hoc magł
ꝯuenit pſone ipoꝝ q̄ in p̄ſenti lꝫ vanus ppl's habeant: q2 ſunt
ſine grā ſpūſſancti. Cum tn̄ plenitudinē introierit oīs iſta pro/
phetia q̄ de iſrael dicit: in ſpiritali iſraele cōplebit: ⁊ aīa eius
moriet cū aīabus iuſtoꝝ. Suſcipiēt enī in ſe fidē xp̄i vt ī morte
ipiꝰ baptiçent: ⁊ cōſepulti illi p baptiſmū ī morte. Et fiat ſemē
meū ſic ſemē iuſtoꝝ. Nō enī ipi: ſ ſemē eoꝝ fit ſic ſemē iuſtorū:
q̄ credētes de gētibꝰ in xp̄o iuſtificati ſūt. Neq̧ ḡ circūciſio eſt
aliq̄d neq̧ ꝑpuciū: ſ fides que p dilectioneꝫ operat. Gregꝰ.
Moriatur anima mea morte iu. ⁊ fi. no. m. ho. ⁊c. Multi intra
eccleſiam prolixas preces ad deum habent: vitam precantium
non habent: ⁊ in oratione lachrymarum: ſed in tempore tenta/
tionis cuꝫ ſupbia pulſantur: faſtu intumeſcunt. Similiter aua
ricie luxurie ire tempeſtati ſuccumbūt: nec ſe p eterni regni de
ſiderio fleuiſſe meminerint. Qđ de ſe balaā oſtendēs ait: Mo
riatur anima mea morte iuſtorū ⁊c. Sed poſt cōpūctionē ꝯtra
eorū vitā q̄bus ſe ſimilē fieri etiā moriendo popoſcerat: ꝯſiliū
ꝑbuit: ⁊ occaſiōe auaricie oblitꝰ ē qđ de inocētia optauit. Ple
rūq̧ enī mali inutiliter cōpūgūtur ad iuſticiā: ſicut boni ī noxie
tentant ad

Nico. de lyra

a Quō maledicā ⁊c. q. d. ꝑdicta facta ſūt fruſtra: q2 ꝓhibitꝰ
ſū a deo: cui nō poſſū reſiſtere. b De ſū. ſi. vi. cū. q2 erat ī al
to mōte vbi duxerat eū balach: vt ptꝫ ex dictł ī fine ꝑcedētis
ca. c De col. ꝯſi. illū. nō ad maledicēdū: q2 ſū ꝓhibitꝰ ſ ma
gis ad bn̄dicēdū q2 ſū cōpulſus. vn̄ ſubdit: d Populꝰ ſolꝰ
ha. i. ſegregatꝰ ab alijs ppl'is. ꝑmo ī corde p fidē vniꝰ veri dei
alijs ppl'is ad idolatriā declinātibꝰ. ſcđo in carne p circūciſio/
nē. tertio ī lege ſpecialit data illi pplo: ſm̄ q̧ đ2 ps̄. cxlvij. Nō
fecit taliter oī nationi: ⁊ iudicia ſua nō manifeſtauit eis. q̄rto
in veſte vt dictū ē. ſ. xv. ca. ſ ⁊ ſimilia bn̄ficia facta ſūt ſingula
riter illi pplo: eo q̧ xp̄s naſciturꝰ erat de eo ſm̄ carneꝫ. e Et
iter gē. nō rep. ſ erit ppl's deo peculiaris: ſm̄ q̧ dicit Exo. xix.
Eritł mihi ī peculiū de cūctis ppl'is. f Quis dinu. poſ. pul.
ia. i. multitudinē q̄ eo egreſſurā. q. d. nullꝰ. vtit aūt h noīe pul
ueris: q2 hō ſm̄ carnē q̄ traducit a parētibꝰ originat a puluere
ſm̄ q̧ đ2 Gen̄. ij. Formauit hoīem deꝰ de limo terre. In hebreo
habet de puluere terre. Itē q2 abrae q̄ multiplicatiōe ſeminis
fuerat dictuꝫ Gen̄. iij. Si q̄s poſſit numerare puluerē t̄re: ſemē
q̄ꝫ tuū numerare poterit. g Moriat aīa mea ⁊c. mali enim
hoīes lꝫ nolint viuere vita iuſtoꝝ: appetūt tn̄ mori morte eoꝝ.
⁊ talis erat balaā. Alij exponūt dicētes: q̧ ꝓphetauit q̄ morte
ſua vt ſit ſenſus: Moriat aīa mea. i. pibit mea corporalis vita
morte iuſtoꝝ. i. inflicta a iuſtis: q2 poſtea fuit interfectꝰ a fil.
iſrl vt habet. ſ. xxxi. ca. ſ hec expoſitio nō ꝯſonat lr̄e ſequenti
cū ſubdit: Et fiāt nouiſſima mea boꝝ ſimilia. ſ ꝑma cōſonat.
Dixitq̧ ba.

Ventãt ad culpam. Fit enĩ diſpenſatiõe diuina vt illi de bono aliquid agãt
q̃d non pficiant: vnde inter mala que pleniſſime pꝑpetrant confidant: ⁊ iſti
qui tentantur nec conſentiunt per infirmitatẽ: greſſus cordis per humilita
tem ad iuſticiam verius figant. Alterum patet in balaam: de altero Pau/
Rom.7.b lus ait: Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mẽtis mee
⁊c. Ille ergo compungitur nec iuſticie propinquat.
Iſte tentat: ⁊ tñ culpa eũ nõ inq̃nat: q: nec malos
bona impfecta adiuuant: ne bonos mala incõſum/
mata cõdẽnant. Virtutis enĩ põdus oratio nõ ha/
1.Re.1.c bet quã pſeuerãtia non tenet. Vñ vultus eius non
ſũt amplius in diuerſa mutati. a Et fiãt nouiſſi
Mat.2.a ma. Hoc in magis q̃ de oriente pmi venerũt adora/
re xp̃m poteſt intelligi: qui de ſemine balaam erant
p generis ſucceſſionem ⁊ per diſcipline traditionẽ.
Cõſtat enĩ eos agnouiſſe ſtellaz quam pdixerat ba
laam in iſrael orituram. b Quid ẽ hoc. Balach
ↄtra ſpem benedictiones p maledictionib⁹ audiẽs
⁊ vltra non ferens: ꝓphetantis verba interrupit.
Allego. Allego. Nõ vult amarus rex bñdictionẽ: ſed ma
ledicta querit. Eſt enĩ de cognatiõe illius cui dicit:
Gen.3.c Maledictus tu ab oĩbus beſtijs terre. c Dixit ꝗ
balach. Putat eũ pterritũ iſraelis multitudine: et
ideo non auſum maledicere: et mutationẽ loci ſibi
C pdeſſe. d Videre nõ po. Demẽs putauit iſraeli/
ticam gratiã loci obiectione poſſe celari: neſciẽs q:
Mat.5.b non poteſt abſcondi ciuitas.ſ.m.po. e Edifica/
uit. Rex ꝓphanis ſacrificijs agebatur: ⁊ diuinatio
Rom.5.d arte magica querebatur. Volẽs tamen deus abun/
dare gratiam vbi abundauit delictũ: adeſſe digna/
batur: non ſacrificijs ſed in occurſũ veniẽti. Et ibi
dat verbum ſuum ⁊ myſteria et futura prenunciat:
vbi maxime fides ⁊ operatio ⁊ ammiratio gẽtilium
pendet: vt q̃ noſtris nolũt credere ꝓphetis: credãt
diuinis ſuis. f Sta hic iuxta. Ad holocauſtum
ſtabat in idolatria ſua poſit⁹. ideo magis cadebat:
Surgere ꝗ videt q̃ magis ceciderat cũ in idolatria
ſtare videt. g Non ẽ de⁹ quaſi ⁊c. Orige. Nõ ſi
cut homo fruſtrat de⁹: neq̃ ſicut fili⁹ hoĩs terret.
Quaſi putas deũ ſicut hoĩem fruſtrari in his q̃ lo/
quit. Hoĩes enĩ multis vitijs impediunt ne veruz
ſit q̃d loquũt. Irati enĩ loquũt aut metu aut cupi/
ditate aut iactantie gr̃a: deus aũt in quo nulla paſ/
ſio eſt: quicq̃d dixerit p cauſarum meritis dicit. Et
ideo non põt fruſtrari: quia quicquid ratione pro/
fertur: non poteſt ratione carere. Non eſt ergo qui
fruſtra loquitur ſicut homo nec vt filius hoĩs ter/
retur vel terret. In hominibus ſententiã mutat ter
ror: ſʒ deus qui ſuper omnia eſt a nullo terreri põt
vt ſententiam mutet. Nec ſicut filius hominis ter/
ret: homines enim p iactantia errores faciunt ⁊ mi
nas etiam his q̃bus nocere non poſſunt. Deus aũt
ratione terret vt corripiat hominẽ in auditiõis tri/
bulatione: vt verbo cõminationis territus emen/
detur: ne perueniat ad eum vindicta malorum ſuorum. b Dixit ergo
et non faciet: locutus eſt ⁊c. Orige. Idem ipe cuz dixerit: non faciet: loque
tur ⁊ non permanebit? Cum homines non faciant que dicunt vitio huma
ne fragilitatis mutabiles: deus immutabilis eſt. Sed dicit aliquis: Cum
deus locutus ſit de niniue q̄ poſt triduum ſubuerteretur: quare non pmã/
3.re.24.b ſit in verbo ſuo? Et in his que locutus eſt de dauid: vbi tribus diebus pro
miſſa fuerat mors vt vaſtaret populum: ⁊ intra vnam diem: et vſq̃ ad ho/
ram prandij ceſſauit? Videbitur fortaſſe que per interrogationem dicũtur
non diffinita eſſe: ſed medium aliquid oſtendere. Et irreuocabilis ſentẽtie
non monſtratur affectus: q̄ temperãtius dictum hoc videtur. Ipſe cum di
Jone.3.b xerit nonne faciet? Scriptum eſt in Jona: Et Jonas quidem predicauit et
dixit: Adhuc tres dies vel quadraginta ſm hebreos et niniue ſubuertet.
Obſeruandum ergo q̄ non inuenitur in ſermonibus dei quibus ad ꝓphe
tam locutus ẽ: dictum: Adhuc tres dies ⁊ niniue ſubuertetur: vt ſermo di
ctus ⁊ non factus a Jona potius q̃ʒ a domino prolatus videatur. In libro
2 Re.24 b q̃ʒ regum factũ eſt verbum domini inquit ad Gad ꝓphetã dicens: Hec di/
cit domin⁹: Tria leuabo ſup te: elige tibi vnum ex his q̃d faciã tibi. Et in/
troiuit Gad ad dauid dicẽs: Aut veniet tribus annis tibi fames ſup terrã
tuaz: aut trib⁹ menſib⁹ vt fugias inimicos tuos: aut a triduo mors fiet ĩ ter
ra tua. Obſerua ꝗ quõ nec in his tribus cõminationibus de⁹ inuenitur de
morte trium dierum dixiſſe. In verbis enĩ Gad poſitum eſt: non in manda/
tis domini. Et nõ ſemp q̃ per ꝓphetam dicuntur quaſi a deo dicta accipiũ/
tur. Per moyſen multa locutus eſt deus: aliqua tamen moyſes ꝓpria au/
Mat.19.a ctoritate mãdauit. vnde: Ad duriciã cordis veſtri ſcripſit vobis h̃ moyſes
⁊c. vſq̃: Q̃d ergo deus cõiunxit hõ nõ ſeparat. Vides ergo hic deum neq̃
h̃ pcepiſſe ne

a et fiant nouiſſima mea horũ ſimi
ſ ſecunda ꝓpheti̇a balaam.
lia. Dixitq̃ balach ad balaam: a
b Quid ẽ hoc quod agis? Vt ma/
lediceres inimicis meis: vocaui
te ⁊ tu econtrario benedicis eis? b
ſ cui verbum in ore poſuit deus.
Cui ille reſpõdit: † Nũ aliud poſ/ c
ſum loqui niſi quod iuſſerit do/
c minus? Dixit ergo balach: Ve/ d e
ni mecum in alteruz locum vnde
partem iſraelis videas: et totum
d videre non poſſis: ⁊ inde maledi
cito ei. Cumq̃ duxiſſet eũ in locũ
ſublimem ſuper verticez montis
e phaſga: edificauit balaam ſeptez f
aras et ĩpoſitis ſupra vitulis at/
f q̃ arietib⁹: dixit ad balach: Sta
hic iuxta holocauſtũ tuuz donec g
ego pgã obuius. Cui cuz dñs oc/ h
curriſſet: poſuiſſetq̃ verbũ in ore i
ei⁹ ait: Reuertere ad balach ⁊ hec
loq̃ris ei: Reuerſus ĩuenit eũ ſtã/
tem iuxta holocauſtũ ſuũ: ⁊ prin/
cipes moabitarũ cuz eo. Ad quẽ
balach: Quid inq̃t locut⁹ eſt do/
minus? At ille aſſumpta pabola
ſua ait: Sta balach et auſculta:
g audi fili ſephor: Non eſt deus q̃ſi k
ſ qui vitijs impediat ne verũ ſit q̃d loquitur.
homo vt mentiatur: nec vt filius l
ſ mutabilis vitio humane fragilitatis.
h hominis vt mutet. Dixit ergo et m

a Dixitq̃ balach. Hic conſequenter balaam re
prehenditur: quia agebat contrarium illius p/
pter quod vocatus fuerat. b Cui ille reſpon
dit. ſe excuſando. c Num aliud poſſum loqui
⁊c. quaſi diceret: eius virtuti non poſſum reſiſte/
re: ⁊ in hoc coactus fuit
pfiteri virtutem diuina/
tionũ ⁊ auguriorum nul
lam eſſe niſi q̃tum deus
pmittit. d Dixit ergo
balach. Hic deſcribit ſe/
cundus conatus ipſius
balaã. et primo per mu/
tationem loci. cum dici/
tur: e Veni mecũ in
alterum locum ⁊c. tũ q: † ſ.22.g
magi et augures in tali/
bus obſeruant loca ⁊ tẽ
pora: tum q: balach cre/
debat balaam fuiſſe ter/
ritum: videndo totũ po
pulum et ex hoc nõ fuiſ/
ſe auſum maledicere: vl
q: ſciebat maius meritũ
eſſe in toto populo q̃ʒ in
parte: vt ſi balaam fuiſ/
ſet phibitus maledicere
toti populo ꝓpter meri/
ta eius: non tamen phi
beret a malediotiõe par
tis ⁊ p cõſequens ei⁹ ad/
uerſarij diminuerẽtur et
debilitarent. Scdo p ob
lationem ſacrificij. cũ di
citur: f Edificauit ba
laam ſeptem aras ⁊c. et
exponat ſic ſupra. Ter/
tio per iniquiſitionẽ au/
gurij. cum dicitur:
g Donec ego obui⁹ p/
gam. intendebat enĩ ob/
uiare demoni ſolito ſibi
apparere et loqui.
h Cui cum domin⁹ oc/
curriſſet. ĩ cuius pſentia
demon nihil poterat.
i Poſuiſſetq̃ verbum
in ore eius. ad contrariũ
ſue intẽtionis. vnde ſub
ditur: k Non eſt de/
us quaſi homo vt mẽtia
tur. q: ipe ẽ veritas per
eſſentiã: l Nec vt fi
lius hoĩs vt mutet. Sed cõtrariũ hui⁹ videt ha
beri Hiere. xviij. Si penitẽtiaz egerit gens illa a
malo ſuo q̃d locut⁹ ſũ aduerſus eã: ago ⁊ ego pe
nitentiã ſup malo q̃d cogitaueraz vt facerem ei.
Dicendum q̄ de⁹ omnino eſt immutabilis: ſm
q̃d dicitur Jaco. j. Apud quem non eſt trãſmu/
tatio ⁊c. tamẽ facit ⁊ dicit mutabilia p ĩmutabi/
lem voluntatem ſuam. Ad cuius intellectũ con/
ſiderandũ q̄ aliqua dei verba ſignificatiua ſunt
futurorum ſm q̄ ſũt in dei preſcientia: ⁊ illa ĩmu
tabiliter eueniũt quia dei preſcientia ẽ ĩmutabi/
lis. Alio modo ſunt ſignificatiua futurorum: p
ut ſunt in cauſis ſecũdis mutabilib⁹ que ſũt me/
rita ⁊ demerita hominũ: ⁊ talia nõ implent ſem/
per: ſed mutantur frequẽter: ſicut ⁊ cauſe eorꝫ: ⁊
hoc modo dicit Jone. iij. Adhuc q̃draginta di/
es et niniue ſubuertet. hoc enĩ exigebant demeri
ta illius populi p tunc: ſʒ q: egerũt pñiaz nõ eſt
adimpletũ illud v̈bũ. ⁊ h̃ nõ arguit mutatiõeʒ ĩ
deo: ſʒ ĩ libero arbitrio hũano. ⁊ p h̃ ſoluit aucto
ritas Hiere. allegata. m Dixit ꝗ ⁊ nõ faciet.
quaſi diceret: nõ. ⁊ hoc eſt intelligendum de pro/
nunciatione alicuius futuri prout eſt in preordi/
natione ſcientie et voluntatis diuine cuiuſmodi
erat pſperitas populi iſrael.

Deu.22.b preceptiſſe neq̧ fieri voluiſſe diuortium. Sed moyſen propter
1.Cor.7.b duriciam iudeorū ſcripſiſſe danduȝ eſſe repudiū. Hinc Pau
Ibidem. lus ait: Dominꝰ dicit: non ego. Et alibi: Hoc autē ego dico:
Ibidē.c non dominꝰ. Et iterū: Preceptū domini non habeo: cōſiliuȝ
Ibi.9.a autem do. Et iterum: Que loquor: non loquor ſm deum. Si
militer ergo in ceteris ꝓphetis. Alia
dominꝰ locutus ē: ⁊ non ꝓphete: alia
prophete: ⁊ nō dominus. Videtur er/
go obiectio diſſolui: cum non tam ſua
q̄ ꝓphetica verba dominus reuocat
⁊ mutat in meliꝰ. Sed magꝰ arbitror
priorem abſolutionem totius ſcriptu/
re ſenſibus cōuenire. Et in illis preci/
Iohel.2.c puc quibus patiēs et multe miſericor
die ⁊ penitēs ſuper malicia dicitur de
us. Vt i his maxime que generaliter
Hiere.18 b ab Hieremia pronunciant̄: in quibus
oſtenditur pro multꝭ miſerationibus
incomprehenſibili bonitate ſua deꝰ di
cere ⁊ non facere: loqui ⁊ non perma/
nere ſic. In finē loquar: id eſt ex diffi/
nito loquar ſup gentes ⁊ ſup regnuȝ:
vt auferā eos vt diſperdam. Et ſi con
uertatur illa gens a maliciis ſuis pe/
nitebo de omnibus malis que cogita
ui facere eis: et in finem loquar ſuper
gentem ⁊ ſuper regnuȝ: vt edificē eos
⁊ plantem. Et fecerint mala in conſpe
ctu meo et non audierint vocem meā
penitebit me de omnibus bonis que locutus fueram ⁊ face/
rem eis. Quomodo ergo poſſumus his que abſolute p Hie/
remiam dicuntur preferre illa que ſuſpenſe p balaam dicūtur
niſi quia negligentibus et cōtemptoribus illa confirmanda:
hec xᵒ a perfectioribus ſecretius aduertenda ſunt. a Nō
eſt idolum in iacob. Alia trāſlatio: Nō erit labor in iacob ne
q̧ videbitur dolor in iſrael: in futuro ſcȝ ſeculo. Orige. Nō
erit labor i iacob neq̧ videbitur dolor in iſrael ⁊c. Future vi
te ſtatus denunciatur: hec enim vita ſine labore et dolore nō
2.Cor.11.c tranſcurritur. Paulus enim ter virgis ceditur: ſemel lapida
tur: ⁊ innumeralia patitur: ſed in futuro aufugiet dolor et tri/
ſticia ⁊ gemitus. Qđ tamē non ad omnes ſed ad eos tm̄ qui
Luc.16.d meritis iacob ⁊ iſrael fuerint refertur: vt pauper laȝarus qui
hāc vitā i labore ⁊ dolore trāſegit: vñ vbi diues cruciat̄: ille
quieſcit. Ille i vero iſrael ē: ⁊ in vero iacob i quē non venit la
bor ⁊ dolor. Diues autem ille erat ſm carnem iſrael: de cuius
fratribus dixit: habent legem ⁊ ꝓphetas: audiant illos.
b Dominus deus eius cum eo eſt. Idem. Dominꝰ deus ſuꝰ
cum ipo eſt: ⁊ preclara principum cuȝ ipo ſunt ⁊c. Nūq̄ȝ iſrae
lem ſuum deſerit deus. Preclara principum poteſtas ē prin/
cipatus ⁊ regnum verum: quoniam ſūt ⁊ aliqui principes q̄
de principatu ſuo vel pellendi vel iam forte pulſi ſunt: ⁊ hi in
troducendi qui vere iſrael ſūt. Poſt preclara illa omnia que
habuere in celis illi principes qui nō ſeruauerūt principatū:
ſed reliquerunt eterna domicilia: iſrael iſte ⁊ iacob qui lucta/
tus eſt et vicit accipiet. c Et clangor. Admonitio predica
tionis: quia in vobis rex: id eſt chriſtus diabolū triumphat.
d Deus eduxit euȝ. Idem. Deus qui eduxit ex egypto ſicut
gloria vnicornis ei ⁊c. Eductus eſt ille iſrael de egypto iſta
terrena. Spiritualis autem de egypto huius ſeculi: ⁊ de pote
ſtate tenebrarum. Et ē ⁊ gloria eius quaſi vnicornis. Vnicor
nis fertur eſſe animal ſm nomen ſuum formatum: in cuiꝰ vir/
tute ⁊ potentia chriſtus intelligitur. Cornu autem pro regno
Danī.7.c ſepe ponitur. Vnde: Quattuor autē cornua quattuor regna
ſunt. Sub nomine ergo vnicornis videtur oſtēdi quia omne
1.Cor.15 d qđ eſt vnum eius cornu eſt: id eſt vnū regnum. Omnia enim
pater ſubiecit ſub pedibus eius: vſq̧quo ⁊ inimicus nouiſſi/
mus deſtruatur mors: ⁊ tanq̄ȝ vnicornis vnum regnū omniū
Luc.1.c teneat: ⁊ regni eiꝰ non erit finis. Erit ergo ſpiritali iſraeli glo
Ioh.17.b ria ſicut gloria vnicornis. Vnde: Pater da illis vt ſicut ego
⁊ tu vnum ſumus ita ⁊ iſti in nobis vnum ſint: cū ſcilicet trāſ
Phili.3.d formabit corpus humilitatis noſtre conforme corpori glorie
ſue. e Cuius fortitudo. Cuius: chriſti. Cuius quicq̄d eſt
vnum cornu eſt: id ē vnum regnuȝ cuiꝰ gloria eſt ſpiritali iſrl̄.
Ioh.17.b Ipe enī ait: Pater da illis vt ſicut ego ⁊ tu vnum ſumus ita
in nobis vnum ſint. f Non eſt auguriuȝ in iacob. Orige.
Nō eſt auguratio in iacob neq̧ diuinatio in iſrael. Videt̄ mi/
hi pſcientia futurorū q̄ȝtum ad ipam rem ſpectat: mediuȝ q̄d
dam eſſe. i. neq̧ ꝓprie bonum neq̧ ꝓprie malum: cum poſſit
interdū

non faciet: locutus eſt ⁊ non iple
a ſ a deo q̄ verū poſuit in ore meo.
bit: Ad benedicenduȝ addūctus a
ſ non eni poteſt etiam ſi velit verbum dei huma
na lingua conuertere.
ſū ꝑbn̄dictiōeȝ ꝓhibere nō valeo.
ſ qđ nihil ē in mundo. ſ actiuis.
a Non eſt idolum in iacob: nec vi/ b
a ſ ſilitudo exiſtētis rei. b ſ contemplatiuis.
c ſ nō dormit neq̧ dormitat q̄ cuſtodit iſrael.
b debit̄ ſimulācrū i iſrāel. †Dōminꝰ c
a ſ q̄ non deſerit iſraelem ſuum. b ſ predicatio
euangelii quo annunciat̄ tropheum crucis.
c deus eius cum eo eſt et clangor b
d victorie regis in illo. Deus edu/ e
ſ huiꝰ ſeculi. ſ de poteſtate tenebrarū.
e xit eū de egypto: cuius fortitudo f
f ſimilis ē rhinocerotis. Non ē au/ g

interdū etiā a parte diaboli ad hominū noticiā futurorȝ veni/
re pſcientia. Cum autē tēpus ⁊ oportunitas ⁊ volūtas dei fue
rit: datur etiam a deo p ꝓphetas hominibꝰ pſcientia. Ideo ꝓ
prie bonum dici nō poteſt qđ aliquādo a malo eſt: neq̧ ꝓprie
malū qđ aliquando a deo. In libro regū ſcriptū eſt q̄ arca dei 1.Re.5.a
ab allophilis capta eſt: ⁊ ducta in aȝo
tum ⁊ introduxerūt eam in domū da/
gon. Et inuētus eſt dagon ꝓnus ceci
diſſe in terram ante arcam: ⁊ grauata
ē manus dñi ſuper aȝotos ⁊ percuſſit
eos in natibus. Poſt hec ingreſſa eſt 1.Reg.6 a
i accharon: ⁊ dixerūt accharonēſes di
uinis ⁊ ſacerdotibꝰ ſuis. Indicate no
bis quomodo remittamus arcā in lo/
cum ſuum. Qui reſpōderūt: Si remit
tis nolite dimittere inanē: ſꝫ dabitꝭ ei
ꝓ delicto ⁊ ſanabimini ⁊ ignoſcet vo
bis. aliter nō diſcedet manus eiꝰ a vo/ † D I.24.b
bis: ⁊ poſt pauca: Facite carrum ⁊ du
as vaccas fetas aſſumite q̄bus non ē
impoſitū iugum ⁊ iūgite ad carrū re/
cludentes in domo fetus earum ⁊ po/
nite arcaȝ ſup carrum ⁊ vaſa aurea q̄
obtuliſtis ꝓ delicto: ⁊ omnia ſācta eiꝰ
⁊ dimittite eā. Et videte ſi vadit p viā
ſuaȝ in bethſamis: ipa fecit nobis hec
mala. Si nō vadit: ſciemus quia ma/
nus eius non tetigit nos: fortuitu hec
acciderūt. Videte ḡ quomodo cauſa
malorū: vtrū ex manu dei ⁊ pro arce iniuria venerit: an fortui/
tu acciderit ꝓpoſitis cōtemplantur indiciis. Sequit̄: cum im
poſuiſſent arcā dñi ſup carrū. Direxerūt boues in via contra
viā que ducit bethſames: ⁊ nō declinauerūt neq̧ ad dexteraȝ
vel ad ſiniſtra. Quis ergo in his diligēter inſpiciens pſcietiā
que de boum directione pdicta eſt: vel fortuitā dicat vel arte
compoſitā: ⁊ non a demonibus miniſtratā: qui timebant arce
virtutē: qua etiā cultus demonū deſtruebat̄ ſimulacris coruȝ
templiſq̧ corruentibus. Eſt ergo q̄dam opatio demonū in mi
niſterio pſcientie que artibus q̄buſdam ab his q̄ ſe demonibꝰ
mancipauerūt colligit̄: ⁊ nūc p ſortes: vt p auguria: nūc ex cō/
templatione fibrarū que vocāt auſpicia: ⁊ huiuſmodi pſtigiis
cōprehendi videt̄ ⁊ intelligi. Que artes adeo homies decepe
runt vt iuſtiſſimi Eȝechie filius Manaſſes hoc errore deceptꝰ 4.Re.21.a
edificauerit altare omni exercitui celi i vtraq̧ domo dñi ſpiri/
tualibꝰ. ſ. nequiciis in celeſtibus poſitis. Et talia erant que ex
pectabat de q̄bus dici poſſet: Quia in omni xtute ſignis ⁊ ꝓ/ mat.24.a
digiis mendacibus fierent vt deciperent̄ etiam electi. Hec er/
go omnia in operatione demonū fieri non dubito: dirigentiū
vel auium vel pecudū vel fibrarum motus: aut ſortium ſm ea
ſigna q̄ ipi docuerunt obſeruari ab his q̄bus hanc artem tra/
diderunt. A q̄bus oibus q̄ homo dei eſt: ⁊ in portione dei nu/
merat̄ penitꝰ debet eſſe alienꝰ q̄ occulte demōes machināt̄. ne
rurſus demonibꝰ ſociet̄ ſpū eorȝ ⁊ xtute repletꝰ: ne ad idolorȝ
cultū reparet̄. Meliꝰ ē ignorare q̄ȝ a demonibꝰ diſcere. Meliꝰ ē
nec a ꝓpha diſcere q̄ȝ a diuinis q̄rere. Diuinatio enī nō diui/
intus

Nico. de lyra

a Ad bn̄dicendū adductꝰ ſū. ſ. ex intentiōe diuina lȝ ego ve/
nerim intentione ꝯtraria. b Non ē idolum in iacob. i. ido
latrie vitium: dicit̄ tn̄ idolum qđ fit ad ſimilitudinē alicuiꝰ rei
exiſtentis: ⁊ dicit̄ ab idolis qđ eſt forma quaſi formatū ad ſili
tudinē alterius. Simulacrū autē eſt imago rei nō exiſtētis: ſi/
cut ſi corpori humano inſerant̄ caput arietis ⁊ ale auis: quali/
ter pingebat̄ imago iouis. Et dicit̄ ſimulacrum a ſimulo las.
qđ eſt fingere. quaſi quid fictum. c Dñs deus eius cum eo
eſt. per verū cultum. d Et clangor victorie regis in illo. q̄ſi
diceret: rex celeſtis dat eis victoriā pugnando ꝓ eis: vt habet̄
Exo. xiiii. de egyptiis. et. xvii. de amalechitis xtute diuina de/
bellatis. e Deꝰ eduxit illū ⁊c. in mirabilibꝰ ſignis. f Cuiꝰ
fortitudo ſilis ē rhinocerotis. i. vnicornis ſm aliquos: ſm he
breos eſt animal ſimile boui qđ vocatur gallice buple. ⁊ ē ani/
mal magne fortitudinis. Sciedū etiam q̄ li cuius ſm aliquos
refert̄ ad deum: ⁊ ſic deſignatur hic fortitudo dei cui non pōt
reſiſti. ſm alios refertur ad populum iſrael. ⁊ ſm hoc deſigna/
tur fortitudo iſraelis cui aduerſarii reſiſtere non poterant: vt
ptȝ in pluribꝰ locis i hoc libro ⁊ in libro Ioſue. g Nō ē au/
guriū in iacob ⁊c. i. nō q̄rūt veritatē de occultis p tales ſupſti
tiones: ſꝫ a ꝓphetis loquētibꝰ ex inſpiratiōe diuiā. iđo ſubdit̄:

Tēporibꝰ ſuis

[D]initus daꝛ: ſꝫ ꝑ antiphraſim dꝛ q̄ſi ꝑ hoīes fiat demonibus repletos. Sꝫ gētium ritus diuinū credidit omne qḋ ꝑ q̄lecūq̄ʒ ſpiritū ꝓferꝛ. Nos tn̄ ab his nihil diſcere deꝰ iubet ne efficiamur ꝯſortes eoꝝ. Vñ xp̄s dedignans teſtimoniū a demonibꝰ accipe ait:
Mar. 1. c Obmuteſce ⁊ exi ab eo. Paulꝰ q̄ꝫ cū mulier habens ſpiritū phitonis clamaret. Iſti
Act. 16. d hoīes dūl ſunt ſūmi dei ⁊c. dolēs ait: Precipio tibi ī noīe ieſu xp̄i diſcede ab ea: quia indignū iudicabat ſermoni ſuo a ſpū phitonis teſtimoniū dari. Magis ḡ dolere debemꝰ ſi qñ videmꝰ decipi aīas ab his q̄ velut diuino ſpiritui phitoni aut vētriloq̄ aut hmōi demōibꝰ credūt. Nō erit ḡ auguriū in iacob neq̄ʒ diuinatio in iſrꝉ. Sequiꝛ: In tpe diceꝛ iacob ⁊ iſrꝉi qḋ ꝑficiet deus: Id ē cū opoꝛtet cū expedit: dicunꝛ futura a deo ꝑ ꝓphas ꝑ ſpiritūſāctum. Si nō dicūꝛ ꝑſcire nō expedit. Qui ḡ diuerſis artibꝰ ⁊ demonū īuocatiōibꝰ futura inquirūt: diſcere cupiūt q̄ nō expedit. ad deſtruendā aūt penitꝰ diuinationē vel augurationē etiaꝫ
Leui. 11. b h̄ addemꝰ ꝙ oēs iſti auiū vel aīaliū miniſterio vtunꝛ q̄ in lege ſcribunꝛ īmunda ⁊ ſemꝑ homini inſidianꝛ: ex q̄ miniſterio demonū opoꝛtuna ⁊ digna iudicāꝛ. Nā phitonibꝰ dꝛacones ⁊ aliȷ̄ ſerpētes miniſtrare ꝑhibenꝛ. Auguribꝰ ⁊ his q̄ in cedētibus auſpicia captāt: lupi ferūt oīa: aut vulpes: aut accipitres: aut coꝛui: aut aq̄le: aut hmōi: q̄ moyſes his credo ð cauſis notauit īmunda. a In iſrꝉ. Qui ꝑ fidei puritatē ⁊ mūdiciā mentis videt deū: nec ip̄m balaā recipet ſꝫ verbū qḋ deus poſuit ī oꝛe eiꝰ reſpuere nō audet: niſi enī verbū a deo eſſet nō illud famulo ſuo moyſi ꝓcul abſenti cū balaā ſꝫ diceret reuelaſſet. b Ecce ꝑꝉs vt. Aliȷ̄: Ecce ſicut catulꝰ leonis exurget: ⁊ ſicut leo exultabit. Catulꝰ enī ē cū nuꝑ geniti infantes rationabiles ſine dolo lac accipiūt. Leo aūt exultās cū vir ꝑfectꝰ deponit q̄ erāt paruuli. Idem. Ecce ꝑꝉs ſicut catulꝰ leonis exurget ⁊ ſicut leo exultabit. Videꝛ deſcribere ꝯfidētiā ꝑꝉi in xp̄o credētis ⁊ libertatē quā habet ī fide: ⁊ exultationē quā gerit in ſpe. Cōparaꝛ enī catulo leonis cū tēdit ad ꝑfectionē lexꝰ ⁊ velox. leoni xͦo cū iā obtinet q̄ ꝑfecta ſunt. Sicut enī leo ⁊ catulꝰ leonis nullū aīal timēt ſꝫ cūcta ſūt eis ſubiecta: ita ꝑfectꝰ xp̄ianus q̄ tollit crucē ſuam et ſequiꝛ xp̄m di-
Gal. 6. d cens: Mihi mūdus crucifixus ē ⁊ ego mūdo: deſpicit oīa q̄ ī mūdo ſūt imitās eū q̄ leo de tribu iuda: ⁊ catulus leonis dꝛ: Sicut enī ip̄e ē lux mūdi ⁊ diſcipulis dedit vt eſſent lux mundi. Ita cū ſit leo ⁊ catulꝰ leonis dedit ī ſe credētibꝰ nomē leonis ⁊ catuli leonis. c Erigeꝛ. Erigendū dicit populū futurū. de eo enī quē videbat dixiſſet erectus ē. d Nō accubabit. Oꝛige. Nō doꝛmiet donec comedat ꝑdā: ⁊ ſanguinē vulneratoꝛū bibat: hec ad lrāꝫ ſtare nō poſſūt. Quō enī iſte ꝑꝉs tā laudabilis tam magnificꝰ ſāguinē vulneratoꝛū bibat: Cū etiā vocati ex gētibus iubeanꝛ abſtinere a ſanguine ſicut ab
Ioh. 6. f his q̄ idolis immolāꝛ. Sed niſi manducauerimꝰ carnem filiȷ̄ hominis ⁊ biberimꝰ eiꝰ ſanguinē non habebimꝰ vitam in nobis. Caro enī eiꝰ vere ē cibꝰ: ⁊ ſanguis eiꝰ vere ē potꝰ: in q̄bꝰ ē ſpūs ⁊ vita q̄ vulneratus ē ꝓpter peccata nr̄a. Sāguinē eiꝰ bibimꝰ: nō ſolū ſacramētoꝝ ritu: ſꝫ etiam cū ſermones eiꝰ recipimꝰ in q̄bꝰ eſt ſpūs ⁊ vita. Eſt ḡ ip̄e vulneratꝰ cuiꝰ nos ſanguinē. i. doctrine xͦba ſuſcipimꝰ. Et illi oēs vulnerati ſūt q̄ nobis xͦbū eiꝰ ꝑdicauerūt. Ipoꝝ enī id ē apoſtoloꝝ eiꝰ xͦba cū legimꝰ ⁊ vitā ex eis ꝯſequimur vulneratoꝝ ſanguinē bibi-
Deut. 32. b mus. Vñ: Sanguinē vue biberūt meraciſſimū. Illiꝰ ſcꝫ vue de q̄ dꝛ: Ego ſū vitis ve-
Ioh. 15. a ra: diſcipuli xͦo palmites: pater agricola. Tu ḡ es verꝰ iſrꝉ: qꝛ ſcis ſanguinē bibere ⁊ illius vue q̄ ē de vera vite: ⁊ de illiꝰ palmitibꝰ q̄s pater purgat: quoꝝ fructus vulneratoꝛū ſanguis merito dꝛ quē ex verbis eoꝝ bibimꝰ. Si tn̄ ſumꝰ vt catuli leonis exurgentes ⁊ vt leo exultās. e Cūq̄ʒ duxiſſet. Oꝛige. Et aſſūpſit balach ip̄m balaā in verticem mōtis phogoꝛ qui tēdit in deſertū. Nos deꝰ vocat ponit ī vertice montis ſinai. Balach deo ꝯtrarius ī vertice mōtis phogoꝛ q̄ interꝑtatur delectatio. In vertice ergo delectatiōis et libidinis ponit hoīes balach: amatoꝛ enī ē voluptatꝰ magꝰ q̄ꝫ dei: et vult eos excludere a deo: excludens enī et deuoꝛatio dꝛ vel interꝑtaꝛ. Ideo in heremū tēdit phogoꝛ. i. ad ea q̄ herema et deſerta deo negocia. f Edifica mihi. Idem. Que ſacrificāt gētes: demonibꝰ ⁊ nō deo ſacrificāt. Quia tn̄ lex dei de ſacrificiȷ̄s ꝑcepit: ⁊ ritū ſacrificādi tradidit iſraeli. Foꝛte q̄riꝛ cur hec cū demōibꝰ dicata vi-
Deu. 24. b deanꝛ ⁊ deo offerri iubeanꝛ: et erit ſcita rn̄ſio. Quia ſicut libellū repudiȷ̄ dari nō dei
Mat. 19 b volūtatis fuit: q̄ qḋ ꝯiūxerat noluit ſepari. Sꝫ moyſes h̄ ꝓpter duriciā iudeoꝝ ſcri-
Ps. 49. pſit ita: ⁊ de hoc videri pōt. Deꝰ enī nō mādūcat carnes tauroꝝ aut ſanguinē hircoꝝ
Hiere. 7. e potat: q̄ dicit: Non mandaui tibi de ſacrificiȷ̄s ⁊ victimis in die q̄ eduxi te de terra egypti: Sꝫ moyſes ꝓpꝉ duriciā eoꝝ ꝓ egyptia ꝯſuetudine tollēda hec mādauit eis: vt q̄ abſtinere nō poſſūt ab īmolādo: deo ſaltē nō demonibꝰ īmolarēt. Eſt foꝛte ſecretioꝛ ratio ſacrificādi deo ꝓpꝉ deſtructionē ſacrificioꝝ. ſ. q̄ demonibꝰ īmolanꝛ: vt qꝛ ꝑ illa vulneranꝛ aīe: ꝑ iſta ſanenꝛ: ſicut ꝯfirmāt q̄ medicine peritiā gerūt. Serpētū enī venena depelli medicamētis ex ſerpētibꝰ ꝯfectis ꝑhibēt. Sic ḡ ſacrificioꝝ demonioꝝ virus ꝑ ſacrificia deo oblata depelliꝛ. Sic moꝛs ieſu moꝛtē peccati credētibꝰ nō ſinit dn̄ari. Sꝫ dū tp̄s patiebaꝛ ſacrificia ſacrificiȷ̄s opponebāꝛ: vbi venit ꝑfecta hoſtia q̄ totiꝰ mūdi tolleret pctm̄: ſacrificia q̄ ſingillatim offerebanꝛ deo ſuꝑflua viſa ſūt: cum vna hoſtia oīs demonū cultura depulſa ſit. Balaā xͦo vel ſm̄ coꝛdis ſui ꝓpoſitū qḋ nō emēdauerat: vel ſm̄ figurā q̄ ꝑſonā doctoꝝ ⁊ phariſeoꝝ plebis īcredule gerebat: inſtaurat adhuc hoſtias ī q̄bꝰ hoīes ſpem ponūt q̄ fidem xp̄i non recipiunt.

¶ Cūq̄ʒ vidiſ.

a ſ. q̄ luctaꝛ ꝯ principes ⁊ ꝑtātes ⁊ mūdi huiꝰ re-
guriū iācob nec diuinatio in iſrꝉ.
ctores. a ſ. q̄bus opoꝛtet et expedit.
Tempoꝛibus ſuis dicetur iacob a
ſ. ſpirituali nō carnali.
a b ⁊ iſrꝉ q̄d oꝑatus ſit deꝰ. Ecce po- b
c pulꝰ vt leena ꝯſurget: ⁊ q̄ſi leo eri-
ſ. regnū celoꝝ vim patiꝛ: ⁊ violēti rapiūt illud.
d geꝛ. Nō accubabit donec deuo- c
a ſ. xp̄s occiſus ē ꝓpter delicta noſtra. ſ. aliū vulneratoꝝ. b ſ. verba xp̄i ⁊ apoſtoloꝝ vnde: Verba que ego loquoꝛ vobis ſpūs ⁊ vita ſunt.
ret ꝑdā et occiſoꝝ ſāguinē bibat. d
Dixitq̄ʒ balach ad balaam: Nec e f
maledicas ei nec benedicaſ. Et il-
ſ. tertia ꝓpheria.
le ait: Nōne dixi ꝙ quicq̄d mihi g
deus imparet hoc facereꝫ. Et ait h
ſ. putat balach magis deeſſe diuio ad maledicēdum loci opoꝛtunitatē q̄ꝫ voluntatē.
balach ad eū: Ueni ⁊ ducā te ad
alium locum ſi foꝛte placeat deo
e vt inde maledicas ei. Cunq̄ʒ duxiſſet euꝫ ſuper verticem montis
ſ. dilectionis. ſ. deſerta deo negocia.
phogoꝛ qui reſpicit ſolitudineꝫ:
f dixit ei balaam: edifica mihi hic i
ſeptē aras: ⁊ para totidē vitulos
eiuſdēq̄ʒ numeri arietes ꝑ ſingulas aras. Fecit balach vt balaaꝫ
dixerat ipoſuitq̄ʒ vitulos ⁊ arie-

a Tēpoꝛibꝰ ſuis diceꝛ iacob et iſrꝉ. i. tpe ꝯueniēti denūciabiꝛ ei ꝑ ꝓphetas volūtas dei. b Ecce ꝑꝉs vt leena cōſurget. i. audacter ⁊ ꝯſtāter aduerſarios inuadet. c Non accubabit donec deuoꝛet ꝑdā. i. nō q̄eſcet a ꝑliȷ̄s donec totaliter debellet aduerſarios. d Et occiſoꝝ ſan. bi. i. delecteꝛ in ſanguine occiſoꝝ: ſicut bibēs delectaꝛ ī potu ⁊ h̄ ꝓpꝉ adimpletionē diuīe iuſticie: ſm̄ ꝙ dꝛ pſalmo. lxvȷ̄. Letabiꝛ iuſtꝰ cū viderit vindictā: manꝰ ſuas lauabit ī ſāguine peccatoris. Dicūt aliq̄ hebꝛei ꝙ cū dꝛ hic: Non accubabit ⁊c. ꝓphetauit de moyſe ꝙ nō moꝛereꝛ nec q̄eſceret in ſepulchꝛo: donec madianite eſſent occiſi: ꝑut habeꝛ infra xxxȷ̄. ca. e Dixitq̄ʒ balach. Hic pōiꝛ tertiꝰ conatus balaā ad maledicendū populo iſrꝉ: increpatur tn̄ ꝑmo de bn̄dictiōe cum dicꝛ: f Nec maledicas ei nec bn̄dicas. quaſi dicat ſi nō potes maledicere: potes tn̄ ceſſare a bn̄dictione: de q̄ excuſat ſe dicēs: g Nōne ait dixi tibi ꝙ quicq̄d mihi deus imperaret ⁊c. q̄ſi dicat cōpulſus ſum h̄ facere virtute dei: cui non poſſū reſiſtere. ſcd̄o poniꝛ conatꝰ ad maledicendū. cū dicꝛ: h Et ait balach ad eū: veni ⁊ ducā te ad aliū locū ⁊c. vbi exꝑimiꝛ conatꝰ ꝑ mutationē loci ratione ſupꝛadicta. ſcd̄o ꝑ oblationem ſacrificiȷ̄ cū dꝛ: i Edifica mihi h̄ ſeptē aras ⁊c. ⁊ exponaꝛ ſicͭ ſupꝛa. ¶ Cūq̄ʒ

Moꝛaliter.

Ca. XXIII ff Dixitq̄ʒ balaā ad balach ⁊c. Per balach ⁊ balaam q̄ ꝑ diuerſos modos ⁊ vias q̄rebant malū populo iſrꝉ contra domini voluntatē: balach inducēdo balaā ⁊ exequēdo: ſignificantur illi qui diuerſis viȷ̄s malū innocentibꝰ machinantur: ſed domino diſponēte malū ſuper eos reuertiꝛ: ſicut balach ⁊ balaam occaſione huiꝰ mali ꝑ filios iſrael fuerunt occiſi vt habeꝛ infra. Simile xͦo huiꝰ habetur. ȷ̄ȷ̄. Regꝝ. xvȷ̄. et. xvȷ̄ȷ̄. nā achitofel et abſalō querebāt moꝛtem dauid: ⁊ domino diſponente dauid ſaluatus fuit: et achitofel manu ꝓpꝛia ſe ſuſpendit: et abſalon capillis ꝓpꝛiȷ̄s ī quercu ſuſpēſus a ioab ꝑncipe militie fuit occiſus. Similiter diabolꝰ moꝛtē xp̄i ꝓcurās ꝑ

ꝓcurās ꝑ hoc deuict⁹ fuit ac etiā ſpoliatus. Pſ̄.ix. Infixe ſunt gētes in interitu quē fecerūt: in laqueo iſto quē abſcōderunt cōphenſus eſt pes eorum.

In ca.xxiij. vbi dr̄ in poſtil. Occurrit ei de⁹ impediens p̄dictum reſponſum.

Additio.

Querēdū occurrit cur de⁹ ipediebat maledictionē Balaā quā ꝑ demonē volebat facere: cū talis maledictio nō poſſet nocere pplo niſi de⁹ pmiſiſſet: ⁊ ſic erat oīno vana: vn̄ ex hoc magis notificaret̄ diuina potētia: qn̄ etiā maledicente diabolo cū ſuo ꝓpheta ex hoc nihil poſſent facere ꝯtra ppl̄m dei: ex quo magis fierēt cōfuſi a vana expectatiōe ſua: iuxta illud Pſ̄. Maledicēt illi: tu aūt bn̄dices: q̄ inſurgūt in me cōfundāt̄ ⁊c̄. Ad qd̄ videt̄ dicēdū ꝙ de⁹ nō pmiſit ꝙ balaā malediceret pplo ꝓpter duo. Primū eſt qꝛ ſi balaā maledixiſſet eis: balach et moabite cōſiderēt de tali maledictiōe et pugnarēt cū pplo: Dicebat ei balach in p̄cedenti ca. ipi balaā: Veni igit̄ ⁊ maledic pplo huic: qꝛ fortior me ē: Si q̄ mō poſſū ꝑcutere ⁊ eijcere eū de terra mea: noui eī ꝙ ſit maledict⁹ ī quē maledicta cōgeſſer̄: ſꝫ h̄ erat ꝯ̄ dei diſpoſitionē: q̄ ꝓ tūc nolebat ꝙ filij iſrl̄ pugnarēt cū moabitis: vn̄ ī. Deu.ij. Caue ne pugnes cōtra eos: nec mouearis ad ꝓliū ⁊c̄. Scd̄m ē qꝛ mag̃ diuīa potētia manifeſtabat̄ ī h̄ ꝙ demones ⁊ eoꝝ ꝓpheta nō poſſent ꝓrūpere verbū ſine pmiſſiōe diuina: ꝙ ſi ꝓferrēt maledictionē nō haberet effectū: vn̄ d̄ xp̄o legit̄ Luce.iiij. ꝙ nō ſinebat demonia loq̄: ⁊ adhuc mag̃ videt̄ manifeſtari diuina potētia: qn̄ demones ſeu eoꝝ ꝓpheta inuiti id qd̄ de⁹ vult manifeſtāt: ſic Marth.viij. de xp̄o dicebāt: Veniſti ante tp̄s torquere nos. Et ſic ī ꝓpoſito intēdebat de⁹ ꝙ balaā q̄ erat valde famoſus ī hmōī diuinationib⁹ demonū: ꝓfiteret̄ nullā eē v̄tutē diuinationū ⁊ augurioꝝ: niſi q̄tū de⁹ pmittit: h̄ enī videt̄ magis redūdare in laudē diuinā p̄ſertim apud eos q̄ hmōī demonib⁹ cōfidebant.

Glo. ordi.

tes ꝑ ſingl̄as aras. Ca. XXIIII

a Quncꝫ vidiſſet balaā ꝙ placeret dn̄o vt benediceret iſraeli: nequaꝗ̄ b abijt vt ante pexerat vt augurium quereret: Sed dirigens contra deſertum vultū ſuū: ⁊ eleuās oculos vidit iſrael in tētorijs cō- b morātem per tribus ſuas: ⁊ irru- c c ente in ſe ſpiritu dei aſſūpta pa- d rābola ait: Dixit balaam filius e beor: dixit homo cui⁹ obturat⁹ d eſt ocul⁹: dixit auditor ſermonū e dei qui viſionē oīpotentis intui f tus eſt: q̄ cadit ⁊ ſic aperiūt̄ oculi g h

a ſ qꝛ velamē ē poſitū ſup cor eorū: necꝫ videt̄ necꝫ intelligūt. b ſ van⁹ ppl̄s vel p̄cipitās eos. ſ impellētis .i. diaboli q̄ ad pctm̄ impellit.

Quncꝫ vidiſſet Ca. XXIIII balaā ⁊c̄. Cū nullū demonū nullā cōtrariā ꝑtātē vidit aſſiſtere audientē victimis ſuis: ⁊ excluſos miniſtros malicie qb⁹ vtebat̄ ad maledicendū: etiā potuit inde intelligere qꝛ bonū ī cōſpectu dn̄i eſſe benedicere iſraeli. Sꝫ ille ppl̄s q̄ nūc van⁹ eſt: ⁊ doctores q̄ in xp̄o nō credētes ī vanitate ppl̄m detinēt: videbūt in nouiſſimis dieb⁹ cū plenitudo gentium introierit ⁊ oīs iſrl̄ ceperit venire ad fidē xp̄i: q̄ nūc oculos habēt ⁊ nō vident tūc eleuabūt oculos ad altiores ⁊ ſpiritales ſenſus: ⁊ videbūt ⁊ intelligent qꝛ bonū in cōſpectu dn̄i bn̄dicere iſrael diſpoſitū ꝑ trib⁹ ⁊ domos ⁊ familias: ⁊ vnūquēqꝫ in ordine ſuo reſurrectionis gloriā adepturū.

b Nequaꝗ̄ abijt ⁊c̄. id eſt nō ſtult̄ ſenſibus ſicut ſolebat: in mutis aīalibus ⁊ pecudibus dei cōſiderat volū-

1.Co.9.b tatē. Sed agnoſcet qꝛ necꝫ de bobus cura eſt deo: necꝫ de ouib⁹ necꝫ d̄ auibus: alijſqꝫ aīalib⁹: ſed q̄ ſcripta ſunt ꝓpter hoīes intellige ſcripta.

c Irruente in ſe ſpū. Aug⁹. Et fact⁹ ē ſpūs dei ſup illū .i. ſuper balaā. Nō fact⁹ eſt ſpūs dei tāꝗ̄ factura ſit: ſꝫ fact⁹ eſt ſup

Pat.3.c illū .i. factū eſt vt eſſet ſup illuꝫ. Quō q̄ poſt me venit ante me factus ē .i. factū ē vt ante me eēt vt p̄poneret̄ mihi: qꝛ prior me erat. Sicut dn̄s fact⁹ ē adiutor me⁹. Nō enī dn̄s factura ē: ſꝫ

Pſ̄. 9. factū ē vt me adiuuaret. Et fact⁹ eſt dn̄s refugiū pauperi .i. fa-

Ezech.1.a ctū eſt vt ad eū refugerent paupes. Et facta eſt ſup me manus dn̄i .i. factū eſt vt ſup me eſſet et multa ſimilia. d Dixit balaam. Orige. Dixit balaā fili⁹ beor. Homo vere videns dixit audiens verba fortis q̄ viſum dei vidit ī ſomnis reuelati oculi eius. Mirū quō tā dign⁹ habeat̄ balaā q̄ aſſūpta parabola hec de ſemetipſo ꝓnūciet. Quō enī vidēs eſt: q̄ diuinationi ⁊ augurijs ſeruit: q̄ magice ſtudet? Niſi forte qꝛ dei ſpūs fact⁹ fuit in ipſo: ⁊ verbū dei poſitū in ore ei⁹: tā magna de eo dicuntur: nec moyſes enī nec aliq̄s ꝓphetarū facile inuenit̄ tantis laudib⁹ eleuat⁹. Vn̄ magis vident̄ hec illi pplo conuenire eo tpe quo ꝯuerſus ad dn̄m deponit velamē qd̄ erat ſup cor ſuū.

Iob.4.d Deus aūt ſpūs ē. id̄ dicit: reuelati oculi ei⁹. q̄ſi q̄ ante clauſi ꝑ ſpm̄ dei q̄ ſup eū fact⁹ eſt: ablato velamine reuelent̄. Nunc ḡ eſt qn̄ vere videt ⁊ vere audit verba fortis et viſū dei videt in

Dan.1.c.et ſomnis .i. ea tpa q̄ ī ſomnis Danieli ꝓphete deſignata ſūt vide

4.d bit ipleta: ⁊ viſiōes q̄ in ſomnis illi declarate ſūt: intelliget reuela

2.Cor.3.d tis oculis: vt poſſit dicere: Nos aūt oēs reuelata facie gloriaꝫ

Pro.17.d dei cōtēplamur ⁊c̄. Forte hi ſunt oculi q̄ alibi oculi terre appel

Gen.3.a lantur .i. ſenſus carnis: de q̄bus dixit ſerpens ad Euā: Quia ſciebat dn̄s ꝙ ī quocūqꝫ die mādu̇caueritis ex eo aperient̄ ocu

Ibidē.b li veſtri. Et paulo poſt: Apti ſūt oculi eoꝝ. Alij enī ſunt q̄ per p̄uaricationē aperiūt̄. alij q̄b⁹ Adā et Eua ante p̄uaricationē videbāt: q̄b⁹ mulier vidit lignū ꝙ bonū eſſet ad comedendū.

Iob.9.g Chriſt⁹ ḡ in iudiciū venit in hūc mūdū: vt nō videntes videant: ⁊ videntes ceci fiāt: qꝛ in peccatorib⁹ nō vidēt oculi q̄ meliores ſunt: ſꝫ q̄ ſenſus carnis dicunt̄. ⁊ q̄ cōſilio ſerpētis apti. ſūt. Opus ḡ xp̄i fuit vt q̄ nō vidēt melioribus oculis q̄ bona ſūt: ꝑ his q̄ cōſilio ſerpētis apti q̄ mala ſūt: ceci fiēt: ⁊ q̄ ceci fu

erint

Glo. ordi.

erint illis quos ſerpens aperuit videant bona dn̄i illis q̄s ieſus aperire ve- A

nit. Niſi enī pri⁹ claudat̄ viſus maloꝝ nō patebit intuitus bonoꝝ. Hic q̄ꝫ dr̄: Quis fecit vidētē ⁊ cecū? vidētē .ſ. ſm̄ Exo. 4.b

ſpm̄ xp̄i. cecū vero ſm̄ ꝯſiliū ſerpētis. Apparet ḡ balaā (qꝛ reuelati fuerant oculi ei⁹ dicere) de ſemetipſo. Homo vere vidēs ⁊ dixit audiēs verba fort̃. Similiter aūt alie aures claudende et aperiende. Sed ſi q̄s hec ſm̄ hiſtoriaꝫ velit accipere pōt dicere: qꝛ ī eo qd̄ vidit balaā ꝙ bonū eſt in conſpectu dn̄i benedicere iſrl̄: reuelati ſunt oculi ei⁹ et factus hō vere videns. Vera enim vidit que futura erāt iacob vel iſraeli. Audiuit verba fortis cū venit ad euꝫ de⁹: ⁊ dixit ei in ſomnis: verbū qd̄ dedero in ore tuo obſerua vt loquaris. Et hoc erit viſum dei qd̄ vidit in ſomnis: ⁊ ideo dicit reuelatos oculos ei⁹ eſſe: qꝛ potuit videre que vidit.

e Cui⁹ obturat⁹ ⁊c̄. Quia in ſomnis clauſis corporeis oculis angelico miniſterio hec vidit. Oculos vero mētis partim habet aptos partim clauſos qui myſteria futura agnoſcit: ſed errorē nō corrigit. Sic iniqui aliud ſcientia: aliud moribus agunt: aliud ore: aliud opere oſtendunt.

Quā

Nico. de lyra

Ca. XXIIII

Quncꝫ vidiſſet. Hic deſcribit̄ balaam vt coactus ad benedicendum populo iſrael. Duabus autem vicib⁹ p̄cedentibus licet fuerit ꝓhibitus maledicere ⁊ compulſus benedicere: tamen fuit permiſſus ire et querere augurium ad maledicendum populo: ſed hic non permiſſus fuit: ſed ſtatim poſt mutationem loci et oblationē ſacrificij fuit cōpulſus benedicere iſraeli. primo igit̄ deſcribitur benedictio. ſcd̄o eius interruptio. ibi: Iratuſqꝫ balach. tertio eius reſumptio. ibi: Sumpta igitur parabola. Circa primū dicit̄: Cūqꝫ vidiſſet balaam ꝙ placeret dn̄o ⁊c̄. hoc factū eſt ad oſtēdendū ꝙ abſqꝫ dei pmiſſione nō ſolum demones nō poſſunt dare reſponſum hominibus ſed nec etiā homines poſſunt hoc querere. b Vidit iſrael in tentorijs commorātem ꝑ tribus ſuas: qꝛ quelibet tribus erat diſtincte ⁊ ordinate poſita: ſicut dictum eſt. s̄.ij.ca. c Et irruente in ſe ſpiritu dei .i. ſpiritu ꝓphetie qui poteſt eſſe in aliquo cum malicia voluntatis: vt dictum eſt. s̄.xxij.ca. d Dixit homo cui⁹ obturat⁹ eſt ocu. Vno modo exponit̄ de modo reuelationis q̄ fiebat ſibi a demonibus: qꝛ fiebat cōiter in ſomno vel in auerſione a ſenſib⁹ ⁊ tūc oculus corpalis nō videt. Alio mō exponit̄ de mō reuelationis diuine ſibi facte: qꝛ fiebat ſibi abſqꝫ gr̄a iuſtificante vt ſic videret veritates ꝓ alijs: tn̄ nō videbat ad cōſecutionē vel ꝓmotionē ꝓprie ſalut̃: ⁊ ſic erat malicia excecat⁹.

e Dixit au. ſer. dei. nō tn̄ factor. f Qui vi. oīpo. ⁊c̄. inq̄ſtū fiebāt ſibi reuelationes a deo. g Qui ca. ꝑ ſomnū vel auerſiōeꝫ a ſenſib⁹. h Et ſic aperiunt̄ oculi ei⁹. qꝛ h̄ mō fiebat ſibi reuelatio demōis cōiter vt dictū ē. Alio mō exponit̄ de reuelatiōe diuia. Qui cadit ꝑ maliciā volūtat̃. Et ſic aperiunt̄ oculi eius: qꝛ h̄ mō fiebat ſibi reuelatio .ſ. abſqꝫ gr̄a iu-

ſtificante

a eius. Q pulcra tabernacula tua a
a ſ corū. ſ. qui ſemp ambulant nec itineris certuʒ terminum reperiunt. ſ qui in actu et opere perfectus eſt. b ſ qui ſapientie ⁊ ſcientie ſtudent.
b iacob: ⁊ tentoria tua iſrael vt val b
a ſ his fluuijs tabernacula iſrael inundata ſunt ſicut illa que fixit dominus.
c les nemoroſe: vt horti iuxta fluui
a ſ de quibus dr̄ vt recipiāt vos in eterna tabernacula. ſ qꝛ nō circūferūt omni vēto doctrine.
os irrigui: vt tabernacula q̄ fixit c
a ſ angeli. b ſ iuxta. c ſ diuinā ſapiētiā.
d dn̄s: quaſi cedri prope aquas. d
a ſ populi multi vel doctrina. b ſ gente vel primitiua eccleſia.
e Fluet aqua de ſitula eius: et ſe e
men illi⁹ erit in aquas multas:
a ſ a regno. ſ. b ſ regē. ſ. amalechitarū cui pepercit. c ſ ſaul.
Tollet ꝑpter agag rex eius: ⁊ au f g
f feret regnū illius. Deus eduxit h

a Q pulcra tabernacula. Orige. Q bone dom⁹ tue iacob: ⁊ tabernacula tua iſrael ⁊c̄. Nō terrenas domos laudat q̄ non erāt apud eos p̄ter ceteras gētes. Sed pplus diuiſus erat ꝑ trib⁹: tribus ꝑ plebes: plebes ꝑ cognationes: cognationes ꝑ domos familiarū: domus ꝑ numerꝫ hoīm: ⁊ ꝑ capita numerabant. hoc eſt: oīs q̄ erat a viginti annis ⁊ ſupra maſculus q̄ ad bellū ꝓcedere poterat: hec in ſpiritu ꝓuidēs extollebat. Nec ſoli⁹ lr̄e contuenda eſt ſententia: aſſumpta enī parabola loquit. Si enī cōſideres diuiſiones ⁊ ordines populoꝝ qui in reſurrectione ī
1. Cor. 15. c
vero iſrael erūt cū quiſq̄ reſurget in ordine ſuo. Si potes intueri trib⁹ ſuas et cognationes in q̄bus nō tm̄ carnis ⁊ ſanguinis cognatio q̄ꝫ mentis et animi: intelliges qꝛ bone ſūt dom⁹ iacob ⁊ tabernacula iſrael. Eſt autem domus res fundata et ſtabilis et certis terminis ſepta: tabernacula eorū q̄ ſemꝑ in via ſunt et ambulant nec itineris terminū repperertunt. Iacob ḡ habēdus eſt in eoꝝ ꝑſonis q̄ in actibus perfecti ſunt. Iſrael vero ſunt q̄ ſapientie et ſcientie ſtudēt. Quia ergo actuū exercitia certo fine claudūt (Nō enī ſine fine eſt operū ꝑfectio) vbi impleuit q̄s oīa q̄ facere debuit:
B
ipſa enī operū ꝑfectio bona dom⁹ dicit. Eorū vero qui ſapientie et ſcientie ſtudent (qꝛ nullus finis eſt. Quis enī finis dei ⁊ terminus ſapiētie erit? Q to ei quis acceſſerit tāto ꝓfundiora inueniet: incōp̄henſibilis eſt enī ſapiētia dei) eoꝝ dom⁹ nō laudat: qꝛ nō ꝑuenerūt ad finē: ſed tabernacula miratꝰ in quibus ambulāt ſemꝑ ⁊ ꝓficiūt: ⁊ q̄to ꝓficiūt tāto ꝓficiendi via augetꝰ et in immenſaꝫ tenditꝰ: ideo tabernaculū nominat. Siq̄s autem ſcientie cepit aliquos ꝓfectus: ⁊ aliq̄d experimenti: ſcit qꝛ vbi ad aliquam venerit theoricā ⁊ agnitionē ſpiritualiū ibi aīa quaſi in tabernaculo moratꝰ. Cū ergo ex his alia q̄ repperit rimatur: ⁊ ad alios ꝓficit intellectus: quaſi eleuato tabernaculo tēdit ad ſuperiora ⁊ ibi collocat animi ſedem ſenſuū ſtabilitate cōfixam: deinde ex ipſis alios inuenit quos priorū ſenſuū cōſequentia patefecit: ita ſemꝑ ad priora ſe extēdēs tabernaculis icedit. Nūquā eſt enī q̄n aīa ſciētie igniculo ſuccēſa ociari poſſit ⁊ quieſcere: ſed ſemꝑ a bonis ad meliora: ⁊ a meliorib⁹ ad ſuꝑiora ꝓuocatꝰ. Hoc ḡ iter ſapiētie dei grādi ⁊ multo decore ſcripſit dicēs: vt nemora vmbrantia: ⁊ vt paradiſi ſuꝑ flumina ⁊c̄.
b Ut valles nemoroſe. Alij nemoroſa vmbrātia. Qui iter ſapientie dei incedūt nemora ſunt eis oīs cet⁹ iuſtoꝝ ⁊ chorus ꝑphetarū: ſub vmbra enī ſenſuū quos apud eos ſcriptos inueniunt refrigerantꝰ anime eoꝝ et in doctrina eorū quaſi incedentes ꝑ opaca nemorū delectantꝰ. c Ut orti iuxta fluuios. Idē. Et ſicut paradiſus ſuꝑ flumina. Inueniūt iſti paradiſos ſuꝑ flumina ſiles illi ī quo lignū vite eſt. Sunt enī flumīa ſcripture euāgelice vel apoſtolice: vel celeſtiū virtutum erga hmōi animas adiutoria. Rigantꝰ enī ab illis ⁊ inundantꝰ ⁊ ad oēm ſcientiā ⁊ agnitionē celeſtiū nutriuntꝰ. Quis enī xp̄s fluuius ſit qui letificat ciuitatē dei: ⁊ ſp̄uſſanct⁹ nō ſolū ipſe flu
Ioh. 7. f
uius eſt: ſed his q̄bus datū eſt vt flumina de ventre eoꝝ ꝓce
Hiere. 2. c
dāt. Pater quoq̄ꝫ dicit: Me dereliquerūt fontē aque viue: ex quo. ſ. flumina iſta ꝓcedunt. His fluminib⁹ inundata tabernacula iſrael fiūt ſicut tabernacula q̄ fixit dn̄s. tabernacula ḡ tabernaculis cōparat. Poſſum⁹ enī dicere domos iacob eſſe legē: ⁊ tabernacula iſrl̄ ꝓphetas. Nō enī ipſum iacob: ſed domos ei⁹ laudat: nec iſrl̄ ſed tabernacula ei⁹ cū reuelati fuerint oculi eius. Uēdiu enī velamē poſitū eſt ſuꝑ lectionē legis ⁊ ꝓphetarū: nō videntꝰ bona tabernacula: nec laudabiles dom⁹.
2. Cor. 3. c
Sed cū intelligitꝰ qꝛ ſpiritalis lex eſt et ꝓphete amota littera q̄ occidit: ⁊ ꝑcepto ſpiritu qui viuificat: videntꝰ etiā credētes populi de gentib⁹ cōgregati corpora ſimul laudari ⁊ anime: dom⁹ iacob de corꝑibus dicatꝰ: ſicut in quodā libello legitꝰ: q̄niā iacob dom⁹ ſit iſrael. i. corpus eius iacob dicatꝰ: et aīa ei⁹ iſrael. Iacob ergo corpus laudabile eſt in continentia et caſtitate. Tabernacula vero iſrl̄ anime ꝑfecte quibus cōuenit nomen iſrael a videndo deū. Iſta ergo tabernacula ſunt ſicut tabernacula que fixit deus. Illa. ſ. que oſtendit moyſi cū taber
Exo. 25. d
naculū cōſtrueret dicēs: Uide oīa facias ſcḋm typum qui oſtē-
ſus eſt

ſus eſt tibi in monte: ad horū imitationē debet iſrl̄ facere tabernacula ⁊ quiſq̄ꝫ noſtrū. Hinc videtꝰ cōtigiſſe vt petrus et andreas et filij ʒebedei arte piſcatores inuenirētꝰ. Paulus vero faber tabernaculoꝝ: ⁊ illi mutantꝰ in piſcatores hoīm: et Mat. 4.
paulus ꝑ chriſtū vocatus apoſtolus: ſimili artis ſue trāſformatione ad celeſtia tabernacula cōſtituēda trāſfertꝰ. Tabernacula enī facit docens viam ſalutis: et beatarū in celeſtibus māſionū: ⁊ ab hieruſalē vſq̄ꝫ ad illyricum eccleſias cōſtruit. Facit aūt tabernacula ad ſimilitudinē eoꝝ que in monte oſtendit deus moyſi: ſꝫ vnuſquiſq̄ꝫ qui de egypto exiuit: ⁊ habitat in deſerto in tabernaculo debet habitare et diē feſtū agere. Sicut enī Leui. 23. a
cōmemoratio fit egreſſiōis ex egypto ꝑ paſcha ⁊ aʒyma: ita cōmemoratiōis in deſerto fit memoria per tabernacula. In tabernaculis enī habitauerūt patres veſtri in deſerto: hec oportet fieri ex verbis leg̃ ⁊ ꝓphetarū ⁊ pſalmorum. Cū enī ex his q̄ ſcripta ſunt ꝓficit anima: et que retro ſunt obliuiſcens ad anteriora ſe extendit: ⁊ ex augmento virtutū et imitatiōe ꝑfectuū in tabernaculo merito dicitꝰ habitare. d Cedri. Dei ſcꝫ que ſuſcipiūt palmites vitis d̄ egypto trāſlate. In quibus requieſcit ille fructus cuius vmbra operuit mōtes. e Et ſemē illius erit ⁊c̄. Idem. Exibit homo de ſemine eius: et dominabitꝰ gentibus multis: ⁊ exaltabitꝰ gog regnū eius. Deus deduxit eū ex egypto. Sicut gloria vnicornis ⁊c̄. Chriſtus exijt de ſemine iſrl̄ Rom. 9.
ſcḋm carnem qui dominatꝰ in gētibus. Unde: Pete a me ⁊ da Ps. 2
bo tibi gentes hereditatem tuā ⁊c̄. Gog interꝑtatur ſuper tecta: ⁊ hic non ꝓ gente ponitꝰ vt putatur: ſed vt in multis ipſe ſermo hebreus non interpretatus relictus eſt. Eſt enim ſermonis conſequentia talis: et exaltabitꝰ ſuper tecta regnū ei⁹ et c. r. e. Exaltari autē ſuꝑ tecta de perfectione credentium dicitur: creſcere autem de multitudine. In his ergo qui perfecti ſunt ſuper tecta exaltatur regnum chriſti. i. ſuper eos qui in ſuꝑnis ſunt. Sunt enī forte aliqui in celeſtibus qui rebus aliquibus plus ꝓficiant: ⁊ altius exaltantꝰ hi qui in regno chriſti ſunt. Unde: Qui in tecto eſt nō deſcendat aliquid tol Mat. 24. b
lere de domo. Qui enī ad excelſam ꝑfectionē venerunt: non debent ad huius mundi (qui domus appellatꝰ) humilia deſcendere. ⁊ alibi: Q̄d audiſtis in aure predicate ſuper tecta. Ibi. 10. c
Creſcit autem regnū eius dum multiplicatur eccleſie numerus (vſq̄ꝫquo ponat pater inimicos omnes ſub pedibus ei⁹) 1. Cor. 15
⁊ nouiſſimum inimicum deſtruat mortem. f Eduxit illum de egypto. Deus eduxit eum ex egypto poſt mortē ſcꝫ herodis. Unde: Ex egypto vocaui filium. q̄d ex hoc loco videtur Mat. 2. / Oſee. 11. a
aſſumptū

Nico. de lyra

ſtificāte. a Q pulcra taber. ⁊. i. bn̄ ordinata. b Ut valles nemoroſe vt horti iuxta ⁊c̄. i. delectabilia ad habitādū. c Ut taber. q̄ fixit dn̄s. qꝛ tabernaculū federis vbi erat habitatio diuina erat ī medio et tentoria iſrl̄ in circūitu poſita: vt viſum eſt. s. ij. ca. et. iij. d Quaſi cedri ꝓpe aquas. per hoc deſignatꝰ ꝓſperitas populi iſrael. vel ſcḋm alios hoc refertur ad templum poſtea factum a ſalomōe d̄ lignis cedrinis. vt habetur. iij. Reg. v. e Fluet aqua de ſitula eius. per ſitulā que eſt inſtrumētū hauriēdi aquā de puteo ⁊ effundendi ad vſum humanū: intelligitꝰ ſtudiū legis et ꝓphetarū: q̄d viguit in hieruſalem circa templū. ꝑ quod ſtudiū hauriebantur aque ſapientie de puteo ſacre ſcripture: et effundebantur docendo populū: ſcḋm q̄ dr̄ Eſa. ij. De ſion exibit lex ⁊ verbuꝫ dn̄i de hieruſalē. f Tollet ꝓpter agag rex eius. in hoc ꝓphetat de ſaule rege iſrael: qui nō impleuit p̄ceptū dn̄i de deletione amalech: ſed cepit agag regē amalech viuū: ⁊ de ſpolijs meliora ſeruauit. iō fuit reprobatus a regno. vt habetꝰ. j. Reg. xv. g Et auferetꝰ regnū illius. qꝛ trāſlatū fuit de domo ſaul ad domū dauid. Ra. Sa. aliter exponit dicēs q̄ hic eſt text⁹: Altior agag rex eius. i. prim⁹ rex iſrael capiet agag: et hoc fecit ſaul. Et eleuabitur regnum eius. ſ. regnū iſrl̄: q̄d fuit poſtea valde eleuatum tpe dauid et ſalomonis.
h Deus eduxit illum ⁊c̄. exponatꝰ ſicut ca. p̄cedenti.

Deuorabūt

a illū de egypto: cuius fortitudo ſi
b milis eſt rhinocerotis. Deuora a
bunt gētes hoſtes illius: oſſaq̄
c eoꝝ cōfrigēt: ⁊ pforabūt ſagittis.
¶ etiā de paſſione chriſti ꝓphetat balaā. ¶ cū in cruce poſitus principatus ⁊ ꝑtātes triūphauit. ¶ chriſtus leo in perfectis: catulus leonis in paruulis.
d Accūbans dormiuit vt leo: ⁊ q̄ſi b
a ¶ xp̄s catulus cū .ſ. reſurrexit a ſomno mortis.
e leena quā ſuſcitare nullus aude c
f bit. Qui bn̄dixerit tibi erit ⁊ ipſe d
g bn̄dictus: qui maledixerit tibi in
maledictione reputabitur. Iratuſ e
¶ quarta prophetia.
q̄ȝ balach contra balaā cōploſis
a ¶ ſimilia in ſuperiori ꝑfatione ꝑmiſſa ſunt.
manibus ait: Ad maledicendū
inimicis meis vocaui te: q̄bus
ecōtrario tertio bn̄dixiſti. Reuer
tere ad locū tuū: Decreuerā qui
h dē magnifice honorare te: ſed do
minus priuauit te honore diſpo
ſito. Reſpōdit balaā ad balach:
†Nōne nuncijs tuis quos miſiſti
ad me dixi: ſi dederit mihi ba
lach plenā domū ſuā argenti et
i auri: nō potero ꝑterire ſermonē
domini dei mei: vt vel boni q̄d
vel mali ꝓferā ex corde meo: ſed
quicq̄d dn̄s dixerit hoc loquar?
Verūtamē pergens ad populū f+
k meū dabo tibi conſiliū quid po
pulus tuus huic populo faciat
extremo tp̄e. Sumpta igitur pa g
a ¶ nō ait hec dixit dn̄s ſicut mos eſt ꝓphetarū.
l rabola: rurſum ait: Dixit balaā

assūptū ⁊ euāgelio inſertū: vel de Oſee ꝓpheta. ¶ Poſt mortē herodis: vel de ſeculo eduxit illū pater ad ſemetipſū vt viam faceret eis qui de hoc mūdo aſcenſuri erant ad deū.

a Cui⁹ fortitudo ſimilis ⁊c. Omnia enī demonū regna eijciens vnū ſcȝ regnū quaſi veri vnicornis fundauit in gloria: cornu enī regnū ſignificat.

b Deuorabūt gētes ⁊c. Edet gētes inimicorū ſuoꝝ: ⁊ craſſitudines illoꝝ medullabit ⁊c. Gentes .ſ. quas inimici ſui poſſidebant ipſe edet deſtructa virtute inimici: ⁊ craſſitudines illorū medullabit cū de his ſenſum craſſum et carnalē extenuabit ⁊ cōuertet ad intelligentiā ſpiritualē. Craſſitudo aūt
Dat.13.b in malo ponit̄: ſm̄ illud: Incraſſatū
Deu.32.b eſt cor populi hui⁹. Et alibi: Satiat⁹ eſt ⁊ incraſſat⁹ eſt ⁊ recalcitrauit dilectus. Edit ergo gentes ⁊ cibū habet
Joh.4.d eos qui credūt in ſe. vnde: Meus cibus eſt vt faciā volūtatē eius qui miſit me: cuius ſcȝ voluntas erat vt gentes conuerterent̄ ad fidē. Subtilitas
Sap.7.a autē laudabilis eſt: quia ſpiritus ſapientie qui intelligibilis ⁊ ſanctus ē: ⁊ vnus ⁊ multiplex dicit̄ et ſubtilis.

c Et pforabūt ſagittis. Lxx. Et ia
Mat.4.b culis ſuis ſagittabunt inimicū. Chriſtus enī verbis ſuis vicit diabolū: et oēs contradicentes ſuperat ⁊ confringit. omnis enim qui peccat inimicus eius eſt dum peccat. Si autē verbis dei confixus peccata ſua agnoſcēs cōpungatur: ⁊ ad penitentiā cōuerſus iaculis eius confixus dicitur.

d Accubās dormiuit vt leo ⁊c. Si intellexiſti quantam requiem habeat iter ſapientie: q̄tū gratie: q̄tūq̄ȝ dulcedinis: noli diſſimulare: noli negligere: aggredere iter nec heremi ſolitudinē perhorreſcas: habitanti enim in huiuſmodi tabernaculis occurret manna celeſte: ⁊ angelorū panē manducabis. Incipe tm̄ cito in conſortiū tuū venient angeli quos ſignificant cedri. e Quā ſuſcitare nullus audebit. Lxx. Quis ſuſcitabit eū? Nūc
Joh.2.d enī a patre ſuſcitat⁹ dicit̄: Nūc ipſe tēplum corporis ſui ſuſcitare ſe dicit: tō quaſi percunctantis ſignificat̄ affectus. f Qui benedixerit tibi erit ⁊c. Qui benedicunt: Chriſto benedicunt in communione paterne benedictionis aſſumpti. Qui autem maledi
Joh.9.e cunt: maledicti ſunt. Iudei qui maledixerunt chriſto lachrymabiliter maledicti ſunt. Quid enī poſſit illis euenire qui maledicūt ſapientie veritati ⁊ vite niſi vt ab his omnibus exules taceant? Hec enī omnia chriſtus eſt.

g Qui maledixerit tibi ⁊c. Orige. Ego puto q̄ nō ſolū maledicit Chriſto qui ſermonē aduerſus eum ꝓfert maledictū: Sed etiā qui ſub nomine chriſtiani male agit: turpiter viuit: ⁊ inhoneſtis verbis aut factis nomen eius facit blaſphemari. Sicut non ſolū deū benedicit: q̄ ſermonib⁹ ſolis ſed actib⁹ vita et moribus facit nomen dei benedici. h Domin⁹ priuauit te honore ⁊c. Oſtendit dominus quia etiā balach intellexit non iam demonū miniſterio decipi balaam: ſed dei virtute ad meliora transferri. i Non potero ꝑterire. Sciens balaam q̄ nō ſibi per miniſtros ſolitos reſpōſa deferent̄: ſed ab eo qui habet omnium poteſtatē recte videtur ꝓteſtatus ſe nō poſſe ꝑterire verbū domini: vel ꝓferre aliquid boni vel mali ex ore ſuo. Qui enim loquit̄ nō poteſt ſacrificijs vel muneribus permutari: apud quē nō eſt trāſmutatio: ⁊ ideo nō poteſt ſacerdos mercede mutari vbi deus muneribus non mouet̄. Diſceſſurus tamē balaam incipit iterū ꝓphetare. Et dicit: cōſilium do tibi ⁊c. k Dabo tibi cōſilium. Orige. Veni cōſiliū do tibi quid faciat populus hic populo tuo in nouiſſimis diebus. Et aſſumpta parabola ſua ait ⁊c. Velim requirere q̄s ſit hic ſenſus vel ordo verborū? Conſiliū enim dare nō videt̄:
sed ait

ſed ait quid facturus ſit hic populus populo tuo in nouiſſimis diebus. Cū videret̄ cōuenientius dici: veni ꝓpheto tibi quid facturus ſit populus hic populo tuo: et eſſent conſequentia vt videret̄ balaā ꝓphetare de his que populus iſrl̄ factur⁹ eſſet populo balach vel ceteris gentibus vt nō relinqueret ex vrbibus moab vllum ſaluum. Hec ꝓphetia quoq̄ȝ quā de xp̄o cōiungit. ⁊ dicit: Orietur ſtella ex ia F.co.
cob ⁊c. cōuenienter poſita videre ſi diceret: veni ⁊ ꝓpheto tibi. Sic ergo intelligendum eſt: conſiliū do tibi diuinū .ſ. qd̄ in nouiſſimis diebus implēdum eſt: mihi nūc reuelatum aperio tibi ⁊ manifeſto: vt ſcias quid pp̄l'us hic faciat populo tuo. hoc eſt: conſilium dei tibi manifeſto. Similiter etiā intelligendū puto qd̄ apoſtolus ait: Quis cognouit ſenſum domini: aut Ro.11.d
quis conſiliarius eius fuit? hic enim quis non pro nullo: ſed ꝓ raro ⁊ pro eximio habetur. Cognouit enī filius ſenſum dei qui dicit: Nemo nouit pa Mat.11.d
trem niſi fili⁹: ⁊ cui vo. fi. re. Que ſcit ergo pater ſcit et filius: ⁊ conſiliū ei⁹ et ſenſū. Spūs quoq̄ȝ qui ſcrutat̄ al 1.Cor.2.c
ta dei ſenſum eius agnoſcit. Filius ergo qui agnoſcit ſenſum dei cōſiliari⁹ eius eſt: nō q̄ȝ ignoranti quid agat cōſiliū det filius aut ſpūs: ſed conſilij ⁊ voluntatis eius particeps et ſciens eſt. Balaam ergo quia cōſilij quod reuelauerat ei de⁹ participem faciebat. balach ait: Veni cōſiliū do tibi: tāq̄ȝ qui vere videns ſit ⁊ vere audierit.

l Dixit balaā ⁊c. Orige. Dixit balaā fili⁹ beor. Homo vere vidēs ⁊ vere audiēs ſermones dei ſciens ſciam L †S.11.d
excelſi ⁊c. Hoc nō facile de quolibet ꝓphetarum ſcriptum repperi. Miror ergo quō de balaam ſcriptum eſt: cui nec hoc dicere conceſſum eſt quod in ꝓphetis in vſu eſt. Hec dicit domin⁹: ſed ait: Dixit balaam ⁊c. Quomodo ſcit ſcientiam excelſi? Qui etiam balach docuit quomodo mitteret ſcandalum coram filijs iſrael vt manducarent immolata et fornicarent̄. De apoſtolis enim vix inuenit̄ dictum q̄ ſciant ſcientiam excelſi q̄uis Paulus dixerit ſe audiſſe arcana verba 1.Co.12.a
que non licet homini loqui: nō eſt ꝓ
feſſus ſe

Nico. de lyra

a Deuorabunt gentes hoſtes illius .i. iſraelis ⁊ li gentes eſt accuſatiui caſus: hoc eſt dictum hebrei perfecte triumphabunt de aduerſarijs ⁊ hoc patet per litterā hebraicam que planior eſt que ſic habet: Deuorabit .ſ. iſrael gentes hoſtes ſuos: ⁊ oſſa eorum corrodet .i. fortitudinem earum deſtruet. b Accubās dormiuit .i. dormiet: et ponitur hic ꝑteritū ꝓ futuro propter certitudinē ꝓphetie. ⁊ deſignat̄ in hoc ſecuritas populi in terra ſibi promiſſa: aduerſarijs debellatis. ideo ſubdit̄: Quaſi leena. ſequit̄: c Quā ſuſcitare nullus audebit. q̄diu enim in vero cultu dei ꝑſtiterunt: habitauerunt in terra iſrael confidēter. d Qui benedixerit tibi ⁊c. quaſi diceret tāta erit opinio bonitatis hui⁹ populi q̄ bn̄dicētes ei reputabunt̄ benedicti: ⁊ maledicētes maledicti. e Iratuſq̄ȝ balach. Hic ponit̄ benedictionis interruptio per balach ip̄m reprehendentē. ⁊ p̄ȝ littera vſq̄ȝ ibi: f Verūtā pgens ad populū ⁊c. ſciebat enī balaā q̄ q̄diu ſpiritus dei ipſū moueret ad loquendum nō poſſet populo iſrael maledicere: ſed cogitabat q̄ in receſſu de terra illa huiuſmodi ſpūs ab eo recederet: ⁊ tūc ꝑmitteret̄ agere ⁊ loqui ſm̄ malā voluntatē ſuā: ⁊ tunc daret ipſi balach cōſiliū cōtra filios iſrl̄: qd̄ ⁊ factū eſt: vt habebitur in principio ſequentis ca. g Sumpta igit̄ parabola. Hic ponit̄ benedictionis reſumptio: ⁊ primo cōuertit̄ ei⁹ ꝓphetia ad iudeos. ſcd̄o ad alios, ibi: Cūq̄ȝ vidiſſet. Circa pri

a ſ qꝛ neſcit impiꝰ mala q̄ facit niſi cū puniꝫ.
filius beoꝛ: dixit hō cuius ōbtu/
ſ interioꝛ.
ratus ē oculus: dixit auditoꝛ ſer
monum dei: qui nouit doctrinā
altiſſimi: ⁊ viſiōes oīpotētis vi/
a ſ qꝛ intētionē a terrenis nō leuat. ſ qꝛ ꝑ cōtē/
plationē in conſideratione oculos tendit.
a det: q̄ cādens aptos habet ocu/
a ſ xp̄m de quo dꝛ: Orieꝫ ſtella ex iacob ⁊c̄.
b c los: Videbo ēum ſꝫ nō modo: in a
d tueboꝛ illū ſed non ꝓpe. Orieꝫ b
a ſ diuinitas xp̄i. ſ quā viderūt magi in oriē/
te. b ſ Egredieꝫ virga de radice ieſſe. c ſ de
qua dicꝫ: Reges eos in virga ferrea ⁊c̄.
ſtēlla ex iacob: ⁊ conſurgēt virgā c
a ſ nequitias ſpirituales. ſ vitia ſcꝫ in eis.
e de iſrael et percutiet ducēs mo/ d
ſ captiuā ducet captiuitatē. ſ humanū genꝰ.
f g ab vaſtabitq; oēs filios ſeth: et e f
ſ caro q̄ ante repugnabat ſpiritui.
erit idumea poſſeſſio eiꝰ. Heredi g
a ſ obedieꝫ.i. rationi et virtuti. ſ anima.
h tas ſeir cēdet inimicis ſuis: iſra/
a ſ in virtutibus abiecta ignauia. b ſ.i. chri/
ſtus ſm carnem.
el vo fortitēr aget. De iācob erit h

feſſus ſe habere ſcientiam excelſi. In eccleſiaſtico dicitur: Om
Eccl.i.a nis ſapientia a domino deo eſt. Quod fortaſſe ita intellige/
i. Cor.2.b re poſſumus quaſi a deo ſit etiam ſapientia mundi que deſtru
etur: ⁊ principium mundi: ⁊ ſiqua eſt: per quam falſa ſcientia
commendatur. Sed in ſequentibus legitur: Non eſt ſapien/
tia malicie diſciplina vbi doceꝫ: quia
omnis diſciplina que falſum aſſerit
etiam ſi vehemens videatur ⁊ veriſi/
milis: tamen non debet ſapientia di/
ci. Sed omnis ſapiētia a deo eſt.i. om
nis peritia que vel erga aliquam ar/
tem vſui humano neceſſaria habeꝫ:
vel cuiuſlibet rei ſcientia a deo data.
Job.38.d Unde in Job dictū eſt: Quis dedit
mulieribꝰ texendi ſapientiā ⁊ varieta
tis diſciplinam? Et de beſeleel dicit
Exo.31.a dn̄s: Repleui eū ſpiritu ſapientie ⁊ in
tellectus vt in omni opere intelligat:
⁊ ſit architectus ad operādū argentū
⁊ aurū ⁊c̄. Horū ergo ſciētia ab excel/
ſo eſt. Quomodo non geometrica ex
qua ſcientia architectorica deriuaꝫ?
Zach.2.a In çacharia quoq; funiculus geome
tricus diciꝫ: in quo angelus hieruſa/
lem metiꝫ. Quid de muſica cuꝰ peri/
i. Re.16.c tiā ita attigit dauid: et melodie ⁊ rhit
morum diſciplinā: vt ex his omnibꝰ
ſonos inueniret quibꝰ etiā regē vexa
tum a ſpiritu maligno mitigaret? De
medicine vero ſcientia nec dubitādū
puto. Que enim ſcientia magis eſt a
deo q̄ ſanitatis: in qua etiā herbarū
vires ⁊ ſuccorū qualitates ac differē/
D tie noſcunꝫ? Scientia ergo balaā pro
qua vocatus eſt de meſopotamie mō/
tibus ab oriente habet originē ab ex/
celſo. Unde nouit naturas animaliū.
vel motꝰ auiū: vel differentias vocuꝫ
⁊ quod accepit ad ſcientiā bonorū cō
tulit ad vſus malorum: velut ſi medicus venenarius fiat: et
ꝓ remedijs morbos ꝓ ſanitatibus mortes inferat. Ut autem
amplius ſciamꝰ totius ſapiētie ſciētiā a deo originē trahere.
ab hominibꝰ aūt mali ꝓpoſiti vel etiam a demonibus corru/
ptelas quaſdā ſapientie dei miſcentibus declinari ad malū?
Dan.1.b Notandū eſt quia dedit dominus Danieli et ſocijs eiꝰ ſcien/
Ibidē.2.c tiam ⁊ intellectū ⁊ ꝑ ꝛudentiā in omni arte grāmatica: ⁊ Dani
eli dedit intellectum in omni verbo ⁊ viſione ⁊ ſomnijs: ⁊ in/
uenti ſunt a rege decuplo ſapientiores q̄ ſophiſte ⁊ philoſo/
phi ⁊ incantatores ⁊ magi qui erant in omni regno eius. Ex
his omnibꝰ colligiꝫ quomō balaā dixit de ſemetipſo. ſcꝫ vt in/
telligaꝫ ꝙ origo totius ſcientie ab ipſo cepit exordium: ſed vi/
tio humane malicie conſpirātibus ⁊ ſurripiētibꝰ demonibus
in ꝑniciem verſa ſunt q̄ pro vtilitate conceſſa ſunt. Grego.
Dixit homo cuius obturatus eſt oculus: dixit auditoꝛ ſermo/
nū dei: q̄ viſionē omnipotētis intuitus eſt: qui cadit: ⁊ ſic ape
riunꝫ oculi eius. Neſcit impius mala que facit: niſi cū pro eis
puniri ceperit. Cōſiliū balaam cōtra iſraelitas ꝑbuit: ſed poſt
in pena vidit quid prius ex culpa cōmiſerit. Electi autem qꝛ
nec peccare debeant prouident: oculi corū ante caſum patēt.
Iniquus vero poſt caſum oclos aperuit: qꝛ poſt culpā iam in
pena cōſpicit: quia malū debuit vitare quod fecit.
a Qui cadens. Sepe malus eterna iudicia miraꝫ: ꝑdica
tionē celeſtis patrie cū audit diligit: ⁊ opera diuine diſpoſitio
nis obſtupeſcit. Iacens ergo miracula cōſiderat: quia dei po/
tentiam ſciendo penſat: ſed viuendo non amat. b Uidebo
eum ⁊c̄. Alia littera. Oſtendam ei: ⁊ non modo. Beatificabo
⁊ nō appropinquat. Hec ad illos quorū perſonā gerit referun
tur. Quia doctores legis et ſcribe oſtendunt chriſtū lege ⁊ ꝓ
Rom.11.d phetis promiſſum: ſed non modo.i. quando venit: ſed cū ple/
nitudo gentium introierit: tūc oſtēdēt: tūc beatificabūt quem
modo blaſphemāt. Sed tēpus quo hec futura ſunt longe eſt:
⁊ in fine ſeculi. Ideo ait oſtendā illi.i. populo qui tunc ſalua/
biꝫ: ſed non modo. c Nō modo. Cum iſta loquoꝛ: Quia
Gal.4.a vbi venit plenitudo temporis miſit deus filiū ſuū.
d Orietur ſtella ex iacob ⁊c̄. Orige. De hac ſtella in euange
Mat.2.b lio diciꝫ quia veniens ſtetit ſupra vbi erat puer. Sed ſi inde
diſceſſerit: vel euanuerit: vel aſſumpta ſit: vel quid omnino in
de factū fuerit non diciꝫ: Sed forte ſicut in baptiſmo ſup chri
ſtum

ſtum ſpiritus quaſi colūba deſcēdit et māſit ſuper eū: ⁊ vox
patris audita eſt: Hic eſt filius meus dilectus: ita et ſtella q̄ Mat.3.d
venit ſupra vbi erat puer ⁊ ſtetit in chriſto ꝑmanſit. Et ſicut
ibi veniſſe ſpiritum dei ſuper eum et māſiſſe in eo ita accipi/
mus ꝙ nunq̄ ab eo receſſit ſpiritus dei: ita ſtella que venit ⁊
ſtetit ſup eū nūq̄ diſceſſit. Ideo diui/
nitatis eiꝰ indiciū illā ſtellā fuiſſe opi
noꝛ. Ordo quoq; ꝓphetie idē oſten/
dit: cū de diuinitate dicit: Orieꝫ ſtel/
la ex iacob. De humanitate vero: Ex
urgetq; homo ex iſrl̄: ⁊ vtrūq; euidē/
ter ꝓphetatū appareat: e Et percu/
tiet duces. Principatus ⁊ poteſtates
affigens cruci. Aliter nō poteſt ſalua
re moabitas: niſi prius vaſtaſſet du/
ces impietatis. f Uaſtabitq; om/
nes. Idem. Et predabiꝫ omnes filios
ſeth. Iſte eſt ſeth filius adam: de quo
dictum eſt: Suſcitauit mihi deꝰ ſemē Gen.4.d
aliud pro abel quē occidit cain. Ad
hoc eni omne humanum genus: qui
enim de cain fuerāt diluuio perierūt.
Filij ergo ſeth omnes homines. Pre
dam ergo accipit omnes filios ſeth vi
ctis demonibus: eos ſcilicet qui ſub
eorū dominatione tenebāꝫ: quos xp̄s
quaſi victorie predam ducit: ⁊ ſpolia
ſalutis reportat. Unde: Aſcēdens in Eph.4.b
altum captiuam duxit captiuitatem.
Captiuitatem. ſcilicet generis huma/
ni quā diabolus ad perditionem ce/
perat: chriſtus captiuam duxit: ⁊ de
morte reuocauit ad vitā.
g Et erit idumea. Idē. Et erit edom
hereditas eiꝰ: eſau inimicus eius ⁊c̄.
Edom idem eſt qui eſau. Hic ſcd̄m hi
ſtoriam inimicus eſt iſrael. Sed in ad
uentu chriſti ipſe erit hereditas eius:
id eſt ad fidem recipietur. Non exclu/
detur ab hereditate chriſti. Spiritualiter ergo edom caro in
telligitur que ſpiritui aduerſatur: ⁊ eſt inimica eius. Sed in
aduentu chriſti cum ſubiecta caro fuerit ſpiritui per reſurre/
ctionis ſpem ipſa etiam ad hereditatem veniet: non eni ſola
anima ſed et caro que aliquādo fuerit inimica per obedien/
tiam ſpiritus conſors future hereditatis exiſtet.
h Iſrael vero fortiter aget. Orige. Et iſrael fecit in virtute.
Quia.ſ. tunc edom: vel eſau.i. carnis natura in hereditatis
ſocietatem vocabiꝫ: cum iſrael.i. anima facta fuerit in virtu
te decenter virtutibus repleta. Si enim anima ad virtutes
nō veniat ſed perſeueret in ignauia: nec caro ad hereditatē
veniet: ſed ad iudicium illiꝰ qui poteſt animā ⁊ corpus ꝑde Mat.10.c
re in gehennam. Et perdat

Nico. de lyra

mū ex ꝑdictis patet littera vſq; ibi: a Uidebo eum ⁊c̄. ex
ponitur autē hec littera ab hebreis de ꝓſperitate regni iſra/
el tempore dauid et ſalomonis de qua dicit balaam: Uidebo
eum ſed non modo; q.d. licet ſtatus illius ꝓſperitatis mihi
oſtendatur viſione prophetica: tamen non erit temporibus
meis: quia adhuc multū diſtat. b Orieꝫ ſtella ex iacob.i.
dauid vt dicunt aliqui hebrei qui nominaꝫ ſtella ꝓpter ſan/
ctitatem: ſm Ra. Sa. per ſtellam intelligitur aliqua conſtel/
latio ſpecialis que apparuit circa natiuitatem ipſius dauid
deſignans ortum eius. ſed cuiuſmodi fuerit illa conſtellatio
non dicit. c Et conſurgit virga de iſrael.i. dauid: qui dici
tur virga ꝓpter poteſtatem regiam. d Et percutiet duces
moab. ſm ꝙ dicitur.ij. Reg.viij. Et percuſſit dauid moab et
menſus eſt eos funiculo coequās terre. e Uaſtabitq; om
nes filios ſeth. dicit Ra. nathan ꝙ ſeth pro ut hic accipitur
eſt nomen ciuitatis in terra moab cuius populum totaliter
deſtruxit dauid. f Et erit idumea poſſeſſio eius. ſm ꝙ
dicitur.ij. Reg.viij. Et facta eſt vniuerſa idumea ſeruiens da
uid. g Hereditas ſeir cedet inimicis ſuis.i. filijs iſrl̄ quo/
rum erant inimici. h De iacob erit q̄ dn̄eꝫ.ſ. vniuerſaliter.
h referꝫ ad ſalomonē ſm aliquos hebreos dicētes: ꝙ ipſe do
minatus fuit toti orbi: ſm ꝙ diciꝫ.iij. Reg.x. Magnificatus
eſt ergo rex ſalomon ſup oēs reges terre ⁊c̄. ⁊ ſubdiꝫ ibidē:
Et ſinguli deferebāt ei munera.i. tributa ſm iſtos.

Et ꝑdat

a Et ꝑdat reliquias ⁊c̃. Idē. Perdet liberatū de ciuitate. Videamꝰ ſi
forte h̄ mō poſſit explanari. Ciuitatē hic mūdū intelligamꝰ: ſicut in euā/
Luc. 15. c gelio de luxurioſo filio dicit̃: q̄ diſſipauit ſubſtātiā patris. Acceſſit inq̄t
ad quēdā primariū ciuitatis in regione illa: a quo receptus in agrū mit
tit̃ porcos paſcere. Hec ergo ciuitas cuiꝰ ille primarius erat mūdus eſt.
Igit̃ de hac ciuitate liberatū. i. quē de hoc mun
Ma. 10. b do xp̄s liberat perdit eū dicēs: Qui ꝑdet aīam
ſuā ꝓpter me ſaluā faciet eā. Salubriter ḡ ieſus
ꝑdit quē de hoc mūdo eruit. Si volumꝰ ergo ad
ſalutē venire ⁊ de mūdo liberari: ꝑdamꝰ aīas
noſtras ꝑditiōe neceſſaria ⁊ vtili. ꝑdit enī aīam
ſm̄ xp̄m q̄ deſideria eiꝰ refrenat: cupiditates re/
ſecat: luxuriā ⁊ reſolutionē caſtigat: ⁊ in nullo
facit voluntatē ſuā: ſ; dei. Per hec dicit̃ perire
aīa: perit enī vita eiꝰ prior: ⁊ incipit noua q̄ eſt ī
xp̄o: cui ſi cōmorimur etiā conuiuimꝰ.
b Principiū gētiū amalech. Nō hoc ad hiſto
rialē amalech referri pōt. Nō enī primꝰ erat an/
tiquitate: ſed ad ſpiritalē q̄ declinando ꝑplos a
deo ⁊ faciēdo gentiles ex dei cultoribꝰ amalech
nominat̃. Et initiū gentiū dicit̃: q: initiū dedit vt hoīes fierent gētiles
mutādo gloriā incorruptibilis dei in ſimilitudinē imaginis corruptibi/
lis hoīs: vt enī in ꝑplo dei xp̄s eſt initiū: ſic in ꝑplo qui declinat a deo ⁊
gentilis efficit̃ amalech. Orige. Initiū gentiū amalech: ⁊ ſemē eorū
Gen. 14. a peribit. Scriptū eſt in Geneſi. Et reges hi cōuenerūt ad fontem iudicij:
hic eſt cades: ⁊ īterfecerūt oēs principes amalech: ⁊ amorreos. Sed que
rit̃ vtrū ſint due gentes eiuſdē noīs amalech: q: in catalogo filioꝝ eſau
Ibi. 36. a ſcriptū ē: Iſte ſūt generatiōes eſau p̄ris edom in mōte ſeir. Et hec noīa
filioꝝ eſau: eliphaç filiꝰ adas vxoris eſau. Fuerūt āt filij eliphaç: omar
ſephu: gathan: ceneç: thamna. Thamna aūt fuit cōcubina eliphaç filij
eſau: ⁊ hec peperit amalech ipī eliphaç. Et iſti ſūt filij adas vxoris eſau.
Et poſt pauca: ⁊ hi ſūt duces ex filijs eſau: filijs eliphaç qui fuit primo/
genitus eſau. Dux theman: dux omar: dux ſephu: dux ceneç: dux chore
dux gathan: dux amalech. Hic igit̃ amalech fuit filiꝰ eliphaç primoge/
niti eſau de cōcubina thamna. Redeamꝰ aūt ad primā cōmemorationē
de amalech: vbi hi q̄ reuerſi ſūt ⁊ venerūt ad fontem iudicij q̄ vocat̃ ca/
des: interficiūt oēs principes amalech. Cades enī interp̄tat̃ ſanctifica/
tio vel ſanctū: Amalech vero ablingēs ꝑplm̄ vel declinās ꝑplm̄. Qui
ergo reuertunt̃ ad ſanctū ⁊ cōuertūt ſe ad ſāctificationē interficiūt ama/
lech: q̄. ſ. ablingit ꝑplm̄ vł declinat. Hec eſt cōtraria virtꝰ ⁊ nequitie ſpi
ritales q̄ declināt ꝑplm̄ a deo. Horū principes ſūt p̄cipatꝰ cōtra quos
ſanctis eſt colluctatio: q̄s tn̄ ſupare nō poterūt niſi cōuertant̃ ad ſācti/
moniā q̄ eſt cades: ⁊ in ipſa eſt fons iudicij. Ois enī q̄ ſe ad ſāctimoniā
vertit: habet ſemꝑ ante oculos fontē iudicij: ꝓſpicit enī diē iudicij ⁊ pu
rificato corde tā malorū penas q̄ꝫ prioꝝ beatitudines cōtuet̃: qd̄ faciēs
amalechitarū principes ꝓſternit. Alij vero ſubijciunt̃ principibꝰ ama/
lech. Hos enī ablingit ⁊ conſumit: ⁊ talē ꝑplm̄ declinat a deo: hec ad il/
lū primū referūt̃ amalech. Videamꝰ ⁊ iſtū amalech filiū eliphaç primo/
geniti eſau quē peperit ei thāna cōcubina. Cuiꝰ pater eliphaç interp̄ta/
tur deꝰ me diſperſit: mater thāna: p̄mo quidē degener: deinde defectio
cōmota. Neceſſario q̄ ab his gignitur hoſtis iſrł eſt: ablingēs vel decli/
nās populū. Primꝰ enī hebreos egreſſos de egypto aggreſſus ē in ra/
Exo. 17. c phidim cū moyſes dixit ad ieſū: Elige tibi viros: ⁊ cōflige cū amalech
Ibidem. d ⁊c̃. Et pꝰ pauca ſcp̄tū ē: Quia fugauit ieſus amalech: ⁊ ꝑplm̄ eiꝰ gladio
deiecit: cū dn̄s dixit ad moyſen: Scribe hec ad memoriā in libro ⁊ da in
auribus ieſu: q: delēs delebo memoriā amalech de ſub celo. Et edifica/
uit moyſes altare ⁊ noīauit nomē eius dn̄s refugiū meū. ⁊ ait: Quia in
manu occulta dn̄s expugnat amalech a generatione in generationem.
Vide q̄d debeat intelligi amalech quē manu occulta. i. inuiſibilit̃ expu/
gnat deꝰ a generatione in generationē. In Deuteronomio q̄ꝫ ſcriptū ē:
Deu. 25. d Memēto quāta fecit tibi amalech cū exiſſes de egypto: quō obſtitit tibi
ī via et excidit caudā tuā: oēs q̄ laborāt poſt te ⁊c̃. Nota quō amalech
obſtitit ꝑplo dei in via nō tn̄ potuit eiꝰ caput abſcidere: ſed caudā. i. eos
q̄ retro vltimi ſequebant̃: nec ea q̄ retro erāt obliuiſcētes extēdebant ſe
Luc. 9. g ad anteriora. Vn̄: Nemo mittēs manū ſuā ad aratrū ⁊ aſpiciens retro
aptꝰ eſt regno dei. Qui enī retro inuētꝰ fuerit in cauda abſcidet eū ama
1. Re. 15. a lech. In libro etiā regū ait ſamuel ad ſaul: Hec dicit dn̄s deꝰ xp̄tutū: Re
cogitaui oīa q̄ fecerit amalech aduerſū iſrł q̄n ꝑcuſſit eū in via cū aſcen/
deret ex egypto: nūc ḡ vade ⁊ ꝑcute amalech: et anathematiça oīa q̄ ha
Ibidem. c bet ⁊ nemini parcas ⁊c̃. Paulo poſt: Penitet me q: vnxi ſaulē in regē.
Et h̄ ergo obſerua quō deus ꝑ ꝓphetā p̄cipit ſauli: vt expugnaret ama/
lech: ⁊ nō parcat cuiq̄ꝫ: ⁊ q: pepcit: offenſā occurrit inexpiabilē: vt ꝯtra
naturā ſuā deꝰ diceret: Penitet me q: vnxi ſaul in regē. Nō ergo parca
mus illi q̄ declinat populū vł ablingit ⁊ deuorat. Inuiſibilis amalech q̄
volentibus aſcendere de egypto ⁊ de mundi tenebris cōſcendere ad ter/
ram ꝓmiſſionis reſiſtit in via ⁊ impugnat: ⁊ ſi inuenerit laſſos defectos
retro aſpicientes: in vltimis ⁊ in cauda poſitos abſcidet ⁊ ꝑimet. Ideo
tendendum eſt ad anteriora: ⁊ in verticem montis aſcēdēdū et ſemꝑ le/

uande

---

a ſ ſalubriter. ſ dicēs q̄ ꝑdiderit aīam ſuā pro/pter me inueniet eā. b ſ reliquie ſalue fient.

a q̄ dominet̃: et perdat reliquias a

a ſ mundi. ſ hereticorū vel philoſophorū qui contra deū dogmata ſua muniunt. b ſ quinta viſio balaā et vltima.

ciuitatis: Cūq̄ꝫ vidiſſet ama/ b

ſ ſicut ſupra.

b lech aſſumēs parabolā ait: Pri/ c

cipiū gentiū amalech cuiꝰ extre/ d

---

a Et ꝑdat reliquias ciuitatis. q: plures ſubiecit
quos non ſubiecerat pater eiꝰ. Ra. Sa. exponit de
meſſia: qd̄ d: hic: De iacob erit q̄ dominet̃. ſ. vni/
uerſaliter: ſm̄ qd̄ ſcriptū eſt de eo Pſ. lxxj. Et do/
minabit̃ a mari vſq̄ꝫ ad mare: ⁊ a flumine vſq̄ꝫ ad
termios orbis terrarū. Et ꝑ
dat reliquias ciuitatis. i. ro
me q̄ fuit ciuitas noīatiſſi/
ma: ⁊ ꝑ ipām intelligit̃ ro/
manū imperiū: in quo ſuc/
ceſſerūt catholici: q̄ ſm̄ eū
ꝑ meſſiam venturum cum
alijs gentibus ſunt deſtru/
endi. Sed hec expoſitio fal
ſo innititur fundamento:
ſcʒ q̄ meſſias ſiue chriſtus
ſit venturus q̄ꝫtum ad pri/
mū eius aduentum de quo
loquit̃: qui tamen eſt trāſ/
actꝰ: vt diffuſe declaraui ꝑ
ſcripturas hebreoꝝ in quadam queſtione de quoli
bet. Item falſum aſſumit. ſcʒ q̄ primus aduentus
chriſti ſit in virtute armorum: cum Zacharias pro
pheta dicat cōtrariū ca. ix. Exulta ſatis filia ſion:
iubila filia hieruſalē: Ecce rex tuꝰ venit tibi iuſtꝰ ⁊
ſaluator ⁊ ipē pauꝑ. Que auctoritas ſm̄ doctores
hebreos de xp̄o intelligit̃. ideo aliter exponēda eſt
iſta ꝓphetia balaam a principio: q̄ ſm̄ oēs docto/
res catholicos de xp̄o intelligenda eſt: Videbo eū
ſed nō modo: q: balaā ⁊ oēs alij viſuri ſūt xp̄m eti/
am corporeis oculis: q̄n in forma humana appare
bit ad iudicādū. Sed nō ꝓpe q: multū diſtat iudi
ciū. Aliter exponit̃ ⁊ melius vt videt̃ de aduentu
in carne: Videbo eū ſed nō mō: q: nō vidit eū in ꝑ
ſona ꝓpria: ſed in poſteris ſuis: q: magi qui vene/
rūt adorare xp̄m natū: fuerūt de ſtirpe balaā. Sed
nō ꝓpe: q: natiuitas xp̄i adhuc diſtabat ꝑ magnū
tēpus. Cōſequēter oſtēdit̃ ſignū dicti aduētus cū
dicit̃: Orietur ſtella ex iacob: q: in natiuitate xp̄i ſtel
la apparuit: q̄ magos ad xp̄m natū ꝑduxit: vt ha/
bet̃ Matth. ij. ⁊ fuerūt ad hoc excitati ex ꝓphetia
iſta: Et cōſurget virga de iſrł. i. xp̄s ꝓpter poteſta
tem regiā. vnde de ipſo dicit̃ Pſ. ij. Reges eos in
virga ferrea ⁊c̃. Et percutiet duces moab. i. idola
tras qui ſignificant̃ ꝑ moabitas: eo q̄ erāt idola/
tre: vt pʒ ex p̄dictis. Nec mirandū eſt de tali ſigni
ficatione: q: balaā parabolice loquebat̃: vt pʒ in
textu. Qd̄ autē deſtructa ſit idolatria poſt chriſti
aduentum: patet ꝑ effectū. Vaſtabitq̄ꝫ omnes fili/
os ſeth. i. omnes populos ſubijciet fidei catholice
ante finem mundi: licet nondum ſit impletum: de
ſeth enim egreſſi ſunt oēs populi: q: abel mortuus
fuit ſine filijs: et filij cain fuerunt deleti in diluuio.
Dicuntur autem vaſtari filij ſeth per conuerſionē
ad fidem catholicā inq̄ꝫtū deſierūt eſſe quod erāt
per infidelitatē: ſicut dicit̃ Prouer. xij. Verte im
pios et non erūt. ſupple impij: ſicut erant prius. Et
erit idumea poſſeſſio eius ⁊c̃. per edom et ſeir ſm̄
hebreos intelligitur ciuitas romana: et ipſa facta
eſt poſſeſſio xp̄i: q: facta eſt ſedes principalis ſui vi
carij. De iacob erit qui dominet̃. ſ. vniuerſaliter:
q: chriſto ſubiecta ſunt omnia. ſm̄ q̄ dicit̃ Matth.
xxviij. Data eſt mihi omnis poteſtas ī celo ⁊ in ter
ra. Et perdat reliquias ciuitatis. i. cōgregationis
malorum obſtinatorū: qui ſunt ciuitas diaboli: ſi/
cut et iuſti ſunt ciuitas dei. b Cūq̄ꝫ vidiſſet.
Hic conuertit̃ ꝓphetia balaam ad alias gentes: ⁊
primo ad amalechitas. cum dicitur:
c Principium gentium amalech. non poteſt di/
ci q̄ amalech ſit ſimpliciter principium gentiū: q:
fuit filius eliphaç filij Eſau. vt habet̃ Gen̄. xxxvj.
ante quem fuerunt multi gentiles: ſed dicitur prin
cipium gentium que inſurrexerant primo contra
filios iſrael poſt exitum de egypto. vt habetur
Exo. xvij. d Cuius extrema perdentur. per fi/
lios iſrael: quod factum fuit tempore ſaulis regis.
vt habetur. j. Reg. xv. Secundo conuertitur pro/
phetia ad filios ietro. cum dicitur:

a ma perdentur. Uidit quoqꝫ cineū: et aſſumpta parabola ait: a
Robuſtū quidem eſt habitaculū b
ſ chriſto. ſ ſpem.
tuū: ſed ſi in petra poſueris nidū
b tuum: et fueris electus de ſtirpe
ſ nidus meus vel poſſeſſio.
c cin q̄diu poteris ꝑmanere? Aſ c
ſ dirigens.
d ſur enī capiet te. Aſſumptaqꝫ pa d
ſ cōcluſio ꝓphetie balaam.
e rabola iterū locutus eſt: Heu q̄s e
ſ ſm deum nō cōmuni vita.
f victur⁹ ē quādo iſta faciet deus? f
g †Uenient in trieribus de italia: ſu g
ſ demonū gentes. ſ aſſyrij.
perabunt aſſyrios: vaſtabuntqꝫ h i
ſ ꝑpl'm dei. ſ cū vires ſuas effuderint.
h i hebreos: ⁊ ad extremum etiam k
ſ nō hebrei. a ſ dicēte iuſto iudice: Ite ma ledicti in ignē eternū.
k ipſi peribūt. Surrexitqꝫ balaā:

Exo.17.c uande man⁹ in oratiōe ad celū: vt ita demū vincat̄ amalech. Dauid cū multa bella geſſiſſet: ⁊ contra allophilos fuiſſent ei accerrimi frequēteſqꝫ cōflictus: nō ſcribit̄ obtinuiſſe regnū: ni
2.Re.1.a ſi prius domuiſſet amalech. Unde etiam regreſſus eſt dauid poſtq̄ꝫ cecidiſſet amalech: ⁊ ſuſcepit regnū ſaul: cū tñ amalech ſcribat̄ multas prius ſtrages feciſſe ī populo iſrael: ⁊ incendiſſe plurimas vrbes. Ante aduentū enī veri dauid qui natus eſt ex ſemine dauid: ſpirituales amalechite .i. cōtrarie virtutes multas ſtrages fecerunt in populo iſrael: ⁊ ipſius dauid captiuauerūt duas vxores iudeū .ſ. ⁊ gentilem ꝑpl'm.
Roṁ.3.b Omnes enim cōſtat ſub pc̄ō fuiſſe: ſed nō in his rerū exitus māſit. Adueniens aūt dauid: inuenit diſpſos amalechitas māducātes ⁊ bibentes ⁊ exultātes ꝑda: ⁊ cecidit eos: ⁊ poſt hanc cedē regreſſus ſuſcepit regnū.
ī.eo. De hoc ergo amalech ait balaā: Initiū gentiū amalech: ⁊ ſemē eoꝝ ꝑibit. Semē eoꝝ eſt ꝑſuaſio ⁊ doctrina qua docēt hoīes declinare a deo: hoc ergo peribit: nō ipſi in quib⁹ ſeminatū
Ezec.18.c eſt: ipſi enī cū conuerſi ingemuerīt ſalui erūt. Hec expoſitio illis obſiſtit q̄ deū legis duricie ⁊ crudelitatis accuſant: qui nō ſolū gentem amalech: ſed ⁊ ſemen ei⁹ ꝓnūciāt periturū cū gēs ad ſpiritales nequitias referat̄. Semen vero doctrina gentiliū ſupſtitionū ⁊ cult⁹ idolorum: ⁊ oīs ſecta que a deo ꝑpl'm declinat exponat̄.
a Uidit quoqꝫ cineū. Idem. Et videns cineum dixit: valida habitatio tua: ⁊ ſi poſueris nidū tuū in petra: ⁊ ſi fuerit tibi beor nidus aſtutie aſſyrij captiuū te ducēt ⁊c̄. Beor pater eſt balaā: hereticos figurans. Et dicit̄ ꝙ ſaluus poſſit eſſe cineus ſi ponet in petra .i. in xp̄o nidum ſuū: ſpem .ſ. nec hereticorū circūdet eū ⁊ circūſcribat aſtutia. Si enī hoc fecerit: nihil ꝓderit ꝙ in petra locatus videt̄: ab aſſyrijs enī captiuus ducet̄ malignis .ſ. ſpiritibus a q̄bus heretici captiuant̄. Videt̄ hui⁹ expoſitiōis cōiunctio cōturbare ſenſum: ſed vernaculū eſt hebree lingue ī cōiunctione frequēter vti: vt interdū abūdet. Habet enī vnaqueqꝫ lingua aliquid ꝓprietatis q̄d apud alias videt̄ vitioſū. Hic ergo ⁊ cōiūctio abūdat ⁊ ſupfluit. Caueat ergo cineus q̄ interp̄tat̄ poſſeſſio: q̄ꝫuis poſſideat iſtam gratiā vt in eccleſia chriſti ſit: ne forte aſtutia beor circūueniat eum: ⁊ declinās ad
1.Tim.1.d praua dogmata tradat̄ aſſyrijs: qui enī blaſphemāt in eccl'ia poſiti tradunt̄ ſathane vt diſcant nō blaſphemare. Tradunt̄ aūt aſſyrijs q̄ interp̄tant̄ dirigentes nō vt penitus pereant: ſꝫ dirigant̄ ⁊ corrigant̄ ⁊ diſcant nō blaſphemare. Non videt̄
1.Re.15.b cineū valde culpabiliter noīare cui dixit ſaul: Diſcede de medio amalech ⁊ nō ꝑcutiā te: q̄r feciſti miſericordiā in iſrael ⁊c̄. Hui⁹ robuſtū eſt habitaculū ſi ponat in petra que eſt chriſtus nidum ſuū. Grego. Cineus poſſeſſor. Qui p̄ſentia poſſidēt: qui ingenio pollent: qui ingenio ſecularis ſapientie callent: qui vere ſibi robuſtū habitaculū cōſtruūt: ſi ſe infirmos ſentiunt: ⁊ in excelſa humilitate chriſti fouenda mentis fiduciā ponūt: ⁊ omne quod p̄terit cordis volatu trāſcendūt.
b Electus. Electi de numero ſapientū: veritatis inquiſito-
Eccl.24.c res vita viuunt ꝑpetua. vnde: Qui elucidant me vitā eternā habēt. c Aſſur. Diabolus .ſ. cui heretici tradunt̄ dirigendi ⁊ corrigendi. d Parabola. Sepe parabolice loqui dicit̄: ne q̄d ī his: nō quaſi parabolā: ſed ſm litterā accipiam⁹. e Quis victurus. Tam felix qui hec videat: ſentiat: intelligat: ⁊ credat: ꝙ hec ita fecerit deus. f Quando iſta faciet do. Cū .ſ. orient̄ ſtella ex iacob ſurget homo ex iſrael: ⁊ delebit amalech et ſemē eius peribit. Id eſt cū veniet xp̄s: ⁊ cultum idolorū deſtruct: ⁊ demonū poteſtatē ſubijciet.
g Uenient ⁊c̄. Videt̄ ſignificare ꝙ iuxta incarnationē dn̄i venirent romani aſſyrios hebreos ⁊ oēs orientales ſupaturi: ⁊
Dan.2.e tandē regnū ꝑdituri ſm ſtatuā danielis. Uel ꝙ in aduētu xp̄i in fine tēporū q̄d pars occidentalis ſignificat: oīa regna mun
Eph.6.b di gladio ſpūs .i. verbo dei ſuperent̄: ⁊ in tēpore antichriſti ceſſet p̄dicatio euangelij. Orige. Et exibunt de manibus citiorum: ⁊ affligēt aſſyrios. Citij interp̄tant̄ plaga finis. Qui q̄ conuerſi ad deū ⁊ a chriſto eruditi plaga que in fine ſeculi im-

pijs ve-

pijs veniet effugiūt affligent aſſyrios. Id eſt hi q̄bus in agone poſitis cōteret deus ſathanā ſub pedib⁹ affligēt aſſyrios Roṁ.16.
.i. demones. Calcabūt enī ſup ſerpentes ⁊ ſcorpiones ⁊ ſup Luc.10.
oēm virtutē inimici. b Hebreos. Hebreus ē q̄ de egypto trāſit ad terrā pro. de tenebris ad lucē: de morte ad vitā. Sꝫ nō ſine magno certamine poteſt obtinere. Affligit ergo ⁊ affligitur: cedit aduerſariū et cedit̄: affligunt q̄ aſſyrij hebreos .i. ꝑpl'm dei: ſicut affligūt̄ ab eis. i Etiā ipſi peribunt. Idem Et ipſi pariter peribūt. Nō cū hebreis .ſ. ſed pariter .i. ſtatim vt hebreos afflixerint. Pariter enī grecus ſermo pro ſtatim ponit. Hic ergo erit finis oīm vt aſſur cui tradebant̄ delinquentes in populo dei: vel in īteritū 1.Cor.5.
carnis vt ſpūs ſaluus fieret: vel vt di 1.Tio.1.d
ſceret nō blaſphemare: pereat etiā ipſe ab eo qui poteſtatem habet ꝑdere Mat.10.c
in gehēnā qui dicet eis: Ite in ignem Ibid.25.c
eternū: qui p̄. eſt di. et an. eius. Pe- Luc.15.a
rijt vna ouis de centū: ſed hanc bon⁹ paſtor relictis nonagintanouē ī montibus deſcendens ad hanc vallem lachrymarū: et requirens inuenit: ⁊ im- †Dan.11.c
poſitam humeris reportauit. Iſte autem aſſur qui in fine omniū dicit̄ periturus. neſcio ſi aliquando aut queri poſſit aut inueniri: perijt ergo non errore ſed iudicio: nō lapſu motus: ſꝫ ꝑſeuerantia obturatus. Qd̄ enī ſcriptum eſt: Ego occidā ⁊ ego viuere fa Deu.32.f
ciam: deducā in infernū ⁊ reducā. neſcio ſi generaliter ad omnes aſpiciat: an ad eos tm̄ quos deceptio diaboli deduxit in mortē. k Surrexitqꝫ balaā. Quia balaā dei virtute cōſtrict⁹ nō potuit iſrl' maledicere volens regi placere. ait: Ueni cōſiliū do tibi: ſed cōſiliū nō aperuit: q̄d tamē re- ·j·31.
fertur in fine hui⁹ libri: ſed plenius vbi iohānes ait: Habes Apoc.2.b
ibi doctrinā balaā: qui balach docuit vt mitteret ſcandalum in cōſpectu filioꝝ iſrl': vt manducarent idolis īmolata ⁊ fornicarent̄. Quaſi ꝑpl's hic nō ꝓprijs viribus ſꝫ deū querendo vincit et pudicitiā cōſeruādo. Deijce pudicitiā ⁊ ſponte vincetur: nō virtute militū ſed decore mulierū pugnandū ē: forma vincit armatos: ferrū pulchritudo captiuat. Ubi ſenſerint eos mulieres manus dediſſe libidini: nō ſe prius cupiētibus prebeant q̄ꝫ de ſacrificijs idolorū comedant: et conſecrent̄ beelphegor. Rex vero balach cōtinuo cōſilio paruit.

Nico. de lyra

Et fornicat⁹

a Uidit quoqꝫ cineū. Iſte cin a quo dicti ſunt cinei fuit fili⁹ ietro vt dicunt aliqui: vel potius ipſemet ietro vt dicūt alij: prout dictum eſt ſupra .x. ca. Et ponit̄ hic iſte populus iuxta amalech: quia habitabat iuxta eum: ſm ꝙ dicit̄ .j. Reg. xv. Dixitqꝫ ſaul cineo: Abite recedite atqꝫ diſcedite ab amalech: ne forte inuoluā te cum eo. b Robuſtum quidē eſt habitaculum tuū. locus enim ſue habitationis erat fortis ꝓpter difficilem acceſſum ex rupibus. ſequit̄: c Aſſur enī capiet te. fortitudo ei loci nō potuit eū ſaluare: quin caperet̄ ⁊ captiuaretur cū decē tribub⁹ iſrael: quas captiuauit rex aſſur tempore Oſee regis iſrael: vt habet̄ .iiij. Reg. xvij. Tertio cōuertit̄ parabola ad romanos. cum dicit̄: d Aſſumptaqꝫ parabola ⁊c̄. prophetie tamen ſue p̄mittit exclamationē dicens: e Heu quis victurus eſt quando iſta faciet deus? ſcilicet q̄ ſequunt̄. q. d. tanta ſtrages per romanos fiet in diuerſis partibus orbis ꝙ vix poterit aliquis euadere gladiū eorum. f Uenient in trieribus .i. in nauibus: g De italia. quia ꝑ nauigium venit exercitus romanorū ad partes illas orientales. h Supabunt aſſyrios. quorū dominiū erat magnū. i Uaſtabūtqꝫ hebreos. quod inchoatū eſt tempore Pompeij: et conſūmatū tempore Titi ⁊ Ueſpaſiani. k Et ad extremū etiā ipſi peribunt .ſ. romani. quod expoſuit Ra. Sa. futurū ꝑ regē meſſiā: vt dictū eſt ſupra ⁊ improbatū. ideo aliter dicēdū ꝙ hoc factū eſt per bella inteſtina inter romanos conſurgentia: propter que multa regna receſſerūt a dominio imperij romani: ⁊ illud quod remanſit videt̄ quaſi quotidie inteſtinis bellis caſſari: ⁊ hoc notat̄ cū dicit̄: Ipſi peribunt .ſ. a ſemetipſis bellis inteſtinis.

Balach

. ⁊ reuerſus eſt i locū ſuū: balach a
quoq; via qua venerat rediit.

a Balach quoq; via qua venerat rediit: cōduxerat enī ba/
laā vſq; ad fines terre ſue: vt haberet cōſiliū ab eo cōtra fili/
os iſrael in fine ſicut ei ꝓmiſerat.
Ca. XXIIII

Moraliter. a† Cūq; vidiſſet balaā ⁊c. Per ba/
laā qui verā ꝓphetie doctrinā habu/
it ⁊ tñ male vite fuit: ſignificat doctor
quicunq; vel p̄dicator habēs bonam
⁊ verā doctrinā ſed malā vitā: cuius
doctrina aliis ꝓdeſt ſibi tñ obeſt Lu
ce. xii. Seruus qui cognouit volunta
tem dñi ſui ⁊ nō facit: vapulabit mul/
tis. ſ. plagis. f† Uerūtamen ꝑgens
ad populū meū dabo tibi cōſiliū. Per hoc autē ꝙ balaā ꝓhi/
bitus eſt a deo maledicere populo iſrael: tñ cōtra eū dedit con
ſiliū peſſimū p qḋ fuit tractus ad fornicationē corporalē ⁊ eti/
am ſpiritualē. ſ. idolatriā: ſignificati fuerūt heretici necromā/
tici ⁊ cōſimiles: qui timore pene corpalis impediunt ſuā doce
re doctrinā peſtiferā in publico: ſed eā docēt in ſuis cōuēticu/
lis in occulto. Itē p hoc ꝙ balaā filios iſrael debellare nō po
tuit p demones: ⁊ tñ eos cōfudit ⁊ afflixit p mulieres: oſten/
dit nobis q̄tū horrenda eſt familiaritas mulierū atq; fugien
da Eccs. vii. Inueni mulierē morte amariorē: q̄ laque⁹ venato
rum eſt: ſagena cor eius: vincula ſunt manus illius: qui autē
placet deo effugiet eam.

In ca. xxiiii. vbi dr̄ i poſtil. Q ſpulchra tabernacula tua ⁊c.

Additio. Circa ꝓphetias balaā tā p̄cedentes q̄ ſe/
quētes tria occurrunt attendēda. Primū
eſt ꝙ licet de ſtatu populi iſraelitici a principio vſq; ad finem
tractent: vt patet. nūq̄ tamen aliquid tangunt de infortuniis
ſeu aduerſitatibus: licet multa talia eis deuenerunt: tam tem/
pore iudicum q̄ etiā tempo/rib⁹ regū: ⁊ maxime in captiuita/
te babylonica et in aliis: ſed ſolum tangunt ꝓſperitatē eorū.
Cuius ratio poteſt eſſe: ꝙ deus nolebat vt talia reuelarentur
balaā: nec per ipſum manifeſtarent gentib⁹. ne ex hoc poſſent
audaciā aſſumere reſiſtendi ſeu inuadendi eos: ⁊ ideo in prin
cipio de⁹ vniuerſaliter dixit ipſi balaā: Nō maledicas popu/
lū: q2 bñdictus eſt. in quo ꝓhibuit ſibi ne aliq̇d mali de eis
diceret. Secūdū q2 balaā ꝓphetauit de his q̄ ptinent ad ꝓ/
ſperitatē illius ppli: nō ſolū temporalē: ſ3 etiā ſpūalē. q̄ quidē
bona ſpūalia intelligenda ſunt de iuſtis. ſ. de iſrael ſeu iacob
ſm ſpm: nō aūt de puerſis: vt patebit inferi⁹ in locis ſuis. Ter
tiū eſt ꝙ quattuor ꝓphetie iſti⁹ balaā vident reſpicere q̄ttuor
ſtatus populi iſraelitici. quoꝝ prim⁹ ante legē eſt. ſ. ab Abraā
vſq; ad dationē legis. ſecūdus eſt a datione legis vſq; ad tē/
pus quo poſſederūt terrā ꝓmiſſionis: anteq̄ tñ regē habuiſ/
ſent aut tēplū. terti⁹ vero a tēpore p̄dicto vſq; ad tēpus quo
habuerūt regē ⁊ tēplū incluſiue. quart⁹ vero ⁊ finalis ſtatus
populi ſub chriſto: ⁊ in oībus iſtis ſemp tangit ꝓſperitas eo/
rum: omiſſis aduerſitatibus ratione p̄dicta. In prima igit ꝓ
phetia cōmēdat primū ſtatū illi⁹ populi de quattuor. Primo
de hoc ꝙ erat a deo benedict⁹: vnde nō poterat maledici qḋ
correſpōdet cū hoc qḋ fuit dictū abrae in prima ſui vocatione
Gen. xii. Benedicā tibi ⁊c. Et benedicā benedicentib⁹ tibi ⁊c.
de quo dicit hic balaā: Quō maledicā cui nō maledixit deus.
Secūdo cōmēdat eū de hoc ꝙ erat ſepatus in gentib⁹ in fide
de qua hic dicit: Populus ſolus habitabit: ⁊ inter gētes nō
reputabit: ⁊ q2 iſta diſtinctio incepit ab abraā ⁊ fuit cōtinua/
ta p patriarchas: ideo huic diſtinctioni p̄dicit: De ſūmis ſili/
cibus videbo eū: ⁊ de collibus cōſiderabo illū. ſ. de viris iu/
ſtis ⁊ pfectis qui mōtibus in ſcriptura aſſimulant: a quibus
ille populus ſūpſit initiū. Tertio cōmēdat eū de magna nu/
meroſitate: quia cū primi patres eſſent pauci: tamē in magnā
multitudinem creuerūt. de quo dicit: Quis dinumerare poſ/
ſit puluerem Jacob ⁊c. correſpondent ad illud quod dixit de/
us abrae Gen. xiii. Multiplicabo ſemē tuū ſicut puluerem ter
re. Quarto cōmendat eū de bono fine. de quo dicit: Moriat
anima mea morte iuſtorum: ⁊ fiant nouiſſima mea horū ſimi/
lia. correſpondet ad hoc quod dicit Gen. xv. Tu autē ingredi
eris ad patres tuos in pace: in quo videt aſſecurare eum de/
penis alterius vite: vnde in ſinu abrae iuſti ante aduentū chri
ſti legunt collocari: vt Luce. xvi. Nec mirum ſi balaam cum
eſſet peſſimus appeteret finem iuſtorum. Nā ſcdm Grego. in
paſtorali: Sicut plerūq; mali inutiliter cōpungunt ad iuſtici/
am: ſic plerūq; boni innoxie tentant ad culpam. In ſecūda ꝓ
phetia primo cōtinuat dicta dicēdis dicēs: Non eſt deus qua
ſi homo vt mentiat ⁊c. q. d. iſte populus vt dixi non eſt male/
dictus a deo: ſed ecōtra: quia deus mentiri nō poteſt ideo ad
benedicendū adductus ſum ⁊c. Conſequenter videt tangere
ſecūdū

ſcdm ſtatū populi ſupradictū quē cōmēdat in quinq;. Primo
a ſeparatione idolatrie q̄ in primo p̄cepto fuit ꝓhibita ḋ quo
dicit: Nō eſt idolū in iacob: nec videt ſimulacrū in iſrl. Se/
cūdo cōmēdat illum ſtatū de cultu vni⁹ dei: qḋ multipliciter
tradit i lege. de quo dicit: Dñs de⁹ eius cū eo eſt. Tertio cō/
mendat eū de hoc ꝙ etiā ſine rege tē/
porali victoriā obtinebāt de regibus
ſibi aduerſantib⁹: vt patet p̄cipue in
hiſtoriis ioſue et etiā iudi. de quo di/
cit: Clāgor victorie regis i illo ē. q. d.
licet nō habeāt regē tpalē obtinēt tñ
victoriā ac ſi regē habuiſſent: ⁊ q2 illa
victoria ꝓcedebat ab illo cui⁹ fortitudo maxima eſt. iō ſub/
dit: Dñs deus eduxit eū de egypto cui⁹ fortitudo ſimilis eſt
rhinocerotis. ſ. cui⁹ cornua in quib⁹ deſignat ptās ſeu forti/
tudo: ſunt p̄eminentia ceteris. Quarto cōmēdat eos in hoc
ꝙ nō regebant in cognitione agendoꝝ ſeu futuroꝝ p vana ⁊
ſupſtitioſa: ſed p reuelationes diuinas. ḋ quo dicit: Non eſt
auguriū in iacob: nec diuinatio in iſrl: ⁊ tēporib⁹ ſuis dicet
iacob et iſraeli q̇d operat⁹ ſit dñs. ſ. p ꝓphetas denūciantes
ea q̄ deus vult operari. Quinto cōmendat eos de hoc ꝙ in
ꝓmptu erat eis pacta victoria de aduerſantib⁹. ḋ quo dicit:
Ecce populus vt leena cōſurget ⁊c. Et nō accubabit leo do/
nec deuoret p̄dā ⁊ occiſorū ſanguinē bibat: qḋ pōt intelligi ḋ
illo populo ſub moyſe: qui quidē moyſes non accubauit. i.
mortē nō vidit donec deuicit reges fortes ſeon ⁊ og ⁊ madia
nitas: quorū ſanguinē effudit. Uel itelligit de toto pplo q̄
nō accubabit. i. nō habebit q̇etā poſſeſſionē terre ſibi ꝓmiſſe:
donec occideret oēs reges chanaā: vt pꝫ in hiſtoriis ſacris
de hoc tractātib⁹. In tertia ꝓphetia videt tāgere tertiū ſta/
tū populi ſupradictū quē cōmēdat in q̇nq;. Primū in hoc ꝙ
habebāt habitationē diuinā inter eos: ⁊ hoc q̄nq; i tētoriis
ſicut a tpe moyſi vſq; ad dauid incluſiue: q̄n arca federis q̄
in tentorio a moyſe fabricata exiſtēs in diuerſis locis figeba
tur: q̄nq; vero in tabernaculis. ſ. in tēplis ſicut in tēplo Sa/
lomonis: ⁊ poſtea in templo p Eſdrā et Neemiā edificato. ḋ
de quo dicit: Q ſpulchra ⁊c. Ubi notādū ꝙ in hebreo in hoc
loco prius ponunt tentoria q̄ tabernacula: ſicut ⁊ in ordine
tpis priora fuerūt: vñ aſſimilat hmōi tētoria vallibus nemo/
roſis ⁊ hortis irriguis: in q̇bus hoīes quaſi in trāſitu dele/
ctant: eo ꝙ talia tentoria nō habebāt locū fixū: ſed mouebā
tur de loco in locū tranſeūdo: vt dictū eſt. De tabernaculis
vero. ſ. de tēplis q̄ immobilia erant ⁊ cedrina: dicit ꝙ taber/
nacula q̄ fixit dñs quaſi cedri ꝓpe aquas. Secūdo cōmēdat
illū ſtatū de doctrina ſacra. de quo dicit: Fluit aqua de ſitu/
la ei⁹: exponit ꝓut in poſtilla. de ſtudio legis ⁊ ꝓphetaꝝ qḋ
viguit in hierſm. vel de ſapia Salomonis ad quā audiēdā
de vniuerſa terra veniebāt: vt in. iii. Reg. iiii. Tertio cōmen
dat illū de regno tpali: q2 primus rex qui fuit in iſrael deui/
cit regē agag qui erat principalis aduerſari⁹ illi⁹ populi de
quo dicit ſm verā litterā hebraicā: Sup extollet ſup agag
rex eius. ⁊ ſequit: Et eleuabit regnum eius: exponit ꝓut in
poſtilla. Quarto cōmendat illū ſtatum de victoria quā ha/
buit de circūſtantibus aduerſariis: vt pꝫ tpe dauid: quā vi
ctoriā attribuit fortitudini illi⁹ q̄ eduxerat eos de terra egy/
pti dicēs: De⁹ eduxit illū de egypto ⁊c. Deuorabūt gētes ho
ſtes illi⁹ ⁊c. Quinto cōcludit hanc ꝓphetiā correſpōdenter
ad primū dictū ſue ꝓphetie vbi dixerat: Quō maledicā cui
nō maledixit dñs. q. d. illa bñdictio dei qua hūc pplm in pa/
tribus bñdixit firma eſt ⁊ irretractabilis. In quarta vero ꝓ
phetia agit de quarto ſtatu illius ppli. ſ. ſub chriſto: vnde in
hac ꝓphetia ⁊ nō in aliis facit mētionē de extremo tpe: quia
vltimus ſtatus ppli iſraelitici ſm oēs in hac vita eſt tempus
Meſſie: vltra qḋ nō eſt niſi aliud ſeculum. Et q2 in hoc ſtatu
myſteria abſcōdita a ſeculis erāt implēda: idcirco in hac tm̄
ꝓphetia de ſe dixit. Qui nouit doctrinā altiſſimi. q. d. iſta q̄
dicturus ſum nullus ſcit: niſi q̄ nouit doctrinā altiſſim. i. ſe/
creta altiſſimi: quē quidē ſtatū cōmendat in quattuor. Pri/
mo ex h̄ ꝙ rex ei⁹ futurus erat celeſtis. de quo dr̄: Orietur ſtel
la de Jacob: vnde Ra. moy. gerūdeñ. ſic dicit in h̄ loco: quia
Meſſias cōgregaturus ē diſpſiones iſrael ab extremis terre
vſq; ad extremū: idcirco aſſimilat eū ſtelle q̄ tranſit p firma/
mentū a ſūmo celo. De quo etiā dixit Daniel: Ecce in nubi/
bus celi ſicut fili⁹ hoīs veniebat. hec ille. Q ḋ ſat̄ cōcordat
veritati noſtre: licet ipſe qui loquit: hoc non pfecte ſentiret.
In ſignū aūt hui⁹. ſ. ꝙ rex Meſſias eſſet rex celeſtis ſtella no
ua apparuit magis: cū nat⁹ eſſet chriſtus Matth. ii. Scdo cō
mēdat ſtatū iſtū ex pte p̄dicti p̄ſidentis. ſ. xpi: q̄ idolatriā pe

nitus deuaſtaturus erat: ⁊ ſic pꝛīceps huius mūdi eijciendus
erat foꝛis. vt habeṫ Joh. xij. ⁊ de hoc dicit: Conſurget virga
Pſ. 44. de iſrael. ſ. virga directionis virga regni tui. Dilexiſti iuſticiā
⁊ odiſti iniquitatē: ⁊ qꝛ idolatria ante tēpus legis euangelice
totū mūdū cōphendebat. idcirco dicit: Uaſtabitq; oēs filios
ſeth: A ſeth enī genꝰ humanū cōſequēter deſcendit: ꝓut de-
duciṫ in Gloſa. Uaſtauit igiṫ chꝛiſtus omnes a ſeth deſcēdē-
tes: quia deoꝝ ſuoꝝ cultū amouit ⁊ tēpla vaſtauit ⁊ aras
deſtruxit. Nominauit tñ inter oēs gentes moab ⁊ idumeam
ſeu ſeir: q̄ eſt terra ipſius edom ꝓpter diuerſas rōnes. Moab
enī qꝛ cū moabitis loquebaṫ quaſi diceret eis: Et ſi ꝓnunc nō
ſupabunt te: tamē in futurū eis ſubijcieris. Idumeā vero no-
minauit: qꝛ fuit pꝛimus aduerſariꝰ ipſius iacob ab vtero: cu-
ius pꝛimogeniturā ⁊ bñdictionem iacob accepit: vt ptꝫ Gen.
xvij. Et tñ in ſcripturis ſicut iſrael ſepe accipiṫ ꝓ populo qui
fide ⁊ cultu dei reſidet: etiā ſi ab iſrael nō deſcēdat ſm carnē:
ſic edom ⁊ ſeir ſepe accipiṫ ꝓ gente que aduerſaṫ populo dei:
etiā ſi ab edom ⁊ ſeir ſm carnem nō deſcēdat: ꝓut in ꝓphetia
Abdie deo duce largius eſt tractandū: qđ in chꝛiſto impletuꝫ
eſt. Subiecit ei omnes tales in pꝛimo aduentu: ad hoc ſpiritu
Mat. 28. d aliter cū poſt reſurrectionē dixit: Data ē mihi omnis poteſtas
in celo et in terra: ſm quā poteſtatē cōdemnauit omnes infide
les dicens: Qui nō crediderit condēnabiṫ: Mar. xvj. Et iſto
etiaꝫ modo poteſt intelligi id qđ diciṫ: Uaſtabitq; oēs filios
Seth. Tertio cōmendat illū ſtatū reſpectu populi qui fidem
chꝛiſti cū tāta cōſtantia ⁊ virili foꝛtitudine ſuſceperunt: ꝙ etiā
vſq; ad effuſionē ſanguinis fidē chꝛiſti ꝑ oꝛbē diuulgauerūt:
Nu. 24. d de quo dicit: Iſrael vero foꝛtiter agit. Quarto cōmendat illū
ſtatum circa ſcđm aduentū quādo nō ſolum idumei. ſ. aduer-
ſarij fidelium erūt ſubiecti fidelibus modo p̄dicto: ſed etiam
ex toto cōſūmenṫ euntes in ignē eternū: ⁊ de hoc dicit: De ia-
cob erit qui dominēṫ: ⁊ ꝑdat reliquias ciuitatꝭ. ſ. mūdi vel di
aboli. Unde: Abdias ꝓpheta de hoc tractans ſimiliter dicit:
Abdie. f Nō erūt reliquie domꝰ eſau: ⁊ ſic finiṫ quarta ꝓphetia q̄ reſpi
cit iſrael ſm quattuoꝛ ſtatꝰ p̄dictos: tāgēs ꝓſperitates coꝝ: ⁊
nihil exꝓmens de aduerſitatibus intermedijs ratione iā di
cta. In ſequentibꝰ vero tangit ſtatū gentilitatis ſpecialiter
reſpectu iſraelis: ⁊ eſt quinta ꝓphetia: Unde Glo. interlinea-
ris vbi diciṫ: Cumq; vidiſſet amalech. interponit ſic: Quin-
ta viſio balaā in qua viſione ſeu ꝓphetia agit de tribꝰ generi
bus gētiū. ſ. de pꝛimo aduerſario iſraelis qui fuit gens roma
na: ⁊ de gente intermedia q̄ erat quaſi adiacēs ſeu aſſociata
ipſi ppl'o iſraeli. ſ. populus cineus deſcendens de ietro: đ pꝛi
mo. ſ. amalech dicit: Principiū gentiū amalech ⁊c̄. exponaṫ
ꝓut in poſtilla: de cineo vero dicit: Robuſtū quidē eſt habi
taculū tuū. q. d. nō poteris euadere aſſyrios ſupple qui inua
ſuri ſūt iſrael: vt. iiij. Reg. xvij. Etiā ſi ſis ī robuſtiſſimo loco:
qꝛ aſſur capiet te ⁊ hoc qñ captiuabit iſraelem. q. d. iſta ſocie-
tas nō aſſecurabit te ab illa captiuitate: in quo innuiṫ quaſi
ꝑ indirectū aduerſitas iſraelis in captiuitate aſſyrioꝝ: quaꝫ
tñ ꝑ directū nō expꝛeſſit rōne pꝛius tacta. De gente vero ro-
mana q̄ fuit vltima ⁊ pꝛincipalis affligens ipſum populū ab
iſraele ſm carnem deſcendentē dicit: Uenient in trieribus de
italia: vbi in hebꝛeo habeṫ. De Roma ſuperabunt aſſyrios.
vaſtabuntq; hebꝛeos: quaſi diceret. Iſta gens romana erit
ſic potentiſſima ꝙ ſuperabit ſeu vaſtabit tam affligentes ſcꝫ
aſſyrios q̄ꝫ afflictos. ſ. hebꝛeos: et tamen ad extremum ipſi
etiam peribūt: quia regnum eoꝝ euacuatum fuit per regnū
chꝛiſti prout ꝓphetatum fuit a Daniele: Dañ. ij. De lapide
exciſo ſine manibus et ſtatuā percutiēte: Unde Glo. ſup hūc
locum: Iuxta incarnationē domini venient romani aſſyrios
hebꝛeos et omnes oꝛiētales ſuperaturi: ⁊ tandē regnum per
dituri ſm ſtatuā Danielis. hec in Glo. Et notandum ꝙ licet
in omnibus predictꝭ ꝓphetijs balaā nomina ⁊ iſtū populuꝫ
ſub nomine iſraelis vel Jacob q̄ ſunt nomina q̄ accipiuntur
frequenter ꝓ populo fidelium: ſm nominū interp̄tationem:
in hoc tamē loco nominat eos ſub nomine heber: quaſi iam
nomē iacob vel iſraelis ꝑdiderāt: qꝛ tēpus quo gens roma-
na illū populū vaſtauit fuit poſt paſſionē chꝛiſti qñ iam ꝑdi-
derant nomē iſrael ⁊ iacob ſm ſpiritū.

Glo. oꝛdi.

a Et fornicatus eſt ppl's. Oꝛige. Ipſa hiſto- Ca. XXV
ria nos edificat docens qꝛ aduerſus nos militat foꝛnica-
tio. Sꝫ ſi habuerimꝰ arma apoſtoli luxurie tela nō noce-
Eph. 6. c rēt nobis. i. ſi habeamꝰ loꝛicam iuſticie: galeam ſalutis:
gladiū ſpiritus qđ eſt verbum dei: et ſcutum fidei: calcia
ti pedes in p̄paratione euangelij pacis. Si hec arma pro
ijcimus diabolo locum damus: ⁊ captiuat nos omnis de
monum choꝛus et deus contra nos iraſciṫ: nec ſolum in
p̄ſenti ſed in futuro puniemur. Faciunt autem nos vin-
cere pudicitia ⁊ iuſticia pꝛudentia ⁊ cetere virtutes. Fa-
ciunt autem vinci: luxuria: libido: auaricia: impietas ⁊ omnis malicia. Idē
Apoc. 2. d ait Iohānes in Apocalypſi: Habes ibi quoſdaꝫ tenentes doctrinam balaam
⁊c̄. Qui facit que facit balaam: doctrinam eius docere videṫ. Sicut de doctri-
3. Re. 18. a na ieçabel ibi memoꝛatur: Nō ꝙ aliquis ex diſcipulis ieçabel doceat que illa
tradiderit: ſed qui ꝓphetas perſequitur ſicut illa: aut dolo aliquos capit: aut
falſis criminibus perimit innocētes: iſte tenet doctrinam ieçabel. Sic ergo qui
pꝛauo conſilio ſcandalum generat in populo: ⁊ offenſionē ⁊ iram dei ꝓuocat:
vel idoloꝛum ſacrificijs cōmunicādo: vel libidini ſeruiendo: doctrinam balaā
tenet. Eſt ergo execrabilis etiā coꝛpoꝛis foꝛnicatio qui violat templū dei: ⁊ tol
lit membꝛa chꝛiſti: et facit membꝛa meretricis. Sed execrabilioꝛ generalis foꝛ-
nicatio in qua omne genus peccati pariter cōtineṫ. Cum anima. ſ. cōſoꝛtio ver
bi dei aſcita: ⁊ matrimonio eius ſociata ab aduerſario eius qui eaꝫ ſibi in fide
deſpondit coꝛrumpiṫ. Eſt ergo ſponſus et vir anime mūde verbum dei. i. xp̄s.
2. Coꝛ. 11 a Unde: Uolo autē vos omnes vni viro virginē caſ. ex. xp̄o ⁊c̄. Dum igiṫ ani-
ma adheret ſponſo: ⁊ cōplectitur ⁊ audit verbū eius: ab ipſo ſuſcipit ſemen ver
bi: ⁊ concipit ⁊ facit filios vt ſalua ſit per generationem filioꝝum. Si ꝑmanſe-
rit in fide ⁊ charitate (etiā ſi pꝛius ſicut eua ſeducta fuit) vbi cōcubitus factꝰ
fuerit anime cū verbo dei ⁊ complexus adinuicē datus: naſcitur generoſa pꝛo-
genies: pudicitia. ſ. iuſticia patientia ⁊ omnes virtutes. Si autem ſe diabolo ⁊
demonibus pꝛoſtituerit: faciet filios adulterij. ſ. omnia peccata. Per ſingula
ergo que gerimus generat filios anima noſtra ſenſus. ſ. ⁊ opera. Et ſiquidem
ſcđm legem eſt ⁊ verbum dei quod facit: parit ſpiritū ſalutis: ⁊ ſaluabiṫ ꝑ ge-
Pſ. 137. nerationē filioꝝ: de quibus diciṫ: Filij tui ſicut nouelle oli. in cir. men. tue. Si
vero contra legē ſē qđ agit: de conceptione cōtrarij ſpūs parit filios peccati ⁊
maledictionis. Anima ſemper parit: ſemꝑ generat: vel de verbo cōcipiens vel
Rom. 9. c de cōtrario ſpiritu. Foꝛte ad has generationes reſpicit qđ dictū eſt: Cum eniꝫ
nōdum nati fuiſſent aut aliquid egiſſent boni aut mali ⁊c̄. Iſte enī generatio-
nes anime ex ſpiritusancto generate pꝛiuſq̄ꝫ faciunt aliquid boni diliguṅt. Si
vero ex ſpiritu maligno: pꝛiuſq̄ꝫ impleant aliquid mali: hoc ipſo ꝙ hmōi volū
tatem peperit anima: digne odio habeṫ male voluntatis execrāda conceptio.
Ideo foꝛſitan et chanaan puer anteq̄ꝫ naſceretur maledicitur: qꝛ peccauerat
pater

a ſ. Lxx. applicuit iſrl' in ſethim.
Moꝛabaṫ aūt Ca. XXV
a ſ ſethim rñſio vel refutatio
eo tpe iſrl' i ſēthim: ⁊ foꝛ
a ſ qꝛ nō bene applicuit refutatꝰ ē a deo.
nicātus eſt ppl's cū filiabꝰ moab
que vocauerūt eos ad ſacrificia

Ni. de ly.

Ca. XXV
a Moꝛabatur
autē. Hic
b cōſequēter
poniṫ ꝓuocatio fi
lioꝝ iſrael ad pec
catum ex conſilio
balaam. Et pꝛimo
poniṫ dicta ꝓuo-
catio. ſecūdo ipſi-
us punitio ibi: Locutuſq; eſt dñs. Circa p̄-
mū deſcribiṫ pꝛimo iſraelis ꝓuocati tranſ-
greſſio. ſcđo trāſgreſſionis punitio. ibi: Et
iratus dominus. Circa pꝛimum ſciendum
ꝙ balaam ſciens filios iſrael eſſe pronos
ad luxuriam dedit conſilium ipſi balach vt
mitteret puellas pulchꝛas nobiles et oꝛna-
tas prope exercitum eoꝝum: et ꝙ iuuenes
venientes ad ſe verbis allicerent: et cum vi
derent eos inflammatos ad actum carnis:
non permitterent ſe ab eis cognoſci niſi pꝛi-
us comederent đ idolotitis: ⁊ idola adoꝛa
rent que ſecum poꝛtauerant vt ſic deus of-
fenderetur: et populus iſrael a deo percute
retur: et in manibus hoſtium traderetur.
Dicit etiam Joſephus ꝙ aliqui nobiles de
iſrael acceperunt ſibi vxoꝛes de illis. Licet
autem hic non ſit ſcriptum ꝙ balaam dede-
rit hoc conſilium: tamen habeṫ ex eo quod
diciṫ xxxj. ca. Cur feminas reſeruaſtis: non
ne iſte ſunt que deceperunt filios iſrael ad
ſuggeſtionem balaam? Et Apoca. ij. diciṫ:
Habes illic tenentes doctrinam balaam q̄
docebat balach mittere ſcādalum coꝛam fi-
lijs iſrael: edere. ſcꝫ de idolotitis et foꝛnica-
ri. et hoc eſt quod dicitur hic: Moꝛabatur
autem iſrael eo tempoꝛe in ſethim. nomen ē
loci ꝓpinqui loco vbi predicte mulieres ve
nerunt. c Et foꝛnicatus eſt populus. ſpi
ritualiter per idolatriā: et coꝛpoꝛaliter per
luxuriam: vt dictum eſt.

Initiatuſq;

a ſ conſecrati ſunt.ſ.idolis gentiũ. b ſ non ſolum.ſ.manducauerunt.
a b ſua. At illi cõmedert: ⁊ adoꝛaue
c runt deos earuȝ.† Initiatuſq; eſt a
a ſ qꝛ arguit eos lex negligentes ⁊ deſides.
iſrl̃ beelphegoꝛ: Et iratus domi/ b
d nus dixit ad moyſen: Tolle cun/ c
ctos pꝛincipes populi ⁊ ſuſpẽde d
a ſ quẽ nihil latet. b ſ palã.ſ. vt omnibus ſint exemplum.
eos cõtra ſolẽm in pãtibulis: vt e
auertatur furoꝛ meus ab iſrael.

Gen.9.d pater eius: ⁊ ꝓphetans Noe ꝙ vniuſcuiuſq; filioꝛum ſuoꝛum op
tima queq; ſignaret: vbi ad cham ventũ eſt. Maledictus in/
Pſ.136. quit chanaã puer. vnde: Filia babylõis miſera beatus qui re
Ibidem. tribuit tibi retribu. quã tu.re.n. Beatus qui te. ⁊ alli.par.ſu.
ad pe. Et ſi nõdũ aliquid operis geſſit in nobis babylonius
cõceptus: dũ paruulus eſt nõ miſerla
ris: ſtatim interfice. odibilis eni eſt:
elide eum ad petram ne creſcat: ne au
geantur opera confuſionis in eo. Pe
tra xp̃s eſt: in conſpectu tremendi iu/
dicij eius poſita pereat hec ſoboles.
Hec dicta ſunt de generali foꝛnicatio
ne: cuius ſpes eſt coꝛpoꝛalis foꝛnica/
1.Coꝛ.6.d tio. Hinc Paulus ait: Qui ſe iun/
git deo vnus ſpiritus eſt: ⁊ qui ſe iun/
git meretrici vnum coꝛpus eſt. Qua/
ſi omnis anima aut domino cõiuncta
eſt: aut meretrici. Dominũ aũt dixit
virtutes que chꝛiſtus eſt.i.verbuȝ: ſa
pientiam: virtutem: iuſticiam ⁊ huiuſ
modi. Meretricem vero omnes mali
Pꝛo.7.b cie ſpecies. Unde: Mulier occurrit ei
habens ſpeciem meretricis: que iuue/
num facit auolare coꝛda. Hec meretrix malicia eſt: qui ſe iun/
git huic meretrici vnuȝ coꝛpus malicie efficit. Sicut ergo qui
ſe iungit domino iungit ſe ſapientie iuſticie pietati ⁊ veritati
⁊ cum omnibus vnus efficitur ſpiritus: ita qui ſe iungit huic
meretrici iungit ſe impudicitie iniquitati mendacio ⁊ omnibꝰ
malis cum quibus vnum coꝛpus efficit. a Comederunt.
Quaſi etiam de his que immolata ſũt idolis comederit que
execrabilia ſunt apud deum. Quis eni conſenſus dei cuȝ ido
1.Coꝛ.8.c lis? Oꝛige. ait apoſtolus. Si quis viderit ſcientiã habentẽ
in idolo recũbere: nõne ſcientia eius cũ ſit infirma edificabit
ad manducandum idolatita? Ubi videt non tam rem ipſam
grauem ꝓnunciare ꝗ illius offenſam qui hec videns ad idẽ
ꝓuocatur: cum non ſimili ſententia muniatur: vt non tam ſui
ꝗ alterius ſit reus. Foꝛte ſtudioſi litterarum grecarum ho/
mines ⁊ amatoꝛes philoſophie deſiderio ſtudioꝛum veterũ re
nebant: philoſophoꝛum dogmata quaſi idolis imolata ede/
bant. Que foꝛtaſſe non ledebant eos qui ſcientiam veritatis
acceperãt. Sed minus in chꝛiſto eruditi ſi imitantes talia le/
gerent vulnerari poterant. Quia ergo charitas nõ querit qd̃
1.Co.13.b vtile eſt ſibi: ſed quod multis: talem verbi cibuȝ capiamus q̃
non ſolum nos edificet ⁊ delectet: ſed etiã videntes non offen
dat. Eſt ergo nõ ſolum in cibis idolis immolatũ: ſed ⁊ in ver/
bis. Omnis ſermo qui pietatẽ iuſticiam ⁊ veritatẽ docet deo
immolatus eſt. Qui autẽ impudicitiam iniuſticiã impietatẽ
idolis: et qui cum recipit idolis immolata manducat.
b Et adoꝛauerunt. Nota oꝛdinem malos ſeruos pꝛimo con
cupiſcentia decipit: inde ingluuies: poſtremo captiuat impie/
3.Re.11.a tas: cuius merces exoluit foꝛnicatio. Oꝛige. Salomon cũ
eſſet ſapientiſſimus multis mulieribus inclinauit latera ideo
deceptus eſt. Ego tamen non puto ꝙ multe mulieres multa
dogmata nõ nominent: que ſingula cum vir ſapiẽtiſſimꝰ ſcru
tari ⁊ agnoſcere voluiſſet: intra legis diuine regulam tenere
ſe nõ potuit. Decepit eũ moabitica philoſophia: vt idolo mo/
abitico immolaret: ⁊ ammonitarũ ⁊ reliquarũ gentium: qua
rum mulieres dicit recepiſſe: templa edificaſſe: idolis immo/
laſſe. Grande opus eſt tot dogmatibus quaſi mulieribꝰ miſce
Cã.6.c ri nec a veritate declinare: ſed cõſtanter dicere: Sexaginta ſũt
regine: ⁊ octoginta cõcubine: adoleſcẽtularum non eſt nume/
rus: vna tamen eſt columba mea. c Initiatuſq; eſt iſrael.
Conſecratus eſt.ſ. myſterijs idoli: qd̃ apud madianitas preci
pue a mulieribus colitur: ⁊ eſt ſpecies turpitudinis: ſed ſcri/
ptum vix reperitur que vel qualis ſit vel cuius foꝛme: foꝛte ne
auditoꝛem polluat. Cuȝ ergo multe ſint turpitudinis ſpecies
vna beelphegoꝛ dicit: Omnis ergo qui turpe aliquid cõmit/
tit in aliqua turpitudinis ſpecie beelphegoꝛ conſecratur.
Oꝛige. Et initiatus eſt beelphegoꝛ ⁊c̃. Per oĩa peccata q̃
cõmittimus: maxime ſi nõ ſurreptione aliqua ſed ſtudio pec/
camus: illi demoni cui cure eſt quid admittimꝰ conſecramur.
Et foꝛte tot demonibꝰ cõſecramur quot peccata cõmittimus:
2.Teſ.2.b ⁊ myſteria idoli illiꝰ vel illius ſuſcipimꝰ. vnde: Jam eni my/
ſteriũ operat iniquitatis. Circũeuntes ergo querunt quomo
do vnũquẽq; myſterijs ſuis conſecrent. Si ſenſeris malignuȝ
ſpiritum loqui in coꝛde tuo: vt te ducat ad aliquod opus pec/
cati: Intellige quia vult te obſecrare alicui demoni vt ſuſcipi/
as myſteria diaboli. Adeſt vnicuiq; noſtrum angelus bonus
qui regat

qui regat: moneat: qui ꝓ actibus noſtris coꝛrigendis ⁊ mi/
ſerationibus expoſcendis quotidie videat faciem dei. Et ſm Apoc.2.a
Apocalypſim iohãnis: Unicuiq; eccleſie generaliter ange/
lus pzeeſt: qui vel collaudat pꝛo bene geſtis populi: vel pꝛo
delictis culpatur. In quo ſtupendi myſterij admiratione ꝓ
moueoꝛ: ꝙ tanta cura deo eſt de no/
bis: vt etiã angelos ſuos culpari pꝛo
nobis ⁊ cõfutari patiat: Sicut enim
cum pedagogo traditur puer. Si mi/
nus dignis imbutus appareat diſci/ Joſ.22.d
plinis: culpa ad pedagogũ refertur:
nec ita puer a patre vt pedagogus ar
guitur: niſi durus et laſciuus ⁊ ꝓter/
uus pedagogi ſalutaria monita ſpꝛe/
uerit. Quid aũt illi anime fiat docet
ꝓpheta dicẽs: Derelinquet filia ſion Eſa.1.b
ſicut tabernaculum in vinea ⁊c̃. Sui
enim arbitrij eſt anima: ⁊ ideo iuſtuȝ
dei iudicium eſt: qꝛ ſponte ſua vel bo/
nis vel malis monitoꝛibꝰ paret. Ma
toꝛ autẽ cura humane ſalutis deo eſt
ꝗ diabolo perditionis. Quaſi enim
nõ ſufficiat angeloꝛum diligentia cõ/
tra demonum: et eos qui ad peccandũ trahunt inſidias. Ip
ſe vnigenitus dei adeſt: defẽdit: cuſtodit: ⁊ nos ad ſe trahit.
Unde vobiſcum ſum vſq; ad conſũmationem ſeculi. Nec ſuf Mat.28.d
ficit eſſe nobiſcum: vim nobis facit: ⁊ ad ſalutem trahit. Un
de: Omnia traham ad meipſum. Uides quomodo nõ ſolũ Joh.12.e
volentes: ſed etiam cunctantes trahit. Unde volenti ſepeli/
re patrem ſuum: nec ſpacium tẽpoꝛis dedit ſed ait: Sine moꝛ Mat.8.c
tuos ſepelire moꝛtuos ſuos ⁊c̃. Pater etiã nos trahit. Un/
de: Nemo venit ad me: niſi pater meus traxerit eũ: qui ſer/ Joh.6.e
uis ſuis dicit: Quoſcũq; inueneritis cõpellite intrare. San Luc.14.e
ctus quoq; ſpũs ait: Separate mihi paulum ⁊ barnabã ⁊c̃. Act.13.a
Pꝛohibet etiã paulũ ire in aſiã: ⁊ cogit ire hieroſolymã: ꝓ/ Ibi.20.c
dicẽs qꝛ vincula ⁊ carceres maneant eũ ibi. d Tolle cun/
ctos ⁊c̃. Oꝛige. Foꝛtaſſis referunt hec ad angelos. Uenient
eni ad iudiciũ nobiſcũ: ⁊ ſtabant ante ſolem iuſticie: ne foꝛte
aliq̃d cauſe ex ipſis fuerit ꝙ deliquimꝰ: ne foꝛte minus opis
expẽderint: ne nos a peccatis reuocarent. Un̄ in apocalypſi.
Habeo aliq̃d aduerſum te ꝙ habes ibi tenẽtes doctrinã ba/ Apo.2.d
laã ⁊ hmõi. Si eni mercedẽ ſperat angelus qui nos cõſigna/
tos accepit a deo ꝓ his que bene geſſimꝰ: timet ⁊ culpari ꝓ
male geſtis. Et ideo oſtẽtari dicunt cõtra ſolem vt appareat
quoꝝ culpa cõmiſſa ſint peccata ꝑ que beelphegoꝛ vel cuili/
bet idolo ꝓ qualitate peccati conſecramur. Qꝛ ſi pꝛinceps.i.
cuiq; angelus cõſignatus nõ defuit ſed de bonis cõmonuit:
⁊ locutus eſt in coꝛde meo in eo dũtaxat in quo me cõſcien/
tia reuocat a peccato: ⁊ ego ſpꝛetis eiꝰ monitis ⁊ conſcientie
retinaculo in petis ꝓrupi: duplicabit mihi pena ꝓ cõtem/
ptu monitoꝛis ⁊ facinoꝛis cõmiſſi: ne mireris ſi angeli veniãt
cũ hominibus ad iudiciũ. Ipſe eni dñs ad iudiciũ veniet cũ
pꝛincipibꝰ populi ſui. Oſtẽdant ꝗ pꝛincipes: ⁊ ſi in illis cul
pa eſt: deſinit ira dei a pplo. Debemꝰ ergo magis eſſe ſolliciti
ſciẽtes ꝙ nõ ſolũ ꝓ actibus noſtris ſtabimus ante tribunal
dñi: ſed ⁊ angeli tãꝗ pꝛincipes ⁊ duces noſtri. Un̄: Obedite Heb.13.c
ꝑpoſitis veſtris: ipſi eni ꝑuigilãt rõnẽ reddituri ꝓ animabꝰ
veſtris. Oꝛige. Populus peccat ⁊ pꝛĩcipes oſtentant con
tra ſolẽ ad examinandũ: vt arguant a luce. Nõ eni tantum
ꝓ ſuis arguunt delictis: ꝓ populo eni cogunt pꝛĩcipes red
dere rationem: ne foꝛte nõ docuerint: nõ monuerint: non ſol
licite arguerint eos qui pꝛimũ peccauerunt ne contagio diſꝑ
geret in populos. In ipſos enim conuertetur ira dei: et ceſ/
ſabit a

Nico.de lyra

a Initiatuſq; eſt iſrl̃ beelphegoꝛ.i. applicatus eſt ſiue con/
ſuetus cultui illiꝰ idoli. b Et iratꝰ. Hic ꝯñr ponit huius
trãſgreſſionis punitio. Et pꝛimo in generali. ſcd̃o in ſpeciali
ibi: Et ecce vnus. Circa pꝛimũ dicit: c Tolle cũctos pꝛi.
po. ⁊ ſuſ. eos. dicunt expoſitoꝛes noſtri ꝙ punitio pꝛimo fa/
cta eſt in pꝛincipibꝰ per ſuſpẽſionẽ: qꝛ aliqui erãt culpabiles
in trãſgreſſione idolatrando: ⁊ alij ſubditos repꝛimere negli
gẽdo. Ra. Sa. aliter exponit dicẽs: Tolle cũctos pꝛincipes
populi.i. congrega eos vt iudicent ⁊ puniant tranſgreſſionẽ
pꝛedictam. d Et ſuſpende eos.ſ. qui inuenient culpabi/
les: ⁊ hoc vltimũ non refert ad pꝛincipes. e Contra ſoleȝ.
vt pena ſit publica ſicut ⁊ peccatũ: ⁊ ad terroꝛẽ alioꝝ. ⁊ dictũ
Ra. Sa. cõſonare videt huic qd̃ ſubdit:

ſabit a populo. Hec ſi cogitarent homines: principatus non ambirent:
ſufficit cuiq͡ȝ pro peccatis ꝓprijs argui ⁊ reddere rationem. Quid ne/
ceſſe eſt ꝓ peccatis populi oſtentari contra ſolem ante quē nihil poteſt
abſcondi: nihil obſcurari? Aug⁹. Et dixit dominus ad moyſen: Acci
pe duces populi ⁊ oſtenta eos domino cōtra ſolem: ⁊ auferet ira anima/
tionis dn̄i ab iſrl̄. Iratus dn̄s de fornicationib⁹
iſrael carnalib⁹ .ſ. ⁊ ſpūalib⁹: Nā ⁊ filiab⁹ moab
ſe miſcuerāt: ⁊ idolis fuerāt cōſecrati. moyſi dixit
vt oſtentaret dn̄o duces ppl̄i cōtra ſo lē.i. palā in
conſpicuo hui⁹ lucis. Nā grecus ait: paradigma
tiſon qđ dici poſſet exempla: q͛ paradigma exem/
B plū dicit̄: Nā Aq̄la dixit. Cōfige: vel potius ſur/
ſū cōfige: Symmachus aūt ſuſpende. Sed mirū
eſt q͛ ſcriptura deſijt narrare vtrū hoc fuerit ex p̄
cepto dn̄i impletū: qđ cōtemni potuiſſe nō video:
aut ſi cōtēptū eſt īpune cōtemni. Si autē factuȝ
eſt ⁊ tacitū: cur ex eo q͛ phinees tranſfixit adulte/
ros placatū fuiſſe dn̄m ſcriptura dicit plagā ceſ/
† 2.q.7.c. nos ſi. i ſi. 23.q.8.legi tur.et.c.oc cidit phi/ nees. ſaſſe? Quaſi crucifixis ducib⁹ ſicut p̄ceperat do/
min⁹: adhuc indignatio pſeuerās alio mō placā
da videret̄: cū falſū eſſe nō poſſet qđ p̄nūciauerat
dicēs: Auertet̄ ira animaduerſionis dn̄i ab iſrl̄.
Si ḡ factū erat q̄s dubitet iram fuiſſe auerſam?
Quid ḡ opus erat: vt phinees ad placandū deū
in adulteros vindicaret: ⁊ ſcriptura ꝓhiberet q͛
ſic placauerit dn̄m? Niſi forte intelligam⁹: cū illđ
qđ p̄ceperat dn̄s de ducib⁹ ppl̄i moyſes implere
Deu.17.a diſponeret: voluiſſe eū etiā ſ̄m legē talia punire
flagitia: vt iuberet vnūquēq͡ȝ interficere ꝓximū
ſuū dijs alienis conſecratū: ⁊ interea illud phine
es faceret: ⁊ ſic ira dei iam placata: nō opus fuiſſe
duces ppl̄i crucifigi. Hec ſane ſeueritas illi tem/
pori congrua q̄tū malū ſit fornicationis et idola/
trie prudentiū fidei ſatis euidenter oſtendit.
a Qđ cū vidiſſet phi. Orige. Hec edificauerūt
priorē ppl̄m: tibi aūt qui a xp̄o redēptus es cui đ
manibus gladius corꝑalis ablat⁹ eſt: ⁊ datus eſt
C gladius ſpūs: arripe hūc gladiū. Et ſi vides iſra
eliticū ſenſū cū madianitis ſcortantē meretricib⁹:
id eſt cū diabolicis cogitatiōib⁹ volutātē: ne par
cas: ne diſſimules: ſtatiȝ ꝑcute: pctm̄ perime: ipſā
quoq͡ȝ vuluā.i. ſecreta nature diſcutiens ⁊ pene/
trās ipm̄ fomitē peccādi reſeca: ne vltra cōcipiat
⁊ generet: ⁊ maledicta peccatoꝝ ſoboles iſraeliti
ca caſtra cōtaminet. ſic eni ſedabis iram dei. Pre
Soph.1.d uenisti eni diē iudicij que dies ire ē ⁊ furoris. Et
exterminato fomite peccati q̄ hic vulua mulieris
appellat̄: ad iudiciū venies ſecurus. Orem⁹ ḡ vt
inueniā ſemꝑ paratū iſtū gladiū ſpūs ꝑ quē exter
minent̄ ipſa ſemina et concepta culpa: ⁊ ꝓpitius
vobis fiat deus ꝑ verū phineē dn̄m noſtrū ieſum
chriſtū. b Arrepto pugione. ſignificat ꝑ cru/
cē xp̄i nō ſolū idolatriā: ſed ⁊ oēm carnis affectū
vel cōcupiſcētiā ꝑimi: ⁊ ſic deū placari. c Occi
ſi ſunt. xxiiij. milia. Quia lumē veritat̄ ⁊ iuſticie
relinquētes cecitatē idolatrie ⁊ fornicatiōis ama/
uerūt: ſolis eterni lumine priuati: mort̄ tenebras
incurrūt. Viſibiles eni ſol vigintiquattuor horis
orbē illuſtrat: ⁊ ſuo ambitu noctis tenebras fu/
gat: ſic et chriſtus ad fugandas peccati tenebras
per apoſtolos et ꝓphetas mundū illuſtrat.
d Pactum ſacerdotij ſempiternuȝ. Quiſquis
ȝelo dei compunctus carnis ſtimulos contemnit
cōprimit vel ſubiectos ne laſciuiant corrigit: ſem/
Pſ.109. piternum ſacerdotiū acquirit: ꝑtinens ad eundem de quo dicit̄: Tu es
ſacerdos in eternū ſ̄m ordinē melchiſedech. cū quo eternū regnū poſſi/
debunt. Interp̄tatur aūt phinees ore parcēs: vel ore requieuit: vel oris
auguriuȝ. Eleaȝar deus meus adiutor vel dei adiutoriū. Aaron mons
fortitudinis vel mons fortis. Que nomina cōgrue p̄dictū ſenſuȝ expri/
munt. Qui eni ore parcit ne praua loquat̄: et myſteria celeſtia exponit:
auditoribus ꝑ dei adiutorium pium laborē explens: ad mōtē fortitudi/
nis.i. chriſtum feliciter aſcendit. e Erat autem nomen viri ⁊c̄. Iſrae/
lita qui fornicatus eſt cū madianitide: ſignificat eos qui ab eccleſia per
errorem vel prauā operationem ſeparati: blaſphemiā dei inter infideles
Rom.2.d excitāt. Quib⁹ đr: Per vos blaſphemat̄ nomē dei ī gētib⁹. q̄s noīa iſta
oſtēdūt. Nā ⁊ ȝambri īterp̄tat̄ pſalmus vl̄ canticū. Salumi: tentationē
reſpiciens. Symeon audiuit triſticiam: vel nomen habitaculi. Cozbi ca
lix immenſus: vel immola mihi. Sur: murus vel anguſtia. Madian:
contradi/

Dixitq͡ȝ moyſes ad iudices iſrl̄: a
†Occidat vnuſquiſq͡ȝ ꝓximos ſu
os qui initiati ſunt beelphegor.
Et ecce vnus de filijs iſrael intra b c
uit coram fratribus ſuis ad ſcor
tum madianiten vidente moyſe d
⁊ omni turba filiorum iſrael: qui e
flebant ante fores tabernaculi.
ſ. chriſtus.
a †Qđ cū vidiſſet phinees fili⁹ elea f†
a ſ. nobis quoq͡ȝ contra talia ſurgendū eſt.
ȝari filij aaron ſacerdot̄: ſurrexit g
b de medio multitudinis: et arre/
ſ. gladio ſpiritus.
pto pugione ingreſſus ē poſt vi/ h
ſ. iſraeliticum ſenſum.
rum iſraelitem in lupanar ⁊ per/ i
a ſ. diabolicā cogitationem.
fodit ambos ſimul: virū.ſ. et mū/
ſ. ipſo fomite peccati.
lierē in locis genitalibus. †Ceſſa/ k
c uitq͡ȝ plaga a filijs iſrael: et occiſi
ſūt vigintiquattuor milia homi/
num. Dixitq͡ȝ dominus ad moy
ſen: Phinees filius eleaȝari filij
aaron ſacerdotis auertit iram
meā a filijs iſrael: quia ȝelo meo
commotus eſt contra eos vt nō
ipſe delerem filios iſrael in ȝelo
meo. Idcirco loquere ad eum: l
†Ecce do ei pacem fȩderis mei: ⁊
d erit tam ipſi q̄ȝ ſemini illius pa/
ctuȝ ſacerdotij ſempiternū: quia
ȝelatus eſt pro deo ſuo: et expia/
e uit ſcelus filiorum iſrael. Erat au m
tem nomē viri iſraelitȩ q̄ occiſus
ſ. Pſalmus vel canticū.
eſt cum madianitide ȝambri fili⁹
ſ. tentationem reſpiciens.
ſalumi dux de cognatione ⁊ tri/
ſ. audiuit triſticiā: vel nomen habitaculi.
bu ſymeonis. Porro mulier ma n
dianitis que pariter interfecta ē

a Dixitq͡ȝ moyſes ad iudices iſrael. ꝓximos ſu/
os ⁊c̄. principes eni erant de iudicibus.
b Et ecce vnus. Hic ponit̄ punitio dicte trāſgreſ
ſionis in ſpeciali cum dicit̄: Et ecce vnus. iſte fuit
magis effrons ⁊ audax in peccato ſuo q̄ȝ alij: quia
erat princeps in tribu ſy/
meō. vt habet̄. j. ⁊ de iſto
dicunt Ioſephus et Ra.
Sa. q͛ ī palam dixit moy/ †Exo.32.f
ſi coram iudicibus popu
li: q͛ licite poterat ingre/
di ad illam mulierem ⁊ ac
cipere eam vxorem: ſicut
moyſes acceperat ſepho/
ram filiam ſacerdotis ma
dian: vt habetur Exo.ij.
ſed nō erat ſimile: q͛ quā/
do moyſes acceperat ſe/
phorā: adhuc nō erat da/ †
ta lex filijs iſrael que pro/ 1.Pa.2.e
hiberet matrimoniū cum
alienigenis: nec moyſes
per vxorem ſuam fuit tra
ctus ad idolatriā: ſed ecō
trario ipſe traxit eam de
ritu gentili ad cultum ve
ri dei. c Intrauit co/
ram fratribus ſuis.i. con
tribulibus: qui ei pſuade
bant contrarium.
d Vidente moyſe ⁊ om/ †
ni turba filiorum iſrael: 1.Co.10.b
nō q͛ viderent ipſum con
cubantem cū muliere: vel
intrantem locum vbi ipſa
erat: quia nō erat ita ꝓpe
tabernaculum federis: ſȝ
quia videntibus moyſe ⁊
alijs ipſe receſſit de loco
dicens: q͛ ibat ad mulie/
rem illam pro actu vene/
reo: ⁊ ſic grauis erat eius
culpa: tum ex contemptu
tali: tum etiā ex publica/
tione. e Qui flebant †
ante fores tabernaculi. ti/ Eccl.45.d
mentes iram dei propter 1.Mac.2
peccatum populi.
f Quod cū vidiſſet phi/
nees. p̄dictum virum ſic
ꝑtinaciter ⁊ inuerecunde
recedentē. g Surrex/
it đ medio multitudinis.
accenſus ȝelo legis.
h Ingreſſus eſt poſt vi/
rū iſraelitem in lupanar.
In hebreo habet̄: In ta/
bernaculuȝ. vnde dicunt
aliqui hebrei q͛ intrauit
tabernaculum illius prin
cipis vbi adduxerat p̄di/
ctam mulierem vt ibi co/
gnoſceret eam carnaliter.
Alij aūt q͛ intrauit taber
naculum mulieris quod erat extra caſtra per mo/
dum proſtibuli: vt dicit tranſlatio noſtra.
i Et ꝑfodit ambos. q͛ repperit eos in coitu.
k Ceſſauitq͡ȝ plaga a filijs iſrl̄. q͛ ꝑ ȝelū ipi⁹ phi
nees dn̄s fuit placat⁹ ne ꝓcederet vltra plaga in
populo vt patet ex littera ſequēti. l Ecce do ei
pacem federis mei.i. dignitatē ſacerdotij poſt pa/
trē ſuū. licet eni dominus dediſſet ſacerdotiū aarō
⁊ filijs eius: tamen phinees non erat certus q͛ de/
beret ſuperuiuere patri ſuo: ⁊ ei ſuccedere in ſacer/
dotio: ſed hic fuit certificat⁹ de vtroq͡ȝ. m Erat
aūt nomē viri ⁊c̄. hoc dicit̄ ad cōmendationē phi/
nees: q͛ ȝelo dei motus non timuit occidere princi
pem vnius tribus. n Porro mulier madia. ⁊c̄.
hoc ex/

a cōtradictio vel reſpōſio. Zambri ꝗ̄ fornicato-rē corporalē vł ſpiritualē ſignificat: ꝗ nō canticum laudis ſed pſalmū irriſionis inter inimicos xp̄i excitat.
Ps. 68. Vn̄: In me pſallebant ꝗ bi. vinum. Hic ꝗ̄ ad tentationem reſpiciēs: ⁊ tentationi cōſentiēs: ſub noīe habitaculi. i. ſub nomine eccleſiaſtici de caſu ſuo ingerit triſticiam fidelib⁹: q꞉ calicis imenſi amore replet. i. gule deſeruiēs ſemet ipm̄ diabolo immolauit: cū mēbra ſua libidini tradidit. Hic ꝫ dictiōis rūſum ab aduerſarijs dei prauo opere efficiēs: muris eterni carceris ⁊ āguſtie ſemet ipm̄ immerſit: vbi cruciabitur die ac nocte vſq̄ ad nouiſſimū quadrātē.

Ca. XXVI

Poſtꝗ̄ noxiorū ſan. ⁊c. Orig. Quia illi ꝗ prīmo aſciti fuerāt ꝓ peccato ceciderūt. ſcḋs nūc populus i eorū locū ſuccedens vocaṫ ad numerū. Et qḋ de illis dictū nō fuerat: ḋ his. ſ. ḋr.
1. Par. 3 c His diſtribueṫ terrā in ſortē ex nūero noīm ⁊c. Si de prioꝛib⁹ dictū fuiſſet falſū fuiſſet: q꞉ ceciderūt i deſerto ꝓ pctō ſuo: his aūt cūcta ꝗ ꝓmittuṫ ipleta ſunt. b Numerate oēm ⁊c. Iterū populus numerantur et leuite: vt interfect̄ ꝓmiſ carnalib⁹ nou⁹ ꝓfus deſcēſeat: ꝗ per iordanis baptiſmum tranſeat: et celeſtis hereditatis repromiſſionem accipiat.

Iſtis

a ſ alʼs cobzi. ſ calix immēſus vel immola mihi. b ſ murus vel anguſtia.
vocabaṫ cōꝫbi filia ſūr principis
a ſ madian cōtradictio vel reſpōſio.
nobiliſſimi mādianitarū. Locutuſq̄ eſt dn̄s ad moyſen dicens: †Hoſtes vos ſentiāt madianite: a ⁊ ꝑcutite eos: q꞉ et ipſi hoſtiliter b egerūt contra vos ⁊ deceperunt
ſ loci illius. ſ vel cobzi.
inſidijs ꝑ idoluꝫ phegoꝛ ⁊ coꝫbi filiā ducis madian ſoroꝛē ſuā: ꝗ̄ ꝑcuſſa eſt in die plage ꝓ ſacrilegio phogoꝛ. Ca. XXVI

Poſtꝗ̄ noxioꝛū ſanguis c† effuſus eſt: dixit dominus ad moyſen ⁊ eleab ꝫarū filiuꝫ aaron ſacerdotē: † Numerate omnē ſūmā filioꝛū iſrael a viginti annis ⁊ ſupra ꝑ domos ⁊ cognationes ſuas cūctos qui poſſunt ad bella ꝓcedere. Locuti ſūt itaq̄ moyſes et eleaꝫar ſacerdos i cāpeſtrib⁹ moab ſup ioꝛdanē ꝯtra hiericho ad eos ꝗ erāt a viginti annis ⁊ ſupra: ſicut dn̄s imparat: quoꝝ iſte ē numer⁹. Ruben d primogenit⁹ iſrł: † Hui⁹ filius enoch: a quo familia enochitaꝝ. et phallu: a quo familia phalluitarū: et eſrom: a quo familia eſromitarū. et charmi: a quo familia charmitarū. He ſūt familię de ſtirpe ruben: quarū numerus inuētus eſt quadragintatria milia ⁊ ſeptingenti triginta. Filius phallu: heliab: huius filij namuel et dathan et abiron. † Iſti ſunt dathan ⁊ abiron pricipes populi ꝗ ſurrexerūt contra moyſen et aaron in ſeditione choꝛe quādo e aduerſum dn̄m rebellauerunt: ⁊ aperiens terra os ſuū deuoꝛauit choꝛe moꝛientibus plurimis qn̄ cōbuſſit ignis ducentos ꝗnquaginta viros. Et factū eſt grande f miraculum vt choꝛe pereūte filij illi⁹ nō perirent. Filij ſymeon ꝑ cognationes ſuas. Namuhel: ab ħ familia namuhelitaꝝ. ⁊ iamin: ab ħ familia iaminitaꝝ. iachin: ab hoc familia iachinitaꝝ. ꝫare: ab hoc familia ꝫareitarum. ſaul: ab hoc familia ſaulitarū. He ſūt familię de ſtirpe ſymeon: quarū omnis numerus fuit vigintiduo milia ducēti. Filij gad ꝑ cognationes

hoc exprimitur ad oſtendendum odium madianitarū contra filios iſrael: qui cum alijs mulierib⁹ miſerunt filiam nobiliſſimi principis coꝝ ad ꝓſtibulū vt poſſent decipere filios iſrael ⁊ ꝑtrahere ad offenſam dei ſui. a Hoſtes vos ſentiāt. Hic ꝯ̄r poniṫ punitio madianitarū: eo ꝙ ꝓuocauerūt filios iſrł ad peccatū vt dictū eſt. Et circa hoc dicta punitio primo ꝑcipiṫ. ſcḋo oꝛdinatio ppłi interponiṫ ca. xxvj. tertio moyſes ꝓdictū ꝑceptū exequiṫ ca. xxxj. Circa primuꝫ † Ia. 31. b diciṫ: Hoſtes ⁊c. li hoſtes eſt hic accuſatiui caſus. b Et ꝑcutite eos. nō ſic aūt ꝑcipiṫ de moabitis: tū q꞉ ⁊ ſi ipſi miſerūt filias ſuas ad decipiēdū filios iſrł: nō tn̄ ita nobiles miſerūt ſicut fecerūt madianite: tum q꞉ ipſa Ruth erat deſcenſura de eis de qua deſcēdit ipſe dauid: vt habeṫ Ruth vlti. tum q꞉ dn̄s ꝓhibuerat ne bellarent contra moabitas: vt dictum eſt ſupra. xxj. ca.

Ca. XXV

Moꝛaliter. b† Moꝛabaṫ aūt eo tp̄e iſrł in ſethim ⁊ foꝛnicat⁹ eſt ppł's cū filiab⁹ moab. Per hoc aūt ꝙ ppł's iſrł trahēs morā ꝓpe mulieres gētiles ⁊ idolatras tract⁹ fuit ad luxuriā ⁊ idolatriā: monemur nos elongare a mulieribus: ne verbis earū ſignis et aſpectib⁹ decipiamur: q꞉ ſcribiṫ Eccł. Qui amat periculū i illo ꝑibit. Et Iſidoꝛus libꝛo de bona ⁊ honeſta cōuerſatione: Si vis a foꝛnicatione eſſe tutus eſto a muliere coꝛpe ⁊ viſitatione diſcretus: iuxta ſerpentē ⁊ ꝓxim⁹ periculo diu ille ſus nō eris: ꝓpe ignē inaduſtus nō eris: ferre⁹ ſis aliꝗ̄ tn̄ diſſolueris. f† Quod cū vidiſſet phinees ⁊c. Per phinees ꝗ zelo dei cōcitatus occidit principē trib⁹ ſymeonis: ⁊ filiaꝫ nobiliſſimi principis madianitarū: ſignificaṫ iudex bonus tpalis vel eccleſiaſticus ſecularis vel religioſus: ꝗ humano timoꝛe ſublato nō omittit facere debitā iuſticiā de pſonis ꝗ ſūt in ſcandalū cōitatis. licet ſint alti ſtatus vel ſanguinis. Per hoc aūt ꝙ phinees ex hoc facto ꝑ oꝛdinationē dei pmotus fuit ad ſūmi ſacerdotij dignitatē: daṫ intelligi ꝙ boni iudices ꝓpter timoꝛē hūanū nihil de cōtingentib⁹ omittentes dignitatē celeſtis curie cōſequēṫ: in qua omnes ſunt reges ⁊ ſacerdotes. Apo. j. Fecit nos regnum ⁊ ſacerdotes deo et patri.

A
† 3. 1. a
Exo. 30. b

Ca. XXVI

Poſtꝗ̄ noxioꝝ ⁊c. Hic interponiṫ reoꝛdinatio ppłi: ꝗ fuerat deoꝛdinat⁹ ꝑ idolatriā vt dictū ē. Et poniṫ hic triplex oꝛdiatio. Prima ē viri ad ꝓximū. Scḋa ppłi ad pncipē ſuū circa mediū. ca. xxvij. ibi: Dixit ꝗꝫ dn̄s. Tertia vtroꝛūꝗ̄ ad deū. ca. xxviij. Circa primū ſciēdū ꝙ ad bonā oꝛdinationē ppłi iter ſe: reꝗriṫ poſſeſſionū diuiſio: vt dicit phus. ij. Polit̄. tū q꞉ cōia negliguṫ ⁊ ꝓpria mag̃ curātur. tū q꞉ ꝑ ħ multa litigia ⁊ cōtentiōes ceſſant: eo ꝙ ꝗlibet ſcit qḋ eſt ſuū: ⁊ qḋ eſt alienū: ⁊ q꞉ diuiſio poſſeſſionū debet fieri ſm̄ munerū pſonarū: iō primo deſcribiṫ ppłi numeratio. ſcḋo deſcribiṫ diuiſiōis modus ⁊ determinatio. ibi: Locutuſq̄ eſt dn̄s. Adhuc primo poniṫ ꝑceptū numerationis. ſcḋo modus executiōis. ibi: Ruben primogenit⁹ iſrł. Circa ꝓmū ꝓmittiṫ tp̄s numeratiōis. cū ḋr: Poſtꝗ̄ noxioꝛū ſanguis effuſus eſt: ⁊ dicūt aliꝗ ꝙ ħ fuit poſt occiſionē madianitarū ꝗ ħṙ. j. xxxj. ca. lꝫ ante ſcribaṫ: q꞉ nō oīa ſcripta ſunt eo oꝛdine ꝗ facta ſūt. Alij dicūt ⁊ ꝓbabilꝰ vt videṫ ꝙ fuit ante. ⁊ qḋ ḋr hic: Poſtꝗ̄ noxioꝛū ⁊c. intelligiṫ de filijs iſrł occiſis ꝓpter pctm̄ idolatrie vt habeṫ ca. pce. ꝙ de filijs iſrł occiſi ſūt. xxiij. milia: vt dicit Ra. Sa. qḋ ſīle eſt paſtoꝛi cuius gregē intrauerūt lupi: ⁊ poſt moꝛtē pluriū numerat reſiduū: vt ſciat numerū remanētiū: vn̄ in Heb. ħṙ: Et factū eſt poſt moꝛtalitatē dixit dn̄s ⁊c. in quo videṫ intelligi moꝛtalitas inducta a deo ſup filios iſrł ꝓ pctō ꝓdicto. Cetera patēt in lr̄a. d Ruben primogenitus iſrael. Hic ꝯſequēter poniṫ executio numeratiōis: ⁊ primo numeranṫ illi ꝗ habitabant ad partem meridionalem tabernaculi. ſ. tribus ruben: tribus ſymeon: ⁊ tribus gad. ⁊ patet littera vſq̄ ibi: e In ſeditione choꝛe quādo aduerſum ⁊c. licet iſte eſſet de filijs leui: tamen hic recolitur quia pro ſeditiōe eius moꝛtui ſunt dathan et abiron qui erant de tribu ruben: vt dictum eſt ſupra. xvj. capi. f Et factum eſt grande miraculū vt choꝛe ⁊c. quale autem fuerit non habetur ex textu niſi in generali: ſcilicet ꝙ filij choꝛe non fuerūt moꝛtui cum eo: ſed in Gloſa hebꝛaica ſuper Pſalmo. xlv. diciṫ ꝙ quando terra aperuit os ſuum et deuoꝛauit choꝛe cum multis alijs: filij eius remanſerunt ſtantes in aere diuina virtute quouſq̄ terra fuit iterum recluſa ſub pedibus eoꝛum: propter quod in gratiarūactionem tanti beneficij ſibi collati fecerunt illum pſalmum vnde et intitulatur in hebꝛeo a filijs choꝛe: et littera huic miraculo conſonat cum dicitur: Deus noſter refugium

† Gen. 46. b
Exo. 6. c
1. Pa. 5. a

B
† 3. 16. a

a Iſtis diuidet̃ ter
ra. Orige. Reproba
tur prior populus q̃
eſt in circũciſione et
introducit̃ ſcđs ſ̃ p
putio: q̃ paternã he
reditatẽ cõſequit̃ nõ
a moyſe ſed a ieſu:
Moyſes ei ſi dat ali
quib⁹ hereditatẽ nõ
ĩtra iordanẽ quẽ nec
trãſit oĩno: extra dat
terrã: nõ fluentẽ lac
ꝛ mel: ſʒ pecorib⁹ ap
tã: muta aĩalia et ir
rõnabilia melius q̃ꝫ
hoĩes nutrientẽ. Ie
ſus meus ſcđo pplo
terrã dat lacte ꝛ mel
le manãtẽ: imo q̃ eſt
fauus mellis p̃ oĩni
terra. Et moyſes q̃
dẽ hereditatẽ nõ dat
ĩ clero: nec põt ꝑ ple
bes domos familias
noĩa ꝛ merita ſingu
loꝝ diuina ſorte pen
ſare. Hoc facit ſolus
Ioh. 5.d ieſus: cui oẽ iudiciũ
dedit pater. Ipſe ſcit
etiaꝫ quõ vnũquẽꝗ
digna manſione di
ſpenſet. Sunt aliqui
tñ in iſtis q̃ ſupemi
nent: ꝛ oĩno nõ du
cunt̃ ad ſortẽ: oẽs le
uite. ſ. h̃ eſt oẽs q̃ in
tente ꝑmanẽt in mi
niſterio dei: ꝑuigilet̃
in ſeruitio eius excu
bias gerũt: ſortẽ in
ter ceteros nõ que
rũt vel accipiũt: ſed
nec in terra ẽ ſors eo
Deu.18.d rũ: ipe dñs ẽ ſors eis
ꝛ hereditas. Hi ſunt
q̃ nullis corporee na
ture obſtaculis he
betati: oĩm inuiſibili
um gliam ſupgreſſi ĩ
ſola dei ſapĩa ꝛ ver
bo: ei viuẽdi vſũ ex
ercitiũꝗ poſuerũt q̃
nihil corporeũ requi
rũt. Sʒ ſolã agnitio
nẽ ſecretorum dei: ꝛ
Mat.6.c vbi eſt cor eoꝝ ibi eſt
et theſaurus: ſemp ĩ
dño ꝛ in verbo eius
ꝛ in ſapientia dele
ctabũt̃. Hic eiſ cib⁹:
h̃ poculũ: iſte diuitie
h̃ erit regnum. Qui
aũt iferiores ſũt: he
reditatẽ terre accipi
unt: lʒ ſublimioris
alicui⁹ ꝛ potẽtioris.
Terra ei viuẽtiũ ꝓ
mittit̃: q̃ viuẽtiũ ẽ:
qꝛ neſcit mortem. Et
iſti q̃dẽ magni ꝛ bti:
ſ; beatiores illi q̃ iaꝫ
nõ ꝑ ſpeculũ ꝛ ĩ eni
gmate: neꝗ ĩ ſubſtã
tijs corporalib⁹: ſed
facie ad faciẽ deũ vi
debũt ſapie lumine
radiati: et mere di
uinitatis

tiones ſuas. ſephon: ab hoc familia ſephonitarũ. aggi: ab hoc fa
milia aggitarũ. ſuni: ab hoc familia ſunitarum. ozni: ab hoc fami
lia oznitarum. her: ab hoc familia heritarum. harod: ab hoc fami
lia haroditarũ. arihel: ab h̃ familia arihelitarũ. Iſte ſunt familię
gad: quarũ oĩs numerus fuit quadragĩta milia q̃ngẽti:† Filij iu a
da her ꝛ onan q̃ ambo mortui ſũt ĩ terra chanaan. Fuerũtꝗ filij b
iuda ꝑ cognationes ſuas: ſela: a quo familia ſelaitarũ. phares: a
quo familia pharesitarũ. zare: a quo familia zareitaꝝ. Porro fi
lij phares: eſrom: a quo familia eſromitaꝝ. ꝛ amul: a quo familia
amulitarũ. Iſte ſũt familię iuda quarũ oĩs numerus fuit ſeptua
ginta milia quingẽti. Filij iſachar per cognationes ſuas: thola:
a quo familia tholaitarum. phua: a quo familia phuatarum. ia
ſub: a quo familia iaſubitarum. ſemram: a quo familia ſemrami
tarum. Hę ſunt cognationes iſachar: quarum numerus fuit ſexa
ginta quattuor milia trecentoꝝ. Filij zabulon per cognationes
ſuas: ſared: a quo familia ſareditarum. helon: a quo familia helo
nitarum. ialel: a quo familia ialelitarũ. Hę ſunt cognationes za
bulon: quaruꝫ numerus fuit ſexaginta milia quingentoꝝ. Filij c
ioſeph ꝑ cognationes ſuas manaſſe et ephraim. De manaſſe or
tus eſt machir: a quo familia machiritarum. Machir genuit ga
laad: a quo familia galaaditarũ. Galaad habuit filios hiezer: a
quo familia hiezeritaꝝ: ꝛ helech: a q̃ familia helechitarũ. et aſri
hel: a quo familia aſrihelitaruꝫ: et ſechem: a quo familia ſechemi
tarum. et ſemeda: a quo familia ſemeditarum: et epher: a quo fa
milia epheritarũ. Fuit autẽ epher pater ſalphaat: qui filios non
habebat ſed tantũ filias:† quaruꝫ iſta ſunt nomina: maala ꝛ no
ha ꝛ egla et melcha et therſa. Hę ſunt familię manaſſe: et nume
rus earum quiquaginta duo milia ſeptingẽtoꝝ. Filij aũt ephra
im per cognatiões ſuas fuerũt hi: Suthala: a quo familia ſutha
litarum. becher: a quo familia becheritarum. tehen: a quo fami
lia tehenitarũ. Porro filius ſuthala fuit heran: a quo familia he
ranitarum. Hę ſunt cognationes filiorum ephraim: quarum nu
merus fuit triginta duo milia quingentoꝝ. Iſti ſunt filij ioſeph
per familias ſuas. Filij beniamin in cognationibus ſuis. bale:
a quo familia baleitaruꝫ. azbel: a quo familia azbelitarum. azhi
ram: a quo familia azhiramitarũ. ſupham: a quo familia ſupha
mitarum. hupham a quo familia huphamitarum. Filij bale: he
red et noemã. De hered familia hereditarum. De noemã fami
lia noemitarũ. Hi ſunt filij beniamin per cognatiões ſuas: quo
rum numerus fuit quadragintaquinꝗ milia ſexcentorũ. Filij d
dan per cognationes ſuas. Suham: a quo familia ſuhamitarũ.
Hę ſunt cognationes dan: per familias ſuas. Omnes fuere ſua
mite quorũ numerus erat ſexagintaquattuor milia quadringẽ
toruꝫ. Filij aſer per cognatiões ſuas. Iemna: a quo familia iem
naitarũ. ieſſui: a quo familia ieſſuitarũ. brie: a quo familia brie
itarum. Filij brie haber: a quo familia haberitarum: et melchi
el: a quo familia melchielitaruꝫ. Nomen autem filię aſer: fuit za e
ra. Hę cognationes filioꝝ aſer ꝛ numerus eorũ fuit quinquagin
ta tria milia quadringẽti. Filij neptalim ꝑ cognationes ſuas:
ieſihel: a quo familia ieſihelitarum. guni: a quo familia gunita
ruꝫ. ieſer: a quo familia ieſeritarũ. ſellẽ: a quo familia ſellemita
rum. Hę ſunt cognationes filioꝝ neptalim ꝑ familias ſuas: quo
rum numerus quadraginta quinꝗ milia quadringentoꝝ. Iſta ẽ
ſumma filioꝝ iſrł qui recenſiti ſunt: ſexcenta milia ꝛ mille ſeptin
a gẽti triginta. Locutuſꝗ eſt dominus ad moyſen dicens: Iſtis f g
diuidetur terra iuxta numerũ vocabuloꝝ in poſſeſſiones ſuas.

giũ ꝛ virt⁹: adiu
tor in tribulatiõi
bus: q̃ inuenerũt
nos nimis. ꝓpt̃ea
non timebim⁹ dũ
turbabit̃ t̃ra ꝛc. †Gen.3
nõ eni dauid fecit
oẽs pſalmos: vt
pleni⁹ dicet̃ qñ ve
nerim⁹ ad librum
pſalmoꝝ dño cõce
dente.
a Filij iuda her.
Hic ſcđo numerã
tur q̃ habitabant
ad oriẽtalẽ ptẽ. ſ.
tribus iuda trib⁹
iſachar: ꝛ tribus
zabulon.
b Her ꝛ onan q̃
ambo mortui ſũt
ĩ terra chanaã. vt
hr̃ Gen. xxxviij.
nec reliquerũt ſe
men. c Filij io
ſeph. Hic t̃tio nu
merãt̃ illi qui ha
bitabant ad par
tem occidentalem
ſcʒ tribus ephra
im: tribus manaſ
ſe ꝛ tribus benia
min. et licet ĩ iſtis
tribub⁹ ephraim
eſſet principalior ĩ † Nu.17.a
poſitione caſtroꝝ Ioſ.17.a
ꝛ motione: tamen
hic trib⁹ manaſſe
ꝑponit̃ in nume
ratiõe: qꝛ fuit pri
mogenit⁹ ioſeph
de quo fit hic mẽ
tio. Cetera patẽt.
d Filij dan. Hic
numerãt̃ illi q̃ ha
bitabãt ad ptẽ aq̃
lonarẽ. ſ. trib⁹ dã:
tribus aſer: ꝛ tri
bus neptalim. et
ptʒ l̃ra vſꝗ ibi:
e Nomẽ aũt fi
lie aſer fuit ſara.
iſta deſcẽdit ĩ egy
ptũ cuꝫ iacob: vt
hr̃ Gen. xlvj. ꝛ iõ
nomẽ eius hic re
colitur. f Locu
tuſꝗ eſt dñs ad
moyſẽ. Hic oñdit̃
modus diuiſiõis
terre: ꝛ prĩo q̃ꝫtuꝫ
ad viros. ſcđo q̃ꝫ
tũ ad m̃lieres. ca.
ſe. Adhuc circa ꝑ
mũ prĩo ponit̃ mo
dus diuidẽdi ter
raꝫ tribub⁹: q̃ de
bebãt ibi habere
ptes. ſcđo ſubdit̃
nũeratio filioꝝ le
ui q̃ nõ acceperũt
ibi ptẽ ſicut alij:
ibi: Hic qʒ ẽ nũe
rus. Circa ꝑmũ dr̃
ſic. g Iſtis di.
ter. ꝛc. Iſtis. ſ. ſu
peri⁹ nũeratis di
uidet̃ terra.
Pluribus

uinitatis capaces ꝑ puritatē effecti. ¶ Orige. Terre hui⁹ diuiſio ⁊ hereditas formā celeſtis hereditatis tenet q̄ ſanctis diuidet̄. Sunt
Mat.7.b ibi plures: ſunt ⁊ pauci: ſed pauci beatiores. Multi enī q̄ ꝑ latā viā q̄ ducit ad mortē eūt. Qui vero ꝑ artā viā q̄ ducit ad vitā tendunt
Luc.13.e pauci dicunt̄. Et alibi dr̄: Oē pauci ſūt q̄ ſaluant̄. ⁊ alibi: Ubi mul
Mt.24.b plicat̄ iniq̄tas: refrigeſcit charitas multoꝝ nō paucoꝝ. In arca Noe (vbi mēſurā celi⸗tus dat̄) in inferiorib⁹ trecētorū cubitorū ponit̄ lōgitudo: ⁊ q̄nquagīta latitudo. Sū mitas vero vni⁹ cubiti ſpacio cōſumat̄. In inferiorib⁹ enī beſtie erāt ⁊ pecudes. In ſu periorib⁹ aues. in ſummis vero homo rōna lis. Ipſe vertex in vnū cubitū colligit̄. Om nia enī ad monadē reducunt̄. Pone oēm humani generis numerū: elige fideles: pau ciores erūt q̄ͣ vniuerſi de fidelib⁹: elige me liores: pauciores reperies. De ipſis rurſus elige ꝑfectiores pauciores erunt. Et quāto eligēdo ꝓceſſeris: tanto pauciores inueni⸗es: donec tandē venias ad vnū aliquē qui confidenter dicat ꝙ plus oībus laborauit. Qui hoc mō plures ſunt plus terree et cor⸗poree hereditatis accipiūt. Pauci aūt exi⸗guum q2 plus habent in dn̄o. Alij nihil oī no terrene hereditatis accipiūt q̄ digni ſūt ſacerdotes eſſe ⁊ miniſtri dei. Horū enī ex ī tegro ipſe dn̄s hereditas eſt. Ipſi tn̄ ꝓpter iumenta ſua accipiunt aliquid terre: ſed il⸗lius q̄ vrbibus cōtigua eſt. a Plurib⁹ maiorē. Ut ſcȝ numeroſior trib⁹ maiora ſpa cia terre ſortiat̄: q̄ minor autem fuerit hoim numero minorē. Unus iuſt⁹ ſm ꝙ a deo acceptus pro plurib⁹ habet̄. vn̄: Per vnū
Eccl.16.c ſapientē habitabit̄ ciuitas: tribus autē ini quorū deſolabit̄: et vnus iuſtus ꝓ toto mū do. Iniqui aūt et ſi multi ſint: exigui ⁊ pro nihilo ducunt̄ apud deum. Eſt ergo et mul titudo laudabilis: vnde abrae quē eduxit
Gen.15.b foras. ait: Reſpice celū ſi potes dinumera⸗re ſtellas ita erit ſemē tuū ⁊c̄. In quo notā⸗dū quia iuſtus in interioribus ſemper con⸗ſiſtit quia in abſcondito orat patrē: et om⸗nis gloria filie regis. i. regalis anime intrin ſecus eſt: ſed deus educit eum foras cū res poſtulat et rerum viſibilium ratio.
b Ut ſors terram. Per ſortem precipit̄ di⸗uidi hereditas: ſed video ipſum moyſen cui iſta mandant̄: nō ſorte diuidere hereditatē.
Joſ.13.a Ruben et gad ⁊ dimidie tribui manaſſe. Je
Ibi.16.a ſus quoq̄ꝫ extra ſortem dat hereditatem tri bui iude et caleb et tribui ephraim: ⁊ dimi⸗die tribui manaſſe. In ceteris ſors mittitur vnde puto ꝙ in celeſti hereditate aliqui nō venient ad ſortem: neq̄ꝫ cum ceteris (q̄ͣuis ſancti ſint) numerabunt̄: ſed erit egregia eo rum hereditas: ſicut fuit caleb: ⁊ tribui iu⸗de et ieſu filio naue. Sicut enī cum adepta victoria diuiduntur ſpolia: egregij bellato res cum ceteris non ducunt̄ ad ſortem: ſed optima queq̄ꝫ virtutum merito percipiunt: ceteri ſorte vtuntur iure victorie. Ita vide⸗tur mihi chriſtus dominus meus factur⁹. Illis enim precipuos et ſublimes decernet honores: quorum facta magnifica et ſubli⸗
Joh.14.a mes cognoſcit virtutes. vnde ait: Uolo pa ter vt vbi ego ſum illic et iſti mecum ſint. et
Luc.22.c alibi: Sedebitis et vos ſuper duodecim thronos. et alibi:
Joh.17.b Sicut tu in me pater: et ego in te: ita et iſti in nobis vnum ſint. Hec omnia non ſorte deſcendunt: ſed dilectionis prero⸗gatiua. c Niſi caleb filius iephone ⁊c̄. Iſido. Sexcenta milia armatorum de egypto dicuntur egreſſa: et duo tantū in terram promiſſionis ingreſſi. Multi enim per baptiſmum ad fidem tranſeunt: ſed ad celeſtem patriam pauciſſimi per⸗
Mt.20.b ueniunt: ſm illud: Multi vocati: pauci vero electi. Duo tan tum ingrediuntur propter eos qui ex vtroq̄ꝫ populo celeſte regnum adipiſcuntur: vel qui per actionem et contemplatio nem ad eternam beatitudinem predeſtinant̄.

¶ Pate nobis

¶ dignitate vite.

a Pluribus maiorē partē dabis ⁊ paucioribus minorē: ſingulis ſicut nūc recēſiti ſunt tradet̄ poſ⸗
b ſeſſio: ita dūtaxat vt ſors terrā tribub⁹ diuidat ⁊ familijs. Quic quid ſorte cōtigerit: hoc vel plu⸗res accipiant vel pauciores. Hic
c quoq̄ꝫ eſt numerus filioꝝ leui ꝑ familias ſuas. Gerſon: a quo fa⸗milia gerſonitaꝝ. Caath: a quo familia caathitarum. Merari: a quo familia meraritarū. Hę ſunt familię leui: Familia lobni: fami lia hebrōi: familia mooli: familia
d muſi: familia chori. At vero ca⸗ath genuit amrā: q̄ habuit vxorē iochabeth filiā leui quę nata eſt ei ī ęgypto. †Hęc genuit viro ſuo amram filios aaron ⁊ moyſen: ⁊ mariam ſororem eoꝝ. De aaron orti ſunt nadab ⁊ abiu ⁊ eleaçar ⁊ ithamar: †Quoꝝ nadab ⁊ abiu mortui ſunt cū obtuliſſent ignē alienum coram dn̄o. Fueruntq̄ꝫ omnes qui numerati ſūt viginti tria milia generis maſculini ab vno mēſe ⁊ ſupra: qui nō ſunt re cēſiti inter filios iſrael: nec eis cū ceteris data eſt poſſeſſio. Hic eſt numerus filioꝝ iſrael qui deſcri⸗pti ſunt a moyſe ⁊ eleaçaro ſacer dote in campeſtrib⁹ moab ſupra
e iordanem contra hiericho: inter quos nullus fuit eoꝝ q̄ ante nu⸗merati ſūt a moyſe ⁊ aaron ī de⸗ſerto ſinai. Predixerat enī domi nus ꝙ oēs morerent̄ ī ſolitudi⸗
f ne: nullusq̄ꝫ remāſit ex eis niſi ca leb fili⁹ iephone: ⁊ ioſue fili⁹ nun.

¶ fideles. ſ. vtriuſq̄ꝫ populi vel ſectatores acti⸗onis vel contemplationis.

---

a Plurib⁹ partē maiorē. ſcd̄m enī ꝙ trib⁹ aliqua ha⸗bebat plures familias ⁊ plures domos: ſm h̄ debebat plus accipere de hereditate in terra ꝓmiſſionis.
b Ita dūtaxat vt ſors terrā tribub⁹ diuidat hoc dr̄ ad excludendum cōtētiones q̄ poſſent oriri in diuiſione ter⸗re: ſi fieret ſimpliciter ex huma⸗na ordinatione: ſic tn̄ cadebat ſors ordinatione diuina: ꝙ ſors cuiuſlibet tribus cadebat ſuper ꝑtem terre ſibi ꝓporcionatā ſm pluralitatē vel paucitatē fami⸗liarū ⁊ domoꝝ in ea cōtentarū: ſm ꝙ dr̄ Prouꝫ. xvj. Sortes mit tunt̄ in ſinū: ſed a dn̄o tēperāt̄. Alij dicūt ꝙ terra primo diuiſa eſt ꝑ ꝑtes equales tribubus: et poſtea quelibet pars diuiſa eſt in familijs et domib⁹ ꝑ ſortes ⁊ ꝑ ꝑtes ineq̄les: q2 illa familia q̄ habebat plures domos: habe⸗bat partē maiorē. c Hic qȝ ē numerus. Hic ſpāliter numerat̄ tri b⁹ leui cui nō eſt terra diuiſa ſi⸗cut alijs: ⁊ iō numeratio ei⁹ po⸗nit̄ poſt ordinationē de diuiſio⸗ne terre. ⁊ ptȝ lr̄a vſq̄ꝫ ibi:
d At vo caath ⁊c̄. iochabeth filiā leui. Iſta aūt iochabeth h̄ recolit̄ ꝓpter excellentiā moyſi ⁊ aaron quorū mater fuit: dicit̄ aūt hic filia leui: nō q2 eā genu⸗it ſȝ q2 fuit neptis ſua. ſ. filia fi⸗lij ſui: ⁊ ꝑ talē modū labā voca uit filios iacob filios ſuos: q2 erāt filij filiarū ſuarū: vt habet̄ Gen̄. xxxj. ca. ⁊ h̄ fuit diffuſius declaratum Exo. ij. e Inter quos nullus fuit eoꝝ q̄ ante nu merati ſūt: ſcȝ ī pricipio libri hu ius: hoc aūt addit̄: q2 numera⸗tio iſta differt ab illa in multis: de quo nullus debet admirari: q2 eſt aliorū hoim. f Niſi ca⸗leb fili⁹ iephone et ioſue filius nun: erant eī excepti a dei ſn̄ia.

† Exo.6.c
† ſ.3.a

¶ Ca. XXVI

Moraliter

e† Poſtq̄ͣ noxiorum ſanguis effuſus eſt ⁊c̄. Per hoc ꝙ domi nus ꝑcepit poſt mortem pecca⸗torum qui fuerunt vigintiquat tuor milia numerare remanētes in vita ſicut paterfamilias poſt gregis mortalitatem numerat partem remanentem: et ſic co⸗gnoſcit numerū vtrorūq̄ꝫ. Mo raliter fuit ſignificatum ꝙ corā deo recolere debemus et nume⸗rare peccata noſtra que ſūt ope ra mortua: et opera bona que ſunt opera viua: illa ad dolen⸗dum ⁊ de ipſis miſericordiā po⸗ſtulādū. iſta vero ad agēdū deo grās cuius adiutorio ſūt facta Joh. xv. Sine me nihil poteſtis facere: et Eſa. xxvj. Oīa opa noſtra opatus es in nobis dn̄e. Allegorice vero ꝑ h̄ ꝙ mortuis trāſgreſſorib⁹ ī deſerto ſm dei ſn̄iam ſupra poſitā. xiiij. ca numerat̄ hic nou⁹ ppl̄s trāſiturus iordanē ⁊ ꝓmiſſōis terrā intratur⁹ ſignificatū fuit ꝙ ppl̄s nu⸗mero ⁊ merito finali ad nouū ꝑtinēs teſtamētū vtpote q̄ ꝑ ſa⸗cramētū baptiſmi trāſiuit qd̄ ꝑ iordanem ſignificat̄ eo ꝙ fuit ibi inſtitutū qn̄ ſaluator noſter tactu ſue ſanctiſſime carnis cō tulit aquis virtutē regenerandi. terrā intrabit viuētiū fideli⸗bus promiſſam. ¶ In eo. ca. xxvj. vbi dr̄ in poſtilla: Et fa ctū eſt grāde miraculū: quale aūt fuit nō habet̄ ex textu.

Additio. Ubi tranſlatio noſtra habet: Factū ē grā⸗de miraculū: vt chore pereūte filij ei⁹ non

perierūt

Additio

perierunt. in hebreo habet̄: Facti ſunt in ſignum. ſ. miraculũ. Et quod addit̄: vt chore pereunte ꝛc. etiã nõ eſt de textu: ꝛ ſic refertur hoc quod dicit̄: Facti ſunt in ſignum ad immediate p̄cedentia. ſ. ꝙ illi qui fuerunt deuorati ab ore terre: ſimiliter et cõbuſti ab igne a deo egrediente: facti ſunt in miraculũ: quod eſt manifeſtũ: vnde illa Glo. hebraica quã allegat poſtilla. nõ habet fundamentum in littera: ſimiliter nec hoc quod dicit̄ ꝙ Pſ. Deus noſter refugium ꝛc. fuit factus ꝓpter hoc miraculum non habet certum fundamentũ: exponit̄ enĩ aliter ꝓut ibidem. Similiter quod dicit ꝙ dauid nõ fecit omnes pſalmos eſt cõtra opinionem Aug̃. quã credo eſſe veram: ꝓut in pſalterio deo dante pluribus locis tractabit̄.

Replica

Replica. Correctorij ꝯtra Burgeñ. In ca. xxvj. Burgeñ. ponit tria ſatis dubia ꝛ fortaſſis falſa que non ꝓbat. Primo dicit id quod dicit̄ de chore pereunte non eſt de textu: vbi ſine auctoritate ꝛ ratione redarguit noſtram tranſlationẽ. Secundo dicit Glo. hebraicam quã allegat poſtilla. non habere fundamentum ſed nec hoc probat auctoritatẽ vel ratione: Quis ꝑmittat eius ꝓbationem dare velle circa expoſitionem pſalmi: Deus noſter refugium. quẽ tñ pſalmũ non tangit vnico verbo. Tertio dicit dauid cõpoſuiſſe omnes pſalmos: ꝛ ſic improbat beatũ Hieronymũ ꝙ tñ hoc habeat veritatẽ de auctoritatibus pſalmorũ dicet̄. j. in correctorio primo circa pſalmũ primũ.

Glo. ordi.

a Date nobis. Orige. Dabis poſ- Ca. XXVII
ſeſſionẽ ꝛc. Hec ſm hiſtoriã palã eſt omnib⁹ quid
A vigoris habeant qui ſciũt leges iſtas nõ ſolũ apõ filios iſrl̃ cuſtodiri: ſed apud omnes hoĩes: q̃ tñ legibus viuũt. Unde apparet ꝙ libertas filiarũ ſalphaat nõ ſolũ eis hereditatẽ cõtulit: ſed perpetua viuendi iura ſeculo dedit. Uides quanta ſit hiſtorie etiã vtilitas: quis põt leges iſtas diſſoluere q̃bus vniuerſus vtitur mũdus? Nos aũt queram⁹ quõ ſpiritaliter edificemur. fieri enĩ põt vt neq̃ filie mihi ſint ſm carnẽ: neq̃ iuris hereditas: Erit q̃ alicui ocioſa lex q̃ diuina voce ſancita eſt. Requiramus ergo apud ſpũalẽ legẽ que ſint iſte quinq̃ filie? Quarũ etiã ſi pater mortu⁹ fuerit ꝓ aliquo peccato: ipſe tamen hereditatẽ iuſſu dei accipiunt. Uirtutes animi: ꝛ ſenſus mentis filij ſunt: filie vero opera corporis miniſterio impleta. Quinq̃ enĩ ſunt corporis ſenſus q̃bus omne opus in corpore expletur. Iſte ergo quinq̃ filie. i. operũ ꝑfectio: etſi
B patre orbate remaneant: nõ abijciunt̄ ab hereditate: ſ; nõ excludũt̄ a regno: ſed in medio populi dei hereditatẽ accipiũt. Salphaat aũt interp̄tat̄ vmbra in ore eius: hec eſt intellect⁹ operũ pater. Sunt multi fratres in quibus intellectus altior ꝛ ꝓfundior nullus. Sed eſt in eis ſenſus emortuus. vnde:
11.Re.25.f Et emortuũ eſt cor ei⁹ in ipſo. Hic igit̄ ſi ad intelligentiam ſpiritualem nihil ſapit: ſed eſt emortuus: tamen ſi genuerit filias. i. opera mandatorum dei: hereditatẽ certe cũ plebe dei conſequet̄. Non poterit quidem numerari inter eos quorum ipſe dñs
Ma.20.b portio eſt: Multi enĩ vocati pauci vero electi. Oſtẽditur autẽ ipſo noĩe quare filios non potuit generare. Interp̄tatur enĩ vmbra in ore eius: qui vmbram legis in ore habet: ꝛ non ipſam imaginẽ rerum: nihil ſpirituale: nihil ꝓfundi intellectus ſentire põt: ſola vmbra legis ĩ ore ei⁹ ẽ: ſenſus viuos ꝛ ſpiritales generare nõ põt: ſ; opa ꝛ actus q̃ ſunt ſimpliciora vita myſteria. Et iõ oñdit in his clemẽtiã dñi ꝙ innocentiores etiã ſi ſenſu deficiãt: ꝛ bona opera habeant nõ excludant̄ ab hereditate ſãctorum. Recte ergo locute ſunt filie ſalphaat.

b Homo cum mortuus. Orige. Supponit̄ lex de ſucceſſione vt primo filius. Filia ſecũdo loco ſuccedat. tertio frater. quarto patris frater: q̃ntus gradus certũ aliquẽ nõ deſignat. Sed quicunq̃ ꝓpinquior ex omni familia fuerit ſuccedat. In his integer ꝛ ꝑfectus eſt hiſtorie ſenſus: vt nihil requirere videatur: ſed qui in ſpiritalibus legibus eſt eruditus poteſt intelligere diuerſos ſucceſſionum gradus: ꝛ quomodo prim⁹ ſit cõſequẽde celeſtis hereditatis gradus doctrine et ſcientie merito: qui eſt maſculus filius. Secũdus operum prerogatiua q̃ eſt filia. Tertius cõpaſſionis ꝛ imitationis: vnde ꝛ frater nominat̄. Sunt enĩ nõnulli qui ſpõte ꝛ ꝓprio intellectu nihil agunt: ſed poſiti inter fratres ex imitatione ea videntur agere que illi agũt qui ꝓprio intellectu mouentur: datur etiam iſtis tertius hereditatis gradus quaſi fratribus. Quartus quẽ fratrẽ patris nominat poteſt intelligi ordo hominũ qui audita a patribus conant̄ implere: nõ tam ꝓprijs ſenſib⁹ moti nec p̄ſenti doctrina excitati q̃ veterũ traditione: boni vero aliquid gerunt. Ultimus vero ſcribitur gradus qui quolibet pacto his ꝓximus fuerit: quaſi diceret: ſiue occaſione ſiue veritate doctrine quis aliquid boni fecerit non perdet mercedem ſuam.

Ca. XXVII

Acceſſerũt Ca. XXVII autẽ filie ſalphaat filij hepher: filij galaad: filij machir: filij manaſſe q̃ fuit fili⁹ ioſeph: quarum ſunt: noĩa maala ꝛ noa ꝛ egla ꝛ melcha: ꝛ therſa: ſteterũtq̃ corã moyſe ꝛ eleaçaro ſacerdote ꝛ cũctis principib⁹ populi ad oſtium tabernaculi federis atq̃ dixerunt: Pater noſter mor- b
tuus eſt ĩ deſerto: nec fuit in ſedi- c
tione q̃ cõcitata eſt contra dñm
ſub chore: ſ; in pctõ ſuo mortu⁹ d
eſt. Hic nõ habuit mares filios:
Cur tollitur nomen illius de fa- e
a milia ſua q: nõ habet filiũ? Date nobis poſſeſſionẽ iter cognatos patris noſtri. Retulitq̃ moy- f
ſes cãm eax ad iudiciũ dñi: Qui g

a ſ quia ne plebs legis ab euangelij poſſeſſione excluditur.

dixit ad eũ: Iuſtãm rẽ poſtulant

a ſ filie. i. opera miniſterio corporis cõpleta. ꝗ
b ſ eius. ſ. q̃ vmbrã legis habet in ore nihil ꝓfundum nihil ſpirituale ſentiens.

filiẽ ſalphaãt: Da eis poſſeſſionẽ inter cognatos patris ſui: ꝛ ei in

ſ in plebe. ſ. non in leuitis quibus ſolus deus eſt hereditas. ſ celeſtem.

hereditãte ſuccedant. Ad filios b
b aũt iſrl̃ loqueris hec: Homo cũ

a ſ qui ſapientia et intelligentia vigeat. ſ eũ

mortuus fuerit abſq̃ filiõ ad filiã eius trãſibit hereditas: ſi filiã

ſcʒ qui ꝓrogatiua operũ viget.

nõ habuerit habebit ſucceſſores fratres ſuos: ꝙ ſi ꝛ frẽs non fue-

ſ qui ex imitatione ſapientum agunt.

a ſ illis. ſ. q̃ traditione veterũ nõ ꝓprio ſenſu nec p̄ſentis doctrine monitiõe aliq̃d agunt boni.

rint: dabitis hereditatẽ frãtrib⁹ patris ei⁹. Sin aũt nec patruos habuerit: hereditas dabitur his

ſ. ſ. q̃ ſine occaſione ſiue veritate doctrine aliq̃d boni agũt: nõ enĩ ꝑdunt mercedẽ ſuã. ſ.

qui ei proximi ſunt. Eritq̃ hoc i
filijs iſrael ſanctum lege ꝑpetua: k

Aſcende

Nico. de lyra

Acceſſerũt autẽ. Ca. XXVII Nũ.26.b
Hic agit̄ de diuiſione terre inq̃- .36.a
tũ ꝑtinet ad mulieres. ꝛ Ioſ.17.a
diuidit̄ in duas ptes: in partẽ principalẽ ꝛ incidẽtalẽ. ſcda. ibi: Ad filios aũt iſrl̃. Circa primũ ſciendũ ꝙ q: ſupra dixerat dñs: Iſtis. ſ. numeratis diuidet̄ terra: ꝛ ſoli viri fuerũt numerati. ideo hic oſtẽdit̄ in quo caſu mulier debeat hereditare: videlicet qñ pater eius nõ habet filiũ ꝛ hoc ẽ qđ dicit̄: Acceſſerunt aũt filie ſalphaat ꝛc. q̃ nõ habuit filiũ.

b Atq̃ dixerũt. pater noſter mortu⁹ eſt in deſerto. dicũt hebrei ꝙ fuit ille q̃ lapidatus eſt: eo ꝙ colligebat ligna ĩ ſabbato. vt dictũ eſt. ſ. xv. ca. c Nec fuit in ſeditione que cõcitata eſt cõtra dñm ſub chore: h̃ allegauerũt ne eis diceretur: ꝙ priuat⁹ fuiſſet iure hereditatis ex illa ſeditione: vt dictũ fuit xvj. ca. d Sed in peccato ſuo mortuus eſt. q. d. peccatũ ſuũ nulli nocuit niſi ſibi. e Cur tollit̄ nomẽ illi⁹. q. d. nõ eſt iuſtũ. f Retulitq̃ moyſes cauſam ꝛc. q: dictũ fuerat ſibi pri⁹ a domino ꝙ terra diuideret̄ numeratis qui erãt tñ viri: ꝛ iõ noluit eis dare hereditatẽ abſq̃ aliqua determinatione dñi.

g Qui dixit ad eũ ꝛc. ꝛ ſic determinauit ꝓ ipſis. h Ad filios aũt iſrl̃. Hic ꝯñr determinatur occaſione filiarũ ſalphaat q̃s debeat hereditare etiã in alijs caſib⁹: qñ pater nõ habet filios quia ſi habet filiã debet ſuccedere: ꝛ ſi nec filiam habeat: frater ſuus debet hereditare: q̃ ſi nec fratrem habuerit: patruus ſuus debet ſuccedere: et ſi nec patruum habuerit alter de eius genere ꝓpinquior debet hereditare. ꝛ ptʒ littera. i Eritq̃ hoc filijs iſrl̃ ſãctũ. i. firmum. k Lege ꝑpetua. ſicut enĩ imperator p̄ter leges quas condidit pro generali ordinatio

ne ſui

¶ a Aſcēde in montē ⁊c̄. Orige. Uide quō qui ꝑfectꝰ eſt: beatus eſt: non in valle:
nō in planicie: nō in colle: ſed in monte. i. in alto ⁊ in arduo defungit̄ loco: q̄ꝛ vite
eius cōſūmatio habebat̄ in excelſo. Sed oculis iubet̄ cōtueri omnē terrā promiſſi
onis: et diligenter ex alto cūcta ꝑſpicere. Oportebat ei ſūmā perfectionis cōſecu/
turo nihil incognitū remanere: ſed cūctoꝝ q̄ vident̄ et audiunt̄ habere noticiā.
Ideo credo vt oīm q̄ in carne poſitꝰ corꝑali cepit aſpectu: i
ſpū effectꝰ: ⁊ nuda mente ad auditoria ⁊ diſcipulatū ſapien
tie ꝓperās velociter eoꝝ rōnes aſſequat̄ ⁊ cauſas. Que eñ
vtilitas deceſſuro de ſeculo oſtēdere terras et loca: quoꝝ
nec laborē ꝑpeſſurus nec gloriā eſſet ꝑcepturus? Perterret
Exo.33.c me q̄ de moyſe famulo ⁊ amico dei cui facie ad faciē locutꝰ ē
Deu.39.g dñs: ꝑ quē fecit ſigna ⁊ ꝓdigia: tā periculoſa dicunt̄. Appo
neris inquit ad ppl'm tuū: ſicut appoſitꝰ eſt aaron frater tu/
S.20.d us in mōte hor. Cauſā exponit dicens: ꝓpter q̄ tranſgreſſi
eſtis verbū meū in deſerto ſin: nō me ſanctificaſtis in aqua
corā eis. Ergo nec ſine culpa eſt moyſes: etiā ipſe tranſgreſ/
Rom.5.c ſus eſt: ⁊ factꝰ ſub peccato. Aū: Regnauit mors ab adā vſq̄
Ibi.11.d ad moyſen: nec eñ ipſi pepercit. Cōcluſit eñ deꝰ ſub pecca/
Rom.7.d to oēs vt oīm miſereat̄. Gratia aūt xpo q̄ nos liberauit de
corpore mortis huiꝰ. Moyſes eñ liberare nō potuit cū ⁊ ip
ſe trāſgreſſus ſit. Ille ergo ſolus debet requiri q̄ pctm̄ nō fe
cit. Idē. Mors moyſi finis legis q̄ ſm̄ l'ram dicit̄: ſacrifi/
cioꝝ. ſ. interruptio et ceteroꝝ q̄ ſil'r mandant̄ i lege. Nec er/
Ibi.10.a go vbi finē accipiūt: ieſus accipit principatū: Finis eñ legis
xp̄s ad iuſticiā omni credēti. Et ſicut de priorībꝰ dictū eſt: q̄ꝛ
oēs in moyſe baptiçati ſunt in nube ⁊ in mari: ita et de ieſu
Ioh.3.d dicat̄: q̄ꝛ oēs in ieſu baptiçati ſūt in ſpūſācto ⁊ aqua. Ieſus
eſt eñ q̄ tranſit aquas iordanis: ⁊ in ipſis quodāmo iā tūc
ppl'm baptiçat. Ipſe eſt qui terrā ſanctā partit̄ vniuerſis nō
priori ꝑplo: ſed ſcdo. Prior eñ ꝓ pctō ſuo cecidit in deſerto.
Tēporibus ieſu quieuit terra a bellis: nō tpibꝰ moyſi. Sed
de ieſu xp̄o dictū eſt: nō filio naue. Et vtinā terra mea ceſſet
a bellis: ⁊ ceſſaret ſi ſub ieſu meo pn̄cipe fideliter militarē:
caro mea nō inſurgeret aduerſus ſpiritū meū: nec impugna
ret̄ terra mea a cōtrarijs gentibꝰ diuerſis. ſ. cōcupiſcētijs ſti
mulata. Oremꝰ ergo vt ieſus regnet ſuꝑ nos: ⁊ terra noſtra
ceſſet a bellis ab īpugnationibus. ſ. carnaliū deſiderioꝝ: et
tūc requieſcet vnuſquiſq̄ ſub vite ſua: ⁊ ſub ficu ſua ⁊ oliua
ſua. i. ſub velamēto pr̄is et filij ⁊ ſpūſſācti requieſcet anima
noſtra. b Quia offendiſti ⁊c̄. Augꝰ. Eam cām mortꝭ moy
ſi dicit dñs quā et fratris eiꝰ: q̄ꝛ. ſ. nō ſanctificauerūt eū corā
ꝑplo ad aquā cōtradictionis. i. q̄ꝛ dubitauerūt q̄ dono eiꝰ
Myſtice poſſet aqua d̄ petra ꝓfluere. Myſtice aūt ſignificat̄ q̄ꝛ nec
vetus ſacerdotiū cuiꝰ ꝑſonā aaron gerebat: nec ipſa lex cu
ius ꝑſonā gerebat moyſes: introducunt ppl'm dei in terram
eterne hereditatis. Sed ieſus in quo ſignificat̄ chriſtus: id eſt gratia per fidem.
Et aaron quidem ante defunctus eſt q̄ iſrael in aliquā partem terre ꝓmiſſiōis
S.21.c intraret. Moyſes autē adhuc viuente capta eſt terra amorreoꝝ et poſſeſſa: ſed
iordanem cum eis nō tranſijt. Ex aliqua eñ parte lex obſeruat̄ in fide chriſtia/
na. Ibi enim ſunt etiā p̄cepta que vſq̄ hodie obſeruare chriſtiani iubemur. Sa
cerdotium vero illud et ſacrificia nullam partē tenent hodie fidei chriſtiane ni/
ſi q̄ in vmbris futuroꝝ acta et trāſacta ſūt. Cū vero ambobus fratribus vt ap/
ponant̄ ad populū ſuū dicit̄: manifeſtum eſt non eſſe in illos irā dei que ſepa/
rat a pace eterne ſocietis. Unde patet: nō ſolum officia: ſed et mortes eorum ſi/
gna fuiſſe futuroꝝ: nō ſupplicia indignationis dei. c Prouideat dñs. No/
ta nō eligit filios: non nepotes: nec rogat vt cōſtituant̄ duces: iudicio dei electi
onem committit. ¶ Orige. Prouideat dominus deus. Receſſurus de hoc ſecu
Exo.2.d lo. ſ. orat deum vt prouideat ducem populo. Erant ei filij gerſan: et elieçer: et fi
lij fratris magni et egregij viri: non orat deum pro ipſis vt conſtituant̄ duces
populi: vt diſcant eccleſiarum principes ſucceſſores ſibi non propinquitate car
nis teſtamento ſignare: neq̄ principatum eccleſie hereditarium tradere: nec eli
gere eum quem humanꝰ cōmendat affectus: ſed dei iudicio ſucceſſoris electonē
S.11.d permittere. Poterat recto iudicio pn̄cipem eligere: cui dixerat deus: Elige pre/
ſbyteros ꝑplo quos tu ſcis preſbyteros: et elegit tales in quibus continuo dei
ſpiritus quieſceret: et ꝓphetarent omnes: Sed nō eligit: et non audet ne relin/
quat poſteris p̄ſūptionis exemplū: ſed ait: Prouideat dominꝰ deus ⁊c̄. Quis
erit ergo ex plebe que ſepe clamoribus ad gratiā vel p̄cium excitatis moueri ſo/
let: vel etiā ex ſacerdotibus qui ſe ad hoc idoneū iudicet? niſi ſi cui oranti et pe/
tēti a domino reuelet̄: Sicut deus dicit ad moyſen: Aſſume ad temetipſum ie/
ſum filium naue ⁊c̄. Audis euidenter ordinationem principis populi tam ma/
nifeſte deſcriptam vt pene expoſitione nō egeat. Nulla hic populi acclamatio:
nulla ꝓpinquitatis contēplatio. propinquis agroꝝ et prediorum relinquat̄ he
reditas: gubernatio ppl'i illi tradat̄ quē deus elegit: qui. ſ. habet in ſe ſpm̄ dei:
⁊ in conſpectu ſuo p̄cepta dei: qui moyſi notus ⁊ familiaris ſit. i. in quo ſit cla/
ritas legꝭ ⁊ ſcientia vt poſſint eum audire filij iſrael.
d Spiritus. Sanctus. ſ. Non eñ de ſpiritu hominis hoc diceret: quē nullus
erat qui nō haberet. Iubetur tñ manus ei imponere ne quiſq̄ quantalibet pol/
lens gratia ſacramēta cōſecrationis audeat recuſare.

¶ Et dabis

ſicut precepit dñs moyſi. Dixit a
a quoq̄ dñs ad moyſen: Aſcende b
a ꝑfectus nō in valle morit̄: ſed in monte. i. in alto loco q̄ꝛ vite eiꝰ ꝑfectio habebat̄ i excelſo.
in mōntē iſtū abarim: et contem
oportebat ſūmā perfectionis conſecuturo nihil incognitum remanere.
plare inde terram quā daturus
ſum filijs iſr'l. Cūq̄ videris eam †
ibis ⁊ tu ad populū tuū ſicut iuit c
a etiā moyſes trāſgreſſus eſt: oēs eñ peccauerūt: ſolus ergo chriſtꝰ a peccato liberare potuit qui peccatum non fecit.
b frater tuus aarō: quiā offendiſtiſ d
me in deſerto ſin in cōtradictiōe
ml'titudinis: nec ſctificare me vo
luiſti coram ea ſuper aquas. He
ſūt aque cōtradictionis in cades
deſerti ſin. Cui reſpōdit moyſes: e
c Prouideat dñs deus ſpirituum f+
oīs carnis hominem qui ſit ſuꝑ g
multitudinē hāc: ⁊ poſſit exire et h
intrare ante eos: ⁊ educere illos
vel itroducere: ne ſit ꝑplus dñi ſi/ i
cut oues abſq̄ paſtore. Dixitq̄ k
dñs ad moyſen: Tolle ioſue filiū l
d nun virū in q̄ eſt ſpūs dei: ⁊ pone m n
manū tuā ſuꝑ eū. Qui ſtabat co/ o
rā eleaçaro ſacerdote ⁊ oī multi/

ne ſui imperij: ſtatuit aliquas ſpeciales
ex caſibꝰ emergētibꝰ: ſic etiā dñs p̄ter le
ges quas dedit moyſi ꝓ ordinatiōe ppl'i
in cōi aliquas etiā ſpāles dedit ex caſibꝰ
emergētibꝰ: ſicut in caſu ꝓpoſito ⁊ in plu
ribꝰ alijs.
a Dixit q̄ꝫ do
minꝰ. Hic ꝯñr
deſcribit̄ ordo
populi ad ducē.
⁊ p̄mo deſcribit̄
huiꝰ ordinatio/
nis ratio. ſcd̄a
ipſa ordinatio.
ibi: Dixitq̄ do/
minꝰ. Ratio or/
dinādi de duce
fuit mors moy/
ſi imminēs d̄ ꝓ
pinquo. qd̄ no/
tat̄ cū dicit̄:
b Aſcende in
montē iſtū aba/
rim ⁊ cōtempla
re inde terram.
q. d. licet deter/
minauerim te nō
ingredi illuc vt
habitū ē. S. xx.
ca. tñ volo q̄ tu
videas eam ad
aliqualē tuā cō/
ſolationē.
c Ibis ⁊ tu ad
ppl'm tuū ſicut
iuit frater tuus
aaron. i. ꝑ talē
modū moriēdi:
ita quietū ⁊ pa/
cificū: q̄ꝛ hoc de
ſiderauat moy/
ſes vt dictū eſt
ſupra i fine. xx.
ca. d Quia
offendiſtis me ī
deſerto ſin in cōtradictione multitudinis
⁊c̄. iſtud addit̄ ne ab aliquibus crederet̄
q̄ moyſes alias offendiſſet dñm et q̄ pro/
pter hoc fuiſſet priuatus ingreſſu terre: et
etiā ad cōſiderandū ſeueritatem diuine iu
ſticie qui amicū ſuum moyſen priuauit in/
greſſu terre deſiderabilis ſibi ꝓ vna offen
ſa. e Cui reſpōdit moyſes ꝓuideat do/
minus ⁊c̄. in quo p̄ꝫ charitas moyſi qui
acceptās dei voluntatem ꝓ ſe nihil petijt:
ſed ſtatim ad ꝓcurādū bonū ppl'i ſe cōuer
tit. f Deꝰ ſpi. oīs carnis. q. d. q̄ꝛ tu no/
ſti corda hoīm que ſunt ignota hoībus: iō
tu ſolus potes ordinare de duce vtili pro
populo iſto: ad qd̄ requirit̄ homo bone ac
ꝑfecte volūtatis. vnde ſubdit̄: g Homi
nē q̄ ſit ſuꝑ multitudinē hāc. intendendo
vigilāter ad bonū cōitatis: magis volens
ꝓdeſſe q̄ꝫ p̄eſſe. h Et poſſit exire et intra
re ante eos: ita q̄ nō ſit vltimꝰ ad labores
ſed primus. i Ne ſit populus dñi ſicut
oues abſq̄ paſtore. poſt mortē meā: q̄ꝛ ſcri
bit̄ Prouer. xj. Ubi nō eſt gubernator po
pulus corruet. k Dixitq̄ dñs. Hic ꝯñr
ponitur ducis prouiſio. cū dicitur:
l Tolle ioſue filiū nun. ꝑſuadendo ei q̄
ad volūtatē meā ſuſcipiat onus populi.
m Uirū i quo eſt ſpūs dei. q. d. talis eſt
ſicut petiſti. n Et pone manū tuā ſuꝑ
eū. ita q̄ te viuēte inſtituat̄ in ꝑtāte: vt ne
poſt mortē tuā aliqui vellent cōtradicere.
o Qui ſtabit corā eleaçaro ⁊c̄. vt oēs vi/
deant q̄ poſt te debeāt ei obedire.

Et dabis

a Et dabis ꝛc. Iſid. Ieſus ſuccedit moyſi: ⁊ dicit q̄ ſpiritaliter debeat offerre ĩ eccl'ia. Legi eĩ ſuccedat euãgeliũ: lex faciẽda monet et grã cõplet: ꝑmũ q̄d offerri debeat ꝑ ſingulos: dehinc q̄d ĩ ſabbato ꝑpter ſpẽ quiet' eterne: q̄d ĩ kalẽdis ꝓ inouatiõe vite: q̄d ĩ paſca qua ſepeliemur chriſto per baptiſmum: quaſi a mortuis tranſeuntes ad vite nouitatẽ: q̄d ĩ pẽtecoſten ꝑpter grãm ſpũſſancti: ⁊ remiſſionẽ peccatoꝝ ꝛc.

b Et ꝑtẽ glie. Quaſi: facies euꝫ ſociũ glorie tue. Nõ eĩ res hmõi quaſi partialiter diuiſe minuunt': ſed tote ſũt omnib⁹: tote ſingulis q̄ earũ habẽt ſocietatẽ. c Et audiant ꝛc. Orige. Si ſacrificia ⁊ inſtituta legalia vſq̄ in ꝑ̄ſens mãſiſſent: euãgelij fidẽ excluſiſſent. Erat eñi in illis magnifica ⁊ reuerentie plena religio: q̄ primo aſpectu ſtupefaceret intuentẽ. Quis eñi vidẽs ſanctuariũ altare ſacerdotes ſacrificiũ cõſũmãtes: ⁊ oẽm illius rei ordinẽ: nõ putaret pleniſſimũ hũc eſſe ritũ quo de⁹ coleret' creator omniũ? Sed gratias aduentui chriſti qui illa deſtruxit que magna videbant' in terris: et cultum dei a viſibilib⁹ ad inuiſibilia tranſtulit: ⁊ a tẽporalibus ad eterna. Sed ipſe chriſtus aures requirit q̄ hec audiãt: et oculos q̄ hec videant. d Pro hoc ſi q̄d ꝛc.

Moralit' A — Moraliter iſtruimur vt quiſq̄ accipiat poteſtatẽ in populo dei ſ'm magiſteriũ diuine legis: q̄ in ſacerdotis officio maxime cõmẽdat': vitã ſuã ⁊ ſbditoꝝ ordinet atq̄ regat.

Dixit quoq̄. Orig. Et Ca. XXVIII

D d Locutus eſt dñs ad moyſen dicens: Precipe filijs iſrael et dices ad eos: Munera mea: data mea: hoſtias meas in odorẽ ſuauitatis obſeruate: vt offeratis mihi in dieb⁹ feſtis meis. Et dices ad eos: He ſunt hoſtie mee quas offeretis dño ꝛc. Nemo ſuũ aliquid offert dño: ſed quod domini eſt: nec tam offert q̄ꝫ reddit. ideo dicit: Munera mea: data mea ꝛc. Quaſi que ꝑ̄ceptu rus ſum vt offeratis in diebus feſtis meis: data mea ſunt. i. a me vobis dantur: ne q̄s credat offerendo ſe aliquid offerre deo. Impius eñi eſt qui putat aliquid ſe deo preſtare velut indigenti. Orige. In diebus feſtis meis. Habet deus dies feſtos ſuos. Eſt eñi ei magna feſtiuitas ſalus humana. Puto q̄ per ſingulos fideles: per ſingulos qui conuertuntur ad deum ⁊ in fide proficiunt: feſtiuitas orit' domino. Letificat eũ impudicus: ſi ſit caſtus: ⁊ iniuſtus: cũ iuſticiã colit. Agit feſtũ chriſtus q̄ ꝓ ſalute noſtra ſãguinẽ fudit: cũ videt ꝓdeſſe q̄ ſe humiliauit: factus obediẽs vſq̄ ad mortẽ. Agit feſta ſpirituſſanct⁹ cũ in his qui conuertunt' videt ſibi tẽpla parari. Letant' angeli ad quorum feſtiuitatem accedunt conuerſi. Gaudium eñi eſt in celo ſuꝑ vno peccatore penitentiã agente. Deo et angelis eius occaſionem leticie damus: cũ ſuper terram ambulantes cõuerſationẽ in celis habem⁹. Vereor ne ecõtrario mala conuerſatio noſtra nõ ſolũ terris ſed et celo lamẽtationes inducat: et fortaſſis ipſi deo: vt quid eñi dicit: Penitet me quia feci hominem ſuꝑ terrã? Et chriſtus vidẽs ciuitatẽ fleuit ſuꝑ eam dicens: Hieruſalem hierl'm que occidis ꝓphetas: ⁊ la. eos ꝛc. Et ego hodie ſi ꝓphete nõ audiam verba ⁊ monita eius ſpernã: lapido ꝓphetã: ⁊ q̄ꝫtum in me eſt: occido: cuius tã q̄ꝫ mortui verba nõ audio. Illa quoq̄ lamentantis dei vox eſt: Heu me: q̄ꝛ factus ſum ſicut qui cõgregat ſtipulã in meſſe: ⁊ ſicut racemos in vindemia ꝛc. Hieruſalẽ vero quia peccauit grãde peccatum: perierũt omnes feſtiuitates ei⁹. Quia in loco ſancto ⁊ in die feſtiuitatis chriſtũ occiderunt. ideo dicit ad eos: Neomenias vr̃as et ſabbata veſtra ⁊ dies feſtos odiuit anima mea. Ubi de munerib⁹ mandat: vbi adhuc nulla ſunt peccata: dies feſtos meos dicit: f Hec ſunt ſacrificia. Queramus ergo diligẽter quis ſit ordo feſtiuitatũ: vt ex ipſis ordinibus et ſacrificiorum ritu colligamus qualiter vnuſquiſq̄ ex factis ſuis feſtiuitatẽ deo parare poſſit. Prima ergo eſt feſtiuitas dei que dicit' indeſinẽs. De his eñi mandat': que indeſinenter matutinis et veſpertinis ſacrificijs offerant'. Nõ primo mandat de feſtiuitate paſche: vel açymorũ et ſcenophegie: hãc primaꝫ poſuit in qua ſacrificiũ indeſinens mandat offerri: vt agnoſcat q̄

Levi. 2. d ſ'm aliã litteram.

†

De ꝯſe. di. 3. nõ oportet.

Phili. 2. b

Luc. 15. b

Gen. 6. b

Luc. 13. g

Mic. 7. a

Tren. 1. c

Eſa. 1. d

a tudine: ⁊ dabis ei ꝑ̄cepta cunct' b videntib⁹ c ⁊ partẽ glorię tuę: et audiat eum oĩs ſynagoga filioꝝ d iſrael. Pro h̄ ſi q̄d agẽdũ erit eleaçar ſacerdos conſulet dñm. Ad verbũ ei⁹ egrediet' ⁊ igrediet' ipſe ⁊ oẽs filij iſrl' cũ eo ⁊ cetera multitudo. Fecit moyſes vt ꝑ̄ceperat dñs. Cunq̄ tuliſſet ioſue ſtatuit eũ corã eleaçaro ſacerdote ⁊ omni frequẽtia populi: ⁊ impoſit' capiti ei⁹ manibus cũcta replicauit q̄ mãdauerat dominus.

Dixit q̄q̄ Ca. XXVIII

D d Dñs ad moyſen: Precipe filijs iſrael ⁊ dices ad

Omnia q̄ offerimus dei ſũt: nihil ergo ei dam⁹ ſed reddimus.

eos: Oblationẽ meã ⁊ panes et incenſuꝫ odoris ſuauiſſimi offer f te per tp̄a ſua. Hęc ſunt ſacrificia quę offerre debet': Agnos anniculos ĩmaculatos duos quotidie in holocauſtũ ſempiternum

a In lege et ꝓphetis attendẽtes.

vnum offeretis mãne ⁊ alterum

In euãgelica doctrina.

ad veſperã: decimã partẽ ephi ſimilę quę cõſperſa ſit oleo puriſſimo: ⁊ habeat quartã ꝑtem hin.

a Ut ſine intermiſſione oremus. et aſcẽdat oratio noſtra ſicut incenſum in conſpectu dñi.

† Holocauſtuꝫ iugẽ eſt q̄d obtuli g ſtis in monte ſinai in odorẽ ſua

a Et dabis ei ꝑ̄cepta. ſ. ex ꝑte mea. b Cũctis vidẽtibus. ad maiorẽ certitudinẽ ſue inſtitutionis. c Et partẽ glorie tue. nõ q̄ gratia moyſi fuerit ĩ aliquo diminuta: ſed q̄ꝛ ioſue nõ accepit gratiã a deo ad equalitatẽ moyſi: ſ'm q̄ dicit' Deut. vlti. Et nõ ſurrexit vltra ꝓpheta in iſrl' ſicut moyſes ꝛc. vñ ſubdit': Pro hoc ſi q̄d agẽdũ fuerit: d Eleaçar ſacerdos cõſulet dñm. hoc aũt non indigebat moyſes: vt ali⁹ cõſuleret dñm ꝓ eo: q̄ꝛ ipſe loquebat' cũ deo facie ad faciẽ: ſicut ſolet homo loqui ad amicũ ſuum: ſicut habet' Exo. xxxiij. Cetera patent. Ca. XXVII

Moraliter.

a† Acceſſerũt ãt filij ſalphaat ꝛc. Per h̄ aũt q̄ iſtis mulierib⁹ ex determinatione dñi data fuit hereditas inter viros generis ſui: ſignificatũ fuit q̄ in adeptione hereditatis eterne: nullã facit differentiã diuerſitas ſexuũ vel ſtatuũ: ſꝫ tm̄ meritoꝝ Gal. iij. e† Quicũq̄ ĩ xp̄o baptiçati eſtis chriſtũ induiſtis: in quo nõ eſt iude⁹ neq̄ grecus: nõ ſeru⁹ neq̄ liber: nõ maſculus neq̄ femina: oẽs eñi vos vnũ eſtis in xp̄o ieſu. Si aũt vos vnũ eſt' in chriſto ieſu: ergo ſemen abrae eſtis ſ'm ꝓmiſſionem heredes. Unde et beata virgo maria nõ ſolũ ſuꝑ omnes viros ſꝫ etiã ſuꝑ omnes angelos in celis credit' exaltata. † Cũq̄ videris eã ibis et tu ad ppl'm tuum. Per hoc aũt q̄ moyſes audito dñi verbo de ſua morte tũc nõ rogauit eũ de ꝓlõgatione vite ſue: ſed quaſi ſui oblit⁹ rogauit eum ꝓ bono ppl'i ſibi ſubiecti d. f† Prouideat dominus de⁹ ſpirituum oĩs carnis hoĩem q̄ ſit ſuꝑ multitudinem hãc et poſſit exire ⁊ intrare ante eos ꝛc. oſtendit' q̄ꝫtũ bonus princeps vel ꝑ̄latus de bono ppl'i ſui ſit ſollicit⁹ ꝓ q̄ vitã ſuã debet exponere: Ioh. x. Bon⁹ paſtor animã ſuã dat ꝓ ouib⁹ ſuis. Et de rege Codro refert Ualerius maxim⁹ q̄ cuꝫ reſponſum haberet de apolline delphico q̄ ſi interficeret' ab aduerſarijs: ppl'us ei⁹ victoriã haberet: ſin aũt debellaret': ſcienter et latenter ſe ꝑ̄buit ab hoſtib⁹ iugulãdũ vt ſuũ ppl'm liberaret.

Dixit quoq̄ dominus. Hic Ca. XXVIII

D d Cõſequenter deſcribit' ordinatio totius populi ad deum: et primo in illis in quibus aſtringebat' lege diuina. ſcd'o in his quibus aſtringebat' voluntate propria. xxx. ca. Circa primum ſciendũ q̄ homo ordinat' ad deũ per oblationes et ſacrificia et feſta ſolẽnia: in quib⁹ debet vacare diuinis: inter que erant aliqua que fiebant pluries in anno de quibus primo agit'. ſcd'o de illis que fiebant tm̄ ſemel in anno. ibi: Menſe aũt primo. Circa primũ ſciendũ q̄ aliq̄d erat ſacrificiũ quod fiebat omni die ſcꝫ iuge ſacrificiũ q̄d offerebat' quotidie mane et veſpere: ⁊ de hoc primo agit'. cũ ſubdit': f Hec ſunt ſacrificia q̄ offerre debetis agnos anniculos immaculatos. non propter varietatem coloris excludendam: ſed defectum membrorum: vt frequenter dictum eſt alibi. Ritum autem huius ſacrificij et rationem et alia que ad hoc pertinent poſui: Exo. xxix. verſus finem capituli: vbi eadem ſentẽtia ponit' ſicut hic: excepto q̄d hic addit': g Quod obtuliſtis in monte ſinai. quia hoc ſacrificiũ primo oblatuꝫ eſt ibi in cõſecratione ſacerdotũ et dedicatiõe altaris holocauſtoꝝ: vt habet' Exo. xxix.

V vult eſſe perfectus: quia non eſt intermittenda feſtiuitas: ſed ſemper indeſinenterq̃
agenda: quod ſignificat ſacrificium indeſinēter: id eſt in veſpertinis ⁊ matutinis of-
ferendum: vt in lege et prophetis (qui matutinum tempus oſtendunt) et in euange
lio (quod veſpertinum: id eſt in veſpera mundi ſaluatoris oſtendit aduētum) inde-
ſinenti intentione perſiſtat. Qui autem peccat: et agit dies p ccati: non poteſt agere
diem feſtum: et offerre indeſinens ſacrificium. Qui autem
indeſinenter cuſtodit iuſticiam: et abſtinet a peccato: conti-
Ps.140. nuum offert ſacrificiū. Si oratio iuſti ſicut incenſum offerť
in cōſpectu domini ⁊ eleuatio manuū eius ſacrificiū eſt ve-
1.Cor.7.a ſpertinum: cum apoſtolus dicat: Nolite fraudare inuicem:
Ibidem niſi forte ex conſenſu vt vacetis orationi. Et iterū. Redite in
idipm̄. certum eſt quia impeditur ſacrificium indeſinēs his
qui coniugio ſeruiunt. Videtur ergo ille ſolus offerre ſacri
ficium indeſinens qui deuotus eſt perpetue caſtitati. Sed
ſunt alij dies feſti his qui nō poſſunt indeſinenter immola-
re ſacrificium caſtitatis. a Die autem ſabbati. Secunda
ergo feſtiuitas eſt ſacrificij ſabbati: et oportet quēq̃ iuſtuȝ
Heb.4.c feſtiuitatem hanc agere. de qua dicit Apl's: Relinquetur ḡ
ſabbatiſſimus: id eſt obſeruatio ſabbati populo dei. Relin-
quētes ergo iudaicum ſabbatuȝ: qualis debeat chriſtiano
eſſe ſabbati obſeruatio videamus. Die ſabbati nihil d̄ mun
danis actibus oportet operari. Si ergo nihil mundanū ge
ras: ſpiritualibus vaces: ad eccleſiaȝ venias: verbo dei au-
rem prebeas: celeſtia cogites: de futura ſpe ſollicitudinē ge
ras: venturuȝ iudicium pre oculis habeas: nō reſpicias ad
preſentia et viſibilia: ſed ad inuiſibilia ⁊ futura: Hec eſt ob-
ſeruatio ſabbati chriſtiana: hec iudei obſeruare deberent.
Apud ipſos quoq̃ faber et ſtructor ⁊ hmōi opifices in die
ſabbati ociantur: lector aūt diuine legis vel doctor ab ope-
re ſuo nō deſinit: nec tamen contaminatur ſabbatū. Unde:
Mat.12.a Sacerdotes in templo ſabbatū violāt: ⁊ ſine crimine ſunt.
Qui ergo ceſſat ab operibus ſeculi ⁊ ſpiritualibus vacat:
ſacrificium ſabbati et diem feſtum agit. Neq̃ onera portat
Ps.37. in via. Onus enim eſt omne peccatum: ſm illud. Sicut on⁹
graue grauate ſunt ſuper me: neq̃ ignem accendit: de q̄ di-
Esa.50.d cit: Ite in lumīe ignis veſtri ⁊c̄. Unuſq̃ſq̃ ſedet ī loco ſuo:
et nō procedit ex eo. Locus anime ſpiritalis eſt iuſticia: ve-
ritas: ſapientia: ſanctificatio: ⁊ omīa que chriſtus eſt: locuſ
anime eſt. Ex hoc loco non oportet eam exire: vt vera ſab-
bata cuſtodiat: ⁊ diem feſtū ſacrificijs exigat ſabbatorum:
Ioh.15.a ſm illud: Qui manet in me: et ego in illo. Verum altius
repetamus que ſit veri ſabbati obſeruatio. Ultra hūc mun
Gen.2.a dum eſt: quod enim ſcriptuȝ eſt: Requieuit deus in die ſabbati ab operibus ſuis:
Nō videmus vel tunc factum eſſe in die ſeptima: vel etiam nunc fieri. Semper enī
videmus deum operari: nec eſt ſabbatum in quo nō opereť producens ſolem ſuū
ſuper bonos ⁊ malos: ⁊ pluens ſup iuſtos ⁊ iniuſtos: producens in montibus fe-
num: ⁊ herbam ſeruituti hominū: pcutiens et ſanans: deducens ad inferos et re-
ducens. Unde cum iudei pſcriberent ſibi de operatione ⁊ curatiōe ſabbati: reſpō-
Ioh.5.c dit: Pater meus vſq̃ modo operatur: ⁊ ego operor. Oſtēdens in nullo huius ſe-
culi ſabbato requieſcere deū a diſpenſatione mundi. Erit ergo verum ſabbatū in
quo requieſcet de⁹ ab omnibus operib⁹ ſuis: cū aufugiet dolor ⁊ triſticia ⁊ gemit⁹
⁊ erit deus omnia in omnib⁹. In quo diem feſtū: ⁊ verū ſabbatū cum angelis cele
brabimus offerentes ſacrificiū laudis: ⁊ ſacrificiū indeſinēs cuȝ indeſinenter aſſi-
ſtet deo anima: ⁊ offeret ſacrificiū laudis per pontificeȝ magnum qui ſacerdos eſt
in eternū ſm ordinē melchiſedech. b Et duas decimas ⁊c̄. Hec offert q̄ ſpiritu-
ali gratia repletus ſcientiā duum teſtamētorū docente ſpūſancto: verbis et exem-
plis docet auditores ſuos: nō ꝓ temporali lucro: ſed pro vite eterne premio.
c In kalendis. Id eſt: in neomenijs: cū eccleſia vel quelibet aīa ſoli iuſticie ſic ꝓ
pinquat: vt vnus ſpūs cum eo fiat: ⁊ p ipm̄ innouata veterem hominē abijciat.
Idem. Tertia feſtiuitas neomenie dies: in q̄ ⁊ hoſtia offerť. Neomenia autem
noua luna diciť. Noua aūt diciť ſoli proxima vt ſub claritate ei⁹ lateat. Sed ē hec
Mat.4.c feſtiuitas vmbra futurorū ſicut ⁊ alie. Sol iuſticie chriſtus eſt: huic ſi luna. i. ecclīa
1.Cor.6.d que lumīe eius repleť iuncta fuerit: vt vnus ſpūs cū eo fiat: tūc feſtiuitatē neome-
Eph.4.a. nie agit. Tunc enī noua efficiť: cum abijcit veterem hominē: ⁊ induit nouū qui ſm
deum creatus eſt. Tunc neq̃ videri neq̃ cōprehendi humanis poteſt aſpectibus.
Cum enī totam ſe ſociauerit dño ⁊ ad ſplendorē eius totam ſe cōceſſerit: nihil om-
nino terrenum cogitat vel querit: nec hominibus placere ſtudet: ſed totam ſe ſapi-
entie: totā ſe lumini: totā ſe calori ſpūſſancti mancipat ſubtilis ⁊ ſpiritalis effecta.
Ideo digniſſime diē feſtū agit: et hoſtiā neomenie domino tanq̃ p ſpiritū innoua
ta iugulat. d Uitulos de armēto. Poteſt in duob⁹ vitulis iocūditas boni ope-
ris in anima vel in corpore ſignari. Que ſm duo teſtamenta offertur domino vel
deo in duobus preceptis charitatis. e Arietem vnum. In ariete regimen diſci
pline forte ⁊ immobile ſm vnitatem fidei catholice. f Agnos agniculos ſeptē.
Simplicitatē ⁊ manſuetudinem morū ꝓ celeſti requie p gratiā ſeptiformis ſpūs.
g Et tres decimas. Hec offert qui ſcientiā ſpiritalē in ſancte trinitatis fide oleo
leticie illuminatus exhibet cum bono opere. h Et duas decimas. Hoc facit q̄
decalogum legis in duobus preceptis charitatis ad ſuam et proximorū vtilitatem
ſtudet conuertere: et ſic totam vitam ſuam in ſuauem odorem dño dedicare.

e uiſſimuȝ incenſi dñi: et libabitis
vini quartā partem hin p agnos
ſingulos in ſanctuario dñi. Alte-
rum quoq̃ agnū ſimiliter offere-
tis ad veſperam iuxta oēm rituȝ
ſacrificij matutini ⁊ libamentorū
eius oblatiōeȝ ſuauiſſimi odoris
(in quo ab omni opere mundi ceſſatur.)
a dño. Die auteȝ ſabbati offeretis a
(duos agnos anniculos offert: qui ſimplicitatem mentis: ⁊ innocentiam operis deo exhibet.)
duos agnos anniculos imacula b
b tos: et duas decimas ſimilē oleo c d
cōſperſe in ſacrificio: ⁊ liba que ri
te funduntur p ſingula ſabbata e
c in holocauſtū ſempiternū. In ka f g
lendis aūt: id eſt in menſiū exor-
dijs offeretis holocauſtum dño:
d e vitulos de armēto duos: arieteȝ
(vnius anni. ſ.)
f vnum: agnos anniculos ſeptem
g immaculatos: ⁊ tres decimas ſi- h
milē oleo conſperſe in ſacrificio p
h ſingulos vitulos: et duas deci-
mas ſimilē oleo cōſperſe p ſingu

a Die autem ſabbati. Hic cōſequen-
ter agitur de feſtiuitate ſabbati que
reiterabatur qualibet hebdomada
ſemel. fiebat autem in memoriam be
neficij creationis: vt habetur Exo.
xx. vbi dictū fu-
it de modo ob-
ſeruandi: ſȝ hic
agiť de ipſo ſab
bato q̄tum ad
ſacrificia in ipo
offerenda cū di-
citur: Die auteȝ
ſabbati offeretiſ
duos agnos an
niculos. diceba
tur autem agn⁹
agniculus poſt
octauam diem:
quia ex tunc po
terat offerri vſ-
q̃ ad completi-
onem anni.
b Immacula
tos. i. ſine defe-
ctu membrorū.
c Et duas de-
cimaſ. accipitur
autem hic deci-
ma pro decima
parte ephi: d̄ cu
ius quantitate
dictū fuit Exo.
xvj. in fine.
d Oleo ꝯſper
ſe. quia in piſta-
tiōe eius admi-
ſcebatur oleuȝ.
e Per ſingu-
la ſabbata. p h̄
deſignať q̄ ob-
latio ſabbati ſi
omitteretur nō poterat ſuppleri in alio
ſabbato ſequenti: vt dicit Ra. Sa.
f In holocauſtum ſempiternum. In
hebreo habetur: Super holocauſtum
iuge. quia iuge ſacrificium de quo di-
ctum eſt non pretermittebatur in ſabba
to propter ſpecialem oblationem ſabba-
ti: ſed eodem die fiebat ſicut in alijs: q̄
nunq̄ dimittebatur pro quacunq̃ ob-
latione alia vel ſolennitate. et ideo dici-
tur hic: Super holocauſtum iuge: id eſt
vltra. quia illa ſacrificia erant quedam
ſuperaddita iugi ſacrificio: ⁊ etiaȝ quia
alia ſacrificia fiebant poſt oblationē iu-
gis ſacrificij matutini. g In kalen-
dis. Hic cōſequenter agitur de feſto ne-
omenie quod reiterabať quolibet men-
ſe. ſ. in nouilunio: q̄ iudei accipiūt men-
ſes ſm lunationes: et dicitur neomenia
a neos quod eſt nouum: ⁊ mene defect⁹
et accipitur hic pro luna. Fiebat autem
hec ſolennitas propter beneficium diui
ne gubernationis: ſicut ſabbatum pro-
pter beneficium creationis. ideo fiebat
in nouilunio: quia mutatio in iſtis infe-
rioribus magis apparet ſm innouatio-
nem lune q̄ temporibus alijs cōmuni-
ter. que autem ſacrificia debeant tūc of-
ferri: oſtenditur. cum dicitur: Offeretis
holocaſtum domino: vitulos de armen
to duos. ſequitur: h Et tres deci. ſi.
oleo conſperſe ⁊c̄. Dicunt aliqui q̄ vitu
li debebant eſſe trimi. i. trium annorū.
ideo cuȝ quolibet offerebantur tres de-
cime ſimile: arietes bimi: et ideo cū quo
libet offerebanť due decime ſimile: agni

B

a Et decimam decime. Hoc fit cum ſimplicitas moꝝ ſm ſcripturaruꝫ
regulā gratia ſpūſſancti cooperāte inſtituit̄ ⁊ ornat̄. Bene aūt hec oīa
in holocauſtū domino iubent̄ offerri qꝛ hec agere debem⁹ nō vt huma/
nam laudē vel p̄ſentem retributionē queramus.ſed oīm bonoꝝ dato/
ri deo p oīa placeam⁹ ⁊ eterne vite retributionē mereamur. b Mēſe
aūt p̄mo ⁊c. Ori. Quarto loco ponit̄ inter fe/
ſtiuitates dei paſce ſolennitas:in qua agnus
occidit̄:agnus.ſ.verus agnus qui tollit pec/
1.Cor.5.c cata mundi:qꝛ paſca noſtrum immolatus eſt
chriſtus. Judei carnali ſenſu cōmedant car/
nes agni:nos aūt carneꝫ verbi dei . Ipſe aūt
Io.6.f ait: Niſi comederitis carnes meas non habe
bitis vitā in vobis. Hoc quod modo loq̄mur
L carnes ſunt verbi dei:ſi quaſi infirmis olera:
aut quaſi pueris lactis alimoniā ꝓferamus:
ſi tn̄ pfecta loquimur:ſi robuſta:ſi fortia: car/
nes verbi apponimus comedendas. Ubi enī
myſticus ſermo:⁊ trinitatis fide replet⁹ et ſo/
lidus ꝓfertur:vbi futuri ſecl̄i amoto velami/
ne littere legis ſpiritalia ſacramenta pandun
tur:vbi ſpes anime auulſa de terris:collocat̄
in illis que oculus non vidit:nec auris audi/
uit:hec oīa ſunt carnes verbi dei. Qui pōt
perfecto veſci:⁊ corde purificato:ille vero fe/
ſtiuitatis paſce immolat ſacrificiū: ⁊ diē feſtū
agit cū deo ⁊ angelis eius. c Quintade/
cima die. Idem ſequitur huic cōtinua feſtiui/
tas açymoꝝ:quā merito celebrabis: ſi exter/
mines oīe fermentū malicie ⁊ nequitie ab a/
nima tua:⁊ açyma ſinceritatis ⁊ veritatis cu/
ſtodias. Nō enī putandū eſt deū leges homi/
nib⁹ ꝓ fermento ſcribere:⁊ exterminari aīam
iubere de populo ſuo ſi parū fermēti in domo
ſua habuerit:⁊ hui⁹ fermēti cauſa tn̄ offendi
vt aīam quā ad imaginē ſuā fecit extermina/
ri iubeat ⁊ euerti. Sꝫ illud horreſcit de⁹ ſi ma
licie:ire:vel nequitie ſpūs aīa fermēteꝝ et in/
tumeſcat ad flagitia. Hec ſi de domo aīe nr̄e
nō abijcim⁹ merito exterminabimur. Sed ne
Gal.5.b cōtemnas etiam ſi videris paruā intra te fermentari maliciam. qꝛ mo/
dicum fermenti totam maſſam corrumpit:⁊ vnū peccatū aliud gignit.
Si enim quis accepto caſtitatis fermēto quotidie caſtior efficitur:ſi ac/
cepto nequitie fermento quotidie efficitur nequior et deterior. Idem
Omnes qui imbuendi ſunt altioribus diſciplinis : moleſtum habent
rudimentoꝝ laborem cū diſcipline ignorāt vtilitatē. Moleſta ergo no/
bis videnꝝ rudimēta iudeoꝝ qui primis imbuebanꝝ elementis: cū pri
mo audiunꝝ. Uult enim quiſq; diſcere de his que ad ſalutem pertinēt:
cum autē ſacrificia arietum hircoꝝ ⁊ vituloꝝ recitantur:nihil vtilitat̄
ineſſe putat. Sed ſi poſſit veteris teſtamenti velamen remouere: vide/
bit q̄ꝫ magnifica ſint que ſupflua ⁊ ſuperſtitioſa ducuntur. in paſce fe/
ſtiuitate agnus eſt qui purificat populum:in alijs hircus:in alijs vitu
lus:aut aries vel capra vel vitula. Unus ergo ex his qui ad purifican
dum populum ſumunꝝ:eſt agnus:id eſt ipſe chriſtus:qui tollit peccata
mundi. Quod ſi agnus qui ad purificanduꝫ populū datus eſt: chriſtū
ſignificat:cōſequenter etiam cetera animalia purificationi deputata re
feruntur ad alias perſonas que aliquid purificatiōis cōferāt humano
generi. Sic enī chriſt⁹ in ſacrificiū oblat⁹:peccatoꝝ remiſſioneꝫ in vni/
uerſo mundo preſtitit:ita forte ceteroꝝ ſanctoꝝ:ſanguis q̄ effuſus eſt :
alteri⁹ ſicut vitule:alteri⁹ ſicut hirci:aut capre:aut alicui⁹ hoꝝ fuſus ē
ad expiandū ꝓ parte aliqua pplm. Siue hec ad iuſtoꝝ ꝓphetarūq; pſo/
Ps.43. nas q̄ in h mundo iugulati ſunt vel eoꝝ qui dicūt: Nā ꝓpter te morti
ficamur tota die:eſtima.ſu.⁊c. Referēda ſunt:ſiue ad ſupiores v̄tutes:
quib⁹ ꝓcuratio hūani generis data eſt q̄s facile audeat affirmare? Ne
q; enī aīalia hec p ſpeciē:ſꝫ p figurā referunꝝ ad illā:vel ad illā pſonā.
Sicut ipſe chriſt⁹:nō iō agnus dicit̄ q in agni ſpeciē ſit conuerſus: ſed
qꝛ volūtas ⁊ bonitas eius qua deū hominib⁹ ꝓpitiauit:⁊ peccata dele
uit:quaſi agni hoſtia fuit īmaculata ⁊ innocēs:q̄ placari hominib⁹ di/
uina credunꝝ:ſic ḡ fortaſſis ſiquis angeloꝝ vl̄ iuſtoꝝ hoīm enixius in/
teruēniat ꝓ peccatis hoīm:ꝓ repropitiatione diuina: velut aries: aut
hircus:aut vitulus oblatus ſacrificiū ad purificandū pplm accipi pōt.
An nō videt̄ vt aries:vel hirc⁹: holocauſtū ſe obtuliſſe Paulus ꝓ po
Rom.9.a pulo iſrael cum diceret: Optabam anathema eſſe a chriſto ꝓ fratribus
2.Tim.4.b meis ⁊c. Et alibi: Ego ei iā īmolor ⁊c. Figuralit̄ aūt pōt videri q ali⁹
ꝓ feſtiuitate ſabbati:ali⁹ ꝓ feſtiuitate nouoꝝ:ali⁹ ꝓ feſtiuitate taber/
naculoꝝ q̄ſi hirc⁹:vel vitulus:aut aries offerat̄ ad recōciliandū homi/
nib⁹ deū. Dū enī ſunt peccata:neceſſe ē requiri hoſtiā ꝓ peccat̄. Si eīn
nō fuiſſet peccatū:nō neceſſe erat dei filiū agnū fieri:⁊ ī carne poſitū iu
gulari. Sꝫ qꝛ introiuit peccatū in hūc mūdū:cui⁹ neceſſitas ꝓpitiatio/
nem

a los arietes:⁊ decimā decimę ſimi a
lę ex oleo ī ſacrificio p agnos ſin/
gulos: Holocauſtum ſuauiſſimi
odoris atq; incēſi eſt dño. Liba/ b
menta aūt vini q̄ p ſingulas fun
dēda ſūt victimas iſta erūt. Me/ c
dia ps hin per ſingulos vitulos:
tertia per arieteꝫ:quarta p agnū
Hoc erit holocauſtum per omēs d
menſes qui ſibi anno vertēte ſuc
cedunt. Hircus quoq; offeretur e
domino pro peccatis ī holocau/ f
ſtum ſempiternū cum libamētis
b ſuis †Menſe autē primo q̄rtade/ g h
a ſ paſcha quādo verus agnus occiditur qui tol
lit peccata mundi.
cima die menſis phaſe domini e/
c rit: ⁊ q̄ntadecima die ſolēnitas: i
ſ Sinceritatis et veritatis. a ſ omni tempo
re preſentis vite.
açymorum. Septem diebus ve/
ſcentur açymis:quaruꝫ dies pri
ma venerabilis et ſancta erit.

vero qui erāt anniculi habebāt vnā decimam tn̄ ⁊
hoc eſt quod dicit̄: a Et decimā decime ⁊c.i.vnā
decimā ephi:que eſt decima pars chori. b Liba/
menta aūt.oblatiōes de liquidis libamēta dicunꝝ.
c Media pars hin p ſingulos vi. de q̄ītitate hu/
ius menſure dictuꝫ fuit Exo.
xxix. d Hoc erit holocau/
ſtum p omnes menſes. qꝛ nō
poterat p̄termitti predictū ſa/
crificium in principio menſis
ſiue lunationis: quod idē eſt
apud hebreos:⁊ ſi p̄mittereꝝ
nō poterat ſuppleri ī alio mē/
ſe ſicut dictum eſt de oblatiōe
ſabbati. e Hircus q̄ꝫ offere
tur dño ꝓ peccatis.hebrei di
cunt: p expiatiōe.⁊ in ideꝫ re
dit. Notandū tn̄ q occaſiōe
hui⁹ q dicitur hic: Dño.et nō
dicitur in alijs hircis ſequen
tib⁹ qui offerri iubenꝝ ꝓ pec
cato:vt patet in textu:dicunt
hebrei q habeꝝ in talmud q
iſte hircus qui offerebaꝝ ī ne/
omenia erat ꝓ expiatiōe ipi⁹
dei eo q minorauit lunam. †Exo.12.c
Ad cui⁹ intellectū ſciendū Leui.23.a
q ex h q̄ dr̄ Gen̄.j. Fecit de⁹
duo luminaria magna. dicūt
hebrei q ſol ⁊ luna in princi/
pio ſue formationis fuerunt
equales in lumine: ſed qꝛ lu/
na voluit habere ſingularem
gloriam.ſuggeſſit ipſi deo: vt
minueret lumen ſolis: ꝓpter
q̄ deus motus cōtra lunam
minorauit lumen eius:tamen
ad pacificandū lunam de di/
minutiōe ſui luminis fecit ſtel
las:⁊ dedit ei in obſequiū ad illuminandum noctē
cum ea:⁊ ſic exponūt q̄ ſubditur ibidem: Lumina
re minus vt p̄eſſet nocti. Et ſtellas:⁊ poſuit eas ⁊c.
verūtamē qꝛ luna nō fuit p hoc pacificata:dixit de/
us:offerte ꝓ me expiationem: qꝛ minoraui lunam.
Ex quo patet iudeoꝝ cecitas immo inſania:q̄ cre/
dunt deum indiguiſſe expiatione ⁊ peccaſſe. vnde ⁊
Ra.Sa.licet predictam expoſitioneꝫ non reprobet:
tamen cum ipſa dat aliam expoſitionem dicens: q
in oblatione huius hirci dicitur: Domino.ad deſi/
gnandū q ille hircus oblatus ꝓ peccatis expiabat
illa peccata:quoꝝ ſolus deus erat cōſcius:et ſimile
iudiciū habendū eſt de alijs hircis ſequētibus:pro/
pter quod non repetitur in eis:dño: quia ſufficit q
ponaꝝ in principio. f In holocauſtū ſempiternū
In hebreo habeꝝ: Super iuge holocauſtum.quia il
lud nō dimittiꝝ ꝓpter iſta que fiebant in neomenia
que erāt quedam ſupaddita iugi ſacrificio.
g Menſe autem primo. Hic cōſequenter agiꝝ de ſo
lennitatib⁹ q̄ fiebant ſemel in anno tn̄.⁊ primo d̄ il
lis que fiebāt in vere.ſcdo de his q̄ fiebāt in autum
no.xxix.ca. In vere aūt fiebant duo feſta.ſ.paſca et
pentecoſtes. Primo ergo agiꝝ de paſcate. cum di/
citur: Menſe aūt primo.ſ.in martio: verūtamē men
ſis martius apud hebreos aliquādo concurrit cum
aprili noſtro:qꝛ computāt mēſes p lunatiōes:ann⁹
aūt ſolaris continet.xij.lunationes ⁊.xj.dies. ꝓpt̄
quod in tertio āno iudei vltra.xij.lunatiōes cuiuſli
bet anni habent.xxxiij.dies de quib⁹ accipiūt.xxx.
pro vno menſe:⁊ ſic habēt.xiij.menſes: ꝓpter quod
apud eos februari⁹ qui vocaꝝ Adar duplicaꝝ:⁊ tūc
marti⁹ eoꝝ qui vocaꝝ niſan cōcurrit fere totalit̄ cuꝫ
aprili nr̄o. h Quartadecima die mēſis phaſe do
mini erit.i.īmolatio agni paſcalis de cui⁹ īmolatiōe
⁊ ritu dictū fuit Exo.xij. i Et q̄ntadecima die ſo/
lennitas.q̄ incipiebat a veſpere precedētis diei in q̄
immolabaꝝ agnus. Fiebat aūt hec ſolēnitas in me/
moriā bn̄ficij eductiōis filioꝝ iſrael d̄ egypto q̄ fuit
quintodecimo die primi menſis: vt habeꝝ Exo.xij.
Omne

¶ nem requirit: que tñ per hoſtiã fit: neceſſariũ fuit ꝓ peccato hoſtias ꝓuideri: ⁊ qꝛ peccati diuerſe q̃lita/tes fuerũt: ꝓuident̄ hoſtie diũſoꝝ aĩaliũ. Sic ḡ aliꝰ angeloꝝ vel ſctõꝝ efficit̄ vitulus q̃ in illa feſtiuitate interueit ꝓ delict̄ ppl̃i. Aliꝰ aũt aries ĩ alia feſtiui/tate. Q᷑ ſi purificari potue/rint homines a peccatis: mi/nuunt̄ hoſtie. Si enim ꝓ mul/titudine peccatoꝝ multipli/cantur hoſtie: ⁊ ꝓ exiguitate minuunt̄. Unde in feſtiuita/te ſcenophegie cum ꝑ octo di/es iubent̄ hoſtie offerri: p̄ma die q̃ſi adhuc in abundantia peccatoꝝ. xiiij. vituli iubent̄ offerri. Scd̃a quaſi iminutis pctis minuunt̄ hoſtie: ⁊ offe/rũtur. xiij. vituli. Tertia. xij. poſt hec. xj. quaſi purificatio/nibus deficiente ꝑ dies mul/titudine peccatoꝝ minuit̄ nu/merus hoſtiaꝝ. Sic etiã ꝓ di/ſpoſitiõe totius mũdi ratiõez purificatiõis intellige. Indi/gent enĩ purificatiõe nõ ſolũ que in terra ſunt: ſʒ etiaʒ que in celis. Imminet enĩ celis ꝑ/ditio: qꝛ peribũt ⁊ oẽs vt ve/ſtimentũ veteraſcent: ⁊ muta/bunt̄. Intuere ḡ totius mun/di. i. celeſtiũ: terreſtriũ: et in/fernoꝝ purificationeʒ. Uide quãtis indigeant hec oĩa ho/ſtijs: quãtos requirant vitu/los: quãtos arietes: quãtos hircos: ſʒ in his omnibꝰ vnꝰ eſt agnꝰ qui totius mũdi po/tuit auferre peccatũ. Ideo ce/tere ceſſauerũt: qꝛ hec vna ho/ſtia ſuffecit ꝓ totiꝰ mundi ſa/lute: cetere enĩ p̄cibꝰ peccata: hic ſolus ꝑtãte dimiſit. Dice/

Mt.9.a bat enĩ: Fili remiſſa ſunt tibi peccata tua. Sic ergo imbuit̄ mũdus. primo ꝑ diuerſas ho/ſtias querere remiſſionẽ pec/catoꝝ: donec veniat ad hoſti/am ꝑfectã agnũ anniculũ per/fectũ qui tollit peccata mun/di: ꝑ quẽ feſtiuitates agat ſpi/ritales: nõ ad ſatietatem car/nis: ſʒ ad ꝓfectũ ſpũs ſacrifi/cijs ſpiritalibꝰ in purificatio/ne mentis oblatis. a Di/es etiam primitiuoꝝ. Orige. Sexta feſtiuitas dicit̄ nouoꝝ qꝛ p̄mitie de nouis fructibus offerunt̄: vbi enĩ ſeminatꝰ fu/erit ager: ⁊ diligẽter excultꝰ: ⁊ ad maturitateʒ ꝑuenerit ſe/ges in fructuũ ꝑfectiõe feſti/uitas domini aget̄. Si vis er/go nouoꝝ diem feſtum agere cũ deo: vide quõ ſemines aut vbi vt poſſis tales metere fructꝰ q̃bus letari facias deũ: et agere diẽ feſtũ. Q᷑ ĩplere non poter̄: niſi in ſpũ ſemiaueris vt de ſpũ metas vitã eternã: ⁊ vere

Hiere.4.a agas feſtum nouoꝝ. vnde: Innouate nobis noua/lia et nolite ſeminare ſuper ſpinas. Qui coꝛ ſuum innouat: innouat ſibi noualia et non ſeminat ſuper ſpinas ſed ſuper terram bonam: que reddet ei fru/ctum triceſimum: aut ſexageſimum: aut centeſimuʒ. Iſte eſt ergo qui in ſpiritu ſeminat et colligit fructũ ſpiritus. Fructus autem ſpiritus: primum omnium eſt gaudium: ⁊ merito diem feſtum nouoꝛum fructu/um agit: qui gaudium metit. Precipue autem ſi ſi/mul metat pacem: patientiam: bonitatem: manſue/tudinem et ſimilia.

¶ Menſis

* ſ peccatũ. ſ. qui facit peccatũ ſeruus eſt peccati.

Omne opus ſeruile nõ faciet̄ in ea: Offeretiſq; ĩ incẽſuʒ holocau/ſtũ dño vitulos de armento du/os: arietẽ vnuʒ: et agnos annicu/los imaculatos ſeptẽ: ⁊ ſacrificia ſinguloꝝ ex ſimila quę conſperſa ſit oleo: tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: ⁊ duas decimas ꝑ arie/tem: ⁊ decimam decimę ꝑ agnos ſingulos. i. ſeptẽ agnos: ⁊ hircuʒ pro peccato vnum: vt expiet̄ pro vobis: p̄ter holocauſtum matuti/nũ qđ ſemꝑ offeretis: Ita faciet̄ per ſingulos dies ſeptem dieruʒ in fomitem ignis: ⁊ in odoꝛẽ ſua/uiſſimuʒ dño qui ſurget de holo/cauſto ⁊ de libatiõibus ſingulo/rum. Dies quoq; ſeptimus cele/berrimus et ſanctus erit vobis. Omne opus ſeruile nõ faciet̄ in eo. Dies etiam primitiuoꝝ qñ of/

a ſ Fructus ſcilicet ſpiritus gaudium pacem pa/tientiam. ⁊ ſimilia.

feretis nouas frũges domino ex/pletis hebdomadibus: venera/bilis ⁊ ſctã erit. Omne opus ſer/uile nõ facietis in ea: Offeretiſq; holocauſtũ in odoꝛẽ ſuauiſſimuʒ domio: vitulos de armento du/os: arieteʒ vnũ: ⁊ agnos annicu/los imaculatos ſeptem: atq; ĩ ſa/crificijs eoꝛũ ſimilę oleo cõſperſę tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: per arietas duas: ꝑ agnos deci/maʒ decimę: qui ſimul ſunt agni ſeptem: hircuʒ quoq; qui macta/tur pro expiatiõe p̄ter holocau/ſtum ſempiternum et liba eius: Immaculata offeretis omnia cũ libationibus ſuis.

a Omne opus ſeruile nõ facietis in ea. dicit aũt ſeruile: qꝛ illa que ꝑ/tinebãt ad cibũ illius diei poterant p̄parari ꝓut habet̄ Exo. xij. Ni/hil operis facietis in eis: exceptis his q̃ ad veſcendũ ꝑtinent: ⁊ loquit̄ de prima die huiꝰ ſolennitatis ⁊ ſeptima: vt pʒ ibidẽ. b Offeretiſq; incenſunm holocauſtũ dño. incenſuʒ nõ accipit̄ hic ꝓ thymiamate: ſed ꝓ crematiõe holocauſti: qđ eſt ſacrificiũ tota/liter incenſum ad honoꝛẽ diuinuʒ. ⁊ ideo li in/cenſum eſt hic adiectiuũ huiꝰ nominis ſubſtã/tiui holocauſtũ. Cetera patẽt ex p̄dictis: vſq; ibi: c Dies quoq; ſeptimus celeberrimus ⁊c. per hoc nõ eſt intelligendũ q̄ eſſet celebri/oꝛ primo: ſed diebus intermedijs in quibus nõ ſolũ erat licitũ coquere cibaria: ſed etiã fa/cere aliqua alia opa que non erant licita p̄mo die ⁊ ſeptimo. d Dies etiam p̄mitiuoꝝ. Hic conſequenter agit̄ de ſolennitate pentecoſtes cum dicit̄: Dies etiã p̄mitiuoꝝ. in paſcate enĩ bene offerebant̄ p̄mitiua de granis: ſʒ in pen/tecoſte offerebant̄ p̄mitiua de nouis frugibꝰ: ſcʒ duos panes de nouo frumẽto. e Exple/tis hebdomadibꝰ. qꝛ a die craſtina paſce nũe/rabant̄. vij. hebdomade plene: vt dcm̃ fuit Le/uitici. xxiij. ca. que faciũt xlix. dies: ⁊ in quinq̃/geſima die fiebat dicta ſolennitas in memoria datiõis legis: que fuit data in q̃nquageſima die a die exitus de egypto excluſiue: vt dictũ fuit Exo. xix. f Omne opus ſeruile non fa/cietis in ea. exponat̄ ſicut prius. g Preter holocauſtũ ſempiternũ. i. iuge ſacrificiũ quod nunq̃ p̄termittebat̄. Cetera patẽt ex dictis.

¶ Ca. XXVIII et XXIX

Moraliter.

et Dixit q̃ʒ domi/nus ad moyſen ⁊c. D

In h̄ aũt ca. ⁊ ſequẽti agit̄ de ſolẽnitatibꝰ ve/ter̄ legis. ſ. ſabbato neomenia: paſchate: pen/tecoſte: feſto tubaꝝ et expiationis tabernacu/loꝝ et cetꝰ. quarũ ſolennitatũ expoſitiões my/ſtice ſupra ſũt poſite Leuit̄. xxiij. propter qđ hic dimitto: qui enĩ vult eas videre ibi recur/rere poteſt. ¶ In ca. xxviij. vbi dicit̄ in poſtil/la: Ritũ aũt huiꝰ ſacrificij ⁊ rationẽ ⁊c.

Additio.

Ratio huiꝰ iugis ſacrificij quã poſtill̄. aſſignat ſuper Exo. xxix. eſt vna tm̃. ſ. q̄ hoc iuge ſacrificiuʒ figurabat eternitatẽ agni ĩmaculati ieſu chri/ſti: q̃ quidẽ rõ lʒ ſit vera: nõ tñ ẽ lr̃alis: ſʒ figu/ratiua: vñ rõ lr̃alis videt̄ ẽẽ illa quã aſſignat ſctũs Tho. p̄ma ſcđe. q. cij. ar. iiij. in rñſiõe ad decimũ argu. vbi đ: qđ ꝑ iſtud ↄtinuũ feſtuʒ iugis ſacrificij rep̄ntabat̄ ꝑpetuitas diuĩe btĩ/tudinis. ⁊ h̄ intelligendũ ẽ ꝑtinere ad ſenſum lr̃aleʒ. Hebrei enĩ q̃ lr̃am maxĩe ſequunt̄ ꝑpe/tuitatẽ diuĩe btĩtudinis ↄcedũt ſic̄ ⁊ nos. vñ teſtat̄ Exo. xv. Dñs regnabit in eternuʒ ⁊ vl/tra: qđ p̄cipue eternitatẽ diuinam demõſtrat: ſm̃ quã rõnẽ lr̃alẽ huiꝰ iugis ſacrificij ꝓp̄ie ↄiungit̄ ei rõ ſolẽnitatis ſabbati q̃ celebraba/tur ĩ memoria creatiõis reꝝ q̃ ſupponit p̄di/ctã eternitatẽ. Silr̄ ⁊ ſubiũgit̄ feſtum neome/nie: ꝑ qđ celebrabat̄ memoria diuĩe guberna/tiõis. q̃ p̄ſupponit creationẽ. Si aũt rõ figura/lis de h̄ ſacrificio querat̄: ſic ꝑ iuge ſacrificiuʒ agni figurat̄ ꝑpetuitas xp̃i: ꝓut ip̄e ſctũs do/ctoꝛ vbi. ſ. declarat. ſm̃ quã rõnẽ ꝑ ſabbatuʒ figurat̄ ſpũalis requies nobis data ꝑ xp̃m: vt hr̃ Heb. iiij. ⁊ ꝑ neome/niã figurat̄ illumĩatio p̄mitiue ecclĩe ꝑ xp̃m: q̃ tria ad inuiceʒ ſub rõne figurali coꝛreſpõdẽt. Attribuere aũt rõem iugis ſacrificij perpetuitati xp̃i q̃ ẽ agnꝰ dei. ⁊ ꝑ ↄñs ſabbati rõnẽ creatiõi mũdi. ⁊ rõneʒ neomenie gubernatiõi: nõ videt̄ ↄuenient̄ dictũ. Põt etiã alia rõ hoꝝ triũ ſacrifi/cioꝝ q̃tidiani ⁊ neomenie ⁊ ſabbati aſſignari ſic vt ꝑ iſta tria ſacrificia inſinuaret̄ diuĩa excellẽtia: ſilr̄ euitet̄ idolatrie cultus: qđ ꝑtinet ad rõ/nem lr̃alẽ: vt Tho. in p̄ma ſcđe. q. cij. arti. ij. in coꝛpe. q. vñ per iuge ſa/crificium quod veſꝑe et mane cõtinue fiebat: ꝓteſtabat̄ q̄ deꝰ cui offe/rebat̄ eſt prima ⁊ principalis cauſa diurni motꝰ ſolis: q̃ quideʒ motus maxĩe mane ⁊ veſpere manifeſtat̄. Per ſacrificiũ neomenie ẏo ꝓteſta/bat̄ q̄ deꝰ ẽ cauſa p̄ma ⁊ p̄ncipalis motꝰ ꝓprij ſideꝝ: q̃ eſt ab occiden/te in oꝛientẽ: q̃ q̃dẽ motꝰ manifeſtat̄ in nouilonio ꝑ q̃s q̃dẽ duos motꝰ hec inferioꝛa in generatiõe ⁊ coꝛruptiõe regunt̄: vñ Augꝰ. iij. de trini.

Corꝑa craſſiora ⁊ iferiora ꝑ ſubtiliora ⁊ potiora q̄dā regunt̃ ordie. Vñ ꝑ iſtas ꝓteſtatiões ĩ hmõi ſacrificijs ĩtellectas inſinuabatur diuīa excellētia: ⁊ excludebant̃ errores idolatrarum: qui ſolem ⁊ lunā tanq̄ deos colebāt: iuxta illud Deu. iiij. Ne forte eleuatis oculis in celū ⁊c. ꝑ ſabbatū etiā qđ requiē ſignat ꝓteſtabat̃ diuīa imobilitas q̄ cū ſit imobilis eſt cā ꝑdictorꝝ motuū: ⁊ dat cūcta moueri. Correſpōdet āt huic ſnĩe ordo ꝑdictorꝝ ad inuicē. Primo eni ſabbatū ponit̃: imobilitas eni diuina prima ⁊ ꝑcipua cauſa eſt oim motuū. Secūdo ponit̃ iuge ſacrificiū: qꝛ motus diurnus eſt ꝑmus oim motuū. Tertio loco ponit̃ neomenia: qꝛ motus ꝓpriꝰ planetarum ⁊ ſiderum eſt efficax in generatione ⁊ corruptiõe oim inferiorꝝ: ꝓut in primo de generatiõe ptꝫ: q̄ oia ptinēt ad ſenſum litteralem vt dictū eſt.

Replica

Correctorij ꝯtra Burgē. vult magnificare fimbrima dicēs poſtillatorē aſſignare rõem iugis ſacrificij Exo. xxix. Et addit q̄ nõ ſit lrãlis. ⁊ ꝯñr dicit cū ſancto Tho. rationē litteralem cui poſtill. nõ cõtradicit: ſed potiꝰ cõſonat in multis locis. ſꝫ vt videt̃ Burgeñ. nõ bñ vidit poſtillatorē in loco allegato: nã ibi nõ reddit nec curat reddere: ſicut nec eſſet ad ꝓpoſitum littere rõnem litteralē iugis ſacrificij aſſignare: ſed diſtinguit de oleo pilo tuſo ⁊ trito in mol. Nam qꝛ primum purius eſt deus voluit poni in iugi ſacrificio: qđ fuit precipuum et ſuauiſſimi odoris: vnde manifeſtum eſt q̄ non curauit poſtillator reddere rationem illius ſacrificij ſed ſolū rationem olei pertinentis ad illud ſacrificium quod dicebatur ſuauiſſimi odoris. non ratione litterali ſed figurali: quia figurabat eternitatem agni ieſu chriſti. Fruſtra igitur Burgenſis laborat notādo poſtillatorem in eo q̄ de ſuo ſcripto ſumere et nõ potuit: quia ſic non ſcripſit. ※ Menſis

Glo. ordi.

a Menſis etiā ſe. Ca. XXIX ſeptimi. Orige. Sequit̃ feſtiuitas ſeptimorū. Sicut eni inter dies ſeptimus quiſq; obſeruatur ſabbatū: et eſt feſtiuitas: ita inter menſes ſeptimus quiſq; menſis ſabbatum eſt menſium. Agit̃ ḡ feſtiuitas que dicit̃ ſabbata ſabbatorꝝ: ⁊ fit in die prima mēſis memoria tubarū. Sed quis eſt qui feſtiuitatem gerat memorie tubarꝝ: niſi qui ſcripturas ꝓpheticas ⁊ apoſtolicas (que veluti celeſtis perſonant tuba) memorie theſauro cõmendat: ⁊ ĩ lege dei meditatur die ac nocte: ⁊ qui poteſt gratias ſpiritusſancti ꝓmereri: quibus inſpirati ſunt prophete: ⁊ pſallens dicere: Canite in initio menſis tuba? Eſt et alia feſtiuitas cū affligunt aīas ſuas ⁊ humiliant feſta celebrātes. O mira feſtiuitas: dies feſtus vocatur anime afflictio. Hic enĩ inq̄t dies ē ꝓpitiatiõis decima die menſis ſeptimi. Vide ḡ ſi diē feſtū vis agere: ſi vis vt letet̃ deus ſuper te: affige aīam tuā: ⁊ humilia ne expleat ꝺſideria ſua: ne laſciuiat. Deniq; paſce feſtiuitas ⁊ açymorū panem afflictiõis habere dicunt̃: nec pōt q̄s agere diē feſtū niſi afflictionis panē māducauerit. Et paſcha cum amaritudine manducat̃. Vides ḡ quales ſunt feſtiuitates dei: nõ recipiunt corporalē dulcedinē: nihil remiſſum: nihil voluptuoſū volunt: ſed afflictionē anime ⁊ amaritudinem humilitatemq; depoſcunt: quia qui ſe humiliat exaltabitur. Hoc ergo poſcit dies ꝓpitiationis. Cū eni afflicta fuerit aīa: ⁊ humiliata in conſpectu dñi ꝓpitiatur xp̄s quē ꝓpoſuit deꝰ ꝓpitiatorē in ſanguine ſuo per fidem.

B
Luc. 14. c

b Quintadecima ẋo die. Orig. Vltimus dies feſtus de quo letat̃ in homine ſcenophegia eſt. Letat̃ ergo ſuper te cum viderit in tabernaculis habitantē: nõ ſup terram fixum ⁊ fundatum animū habentem: nec que terrena ſunt: et quaſi vmbra pro hereditate poſſidentē: ſed in tranſitu poſitum ⁊ dicentē:

Ps. 38.

Incola ego ſū ⁊ peregrinus ſicut omnes pa. m. In tabernaculis enĩ habitauerūt abraā: iſaac: et iacob. Tu ergo paratus es extendere te ad anteriora: vſq; quo peruenias ad terram fluentem lac et mel: letatur deus in te: et diem feſtū agit ſup te: hoc quidem in preſenti. In

futuro

a Menſis etiā Ca. XXIX ſeptimi ꝑma dies venerabilis ⁊ ſancta erit vobis. Omne opus ſeruile nõ facietis in ea: qꝛ dies clango- b
ris eſt ⁊ tubarū. Offeretiſq; holocauſtū in odorē ſuauiſſimum dño: vitulū de armento vnū c
et arietem vnum agnos anni- d e
culos immaculatos ſeptem: et in ſacrificijs eorū ſimilē oleo cõſperſē tres decimas per ſingulos vitulos: duas decimas ꝑ arietem vnā decimā ꝑ agnū: qui ſimul ſunt agni ſeptē ⁊ hircū pro peccato qui offertur in expiationem populi ṗter holo- f
cauſtū kalendarum cum ſacrificijs ſuis: ⁊ holocauſtum ſem- g
piternū cum libationibus ſolitis: Eiſdem cerimonijs in odorem ſuauiſſimum incenſum domino. Decima quoq; dies h
menſis huius ſeptimi erit vobis ſancta atq; venerabilis: et i
affligetis animas vr̃as. Omne opus ſeruile nõ facietis in ea: Offeretiſq; holocauſtum dño in odorem ſuauiſſimum: vitulum de armento vnum: arietē vnum: agnos anniculos imaculatos ſeptem: et in ſacrificijs eorū ſimilē oleo conſperſē tres decimas ꝑ ſingulos vitulos: duas decimas per arietē: decimam decime per agnos ſingulos: qui ſunt ſimul agni ſeptē: et hircū ꝓ peccato: abſq; his q̄ k
offerri pro delicto ſolent in expiationē: ⁊ holocauſtū ſempi- l
ternū in ſacrificio ⁊ libaminibꝰ
b eorꝝ. Quītadecima ẋo die mē- m
ſis ſeptimi q̄ vobis ſancta erit

Nico. de lyra

a Menſis etiā ſe. Hic ꝯñr Ca. XXIX agit̃ de feſtis que celebrabant̃ tpe autumnali. ſ. in ſeptembri: ⁊ ille mēſis erat quaſi totus feſtiuus. Fiebant enim in illo quattuor feſta. ſ. feſtū tubarū de quo primo agitur. ſcđo expiatiõis. ibi: Decima quoq; dies. tertio tabernaculorꝝ. ibi: Quītadecima ẋo die. quarto cetus vl̃ collecte. ibi: Die octauo. Prima igit̃ die huius mēſis erat feſtum tubarꝝ: ⁊ h̄ eſt quod dicitur:
b Dies clangoris eſt ⁊ tubarꝝ. fiebat enim hoc feſtū duplici de cauſa. Vna erat in memoriā liberatiõis iſaac a morte ꝓ quo imolatus fuit aries: vt habet̃ Geñ. xxij. et ideo illa die clangebant iudei in cornibus pecorum: qꝛ ille aries inter vepres herebat cornibus: vt ibidē dicit̃: Alia cauſa. qꝛ iſte clāgor erat quaſi quedā denunciatio ſolēnitatum ſequentiū: vt ſe homīes ad illas preparent. c Vitulū de ar. vnū. in memoriā vitule immolate ab abraā Geñ. xv. d Arietem vnū. in memoriā arietis immolati pro iſaac. e Agnos an. ima. ſeptē. pro multitudine filiorꝝ iſrael que ſeptenario numero deſignat̃. f Preter holo. kalē. qđ offerebatur in feſto neomenie: qꝛ nõ ṗtermittebatur ꝓpter iſtud ſacrificiū: qđ eadem die offerebat̃. neomenia enĩ menſis ſeptimi ⁊ feſtum tubarꝝ eadem die fiebant. g Et holo. ſempi. i. iuge ſacrificiū qđ ſilr nõ ṗtermittebat̃. h Decima quoq;. Hic cõſequēter agit̃ de feſto expiatiõis quod fiebat in memoriam illius beneficij q̄ dñs fuit placatus ſup fabricationē vituli. qđ fuit decima die ſeptembris. i Et affligetis animas vr̃as. ꝓ expiatiõe dicti peccati. Cetera patent ex dictis vſq; ibi: k Abſq; his que offerri ꝓ delicto ſolent. qꝛ preter iſtū hircum pro peccato oblatū offerebat̃ etiā vitulus cuiꝰ ſanguis inferebat̃ intra ſanctūſanctorū: et alius hircus ſup quē ſacerdos cõfitebatur peccata populi: et ſic emittebatur in deſertum: vt habetur Leuit. xvi. l Et holocauſtum ſempiternum in ſacrificio ⁊c. i. iuge ſacrificium. m Quintadecima ẋo die. Hic ꝯñr agit̃ de feſto tabernaculorꝝ qđ agebat̃. xv. die. mēſis ſeptimi: in memoriā illiꝰ bñficij q̄ deꝰ fecit habitare filios iſrl̃ longo tpe in deſerto: que eſt terra ſterilis: ⁊ tñ conuenienter ꝓuidit eis de neceſſarijs nõ ſolū quo ad cibū: ſꝫ etiam q̄tū ad vmbraculum nubis ꝯtra eſtū: ⁊ inde deduxit ad eos terram delectabilē ⁊ fructuoſam: in cuius ſignum in hoc feſto debebant habere fructꝰ arboris pulcherrime: vt habet̃ Leui. xxiij. vbi de hac ſolennitate ⁊ alijs precedentibꝰ dictum fuit: ꝓpter qđ breuius hic tranſiuit: maxime: qꝛ hic repetunt̃ iſte ſolēnitates ratione ſacrificiorꝝ q̄ fiebāt in illis q̄ nõ fuert alibi ad plenum explicata: et ideo de ſacrificijs huius ſolennitatis ſubditur:

※ Offeretiſq;

Glo. ordi.

¶ futuro xpo ſi vis conſiderare
quomodo agantur dies feſti
obliuiſcere omnia mūdana:
deſcribe tibi quō celū ꝛ terra
tranſeunt: ꝛ tranſit omnis ha
bitus mundi. Celū xpo nouū
1 Job. 2. c ꝛ terra noua fundaꝛ. Amoue
2. Pe. 3. c ſolis huiꝰ lucem: ꝛ da illi mūꝰ
do qui venturus eſt ſolis hu/
ius ſeptuplū lumen. imo ipm
deum. Pone aſtantes ange/
los glorie: ꝛ omnes celoꝝ vir
tutes. Conſidera quō ibi agi
poſſunt dies feſti dñi: que ibi
feſtiuitas: q̄ ibi gaudia: q̄ le/
ticie magnitudo. Quis enim
magne ſūt ꝛ vere feſtiuitates
q̄ ſpiritaliꝛ geruntꝛ ī aīa: ex p/
1. Cor. 13. c te tū ſūt: nō ex ītegro: ſic̄ ex p
te ſcimꝰ ꝛ ex parte ꝓhetamꝰ.
Coloſ. 2. c. Vñ: Nemo vos iudicet in ci/
bo: aut potu: aut in pte diei fe
ſti. nō dixit in die feſto. Ex p/
te enī diem feſtū in h mundo
Sap. 9. c celebramꝰ. Corpus enī corru/
ptibile aggrauat aīam: ꝛ dep̄
mit ſenſum multa cogitantē.
1. Co. 13. d Cū aūt venerit qꝺ pfectū eſt
euacuabiꝛ quod ex parte eſt.
¶ Siquis

Nico. de lyra

a Offeretiſq; holocauſtuꝫ
in odorem ſuauiſſimū dño vi/
tulos de armento. xiij. Dicūt
hebrei q offerebanꝛ ꝓ genti/
bus alijs: ꝛ ideo in vniuerſo
offerebanꝛ. lxx. vituli ſm nu
merū. lxx. gentium. in. lxx. lin
guis diſtinctarū: offerebātur
aūt prima die. xiiij vituli. ꝛ. ſe
cunda die. xiij. ꝛ ſic diminuē/
do ſemp vnū vſq; ad vltimū
diem incluſiue: vt pꝫ in lr̄a:
p qꝺ deſignabaꝛ vt dicunt q
dominiū gentiū eſſet diminu/
endū ꝛ terminandū ſub rege
meſſia cuiꝰ dominio erāt ſub/
dende omnes gentes: qꝺ ipſi
expectant futuꝝ: ſicut ꝛ meſſi
am ſuū: qꝺ tñ ī chriſto ſm ve/
ritatem eſt impletū ſm q dici
tur Matth. vlti. Data eſt mi/
hi omnis poteſtas ꝛc. auctori
tatiue q̄tum ad omēs. execu/
tiue q̄tuꝫ ad catholicos prin
cipes: quoꝝ colla in multꝭ p/
tibus orbis iugo chriſti ſunt
ſubdita: ꝛ finaliter omnes gē
tes ei ſubdētur. b Agnos
anniculos īmaculatos. xiiij.
dicūt hebrei q offerebanꝛ ꝓ
populo iſrael qui in ſcriptura
aliqñdo vocaꝛ agnꝰ: ꝛ erāt
in vniuerſo. xcviij. agni vt a
populo iſrael excluderentur.
xcviij. maledictiōes poſite in
lege cōtra trangreſſores. Ce/
tera huc uſq; patent ex predi/
ctis. c Die octauo. Hic agi
tur de feſto cetus vel collecte
qꝺ celebrabaꝛ īmediate poſt
feſtum tabernaculoꝝ: vt pꝫ
in littera cū dicitur: Die octa
uo qui eſt celeberrimꝰ. In he
breo habeꝛ: Qui eſt retentio
qꝛ illa die retinebatur popu/
lus qui venerat ad feſtum ta/
bernacu

Numeri Ca. XXIX

atq; venerabilis: omē opus ſeruile nō facie/
tis in ea: ſꝫ celebrabitis ſolēnitatē dño ſeptē
a diebus. Offeretiſq; holocauſtū ī odorē ſua/
uiſſimū dño: vitulos de armento tredecim:
b arietes duos agnos anniculos īmaculatos
q̄ttuordecim: in libamentis eoꝝ ſimileꝫ oleo
cōſperſe tres decimas p vitulos ſingulos: q̄
ſunt ſimul vituli tredecim: et duas decimas
arieti vno: id eſt ſimul arietibꝰ duobꝰ: ꝛ deci
mā decime agnis ſingľis qui ſūt ſiľ agni q̄t/
tuordecim ꝛ hircū ꝓ pctō: abſq; holocauſto
ſempiterno ꝛ ſacrificio ꝛ libamīe eiꝰ. In die
altero offeretis vitulos de armēto duodecī
arietes duos: agnos agniculos īmacľatos
xiiij. ſacrificiaq; et libamina ſinguloꝝ p vi/
tulos et arietes et agnos rite celebrabitis:
et hircuꝫ ꝓ pctō abſq; holocauſto ſempiter/
no: ſacrificioq; ꝛ libamīe eiꝰ. Die tertio offe/
retis vitulos vndecim: arietes duos: agnoſ
anniculos īmaculatos q̄ttuordecim: ſacrifi/
ciaq; et libamina ſinguloꝝ p vitulos ꝛ arie/
tes: ꝛ agnos rite celebrabitis: ꝛ hircū ꝓ pec/
cato abſq; holocauſto ſempiterno: ſacrificio
q; ꝛ libamine eiꝰ. Die q̄rto offeretis vitulos
decē: arietes duos: agnos anniculos īmacu
latos q̄ttuordecī ꝛ ſacrificia eoꝝ ꝛ libamina
ſinguloꝝ p vitulos ꝛ arietes ꝛ agnos rite ce
lebrabitꝭ ꝛ hircum ꝓ pctō abſq; holocauſto
ſempiterno: ſacrificioq; eiꝰ ꝛ libamīe. Die q̄n
to offeretis vitulos nouē: arietes duos: ag/
nos āniculos īmaculatos q̄ttuordecī: ſacrifi
ciaq; ꝛ libamīa ſinguloꝝ p vitulos ꝛ arietes
ꝛ agnos rite celebrabitꝭ ꝛ hircū ꝓ pctō abſ/
q; holocauſto ſempiterno: ſacrificioq; eiꝰ ꝛ li
bamīe. Die ſexto offeretꝭ vitulos octo: arie/
tes duos: agnos āniculos īmaculatos q̄ttu
ordecī: ſacrificiaq; ꝛ libamīa ſinguloꝝ p vitu
los ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitꝭ: ꝛ hir/
cū ꝓ pctō abſq; holocauſto ſempiterno ſacri
ficioq; eiꝰ ꝛ libamīe. Die ſeptīo offeretꝭ vitu
los ſepteꝫ: ꝛ arietes duos agnos anniculos
immaculatos q̄ttuordecī: ſacrificiaq; ꝛ liba/
mina ſinguloꝝ p vitulos ꝛ arietes et agnos
rite celebrabitis: ꝛ hircū ꝓ pctō abſq; holo/
cauſto ſempiterno ſacrificioq; eiꝰ ꝛ libamine
c Die octauo qui eſt celeberrimꝰ omne opus
ſeruile nō facietis offerētes holocauſtum in
odorem ſuauiſſimū dño: vitulū vnum: arie/ d
tem vnū: agnos āniculos īmaculatos ſeptē:
ſacrificiaq; eiꝰ et libamīa ſinguloꝝ per vitu/
los ꝛ arietes ꝛ agnos rite celebrabitis: ꝛ hir
cum ꝓ peccato abſq; holocauſto ſempiter/
no: ſacrificioq; eius ꝛ libamīe. Hec offeretis e
dño in ſolēnitatibꝰ veſtris: preter vota ꝛ ob f
lationes ſpotaneas in holocauſto: in ſacrifi/
cio: in libamine: ꝛ in hoſtijs pacificis.

Nico. de lyra

bernaculoꝝ: nec licitum erat
eis illa die recedere: tum rati/
one feſti: tum quia illa die colli
gebaꝛ pecunia a pplo ꝓ ſacrifi/
cijs et neceſſarijs tabernaculi
et tēpli: ꝓ tēpore q̄ fuit tēpluꝫ.
d Vitulū vnuꝫ: arietem vnū
ꝛc. non enim fiebant tot ſacri/
ficia in hac die ſicut in p̄ceden/
tibus: tū qꝛ illa die colligebaꝛ
pecunia ꝓ ſacrificijs totiꝰ anni
que fiebant de ſumptibꝰ popu/
li: et ſic quodāmodo reputabā/
tur ſacrificia illius diei: tum qꝛ
illi q̄ erāt de lōge nec poterant
freq̄nter ad tēplū venire ſacrifi
cia ꝛ oblatiōes q̄ p annū voue
rāt iſta die ſoluebāt. idꝰ ſbdiꝛ:
e Hec offeretis domino in ſo.
lennitatibus veſtris. et loquiꝛ
de ſacrificijs oblatis in omni/
bus ſolennitatibus predictis.
f Preter vota et oblationes
ſponta. ꝛc. que offerebanꝛ ma/
xime die iſta. vt dictum eſt. Nō
aūt quare de aīalibus p̄dictis
ſ. vitulis arietibꝰ ꝛ hircis plus
q̄ de alijs ſpeciebꝰ aīalium fie/
bant ſacrificia: poſita fuit ī pn/
cipio Leuitꝭ. ꝛ Geñ. xv. Cetera
patent ex predictis.
¶ In ca. xxix. vbi diciꝛ ī poſtil
la: Decima quoq; Hic oñr agiꝛ
de feſto expiationis.

Additio. j.

¶ In hac die. ſ. mē/
ſis ſeptimi crediꝛ fuiſſe annūci/
ata zacharie ſūmo ſacerdoti cō
ceptio p̄curſoris xp̄i. de q̄ Lu.
j. agiꝛ: vt ibidē in additiōe fa/
uente dño videbiꝛ. Vñ celeber
rima dies erat: in q̄ etiā afflige
re debebāt aīas ad ꝓclamādū
miſcōiaꝫ diuinā: vt de remiſſio
ne pctōꝝ xpa ꝛ vniūſali deꝰ di/
gnareꝛ hūano generi ꝓuidere.
¶ In eodem ca. xxix. vbi dici
tur in poſtilla. Die octauo: hic
agiꝛ de feſto cetus.

Additio. ij.

Iſtud fe
ſtum ce/
tus ſeu collecta: nō fiebat ī me
moria alicuius bñficij ſeu mira
culi p̄teriti: vt patet p omēs do
ctores tam catholicos q̄ hebre
os. Similiter nec fiebat ad col/
ligendum pecuniam pro ſacrifi
cijs prout in poſtilla: ſed erat
figuratiuum futurorum ſcilicet
congregationis fidelium in p̄/
ſenti eccleſia: ſeu in regno celo/
rum: prout large fuit deductuꝫ
ſ. ī additiōe. ſupra Leui. xxiij.
et ideo ſubiungatur ceteris fe/
ſtis veteris teſtamēti tanq̄ vl/
timum et finis eorum.

Replica

Correctorij
¶ In capi.
xxix. Burgeñ. qui ſepe promit/
tit littere inſiſtere et certe a lit/
tera multū videꝛ recedere po/
nens feſtum expiationis perti/
nere ad annunciationem cōce/
ptionis Johannis baptiſte. et
feſtū collecte nō hr̄e ſenſum lit
teralē de re preterita: ſed ſoluꝫ
figuratiuā de re futura: cuius
correctoriuꝫ vide Leuitꝭ. xxiij.

Ca. XXX a

Narrauitq̃ moyſes filijs iſrael oīa q̃
ei dominus imperarat:
et locutus eſt ad principes tri/
buum filioꝝ iſrael. Iſte eſt ſermo
a quē p̄cepit dñs. Si q̄s viroꝝ vo/ b+
b tū dño vouerit: aut ſe iuramēto
cōſtrinxerit nō faciet irritum ver
bū ſuū: ſed oē qḋ ꝓmiſit imple c
c bit. Mulier ſi quippiā vouerit et d
ſe ꝯſtrinxerit iuramento que ē in

Adhuc ſcilicet paruula: ⁊ tm̄ diuine eruditio/
nis habens initia.

domo patris ſui: et i ętate adhuc
puellari: ſi cognouerit pater vo/ e
d tū qḋ pollicita eſt: ⁊ iuramentū
q̄ obligauit aīam ſuā ⁊ tacuerit:
voti rea erit. Quicq̄d pollicita
eſt ⁊ iurauit: ope cōplebit. Sin āt
ſtatim vt audierit ꝯtradixerit pa
ter: ⁊ vota ⁊ iuramenta eius irri/

Glo. ordi.

a Si quis viroꝝ ⁊c. Anime que imꝑfectum Ca. XXX
virū occurrit: nemo dominat̄ in votis: ſed libertatē ſuā ha/
bet in illis. Orige. Votoꝝ lex ponit̄: ⁊ nouo p̄ncipio ī hac
Leui. 17. a lege moyſes vtitur. Ait enī: Homo hō quicunq̃ vouerit do
mino ⁊c. Quaſi nō dixiſſe ſuffecerit: hō qui votum vouerit
2. Coꝛ. 4. d domino. Eſt enī alius interior homo
qui renouat̄ de die in diē ſc̄m imaginē
A dei. alius vō exterior qui corrūpitur.
Cū vō venit̄ ad hūc ꝑfectum vt lex
dei ſuſcipiat̄: ⁊ vota offerant̄: q̄ offer/
re nō pōt niſi q̄ habȝ aliq̄d ī ſemetipo
qḋ offerat deo: non ſufficit exterior le
gem dei ſuſcipere et vota ſolus offer/
re: quia nō poteſt aliquid dignū deo
habere. Sed interior qui habet in ſe
quid offerat deo: ī q̄ eſt habitatio vir/
tutum: intellectus ſcientie: et diuine
imaginis innouatio. Qui cum ſpeciē
ſuam que ab initio a deo facta eſt re/
†. 33. q. 5. c. manifeſtū ex. c. noluit cuperauerit: ⁊ virtutum redingenera
tionem pulchritudine prioris forme:
poteſt vota offerre: ⁊ tūc nō homo ſo/
lum: ſed hō homo dicit̄. Nam qui in/
teriorem hominem non excolit virtu/
tibus: non conſtruit: moribus nō or/
nat: ſapientiam dei non querit: ⁊ ſcri/
pturis operam non impendit: non po
teſt homo homo dici: ſed homo tm̄: et
1. Coꝛ. 2. d homo animalis. Quia interior q̄ ve/
rius et nobilius dicit̄ homo ſopitus
in eo eſt carnalib⁹ vitijs: et mundi hu
B ius curis. Unde cuiq̃ agendū eſt: ſi
interiorem hominē peccatorum ſordi/
bus in ſe oppreſſum videt: vt citius
eruat eum ab omni inquinamēto car/
nis ⁊ ſanguinis: ꝯuertat̄ ad peniten/
tiā: reuocet ad ſe memoriā dei ⁊ ſpem
ſalutis. Non enī hec extrinſecus querenda ſunt. Intra nos
Luc. 17. e eſt ſalutis occaſio. Unde: Ecce regnum dei intra vos eſt. In
Ezec. 18. e tra vos enim eſt conuerſionis facultas. Cum enim conuer/
ſus ingemueris ſaluus eris. ⁊ poteris digne altiſſimo redde
re vota tua: et homo homo appellari. Votum aūt eſt cū ali/
quid de noſtris offerimus deo. Uult aliquid a nobis accipe
re deus: et ita nobis largiri ipſe vt dona ſua non immeritis
Deut. 10. c largiatur. vnde: Et nunc iſrael quid dominus deus tu⁹ po/
ſcit a te: niſi vt tu timeas dn̄m deū tuū: et ambules in vijs ei/
us: et diligas eum ex toto corde tuo ⁊c. hec poſcit deus a no
bis: que ſi prius nō offeramus: nihil ab eo accipiem⁹. Si de
1. Re. 2. f derimus gloriā: recipiemus gloriā. ait enī: Glorificantes me
glorificabo. Si offeramus iuſticiā nr̄am: accipiem⁹ iuſticiā
dei: ⁊ ſi offerem⁹ noſtrā. i. corpis caſtitatē: accipiem⁹ ab ipſo
ſp̄s caſtitatem: ⁊ ſi offeramus ſenſum noſtrū: accipiem⁹ ſen
1. Coꝛ. 2. d ſum ipſius. vnde apoſtoli: Nos aūt chriſti ſenſum habemus
Sic ergo nō ſolū homo: ſed hō hō dicemur. vterq̃ enī voca
bulū ſui ꝑfectione ornatus eſt. Legunt̄ diuerſa vota ī ſcri/
1. Re. 1. d pturis. Anna vouit deo fructū ventris ſui: ⁊ ſamuelē conſe/
Iudic. 11. f crauit in templo. Iepte qḋcūq̃ ſibi poſt victoriā occurriſſet:
⁊ occurrente filia vota ſoluit lachrymanda. Alij vitulos vel
arietes vel domos vel alia ratione carentia. Ille vero q̄ ap/
pellat̄ naçareus ſemetip̄m. Hoc enī eſt votum naçarei qḋ eſt
ſup omne votū. Filius enī vł filia aut pec⁹ aut prediū extra
nos eſt. Semetipſum deo offerre: nec alieno labore: ſed pro/
prio placere perfectius ⁊ eminentius eſt in omnibus votis.
Qḋ qui facit imitator eſt chriſti. Ille enī dedit terrā mare: ⁊
oīa que in eis ſunt. Celū quoq̃ ſolē ⁊ lunā ⁊ ſtellas miniſte/
rio hoīm: pluuias ⁊ ventos: ⁊ q̄cquid in mundo eſt homini/
Ioh. 3. b bus largitur: ⁊ poſtea ſemetip̄m. Sic enī dilexit deus mun/
dum: vt filiū ſuū vnigenitū daret ꝓ mūdi vita. Quid enim
magnū faciat homo ſi ſemetip̄m offerat deo: Cū ſe de⁹ obtu/
Gal. 2. d lerit prior. Si ḡ tollas crucē tuā ⁊ ſequaris xp̄m: ſi dicas. Ui
uo aūt iam nō ego: viuit vō in me xp̄s. Si deſideret anima
tua eſſe cum xp̄o: ⁊ nō delectet̄ in ſeculo temetip̄m. i. animā
tuā obtuliſti deo. Qui in caſtitate viuit: corpus ſuū vouit.
1. Coꝛ. 7. f vnde Uirgo cogitat quomodo ſancta ſit corpore ⁊ ſp̄ū. San
cti ergo dicunt̄ qui deo vouent̄. Unde aries ſi deo vouetur:
ſanctus appellat̄: nec licet eū tonderi ad cōmunes vſus. Si/
militer vitulus: nec lȝ eū iungi in cōmune opus. Si ḡ te vo/
ueris deo: imitandus eſt tibi vitulus: vt facias tm̄ qḋ perti/
net
net ad diuinū cultū. Idem angloꝝ q̄ in eccleſia dei ſunt cu/
ram hn̄t angeli: q̄s etiā ad iudiciū cū hominib⁹ venire oſtēdi
mus: vt conſtet vtrū ſui deſiderio peccauerint hoīes: an cuſto
dū negligētia. Uidetur ḡ mihi ꝙ alie ſub eis degūt vt filie: a/
lie vt vxores. Siqua ḡ vouet aliq̄d preꝑpoꝛe ⁊ minus apte: cu
ſtodis ē reprimere vouētis audaciā et
retūdere. Qꝛ ſi non fecerit: aīa libera
hīc a culpa: ipſe vero voti erit re⁹. ſed
h de inferiorib⁹. Perfectioribus vō
adeſt ipē de⁹: ſicut dr̄ de ꝑplo iſrl̄: ipſe
dñs ducebat eos. Sȝ poſtq̄ delique/
rūt ⁊ īferiores ſeipis facti ſūt: angelo
tradunt̄. Un̄ moyſes dicebat: Niſi tu Exo. 33. c
ipſe veneris nobiſcū: non me educas
hinc: ⁊ de iuſto dicit de⁹: Cum ipō ſū Pſ. 90.
in tribulatiōe. ⁊ alibi dīc: Ne timeas Eſa. 49. c.
deſcēdere in egyptū q̄m tecū ero. Iu/
ſtis ḡ ⁊ electis dñs adeſt: inferiorib⁹
vō angeli. Nos aūt ꝯtendere debe/
mus vt occurram⁹ in virū ꝑfectū: et Eph. 4. c
vtamur libertate votoꝝ: vt cū ipō do
mino vn⁹ ſp̄us ſim⁹: vt ipſe in nobis
maneat: ⁊ nos in ipō: nihil ī nobis fe
mineū: nihil puule etatꝭ habeat̄: nec
neceſſe ſit nobis ſub tutorib⁹ ⁊ ꝓcura
torib⁹ derelinqui a patre. b Iura/
mento ꝯſtrinxerit nō ⁊c. Aug⁹. Nō h
ad omnē iurationē ptinet: ſed ad eā
vbi q̄ſq̃ vouet alicui⁹ rei abſtinentiā
q̄ licebat vti ꝑ legē: ſȝ ꝑ votū ipē ſibi
efficit nō licere. c Mulier ſi ⁊c. Id
eſt ſi femīa ⁊ adhuc tenera fuerit aīa:
cui vir vel pater dn̄at̄ in votis nō ſp
in ipſa ē culpa: ſȝ interdū redit ad vi/
ros vł parētes. d Et iuramentū q̄
⁊c. Lxx. Et diffinitiones q̄s diffiniūt
aduerſus aīam ſuā. Nō ꝙ talib⁹ vo/
tis noceāt aīe ſue: ſȝ aduerſus animā dicit̄: aduerſus aīalem
delectationē: ſicut ibi: Affligetis animas vr̄as. Aug⁹. Me/ Leui. 16. g
rito

Nico. de lyra

Narrauitq̃ moyſes. Hic ꝯñr agit̄ ꝺ ordi Ca. XXX
natione ꝑpl̄i ad deū: q̄ntū ad ea in q̄bus aſtringebat̄
ꝓpria volūtate: cuiuſmodi ſūt vota: qꝛ lȝ vouere ſit vo
luntariū: reddere tn̄ votū iam factū eſt neceſſariū. Et diuidit̄
in q̄nq̃ ptes ſc̄m q̄nq̃ modos ꝑſonaꝝ vouentiū. Primus mo
dus eſt viroꝝ: q̄ notat̄ cū dicit̄: b Siquis viroꝝ vo. dño.
voue. aut ſe iuramento. ꝯſtrin. qꝛ vtrūq̃ eſt obligatoriū: votū
tn̄ magis. cui⁹ ratio eſt: qꝛ obligatio voti cauſat̄ ex fidelitate
quā deo debem⁹: ad quā requirit̄ ꝙ ei ꝓmiſſum ſoluam⁹: ob/
ligatio aūt iuramēti cauſat̄ ex reuerētia quā debemus ei: ex q̄
tenemur ꝙ verificem⁹ id qḋ ꝑ nomē eius ꝓmittim⁹: oīs autē
infidelitas irreuerentiā ꝯtinet: ſȝ nō econtra. vn̄ ⁊ infidelitas
ſerui ad dn̄m videt̄ eſſe maxima irreuerētia ad ip̄m: ⁊ iō votū
ex ſua ratione magis eſt obligatoriū q̄ iuramentū. c Oēe
qḋ ꝓmiſit implebit. dū tn̄ ſit ꝺ re licita ⁊ bona: qꝛ aliter nō eēt
votū. Sciendū tn̄ ꝙ iſta lex nō intelligit̄ ꝺ quocūq̃ viro ge
neraliter: qꝛ nullus poteſt implere ꝓmiſſū de re q̄ dependet
ex volūtate alterius ſine eius ꝯſenſu: aliter fieret iniuria: ⁊ iō
religioſus ſine cōſenſu p̄lati ſui nō pōt vouere vel votū adim/
plere. Silr̄ ſeru⁹ nō pōt aliq̄d vouere vel adimplere ꝑ qḋ im/
pediat̄ opus ſui dn̄i. Silr̄ nec filiuſfamilias de reb⁹ patrꝭ ſui.
ſi tn̄ ad annos pubertatis venerit pōt vouere religiōis īgreſ/
ſum: ſicut ⁊ matrimoniū cōtrahere: qꝛ ex tūc eſt ſui iuris ī his
que ꝑtinēt ad ꝑſonā ſuā. ⁊ eadē rōne vir alligat⁹ vxori nō po/
teſt vouere aliq̄d ꝑ qḋ impediat̄ reddere debitū vxori ſue ſine
eius ꝯſenſu: qꝛ q̄ntū ad h nō hȝ poteſtatē corpis ſui ſȝ mulier.
d Mulier ſi quippiā vouerit. Hic ponit̄ ſecūdus modus: vi/
delicet q̄ntū ad votū puellaꝝ: que ſunt in domo paterna nec
intelligit̄ iſta lex de puellis que nō attigerūt annos diſcretio/
nis: qꝛ ille nō pn̄t vouere. nec etiā de illis que ſūt maritate: lȝ
adhuc maneāt cū patre: qꝛ ſūt emancipate: ſȝ de illis q̄ attige
rūt annos diſcretiōis: nec ſūt maritate viro ſeu affidate: et iō
ſūt ſimplr̄ ſb cura pr̄is ⁊ ille nō pn̄t aliq̄d vouere qḋ ſit ſtabile
ſeu obligatoriū abſq̃ ꝯſenſu patrꝭ exp̄ſſo vel tacito. ⁊ q̄ntū ad
h ſubdit̄: e Si cognouerit pater votū ⁊c. ⁊ tacuerit. qꝛ ī ta/
li caſu ꝯſenſiſſe intelligit̄. pōt tn̄ facere votū de ingreſſu reli/
gionis vel de ꝯtinētia ſeruāda ſic̄ etiā ꝯtrahere matrimoniū

absq̃

Scrito querit in hoc loco etiā de voto virginitatis. Mulieres enī etiā virgines
1. Cor. 7. f in ſcriptura ſolent appellari: ⁊ videt Apoſtol⁹ de patre loqui cū dicit: Seruet
virginē ſuam: ⁊ det nuptui virginē ſuam ⁊c. ⁊ hoc modo. vbi nōnulli intelle-
xerunt virginē ſuā. i. virginitatē ſuā: nulla tñ hoc ſibi ſcripturaꝝ locutione de-
monſtrant: cū ſit inuſitatiſſima. a Nec obnoxia tene. Lxx. Dominus mū
dabit eam: q: abnuit pater eius. i. mundā habebit ⁊
Leui. 13. iudicabit: ſicut dicitur: Mūdauit eā ſacerdos: ⁊ mū
datione nō mundabis reum. i. nō dices mundū euꝫ
qui imundus eſt. b Si maritū: id eſt. ſi adulta et
viripotēs fuerit ad cōcipiendum ſemen verbi dei: et
2. Cor. 11. a doctrine ſpiritalis capiēda ſecreta. Unde: Uolo aūt
omnes vos vni viro virginē caſtā exhibere chriſto.
Aug⁹. Quia dñs mādauit feminā ſub patre eſſe
anteq̄ꝫ nubat: ⁊ ſub viro nuptam: noluit ita lex ali-
quid vouere eam aduerſus aīam ſuam. i. in rerum li
citarum abſtinentia: vt in eiſdeꝫ votis feminea vale-
at auctoritas ſꝫ virilis. Ita vt ſic adhuc innupte iaꝫ
cōceſſerit pater vota ꝑſoluere: ſi anteq̄ꝫ ꝑſoluerit nu
pſerit: ⁊ viro eius hoc cognitū nō placuerit: nō ꝑſol-
uat: ⁊ ſit omnino ſine peccato: quia dominus mūda-
uit eam ſicut dicit: id eſt mundā fieri iudicauit. Ne-
q̄ꝫ hoc contra deū fieri putanduꝫ eſt: cum ipſe prece-
perit ⁊ voluerit. c Uxor i domo viri ⁊c. Aug⁹. De
illa pri⁹ dixit q̄ in domo pr̄is ſui vouit: ⁊ añq̄ꝫ redde-
ret nupſit. De ea ꝰ q̄ i domo mariti vouit: ita loq̄t.
Si i domo mariti ei⁹ votū ei⁹: aut diffinitio q̄ aduer
ſus aīam eius cū iureiurando: ⁊ audierit vir ei⁹. ⁊c.
Manifeſtū eſt ergo ita voluiſſe legem feminam eſſe
ſub viro: vt nulla vota eius que abſtinētie cauſa vo-
uerit reddant ab ea: niſi vir fuerit auctor ꝑmittēdo.
Nam cum ad peccatū viri ꝑtinere voluerit: ſi pri⁹ ꝑ-
miſerit ⁊ poſtea ꝓhibuerit: etiam hic (tamen nō di-
xit vt faciat mulier: quod vouerat: q: ꝑmiſſa prius a
viro fuerat) viri dixit eſſe peccatum qui abnuit q̄d
prius ↄceſſerat: nō tñ mulieri ideo ꝑmiſit vt ſi vir po
ſtea ꝓhibuerit: cōtemnat. Sed vtrum iſta etiam ad
vota continentie: ⁊ ad concubitus abſtinentiā perti
neant: merito querit: ne forte ea intelligant tātū ad-
uerſus aīam voueri que ſunt in cibis ⁊ potibus. q̄d
Deut. 6. d etiaꝫ videt ibi ſignificari. Nōne aīa plus eſt q̄ꝫ eſca?
Leui. 16. g Et cū de ieiunio ꝑcipit: ita dicit: Affligetis aīas ve-
ſtras. Neſcio aūt vtrum alicui legat aduerſus aīam
votū dici quod de abſtinentia ↄcubitus fuerit. Ma
xime cū hic lex auctoritatē viro tribuat nō mulieri q̄
viro ſubdita eſt: tūc vota ꝑſoluere ſi vir vota appro-
bauerit. Si aūt renuerit nō deberi. Aplus cū de hu
iuſmodi loqueret: nō maiorē auctoritatē viro q̄ꝫ fe-
mine dedit. Sed vxori inquit vir debitū reddat: ſilr
1. Cor. 7. a ⁊ vxor viro. Uxor nō hꝫ poteſtatē ſui corporis ſed vir.
Silr ⁊ vir nō hꝫ poteſtatē ſui corporis ſꝫ mulier. Cū ꝰ
parē vtriq̄ꝫ tribuat poteſtatē: inſinuat de cōcubēdo
vel nō cōcubendo regulā nō ꝑtinere ad ea vota vbi
nō habēt parē poteſtatē: ſꝫ vir maiorē: ⁊ prope ei⁹ ſo
lius eſt. Nō enī ait lex virū nō debere reddere vota
ſua ſi vxor ꝓhibuerit: ſꝫ vxorē ſi vir ꝓhibuerit. Pre
terea iſte iuſtificatiōes dicunt: ⁊ meminim⁹ i illis iu-
ſtificationib⁹ que i exodo ſub h̄ noīe memorant mul
ta ꝑcipi q̄ ad ꝓprietatē nō pñt accipi. nec in nouo te-
ſtamēto obſuari: ſic d̄ aure ſerui ꝑtundēda: ⁊ hmōi.
Uñ etiā hic aliq̄d figurate dictum intelligit: vt q̄ñ
ſunt multe abſtinētie cerimoniaꝝ irratōnabiles ⁊ in
imice veritati. Hoc forte intelligi voluit tūc ratas eſ
ſe: cū irrōnabiles fuerint: id ē cū eas ratio approba-
uerit: q̄ ſic vir debet regere oēm aīalē motioneꝫ. q̄ fit
non tm̄ in appetendo: ſed etiam in abſtinendo: vt ſi
mente et ratione decernitur: tūc fiat. Si autē impro-
batur: nō fiat. Si autem ratio quod prius recte faci-
endum eſſe decreuerit poſt improbet: ſit peccatū con
ſilij: etiam ſic tamen nō niſi rationi motio illa coſentiat
d Ulciſcere. Orige. Scandala filijs iſrael madianitaruꝫ tergiuerſatione
acciderant: qui ſubornauerāt mulieres que eos deciperent vt peccarent.
Illi ergo pro peccato ſuo puniti ſūt: mediocrius tñ ⁊ parcius. Hi vero qui
fuerant cauſa peccādi multo vehementius. Unde patet quia longe graui-
Luc. 17. a us eſt cauſam peccati ꝑbere q̄ꝫ peccare. vnde dicit: Quia meli⁹ fuerat illi
homini nō naſci: aut molā aſinariam alligari circa collum eius: ⁊ precipi-
tari in ꝓfundum maris: q̄ꝫ vt ſcandaliçaret vnū de puſillis iſtis. Scanda
lum autem eſt: vbi recte ambulanti deceptio ad peccandū ſubijcitur.
e Et ſic colligeris. Nouiſſime in quit: Apponeris ad populum tuum ⁊c.

a ta erūt nec obnoxia tenebit ſpō-
b ſioni: eo q̄ ↄtradixerit pater. Si a
maritū habuerit ⁊ vouerit aliq̄d:
et ſemel verbū de ore eius egre-
diens animaꝫ illius obligauerit
iuramento: quo die audierit vir
et nō contradixerit: voti rea erit:
reddetq̄ꝫ quodcūq̄ꝫ promiſerat.
Sin autē audiens ſtatim ↄtradi
xerit: et irritas fecerit pollicitati
ones ei⁹: verbaq̄ꝫ q̄bus obſtrixe
rat aīam ſuā: ꝓpitius erit ei de⁹.
Uidua et repudiata q̄cquid vo- b c
c uerint: reddēt. Uxor in domo vi d
ri cū ſe voto conſtrinxerit ⁊ iura-
mento: ſi audierit vir et tacuerit
nec ↄtradixerit ſpōſiōi: reddet q̄d
cūq̄ꝫ promiſerat. Sin autē exem-
plo contradixerit: non tenebitur
promiſſionis rea: quia maritus
cōtradixit: et dominus ei propi-
tius erit. Si vouerit et iuramen
to ſe conſtrinxerit: vt per ieiuni-
um vel ceterarum reruꝫ abſtinē-
tiam affligat animam ſuā: in ar-
bitrio viri erit vt faciat ſiue non
faciat. Quod ſi audiens vir tacu
erit: ⁊ in alteram diem diſtulerit
ſentētiam: quicq̄d vouerat atq̄ꝫ
ꝓmiſerat reddet: quia ſtatim vt
audiuit tacuit. Sin autem con- e
tradixerit poſtq̄ꝫ reſciuit porta- f
bit ipſe iniq̄tatē ei⁹. Iſte ſunt le-
ges q̄s cōſtituit dñs moyſi inter
virum ⁊ vxorem: inter patrem ⁊
filiam que in puellari adhuc eta
te eſt: vel que manet in parentꝭ
domo.

Ca. XXXI

a L Ocutuſq̄ꝫ ē dñs ad moy-
ſen dicēs: Ulciſcere pri⁹
d filios iſrael de madiani
Sanctos ad ſuperne ciuitatꝭ ciues.
e tis: ⁊ ſic colligeris ad ꝓplm tuuꝫ. b

Ca. XXXI

abſq̄ꝫ ↄſenſu patris: q: talia ꝑtinēt ad ꝑſonā
ꝓpriam. ſecus aūt eſt de rebus paternis.
a Si maritū habuerit. Hic ponit terti⁹ mo
dus: videlicet de puellis q̄ ſūt in domo pr̄is
⁊ ſunt viro affidate: q: votū earū pōt irritari
ꝑ patrē inq̄ñtū ſunt in
cura eius: ⁊ etiā ꝑ ma-
ritū: inquantū iam de-
derunt ei fidē: ⁊ ſic ex-
ponūt hebrei legē iſtā
quia de iſtis mulieri-
bus que ſunt totaliter
in cura mariti poſtea
datur alia lex: vt vide
bitur: b Uidua ⁊ re
pudiata. Hic ponitur
quart⁹ mod⁹. ſ. mulie-
rū ſolutaꝝ a lege viri:
ita q̄ ſunt ſui iur̄: ⁊ d̄
talib⁹ dicit: c Quic C
quid vouerit: reddēt.
ſicut de viris dictū eſt
ſupra. Si tñ ſint religi-
oſe vel ſerue: nō habet
locum: vt dictū eſt. ſ.
de viris ſeruis et reli-
gioſis. d Uxor i do
mo viri. Hic ponit q̄n
tus modus. ſ. mulierū
que ſunt extra curā pa
tris: ⁊ ſunt totaliter ſb̄
cura mariti: et de tali-
bus dicitur hic q̄ vo-
tum earum nō eſt obli
gatorium abſq̄ꝫ cōſen-
ſu mariti tacito vel ex-
preſſo. e Sin aūt cō-
tradixerit poſtq̄ꝫ reſci-
uit: id eſt nō ſtatim q̄ñ
primo ſciuit: ſꝫ poſtea.
f Portabit ipſe ini-
qui. ei⁹. q: ſi impediet
eam ab impletione vo
ti: ipa erit libera faciē
do quod in ſe eſt: ⁊ ipe D
portabit penā debitaꝫ
pro tranſgreſſione vo-
ti. Ca. XXX

Moralr.

b† Siquis viroꝝ vo
tuꝫ domino vouerit ⁊c.
In hoc aūt capitulo a-
gitur de voti obligati-
one ⁊ eius redditione
et etiam de eius irrita-
tiōe in quibus ſenſus
litteralis eſt etiam mo
ralis: ꝓpter quod nō
eſt hic alia moralitas
reqrenda. Ca. XXXI
L Ocutuſq̄ꝫ ē do A
minus. Prece
pta madianita-
rum punitione in fine.
xxv. ca. et interpoſita
populi reordinatiōe in
alijs capitulis ſe. Hic
ↄſtr ponit executio dicte punitiōis. ⁊ diuidit in
duas ptes. ſ. in partē principalē ⁊ incidentalem.
xxxij. ca. Circa primū premittit apparatus pu
gne. ſcd̄o ſubditur obtentus victorie. ibi: Cūq̄ꝫ
pugnaſſent. tertio ordinatio prede. ibi: Ceperūt
q̄ꝫ mulieres. Circa primū oñdit bellū iuſtū ex
diuino ꝑcepto. cū dicit: Locutuſq̄ꝫ eſt dñs ⁊c. de
madianitis. ⁊ nō dicit de moabitis: cuius cauſa
ſuperi⁹ fuit expreſſa. xxv. ca. in fi. b Et ſic col.
ad ꝓplm tuū. i. ad limbū ſanctorum patrum.

Hoc cõtra ſamaritas qui negãt reſurrectionẽ mortuoꝝ:nec fidẽ
futuri ſeculi recipiũt. Nemo enĩ apponit̃ ad eos ꝗ nõ ſunt. Con
ſtat ergo eſſe aliquem populum cui moyſen dicit eſſe apponen/
dum. a Mille viri ⁊c̃. Aduerte diuine virtutis magnificen/
tiã. Filij iſrael:dũ ſexcenta milia fuerant armatoꝝ:omnes victi
ſunt:qꝛ erãt in eis peccatũ. Nũc do.xij.
i Par.3.b milia victores vincũt:qꝛ nõ in mltitudi/
ne vincit iſrael:ſed iuſticia et pietas ẽ in
Deut.32.d eis que vincit. vnde: Unꝰ pſequet̃ mille
et.xij.milia. Uides ꝗ: qꝛ plus valet vnꝰ
ſanctus orando ꝙ̃ innumeri pctõres ꝑli
Eccli.35.c ando. Oratio enĩ ſancti celuꝫ penetrat.
Quõ ergo in terris hoſtem nõ vincat:
Queramus ergo ⁊ cuſtodiamꝰ iuſticiã:
Eph.6.c induamur loricam iuſticie accincti veri/
tate:⁊ accipiamꝰ galeam ſalutis: et gla/
diũ ſpiritus:⁊ añ omnia ſcutũ fidei:in ꝗ
extinguamus ignea tela maligni. Tali/
bus enim armis inſtructi diabolica ca/
ſtra fugabimus. b Et reges ⁊c̃. Ori.
Interficiunt̃ reges madianitaꝝ: ⁊ ꝗ pri
us a mulieribus victi ſunt:nũc expiatio
ne habita ⁊ acta penitẽtia reges vincũt
tantũ valet ꝯuerſio ad deuꝫ ⁊ correctio
peccatoꝝ. Fuit aũt cure diuĩe ſcripture
noĩa regũ memorare eui ⁊ recem ⁊ ſur ⁊
vr ſorophoc. Hi enĩ regnãt apud madia
nitas:ꝗs penitꝰ debet extinguere omĩs
qui militat deo. Eui nãqꝫ beluinus vel
ferinus interpretat̃. Beluinos ꝗ et feri/
nos mores debes oĩno ꝑimere:vt pla
ceas ei qui te ꝓbauit:⁊ ꝑuenias ad bea
titudinẽ mortificata totius iracundie fe
ritate. Ego puto ꝙ hec noĩa ſcriptura di
uina nõ narrauit ꝓ hiſtoria: ſꝫ ꝓ cauſis
B ⁊ rebus aptauit. Quis enĩ ſtultus filio
ſuo nomen beluinis imponit:ſed magis
inſtitutionẽ aĩaꝝ ꝓſpexit ſermo diuinꝰ:
volens oſtendere ꝙ aduerſus hmõi vi/
tia militare debemus:et iſtos reges fu/
gare ꝺ corporis nr̃i regno ne regnet pec
catum in nr̃o mortali corpe. Noĩa enĩ ꝓ
rebus aptant̃:etiã apud gentiles ⁊ bar
Gen.17.a baros. Notũ eſt cur abram abraã dicꝰ
Ibidem eſt:⁊ ſarai ſara:et iacob iſrl̃. Joſeph aũt
a pharaone barbara lingua photopha/
nec cognominatꝰ eſt.qꝺ in lingua ſua de
ſecretorũ vel ſomnioꝝ reuelatione cõpo
ſuit. Daniel ꝗꝫ in babylonia balthaſar
noĩat̃. Et ananias ⁊ açarias:et miſael ſi
drac miſac:⁊ abdenago. Madianitaꝝ ꝗ
regẽ moyſes appellauit:ꝓut geſſit. Bel
uina inquit feritas eſt que regnat in madianitis:nec ipſa ſolũ
alius eſt rex nomine recem.i.inanitas que ibi regnat. Multa
enim inanitas ⁊ vanitas in hoc mũdo quã dei miles ſuperat
et vincit:ſi nihil inaniter nihil ſupflue agit:memorãs:qꝛ etiã
Mat.12.c de ocioſo verbo reddent homines rationem in die iudicij. In
hac vita hominis totũ pene ocioſum ⁊ inane eſt qꝺ dicit̃ vel
agitur. Inanis eſt omnis actus ⁊ ſermo in quo nõ eſt intrinſe
cus aliquid ꝓ deo vel dei mãdato. Eſt et alius rex madian
vr.i.irritatio. Uides quales ſunt ꝗ regnãt apud madianitas.
Qui.ſ.debent expugnari: imo perimi ab his qui deũ ſequun
tur. Nõ enim tam regũ ꝙ̃ vitioꝝ noĩa que regnãt in homini/
bus referunt̃ in lege:⁊ nõ tam gentiũ bella ꝙ̃ ꝯcupiſcentiarũ
carnaliũ ꝗ militant aduerſus animã deſcribunt̃. Deniqꝫ hi ꝗ
in vitijs regnãt.v.reges eſſe dicunt̃:vt pateat: qꝛ oĩe vitiuꝫ
qꝺ regnat in corpe ex ꝗnqꝫ ſenſibꝰ pendet: Hi ꝗ perimẽdi ſũt
de regno madianitaꝝ:vt vltra vitia nõ regnẽt ꝑ eos ſed iuſti/
Mat.5.g cia:nec ad ſcãdalũ videãt ocli:ſꝫ ad edificationẽ. Uñ: Si ocu
lus tuus ſcãdaliſat te:erue eum ⁊c̃. Nõ tamen effodienduꝫ ꝑ/
cipit oculũ corpis nr̃i:nec manũ aut pedẽ abſcidẽdũ:ſꝫ ſenſũ
carnalia ſentientẽ:⁊ ꝯcupiſcẽtijs laſciuiẽteꝫ:vt oculi recta vi/
deãt:aures recta audiãt:guſtus noſter verbũ dei guſtet:ma/
nus palpent ⁊ cõtrectent de verbo vite. Et ſic ꝑemptis regibꝰ
i.Cor.1.d madianitarũ:regnet in nobis iuſticia.i.chriſtꝰ qui factus eſt
nobis a deo iuſticia ⁊ pax ⁊ redemptio. c Balaaꝫ ꝗꝫ. Pa
tet cõſilio balaã ſubornatas eſſe mulieres madianitarũ ꝗ de/
ceperant iſrael: Unde hic velut auctor ſceleris interficitur.

Orige.

Statiqꝫ moyſeſ: Armate inqt ex
vobis viros ad pugnã ꝗ poſſint
vltionẽ dñi expetere ꝺ madiani/
a tis. Mille viri ꝺ ſingulis tribubꝰ
eligantur ex iſrael qui mittantur
ad bellum. Dederũtqꝫ millenos
de cũctis tribubꝰ:id eſt.xij.milia
expeditorũ ad pugnam:ꝗs miſit
moyſes cum phinees filio eleaça
ri ſacerdotis: Uaſa quoqꝫ ſancta
et tubas ad clangendũ tradidit
eis. Cumqꝫ pugnaſſent cõtra ma
dianitas atqꝫ viciſſent: oẽs ma/
b res occiderunt:et reges eoꝝ eui:
⁊ recẽ ⁊ ſur ⁊ vr et rebe ꝗnqꝫ ꝑnci
a Error perfidie ligno crucis interficitur.
c pes gẽtis: Balaam quoqꝫ filium
beor iterfecerũt gladio: ceperũtqꝫ
mulieres eorũ ⁊ paruulos: oĩaqꝫ
pecora ⁊ cunctam ſupellectilem.
Quicqd hr̃e potuerãt depopula
ti ſunt:tam vrbes ꝙ̃ viculos ⁊ ca
ſtella flamma cõſumpſit. Et tule/
rũt prędã ⁊ vniuerſa ꝗ ceperant
tam ex hominibꝰ ꝙ̃ ex iumẽtis:et
adduxerunt ad moyſen:⁊ eleaça
rũ ſacerdotẽ:⁊ ad oẽꝫ multitudi/
nẽ filioꝝ iſrl̃. Reliq etiã vtenſilia
portauerũt ad caſtra i campeſtri
bus moab iuxta iordanem cõtra
hiericho. Egreſſi ſunt ãt moyſes

a Statimqꝫ moyſes:arma.inqt ⁊c̃.ex ꝗ patet fidelitas et
obediẽtia moyſi ad deũ:qꝛ audierat dilationeꝫ mortis ſue
vſqꝫ ad interfectionẽ madianitaꝝ:⁊ tñ nõ ꝓpter h̾ diſtulit
pugnã cõtra eos ſed magis accelerauit. b Qui poſ.vl/
tio.do.⁊c̃.in quo apparet etiaꝫ iuſticia belli: qꝛ madianite
nõ ſolũ fecerãt cõtra filios iſrl̃: ſed
etiã cõtra deũ:qꝛ ſciẽter ⁊ a ꝓpoſi/
to ꝓuocauerũt filios iſrael ad ido/
latriam:vt dictum fuit.ſ.xxv.ca.
c Mille viri de ſin.tri.⁊c̃.non mi/
ſit magnũ numeꝝ pugnatoꝝ:vt vi/
ctoria manifeſtius deo attribuere/
tur. d Quos miſit moy.cũ phi.
filio eleaçari.ipm aũt fecit ducẽ ex/
ercitꝰ:eo ꝙ iam añ çelo dei ductus
inceperat punitionẽ interficiendo
ꝑncipẽ tribꝰ ſymeon cũ muliere ma
dianitide:vt dictũ fuit.ſ.xxv.ca.
e Uaſa ꝗꝫ ſancta. dicũt hebrei ꝙ
iſta vaſa fuerũt arca ⁊ lamina ſan/
cta. f Et tubas ad clangenduꝫ.
in ſignũ victorie a deo obtinende.
g Cũqꝫ pugnaſſent. Hic ponit̃ ob
tentꝰ victorie que ſcḋm hebreos fuit
a deo manifeſte:qꝛ eleuata lamina
ſancta in altũ exercitus madianita
rũ qui erat valde magnus fuit ex/
cecatus ⁊ cadebãt ad terrã corã fi/
lijs iſrael.vñ in hebreo habet̃: Re
ges eoꝝ occiderũt ſup interfectos.
i.ſup proſtratos diuina virtute:vt
ipſi exponũt. h Balaam ꝗꝫ fili/
um beor interfecerũt gladio.ſ.cum
madianitis.erat enĩ ꝺ populo illo:
vt dicunt aliꝗ. Alij aũt dicũt ꝙ de
terra ſua ad quaꝫ iuerat poſt receſ/
ſuꝫ a balach redijt ad madianitas
iminente bello eorum cõtra filios
iſrael vt malediceret exercitui iſrl̃.
et ſic vinceret̃ ⁊ ipſe reportaret lu/
crũ a madianitis. Sciendũ autẽ ꝙ
iuſtum bellum inuenit̃ motũ in ſa/
cra ſcriptura a pluribꝰ cauſis.vna
eſt contra terram in qua deus blaſ
phemat̃ per idolatriã: vt habetur
Deut.xij. Subuertite oĩa loca in ꝗ
bus coluerũt gentes ꝗs poſſeſſuri
eſtis deos ſuos. ſcḋa ſi a dei cultu
recedat̃ Deut.xiij. Si audieris in
vna vrbiũ tuaꝝ dicentes aliꝗs ⁊c̃.
tertia ſi fidelitas tꝑalis dñi deſera/
tur.iiij. Reg.iij.de ioraꝫ ⁊ ioſaphat
qui mouerũt bellũ ꝯtra regẽ moab. ꝗrta ſi rebellio moueat̃
ij. Reg.xx.ꝯtra ſibã filiũ bochri.ꝗnta ſi malefactor defenda
tur. Judi.xx.de bello moto ꝯtra gabaa.ſexta ſi iniuria pub/
lica ꝑncipi irrogat̃.ij. Reg.x.de bello dauid ꝯ regẽ ammon
ꝗ fecit radi barbas nũcioꝝ dauid i ꝯtemptũ eiꝰ.ſeptia ſi pro
pria res repetat̃.ij. Reg.iij.de bello dauid ꝯtra iſboſeth.re/
petendo regnũ qꝺ ſibi datuꝫ erat a deo.octaua vt hoſtis re/
pellat̃.ij. Regũ.viij.de bello dauid ꝯtra philiſteos.nona vt
hoſtꝭ inſurgẽs i ſuis ꝓprijs opprimat̃. Nu.xxj.de bello fili/
orũ iſrl̃ ꝯtra ſeon ⁊ ꝯtra og reges amorreoꝝ.decima ꝯtra il/
lũ ꝑ quẽ hoſtis roborat̃.ij. Reg.viij. de bello dauid ꝯtra ſy/
riã damaſci:eo ꝙ ferebat auxiliũ adadeçer.vndecia vt ami/
cus ab hoſtibꝰ eripiat̃ Gen.xiiij.de bello abrae ꝯtra reges ꝗ
captiuauerãt loth nepotẽ ſuũ. duodecia ſi tyrãnis a ꝑſidẽte
exerceat̃.i. Machab. de bello machabeoꝝ ꝯtra antiochum
illuſtrẽ. Sciendũ etiã ꝙ aliqñ in bello iubent̃ interfici eti/
am ꝑuuli ꝓpt̃ enormitatẽ criminis: vt i pctõ ſodomie. Judi.
xx.⁊ idẽ factũ eſt de ſodomis a deo ſubuerſis vbi ꝑierũt par/
uuli.⁊ i pctõ apoſtaſie. Deu.xiij. i Ceperũtqꝫ. Hic ꝯñr de/
ſcribit̃ ipſa preda.⁊ primo ponit̃ prede reportatio.ſcḋo eiꝰ di
uiſio.ibi: Egreſſi ſũt aũt. Circa primũ dicit̃. Ceperũtqꝫ mu
lieres eorũ ⁊ ꝑuulos.ꝑſone enĩ humane ſunt illa ꝗ ſunt ꝑnci
palia in preda. k Et adduxe.ad moy.oĩa fideliter appor/
tãtes nihil abſcõdẽtes vl̃ celãtes ſicut fecit achan:vt habet̃
Joſ.vij. l Egreſſi ſunt. Hic ꝯñr ponit̃ prede diuiſio cuius
vna ꝑs erat exterminãda:de qua primo agitur.cum dicit̃:

Cur ſe.

Orige. Dictū eſt ſupius: q balaā redijt ī locū ſuū. Sʒ forte reuerſus eſt: q̄uis ſcriptura nō dixerit. Uel forte ī locū ſuū redijt ab eo loco vbi ſacrificia faciebat: in eū. ſ. locū vbi tanq̄ peregrinꝰ habebat hoſpitiuʒ. Nō eni dictū ē in domū ſuā: aut in patriā ſuā. De balach aūt dictū ē ad ſemetipſum: vbi tanq̄ dn̄s habitabat. a Cur feminas re. ꝛc. Rab.

a Cur femīas re. q̄ſi diceret: nō eſt bn̄ factū. cuiꝰ cauſa ſubdit: b Nōne iſte ꝛc. de q̄ deceptiōe fuit dictū. ſ. xxv. ca. c Ergo cūctos int. ꝛc. in deteſtationē criminis patꝝ q̄s filij iſrl̄ nō ipetebāt: et tn̄ valde hoſtilit egerūt ɔtra eos: vt dictuʒ fuit. ſ. xxv. c. d Et mu. q̄ no. vi. ꝛc. q: neſciebāt diſtinguere eas q̄ ꝓuocauerūt filios iſrael ad luxuriā ꝛ idolatriā ꝛ etiā q: ille q̄ nō venerāt ad ꝓuocandū ī ꝓpria pſona: tn̄ coopate ſūt docēdo eas q̄ venerūt de mō decipiēdi ꝛ ornādo eas ornamētis ſuis vt facilꝰ filios iſrl̄ ꝓuocarēt. Dicit aūt Ra. Sa. q faciebāt mlīeres trāſire añ arcaʒ dn̄i: ꝛ tunc ex ſigno a deo dato cogn̄ſcebāt q̄ erant ṽgines ꝛ q̄ nō. e Et ma. ex caſtra ꝛc. q: erāt ɔtamīati ex ɔtactu mortuoꝝ q̄s occiderāt ꝛ quoꝝ ſpolia acceperāt: ꝛ iō nō debebāt igredi atriū tabernaculi donec eſſent mūdati aqua luſtrationis tertia die ꝛ ſeptīa: vt dictū ē. ſ. xix. ca. Et accipiunt hic caſtra ipiꝰ deitatꝰ ſi dictū ē. ſ. v. ca. f Et de oī p̄da. Hic ſcd̄o agit d̄ pte p̄de reſeruata. et p̄mo q̄tum ad eiꝰ purgationē q̄ facta ē p talē modū: videlicet q illa q̄ poterāt ſuſtinere igneʒ abſq̄ ſui corruptione igne purgabant. q̄ aūt ſuſtinere nō poterāt aqua expiatiōis purgabant: de q̄ purgatiōe ſ. dictū eſt. xix. ca. ꝛ ptʒ lr̄a vſq̄ ibi: g Poſtea caſt. intrabitis. i. atriū tabernaculi: qd̄ vocat caſtꝝ deitatꝰ vt dictuʒ ē. ſ. v. ca. h Dixitq; dn̄s. Hic ſcd̄o agit de p̄da reſeruata q̄tum ad eiꝰ diuiſionē. ꝛ p̄mo q̄tū ad diuiſionem q̄ fiebat ex debito ſcd̄o q̄tū ad illaʒ que facta eſt ex bn̄placito. ibi: Cunq̄ acceſſiſſent. Circa p̄mum ſciendū q p̄da ex debito diuidēda erat tm̄ d̄ vincētibꝰ: et h notat cū dicit: i Tollite ſūmā coꝝ ꝛc. et iſta preda diuidebat in duas ptes equales. vna erat pugnatorū q̄ fuerāt in p̄lio ꝛ alia reliq̄ multitudinis: ꝛ h notat cū dicit: k Diuideſq; ex equo p̄dam ꝛc. et q h ſit ſentētia ptʒ ex lr̄a hebraica q̄ ſic hʒ: Et mediabis predā inter magiſtros belli et totā multitudinē: q: magiſtri belli medietatē eis aſſignatam diuidebāt pugnatoribus: iterū quelibet medietas diuidebat in duas partes inequales q: de medietate pugnatorū ſepabat pars quinquageſima domino et dabatur eleaçaro ſacerdoti. et h eſt qd̄ d̄r: l Et ſeparabis ptē dn̄o. In hebreo habet: Sepabis ſolutiōeʒ dn̄o. ex q̄ ptʒ q illa ps ſepabatur d̄ pte bellatoꝝ ex debito. m Unā aiaʒ d̄ q̄ngētis. i. vnū idiuiduū: q: ibi accipit aīa ꝓ toto cōpoſito n Tā ex hoībꝰ. i. ex ṽginibꝰ q̄ fuert reſuate: vt p̄dictū ē. Hō eñ eſt cōis generis: ꝛ pōt accipi ꝓ maſculo ꝛ ꝓ femina.

† ſ. 25. d

† Iudic. 21. b

C

D

Myſtice. Myſtice. Feminā in predaʒ de bello reuertēs ſeruat qui foras actꝰ prauos cōhibens: ꝛ zelo bono deſtruēs: delectationē carnalē in abſcōdito pectoris celat. Sʒ hoc moyſes. i. lex redarguit. Qui eni delectatiōem carnis ī occulto corporis celat: facile in culpā praue opationis exorbitat. Iubet ḡ oēm maſculinū: paruulus etiā: muliereſq; que nouerūt viros iugulari: q: turpē appetitū ꝛ delectationē carnis: que cōcipit iniquitatē ꝛ parit peccatū: penitꝰ interficere debemꝰ. Puellas aūt ꝛ feminas virgines. i. parteʒ delectationis q̄ nō ꝓcliuis eſt ad peccandū: ſʒ exardeſcit ad bonū ɔſeruemꝰ: vt que deo placita ſūt deſideremꝰ ꝛ pficere ſtudeamus. b Ad ſuggeſtioneʒ ba. Hic euidentiꝰ oſtendit balaā ſuggeſtiōe mulieres ſubornatas fuiſſe. Iſid. Non dubitauit balaā oblata copia feminaꝝ fornicationis ruina iſraelitas collapſuros: q: ɔcupiſcibiles aīe eoꝝ ptes ſciebat eſſe corruptas. Ita demones vnūquēq; ptemptāt illis affectibus aīe laqueos tradentes: quibꝰ nos ſenſerint egrotare. c Eleaçar. Nota q eleaçar nō ad omnem populū: ſed ad viros virtutis loquit: q̄ reuertebant d̄ prelio. Uiri aūt virtutis ſunt qui ad bellū ꝓcedūt: q̄ in agone ɔtendūt: ꝛ ab oībus ſe abſtinēt. alij ṽo nō viri ſūt virtutis. d Aurū et argentū ꝛc. Tempus belli eſt in h mūdo ɔtra nequitias ſpūales ꝛ concupiſcentias carnales. Spectat nos angeloꝝ chorus: ꝛ virtutū celeſtium pia erga nos pendet expectatio: q̄n vel quō de p̄lio reuertamur. quis plus afferat auri: vel argenti: q̄s lapides p̄cioſos curioſe intuet. Requirunt etiam qui deferūt es: qui ferrū: q̄ plumbū: vel vas ligneū: vel fictile aut aliquid hmōi magne domus vſibꝰ neceſſariū. Scd̄m ḡ ea que quiſq; detulerit māſionis ei meritū deputabit. Probant tñ hec oīa: alia p ignē: alia p aquā: vniuſcuiuſq; opus quale ſit ignis ꝓbabit. e Et lauabitis. Orige. Uides quō purgatione indiget oīs q̄ exit de p̄lio huiꝰ vite. Qui pugnauerūt ꝓ filijs iſrael: madianitas interfecerūt: in q̄ deo placuerūt cuiꝰ volūtatē ipleuerūt: h tñ ipſo immundi dicunt effecti. vñ iubentur lauare veſtimēta ſua ꝛ mundari: ꝛ ſic intrare in caſtra. Hi ḡ q̄ pugnāt: q: imūdos hoſtes ɔtingūt: polluti ſunt. Si ḡ diabolū vicero: ꝛ cogitatiōes immundas q̄s ſuggerit: vel veniētes repulero: vel ingreſſas intra me ne ad effectū veniāt necauero: ɔculcās caput draconis h ipō tñ pollutꝰ ſum: q̄ pollutū calcare ɔtēdi. Beatꝰ tñ q: ſuperaui. vñ:
Iob. 15. b Nemo mūdus a ſorde. Omēs ḡ purificatiōe indigemꝰ imo purificationibꝰ. Multe eni ꝛ diuerſe nos manēt purificatiōes. Sʒ myſtica hec ſūt: et ineffabilia. Quis eni enarrare poterit q̄ ſint purificatiōes q̄ parent petro ꝛ paulo: ꝛ ſilibꝰ q̄ tot hoſtes ꝓſtrauert: tot ſpolia cepert: q̄ cruētis manibꝰ a cede redeūt: q̄ꝝ pes tinctꝰ ē ī ſanguīe: ꝛ manꝰ ſuas lauert ī ſanguīe pctōꝝ: iterficiētes in matutino oēs pctōres trē. Peremerūt eni diuerſas demonū gētes q̄s niſi viciſſent captiuos nō liberaſſent: nec ad obediētiā xp̄i pduxiſſent. Ntūs q̄ ſuccedit ī his p̄lijs: ꝛ iterficit madianitas: vt iuſtificet ex ſanguīe eoꝝ. Sanguinē demonū fundit q̄ captiuos eripit. Purificabit autem in regno dei: vt mūdus ingrediat ciuitateʒ
Allego. dei vel domini. f Qui pugnauerunt. Allegorice. Orige. Sūt quidā in populo dei q̄ militāt q̄. ſ. nō obligāt ſe ſecularibꝰ negocijs. Hi ꝓcedūt ad bellū ɔ̄ gētes munitas ꝛ ſpiritales nequitias: ꝓ his q̄ īfirmiores ſūt vel etate: vel ſexu: vel ꝓpoſito. Pugnāt aūt oratiōibꝰ: ieiunijs iuſticia: pietate: māſuetudine caſtitate: ꝛ omnibꝰ cōtinētie virtutibꝰ. Et regreſſis ad caſtra victoribꝰ fruunt laboribꝰ eoꝝ etiā ībelles q̄ ad pugnā nō vocant: vel exire nō pñt. Sciendū aūt q oīa q̄ ſumunt ex his gentibus

ꝛ eleaçar ſacerdos: ꝛ oēs p̄ncipes ſynagoge ī occurſū eoꝝ extra caſtra. Iratuſq; moyſes p̄ncipibus exercitus tribunis ꝛ centurionibus q̄ venerāt de bello ait: a Cur femias reſeruaſtis? b Nōne iſte ſūt q̄ deceperunt filios iſrael ad ſuggeſtionē balaaʒ: ꝛ p̄uaricari fecerūt vos in dn̄o ſup pctō phogor: vñ et p̄cuſſus eſt populꝰ? † c Ergo cūctos interficite: q̄cquid eſt generis maſculini etiam in p̄uulis: d ꝛ mulieres q̄ nouerūt viros ī coitu iugulate: puellas auteʒ ꝛ oēs femias ṽgines reſeruate vobis: e ꝛ manete extra caſtra ſepteʒ diebus. Qui occiderit hoieʒ vel occiſuʒ tetigerit luſtrabit die tertio ꝛ ſeptio: f Et d̄ oī p̄da ſiue veſtimētū fuerit ſiue vas: ꝛ aliq̄d ī vtenſilia p̄paratū: de pellibꝰ capra-

Nota q ſermo dei illis tm̄ fit q̄ ſūt viri virtut[is]

c rū ꝛ pilis ꝛ ligno expiabit. Eleaçar q̄ʒ ſacerdos ad viros exercitꝰ qui pugnauerant ſic locutus eſt: Hoc eſt p̄ceptuʒ legis qd̄ man- d dauit dn̄s moyſi. Aurū et argentum ꝛ es ꝛ ferrū ꝛ plumbū ꝛ ſtannum ꝛ oē qd̄ poteſt trāſire p flāmas igne purgabit. Quicq̄d āt igneʒ non poteſt ſuſtinere: aqua e expiationis ſanctificabit: ꝛ lauabitis veſtimēta vr̄a die ſeptimo: ꝛ purificati poſtea caſtra intrabi g tis. Dixitq; dominꝰ ad moyſen: h Tollite ſūmaʒ eoꝝ q̄ capta ſunt i ab hoie vſq; ad pecus tu et eleaçar ſacerdos: ꝛ oēs p̄ncipes vulgi: diuideſq; ex equo p̄dā inter k f eos qui pugnauerunt et egreſſi ſunt ad bellum: ꝛ inter omnē reliquā multitudinem: et ſeparabis l ptē dn̄o ab his q̄ pugnauerūt et fuerūt ī bello: vnā aiaʒ de q̄ngen m tis tam ex hoibus q̄ʒ ex bobus n

G mutanda ſunt: ꝛ forte q̃cq̃d ex h ſeculo
aſſumit̃: vl̃ ꝑlio capit̃: ꝛ immundũ eſt:
ꝛ purificatiõi indiget: ꝛ q̃dã p ignẽ trã
ſeũt: alij ſufficit aque purificatio. Aſſu/
E munt̃ aũt ex ꝑlio hoĩes ꝛ iumẽta: cum
captiuat̃ oĩs intellect⁹ ad obediendũ
chriſto p verbũ dei. In q̃ pugnãtes ca/
ptiuãt intellectũ coꝝ q̃ ꝯtraria ſentiũt.
Pauci ſunt tñ q̃ pugnare poſſint: ꝛ ꝑ/
lia iſta cõficere: de ſexcẽtis milibus ar/
matoꝝ q̃ vident̃ militare deo. ſola. xij.
milia eligunt̃. ceteri reliquunt̃ ĩ caſtrꝭ.
Intuere quãti ſint in eccl̃ia q̃ poſſint p
veritate pugnare: ꝛ ꝯtradicẽtibus reſi
ſtere: q̃ ſciãt vbi bella tractare. Beati
ſũt q̃ p pplo dei pñt pugnare: ꝛ ꝺ hoſti
b⁹ ſpolia reportare. Reliq̃ tñ ps ppli q̃
videt̃ ĩ bellis: ſi cũ quiete reſideat ĩ ca/
ſtris: ĩ ſilẽtio agat: a moyſe nõ recedat
ſꝫ in lege dei ꝑmaneat: ſpolioꝝ ptẽ ha/
bebit. Fiet ei equa portio: nõ p nũeꝝ:
ſꝫ q̃ꝫtũ dat̃ omĩ pplo. tñ. xij. milib⁹ q̃
ſpolia ceperũt. Quis h audiẽs nõ ani/
met̃ p eccl̃ia pugnare: ꝛ inimicis veri/
tatis reſiſtere: q̃ dogmata eccl̃ie oppu/
gnare: vel voluptati et luxurie docent
operã dare? Qui ḡ hos expugnat: vel
in ſe vel in p̃ximis vitia ꝑimit: capiet
ſpolia mľta q̃nquagies mľtiplicata q̃
ceteri. Intantũ enĩ nũeri q̃ꝫtitas vide/
tur augeri cũ ſexcẽtis milib⁹. xij. milia
ꝯferunt̃. Offerre tñ vtraq; ps iubetur
deo: ꝛ illi q̃dẽ q̃ vicerũt vnũ ex q̃ngẽtꝭ.
Qui aũt domi reſederĩt vnũ ex. l. Uter
Luc. 7. f q; aũt nũer⁹ ſacrat⁹ ẽ. Uñ vn⁹ debebat
denarios q̃ngẽtos: ꝛ ali⁹. l. ꝛc̃. Sꝫ et ſe
F ptẽ ſeptimane vno addito q̃nq̃geſimuꝫ
diẽ faciũt: q̃ pentecoſtes feſtiuitas ꝺr:
Siľr. lxx. ſeptimane addita vna deca/
de q̃ngẽtos reddũt. Et quanto plures
ſũt. lxx. ſeptimane q̃. vij. tãto ꝑſtãtioꝛ
eſt numerus q̃ngẽtoꝝ q̃ q̃nquaginta.
a Cũq; acceſſiſſent. Orı. Differentias
eſſe ꝛ ꝑfect⁹ meritoꝝ in pplo fideliũ: ꝛ
in alijs locis. ꝛ hic colligimus ꝺ eo q̃ꝺ
ſcriptũ ẽ: Et acceſſerũt ad moyſen oẽs
q̃ cõſtituti erant p̃ncipes per tribus in
exercitu tribuni ꝛ centuriones: ꝛ dixe/
rũt ad moyſen: Nos pueri tui collegi/
mus ſummã virorũ bellatoꝝ noſtroꝝ:
et nõ diſſenſit ex nobis quiſq;: ꝛ obtu/
limus munus domino ꝛc̃. Loquuntur
ergo ad moyſen electi principes q̃ con/
ſtituti ſunt ſuper exercitũ: ꝛ pro rebus
bene geſtis munera offerũt domino di
centes: Nos pueri tui ſumus qui acci/
pimus ſummã filioꝝ iſrael bellatoꝝ. ſ.
xij. milia qui electi ſunt ex omnib⁹ tri/
bubus: vt pugnarent contra madiani/
tas. Sunt ergo in populo dei bellato/
res multi: ꝛ multi imbelles: ꝛ inter bel
H latores quidam qui appellant̃ ſumma
bellatoꝝ: eminentiores. ſ. inter bellato
res: ꝛ rurſus his celſiores qui cõſtituti
ſunt ſup eos principes ꝛ prelati ſingu/
lis milibus electoꝝ. Eſt ergo multa di
uerſitas in ordine bellatorũ. Inter im/
belles quoq; eſt aliq̃ differentia. Qui/
dam enĩ ita ſũt imbelles vt nunq̃ poſ/
ſint fieri bellatores vt ſenes: femie: ſer/
Eph. 4. c ui. Pueri vo ita ſunt imbelles vt ſpe/
rent fieri bellatores cũ occurrerint ſcꝫ
in virũ ꝑfectũ: ꝛ in menſurã etatis: eti/
am ĩ ſummã bellatoꝝ venire ſe ſperãt:
et eſſe electi in. xij. milib⁹: vel eſſe prin/
cipes electoꝝ. Conſidera omnia ꝑſen/
tia ſeculi repleta bellis: ꝛ demonũ inui
ſibilibus prelijs perurgeri. In populo
vero

et aſinis ꝛ ouibus: et dabis eaꝫ a
eleaçaro ſacerdoti: quia primi/
tie dñi ſũt. Ex media quoq; par b
te filiorum iſrael accipies quin/
quageſimum caput hominũ et
boũ et aſinoꝝ et ouiũ cunctorũ
q; animantiũ: et dabis ea leuitꝭ
qui excubant in cuſtodijs taber
naculi domini. Feceruntq; moy/
ſes ꝛ eleaçar ſicut p̃ceperat dñs.
Fuit aũt preda quã exercit⁹ ce/
perat ouiũ ſexcenta ſeptuagin/
taquinq; milia: boũ ſeptuagita
duo milia aſinoꝝ: ſexaginta mi/
lia et mille. Anime hoim ſex⁹ fe/
minei qui nõ cognouerũt viros
trigintaduo milia. Dataq; ẽ me
dia ps his q̃ in prelio fuerãt oui
trecẽta trigintaſepteꝫ milia q̃n/
gente: E quib⁹ in ptẽ dñi ſuppu
tate ſunt oues ſexcẽte ſeptuagi/
taq̃nq;: ꝛ de bobus triginta ſex
milibus: boues ſeptuaginta et
duo: de aſinis triginta milib⁹ ꝛ
quingẽtꝭ: aſini ſexaginta ꝛ vn⁹
De animabus hominũ ſedecim
milibus: ceſſerũt in partẽ domi
ni trigintadue anime. Tradidit
q; moyſes numerũ primitiaruꝫ
dñi eleaçaro ſacerdoti: ſicuti fue
rat imperatũ ex media pte filio/
rũ iſrael: quã ſeperauerat his q̃
in prelio fuerãt. De media vero
pte q̃ cõtigerat reliq̃ multitudi/
ni: id eſt ꝺ ouib⁹ trecẽtis trigita
ſeptẽ milibus q̃ngẽtis: ꝛ de bo/
bus triginta milib⁹: et ꝺ aſinis
triginta milibus q̃ngẽtis: ꝛ de
hominib⁹ ſedecim milibus tulit
moyſes quinq̃geſimũ caput: et
dedit leuitis qui excubabant in
tabernaculo domini: ſicut pre/
a ceperat dominus. Cunq; acceſ/ c
ſiſſent p̃cipes exercit⁹ ad moy
ſen: et tribuni centurioneſq; di/
xerunt: Nos ſerui tui recenſui/

a § Qui etiam alios in eccleſia ab hoſtibus tam viſibilibus q̃ inuiſibilibus defendunt.

mus numerum pugnatoruꝫ q̃s

a § Multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna.

habuimus ſub manu noſtra: ẽt
ne vnus quideꝫ defuit: Ob hãc

a § diſcordantes non poſſunt offerre. vnde: Vade prius reconciliari fratri tuo. et tunc veniẽs offeres munus tuum.

cauſã õfferim⁹ ĩ donarijs dñi ſin
guli q̃ꝺ ĩ p̃da auri potuim⁹ iue/

vero dei eſſe quoſdaꝫ fide robuſtos
virtutibus armatos: qui huiuſmodi
bella cõficiant: et ſemꝑ in procinctu
poſiti etiam eos qui pugnare nõ poſ
ſunt ab hoſtib⁹ tueant̃ verbo ꝛ exẽ/
plo ſi tñ nõ deſit eis fides. Impoſſibi Heb. 11. b
le eſt enĩ ſine fide ſaluari. Inter ipos
bellatores ſunt alij parati ꝛ expedi/
ti: vt nullis ſe implicent ſecularibus 2. Tim. 2. a
negocijs: meditantes in lege die ac
nocte. Hi ſumma bellatorum appel/
latur. Nõ eſt autẽ dictum de cõmuni
numero bellatoꝝ q̃ nemo ĩ eis diſ/
ſenſit: ſꝫ de his q̃ ſumma bellatoꝝ di
cunt̃. In talibus enĩ nulla diſſentio:
nulla diſcordia. De his enĩ dictuꝫ ẽ:
Multitudinis credentiũ erat cor. v. Act. 4. f
et a. v. ꝛc̃. Hi ſunt q̃ plurimũ auri pu
gnãdo ceperant: ꝛ omẽ auꝝ et orna/
mentũ: ſiue capitis: ſiue brachiorũ:
vel digitoꝝ. i. q̃cquid intellectib⁹ vl̃
opib⁹ hñt: deo offerũt: ſciẽtes q̃ mu
nera ei⁹: data ei⁹ ſunt: iõ nec vn⁹ diſ/
ſenſit (diſſentiẽtes enĩ nõ pñt offerre
Uñ: Si offers munus tuũ ad altare Mat. 5. d
ꝛ memorat⁹ fueris q̃ frater tuus hꝫ
a. aduerſuꝫ te: re. i. m. t. ꝛc̃.) vt leuẽt
ſcꝫ man⁹ ſuas ad deum ſine ira ꝛ diſ/
ſenſione. In muſicis enĩ ſi armonia
chordaꝝ ꝯſonãter aptat̃: ſuauẽ ſonũ
reddit: ſi aliq̃ ſit diſſonantia carmis
dulcedo corrũpit̃. Ita ſi dei milites
diſſentiãt ingrata ſũt oĩa deo: etiã ſi
bella mľta ꝯficiãt: ſpolia multi defe/
rãt: ꝛ mũera offerãt. Dicet̃ enĩ vade Ibidem
pri⁹ recõciliari fratri tuo ꝛc̃. Si enim
in aliq̃ diſſentꝭ a mãdatꝭ dei: nec ho/
ſtẽ vincere potes. In eo enĩ ipo iam
victus es a diabolo: in q̃ diſſentis a
deo. Si ḡ vis vicere ꝛ ſũma bellato/
rũ eſſe: adhere deo: ꝯcorda cũ ipo di
cens: Quis nos ſepabit a charitate Rom. 8. g
xpi? tribulatio ꝛ ãguſtia ꝛc̃. Qui ta/
lis ẽ: põt vicere madianitas ꝛ ĩterfi/
cere oẽs pctõres terre. i. carnis forni/
catiõeꝫ: imũdiciã: paſſionẽ: ꝯcupiſcẽ
tiã: auariciã ꝛ hmõi. Et ſic erit dign⁹
offerre omẽ vas aureum torquẽ: aut
viriolã: aut anulũ: aut dextrale: aut
cathenulã. Torques ornamẽtũ ſapi/
entie ẽ. In p̃uerbijs enĩ de ſapiã ꝺr:
Qz q̃ acq̃ſierit eaꝫ: torquẽ aureã po/ Prou. 1. b
nat circa collũ ſuũ. Uiriola ꝛ anulus
ornamẽta ſũt manuũ: ĩ q̃b⁹ ſignant̃
opera. Siľr ꝛ dextrale. Catenule vo
vbi et doctrine ꝯnexiões ſignificãt.
Depreceris

Nico. de lyra

a Et dabis eaꝫ eleaçaro. q̃ p̃mitie
dñi ſunt: ꝺ acq̃ſitis iure belli. ꝛ iõ ce/
debãt in vſuꝫ ſacerdotis ſicut primi/
tie fructuũ ꝛ aĩaliuꝫ. b Ex media
q̃ꝫ ꝛc̃. Hic ꝯſr agit̃ ꝺ medietate que
erat reliq̃ multitudinis cui⁹ q̃nq̃geſi
mũ indiuiduũ debebat tradi leuitis
q̃ ſeruiebant in tabernaculo. Cetera
patẽt in lr̃a. c Cunq; acceſſiſ. Hic
agit̃ de diuiſiõe p̃de p̃dicta facta ex
bñplacito ſeu deuotiõe. p̃ncipes enĩ
exercit⁹ in reditu de bello ſicut ꝯſue
tum eſt numerauerũt bellatores ſu/
os ꝛ inuenerũt eundẽ numeꝝ q̃ erat
ante belli ꝯgreſſuꝫ q̃ nullus cecide/
rat in prelio p̃pter q̃ꝺ moti deuotiõe
obtulerũt dño omẽ auꝝ q̃ꝺ rapuerãt
in p̃da ad faciẽdũ vaſa q̃ erãt neceſ/
ſaria ĩ tabnaculo: ꝛ ptꝫ lr̃a vſq; ibi:
Periſcelides

a Depꝛeceris ꝓ nobis. Oꝛige. Ad ꝓpitiandū deū ꝓ nobis. Si dicamus ꝓpter aurū deū ꝓpitiū fieri hominibꝰ: abſurdū ⁊ impiū iudicatur. Hoc enī in viro bono notabile dicit̄. Per aurum ergo virtutes ⁊ opera bona ſignant̄: q̄ ſola deo digne offerunt̄: ꝓ quibus ſolis decet eū ꝓpitiari. b Suſceperūtq̨. Et accepit moyſes ⁊ eleaçar ſacerdos aurū ab omnibꝰ tribunis ⁊ centurionibus: ⁊ intulit illud in tabernaculū teſtimonij memoꝛiale filijs iſrael coꝛā dño. Nota q̨ que dicunt̄ nō ad ꝯſpectū viſibilē: ſed ad mētis memoꝛiā referunt̄. Beatus enī eſt qui recoꝛdatur ſe aliquid boni operis feciſſe coꝛam dño: ⁊ obtuliſſe munera bñplacita deo virtutes.ſ.animi: ⁊ oꝛnamēta pietat. ¶ Ca. XXXII

Filij aūt ruben. Oꝛige. Oia q̄ dicunt̄: nō ſolum ex ſermone q̄ dicit̄ pēſanda ſunt: ſ; ex ꝑſona dicētis. Si puer loq̇tur: aīas nr̄as ad auditū eloquij pueril' aptamus: nec plus ī his q̄ dicunt̄ q̄ꝫ puer ſentire poterat expectamꝰ. Si aūt vir loquit̄: ꝯtinuo cōtēplamur: Si viro digna ſint q̄ dicunt̄: et ſi eruditꝰ ſit: ꝓ eruditiōis intuitu etiā dicta pēſamus. Si aūt imperitꝰ ⁊ idiota: aliter que dicunt̄ accipimꝰ. Si aūt ſenioꝛ aut multe peritie ac pꝛobatē (vt qui in eruditiōe cōſenuit) longe in eo maioꝛ habebit̄ dictoꝛum expectatio. Hic aūt qui loquit̄ ſpūſſanctꝰ eſt. vñ enī poterat moyſes que ab oꝛigine mundi geſta ſunt: vel in fine gerenda narrare: niſi ſpiritꝰ dei inſpiratione? Vñ potuiſſet de xp̄o ꝓphetiçare?
Joh.5.c Chriſtꝰ enī ait: Si crederetis moyſi: crederetis vtiq̨ ⁊ mihi: de me enī ille ſcripſit ⁊c̄. Hoc ergo ſm maieſtatē loquētis opoꝛtet intelligi.
Luc.16.c vnde abꝛaam dicit: Habent moyſen et ꝓphetas audiant eos. Nō homines in coꝛpoꝛe poſitos ſignificans: ſed que ab ei ſcripta ſunt dictante ſpiritu dei. Moyſi ergo litteras remoto velamine ita intelligamus: vt ſingulis dici videantur: vt ſi intelligant auditoꝛes ⁊ obſeruent: non eant in locum toꝛmentoꝛum ſicut diues qui audire contempſit: ſed in ſinū abꝛae vbi laçarus requieſcit. Hec tamen ad liquidū ſcire ipſius puto eſſe ſpirituſſancti qui inſpi-
Joh.5.c rauit: et ieſu chꝛiſti qui ait. De me enim ille ſcripſit. ⁊ patris: cuius conſilium antiquū humano generi non nudum ſed velatū litteris indicatur. Sed iam ad ſenſum eoꝛum que latere videntur veniamus. Duobus modis de egypto exitur. Cum enim quis de erroꝛum tenebꝛis ad agnitionis lumem adducitur: ⁊ de terrena cōuerſatione ad ſpiritualia inſtituta cōuertitur de egypto videtur exiſſe: et ad ſolitudinem veniſſe ad illū.ſ. vite ſtatum in quo ꝑ ſilentiū ⁊ quietem diuinis legibus exerceatur: ⁊ celeſtibꝰ eloquijs imbuat̄: ꝑ que īſtitutꝰ ⁊ directꝰ cū ioꝛdanē trāſierit: ꝑueret vſq̨ ad terrā ꝓmiſſiōis.i.ꝑ gr̄am baptiſmi vſq̨ ad euāgelica inſtituta. Exit etiā aīa de egypto: cū reliquit huiꝰ mūdi tenebꝛas ⁊ coꝛpoꝛee nature cecitatē: ⁊ trāſfert̄ ad aliud ſeculū: qd̄ ſinus abꝛae vt ī laçaro: vel paradiſus vt ī latrone indicat. Vel ſi q̄ nouit deꝰ eſſe alia loca vel manſiōes: ꝑ que trāſiēs aīa deo credens: ⁊ ꝑueniēs vſq̨ ad flumen qd̄ letificat ciuitatē dei vltra ipm̄ ſoꝛtē hereditat̄ ꝓmiſſe patribꝰ accipiat. Cū ḡ dupliciter deſignet̄ egreſſus de egypto ⁊ trāſitus ad deſertū: ⁊ inde egreſſus ad ſancte terre hereditatē: videamꝰ q̄d ſibi velit ruben ⁊ gad ⁊ dimidie tribꝰ manaſſe hereditas: q̄ ꝑ moyſen tradit̄: ⁊ cꝭ ioꝛdanē decernit̄. In.xij.tribubꝰ filioꝝ iſrl̄: myſtice totius hūane gener' figurā cōplectit̄: vel oīm q̇ ad agnitionē dei venerūt. Hoꝝ ꝑs extra ioꝛdanē hereditatē cōſequit̄ ꝑ moyſen. Pars vo trans ioꝛdanē in terra ꝓmiſſionis ꝑ ieſum. Et quidē illi quibꝰ extra ioꝛdanē hereditas datur: pꝛimitiui ſunt: licet minꝰ nobiles: licet non inculpati. Ruben nāq̨ eſt ꝑmogenitꝰ iacob: licet cōtaminauerit thoꝛū patr': ⁊ gad licet ex ancilla. Manaſſes q̄ꝫ cuꝰ dimidia tribꝰ extra ioꝛdanē hereditatem conſequit̄: quis de egyptia notus: tñ pꝛimogenitus eſt. Omnes ḡ iſti pꝛimogeniti ſint: ⁊ iō ſignificāt pꝛioꝛem ppl'm q̄ nō ꝑ ieſū: ſ; ꝑ moyſen hereditatē extra ioꝛdanē accipiūt. d Terra quā per. ⁊c̄. Hꝛe. Sūt multi in eccl'ia qui ꝑuuli eſſe deſpiciūt ⁊ ī loco humilitatis poſiti: īmanes apud ſe eſſe nō deſinūt: hi honoꝛibꝰ extollunt̄: voluptatibꝰ ꝑfruunt̄: ⁊ rerum multiplicitate dilatant̄ pꝛeſſe appetūt ⁊ a mult' timeri: recte viuere negligūt: ⁊ famā bone vite habere cupiūt: adulationes querūt: fauoꝛibus intumeſcūt: q̨ ꝑſentium copia delectantur: ventura gaudia non requirūt. Cūq̨ eos mltiplex actio occupat. ⁊ a ſemetipis alienos demonſtrat. Siqua tamen fidei

tentatio

---

a ſ operū.ſ.oꝛnamenta. a b c
nire periſcelides ⁊ armillas: ānu
a ſ auro ⁊ argento factas. d e
los ⁊ dextralia ac mūrenulas vt
a b depꝛeceris ꝓ nobis dñm. Suſce-
ſ virtutes animi ⁊ bona opera.
peruntq̨ moyſes ⁊ eleaçar ſacerdos oīe aurū ī diuerſis ſpeciebꝰ pōdo ſanctuarij ſedecī milia ſeptigētos q̄nq̄ginta ſiclos a tribunis ⁊ centurioībꝰ. Vnuſquiſq̨ eñ qd̄ f in pꝛęda rapuerat ſuū erat. Et ſuſceptū intulerūt in tabernaculū teſtimonij ī monimētū filioꝝ iſrael coꝛam dño. ¶ Ca. XXXII

Filij aūt ruben ⁊ gad ha- a†
c bebant pecoꝛa multa: et b
ſ als illis.
erat eis in iumentis inſignita turba. Cumq̨ vidiſſent ia- i
çer ⁊ gallaad aptis aīalibus alēdis terras venerūt ad moyſen et ad eleaçarū ſacerdotē et ꝑncipes multitudinis: atq̨ dixerūt: Aſtaroth ⁊ dibon ⁊ iaçer: ⁊ nemra eſebon et eleale et ſaban et nebo et
d beon: terra quā percuſſit dñs in conſpectu filioꝛū iſrael regionis vberrimę eſt ad paſtū animaliū:

---

a Periſcelides. oꝛnamēta ſūt mulieꝝ in veſtibꝰ circa renes: ⁊ dr̄ periſcelides a peri qd̄ ē circū: ⁊ cele qd̄ eſt curuū. b Et armillas. oꝛnamēta ſūt circa ſcapulas. dicta ab armo. c Anulos. oꝛnamenta ſunt digitoꝛū. d Dextralia: bꝛachioꝝ. e Murenulas. oꝛnamenta ſūt circa collū mulieꝝ. f Vnuſq̇ſq̨ enī qd̄ in p̄da rapuerat ſuū erat.ſ. de inanimatis et iō qd̄ dederūt inde non fuit ex debito ſ; ex deuotione eo q̨ dominꝰ eos reduxerat ſaluos de pꝛelio. ¶ Ca. XXXI

Moꝛalr̄. † Vlciſcere pꝛiꝰ filios iſrael d̄ madianitis ⁊c̄. Madian interꝑtat̄ iniquitas ⁊ ideo ꝑ bellū ꝯtra madianitas ſignificat̄ bellū hominū cōtra vitia ⁊ peccata: de quo bello dicit Seneca: Pacē habeto cū hoībꝰ ⁊ cū vitijs bellū. Illi vo qui ad bellū cōtra madianitas iuerūt mares tm̄ occiderūt p̄mo: ⁊ feminas reſeruarūt vt dicit̄ in textu. ⁊ iō ꝑ illos ſignificant̄ illi qui ſpiritualia vitia querūt extirpare carnalia reſeruantes. nam ſm Aug'. per virū ſignificatur intellectus vel ratio. per feminā vo ſenſualitas. ꝓpt̄ qd̄ bene ꝑ mares ſpūalia vitia. per feminas vo carnalia deſignant̄: ⁊ q̨ ꝑ vtraq̨ damnatur hō. nō ſufficit illa extirpare ſine iſtis. ꝓpter quod a moyſe de mulierū reſeruatione fuerunt merito repꝛehenſi dicente: a† Cur femīas reſeruaſtis. nōne ille ſunt q̄ deceperunt filios iſrael? et iō diſtinxit d̄ mulieribꝰ. nam illas que cognouerāt viros ī coitu p̄cepit iugulari: alias reſuari ꝑ p̄mas aūt ſignificāt̄ motꝰ ſenſuales rationē ad conſenſum moꝛtalis peccati trahentes: ⁊ iſti motꝰ ſūt totaliter extirpādi. ꝑ virgines aūt ſignificant̄ motus ſenſitiue partis: qui nō trahūt rationē ad conſenſum peccati moꝛtalis: ſ; mag' rōni deſeruiūt in ope v̄tutis. ſic̄ dicit phs. iiij. Ethic̄. q̨ foꝛtis ꝑ rōnē excitat in ſe motū ire vt expeditꝰ actū foꝛtitudinis exequat̄. † Offerimꝰ in donarijs dñi ſinguli qd̄ in p̄da auri potuimꝰ inuenire. Per h̄ ſignificat̄ q̨ victoꝛes vitioꝝ hāc victoꝛiā attribuere nō debent virtuti ꝓpꝛie ſed bonitati diuine. ¶ Ca. XXXII

Filij aūt ruben. Hec ē ꝑs incidentalis q̨ ſic̄ patet ex p̄cedentibꝰ terra quā occupauerūt filij iſrael anteq̨ venerūt ad ioꝛdanē q̄ eſt terminus terre ꝓmiſſiōis ex illa pte: ꝑut ptꝫ in mult' locis ve. tc. nō erat infra termīos terre ſibi ꝓmiſſe: ſ; q̨ habitatoꝛes illiꝰ terre noluerūt dare tranſitū filijs iſrael vſq̨ ad terminū terre ſibi ꝓmiſſe: īmo hoſtiliter eos inuaſerē vt patuit. ſ. de ſeon rege eſebon: ⁊ og rege baſan. iō filij iſrael cōpulſi bellare ꝯtra eos ⁊ iō ipſis debellatis iure belli acq̇ſierūt terrā illā: de cuiꝰ poſſeſſiōe ⁊ diuiſiōe hic agit̄ ex p̄dicto caſu accidēti: vbi p̄mo ponit̄ filioꝝ ruben ⁊ gad irrōnabilis petitio. ſcd̄o eiuſdē petitiōis iuſtificatio. ibi: At illi ꝓpe accedētes. tertio ipiꝰ cōceſſio. ibi: Quibꝰ moyſes ait. ¶ Adhuc circa p̄mū p̄mittit dicta petitio. ſcd̄o ipſiꝰ repulſio. ibi: Quibus rñdit moyſes. ¶ Circa pꝛimū ponit̄ motiuū petitiōis. cū dicit̄: Filij ruben ⁊c̄. q̨ foꝛte de p̄da aīalium dicta ca. p̄cedenti emerant magnā ꝑtem ab alijs. b Et erat illis in iumentis inſignita turba. i. valde multa: et eſt modus loquēdi hyꝑbolicꝰ. i Cūq̨ vidiſſent iaçer ⁊ galaad aptis ani. alen. terras. q̨ erāt ibi multa paſcua ⁊ bona. iō foꝛmauerūt petitionē ſequentē.

Preca.

tentatio exurgat q꞉ in ea ſpecie-
ten⁹ ꝯtinent: verbis cā ⁊ labori
b⁹ defendūt: ⁊ celeſtē patriā ven
dicāt: nec tñ amāt. Quos bñ ru
ben ⁊ gad: ⁊ dimidia tribus ma
B naſſe ſignificāt: q꞉ multa pecora
et iumenta poſſidentes: dū circa
iordanem campeſtria ꝯcupiſcūt:
in terra ꝓmiſſiōis hereditatē ha
bere noluerunt. dicētes: Terra
quaʒ ꝑcuſ. do. in cō. fi. iſ. re. vb. ē
ad p. a. ⁊c. Qui ꝗ iumenta plu-
rima poſſidēt iordanē trāſire re-
fugiūt: q꞉ ꝗs multa mundi impli
camēta occupāt: habitationē ce-
leſt' patrie nō requirūt: ſʒ fides:
(quā ſpecitenus tenent) incre-
pat ne ocioſi delectatione torpe-
ſcāt: ⁊ alios exemplo ſuo a labo-
ris tolerātia: ⁊ ſtudio lōganimi-
tatis frangant. Unde eis ꝑ moy
ſen dicit: Nunꝗd fratres veſtri
ibūt ad pugnaʒ ⁊ vos h̃ ſedebit'
⁊c. Sed q꞉ erubeſcūt nō defende
re qð ꝯfitent ꝓ fide ad certamē
ꝓperant. eamq꞉ nō ſibi: ſed ꝓxi-
mis vendicant. Caulas ouium
fabricamus: et ſtabula iumento-
rum ⁊c. Qui mox fortes ꝓ alijs
C veniūt: et promiſſionis terraʒ ab
hoſtibus liberant ⁊ relinquunt:
ad paſcenda armenta extra ior-
danem redeunt: quia cōtra fideʒ
bāptiſmi tota mente et deſiderio
rebus perituris inſeruiūt: quia
hereditatem terre promiſſionis:
id eſt fructum fidei non amant.
Sicq꞉ pro illa pugnāt: vt ſua pi-
gnora extra illaʒ deponāt: quia
enim paruulos foris habent ef-
fectum in eius habitatiōe nō ha
bēt. Uñ ad cāpeſtria redeunt: q꞉
ab altitudīe montiū ꝗſi a ſpe ce-
leſtiū dilabunt vt extra terrā ꝓ
miſſionis bruta aīalia nutriant:
irrōnabiles. ſ. mot⁹ animi vanis
deſiderijs: q꞉ eterne lucis clari-
tatē neſciūt dū trāſitorijs excecā
tur. a Iumēta plurima. Ori.
Iumenta ⁊ pecora multa ſūt ⁊c.
Prior ppl's ad hereditatē illius
Ē.13.d terre que lacte fluit ⁊ melle: non
D potuit ꝑuenire. nec verbuʒ caro
factū agnoſcere: q꞉ multa iumen
1. Cor. 2. d ta et pecora habebat. Animalis
enī nō poteſt ꝑcipere que ſūt ſpi-
rit⁹ dei: nec ſpiritaliter dijudica-
Ps. 48. re: q꞉ cum homo in honore eſſet
nō intellexit: ſed comparatus ē
iumentis inſipientibus. Acce-
pit ergo ille populus hereditatē
per moyſen: terraʒ ſcilicet duoꝝ
regum: non enim amplius potu-
it interficere moyſes niſi duos
reges: quorum terram divideret
populis multa animalia multa-
q꞉ pecora habentibus. Illis ve-
ro qui iordanem tranſeunt ieſus
diuidit terram. Quāuis enī ani
malia habeant pecora nō tanta
que eos excludant ne iordanem
E tranſeant: ſed cum ipſis et mulie
ribus et infantibus contendunt
tranſire: et ad patrum promiſſa
peruenire. Illos autēʒ hec omīa
remorātur nec poſſint iordanem
tranſire nec ad fideʒ chriſti: que
eſt terra promiſſionis intrare.
Si trāſi.

a Gregorius. Quos multa mundi impedimenta occupant ha
bitationem celeſtis patrie non deſiderant.
a et nōs ſerui tui habemus iumenta pluri-
ma: precamurq꞉ ſi inuenimus gratiam co- a
ram te vt des nobis famulis tuis eam in
poſſeſſionē: nec facias nos tranſire iorda-
danem. Quibus reſpōdit moyſes: Nun- b c
quid fratres veſtri ibunt ad pugnā ⁊ vos
Origenes. Nota ꝙ volentes vltra iordanem remanere in-
crepat moyſes: id eſt lex.
hic ſedebitis? Cur ſubuertitis mentes fili- d
orū iſrael ne trāſire audeant in locū quem
eis daturus eſt dñs? Nonne ita egerūt pa- e
tres veſtri: qñ miſi de cadeſbarne ad explo
randā terrā? Cunq꞉ veniſſent vſq꞉ ad val-
lem botri luſtrata oīni regiōe ſubuerterūt
cor filiorū iſrael vt nō intrarēt fines quos
eis domin⁹ dedit. Quibus iratus iurauit f
dicens: Si videbunt homīes iſti qui aſcen
derunt ex egypto: a viginti annis ⁊ ſupra
terrā quā ſub iuramēto pollicit⁹ ſum abra
am iſaac et iacob: ⁊ noluerūt ſequi me pre
ter caleb filiuʒ iephone cenezeū: ⁊ ioſue fi-
lium nun. Iſti impleuerūt voluntatē meā.
Iratuſq꞉ dominus aduerſum iſrael: circū-
duxit eum per deſertum ꝗdraginta annis
donec cōſumeret vniuerſa generatio que
fecerat malū in conſpectu eius. Et ecce in- g
quit vos ſurrexiſtis pro patrib⁹ veſtris in-
crementa ⁊ alumni hoīm peccatoꝝ vt au-
geretis furorem domini cōtra iſrael: Qui
ſi nolueritis ſequi eū: in ſolitudine populū
derelinquet: ⁊ vos cauſa eritis necis oīm.
At illi prope accedētes dixerunt. Caulas h
al's amus.
ouiū fabricabimus ⁊ ſtabula iumentorū:
paruulis ꝗʒ noſtris vrbes munitas: nos i
aūt ipſi armati et accincti ꝑgemus ad pre- k l
lium ante filios iſrael donec introducam⁹
eos ad loca ſua: Paruuli noſtri ⁊ ꝗcꝗd ha m
bere poſſum⁹ erunt in vrbibus muratis: ꝓ n
pter habitatoꝝ inſidias. Non reuertemur
in domos nr̃as: vſq꞉quo poſſideant filij
iſrael hereditatem ſuam: nec ꝗcquā queri-
mus trans iordaneʒ: quia iam habemus
poſſeſſionem noſtram in orientali eius pla-
ga. Quibus moyſes ait: Si facitis qð pro o
mittitis expediti pergite coram domino
ad pugnaʒ: ⁊ omnis vir bellator armatus
iordaneʒ tranſeat: donec ſubuertat domi
nus inimicos ſuos: ⁊ ſubijciat ei omīs ter
ra: Tūc eritis inculpabiles ⁊ apud dñm et
apud iſrael: et obtinebitis regiones quas
vultis coraʒ domino. Sin autē qð dicitis p
non feceritis: nulli dubium quin peccetis
in deum: et ſcitote qñ peccatuʒ veſtrū ap- q
prehendet vos. Edificate ergo vrbes par-
uulis veſtris et caulas ac ſtabula ouibus

a Precamurq꞉ ⁊c. vt des no-
bis famulis tuis eaʒ ⁊c. quod
erat irrationabile ſcilicet ꝙ ha
berēt terrā labore alioꝝ acꝗſi-
tam: ⁊ ipſi nō trāſirent cū alijs
ad acꝗrendū terrā ꝓ alijs tri-
bubus: qð videbat ſonare coꝝ
petitio. b Quib⁹ rñdit moy
ſes. Hic ꝯñr ponit dicte petitio
nis repulſio. vbi ꝑmo coꝝ igna
uia arguit. cū dicit: c Nūꝗd
fratres vr̃i ⁊c. Scðo īpedimen
tū alioꝝ īducit. cū dr: d Cur
ſubuertit' mētes filioꝝ iſrl' ⁊c.
q. d. ꝓpter ignauiā veſtraʒ alij
credēt ꝙ timeat' fortitudinem
terre a deo ꝓmiſſe: ⁊ fortitudi-
nē ppli: ⁊ ſic trāſire nō audeāt:
⁊ impediat dei mandatū. Ter-
ad h̃ exemplū ꝑcedēs adducit
cū dr: e Nōne ita egerūt pa
tres. vr̃i q꞉ territi ſ verbi explo
ratoꝝ voluerunt reuerti in egy
ptū vt dictū eſt. ſ. xiij. ca.
f Quib⁹ irat⁹ iurauit dicēs ſi
videbūt hoīes iſti ⁊c. ⁊ accipit
h̃ ſi ꝓ nō. i. nō videbūt. Cetera
patēt ex his ꝗ dicta ſūt. ſ. xiiij.
ca. vſq꞉ ibi: g Et ecce inquit
vos ſurrexiſt' ꝓ patrib⁹ vr̃is. i.
malū ⁊ vultis pei⁹ facere ꝗ̄ ipi
q꞉ vidiſtis malū ipſoꝝ ⁊ nō eſt'
caſtigati. Quarto oſtēdit ꝙ h̃
malū debeat cadere ſup totum
populū generaliter ⁊ ſup ipos
ſpecialiter. cū dr: Qð ſi nolue-
rit' ſequi eū ⁊c. ⁊ ſbdit: Et vos
cauſa eritis necis oīm. ſequit:
h At illi. Hic ꝯñr ponit ꝑdi-
cte petitiōis iuſtificatio. ⁊ pmo
ꝗ̄tum ad ignauiaʒ contra eos
allegataʒ. cū dicitur: i Nos
autem ipſi armati. i. muniti ar-
mis ad defenſionē. k Et ac-
cincti. armis ad inuaſionem.
l Pergem⁹ ad pre. añ filios
iſrael. q. d. nolumus eſſe in cau
da exercit⁹ ſic ignaui: ſʒ in fron
te. ſcðo oſtēdit ꝙ velint fidelit
laborare ad acꝗſitionē terre ꝓ
alijs tribub⁹. cuʒ dr: Donec in-
troducamus eos ad loca ſua. ⁊
ſubdit: m Paruuli nr̃i ⁊ ꝗc
quid habere poſſum⁹ ⁊c. quaſi
diceret: eēnt nobis oneri ſi trā-
ſirent nobiſcum. ideo ſubdit:
n Erunt in vrbibus muratis.
aliter nō eſſent ſecuri: q꞉ nō in-
tendimus cito reuerti. iō ſubdi
tur: Non reuertemur ⁊c.
o Quib⁹ moyſes ait: Hic con
ſequēter ponit petitiōis iuſtifi-
cate ꝯceſſio. ⁊ ꝑmo ſub ꝯditiōe.
ſcðo ſimpl'r ⁊ abſolute. ibi: Re-
ſpōderūtq꞉ filij gad. Conditio
aūt eſt vt obſeruēt fideliter ꝓ-
miſſum ꝑdictū qð notat. cū di- Ioſ. 1. c
citur: Si facitis qð ꝓmittitis
⁊c. ⁊ ptʒ lr̃a. p Sin aūt qð di
citis nō feceritis: nulli dubiuʒ
eſt ꝗn peccetis in deū. q꞉ illa ꝓ
miſſio nō tm̃ fiebat hominibus
ſed deo de cuius mādato terra
erat acꝗrenda. q Et ſcitote
qm̃ peccatū veſtrū apprehēdet
vos. per penam debitaʒ vobis
a deo inferendam. ſequit: Pre
cepit ergo moyſes eleazaro ſa-
cerdoti

a Si tranſierint filij gad et filij ruben vobiſcum iordanem
omnes arma. Orige. Alia littera. Si tranſierint filij ruben
⁊ fi.gad.vo.ior.omnes armati ad pliũ corã dño:⁊ obtinue/
ritis terrã in ɔſpectu vro:dabitis eis terrã galaad ⁊c̃. Ter/
ra multis modis accipit.⁊ terra hec in qua habitam⁹ nõ ab
initio terra vocata eſt:ſed arida:⁊ poſtea terra. Sic̃ hoc ce/
lũ viſibile prius firmamẽtũ dictũ ẽ:poſtea celũ. In pncipio
tñ creature celũ ⁊ terrã feciſſe dicit̃ de⁹:⁊ poſtea aridã ⁊ fir/
Agge.2.b mamentũ. Hinc Aggeus ait: Adhuc ſemel mouebo celũ ⁊
terrã:⁊ mare ⁊ aridã. Uides quõ aliud ponit terrã:aliđ ari
dã? In multis quoqꝫ locis terra in bono accipit̃: arida vo
raro. Nã ⁊ adã poſt peccatũ in locũ detrudit̃ q̃ arida nomi/
nat̃:antea enĩ erat in terra.paradiſus enĩ nõ in arida ſed in
terra eſt. Manſuetis quoqꝫ in euãgelio nõ arida: ſed terra
Mat.5.a pmittitur. Beati mãſueti qm̃ ipſi hereditabunt terrã. Se/
Ibi.13.b mẽ etiã quod fructũ dat centeſimũ:ſexageſimũ: triceſimũ:
terra dicit̃ eſſe non arida. Puto aũt q pfectus ſit ab arida
ad terrã venire:ſicut pfect⁹ fuit vt arida terra vocaret̃. Dũ
enim infructuoſi ſumus:nec fructũ iuſticie:pudicitie vł pie/
tatis afferimus:arida ſumus. Si autem nos excolentes ad
virtutũ frugẽ ſuſcitamus:terra ex arida efficimur:que ver/
bi dei ſuſcepto ſemine fructificet. Eſt ergo quedã terra etiã
in regno dei que manſuetis promittit̃:⁊ terra que viuentiũ
Ps.36. nominatur. Eſt terra in excelſis poſita de qua ad iuſtum di/
citur. Exaltabit te vt hereditet terrã. Huius terre heredita
tẽ de egypto mundi exiẽs aĩa cõſequit̃.⁊ alibi quidẽ:q̃ ſub
lege vixerũt:alibi q̃ p chriſti fidem ⁊ gratiã diſpenſati ſunt.
Qui tamen videntur primi ⁊ p moyſen diſpẽſati nõ cõſequũ
tur hereditatem:niſi prius tranſiãt cũ his quos ieſus diſpẽ
ſat:⁊ pugnent cum eis contra inimicos:⁊ collocent eos in ſe
dibus ſuis:⁊ ita conſequantur hereditatẽ quã moyſe duce
Heb.11.g meruerunt. Unde Paulus: Et hi omnes teſtimõio fidei ſu/
ſcepto nõ pceperunt repromiſſiones deo pro nobis aliquid
melius prouidente:ne ſine nobis cõſummarent̃. Quaſi dice
ret:iſte nouẽ ⁊ ſemis tribus de illis duab⁹ ⁊ ſemis tribub⁹.
Ideo non acceperũt pmiſſionẽ terre illius que eis extra ior
danẽ p moyſen decreta eſt deo p nobis aliquid melius pui
dẽte:ne ſine nobis cõſũmarent̃:⁊ ideo trãſeunt nobiſcum ar
mati ⁊ iuuant expugnare inimicos. Sed tranſeunt tñ arma
ti viri:ſcilicet fortes et potentes. Ignaua manus ⁊ imbellis
remanet extra iordanem. Fortes vero relictis animalibus ⁊
pecoribus ⁊ omnibus impedimentis pugnant nobiſcum do
nec vincantur inimici noſtri vſqꝫquo hereditatem promiſ/
ſe terre capiamus. Sancti enim patres orationibus iuuant
⁊ exemplis hortantur ⁊ confirmant:⁊ ſcript' ſuis que ad me
moriam reliquerunt:inſtruunt nos quomodo aduerſus ini
micas poteſtates pugnemus ⁊ certamina toleremus. Pu/
gnant ergo pro nobis:⁊ incedunt primi armati. Ipſos enĩ
nobis proponimus:et videntes fortia facta eoꝝ ad pliũ ſpi/
ritale armamur ⁊ dimicamus. Sic deniqꝫ qui ſub duce ieſu
militant.xxx.⁊ eo amplius reges perimunt:⁊ terras eorum
ſorte accipiunt. Depulſis etiã ſpiritalibus nequicijs:de cele
ſtibus hereditatẽ celi chriſto dimicante percipiunt. Poteſt
adhuc tertius expoſitionis modus eſſe vt in filijs iſrael:id ẽ
in populo eccleſie intelligant̃ eſſe quidam ſpiritales:⁊ intra
iordanẽ pcipere hereditatẽ terre fluẽt' lac ⁊ mel: ſapiẽ ⁊ ſcie
dulcedinẽ capientis:quoꝝ terra flumĩe dei quod repletũ eſt
aquis diuine intelligentie circundatur ⁊ rigatur. Alij autẽ
ſunt carnales iumentis ⁊ pecudibus.i.craſſis ⁊ ſtolidis ſen
Gala.3.a ſibus abundantes:qualibus dicit Apoſtolus: Ita inſenſa/
Ibidem ti eſtis:vt cum ſpiritu ceperitis nũc carne perficiamini. Et I
ſenſati galathe: quis vos faſcinauit veritati non obedire?
Sed vnuſquiſqꝫ noſtrum niſi ſe armauerit: ⁊ abiectis bru/
tis et beluinis ſenſibus ad ſpiritalem intelligentiam prope/
rauerit:remanebit extra iordanem:nec poterit per ſapientie
flumen incedere:quod letificat ciuitatem dei:id eſt animam
dei capacem. Nec aſſequitur verbi dei interiora:que ſũt dul
ciora ſuper mel ⁊ fauum:ſed illam tñ conſequetur terram in
1.Cor.2.d qua duo reges occiſi ſunt.vbi dicatur ei: Nihil iudicaui me
ſcire inter vos niſi ieſum chriſtum ⁊ hunc crucifixum. Qui
autem potuerit tranſire iordanem:⁊ ad interiora penetrare:
ſequens dominum ieſum chriſtum: interficiet triginta ⁊ eo
Ps.2. amplius reges. Illos fortes de quibus dicitur: Aſtiterunt
reges terre:⁊ principes conuenerunt in vnum aduerſus do
minũ ⁊ xpm eius. Quibus proſtratis agnoſces ſecretiora
myſteria vſqꝫquo venias ad ſedem dei ⁊ hieruſalem ciuita/
tem dei viuentis:non que ſeruit cum filijs ſuis: ſed que ſur/
ſum eſt ⁊ libera eſt ⁊ mater omnium noſtrum eſt.

De ſũt

ac iumẽtis:⁊ qđ polliciti eſt
implete. Dixerũtqꝫ filij gad ⁊
ruben ad moyſen. Serui tui
ſumus:faciemus quod iubet
dominus noſter. Paruulos
noſtros ⁊ mulieres ⁊ pecora
ac iumẽta relinquemus in vr
bibus galaad: nos autem fa
muli tui omnes expediti pge
mus ad bellũ ſicut tu domie
loqueris. Precepit ergo moy
ſes eleazaro ſacerdoti:⁊ ioſue
filio nun ⁊ principibus fami
liarũ per tribus iſrael:et di/
a xit ad eos:† Si trãſierint filij
gad ⁊ filij ruben vobiſcũ ior
danẽ omnes armati ad bel/
lum coram domino:⁊ vobis
fuerit terra ſubiecta:date eis a
galaad in poſſeſſionẽ. Sin ãt
noluerint tranſire vobiſcum
in terrã chanaan:inter vos
habitandi accipiãt loca. Re/ b
ſponderuntqꝫ filij gad ⁊ filij
ruben. Sicut locutus eſt do/
min⁹ ſeruis ſuis ita faciem⁹.
Ipſi armati pergemus corã
domino in terram chanaan:
et poſſeſſionem iam ſuſcepiſ/
ſe nos confitemur trans ior/
danem. †Dedit itaqꝫ moyſes c
filijs gad ⁊ ruben et dimidie
tribui manaſſe filijſ ioſeph re
gnum ſeon regis amorrei:
⁊ regnũ og regis baſan:⁊ ter
ram eorum cum vrbibus ſu/
is per circuitum. Igitur ex/ d
truxerũt filij gad dibon ⁊ aſta
roth ⁊ aroer ⁊ roth ⁊ ſophã ⁊
iazer ⁊ iechbaã bethnemra:⁊
betharan vrbes munitas:et
caulas pecoribus ſuis. Filij
vo rubẽ edificauerũt eſebon
⁊ eleale ⁊ cariathiarim ⁊ na/
bo ⁊ baalmeõ vniũſis nomi
nibus. Sabama quoqꝫ ipo/ e
nentes vocabula vrbib⁹ q̃s
extruxerant. Porro filij ma/
chir filij manaſſe perrexerũt
in galaad:⁊ vaſtauerũt eam
interfecto amorreo habitato
re eius. Dedit ergo moyſes
terram galaad machir filio
manaſſe qui habitauit in ea.
Iair autẽ filius manaſſe abi f
it et occupauit vicos eius:

cerdoti ⁊c̃.⁊ ſequit̃:
a Date eis galaad
ĩ poſſeſſionẽ ſi fecerit
pmiſſũ:aliter non.
b Rñderũtqꝫ. Hic cõ
ſequẽter ponit̃ cõceſ/
ſio abſolute: q̃a filij
ruben ⁊ gad viderũt
q moyſes dubitabat
de ĩpletione ſui pmiſ
ſi: propter quod nõ
cõcedebat terram ni
ſi ſub cõditione:iõ p
ceſſerũt ad cõfirmatio
nẽ ſue pmiſſionis:vt
patet in littera:q̃ fa/
cto moyſes ɔceſſit eiſ
abſolute terrã quam
petebant.vñ ſubdit̃: F
c Dedit itaqꝫ moy/ † Ioſue.4.c
ſes filijs gad ⁊ rubẽ
⁊ dimidie tribui ma/
naſſe.iſta dimidia tri
bus fuit adiũcta: qr
adiunxit ſe alijs dua
bus tribub⁹ in petiti
one:⁊ quia terra ſuf/
ficiebat pro ipſis ⁊ p
illis. d Igit̃ extru
xerũt filij gad dibon
⁊ aſtaroth: ciuitates
ſũt quas filij iſrł de/
ſtruxerant anteq̃ ſci
rent q deberẽt ibi ha
bitare:⁊ poſtea reedi
ficauerũt ad tuendũ
vxores ſuas: filios ⁊
familias. e Impo
nentes vocabula vr/
bibus quas extruxe/
rant.ãteq̃ enĩ ɔſtrue
rent̃ denominabant̃
a nominib⁹ idoloꝝ: † Ioſue.22.g
ſaltem pro magna p/
te.⁊ iõ filij iſrael no
minauerunt eas ali/
is nominibus:⁊ etiã
vt ex nomine aliqua/
rum ciuitatũ eſſet me
moria edificantiũ:ſꝫ
q dicitur poſtea.
f Iair aũt ⁊c̃.q̃s ap G
pellauit auothiair.i.
villas iair:⁊ idẽ dici/
tur d̾ ipſo nobe quod
apphẽdit chanath:⁊
vocauit eum nomine
ſuo nobe. Moralit̃
per tribum ruben et
gad ⁊ dimidiã tribũ
manaſſe intelligunt̃
tres ſtatus excellẽteſ
in eccleſia. Per rubẽ
enĩ qui interpretatur
filius viſionis:intel/
ligitur ſtatus prela/
toꝝ. Per gad qui in/
terpretatur accinct⁹:
ſtatus principũ.q̃ de
bent eſſe armis accin
cti ad defenſionẽ po
puli. Per manaſſen
qui interpretatur ob/
liuio ſtatus religioſo
rum.d̾ quo dicit̃ ps.
xliij. Obliuiſcere po
pulum tuũ et domũ
patris tui. Sũt igit̃

 plurimi

B Hec ſunt manſiones ⁊c. Orige. Diuerſas creauit deus cibo- Ca. XXXIII
b rum differētias ꝓ diuerſitate animaliū: vł humani deſiderij. Unde ⁊ ani
malia cognoſcunt ꝓprios cibos: ⁊ alijs vtit̄ leo: alijs ceruus. In homini-
bus quoq; ꝗ ſanus eſt ⁊ validus fortē cibū requirit: cōfiditq; edere omnia. Infir
mus delectat̄ olerib⁹ ⁊ fortē cibū nō patit̄. Paruul⁹ vō ſi non voce re tñ ipſa lac
tīs requirit. Cibus aūt rōnis nature verus ſermo dei eſt.
Sed ⁊ hic differētias habet. Nō oīs eodē verbo nutrit̄.
Eſt alijs in verbo dei cibus lactis aptior. ſ. doctrina: ſicut
moralis que rudibus ſolet ꝓberi. Dilectionē in qua nihil
eſt obſcurū libēter accipiūt. verbi gratia: heſter: iudith: to
biā ⁊ mādata ſapiētie. Si legat̄ eis leuiticus offendit̄ cō-
tinuo anim⁹ ꝗſi nō ſit cibus ſuus. Uenit eñ vt diſceret de
um colere: iuſticie ⁊ pietatis p̄cepta ſuſcipere: ⁊ audit mā
A data ſacrificiorꝫ: ⁊ rit⁹ imolationū. Alij euāgeliſtas Apo
ſtolū pſalmos libent̄ amplectit̄: velut remedia infirmi
tatis ſue. Cui ſi legant̄ hec que habem⁹ in manib⁹: nihil
infirmitati ſue aut ſaluti anime ꝓdeſſe iudicabit: ſed refu
tabit tanq̄ʒ graues ⁊ oneroſos cibos. Sed ſicut leo ſi ha-
beat intellectū nō abūdātiā herbarꝫ culpabit creatāʒ: nec
dicet ſupfluā: qꝛ carnibus vtit̄. nec homo: qꝛ ſibi aptis vtit̄ alimonijs: culpare de
bet ꝙ fecit deus ſerpētes in cibū ceruorꝫ. Ita in cibis rōnabilibus nō refutāda eſt
ſcriptura ꝙ̄ obſcurior videt̄: ⁊ icōueniēs incipiētib⁹ paruul' infirmis: ⁊ min⁹ ad in-
telligendū validis. Quiſq; qđ ſibi ſanū ſentit aſſumat. Ait ergo: He māſiones fi-
liorꝫ iſrł ex ꝗ exierūt de t̄ra egypti cū vtute ſua ī māu moyſi ⁊ aarō. Et ſcpſit moyſes
ꝓfectiōes eorꝫ ⁊ māſiōes eorꝫ ꝑ vbū dñi ⁊c. Quis ḡ audeat dicere ꝙ h̄ ꝙ̄ ſcribun-
tur ꝑ verbū dñi nihil habeāt vtilitatis aut ſalutis: ſed ſolā narrēt hiſtoriā? Duo-
bus modis pōt ꝗſq; ſpiritalit̄ exire de egypto: vł reliquēdo gētilē vitā: ⁊ ad cogni
tionē diuine legis accedēdo: vł cū aīa de corpor' hui⁹ habitatiōe diſcedit. ad vtrū-
q; eñ ſpectāt he māſiōes. De illis eñ māſionib⁹ quas aīa exuta corpore: imo rur
Joh. 14. a ſus induta ſuo corpore habitura eſt. dicit̄: In domo patris mei manſiones multe
ſunt ⁊c. Sunt ergo multe manſiones que ad patrē ducunt. In quib⁹ ſingulis ꝗd
vtilitatis anime cōmoratio: quidue eruditionis aut illuminatiōis accipiat ſcit ſo-
Ibidem lus pater futuri ſeculi qui ait: Ego ſum oſtiū: nemo venit ad patrē niſi ꝑ me. Qui
forte in his ſingulis māſionibus vnicuiq; anime oſtiū fiet: vt ꝑ ipm intret ⁊ exeat
⁊ paſcua inueniat. vſq; quo ad ipm ꝑueniat patrē. Sed redeam⁹ ad ea ꝙ̄ inter nos
⁊ in nobis gerunt̄. In egypto erant filij iſrael in operibus pharaonis: luto ⁊ late
re affligebant̄: donec ingemiſcētes clamauerūt ad dñm: et miſit eis verbū ſuū per
moyſen: ⁊ eduxit de egypto. Nos igit̄ cū eſſemus in egypto. i. in huius mūdi er-
roribus: ⁊ ignorātie tenebris: operātes opera diaboli in ꝯcupiſcētijs ⁊ voluptati-
bus carnis miſert⁹ dñs miſit verbū ſuū. i. vnigenitū filiū ſuū: qui nos de ignoran
tia erroris ad lumē diuine legis adduceret. Sed primo omniū intuere myſterij ra
tionē. In egreſſione eñ filiorꝫ iſrael de egypto ſunt. xl. due māſiones: ⁊ aduentus
Mat. 1. c chriſti in mundū fit ꝑ. xl. duas generationes. Uñ ab abraam vſq; ad dauid gene-
rationes. xiiij. ⁊c. Quadraginta ergo duas generationū māſiones quas chriſt⁹
fecit deſcendens in egyptū huius mundi: faciūt qui aſcendūt de egypto. In. xl. er
go duabus manſionibus perueniūt filij iſrael ad principiū capiende hereditatis:
vbi ruben ⁊ gad ⁊ dimidia tribus manaſſe accipiūt terraꝫ galaad. Sicut xp̄s per
xlij. patres quaſi manſiones deſcendit vſq; ad nos: ⁊ filij iſrael ꝑ totidē manſiones
aſcenderunt vſq; ad hereditatis ꝓmiſſe principiū. Incipiamus ergo per ea ꝑ que
deſcendit aſcendere: et primā manſionē facere quā ille fecit nouiſſimā ꝗ natus eſt
de virgine. Erit ergo prima manſio de egypto exeuntibus relicto idolorꝫ cultu: vt
credamus chriſtū de virgine natū: ⁊ de ſpirituſancto: ⁊ verbū carnē factū veniſſe
in mundum. Poſt hec aſcendere ad ſingulos fidei virtutū gradus nitamur: ⁊ ſin
gulis immoremur: donec ad ſummū ꝑuenientibus nobis inſtitutionū faſtigiū ꝓ
miſſa cōpleat̄ hereditas. Anima quoq; cū de egypto hui⁹ vite tēdit ad terrā ꝓmiſ
Ps. 41. ſionis: ꝑgit per quaſdā vias ⁊ certas cōficit māſiōes. vñ: Effudit ſup me manū tu
am vel animā meā: quādo ingrediar in locū tabernaculi admirabilis vſq; ad do-
Ibi. 83. mum dei. De his manſionibus alibi dicit: Q̄ amabilia ſunt tabernacula tua dñe
Ps. 119. virtutū: cōcupiſcit ⁊ deficit aīa mea in atria domini. Et alibi: Multum peregrina
ſm aliam ta eſt anima mea. Intellige ergo que ſunt he peregrinationes anime: in quibus ſe
litteram. peregrinari diutius dolet. Tūc aūt veri⁹ intelliget que fuit ratio peregrinatiōis
Ps. 114. ſue cū regreſſa fuerit in requiē ſuā. i. in paradiſū. vñ: Cōuertere anima mea in re-
quiem tuam. ⁊c. iſte ergo ſūt māſiones quibus itur in celū. Sed quis ita diuinorꝫ
cōſcius ſecretorū qui poſſit huius aſcenſionis deſcribere māſiones: ⁊ cuiuſq; loci
labores vel requies? Quis enarret ꝙ poſt primā ⁊ ſecundā ⁊ tertiā manſionē ad-
huc inſequat̄ pharao ⁊ egyptij: licet nō cōprehēdāt: licet ſubmerſi ſint. Quō enū-
Exo. 15. a ciet ꝙ ſalu⁹ effect⁹ ꝑplus dei: poſt aliꝗt māſiones ꝑmū cātauit canticū. dicēs: Cā-
tem⁹ dño: glorioſe eñ magnificat⁹ ē. Quis hec egreſſioni anime ſingula poſſit vł
audeat adaptare? Et quō vet⁹ ꝑpłs cecidit: cui cōuerſatio ⁊ habitatio fuerat cum
egyptijs: ſaluus aūt nouus ꝑuenit ad regnū qui ignorabat egyptios: exceptis ſa
cerdotibus ⁊ leuitis? Qui enim in ſacerdotium vł leuitarū ordine fuerit: ⁊ ſolum
deū portionē habuerit: in deſerto nō cadit: ſed ꝑuenit ad terrā ꝓmiſſionis. Ponū
tur nomia māſionib⁹. Neq; eñ cōueniēs videbat̄: vt cetera omnia ſuis vterēt̄ no
minib⁹: aſcēſio vō anime māſionū ſuarū nomīa nō haberet. Habet ergo nomina
myſtica et deducentē ſe: nō moyſen ꝗ quo iret ignorabat: ſed colūnā ignis ⁊ rubē
filiū. ſ. dei: ⁊ ſpūmſanctū. Cū ſubmerſi fuerit omnes egyptij ⁊ amalechite: ⁊ oēs ꝗ
ꝑpugnauerūt eā: vt ꝑ ſingulas māſiones ꝗ dicunt̄ eſſe apud patrē illumiet̄ ampli
us: donec aſſueſcat illius lumīs ꝙ illuminat omnē hominem intuitū pati: ⁊ inire

majeſtatis

quos appellauit auothiair: id ē villas iair. Nobe quoq; prexit ⁊ apprehendit cariath cū viculis ſuis: vocauitq; eam ex nomine ſuo nobe.

Ca. XXXIII

a Hec ſunt manſiones filio- a†
b ruꝫ iſrael qui egreſſi ſūt

plurimi de iſtis ſtatibus ꝗ nō querūt terrā patribus ꝓmiſſā. ſ. terrā viuētiū: ſꝫ volunt manere circa ordinē in terra morientiū in bonis vite p̄ſentis figētis ibi pedeꝫ affectionis in qua edificāt vrbes. i. palatia ad ſui oſtentationē. Caulas ouium querētes delitias ad ſui delectationem. Stabula iumentorum: quaſi querentes equitare: ſemp tēdētes ad altiora ꝑ ambitionem. ⁊ iſti laborāt ꝓ alijs vt habeant terrā ꝓmiſſionis: qꝛ frequenter contingit ꝙ p̄lati opāt̄ ad ſalutē ꝑplarīū in regimīe ſpirituali: ⁊ p̄ncipes in regimīe tꝑali: ⁊ religioſi ꝯſulendo ꝑplis ⁊ p̄dicādo vbū dei: ipi oēs tñ hac ſalute priuant̄ in pſonis ꝓprijs ſuis opibus ⁊ intētionib⁹ ꝑuerſis. Cetera patēt.

Moraliter. Ca. XXXII

gt Filij autem ruben ⁊ gad ⁊c. Per rubē ꝗ fuit p̄mogenit⁹ iacob: ⁊ tñ maculauit ſtratuꝫ eius vt dicit̄ Geñ. xlix. intelligunt̄ mali p̄lati qui rōne ſtat⁹ primatū tenēt in eccleſia dei: et tñ ipſā que ē ſtratū xp̄i maculāt multiplicit̄ ꝑ vitā ſuā malam. de quo dici pōt illō Ps. lxxviij. Deus venerūt gētes in hereditatē tuā: polluerūt tēplū ſctm̄ tuum ⁊c. Per gad vō ꝗ fortuna interp̄tat̄ ſignificant̄ clerici cupidi ꝗ ꝯgregandis fortune bonis totalit̄ ſūt intēti. Per manaſſe vō ꝗ interp̄tat̄ obliuio: ſignificant̄ religioſi qui domum patris ſui debēt obliuiſci. Et q̄m inter eos ſūt aliꝗ valde mali. ꝓpt̄ qđ dicit Aug⁹. Sicꝰ nō inueni meliores his ꝗ in monaſterio ꝓfecerūt: ita nō iueni deteriores illis ꝗ in ipſis defecerūt. ⁊ iſti mali ſignificant̄ ꝑ dimidiū tribū manaſſe ꝙ̄ cū filijs ruben ⁊ gad accepit poſſeſſionē extra ꝓmiſſionis terrā: renūciātes iuri qđ ī terra ꝓmiſſionis eſſent habituri. Per h̄ autē ſignificatū fuit ꝙ p̄lati clerici ⁊ religioſi mali in ſua malicia pſeuerātes poſſeſſionē nō ſunt in terra viuentiū habituri: ſꝫ ſūt bonis vite p̄ſētis ꝯtēti. verūtamē de iſtis ī textu dr̄ ꝙ fuerūt parati ad acquiſitionē terre ꝓmiſſiōis nō ꝓ ſe ſꝫ ꝓ alijs. ꝑ qđ ſignificat̄ ꝙ licet habeāt malā vitā: multi tñ eorꝫ habēt ſanā doctrinā. Mat. xxiij. Sup cathedrā moyſi ſederūt ſcribe ⁊ pharиſei: qđcūq; vobis dixerit facite: ſꝫ opa aūt eorꝫ nolite facere. dicūt eñ ⁊ non faciūt. Et ſic ꝑ bonā doctrinā alios ad terrā viuētiū inducūt: ⁊ ab ea ſeipſos ꝑ malā vitā excludunt.

Ca. XXXIII

b Hec ſūt māſiones. Hic deſcribit̄ recapitulatio breuis p̄cedētiū ī quibus actum eſt de ꝓceſſu filiorum iſrael ab exitu de egypto vſq; ad iordanē fluuium qui erat terminus ad queꝫ ſui ꝓceſſus: qꝛ ab eo incipit terra ꝓmiſſionis.

Circa quod ſciendum ꝙ in p̄cedentib⁹ tam in Exodo q̄ʒ in hoc libro itētio moyſi fuit deſcribere ꝓceſſū filiorū iſrael non notādo oīa loca vbi māſer̄ filij iſrael in via: ſed illa ſolū in quibus fiebāt aliqua notabilia. ⁊ ideo hic ponit numerꝫ ⁊ ordinem māſionū ab exitu de egypto vſq; ad iordanē. ⁊ diuidit̄ in tres ptes ſꝫ tria notabilia loca vnde caſtra mouerūt. ſ. rameſſes, mons ſinai ⁊ cades. ſcđa incipit ibi:

Sed et de

ſ id eſt operatiõe.

a de egypto ꝑ turmas ſuas in mã/

a ſ nõ eñi ſufficit manus moyſi q̄ ſignificat ſcien/ tiam legis: querit̃ et manus aaron: q̄ ſacrificãdi deo peritiã ſignificat b ſ vt legamꝰ ſcꝫ ⁊ videamꝰ quante nobis immineãt ꝓfectiones ⁊ mãſiones.

b c nu moyſi et aarõ quas deſcripſit moyſes iuxta caſtrorũ loca q̄ do/

d mini iuſſiõe mutabant. Profecti a

a ſ cõmotione turbida: vel cõmotione tinee. Oĩa eñi q̄ in mũdo ſunt in ꝑturbatiõe ⁊ corruptiõe po ſita ſunt.

igitur de rãmeſſe mẽſe primo: q̄n b c

a ſ quia quartadecima egerũt paſcha in egypto et quoddã initium feſtiuitatis iugulantes agnũ pridie q̄ ꝓficiſcerẽtur.

tãdecia die mẽſis p̄mi: fecer̃t alte d

e ra die phaſe filij iſrael ĩ manu ex/ e f

celſa videntibus cunctis egypti/

a ſ mortui ſepeliebant mortuos ſuos: et viuentes ſequebantur dominum ſuum.

is ⁊ ſepelientibus primogenitos

quos percuſſerat dominus. Nã g

f et in dijs eorum exercuerat vltio

g nem: caſtrametati ſũt in ſochoth h

h i ⁊ de ſochoth venerũt ĩ ethan que

eſt in extremis finibus ſolitudĩs.

G maieſtatis fulgorẽ. Si ergo veros anime in hac vita poſite ꝓ hec doceri intelligamus ꝓfectꝰ: q̄ cõuerſa a gẽtili vita nõ tam moyſen q̄ꝫ legẽ dei: nec aaron: ſed ſacerdotẽ illũ q̄ ꝑmanet in eternũ ſequit̃: anteq̄ꝫ ad ꝑfectũ vẽiat: in heremo habitat: vbi in p̄ceptis dñi exercet̃: vt fides eiꝰ ꝓbet̃: ⁊ victa vna tẽtatiõe veniat ad aliã: quaſi de manſione ad manſionem: cũ ea que acciderint fide/ liter tulerit. Ita enim per ſingula ten/ tamenta vite ⁊ fidei ꝓfectus mãſiões

Pſ. 83. habere dicitur: ſm̄ illud: Ibũt de vir tute in virtutẽ: donec ꝑueniatur ad ſũ mũ gradũ virtutũ: ⁊ trãſeatur flumẽ dei: ⁊ ꝓmiſſa ſuſcipiat̃ hereditas. Sci re autẽ in deſerto illo quomodo voce tur ille locus vbi applicuerit quid vti litatis affert legẽtibus: ⁊ legẽ dei die ac nocte meditantibus. cũ ſecundo de ſcribantur nomina: licet in nonnullis mutata: ⁊ ꝑ verbũ dñi a moyſe deſcri/ bi iubentur? Nõ ideo fit vt duas aĩe oſtenderet vias: vnã qua in carne po ſita per legẽ dei virtutibꝰ exercet̃: ⁊ ꝑ quoſdã gradus ꝓficiens aſcendit de virtute in virtutẽ: quaſi de manſione in manſionẽ. Aliã xp̃o quã poſt reſur/ rectionẽ aſcenſura ad celos: non ſubi to nec importune ꝯſcẽdit: ſed per mul tas manſiones vbiq̄ꝫ ſingulis lumĩe ſapientie illuſtrata ad ipſum patrẽ lu/ minum perueniat. a Per turmas ſuas. Lxx. Cum virtute ſua chriſto. ſ. qui eſt dei virtus ⁊ dei potentia. Cum ipſo ergo aſcenditur qui ad nos deſcẽ

Eph. 4. b dit: vt aſcẽderemus. Qui enim deſcẽ

Gen. 46. a dit ipſe ẽ qui aſcendit ⁊ qui ait: Eccũ deſcendam in egyptũ: ideo non erat in tribubus eorum infirmus.

b In manu moyſi ⁊ aaron. Orige. Non enim tm̃ ſcientiam legis ⁊ fidei ſed etiam operum quibus deo placet fructus habere debemus cũ de egypto eximꝰ. Si eñi exiens ď egypto ⁊ cõuerſus ad deũ abijciã ſupbiã ꝑ manus aaron: tau rũ deo ſacrificaui. Si laſciuiã ꝑ emero: hircũ. Si libidinẽ: vitu lũ. Si ſtulticiã: ouẽ. Si ḡ cũ aĩe vitia purgãt̃: manꝰ aarõ opat̃ in nobis: ⁊ manus moyſi cũ ad hec intelligẽda illumĩamur ex lege. Vtraq̄ꝫ ergo manus neceſſaria eſt vt inuẽiat̃ in nob nõ ſolũ fidei ⁊ ſciẽtie: ſed etiã actuũ operũq̄ꝫ ꝑfectio. Nec tñ due ſunt manus: ſed vna. In manu enim dixit: non in manibus. Vnũ enim opus vtriuſq̄ꝫ manus eſt: ⁊ vna ꝑfectiõis expletio.

c Quas deſcripſit moyſes iuxta caſtrorum loca. Et ſcripſit moyſes profectiones eoꝝ et manſiones per verbũ domini. Vt ſcꝫ legentes quante nobis immineãt ꝓfectiones ⁊ manſiones preparemus nos ad hanc viam: nec ſegniter tp̃s nr̃m cõſuma mus. Nedũ vanitatibus immoramur: ⁊ ſingulis q̄ viſum: au ditũ: tactũ: odoratũ: guſtumq̄ꝫ veniunt delectemur: preterea tẽpus nec ſpatium vie expleamus: ſed in medio deficiamus q̄ ſi in deſerto. Idcirco eñi venimus in hunc mundum vt tranſe amus de virtute in virtutem. neq̄ꝫ permaneamꝰ pro terrenis

Lu. 12. c in terra: ſicut ille qui dicebat: Anima habes multa bona. mã duca bibe ⁊ letare. Ait eñi illi dominus: Stulte auferetur a te hac nocte anima tua. Non dixit in hac nocte nec ĩ hac die ſed hac nocte. Nocte enim perimitur ſicut primogenita egypti orum: quia dilexit mundum et tenebras eius: ſocius rectoꝝ mundi huius tenebrarum harum. Tenebre autẽ et nox iſte di citur mundus pro his qui in ignorantia viuunt: nec lumẽ ve/ ritatis recipiant: et de rameſſe ad ſochoth nõ tranſeunt.

d Profectiq̄ꝫ igit̃. Filij iſrael adhuc in egypto poſiti quarta decima die fecerũt paſcha: ⁊ initiũ quoddã feſtiuitat̃. Sequẽ ti ergo die qui eſt primus azymorum: quintodecimo. ſ. primi menſis ꝓficiſcuntur de rameſſe: ⁊ veniunt in ſochoth: vt ibi fa ciant feſtiuitates azymorum vel diem. Quis hec intelligat?

1. Co. 13. c Quis vel ex parte cognoſcat? ſicut Apl̃s dicit: Ex parte ſci/ mus: ⁊ ex parte ꝓphetamus. Quis eñi intelliget quõ ex par/ te dies feſtos agimus: vt nemo nos iudicet ĩ pte diei feſti: aut neomenie aut ſabbati? Omnis enim dies feſtus qui hic agit̃: in parte geritur: non in integro. Sed cum exieris de egypto: tunc erit tibi perfecta feſtiuitas. Scito tamen q̄ꝛ poſt illud pa/ ſcha quod in egypto factum eſt ſemel: inuenitur in deſerto ali/ ud curatũ cũ lex data eſt: ⁊ poſt hec nuſq̄ꝫ geri niſi in terra ꝓ/ miſſionis. Hic ordo ⁊ diſtinctio mãſionũ valde neceſſaria eſt ⁊ obſeruanda his qui ſequunt̃ deũ ⁊ cogitãt de ꝓfectibꝰ vir tutũ. Fit ergo prima ꝓfectio ex rameſſe: ſiue de h̄ mũdo ani/ ma ꝓficiſcẽs: ⁊ ad futurũ ſeculũ ꝑgẽs ſiue ab erroribꝰ vite ad viam virtutis ⁊ agnitionis dei. De ra meſſe ꝓficiſcit̃: q̄ interpretat̃ cõmotio turbida: vel cõmotio tinee: q̄ꝛ in h̄ mũ do oĩa in cõmotiõe ⁊ ꝑturbatiõe ⁊ cor ruptione poſita ſũt. In quibꝰ nõ opor tet animã reſidere: ſꝫ ꝓficiſci ⁊ venire ĩ ſochoth. i. tabernacula. Primꝰ ergo anime ꝓfectus eſt vt auferat̃ a cõmo/ tione terrena: ⁊ ſciat ſibi tãq̄ꝫ peregri nanti: vt iter agenti in tabernacul' ha/ bitandũ. Quo velut in procinctu po/ ſita aduerſus inſidiantes expedita oc currere poſſit: ⁊ libera inde iam vbi ſẽ tit eſſe preparatã ꝓficiſcit̃ ex ſochoth ⁊ applicat in huthan. e Manu ex celſa. Vbi nõ eſt humanũ opꝰ neq̄ꝫ ter renũ: ſed diuinũ ibi excelſa manꝰ no/ minat̃. per manũ eñi opꝰ intelligit̃.

f Et in dijs eoꝝ. Omnes dij gentiũ Pſ. 95. demonia: in quibꝰ faciet dñs vidictã in die iudicij: facit ⁊ nũc. cũ q̄s ab illis deceptꝰ fuerat vt idola coleret: ꝑ ver/ bum dñi cõuerſus verbũ colit. i. deũ vel cũ fornicator ad pudicitiã cõuerti tur ⁊ ſe erraſſe deplorat: ipſius penitẽ tie lachrymis vrit̃ demõ: vl' de ſupbia ad humilitatẽ: de luxuria ad parſimo niam. Quãtis eos putas agi tormen/ tis ſi quẽ videant vẽdere oĩa ſua ⁊ da re paupibꝰ: ⁊ tollere crucẽ ſuã ⁊ ſequi chriſtum: vel cũ vidẽt fraudis ſue ne/ bulas ꝑ agnitionẽ diuine legis reſera ri. Nõ enim ſine ipſis conſummat̃ pec catũ. Nobis ḡ ſũmopꝑe agendũ eſt: ne egyptioꝝ p̄mogenita vl' deos eorum quos dñs extinxit reſuſcitemꝰ in nobis: ſi dederimꝰ eis locũ opandi in nobis que dñs odit. Sic eñi dñs punit deos egy/ ptioꝝ de emẽdatiõe nr̃a ⁊ cõuerſatione. g In ſochoth ⁊c. tabernaculis. Dũ eñi peregrinamur in corpore in tabernacu 2. Co. 5. b lis habitamus. Cũ exierimꝰ de egypto. i. de ſeculo: primũ tabernacula figimus: ſciẽtes q̄ꝛ ad vlteriora ⁊ ad terrã ſãctã celeſtẽ. ſ. ꝓperamꝰ. h De ſochoth. Orige. Proficiſcũt̃ ex ſochoth. ⁊ applicãt in huthã: q̄ cõuallis dicit̃. Sũt eñi in his ꝓfectꝰ virtutis que exercitio ⁊ labore acquirit̃: nec tantũ in ꝓſperis quãtũ in aduerſis ꝓbat̃. Venit̃ ergo ad cõuallẽ: in conuallibus ⁊ inferioribꝰ certamẽ habet̃ cõtra diabolũ ⁊ ae reas poteſtates. Abraã in valle ſalinarũ pugnauit cõtra bar baros reges: ⁊ victoriã cõſecutus ẽ. Deſcẽdit ḡ viator noſter ad eos qui in ꝓfundis ſunt ⁊ in imis. nõ vt ibi moret̃: ſꝫ vt vi ctoriã cõſequat̃. i In ethan. Ethan ſana fortitudo: vl' ꝓ/ feſſio: in q̄ fortitudinẽ ⁊ robur aſſumimꝰ: ne ĩ via deficiamꝰ.

Nico. de lyra

G Inde egreſſi

Sꝫ ⁊ de ſolitudĩe ſinai egreſſi. ẽtia ibi: Egreſſiq̄ꝫ ď cades. In p̄ma pte cõtinent̃. xij. mãſiões q̄ ſic enumerant̃: a Profe cti igit̃ de rameſſe. Hic eſt locꝰ vnde primo receſſerũt.

b Menſe p̄mo. ſ. marcio. c Quintadecima die menſis. in mane illius diei receſſerunt: vt dictũ fuit Exo. xij.

d Altera die phaſe: id eſt in craſtino immolationis agni pa ſchalis: quem immolauerant die precedenti. ſ. quartadecima die menſis primi ad veſperã: vt habetur ibidẽ. Aliqui aũt li/ bri ſic habent: Altera die fecerunt phaſe. ſed li fecerũt nõ ẽ in hebreo nec in libris correctis: nec mirũ q̄ꝛ nõ eſt de textu: ſed peruertit ſnĩaꝫ vl' ſaltẽ obſcurat eã: q̄ꝛ videt̃ ſonare q̄ filij iſrl' fecerũt phaſe pꝰ exitũ de rameſſe qđ nõ eſt verũ: ſꝫ añ vt dictũ eſt. e Filij iſrl'. Hic refert̃ ad illđ qđ p̄dicit̃: Profecti igit̃ de rameſſe: q̄ꝛ media nocte interfecti ſũt a deo p̄mogẽiti egy/ ptioꝝ. ꝓpt̃ qđ egyptij territi cõpellebãt filios iſrl' exire de ter ra: ⁊ ſic receſſerũt in mane de rameſſe. f In ma. excel. i. in poteſtate diuina. g Nã ⁊ in dijs eo. ex. vlti. tũc eñi idola egypti corruerũt ⁊ cõminuta ſũt. h Caſtra ſũt in ſochoth. Iſta fuit prima manſio ⁊ poſt iſtã enumerãt̃. xi. vſq̄ꝫ ad mõtẽ ſinai: vbi fuit. xij. mãſio. ⁊ ptꝫ littera vſq̄ꝫ ibi:

a ¶ Os nobiliū. fortitudīe enī aſſumpta nobilitamur in domino: et deſpicimus beelſephon. i. dominum aquilonis ⁊ eius ſuperbiam declinamus.

a Inde egreſſi venerūt cōtra phiairoth que reſpicit beelſephō: ⁊ ca

¶ magnitudo vel turris.

ſtrametati ſūt añ magdalū. Profectiq; de phiairoth tranſierunt per mediū mare in ſolitudinē: et ambulantes tribus diebus ꝑ deſertū ethan caſtrametati ſunt

a ¶ mara interpretatur amaritudo: vt voluptas et luxuria vite amaritudine terminet: et per crucis lignum quaſi per cruciatum ſuauitas cōpenſetur.

b in mara † Profectiq; de mara ve

a ¶ arietes hi ſunt apoſtoli et duces chriſtiani gregis b ¶ apoſtolica doctrina viuentium.

c nerūt in helim: vbi erāt duodecī

a ¶ alij ſcilicet diſcipuli: qui tamen apoſtoli dicti ſunt.

fōtes aquaꝝ: ⁊ palme ſeptuagita:

d ibiq; caſtrametati ſūt. Sz ⁊ inde

e egreſſi fixerūt tētoria ſuꝑ mare ru a

brum. Profectiq; de mari rubro

a ¶ Rubus vel odium: quia cum venimus in locū eccleſie de qua nobis loquitur deus odium inimici meremur.

f caſtrametati ſunt in deſerto ſin.

a Inde egreſſi. Idē. Profectiq; ex buthā applicuerūt airoth quod interꝑtat̄ victus. Nondū enī ad ciuitatē venit̄: nec ꝑfecta iā tenet̄: ſed quedā parua. Hic ē ꝑfect⁹ vt a paruis ad magna veniatur. Venit̄ ergo ad os. i. ad primū ingreſſū vici: qḋ

Teſo ſyroth est indiciū cōuerſatiōis ⁊ abſtinētie. † Airoth aūt poſita eſt cōtra beelſephon ⁊ contra magdalū. Beelſephon interꝑtat̄ aſcēſio ſpecule: vl̄ turris. A paruis ergo aſcenditur ad magna. Nec dum anima in ipſa ſpecula: ſed contra ſpeculam. i. in cōſpectu eccleſie poſita eſt. ſpeculari enī incipit ⁊ ꝓſpicere ſpem futuram ⁊ latitudinē profectuū. Et paulatī creſcit dū plus ſpe nutritur ꝙ laboribus fatigatur. Quarta ergo māſio eſt cōtra magdalum nondū in ipſo ꝙ magnificētia dicitur. Habet ergo in conſpectu aſcenſionem ſpecule ⁊ magnificentiam reꝝ futurarū quibus paſcit̄ et nutrit̄. In

B ꝓfectibus enim eſt non in ꝑfectione. ¶ Hierony. Quarta manſio ē phiairoth: quod interpretatur os nobiliū: que ſcribitur per litteram heth. Quidam putant male airoth villas erroris manifeſtus: ꝙ pro ſupradicto elemento: ain litteram legāt. Beelſephō interpretatur domus aquilōis vl̄ aſcēſus ſpecule: vel habens arcana. magdalum magnitudo turris. Aſſūpta ergo fortitudine nobilitamur vel militamus in domino: ⁊ diaboli arcana contemnimus: ⁊ magnificentiam illius ⁊ turritā ſuperbiam declinamus.

Can. 1. b Non enim eſt ab auſtro vnde domin⁹ venit: ⁊ a meridie vbi ſponſus recumbit in floribus: ſed poſſeſſor aquilonis vēti frigidiſſimi vnde exardeſcūt mala: qui cum ſit frigidiſſimus nomīe dextri vocatur: falſo ſibi aſſumens vocabulum virtutis et dextere cum totus ſit in ſiniſtra. b In mara. Hierony. Quinta manſio eſt mara. i. amaritudo: non poterant ad maris gurgites ꝑuenire: ⁊ pharaonē cū exercitu videre pereuntē: niſi habuiſſēt in ore nobilitates. i. in domini cōfeſſiōe virtutes. Poſt predicationē euangelij: poſt tabernacula tranſmigrantium: poſt aſſumptam fortitudinem: poſt confeſſionis nobilitatem: pericula rurſus occurrunt. Semper ergo cauende inſidie: inuocanda dei miſericordia: vt in ſequentē pharaonē poſſimus effugere: ⁊ nubis ſpiritalis baptiſmo ſuffocet̄. Egreſſis de mari rubro occurrit heremus ſur: que ⁊ ſolitudo ethan dicit̄. In qua tribus diebus egredie̅tes nō habuerūt aquā ⁊ ꝑueniunt ad marā ex amaritudine ſic dictā. Habebat fons aquā nō dulcem. Murmurat populus aquas vidēs ⁊ potare nō ſuſtinēs. Mara ſignificat aquas occidentis littere: quibus ſi imitat̄ cōfeſſio crucis: ⁊ ſacramēta dominice paſſionis: amaritudo vertet̄ in dulcedinē. vnde: Conſtituit dñs populo legē ⁊ iudicia: ⁊ tentauit eum. Vbi enī magnitudo gratie: ibi magnitudo diſcriminis. Ne terrearis ſi poſt victoriā venias ad amaritudinem: quia verū paſcha facientes cū amaritudinib⁹ comedūt: ⁊ tentatio ꝓbationē: ꝓbatio ſpem: ſpes parit ſalutē. Apō medicos quoq; antidotū noxios humores tēperās ex amaritudine nominat̄: qḋ dulce oſtendit̄ reſtituēs ſanitatē. Sicut econ

Pro. 5. a trario voluptas atq; luxuria amaritudīe tēperat̄. Vñ ꝙ ad tēpus pingues facit fauces tuas: nouiſſime xo amari⁹ felle inuenies. ¶ Poſt hec ꝓfecti ſūt de airoth: trāſeunt ꝑ mediū mar̄ rubri: ⁊ applicāt ad amaritudines. Tēpus enī ꝓfectuū ꝑiculoſū eſt. Que moleſta tentatio eſt tranſire ꝑ medium mare: videre fluctus in tumulū creſcere: audire vndarū inſanietiū fragorē. Si tamē ſequaris moyſen. i. legē dei: aque fient tibi murus dextra leuaq;: ⁊ ſiccū iter in medio mari inuenies. Illud quoq; celeſte iter qḋ agit anima poteſt offēdere vndas. Eſt eīꝑs aquarū ſuꝑ celū: pars ſub celo. Nos interim earū ꝙ ſub celo ſunt vndas ⁊ fluctus ꝑferimus: de⁹ viderit ſi ille q̄ete ſint: ⁊ ſemper placide: nec vllis flatibus excitate. Cū aūt venerim⁹ ad tranſitū maris: etiā ſi videam⁹ pharaonē ⁊ egyptios inſe

Iob. 17. a quētes: nihil trepidemus. credamus in vnū verū deū: ⁊ quē miſit filiū ſuū ieſū chriſtū. Credam⁹ etiā moyſi. i. lege dī. ꝓphetis ⁊ videbim⁹ egyptios iacētes ad lit⁹ maris: ⁊ cātabim⁹ domino ꝙ equū ⁊ aſcēſorē dimerſit in mare. Applicuerūt ergo ad amaritudines: ſed ne paucas. Omnis enī eruditio ad ꝑſens nō videt̄ dulcis eſſe ſed amara. poſtea xo fructū dulciſſimū

Heb. 12. c iuſticie reddit exercitatis. Azyma quoq; cū amaritudīe comedunt̄. Nec ꝑuenit̄ ad terrā ꝓmiſſionis niſi ꝑ amaritudines. Sicut enī medici quaſdā amaritudines medicamētis inſerunt ꝓ ſuauitate languentiū: ita medicus animarū voluit nos pati amaritudines hui⁹ vite: q̄r finis amaritudinis acquirit dulcedinē ſanitat̄: ſicut amarū finē finis mundane dulcedinis. Ne refugias ergo applicare ad amaritudinē. c In helim. Profectiq; de amaritudine venerūt in helim: vbi ſunt. xij. fontes aquarū: ⁊. lxx. palme erāt. Vides poſt amaritudies ⁊ tētationū aſperitates ꝙ amena te ſuſcipiāt loca. Nō veniſſes ad palmas niſi tētationū amaritudies ꝑtuliſſes. Nec ad dulcedinē fontiū niſi triſtia ⁊ aſpera ſupaſſes. Non ꝙ in his ſit finis itineris ⁊ ꝑfectio cūctorū: ſed diſpēſator animarū deus interſerit laborib⁹ que

† Exo. 15. c dā refrigeria: quib⁹ recreata aīa ꝓmꝑtior reddat̄ ad reliquos labores. Helim interꝑtat̄ arietes. Arietes ſūt duces gregis: hi ſūt apl̄i duces greg⁹ xp̄i ꝙ ſunt etiā. xij. fōtes. Sed q̄r nō ſolum illos elegit xp̄s ſ; ⁊ alios. lxx. iō. lxx. arbores ſcribunt̄ eſſe palmaꝝ: ⁊ ipſi enī

1. Co. 15. a apl̄i nominant̄. vñ Paulus: Deinde apoſtolis omnibus. Hec te amenitas poſt amaritudinē: hec reqēs poſt laborē: hec gratiā ſuſcipiat poſt tētationē. d Sed ⁊ inde regreſſi. Quia poſt apoſtolicā doctrinā ⁊ dulces fruct⁹ triumphorū interdū apparēt ꝑterita diſcrimina. ¶ Profectiq; de helīz applicuerunt iuxta mare rubꝝ. Nota q̄r nō iam intrāt in mare: ſuffecit ſemel itraſſe: ſed applicant iuxta: ⁊ mare quidē vident ⁊ vndas: ſed motus ei⁹ ⁊ impetus non timent.

e Mare rubrū. Hiero. Hebraice: iamſuph. Pergētib⁹ ꝙdā ſinus maris occurrit iuxta quē fixere tentoria qḋ aliud eſt ꝙ mare tranſire. Poſt euangelicā enī diſciplinā: poſt dulces cibos triumphoꝝ apparet interdū mare ⁊ ꝑterita diſcrimina. Iamſuph ex mari ⁊ rubro cōpoſitū eſt. Suph enī rubrū ⁊ ſcirpus dicit̄. Forſitan ergo venerūt ad quādā paludē carecto ⁊ iūcis plenā. Oēs aūt ꝯgregatiōes aquaꝝ dicūt̄ maria. Hec māſio in Exodo nō habet̄: ſed ſcriptū eſt ꝙ de mari rubro venerunt in deſertū ſin: que eſt inter helim ⁊ ſinai. xv. die mēſis ſecūdi egreſſionis eoꝝ ex egypto. i. xxxj. poſtq̄ egreſſi ſūt de rameſſe. f In deſerto ſin. Hiero. Profectiq; de mari rubro caſtrametati ſunt in deſerto ſin. Hec octaua manſio eſt: licet iuxta Exodū. vij. Sed ſciendū ꝙ oīs herem⁹ vſq; ad mōtē ſinai: ſin vocat̄: et ex tota ꝓuincia loc⁹ ill⁹ māſiōis nomē accepit: ſicut moab tā vrbis ꝙ ꝓuincie nomē eſt. In hac ſolitudine māſiones quinq; ſūt: iamſuph ⁊ herem⁹ ſin: ⁊ defeca: ⁊ halus: ⁊ raphidim. Sin aūt interꝑtat̄ rubus vel odiū. Cū enim venerimus ad locū illius māſionis de quo nobis loquitur dñs: odiū inimici incurrim⁹: ⁊ videm⁹ ardere rubū: ⁊ non cōburi. eccleſiā ꝑſecutionibus inflammari: ⁊ loquente in illa dño nō perire. Et nota ꝙ in hac manſione in qua noſtra torcularia ſunt. vnde. viij. pſ. ꝑnotat̄ deſertū carpimus rubi: q̄r plures deſerte filij ꝙ eius ꝙ habet virū. Profectiq; de mari rubro applicuerunt in deſerto ſin. Sin rubus interpretat̄ vel tentatio. Ibi iam incipit arridere bonoꝝ ſpes: vbi de rubo apparuit dñs et reſpōſa dedit moyſi: ⁊ initiū viſitationis filijs iſrael. Solet enī in viſionibus eſſe tentatio. Solet enim

angel⁹

Nico. de lyra

a Fixerūt tēto. ſuꝑ ma. ru. iſtud nō videt̄ veꝝ: q̄r iā añ mare rubrū trāſierāt ⁊ ab eo ſe elōgauerāt ꝑ ꝑl̄es māſiones. Ad qḋ dicēdū ꝙ mare rubrū frequēter habet ſinus magnos vbi plus itrat terrā: ⁊ ſic factū ē h: q̄r poſtq̄ filij iſrl̄ tranſito mari rubro ambulauerāt ꝑ deſertū venerūt ſuꝑ vnū ſinū maris rubri

vbi fixe

a ſ qꝛ poſtq̃ viderimꝰ locũ eccleſie: icipimꝰ ſacra menta pulſare vt aperiantur nobis.

a Unde egreſſi venerunt in dephẽ
b ca. Profectiq; de dephecca caſtra
a ſ fermentum quod miſcet euangelica mulier in farine ſatis tribus.
metati ſunt in halůſ. Egreſſiq; de
a ſ diſſolutio fortium vel remiſſio manuuz: qꝛ ibi diſſipatus eſt amalech.
c halus in rãphidim fixere tento/ a
ria † vbi populo aqua defuit ad
bibendum. Profectiq; de raphi/
d dim caſtrametati ſunt in deſerto
ſinai. Sz ⁊ ď ſolitudiẽ ſinai egreſſi b
a ſ vbi omnes concupiſcentie ſepeliuntur et mortificantur.
e venerunt ad ſepulchra cõcupiſcẽ c
cie. Profectiq; ď ſeplchrĩ ꝯcupiſcẽ
f tie caſtrametati ſũt i aſeroth. Et
a ſ atria. b ſ ſonitꝰ vel iuniperꝰ: vt feruẽtes. ſ. ſpũ claro ſonitu euãgeliũ dñi ꝑdicemus: iuniperꝰ enĩ multo tp̃e cõſeruare ignẽ dicitur.
g de ãſeroth venerũt i rẽthma. Pro
a ſ vñ ꝓfectus ꝑplus de aſeroth caſtrametati ſunt in ſolitudine pharan.
fectiq; ď rethmã caſtrametati ſũt
h in rẽmonphares. Uñ egreſſi ve/
i nerũt in lebna: ⁊ de lebna caſtra/
k metati ſunt in reſſa. Egreſſiq; de

2. Cor. 11. c angelus iniquitatis trãſfigurare ſe in angelũ lucis: ⁊ iõ ſolli/
cite agẽdũ eſt vt diſcernas viſiões. Uñ ieſus naue cũ viſiones
Joſue. 5. d videret: interrogat eũ qui apparuit: noſter es an aduerſario/
rũ? Ita ergo ꝓficiſcẽs aĩa cũ adinuenerit diſcretionẽ viſionuz
ꝓbabit ſpiritalis eſſe. Eſt enĩ inter dona ſpũſſcti diſcretio ſpi/
rituũ. a In dephe. Hebraice phi/
chaici. i. pulſatio. Poſt reſponſa dñi:
poſt octauũ numerũ reſurrectiõis xp̃i
incipimꝰ ſacramẽta pulſare. Orig.
Profecti de deſerto ſin. venerũt in ra
phecca: q̃ interpretat̃ ſanitas. Nota or
dinẽ ꝓfectuũ. Ubi ſpirital̃ efficit̃ aĩa
⁊ diſcretionẽ habet viſionũ: ꝑuẽit ad
ſanitatẽ vt merito dicat: Benedic aĩa
mea dño q̃ ſanat oẽs lãguores tuos.
Multi ſũt languores anime: auaricia
. ſ. ſupbia: iactãtia: formido: incõſtan
tia ⁊ ſimilia. b Caſtrametati ſunt.
Hiero. Decima mãſio i Exodo nõ ha/
bet̃: ⁊ credit̃ i heremo ſin cõtineri: eo/
Exo. 17. a dẽ narrãte libro: Profecta ẽ oĩs mul/
titudo iſrael de heremo ſin per mãſio/
nes ſuas per os domini: ⁊ venerũt i ra
phidim. Uñ ptz pl'es mãſiões huiꝰ re
gionis vocabulo demõſtrari. In hac
ſolitudine murmurat populus ꝓpt̃
famem: et conuerſus reſpicit procul in
nube gloriã dei: accipit veſpere cotur
nicẽ: mane autẽ mãna. Et nota in mã/
ſione decima fermentum poni: ⁊ poſt
eſum carniuz manna tribui ⁊ impleri
Pſ. 77. ſcripturã: Panẽ ãgelorũ mãducauit
homo. Profectiq; de raphecca veni/
unt in halus. i. labores. Nec mireris
ſi ſanitatẽ ſequuntur labores: qꝛ ideo
ſanatur anima vt delectabiliter labo/
Ibi. 127. ret et dicatur ei: Labores fructuũ tuo
rum manducabis: beatus es ⁊ bñ ti/
bi erit. c In raphi. Hiero. Caſtra
metati ſũt in raphidim. Undecĩa mã/
ſio hec in Exodo dr̃ poſt ꝓfectionẽ de
Exo. 17. b heremo ſin. In ea queritur pp̃ls ob ar/
dorẽ ſitis: ⁊ fons de petra oreb erũpit
⁊ ꝓfluit: tẽtatiõiſq; nomẽ ſortit̃. Moy
ſes aſcendit in montẽ: ieſus contra amalech militat: ⁊ crucis ſi
gno ſuperat̃ inimicus. Remiſſis orãtis manibus hoſt' victor
inſequitur. Sedet moyſes ſup lapidẽ çacharie: qui ſeptẽ oclos
habet ⁊ in ſamuelis volumine appellat̃ abneçer. i. lapis adiu/
torij. vtrãq; manũ eiꝰ aaron ⁊ hur. i. montanꝰ ⁊ lucidus ſuſti/
nẽt: deuicto aduerſario ſuꝑuẽit ietro. adducit ſephorã ⁊ vtroſ
q; filios: dat conſiliũ. lxx. ſeniorũ: ⁊ in typũ eccleſie de gẽtibuſ
congregate imminutio legiſ euãgelio ſuggerẽte cõplet̃. Bene
diſſolutio vel ſanitas fortiũ raphidim dicit̃: ꝑpter diſſipatuz
amalech: vel ſanatũ iſrael: vel remiſſio manuũ iuxta ſyros ꝓ/
pter offenſam pp̃li: qui contra dñm in hoc loco murmurauit.
Poſt fermentũ ergo halus ⁊ maſſam eccl'ie ſolẽt demonũ tẽta
menta conſurgere. Orige. Poſt hec veniunt in raphidim q̃
interpretatur laus iudicij. Bene laus ſequit̃ poſt labores: ſed
laus iudicij. Fit ergo digna laude aĩa que recte iudicat ⁊ diſ/
cernit: que. ſ. ſpiritaliter dijudicat omnia: ⁊ a nemine dijudica
tur. d In deſerto ſinai. Hiero. Sinai duodecima manſio.
Statim tibi veniat in mentẽ apoſtoloꝝ numerus. Una de plu
ribus: ſed maior omnibus: nõ ſeparat̃ in ordine: ꝑcellit in me
Exo. 19. a rito. Ad hanc. xlvij. die ꝑuenerũt dicente ſcriptura: Menſe ter
tio egreſſionis filioꝝ iſrael de egypto: in die hac tranſierunt in
ſolitudine ſinai. ¶ Poſt peruenit̃ in deſertũ ſina. Sina quidẽ
locus deſerti eſt: quem ſupra ſin nominauit. Sed hic magis lo
cus montis qui in ipſo deſerto eſt: appellatur: qui ex voca/
bulo d'ſerti ſina dicitur. Poſtq̃ ergo laudabilis iudicij facta
ẽ aĩa ⁊ rectũ cepit hẽre iudiciũ: dat̃ ei lex a deo: qꝛ capax ẽ diui
noꝝ ſecretoꝝ ⁊ celeſtiũ viſionũ. e Ad ſepul. cõ. Hiero. Tre
decĩa mãſio ſepſchra ꝯcupiſcẽtie. Eſt ãt ſẽſuſ ille ď euãgelio ꝙ
dñs ieſus baptiçatꝰ: ſtatĩ a ſpũ ductꝰ ẽ i deſertũ: ⁊ tẽptabat̃ a
diabolo. Itaq; iſrl' poſt familiarẽ cũ deo ſermonẽ poſtq̃ iuxta
montẽ ſinai cõmoratus eſt: anno vno ⁊ diebꝰ. iiij. mira diſpo/
ſitione caſtroꝝ egreſſus eſt in ſolitudinẽ pharã: que interpre/
tatur onager vel feritas. Ibiq; ſuccũbit male beſtie faſtidienſ
celeſtem panem. ¶ Orige. Profecti de ſina veniunt ad ſepul/
chra concu

chra concupiſcentie: vbi ſcz ſepulte ſunt ⁊ obrute concupiſcẽ/
tie ⁊ extincta omnis cupiditas: ne vltra concupiſcat caro ad/ Gal. 4. d
uerſus ſpũm: mortificata. ſ. morte chriſti. f In aſeroth ⁊c.
Hiero. Quartadecima manſio in aſeroth: q̃ iterp̃tat̃ atria.
Ibi aaron ⁊ maria ꝑpter ethiopiſſam cõtra moyſen murmu/
rant: ⁊ in typũ murmurãt' ꝯtra eccle/
ſiã de gẽtibꝰ cõgregatã pp̃ls iudeorũ
lepra ꝑfũdit̃: nec redit ad tabernacu/
lũ cũ p̃ſtina ſanitate: donec ſtatutum
plenitudĩs gẽtiũ tp̃s cõpleat̃. ¶ Ori.
Poſt hec venit̃ in aſeroth qđ interp̃/
tatur atria ꝑfecta vel beatitudo. In/
tuere viator diligẽtiꝰ q̃s ſit ordo ꝓfe/
ctuũ. poſtq̃ ſepelieris ⁊ mortificauer̃
cõcupiſcẽtias carnis: vẽies ad ampli/
tudinẽ atrioꝝ ⁊ venies ad beatitudi/
nẽ. Beata eſt enĩ aĩa q̃ iã nullis vitijs
carnis vrget̃. g In rethma. Hiero.
Caſtrametati ſũt i rethma. Hec ẽ. xv. † Exo. 17. a
manſio. ⁊ notandũ ꝙ relique mãſiões
xviij. quaruz breuiter catalogꝰ deſcri
bit̃ a rethma vſq; ad aſiongaber. i. x:
xxij. manſionẽ ſub pharã ſolitudinis
nomine cõtinent̃. In quibꝰ. xij. explo/ Ŝ. 13. a
ratores miſſi ſũt ad terrã ſanctã: ⁊ bo/
trus in ligno relatꝰ pp̃ls gigãtes for/ Ibi. 14. e
midãs murmurat ⁊ ꝯtra amalech pu
gnat ⁊ vincit̃. In datan ⁊ abriõ ⁊ fili/ Ibi. 16. e
os chore vindicta dei ꝓfert̃: virga aa/ Ibi. 17. b
ron germinat: vitula rufa in holocau
ſtum cremat̃. Poſtq̃ ſepulchra cõcu/
piſcẽtie ⁊ veſtibula trãſeundũ ẽ ad im
periũ que diu calorẽ ſeruat: vt ſimus
feruẽtes ſpũ ⁊ claro ſonitu euãgeliuz
ꝑdicemus. Ori. Inde evẽit̃ in reth/
ma ſiue pharã. Rethma viſio cõſũma
ta iterpretat̃. Pharã vo viſibile os.
Quid vbi ita creſcat aĩa vt cũ deſierit
moleſtijs carnis vrgeri viſiões habeat
cõſũmatas. ⁊ rex ꝑfectã capiet intelli
gentiã. cauſas. ſ. incarnationis verbi
dei: ⁊ rationes diſpenſationũ eiꝰ altiꝰ
cognoſcens. h In remonphares.
Hiero. Mali punici diuiſio. In quo ſi
gnificat̃ eccl'ia q̃ſi multa grana vno cortice cõtegi: dũ omnẽ
turbã credentiũ in fidei vnitatẽ cõcludit. Uel varietas ⁊ ꝯſo
nãtia virtutũ. Uñ multitudinis credentiũ erat. c. v. ⁊. a. vna. Act. 4. f.
Sicq; diuiſi ſunt ſinguli gradus: vt omneſ eadẽ cõpage tene
antur. ¶ Orige. Inde venitur in rẽmonpha: vbi. ſ. diuinaꝝ
⁊ celeſtiũ rerũ a terrenis ⁊ infimis diſcretio fit. Creſcente enĩ
intellectu anime noticia ei excelſoꝝ prebetur: ⁊ iudiciũ datur
quo ſciat a tẽporalibꝰ eterna: ⁊ a ꝑpetuis caduca ſeparare.
i In lebna. laterẽ. ſ. In hoc enĩ trãſitu nunc creſcimꝰ nunc
decreſcimus. ⁊ poſt multos ꝓfectus ſepe ad laterẽ. i. carnalia
opa redimus. ¶ Poſt hec venit̃ in lebna: qđ interp̃tat̃ deal/
batio. Scio in alijs dealbationẽ culpabilit̃ poni: vt cũ dicit̃
paries dealbatꝰ: ⁊ monumẽta dealbata. Hic aũt dealbatio ẽ
ď qua dicit̃: Lauabis me ⁊ ſup niuẽ dealbabor. Et ſi fuerint Pſ. 50.
pctã veſtra ſicut pheniciũ: vt niuez dealbabo. ⁊ alibi: Niue Ibi. 67
dealbabunt̃ in ſelmon. Et vetuſti dierũ capilli dicunt̃ eſſe cã
didi. i. albi ſicut lana. Hec igit̃ dealbatio ex ſplẽdore vere lu/
cis intelligitur prouenire: ⁊ ex viſionũ celeſtiũ claritate deſcẽ
dere. k In reſſa. Frena. ſ. Si enĩ ad lutulenta opera de/
ſcendimus infrenandi ſumꝰ: ⁊ curſu vagi atq; precipites ſcri
pturarũ retinaculis dirigendi. Origenes. Poſt hec fit mã
ſio in reſſa: quod eſt viſibilis vel laudabilis tentatio. Quis
enim grandes habeat profectus anima: tamen tentatiões nõ
auferunt̃ ab ea: quia quaſi cuſtodia: ⁊ munimen ſunt ei. Sic
enim caro ſi non ſale aſpergitur corrumpitur: ita anima ſi ten
tatione non ſalitur continuo reſoluitur. Unde dictum eſt ꝙ
omne

Nico. de lyra

vbi fixerũt tẽtoria. a In raphi. fixe. tẽ. vbi pp̃lo defuit aq̃
⁊c. ꝑut habet̃ Exo. xvij. b Sed ⁊ de ſoli. Hic ꝯñr enume/
rant̃ mãſiões a mõte ſinai excluſiue vſq; ad cades incluſiue:
⁊ ſũt mãſiones. xxj. c Uene. ad ſepul. cõcupiſ. ſic enĩ vocatꝰ
eſt locꝰ ille: qꝛ ibi ſepultus eſt pp̃lus q̃ deſiderauerat carnes:
vt dictũ ẽ. ŝ. xj. ca. Cetera patet ĩ littera.

2.Co.12.b omne ſacrificium ſale ſalietur. Hinc Paul⁹ ait: Ne magnitu/
do reuelationũ extollat me: dat⁹ eſt mihi ſtimul⁹ carnis mee. Hec
eſt ergo viſibilis ⁊ laudabil' tẽtatio. a In mõte ſepher. Hie.
Pulchritudis. Mõs aũt pulchritudis eſt christus. Uiceſima
Pſ.14. mãſio in mõte pulchritudis ꝯſtituta eſt. de qua dr: Dñe qs ha
bitabit ĩ taber. tuo ⁊c. Uide qd ꝓſint
frena. A vitijs nos retrahũt: ad vir/
tutũ thoros nos introducunt: in chri
ſto mõte pulcherrio habitare faciũt.
Inde venit in mõtẽ ſepher. qḋ tubici
natio dicit. Tuba ſignũ belli ẽ: vbi ei
ſe tantis ac talib⁹ virtutib⁹ armatam
ſentit anima neceſſario ꝓcedit ad bel/
lũ qḋ eſt cõtra ꝑncipatus ⁊ ꝑtãtes: et
hui⁹ mũdi rectores. Uł tuba cãit ĩ ver
bo dei: doctrine. ſ. ⁊ predicatiõis: vt q
audierit tubã ꝑparare ſe poſſit ad bel
lum. b In arada. Hiero. Miracu/
lũ. Et nota ordinẽ: poſt frenos ĩ eccle/
ſiam intromittimur: inde ad montem
chriſti aſcendimus: in quo poſiti mira
1.Cor.2.c mur que nec ocul⁹ vidit: nec auris au
diuit. De mõte ſepher venerũt ĩ ca/
radad: qḋ interꝑtatur idone⁹ effectuſ
vt. ſ. dicat: idoneos nos fecit miniſtros
noui teſtamenti. c Maceloth. Ce
Pſ.132. tus. Hec eſt eccła de qua dicit: Ecce
qꝫ bonũ ⁊ qꝫ iocundũ ha. fra. ĩ vnum.
vł cõſonãtia oĩm virtutũ. Inde ve/
nitur ad maceloth: qḋ interpretat ab
initio. Cõtẽplat enĩ q ad ꝑfectionẽ tẽ
dit initiũ rerũ: ĩmo cũcta ad eũ refert
qui erat in principio apud patrẽ. ſ. de/
um: nec ab iſto vnqꝫ recedit initio.
Ex hac venit in maceloth: qḋ eſt prin
cipatus vel virge: vtroqꝫ ꝑtãs indica
tur: ⁊ ꝙ eouſqꝫ ꝑfecerit: vt dominet
corpori quaſi tenens virgam poteſtat'
Gala.6.d immo toti mundo. cũ dicit: Mihi mũ/
dus crucifixus eſt ⁊c. d Taath.
Pauor qui eſt cuſtos beatitudinis:
vt qui tantũ aſcendit non ſuperbiat:
quaſi veniſti ad eccleſiã: aſcendiſti ad
montẽ pulcherrimũ: ſtupore et miraculo chriſti magnitudinez
Ro.12.a confiteris. Uides ibi multos virtutis ſocios: Noli altuz ſape
re: ſed ſapere ad ſobrietatem. Timor virtutũ cuſtos: ſecuritas
Pſ.22. labilis. vnde: Uirga tua ⁊ baculus tuus ipſa me conſolata ſt.
Hoc eſt dum tormenta formido: gratiam acceptã ſeruo.
Orige. Poſt hec fit manſio in taath. quod eſt confirmatio
vel patientia. Neceſſe eſt ei eũ qui vult alijs ꝓdeſſe multa pa/
Act.9.c ti: ⁊ cuncta patienter ferre. vnde: Ego enĩ oſtendam ei quãta
oporteat eũ pati ꝓ nomine meo. e Caſtrametati ſũt in tha
re. Hiero. Id eſt malicia vel paſtura: ſm quoſdam: Nec erra/
rẽt ſi per eyn litterã ſcriberetur. Sed quia aſpiratio duplex in
extrema ſyllaba eſt: erroris cauſa manifeſta eſt: eodẽ vocabu/
lo ⁊ eiſdem litteris patrẽ abrae ſcriptum inuenio: qui in apo/
chrypho parue geneſeos volumĩe abactiſ coruis que hominũ
frumenta vaſtabant: abactoris: vel depulſoris ſortitus eſt no
men. Imitemur ergo thare: ⁊ volucres iuxta viam triticũ de/
uorantes prohibeamus. Nam abraã patriarcha in typo iſrae/
lis ſacrificia per mẽbra diuiſit: ⁊ volucres abegit: ⁊ ꝯtẽptorez
oculũ effodiũt corui de ꝯuallibus: veruſqꝫ moyſeſ ducit ethio
piſſã: ⁊ helias a coruis paſcit. Inde venit ad thara: qḋ ẽ cõtẽ/
platio ſtuporis. i. extaſis: cũ alicui⁹ magne rei ſtupeſcit anim⁹.
Hierony. Malicia: vel paſtura qḋ ad ꝑpoſitos eccleſie: vel
ad cuſtodiã anime refertur: vt ſollicituſ ſit q paſcit: ne diabol⁹
in caulas ouium: id eſt eccleſias aliquo vitiorũ foramine ſe in/
gerat. f Metcha. Hiero. Dulcedo. Quaſi: aſcendiſti in ex/
celſũ montẽ patris: ⁊ mirat⁹ es virtutũ choros: timuiſti ruinã:
abiecisti inſidiatores: iõ dulcis te fructus laboris inſequit: vt
Pſ.118. dicas: Q dulcia faucibus meis eloquia tua. Samſon que ab
Judi.15.a egerat a fructib⁹ ſuis aues: ⁊ vulpes q exterminãt vineas col/
Ibi.14.b ligauerat: leonem quoqꝫ interfecerat rugientem: fauum inue/
nit in ore mortui. Poſt hec venerunt ad metcha: quod iter/
pretatur mors noua. Mors autem noua eſt: quando chriſto
cõmorimur ⁊ cõſepelimur et conuiuam⁹ ei. g Eſmona. que
interꝑtatur feſtinatio: quia poſt dulces fructus laboris nõ de
bemus eſſe ocioſi: ſꝫ obliti preteritorũ in futura nos extẽdam⁹
Orig.

ſ qḋ interꝑtat eccła: vt vagi curſus ad eccliaz re
ferantur.
reſſa venerũt in ceelatha. Uñ ꝓ/
a fecti caſtrametati ſũt in mõte ſe/
pher. Egreſſi de monte ſepher ve
b nerũt in arada. Inde ꝓficiſcẽtes
c caſtrametati ſunt in maceloth.
Profectiqꝫ de maceloth venerũt
d e in taath: De taath caſtrametati
ſunt in thare: Unde egreſſi fixe/
f re tentoria ĩ metcha. De metcha
g caſtrametati ſũt in eſmona. Pro
fectiqꝫ de eſmona venerũt in mo h
ſeroth: Et de moſeroth caſtrame
ſ alś beneiachan.
tati ſunt in baneiachan: Egreſſi/ i
qꝫ de baneiachan venerũt in mõ/ k
a ſ expeditio vel accinctio vel nũcius vel cõciſſio
horũ qcqd magiſter facit in mõte cõſiſtit. ſ vł gal
gath. ſ vel galgad.
tem galaad. Inde profecti caſtra
ſ triceſima manſio.
metati ſunt in iethebatha: et de l
iethebatha venerũt in hebrona. m
Egreſſiqꝫ de hebrõa caſtrameta/
ti ſunt in aſiongaber. Inde pro/ n
fecti venerunt in deſertum ſin: o

Orige. Inde ad ſemã venitur quod os vel oſſa ſignificare
dicitur: in quo virtus ⁊ robur patientie declarat b Moſe/
roth. Uincula: vel diſciplina. Ut magiſtrorũ teramus limi/
na: et precepta virtutũ ac myſteria ſcripturarũ vincula pute/
mus eſſe eterna cõtra diaboli poteſtatẽ ⁊ vincula. Quib⁹ di/
ruptis vicit hoſteſ ſamſon. de quibus
dicitur: Dirupiſti vincula mea. Qui Pſ.115.
vinculo chriſti fuerit ligat⁹ dicet: Si/
niſtra eius ſub capite meo: ⁊ dextera
eius amplexabitur me. Orige. In/
de ad moſeroth: quod eſt excludens:
vt iã excludat ſuggeſtiones contrarij
ſpiritus de cogitationib⁹ ſuis. Unõ ſi Eccle.10.a
ſpũs poteſtatẽ habẽtis deſcẽderit ſu/
ꝑ te: locũ tuũ ne dimittas. Tenẽdus
eſt ergo locus: ⁊ excludẽdus aduerſa
rius eſt: ne inueniat locũ ĩ corde nr̃o.
vñ: Nolite locũ dare diabolo. Eph.4.f
i Baneiachan. Hiero. Filij neceſſi/
tatis vel ſtridoris. xxviij. mãſio. No/
ta numerum: quia ſi ab vno incipias:
⁊ paulatĩ addẽs ad ſeptimũ vſqꝫ ꝑ/
ueniens viceſimus octauus efficitur.
Hiero. Baneiachan interpretat fi/
lij neceſſitatis vel ſtridoris. De his fi
lijs dicitur: Afferte dño filios arietũ. Pſ.28.
Cũ aũt diuinis ſcripturis fueris eru/
ditus: ⁊ leges earũ ⁊ teſtimonia ſcieris
eſſe vincula charitatis: ⁊ cõtẽdẽs cuz
aduerſarijs ligabis eos: ⁊ victos du/
ces in captiuitatẽ: ⁊ de hoſtibus ⁊ ca/
ptiuis efficies liberos dei. Et filij ſtri/
doris timore iudicij vel ſupplicij: vbi
eſt fletus et ſtridor dentiũ: deſerentes
vincula diaboli: chriſto colla ſubmit/
tent. Orige. Poſt hec venit ad ba/
neiachã: qḋ ſignificat fõtes vel exco/
lationes. vbi ſcꝫ diuinorũ verborũ fõ
tes haurit vſqꝫquo excolet eos biben
do: vt nec minimũ quidẽ mãdatũ pre
tereat: immo nec vnuz iota: aut vnus Mat.5.c
apex de verbo dei in intellectu ei⁹ ha/
beatur ocioſus. k Monte ga. Hie
ro. Galaad vel galgath: interꝑtat nunci⁹ vł actio vł cõciſſio.
Nõ enĩ poſſum⁹ facere filios neceſſitatis niſi ꝑceptores eoruz
interfecerim⁹: nec parcat man⁹ nr̃a armũ aut extremũ auricu
le extrahere de ore leonis: ⁊ nũciauerimus ꝑmia futura ⁊ ac/
cinctos eſſe in rebellãdo docuerimus. vñ: Maledict⁹ q facit Hie.48.b
opus dei negligent: ⁊ ꝓhibet gladiũ ſuũ a ſãguĩe. Et dauid:
In matutino interficiebã oẽs pec. ter. Poſt hec venit ĩ ga/ Pſ.100.
laad qḋ interꝑtat tẽtamẽtũ vł cõſtipatio: fortitudo qdam in
deo: ⁊ munimen eſt anime tẽtamẽtũ. Ita enĩ virtutib⁹ admul
cetur vt videatur abſqꝫ eo nec decore eſſe nec plene. ⁊ iõ ꝓfici
entibus ad virtutẽ varie ⁊ frequẽtes mãſiones in tentationi/
bus fiũt: quas cũ trãſieris applicabis in thabatha. Thaba/
tha iterpretat bona: ad bonũ ergo nõ niſi poſt tẽtationũ ex/
perimenta venitur. l Jethebatha. Hiero. Bonitas que ẽ
chriſtus. vt cũ ꝑuenerim⁹ ad ꝑfectũ virũ ſacerdotalẽ graduz
⁊ etatẽ plenitudinis xp̃i in q Ezechiel erat iuxta fluuiuz cho/ Ezech.1.a
bar poſſim⁹ in. xxx. Pſ. canere: Dñe in te ſperaui nõ cõfun. ĩ
eter. Paſtor ei bon⁹ põit aĩaz ſuã ꝓ ouib⁹ ſuis. m Hebro/ Joh.10.b
na. Hiero. Trãſitus. i. mũdus. Preterit enĩ figura hui⁹ mũ/ 1.Cor.7.f
di in quẽ veniẽtes ſcti cupiũt ad meliora trãſire. Ad hãc mã/
ſionẽ vẽit ver⁹ hebre⁹. i. trãſitor: qui dicere poteſt trãſiẽs. Ui Exo.3.a
debo viſionẽ hãc magnã. vñ: Et nõ dixerũt q ꝑteribãt: Bñdi/ Pſ.128.
ctio domini ſup vos. Orige. Inde applicuerũt in hebrona
qḋ eſt trãſit⁹. Trãſeunda enĩ ſũt omnia: que etiaz ſi ad bona
venias oportet te ad meliora tranſire: vſqꝫquo ad illõ bonuz
venias in q ſemꝑ debeas ꝑmãere. n In aſiongaber ligna
viri: q ſcꝫ ſaltuũ ⁊ omniũ arborũ genera ꝑnt multitudinẽ gen
tiũ figurare. Huc uſqꝫ ſolitudo pharan. xviij. cõtinet mãſiões
q deſcripte in catalogo in ſuꝑiore itinere nõ ponunt. Ori.
Poſt hec venit ad aſiongaber: qḋ iterpretat ꝯſilia viri. Si
quis deſijt puer eſſe ſenſib⁹: ꝑuenit ad conſilia viri: ſicut ille q
dicebat: Qñ aũt fact⁹ ſũ vir euacuaui q erãt ꝑuuli. Sũt ergo 1.Co.13.b
magna ꝯſilia viri. vñ: Aqua alta cõſiliũ in corde viri. Pro.20.a
o In deſer. ſin. Hie. Querit cur octaua. ſ. mãſio. xxxiij. di/
cat. Sꝫ ſciẽdũ ꝙ prior ſcribit ꝑ ſamech lrãz: ⁊ interꝑtat rub⁹
vel odiũ

vel odiū. Hec aūt ꝑ ſade: ⁊ interꝑtaᷣ mādatum. Cades nō (vt plerıqꝫ eſtimāt) ſctā dicitᷣ: ſꝫ mutata ⁊ trāſlata. vñ in Geñ. Hiras interrogat ſm hebraicā veritatē vbi eſt cadeſa. i. ſcortū cuius habit⁹ a ceteris femis mutat⁹ eſt. Sin aūt ſctā interꝑtaᷣ ꝑ antifraſim: ſicut parce dicūt: q: minime parcūt: ⁊ bellū: q: non eſt bonū: ⁊ lucus: q: nō lucet. In hac ei māſione moritᷣ maria ⁊ ſepelitᷣ: ⁊ ꝓpter aquas cōtradictionis moyſes et aaron offendūt dñm: ⁊ ꝓhibentᷣ trāſire trās iordanē. Miſſiſqꝫ nūcijs ad eoſdē trāſitus petitᷣ ⁊ negatᷣ. Quis timeret poſt tātos ꝓfectos murmur populi: ⁊ offēſā mgroꝝ: ⁊ vie trāſit⁹ denegatos: Et nota ꝙ poſt mortē ꝓpheti e ⁊ aq̄s ꝯdictiōis idumeū ꝫ carneū atqꝫ terrenū trāſire nō poſſūt. Sꝫ egrediatur edom aduerſus eos in ꝑplo mīto: ⁊ in forti manu. Interꝑtatio q̄ꝫ nominis morti ⁊ offenſe: ⁊ negato tranſitui cōuenit. vbi eni mādatū ibi peccatuꝫ: vbi peccatū ibi offenſa: vbi offenſa ibi mors. De hac māſiōe dicitᷣ: Cōmouebit dñs dſertū cades. Ori. Hinc iterū ſin. i. tētatio: q: nec aliter expedit h iter agere. Aurifex eni vas neceſſariū facere volēs frequēter admouet igni: ſubdit malleis: raſorijs perſtringit vt purgatius fiat: ⁊ ad ſpeciem quam ꝓſpicit artifex ꝑueniat. Orige. Poſt hec venerunt ad pharaā cades qđ eſt fructificatio ſancta. Uides quo venitur: vides: quia tētationis ſulcos fructificatio ſancta ſubſequitᷣ. Hor. Hiero. Quidā interpretātᷣ lumē: nec errarēt ſi ꝑ aleph lrām ſcriberetᷣ. alij pellē quiveꝝ dicerēt ſi ibi eſſet eyn. Nonulli foramē qđ poſſet accipi: ſi beth haberet elementū. Cū aūt legatᷣ ꝑ he magis mons intelligitur. Et legi poteſt.

a ſ Hiero. Sancta per antifraſim.

Hec eſt cādes. Egreſſiqꝫ de cades a
caſtrametati ſūt in mōte hor i ex b
tremis finibus terre edom. † Aſcē c
a ditqꝫ aaron ſacerdos i mōte hor
iubente domino: ⁊ ibi mortu⁹ eſt
anno q̄dragesimo egreſſiōis filiorū iſrl̄ ex egypto mēſe quito: ꝑma
die mēſis cū eſſet annoꝝ cētū vi
b gititrium: Audiuitqꝫ chananeus b
rex arad qui habitabat ad meridiē in terrā chanaan veniſſe filioſ
iſrael. Et profecti de monte hor
c caſtrametati ſunt in ſalmona: vn
d de egreſſi venerunt in phinon. e
Profectiqꝫ de phinon caſtrametati ſūt in oboth: ⁊ de oboth ve
e ſ aceruus lapidum tranſeuntiū. i. ſcrōs ꝑ hoc ſeculū ad alias manſiones tranſeuntes.
f nerūt in ieabarim: q̄ ē in finibus
moabitarū. Profectiqꝫ de ieaba
a ſ fortiter intellecta tentatio.
g ri fixere tētoria i dibōgad: vnde
h egreſſi caſtrametati ſūt i helmon

qꝛ ibi exꝑſſa eſt imago ſaluatoris ꝑ ſerpētē eneū q̄ in ligno pependit. d Phinon. Os: qꝛ cū paſſionē filij dei cognoſcim⁹ qđ corde credim⁹: ore ꝓnūciam⁹: ſꝫ illđ: Corde creditᷣ ad iuſticiā ⁊c. Ro.10.c Orige. Hinc venitᷣ ad phinon qđ putam⁹ eſſe oris parſimoniā. Qui eni potuerit myſteriū chriſti ⁊ ſpūſſcti ītueri: et viderit vl̄ audierit q̄ nō licet homini loq̄: neceſſario habebit oris parſimoniā: ſciēs quib⁹ quādo vel quō đ myſterijs diuinis oporteat loq̄.

e Oboth. Magi: vel phitōes: quia poſt imaginē dei qui in corde ratione mōſtratᷣ: ⁊ cōfeſſione fidei q̄ ore ꝓfertur: cōſurgent ſerpētes ⁊ malefice artes ad bella nos ꝓuocāt. Sed omi cuſtodia ſeruātes cor nr̄m: obturemus aures nr̄as ne audiamus voces incātātiū ⁊ carmia ſirenarū. Orige. P⁹ hec venitᷣ in oboth. Cui⁹ nomis q̄uis nō inuenerim⁹ interꝑtationē nō dubitamus ſicut in ceteris: ⁊ in hoc conſequentiā ꝓfectuū conſeruari. f In finibus moabi. Significat ſm lrāꝫ ꝙ hucuſqꝫ fuerūt in finib⁹ idumeoꝛuꝫ: ⁊ nūc veniūt ad termios moab. Orige. Sequitᷣ poſt hec māſio gai. i. chaos. appropiāt eni ꝑ hos effectus ad ſinū abrae q̄ ait: Intᷣ nos ⁊ vos magnū chaos firmatū eſt: vt cū laçaro requieſcat. Luce.16.f g In dibongad. Hiero. Dibongad. xxxix. māſio. Pro hac in ordine hiſtorie legitᷣ: quia poſtq̄ caſtrametati ſūt in ieabarim in finib⁹ moab ꝯtra ortū ſolis: inde ꝓfecti ſunt ⁊ deuenerūt ad torrentē ꝫared: ⁊ inde ꝓficiſcentes caſtrametati ſunt trās arnō: q̄ eſt in ſolitudine finiū amorrei: eo ꝙ arnon in terminis ſit moabitarum ⁊ amorreorū: poſt dibongad: bellū geritur contra ſeon regē amorreoꝝ ⁊ og regē baſan. vñ dicimus qꝛ cū venerimuſ

E. † S.20.b F

S.20.d Aſcendit aaron ſacerdos in montis montē. i. in verticē ei⁹. Et nota nō in monte ſimplicitᷣ. ſed in montis monte moritᷣ pōtifex: vt dign⁹ locus meritis illi⁹ mōſtretur. Alius eni in valle: ali⁹ in cāpis: ali⁹ moritᷣ in mōte: alius in monte montis. Inde applicatᷣ in mōte hor. qđ interꝑtatur montanus. Uenit eni ad montē dei vt fiat mons vber: mōs coagulat⁹. Uel ab eo ꝙ ſemꝑ in monte dei habitet dicitᷣ montanus. a Aaron in mon. ⁊c. Iſi. Eo anno mortuus ē aaron: quo nouus pplꝰs terrā ꝓmiſſiōis intraturus erat. Et quāqꝫ in mōte eleaçaro ſacerdotiū dereliquerit: ⁊ lex eos qui eā impleuerint ꝑducat ad ſummū: tñ̄ ipſa ſublimitas nō ē trāſ fluenta iordanis: ſed in extremis terrenorū opum finibus. Et plangit eū omnis ꝑplꝰs. xxx. diebus. Aarō plāgitᷣ: ieſus non plangitᷣ. In lege deſcenſus ad inferos. In euangelio ad paradiſum aſcenſio. b Audiuitqꝫ. Iſiđ. Audiuit quoqꝫ cha. ꝙ veniſſet iſrael in loco exploratorū vbi quondā pplm̄ offēdiſſe nouerat: inijt preliū ⁊ captiuū duxit iſrael. Rurſū i eodē loco expugnatur: ex voto victor vincitᷣ: ſupāt victi. Per quod intelligimus vt cū nos auxilio dei deſtitutos hoſtes captiuauerint nō deſperemus ſalutē: ſed iterum pugnemus. Pōt fieri vt vincamus vbi victi ſum⁹. Appellaturqꝫ nomē loci illi⁹ horma. i. anathema. c In ſalmona. Hiero. Caſtrametati ſunt in ſalmona. deinde in phinon. He due māſiones. xxxv. ⁊ xxxvi. in ordine hiſtorie nō habentᷣ: ſed ſcriptū eſt ꝓ eis. Egreſſi đ monte hor per viā maris rubri vt circūirent terrā edom. S.21.a Ex q̄ oſtenditᷣ in finibus ⁊ in circūitu terre edom eas poſitas: nec de monte legitᷣ. Profecti de mōte hor. caſtrametati ſunt i ſal. vel in phinon. Sed poſt ambitū terre idumeoꝝ venit ad extremū ⁊ ait: Profecti filij iſrael caſtrametati ſunt in oboth. Ibidem.c Nec dixit ꝓfecti ſunt de illo in illū locū: quia duas māſiones pretermiſerat: quas cū in ſupputatione tacuerit reddit eas in ſumma. In his aarō mortuo pplꝰs murmurat cōtra dñm ⁊ moyſē: manna faſtidiunt: a ſerpētib⁹ vulnerantᷣ. Orige. Sequitur poſt hec māſio ſalmona: qđ interꝑtatᷣ vmbra portiōis. Hec puto eſt vmbra. de qua dicitᷣ: Spūs vultus nr̄i xp̄s dñs. cui dixi- Tre.4.d mus: In vmbra tua viuem⁹ in gētib⁹. Ibidem Illa quoqꝫ vmbra ſimilis eſt huic de qua dicitᷣ: Luce.1.d Et ſpūs dñi obumbrabit tibi. Umbra ergo portiōis nr̄e q̄ nobis opacitatē preſtat: ab omni eſtu tentationum xp̄s ē ⁊ ſpūſſctūs. Hiero. Salmona: imagūcula: qꝛ ibi exꝑſſa

ad ſummū: nō ſupbiamus: ſed ecōtrario ſolitudinē nobis ꝓpoſitā nouerim⁹. Orige. Inde vēitᷣ iteꝝ ad dibongad: qđ interꝑtatᷣ apiariū tētationū. O mira ꝓuidētie cautela diuie. Iā viator celeſtis ſūme ꝑfectioni ꝓxim⁹ fit ſuccēſiōe virtutū: tñ̄ ei tētamēta nō deſūt: ſed noui generꝭ audi tētamēta. Apis laudabile animal in ſcripturis eſt: cuius laboribus ⁊ reges ⁊ mediocres ad ſanitatē vtuntᷣ: qđ recte de xbis ꝓphaꝝ ⁊ apoſtoloꝝ: ⁊ omniū q̄ ſacra volumina ſcripſerūt accipitᷣ. Et hoc eſſe apiariū omnē numeꝝ ſcꝫ diuinaꝝ ſcripturarū puto. Eſt q̄ his qui ad ꝑfectionē tendunt: etiā in hoc apiario tentatio: video in hoc apiario tētationē. cū dicitᷣ: Uide ne aſpiciēs ſolem Deu.17.a ⁊ lunā adores ea que ſequeſtrauit dominus deus tu⁹ gentibus. ⁊ alibi: Deos nō maledices. Exo.21.d Et in nouo teſtamē. Quid me vultis occidere hominem qui veritatē locut⁹ ſum vobis. Ioh.8.e ⁊ alibi: Propterea in parabolis loquar eis: vt videntes non Mat.13.b videant: ⁊ audientes non intelligant ⁊c. Apoſtol⁹ quoqꝫ ait: 2.Cor.4.a In quibus deus huius ſeculi excecauit mētes īfideliū: ⁊ multa huiuſmodi tētamēta in diuino apiario inuenies: ad que neceſſe eſt euenire vnūquēqꝫ ſctōꝝ vt etiā ꝑ hec q̄ ꝑfecte ⁊ pie đ deo ſētiat cogſcatᷣ. b Helmōdeblathaim. Qđ iterꝑtatᷣ cōtēptus palatoꝝ: vel opprobriorū. Ut intelligam⁹ oīa dulcia ⁊ illecebras voluptatū in hoc ſeculo contemnendas: ⁊ opprobria di

Nico. de lyra

a Egreſſiqꝫ de cades. Hic deſcribūtur manſiones a cadeſ vſqꝫ ad iordanē excluſiue: ⁊ ſunt nouem manſiones.
b Caſtrametati ſunt in monte hor. iſta eſt prima poſt egreſſum de cades. c Aſcenditqꝫ aaron ⁊c. ⁊ ibi mortuus eſt ſicut dictum fuit ſupra. xx. ca. Dicunt tamen aliqui ipſum mortuum fuiſſe in moſeroth: ſicut dictū fuit ibidē. d Audiuitqꝫ chananeus: ſcilicet mortem aaron ⁊ aduentum filiorū iſrael: ⁊ ex morte aaron que acciderat fuit audacior ad inuadendum filios iſrael: quia credebat diuinuꝫ adiutoriū ab eis elōgatum: eo ꝙ aaron qui orabat pro populo ⁊ offerebat ſacrificia mortuus erat. e Uenerunt in ieabarim. In hebreo habetur. In ieabarim. i. in ſolitudinib⁹ abarim. Eſt eni abarim nomen montis iuxta quem ſunt ſolitudines in quibus fixerunt tentoria.

bria diligēda. Que ſi falſo obijciāt beatitudinē pariūt. Mel nō offertur in ſacrificijs dei: ⁊ cera que dulcia cōtinet in tabernaculo nō lucet: ſed oleū puriſſimū quod de oliue pfert amaritudine. Mel enī diſtillat de labijs meretricis: de quo puto myſtice guſtaſſe ionathan vix ppſi ꝑcibus liberatū.

Orige. Poſt hec vēit in helmōdeblathaim: qḋ interp̄tat̄ contēptus ficuum: id eſt vbi contēnunt̄ penit⁹ terrena. Niſi enī cōtēpta fuerint q̄ delectare vident̄ in terris ad celeſtia tranſire non poſſumus. a Venerūt ad mōtem ab. ⁊c̄. Quadrageſima prima māſio vertitur in montes tranſeuntium: ⁊ eſt contra faciem montis nabo.

Sequit̄ māſio abarim quod ē trāſitus cōtra naban: quod eſt abceſſio. Vbi enim per has omnes virtutes anima tranſierit: et ſummā perfectiōis aſcenderit: tranſit iam de ſeculo ⁊ abſceſſit ſicut Enoch q̄ nō īueniebat̄: qꝛ trāſtulit illū de⁹. Quod ſi videat̄ adhuc in ſeculo eſſe: ⁊ in carne habitare: tamē nō īuenit̄ in vllo ſeculari actu: quia tranſtulit illum deus in regionē virtutum. Hierony. Hic morit̄ moyſes: terra pmiſſionis ante conſpecta. Nabo īterpretatur concluſio: in qua finitur lex ⁊ nō inuenitur eius memoria: ſed gratia euangelij ſine fine perſeuerat. Et notandum ꝙ manſio tranſeuntium in montibus ſita eſt: ⁊ adhuc profectu indiget. Poſt montana eniȝ ad campeſtria moab ⁊ iordanis fluenta deſcendimus: qui interpretatur deſcenſio. Nihil enim tam periculoſum ꝙ glorie cupiditas ⁊ iactantia: ⁊ animus conſcientia virtutū tumidus.

b Ad campeſtria moab. Hiero. In quadrageſimaſecunda manſione que extrema eſt. reſidens pplus benedicitur a balaā: ⁊ maledictio mutatur in laudes: fornicat̄ cū filiab⁹ madian: ⁊ phinees fornicantes cū pugione trāſfigit: numeratur rurſus populus: numerant̄ ⁊ leuite: vt interfectis peſſimis nouus dei populus cēſeatur. Filie ſalphaat hereditatē iudicio dn̄i accipiunt int̄ fratres: nec femineus ſexus a poſſeſſiōe dn̄i excludit̄. Ieſus moyſi in mōte ſuccedit: ⁊ diſcit a lege que ſpiritaliter debeat offerre in eccleſia: quid per ſingulos dies: quid in ſabbato: quid in kalendis: quid in paſcha: quid in pentecoſte: quid in neomenia menſis ſeptimi: quid in ieiunio eiuſdē menſis die decimo: quid in ſcenophegia quādo figunt̄ tabernacula: Quītodecimo die menſis eiuſdem: vxorū ⁊ filiorū vota ſine auctoritate ⁊ patrū ⁊ virorū caſſa memorāt̄. Bellū cōtra madianitas: mors balaā. prede diuiſio: oblatio ex ea in tabernaculo dei. Ruben ⁊ gad ⁊ dimidia tribus manaſſe circa iordanē in heremo poſſeſſionē accipiunt. Plurima enī habebant iumēta: nec adhuc poterant habitare in templo: docetur populus vt in terra ſancta idola deſtruat: ⁊ nullus de prioribus habitatoribus ſeruetur. Deſcribit̄ olim cupita prouincia et duarum ⁊ ſemis tribuum hereditas ſeperatur: numerantur tribuum principes qui terram intrare debeant ſanctam. quadragintaduas vrbes cū ſuburbanis ſuis vſqꝫ ad mille paſſus per circuitū leuite accipiunt. quot ſunt ſcilicet manſiones. Adduntur ſex vrbes fugitiuorum: tres intra iordanem: ⁊ tres vltra: vt ſint quadragintaocto qui fugitiuorū ſuſcipi: qui interfici debeant: ⁊ vſqꝫ ad mortē ſummi pontificis reſeruari. Succedit deuteronomium: ſecunda lex meditatoriū euangelij. Ibi breuiter diſcimus que inter pharan ⁊ thophel ⁊ laban ⁊ aſeroth ⁊ loca aurea: abiecto iuda infeliciſſimo. xj. diebus: in via de choreb per viā montis ſeir vſqꝫ cadeſbarne moyſes ſit in populo locutus. Et extremuȝ canat canticū in quo ſynagoga proijcitur: ⁊ eccleſia
Deu.32.c domino copulatur. Impinguatus ⁊ incraſſatus ac dilatatus ⁊ recalcitrauit ⁊ oblitus eſt dei ſaluatoris ſui ⁊c̄. Benedicuntur filij iſrael: ⁊ rurſus in ſimone iudas miſerandus excluditur. Aſcendit moyſes ad montem nabo in vertice phaſga: qui eſt cōtra hiericho. ⁊ oſtendit ei dominus omnem terram galaad vſqꝫ ad dan: ⁊ neptalim: ephraim ⁊ manaſſen: ⁊ vniuerſam terram iuda vſqꝫ ad mare magnū contra auſtrū ⁊ regionē cāpeſtrem hierichontine ciuitatis palmarū vſqꝫ phegor. Quis poteſt tā

poteſt tanta myſteria explanare: qui in extremis legis huius vite finibus cōſtitutus nō intelligit ſp ibi eē pugnādū: ⁊ tūc plenā victoriā dari ſi fuerit in cāpeſtrib⁹ belſathim: quod interp̄tatur luctus ſpinarū ⁊ fleuerit antiqua peccata: ⁊ ſpinas que ſuffocauerunt ſementem verbi dei. de quibus dicit̄: Verſatus ſū in miſeria dum mihi ꝯfigitur ſpina. Ps.31. Orige. Vltima māſio eſt ab occidente moab iuxta iordanē. Hic eniȝ curſus propterea agit̄ vt perueniat̄ ad flumen dei ſapientie: ſcȝ ⁊ ſcientie: vt purificati terrā promiſſionis intrem⁹. In litterario ludo vbi pueri elementa ſuſcipiunt. alij dicunt̄ abecedarij: alij ſyllabarij: alij nominarij: alij calculatores dicuntur. Et cū audierim⁹ hec omnia puerorū pfectus agnoſcimus. Similiter in liberalibus ſtudijs cū locū recitare vel locutionē vel laudem. vl̄ alias per ordinē materias audierimus ex materie nomine pfectuȝ adoleſcentis aduertim⁹. Per hec ergo locoꝝ quaſi materiarū nomina ī diuinis eruditionib⁹ pfect⁹ indicant̄: ⁊ ſicut illi in ſingulis īmorātes qſi manſiones faciūt: ⁊ de vna ad aliā tēdūt: ita hic māſionū nomīa ⁊ pfectiōes ab vna vſqꝫ ad aliā pfectū mēt̄ indicāt ⁊ incremēta virtutū. c Trāſierit̄ ior. i. cū baptiçati fuerit̄: qſi cū depoſito veteri hoīe cū actib⁹ ſuis īdueritis nouū q̄ renouat̄ in agnitiōe dei.

d Diſpdite. Cū terrā ſcrāȝ repromiſſionis ingredimur: ſimul cū idolatria etiā omnia vitia extinguimus.

e Habitatores. Malignos ſpūs fātaſmata vitiorum cum ſuggeſtionib⁹ ſuis. vnde: Beatus qui tenebit ⁊ allidit paruulos ſuos ad petram. Ps.136.

Plurib⁹ da

deblathaiȝ. Egreſſiqꝫ d̄ helmōde
a blathaim venerūt ad mōtes aba
rim ꝯ nabo. Profectiqꝫ de mōti
b bus abarim tranſierunt ad cāpe
ſtria moab ſupra iordanē contra a
hiericho. Ibiqꝫ caſtrametati ſūt b
de bethſimō vſqꝫ ad belſathim ī
planioribus locis moabitarum:
vbi locutus ē dominus ad moy c
ſen: Precipe filijs iſrael ⁊ dic ad d
c eos: Quādo trāſieritis iordaneȝ
ſ poſſeſſionem virtutum.
d intrantes terram chanaan diſp e
ſ mentis.
e dite cunctos habitatores regio
ſ alij titulos vel idola.
nis illius. Confringite vitulos f
et ſtatuas cōminuite: atqꝫ oīa ex g h
ſ ſuperbiam carnis.
celſa vaſtate: mūdātes terrā et ha
ſ carnalem animā a ſqualore vitiorum.
bitātes ī ea. Ego ei dedi vob illā
in poſſeſſionem: quam diuidetis i

Nico. de lyra

a Supra iorda. cōtra hie. ita ꝙ iordanis fluui⁹ erat īter exercitū filioꝝ iſrael ⁊ hiericho q̄ eſt ciuitas terre pmiſſiōis.
b Ibiqꝫ caſtra. ſunt de bethſimō vſqꝫ ad belſathim. in h̄ oſtēditur quātū ſpaciū tenebat exercit⁹. ſ. de vno iſtoꝝ locoꝝ vſqꝫ ad aliū. Dicit aūt Ra. Sa. ꝙ ſunt ibi. xij. milliaria: ſ; nō eſt veriſimile ꝙ exercit⁹ tātū ſpaciū occuparet: maxime qꝛ caſtra erant ſituata in quadro circa tabernaculū vt dictū fuit. ſ. iij. ca. c Vbi locut⁹ eſt dn̄s ad moy. illa q̄ ſequūt̄ in iſto libro ⁊ Deut̄. q̄tū ad magnā p̄tē. In Deut̄. enī multa replicant̄ q̄ fuerāt antea ſibi dicta a dn̄o. Sciendū aūt ꝙ p̄dicte māſiōes in vniuerſo fuerūt. lxij. quarū filij iſrl̄ fecerūt. xliij. pmo anno egreſſionis ſue de egypto: ⁊ in principio ſecundi anni. ſ. vſqꝫ ad locū vnde miſſi fuerīt exploratores: Itē octo fecerūt quadrageſimo anno: ſcȝ a mōte hor excluſiue vſqꝫ ad iordanē: et ſic patet ꝙ tēpore intermedio qḋ fuit fere. xxxviij. annoꝝ filij iſrael fecerūt tm̄ viginti māſiōes. ex q̄ patet ꝙ licet dictū fuerit. ſ. xiiij. ca. ꝙ filij iſrl̄ eſſent vagi p deſertū toto illo tp̄e: nō tn̄ ſic eſt intelligendū ꝙ eſſent quaſi ſic in cōtinuo motu de loco ad locū: ſ; aliqn̄ ī vno loco diu māſerūt: qꝛ tādiu manebāt in vno loco q̄diu nubes ſtabat ſup tabernaculū. d Precipe filijs iſrl̄. Supra deſcript⁹ eſt ſtatus ppl̄i in itinere pcedētis: hic ꝯſequēter deſcribit̄ ſtat⁹ ei⁹ ad terminū accedēt̄. vbi primo precipit̄ idolatrie deſtructio. ſcd̄o deſcribit̄ terre pmiſſionis limitatio. ibi: Locutuſqꝫ eſt. tertio terre limitate diſtributio. ibi: Precepitqꝫ moyſes. Circa primū dicit̄: Precipe filijs iſrael. auctoritate mea vt ſint ad hoc firmiter obligati. Quādo trāſieris iordanē. Sequit̄: e Diſpdite cūctos habitatores terre illius. Intātū enī multiplicati erāt iniq̄tates coꝝ ꝙ ſnīa mortis erat a deo data ſup eos. ſm qḋ p̄dictū fuerat abraā: Geñ. xv. Nōdū enī cōplete ſūt iniq̄tates amorreoꝝ. q. d. qn̄ iplebunt̄ tūc occident̄: ⁊ filij tui poſſidebūt terrā. f Cōfringite titulos. i. aras. g Et ſtatuas cōminuite. i. idola q̄ erāt ſup altaria. h Atqꝫ oīa excelſa vaſtate. qꝛ in mōtibuſ altis fiebāt edificia ⁊ plātabāt̄ arbores ad idolatriā exercēdā: ⁊ oīa talia p̄cipiunt̄ deſtrui vt tolleret̄ idolatria ⁊ memoria ei⁹ d̄ terra illa q̄ erat deputata a cultorib⁹ vni⁹ veri dei. i Quam diui. ſor. ⁊c̄. h̄ eſt expoſitū. ſ. xxvj. Si āt

nolueritis

a Pluribus da. la. Quia qui habēt copiā virtutū latitudinē ſperāt p̄mioꝝ. Qui aūt paucitate virtutū cōtēti ſūt: ſm meritū ſuū retributionez
2. Co. 9. b accipiūt. vnde: Qui parce ſemīat parce ⁊ metet ⁊c. Ca. XXXIIII

Locutus eſt dñs ⁊c. Orige. Diuinis numerꝭ nō oēs digni ſūt: ſʒ ceteris p̄rogatiuis deſignant̄: q̄ intra numeꝝ dei cōprehēdūtur. Unde in hoc libro neqꝫ mlieres nominant̄ ꝓ feminea. ſ. infirmitate: neqꝫ ſerui vita ⁊ moꝛibꝰ degeneres. nec egyptij q̄ pplo dei erāt admixti q̄ alienigene ⁊ barbari: ſed ſoli iſraelite. Neqꝫ illi omēs ſed a. xx. annis ⁊ ſupra. Nec ſola etatis habet̄ obſeruatio: ſed querit̄ ſi habeāt robur aptum bello. Precipit̄ eni vt numeret̄ omnis q̄ ꝓcedit in virtute. Puerilis etas nō numeratur: niſi forte p̄mogēiti ſint: aut ſacerdotali aut leuitica ſtirpe deſcēdant. Si eni hec ad litterā cōſiderentur: quis dabitur ꝓfectus his q̄ ſacris voluminibus geſtiunt erudiri? Docet autē p̄ſens lectio q̄d ſit trāſcēdere
1. Co. 14. d puerilem inſipientiā. Si eni deſiero paruulꝰ eſſe ſēſibus: ⁊ vir effectus dpoſuero que ſunt paruuli: ⁊ effectus iuuenis vincā malignū: ꝓcedā in virtute iſrael: ⁊ dignus diuinis numeris cōputaboꝛ. Dū do ineſt alicui nr̄m puerilis vl̄ lubricꝰ ſenſus: vel feminea ⁊ reſoluta ſegnities: dum egyptios ⁊ barbaros gerimus moꝛeſ: in ſacrato numero eſſe non meremur. Innumeri eni ſunt qui pereunt: nume-
Pſ. 146. rati aūt q̄ ſaluant̄. vnde: Qui numerat multitudi-
Mat. 10. d nem ſtel. ⁊c. Chriſtus etiā capillos diſcipuloꝝ dicē eſſe numeratos: capillos ſcʒ illius capitis: qui in naçareis erant. Quibus inerat virtus ſpiritusſā-cti ad proſternandos alienigenas virtutes ſcʒ animi: ⁊ multitudinem ſenſuum qui de principali mē-tis tanq̄ʒ de capite apoſtoloꝝ ꝓcedebāt. Locutus eſt ergo dominuſ ad moyſen in deſerto ſina. Illa ſcilicʒ que ſuperius breuiter cōprehendimus vbi precipitur numerari a. xx. annis ⁊ ſupra: omnis qui ꝓcedit in virtute iſrael ⁊c. Si quis ergo ꝓcedit in virtute ille numeratur. Nec in qualicunqꝫ virtute vel egyptioꝝ vel aſſyrioꝝ vel grecoꝝ: ſ; in virtute iſrael: que a deo ꝑ ſcripturas diuinas docetur: ⁊ per fidem apoſtolicā ⁊ euāgelicā traditur. Orige. Ratio quoqꝫ tribuum: diſtinctio ordinum: ſocietas familiarū: ordinatio caſtroꝝ: ingētia prodit ſacramenta. Certa expectatio eſt nobis reſurrectionis moꝛtuoꝛum: cum hi qui viuūt qui relicti ſunt non preuenient in aduentu chriſti eos
1. Theſ. 4. d qui doꝛmierunt. Sed cum illis rapientur in nubibus obuiā chriſto in aera: ſiue omnes in aere (ſic Paulus dicit) permanſuri: ſiue etiā aliqui ad paradiſum aut ad alia quelibet (ex multis manſionibus que apud patrem ſunt) loca transferendi. Diuerſitas autem tranſlationis ⁊ gloꝛia ſm merita cuiqꝫ preſtabitur. Et erit vnuſquiſqꝫ in oꝛdīe ſuo. Unuſquiſqꝫ ergo in reſurrectione: aut in tribu ruben aſcribetur: quia in moꝛibus: vel in actibꝰ: vel in vita: ipſi ruben aliquid ſimile ⁊ cōſāguineū habuit. Alius in tribu ſymeon: foꝛſitan pro obedientia. Alius in tribu leui: qui ſcilicet bene prefuit ſacerdotio: vel bene miniſtrans gradum ſibi bonū acquiſiuit. Alius in tribu iuda: qui regio ſpiritu populum ſuum: ſenſus ſcilicet mentis: ⁊ cogitationes coꝛdis bene rexit. Singulis quoqꝫ tribubuſ ſociabitur: qui eis aliquid cognatum: vel in actibus vel in moꝛibus habuit. Illud etiam q̄ ſocia connexione tribuum: caſtroꝝ poſitio: et metationis oꝛdo deſcribitur: pertinet ad aliquem ſtatū in reſurrectione moꝛtuoꝛum. Q̄ tres ad oꝛientem dicuntur eſſe tribus: tres ad occidentem: tres ad mare: ⁊ tres vltime ad aquilonē (qui durꝰ dicitur ventus) ⁊ q̄ tribus iuda que regalis eſt: ad oꝛientē ſtatuit̄ de qua oꝛtus eſt dominus noſter: non puto ocioſum. Et q̄ iſachar huic iungitur: et çabulon ⁊ q̄ in. iiij. ꝑtes trinus iſte numerus oꝛdinatur. Que q̄uis poſitionuʒ ſuarum diuerſas habeant qualitates: omnes tamē in trinitatꝭ numero ꝯtinent̄: qꝛ ſub vno numero patris ⁊ filij ⁊ ſpiritusſancti cenſentur
Mat. 8. b oēs qui ex. iiij. oꝛbis partibus venientes inuocāt nomē dñi: Recūbentes cū abꝛaam: iſaac ⁊ iacob in regno dei. Ego aūt imparē me iudico ad enarrāda numeroꝝ myſteria. Sed feſtinandū nobis eſt ad verū ieſum: p̄ꝰ tñ pedago moyſe vtentes: ⁊ apud eū multa rudimēta infātie deponētes. Tēdamus ad perfectionem chriſti. Moyſes enim non multa bella cōpreſſit: ieſus omnia bella compeſcuit: pacem omnibus dedit. Conſiderandum etiam q̄ egreſſus de gypto populus non ſtatim numeratur. Adhuc enim

ꝓſequeba

a vobis ſoꝛte. Pluribus dabitꝭ latioꝛem: ⁊ paucis anguſtioꝛem. Singulis vt ſoꝛſ ceciderit ita tribuet̄ hereditas. Per tribus et familias poſſeſſio diuidet̄. Sin autem nolueritis interficere ha-
a ſ malignos ſpūs ⁊ vitia. b ſ mētis vel carnis
bitatoꝛēs terre qui remanſerint
ſ conſcientie punctiones.
erūt vobiſ quaſi claui in oculis: a
ſ ne quieſcatis.
⁊ lancee in lateribus: ⁊ aduerſabuntur vobis in terra habita-
a ſ interitū ſcʒ hoſtiū: non ſolatiū amicoꝛum.
tionis veſtre. ⁊ quicquid illis fa b
cere cogitauerā vobis faciam. c

b Locutus ē domin⁹ ad moyſen dicēs: Precipe filiis iſrael ⁊ dices ad eos. Cū igreſſi fueritis terrā chanaan ⁊ ī poſſeſſionem vobis ſoꝛte ceciderit: his finibus termiabitur. Pars meridiana incipiet a ſolitudine ſin: que ē iuxta edom: ⁊ habebit c terminos contra oꝛientem mare ſalſiſſimum: qui circumibunt f auſtralem plagam per aſcenſuʒ ſcoꝛpionis: ita vt tranſeant in ſenna et perueniant ad meridiē
ſ vel vnde.
vſqꝫ ad cadeſbarne. Inde egredientur ꝯfinia ad villā nomine addar: et tendēt vſqꝫ ad aſemona: Ibitqꝫ ꝑ gyrum termin⁹ ab aſemona vſqꝫ ad toꝛrenteʒ egy g pti ⁊ maris magni litoꝛe finiet̄: h Plaga autē occidentalis a ma- i
a ſ. i. a mari vſqꝫ ad mare: a toꝛrente. ſ. riuocorulo qui mari influit vſqꝫ emath vrbē ſyrie.
ri magno īcipiet ⁊ ipſō fine clau

nolueritis. Sequit̄: a Erūt vobis q̄ſi claui in oculis ⁊c. id eſt moꝛtales aduerſarij: b Et q̄cq̄d illis cogitaueram facere. moꝛtem inferendo. c Uobis faciā. eo q̄ nolueritis Ca. XXXIII exequi iuſticiam meā.

Moꝛaliter.

a† Hę ſunt māſiones filioꝝ iſrael ⁊c. Per hoc āt q̄ populus iſrael exiēs de egypto venit ad terrā promiſſionis ꝑ quadraginta duas māſiones intelligūtur myſtice quadraginta due generationes ꝑ quas dei populus ab abꝛaā patre fidei nr̄e venit ad chriſtū ꝓut dicit̄ Mat. j. Ab abꝛaā vſqꝫ ad dd̄ generationes. xiiij. ⁊ a dd̄ vſqꝫ ad trāſmigrationē babylōis generatiōeſ. xiiij. ⁊ a trāſmigratiōe babylōis vſqꝫ ad xp̄m generatiōes. xiiij. Que ſimul iuncte ſūt quadraginta due. Chriſtuſ āt eſt hereditas nobis ꝓmiſſa in veteri ac nouo teſtamento. Scdm amb. do in ſermone q̄drageſīme ꝑ q̄draginta duas māſiōes figurati fuerūt q̄draginta duo dies: quibꝰ in obſeruatione quadrageſime ieiunamuſ. d. ſic: Eodē inq̄ʒ numero moyſes ꝑ māſiones ꝑuenit ad requiē quo ⁊ nos ꝑ ieiunia ꝓperamꝰ ad celū Ca. XXXIIII A

Locutus eſt domi. Hic deſcribit̄ terre promiſſiōis limitatio. Cuius vna ratio fuit: qꝛ aliq̄ erant p̄cepta ī lege que obligabāt tm̄ ī terra illa. ⁊ aliq̄ etiā q̄ nō poterant fieri extra. ſicut edificatio tēpli ⁊ oblatio ſacrificij. ⁊ ideo debuerūt limites huiꝰ terre determinari. ⁊ p̄rimo determinat̄ terminus partis meridionalis. cum dicitur: Pars B meridiana incipiet ⁊c. e Et hēbit t. ꝯ o. ma. ſal. i. mare moꝛtuū: qd̄ eſt ita ſpiſſū ⁊ ſalſū q̄ n̄ ē nauigabile: neqꝫ piſces poſſūt ibi viuere: vt dicit pħſ. ij. Metauroꝝ. Ille eſt locus vbi quinqꝫ ciuitates fuerunt ſubmerſe: vt habet̄ Geñ. xix. et in illo loco deſcendit ioꝛdanis fluuꝰ. Illud igit̄ mare erat in angulo cōiūgēte ꝑtē oꝛiētalē terre ꝓmiſſionis ⁊ meridionalē. f Qui circūibūt auſtralē plagā per aſcenſū ſcoꝛpiōis. mōſ ē in latere meridionali illiꝰ terre ſic nomiatꝰ: qꝛ ſcoꝛpiōes erāt ibi in multitudine. g Uſqꝫ ad toꝛrētē egypti. hic eſt nilꝰ ſm aliquos. ſm alios do qd̄ videt̄ ꝓbabiliꝰ ē q̄dam toꝛrēs deſcēdēs in mari mediterraneo vocatꝰ Riuocoꝛula. ⁊ eſt in extremitate terre ꝓmiſſiōis verſus meridiē. h Et magni maris litoꝛe fi. i. litoꝛe maris mediterranei: quod dꝛ hic mare magnū reſpectu maris moꝛtui: a q̄ īcipit termin⁹ meridionalis terre ꝓmiſſionis vt predictū eſt: ⁊ finit̄ litoꝛe maris mediterranei. i Plaga aūt occidentalis. Hic deſcribitur terminus occidentalis qui eſt totus ſuꝑ litus maris mediterranei.

pſequebat̃ pharao. Nec cū mare rubrū trāſiēs venit in deſertū. nōdū eni fuerat tēptat⁹: nōdū ab hoſte īpugnat⁹. Cōfligit aduerſū amalech ⁊ vincit: nec adhuc numerat̃: nō eni ſufficit ad pfectionē tēdēti vna victoria. Māna accipit ⁊ aquā de petra nec tūc numerat̃: nōdū ei in his q̄ numeris apta ſūt adoleuerat. Tabernaculuꝫ cōſtruit̃: lex per moyſen dat̃: ſacrificiorū ⁊ purificationū ritus docet̃: ſāctificationū leges ⁊ ſacramēta cōdunt̃: ⁊ tūc ad numeruꝫ ex p̄cepto dei pplus adducitur. Vide quāta tibi tranſeunda ſunt: quāta toleranda: q̄t pfectionib⁹: q̄t tētationibus: q̄t p̄lijs pugnandū ⁊ vincēdum: vt poſſis ptinere ad diuinū numerū: ⁊ inter ſctās tribus numerari ⁊ viſitari poſſis: ⁊ per dei ſacerdotes aaron et moyſen numeroꝝ cenſib⁹ aſcribi. Suſcipiēda tibi eſt lex dei offerēda ſacrificia: explēde purificatiōes: ⁊ cūcta pagenda q̄ lex ſpūs docet: vt poſſis ad iſraeliticū numeꝝ ptinere. a Ad ſeptētrionalē ⁊c̄. Dicūt hebrei ſeptētrionalē plagam incipe a mari magno qḋ paleſtine phenicis ⁊ ſyrie (q̄ appellat̃ coele cilicie) p̄tēdit litoribus: ⁊ p egyptū tēdit ad libyā. Or aūt ḋr puenientes vſqꝫ ad montē altiſſimū: autumāt ſignificari montē armanū vel tauruꝫ qḋ verius videt̃. b Ibūtqꝫ cōfinia ⁊c̄. A fine ſeptētriōalis plage .i. atrio benan: tendūt fines vſqꝫ ad ſephama: quā hebrei aphamiam vocant: ⁊ de aphamia deſcendūt in reblatha q̄ ē antiochia ſyrie. vñ addit ɔtra fōtē: queꝫ pſpicuū eſt eē amnē ḋ quo antiochia abūdātiſſimis fruit̃ aquis.

c Hec erit terra ⁊c̄. Origeñ. In porſi diuiſione trās iordanē p moyſē duabus tribubus ruben ⁊ gad. ⁊ dimidie tribui manaſſe terra diuiſa eſt. Intra iordanē p ioſue filiū nun: ⁊ eleaçaruꝫ filium aaron. Iudas poſſedit ab auſtro. Ephraim ⁊ dimidia trib⁹ manaſſe ab aq̄lone. Poſtea vo de ſylo miſſis exploratoribus p ſingulas tribus ⁊ deſcriptione terre allata ad ioſue et eleaçarū: beniamī iuxta iudā ⁊ ephraim ⁊ dimidiā tribū manaſſe: ab auſtro ſm ſortē poſſeſſioneꝫ accepit. Secūda tribus ſymeon in tribu iuda vt impleret̃ qḋ ſcriptū ē de leui ⁊ ḋ ſymeō. Diuidaꝫ eos in iacob: ⁊ diſperdā in iſrl'. Tertia çabulon: galileaꝫ accepit in q̄ eſt mōs thabor. Quarta iſachar vbi eſt ieçrael vſqꝫ ad montē carmelū qui īminet mari magno tirūqꝫ ⁊ ſidonē. Sexta neptaliꝫ in galilea vſqꝫ ad iordanem vbi eſt tiberias que olim appellabatur cenereth. Septima dan vſqꝫ iopen ibi ſunt turres achilaon ⁊ çelebi ⁊ emaus que nunc dicitur nicopolis: licet poſtea legerimus ꝙ ceperint ſibi trans cenſis alijs tribubus vrbē laſem in tribu dan que hodie dicit̃ paneas. Umbra eni ſunt hec futuroꝝ bonoꝝ: ⁊ omnis hereditas terre illius que in iudea terra ſancta ⁊ terra bona dicitur. Omnis in iudea locus: mons: ciuitas ⁊ vicus certis nominib⁹ deſignatur. quibus ſcꝫ aut chananei in locis ſuis: aut phereçei: amorrei: euei vel hebrei nominauerūt. Forſitan ergo ſm Paulū: q̄ vmbrā celeſtiū dicit eſſe terrena. in celeſtib⁹ regionib⁹ ſūt differentie locorū. In celis autē euident̃ hierlm ciuitas ⁊ mōs ſion ab Apl'o eſſe dicit̃. Cōſequēs ergo ē eſſe ibi alias ciuitates circa terrenā hieruſalē ſitas ⁊ vicos ⁊ regiōes: in q̄b⁹ ppl's dei ⁊ verus iſrael: per verū ieſū locandus eſt: ⁊ hereditateꝫ ſortis diſtributiōe. i. meritoꝝ cōtēplatiōe captur⁹. Vbi gr̄a: Qui ita negligent̃ vixit: vt p fide q̄dē mereatur haberi īter filios iſrl'. p negligētia vo vite in tribu ruben aut gad vl' dimidia tribu manaſſe nō intra iordanē ſ extra ſortē accipiet. Qui vo emēdatiōe ꝓpoſiti talē ſe reddiderit: vt ſꝫ (q̄s ſol⁹ de⁹ nouit) ratio

neſ: aut in

a detur. Porro ad ſeptentrionaleꝫ plagā a mari magno termini incipient peruenientes vſqꝫ ad mō b tem altiſſimum: a quo veniunt in emath vſqꝫ ad terminos ſedaba:

a Vñ hodie zepheū oppidū cilicie vocāt.

b ibuntqꝫ confinia vſqꝫ ad çephrōn

a Hebraice aſſerā: qḋ interp̄tatur atrium fōtis: ⁊ eſt terminus Damaſci.

na ⁊ villā benān. Hi erūt termini in parte aquilonis. Inde meta c buntur fines contra orientalem plagā ḋ villa henan vſqꝫ ad ſephama: ⁊ de ſephama deſcendent termini in reblatha contra fontem d daphniꝫ. Inde pueniēt cōtra ori e

Stagnū tiberiadis. quelibet eni cōgregationes aquarum appellantur maria.

entem ad mare cenereth ⁊ tēdēt f vſqꝫ ad iordanem: ⁊ ad vltimum g

Mortuo vel lingua maris rubri: in cuius litore achila poſita eſt.

ſalſiſſimo claudentur mari. Hanc habebitis terram per fines ſuos in circūitu. Precepitqꝫ moyſes fi h c lijs iſrael dicens: Hec erit terra i quā poſſidebitis ſorte: ⁊ quā iuſſit dñs dari nouem tribubus et k dimidie tribui. Tribus eni filioꝝ l ruben per familias ſuas: ⁊ tribuſ filioꝝ gad iuxta cognationū numerum. Media quoqꝫ trib⁹ manaſſe: id ē due ſemiſ tribus acceperunt partē ſuaꝫ trans iordanē cōtra hiericho ad orientalem plagaꝫ. Et ait dñs ad moyſen: † Hec m † ſūt nomia viroꝝ q̄ terram vobis diuident. Eleaçar ſacerdos: ⁊ io n ſue filius nun: ⁊ ſinguli p̄ncipes o

a Porro ad ſeptētrionalē plagā. Hic deſcribit̃ termin⁹ aq̄lonaris incipiēs a mari mediterraneo. b Vſqꝫ ad montē altiſſimū. In hebreo habet̃: Vſqꝫ ad montē mōtis. q: ſic dicit Ra. Sa. ſuper montē illū erat quidā monticulus ſupueniēs. Et credo ꝙ iſte eſt mōs libani: q: alibi in pluib⁹ locis mōs libani deſcribit̃ eſſe in termio aq̄lonari terre pmiſſionis. c Inde metabuntur. Hic deſcribit̃ termin⁹ oriētalis. d Contra fontē. in aliq̄b⁹ libris addit̃ daphnen: ſed nō eſt in hebreo nec in libris correctis. hunc locum vocat Mattheus magedon. Marc⁹ dalmanica: ⁊ ſaraceni modan. ⁊ eſt ibi veruſ hortus iordanis. qḋ per hoc patet ꝙ palee in hunc fontē īmiſſe recipiunt̃ ī dan ductu ſubterraneo meatu: ⁊ a fōte dan ⁊ ior nominatur iordanis. e Inde pueniēt cōtra orientē ad mare cenereth. eſt eī lacus magn⁹ p quā trāſit iordanis fluuius: ⁊ vocat̃ mare more hebraico: quo omnis ɔgregatio notabilis aquarū vocat̃ mare: ſm illud Geñ. j. Cōgregationeſqꝫ aquaruꝫ appellauit maria. vocat̃ aūt in euāgelio mare galilee ⁊ trāſit iuxta galileaꝫ ⁊ mare tyberiadis a tyberiade q̄ ē ciuitas ſita ī ei⁹ ripa. dicit̃ etiā mare geneſareth: quaſi generās aurā. f Et tendent vſqꝫ ad iordanē. Ex quo patet ꝙ terra pmiſſionis in angulo coniungente partē eiuſ aquilonarē cū orientali ſe extendebat vltra iordanē. et ſm aliq̄s illa portio vocat̃ traconitidis regio: Luc. iij. g Et ad vltimuꝫ ſalſiſſimo claudent̃ mari: ⁊ ſic ptꝫ illḋ qḋ ſupra dictū eſt. ſ. ꝙ iſtud mare erat in angulo terre pmiſſionis cōiūgēte partē oriētalē cū meridionali: q: ſicut eius pars meridionalis ab illo mari īcipit vt p̄dictū eſt: ita ps oriētalis ad ipm terminat̃: vt hic dicit̃. h Precepitqꝫ. Hic agit̃ de huius terre diuiſione: ⁊ primo determiat̃ hmōi diuiſio. ſcḋo ex p̄dict' mouet̃ q̄ſtio ca. xxxvj. Adhuc prio agit̃ de t̃re diuiſiōe. ſcḋo de diuiſe datiōe q̄tū ad ptē. ca. xxxv. Circa primum deſcribit̃ modus diuiſionis. ſ. p ſortes. cū dicit̃: i Hec erit terra quā poſſidebit' ſorte. de modo aūt iſtarū ſortiū dictū fuit. ḋ. ca. xxvj. Deſcribitur etiam quibus ſit diuidenda. cuꝫ dicit̃: k Nouem tribubus et dimidie tribui. cui⁹ cauſa ſubditur cum dicitur: l Tribus eni fi. ru. ⁊c̄. quia due tribuſ ⁊ dimidia iā acceperant partes ſuas trans iordanem. Deſcribitur etiā per quos terra ſit diuidenda. cum dicitur: m Hec ſunt nomina viroꝝ qui terram vobis diuident: eleaçer. qui erat pontifex. n Et ioſue. q̄ poſt moyſen cōſtitutus fuit p̄nceps. o Et ſinguli p̄ncipes de tribubus ſingulis. hoc eſt ītelligendū ſolū de p̄ncipib⁹. x. tribuū: quib⁹ erat diuidēda terra. cetera patēt in lr̄a. Qm̄ in hoc ca. ⁊ ḋ. xxvj. dictū eſt ꝙ terra eſſet ſorte diuidēda. ideo querit̃ ſ vtrū vti ſortib⁹ ſit licitū. Ad qḋ dicendū ꝙ vti ſortibuſ eſt ex vario euentu ſeu diſpoſitione alicuiuſ rei ſenſibilis propoſite determinare aliquid dubium vel incertum: ſicut ex feſtuc' ppoſitis per hoc ꝙ aliquis accipit breuiorē vel longiorē: ſeu in proiectione taxilloꝝ: ex hoc ꝙ aliquis proijcit plura vel pauciora puncta: vel ex cōſimilibus vbi aliquod dubiū inter homines determinatur. ⁊ ſi hoc fiat ad alicuius rei diuiſionē inter homines: vt per hoc determinetur quis quā partē accipiat: vocatur ſors diuiſoria. ſi autē hoc fiat ad aliquid determinate agendū vocat̃ ſors conſultoria. igit̃ ſi diſpoſitio vel euētus ſortiū expectet̃ a fortuna tm̄: nullū eſt vitiū: vt ſi mittantur ſortes ad determinādū īter hoīes q̄s quā ptē accipiat alicuius rei: ⁊ ſ ex cōi cōſēſu cōmittit̃ fortune. Cā tm̄ motiua po

teſt eſſe

† ioſue. 14. a

de ſingulis tribubus: quoꝝ iſta ſũt vocabula. De tribu iuda: caleb filius iephone. De tribu ſymeon: ſamuel filiꝰ amiud. De tribu beniamĩ halidad filiꝰ caſelõ. De tribu filioꝝ dan: bocci filius iogli. Filiorum ioſeph. De tribu manaſſe hãniel filiꝰ ephod. De tribu ephraĩ chamuel filiꝰ ſepthã. De tribu ȥabulõ eliſaphan filiꝰ pharnath. De tribu iſachar: dux phaltihel filiꝰ oȥã. De tribu aſer abiud filius ſalomi. De tribu neptali: phedahel filius amiud. Hi ſunt quibus precepit dominus vt diuiderent filijs iſrael terram chanaan.

Ca. XXXV

Hec quoqꝫ locutꝰ eſt dominꝰ ad moyſẽ ĩ cãpeſtribus moab ſuper iordanem contra hiericho: Precipe a b+

nes: aut in tribu iuda aut in tribu beniamin (in qua hieruſalem tẽplũ ⁊ altare ↄſiſtit) debeat deputari: ⁊ aliꝰ in alia: atqꝫ aliꝰ in alia. Hoc mõ adumbratio q̃dã fit future ſortꝭ in celis eoꝝ tñ q̄ ꝑ ieſũ ſaluatorẽ nr̃m hereditatem capiẽt celoꝝ. Ibi forte ꝓ obſeruabãt ꝓuilegia ſacerdotũ q̄bꝰ vicina q̃ꝫ vrbibꝰ loca ⁊ ipſiſ menibꝰ iũcta ſegregant.

Orig. Videt qꝫ quibuſdã ꝙ ſinglõꝝ qꝫ ſi dex poſitio ⁊ ſitꝰ dici ciuitas vl' haberi poſſit ĩ celo: qđ ego diffinire ñ audeo. Video enĩ oẽm creaturã in ſpe q̄dẽ ꝓpẽ eũ q̄ ſbiecit eẽ ſubiectã: expectare tñ libertatem redẽptiõe filioꝝ dei: ſi ne dubio ꝓclariꝰ aliq̄d ⁊ ſublimiꝰ opiri. Qui ẽ exẽplari ⁊ vmbre cele
1. Co. 13. b ſtiũ in lege deſeruiũt et nũc ꝑ ſpeculũ ĩ enigmate: tũc aũt facie ad faciẽ ſꝫ merita ↄuerſationem habebũt ĩ celꝭ: ĩ illa vl' ĩ illa pte. Sed ſicͭ mlta ẽ differẽtia in terrꝭ habitare. ſ. ĩ locꝭ fecũdiſ ⁊ copioſis: vbi aerꝭ tẽperies: liberalia inſtituta: aut ĩ locꝭ ĩfecũdis eſtu torridis vbi nllẽ leges ⁊ ianis ⁊ fera barbaries ſꝑ bella: nũqꝫ requies: nec ſine occulta dei diſpẽſatiõe ⁊ iuſto iudicio. Ita ⁊ illꝭ ĩ locꝭ erit aliq̄d tale: vt in nullo prorſus inanis habeat in terrꝭ vmbra celeſtiũ: erit ergo ibi aliq̄ ciuitas refugij: ⁊ erit alia in deſerto: ſicͭ boſor in hereditate ruben. Alia qꝫ ↄſequẽtia capiẽda ſũt: qꝛ ſi deꝰ cũ diſpꝫdẽt filios adã ſtatuit filios gẽtiũ iuxta numeꝝ ãgeloꝝ dei (vl' iuxta alios codices: ſꝫm numeꝝ filioꝝ iſrl') in initio mũdi et ita diſpſi ſũt ſicͭ illoꝝ merita vl' ipſius ade contemplatio poſtulabat. Quid dicemꝰ futuruꝫ cũ nouiſſimi ade (qui nõ in animã viuentẽ: ſꝫ in ſpiritũ viuificantẽ factus eſt) ceperit filios non diſpergere: ſed diſpẽſare diuiña dignatio: nõ in initio ſed in fine mundi: nec illos qui in adam omnes mortui ſunt: ſed qui in chriſto viuificati ſũt. erit ſine dubio quedã diſtributio: q̄ nõ ſolũ ꝓ meritis eoꝝ qui diſpẽſant: ſed et ꝓ nouiſſimi ade cõtẽplatiõe diſpenſanda ſit. Sed quis noſtrũ talis eſt vt ab hac diſtributione ad illã celeſtis hereditatis ſortem venire mereatur? Quis ita beatus vt ſors eiꝰ in hieruſalem veniat: vbi ſit templum dei: immo ipſe ſit templũ dei? Quis ita beatus vt dies feſtoſ ibi agat: vbi altare diuinum ꝑpetuis adolet ignibꝰ? Quis ita beatꝰ vt ſacrificiũ ſuũ ⁊ incenſũ ſuauitatiſ. ſupra illũ ignẽ ponat. de quo
Luce. 12. f dicit: Ignẽ veni mittere in terrã ⁊c. Quis ibi pagit paſcha: in loco quẽ elegerit dñs deꝰ ſuus: ibi pẽtecoſten: feſtiuitatẽ ꝓpitiatiõis: ⁊ tabernaculorũ ſolennitatẽ: nõ iã per vmbrã ſed per ipſã veritatem? Quis noſtrũ dignus erit cũ diuidere ceperit deus filios nouiſſimi ade: cui dicat: eris ſupra quinqꝫ vel decem ciuita
Mat. 25. b tes: non cui dicat: Intra in gaudium domini tui: ꝫ ſedete ⁊ vos mecũ ſuꝑ. xij. thronos iudi
Job. 17. d cãtes. xij. tribꝰ iſrl. ⁊ ð q̄bꝰ dicat: Volo pr̄ vt vbi ego ſ. ⁊ iſti m. ſint. volo iſtoſ regeſ eẽ mecũ vt ego ſũ tecũ. volo eos hẽre dñationẽ: ſicͭ ego ſũ dñs dñantiũ? Hi ſũt vere ſacrꝭ numerꝭ apõ deũ nũerati: imo qꝫ oẽs nũerati ſũt capilli.

Decernite

teſt eſſe peccatũ: vt ſi ꝓpter cupiditatẽ ꝓpriã vel aliud vitiũ nõ pñt aliꝭ diuidere cõcorditer. ſi aũt diſpoſitio ſortiũ vel euẽtꝰ: nõ expectet ſolum a fortuna ſed ab alia cã. hoc ẽ dupliciter. Uno mõ a cã corꝑali vt a diſpoſitiõe ſtellaꝝ: ⁊ ſic cũ actus ſtellarũ ad hoc ſe nõ extẽdat ſupſtitioſum eſt ⁊ illicitũ: ⁊ nõ caret occulto pacto demonũ. Alio modo quia expectatur euentus ⁊ diſpoſitio ſortiũ a cauſa ſpirituali dirigente: ⁊ hoc eſt dupliciter. Uno modo a demone: ⁊ hoc eſt illicitũ: qꝛ includit familiaritatẽ et pactũ cũ demonibus. Alio mõ a deo expectat ĩmediate vel mediãtibus ſanctis angelis: ⁊ hoc non eſt illicitum ſꝫm ſe: ſi fiat cũ reuerentia debita. vnde dꝛ Prouer. xvj. Sortes mittũt in ſinũ: ſed a dño tẽperant. Põt tñ in hoc quadrupliciꝭ peccatũ accidere. Primo ſi abſqꝫ vlla neceſſitate ad ſortes recurratur: hoc enĩ videt ad dei tentationẽ ptinere. vnde dicit Ambro. ſuꝑ Lucã: Qui ſorte eligit humano iudicio nõ cõprehendit. Secũdo ſi q̄s etiã in neceſſitate abſqꝫ reuerentia debita ſortibus vtat. vnde ſuꝑ actꝰ Apłoꝝ dicit Beda: Si q̄ neceſſitate aliqua cõpulſi deũ putãt ſortibꝰ exẽplo apłoꝝ eſſe cõſulendũ: videãt hoc ipſos nõ niſi collecto fratrũ cetu ⁊ ꝓcibus ad deũ fuſis egiſſe. Tertio ſi diuina oracula ad terrena negocia conuertant. vnde dicit Augꝰ. ad inquiſitiones Januarij. His q̄ de paganis euãgelicꝭ ſortes eligũt: ⁊ ſi optandũ ſit: vt hoc potiꝰ faciant qꝫ ad demonia cõſulẽda cõcurrãt. tñ mihi diſplicet iſta cõſuetudo ad negocia ſingularia ⁊ ad vite huius vanitatem diuina oracula velle conuertere. Quarto ſi ĩ electionibus eccleſiaſticis q̄ ex ſpũſſancti inſpiratiõe fieri debẽt aliqui ſortibꝰ vtant. vnde dicit Beda ſuꝑ actꝰ Apłoꝝ: Matthias ante pentecoſtẽ ordinandus ſorte querit: qꝛ. ſ. nõdũ erat plenitudo ſpũſſcti ĩ eccleſia effuſa. Septẽ aũt diaconi poſtea nõ ſorte ſꝫ electiõe diſcipuloꝝ ſũt ordinati. ſecus aũt eſt in tꝑalibꝰ dignitatibꝰ q̄ ordinant ad terrena diſponẽda. ⁊ iõ in electione illarũ poſſũt hoĩes vti ſortibus ſicut ⁊ in diuiſione reꝝ tꝑaliũ: vt ꝓdictũ ẽ. Si xͦo aliq̄ neceſſitaſ alia vl' ab electiõe dignitatꝭ eccłiaſtice ĩmineat: licitũ ẽ cũ debita reuerẽtia ſortibꝰ diuinũ auxiliũ ĩplorare. vñ dicit A
Augꝰ. ĩ epła ad Honoratũ. Si inter dei miniſtros ſit diſceptatio q̄ eoꝝ tpe ꝑſecutiõis maneãt ne fuga oĩm ⁊ q̄ eoꝝ fugiãt ne morte oĩm deſerat eccłia ſi ꝫ diſceptatio aliꝭ nõ ꝑpoterit terminari qꝫtũ mihi videt: q̄ maneãt ⁊ q̄ fugiãt ſorte eligendi ſunt. ⁊ hoc modo ⁊ alijs modis licitis predictis vſi ſunt ſortibus viri ſancti qui in vetere ac nouo teſtamento vſi fuiſſe ſortibus legũtur: ſicut Joſue iudicio ſortium puniuit achan: Joſue. vij. ⁊ Saul deprehendit ionathan filium ſuum mel comediſſe. j. Regꝭ. xiiij. ⁊ Zacharias ſorte exijt vt incẽſũ põeret: Luc. j. ⁊ Matthias in apłatũ ꝓmotꝰ: Act. j. ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſic ptꝫ reſpõſio ad q̄ſtionẽ.

Moraliter. In hoc ca. deſcribunt termĩ terre ꝓmiſſiõis ſꝫ q̄tuor ptes orbiſ q̄ ſũt: oriẽs: occidẽs: aq̄lo: meridies. Ca. XXXIIII. Per terrã xͦo ꝓmiſſionis ſignificat terra viuẽtiũ ſiue vita beata q̄ nõ eſt ꝓprie loquẽdo celũ empyreũ. Nã oẽs angeli ſꝫm doctores catholicos fuerũt ibi creati: nõ tñ tũc fuerẽt beati: qꝛ ſic nulli cecidiſſent: qđ eſt falſũ. igiꝭ terra viuẽtiũ qđ idẽ eſt ꝙ vita btã dupliciꝭ accipiꝭ. Uno mõ obiectiue: ⁊ ſic ipſe deꝰ eſt vita beata: nec habet termios: ſed eſt infinita: Baruch. iij. O iſrl qꝫ magna ẽ domꝰ dei ⁊ ingẽs locꝰ poſſeſſiõis eiꝰ. magnꝰ ⁊ nõ habet cõſũmationẽ: excelſus ⁊ immẽſus. Alio mõ accipiꝭ ſubiectiue ꝓut eſt formaliter in ipſo beato: ⁊ ſic eſt terminata vita beata. huiꝰ termini ſic pñt aſſignari. ſ. ab oriente claritas diuine viſionis ſicut ab oriente nobis ꝓuenit ortus lucis. a meridie xͦo ſuauitas fruitionis ꝓueniens ex feruore dilectionis. ſicut a meridie ꝓuenit feruor caloris. ab occidente firmitas tẽtatiõis. certi enĩ ſũt omnes beati ꝙ nullo modo cadẽt a ſua beatitudie. ab aq̄lone xͦo a q̄ eſt oĩe malũ: Hiere. j. Jocũditas exultatiõis: qm̄ vidẽdo penas dãnatoꝝ q̄s euaſerũt ex ꝫ habẽt materiã exultatiõis. m† Hec ſũt nomina viroꝝ ⁊c. Per nouẽ ꝓncipes terrã diuidẽtes ꝓmiſſiõis pñt ↄuẽient intelligi nouẽ ordines angelorũ. nã ꝑ eoꝝ miniſteriũ electi perducunt ad terrã viuentiũ: eã ſꝫm varios gradus beatitudinis poſſeſſuri: q̄s ſaluator manſiones Joh. xiiij. appellat. Hebreo. j. dꝛ de angelis: Nõne oẽs ſunt adminiſtratorij ſpũs in miniſteriũ miſſi ꝓpꝭ eos q̄ capiũt hereditatẽ ſalutis.

Additio. In ca. xxxiiij. vbi dicit in poſtil. Plaga aũt occidẽtal. Quidã hebreoꝝ dicũt ꝙ mare magnũ ð q̄ ꝫ fit mẽtio qđ ẽ tminꝰ occidẽtal terre ꝓmiſſiõis nõ ẽ mare mediterraneũ ſꝫ mare oceanũ: qꝛ mare oceanũ ꝓprie dꝛ mare magnũ. Sꝫ ſi ſic eẽt oporteret dicẽ ꝙ limites tre ꝓmiſſiõis ſe extẽderẽt vſqꝫ ad mare hiſpanie: qđ ẽ ĩcõueniẽt dictũ. Remãſiſſet ei maria ps tre ꝓmiſſiõis q̄ nũqꝫ fuiſſꝫ acq̄ſita: nec aliq̄ mẽtio ð ipa fctã.

Hec quoqꝫ locutꝰ eſt. Hic dñr agiꝭ de terre diuiſe ac Ca. XXXV b diuidende datiõe qꝫtũ ad eiꝰ ptẽ. Cuius fuit duplex cã. Una ꝓ leuitarum habitaculo. alia ꝓ fugitiuoꝝ receptaculo. q̄ deſcribitur ibi: De ipſis autem oppidis. Circa primum dicit: b Precipe filijs iſrael. Ex quo patet ꝙ erant ad hoc aſtricti diuino precepto.

Ut dent le

a Decernite que vrbeſ ⁊c̄. Aug⁹. Quid eſt quod ait: Et erūt ciuitates vobis refugia a vindicāte ſā-guinē: ⁊ nō morieẜ is qui occidit: quoaduſq; ſtet ī ꝯſpectu ſynagoge in iudicio. cū de his loquaẜ qui nolentes occiderint. ⁊ alibi dicat: tunc vnūquēq; ī tali cauſa cōfugientium exire liberū de ciuitate quo cōfugerat cum ſacerdos maximus fuerit defūctus. Quo modo ergo hic dicit: Non morietur ⁊ is qui occidit q̄-aduſq; ſtet in cōſpectu ſynagoge ī iudicio. Niſi q2 ideo iudicaẜ vt tūc ei liceat eſſe ī ciuitate refugij. Si manifeſtū fuerit in iudicio ꝙ nolēſ occiderit.

b De ipſis tamē vrbibuſ. Ra. nō. ſi forte ꝑ conſciētia peccatorum: ciuitates terre promiſſiōis. i. eccleſie nō audes intrare: eſt boſor citra iordanē in ſolitudine: q̄ interpretatur anguſtia: id ē monaſterij cellula. Que bene eſt de tribu ruben eius. ſ. q̄ patris thoꝝ maculauit. Eſt ramoth de tribu gad: q̄ intē-pretatur excelſa: mors vl' viſio mortis. vere enī excelſa mors penitētia dicenda eſt: cum mortificatis membris ducitur homo ad excelſa celi vnde cecidit. Vel quia nobilius eſt ⁊ rationabilius ē per penitentiā peccatis mori: q̄; cōi morte diſſolui. Penitentes quoq; ꝓponimus nobis tormenta inferni: vi-

B demus ipſā ſpeciē mortis d̄

Job. 8. f qua per penitentiam liberamur. In ciuitate xpo filij ancille penitentiam agimus: quia omnis qui peccat ſeruus eſt peccati: ⁊ formā ſerui accipiens debet ſe humiliare vſq; ad mortē. Eſt gaulon in finibus manaſſe: q̄ interpretaẜ voluptatio vt memineris te in cilicio eſſe voluptandum: ⁊ hoc in finib⁹ manaſſe qui interpretaẜ obliuio: vt obliuiſcaris que feciſti ⁊ ad meliora te extēdaſ. Hic ergo habita vt per anguſtiam mortis ⁊ voluptationis iram perſecutoris euadas: ⁊ ſpem ſalutis inuenias. Si quid hic vtiliter egeris: ad cades in terrā ꝓmiſſionis ⁊ in galileam poteris peruenire: que interp̄tatur ſācta: vt cum in tribulatione opus corruptionis abieceris: ad ſanctam tibi eccleſiam tribuatur acceſſuſ vt in ſorte neptalim que dicitur vitis remiſſa dominici ſāguinis participare merearis. Hebron quoq; tibi patebit que interpretatur coniunctio vel coniugium. Reuertetur eniz anima tua ad ſpōſum ſuum quem amiſerat per peccatum. Tandē vero ſichen intrabis quam ioſeph noſter ſibi in hereditatem elegit in qua et ſepultus eſt: que interpretatur humerus vel labor: vt oſtendas te ꝑ laborem peni

filijs iſrael vt dent leuitis de poſ- a
ſeſſionibus ſuis vrbes ad habi- b
tandum† et ſuburbana earuz per c
circūitum vt ipſi in oppidis ma-
neant: et ſuburbana ſint pecori-
bus ac iumentis: que a muris ci- d
uitatum forinſecus per circūituz
mille paſſuuz ſpacio tēdētur: Cō- e
tra orientez erunt cubiti duo mi-
lia: et contra meridiem ſimiliter
erūt duo milia: Ad mare quoq;
quod reſpicit occidentem: eadez
menſura erit: et ſeptentrionalis
plaga equali termīo finieẜ. Erūt-
q; vrbes in medio: et foris ſubur
bana† De ipſis autem oppidis q̄ f
leuitis dabitis ſex erunt in fugi-
tiuorum auxilia ſeparata: vt fugi g
at ad ea qui fuderit ſanguinem:
⁊ exceptis his alia quadraginta
duo oppida: id eſt ſimul quadra-
gintaocto cum ſuburbanis ſuis.
Ipſeq; vrbes que dabuntur de
poſſeſſionibus filiorū iſrl': ab his
qui plus habent plures auferen-
tur: et qui minus paucioreſ. Sin
guli iuxta menſuraz hereditatis
ſue dabunt oppida leuitis. Ait
dominus ad moyſen: Loquere
filijs iſrael: et dices ad eos† Quā
do tranſgreſſi fueritis iordanem
g in terraz chanaan: decernite q̄ vr †
bes eſſe debeant in preſidia fugi
tiuorum qui nolentes ſanguinez
fuderint. In quibus cum fuge- h
rit profugus cognatus occiſi euz
non poterit occidere donec ſtet ī i
conſpectu multitudinis ⁊ cauſa
a illius iudicetur. De ipſis autē vr-
bibus q̄ ad fugitiuorum ſubſidia

a ¶ boſor in campeſtri ſolitudine de tribu ruben: et ramoth galaad de tribu gad: et gaulon in baſan de tribu manaſſe.

ſeparāẜ tres erūt trans iordanē: k

¶ cades ī galilea mōte neptalim: ⁊ ſichē in monte ephrai ⁊ chariatharbe ē hebrō ī mōte iuda.

et tres in terra chanaan: taz filijs
iſrael q̄; aduenis atq; peregriniſ:
vt confugiat ad eas q̄ nolēs ſan-

a Vt dent leuitis de poſſeſſionib⁹ ſuis. iā habetis q̄tū ad duas tribuſ ⁊ dimidiā: ⁊ habendis q̄tuz ad nouē trib⁹ cū dimidia. b Vrbes ad habitandū. nō dicit ad dominandū vl' ad reddit⁹ inde accipiendū: q2 ſic erāt ipſius regis vel alioꝝ dominoꝝ vrbes in quibus habitabāt leuite. vñ ⁊ hebron fuit vna de illis: vt habeẜ Joſue. xx. ⁊ tñ caleb fuit dñs ipſius. quia data eſt ei in poſſeſſionem: vt habetur Joſue. xv. c Et ſuburbana. ſpacia ſunt extra muros ciuitatis que non ſūt clauſa mur'. d Que a muris ciuitatum forinſecus per circuitum mille paſſuum ſpacio tendentur: id ē protendentur vel prolongabuntur in circuitu ciuitatum. ideo ſubditur: Joſu. 21

e Contra orientē erunt cubiti duo milia. ⁊c̄. Dicunt expoſitores noſtri communiter ꝙ idez eſt ſpacium mille paſſuum ⁊ duorum miliū cubitorum: quia paſſus continet quattuor pedeſ vt dicunt. cubitus autem cōtinet duos pedes. ſed hoc eſt contra commune dictum ꝙ paſſus continet quinq; pedes. vnde verſus: Quinq; pedes paſſum faciunt: paſſus quoq; centum: Vigintiquinq; ſtadium: ſi des miliare. Octo facit ſtadia: duplicatum ſit tibi leuca. Dato etiam ꝙ paſſus cōtineret quattuor pedes tñ: adhuc dictum eorum non conſonat hebraice veritati: quia vbi trāſlatio noſtra habet mille paſſuum. In hebreo habetur: Mille cubitorum. ⁊ ideo videtur repugnantia ad hoc quod ſubditur: Ad orientem duo milia cubiti ⁊c̄. Rabi Salomon dicit ꝙ ſm veritatem duo milia cubiti erant extra muros ciuitatum per circuitum: mille tamen cubiti propinquiores muris erant ſic ordinati ꝙ nō poterat ibi domus edificari: nec poterat arari vl' ſeri vl' vinee ibi plātari: ſed erant ad recreationem hominuz ⁊ paſcua animalium. Fiebant etiam ibi piſcine ad lotionem veſtium: ⁊ ideo iſti mille cubiti vocabantur proprie ſuburbana: ⁊ de illis loquitur ſcriptura preciſe. cum dicitur in hebraica veritate: Que a muris ciuitatum forinſecus per circūitum mille cubitorum ſpaciū tendentur. In alijs autem mille cubitis longinquioribuſ a muris poterant vinee plantari. large tamen loquēdo pertinēt ad ſuburbana: ⁊ hoc modo loquitur ſcriptura. cum dicitur: Ad orientem duo milia cubiti ⁊c̄. Joſ. 20. f De ipſis aūt oppidis. Hic ꝯñr tāgiẜ cauſa ſc̄da aſſignationis predictarum ciuitatum leuit'. ſ. vt eſſēt receptaculū fugitiuoꝝ. ⁊ p̄mo deſcribiẜ p̄dictaꝝ ciuitatū ordīatio. ſc̄o fugitiuoꝝ ſaluatio. ibi: Si quiſ ferro percuſſerit. tertio redditur predictorum ratio. ibi: Ne polluatis terram. Circa primuz agitur de numero ciuitatum refugij. cum dicitur: Deu. 19. g Sex erunt in fugitiuoruz auxilia ſeparata vt fugiat ad ea qui fuderit ſāguinē ⁊c̄. ⁊ per h̄ ꝙ dicūt: erūt: patet ꝙ licet moyſes dū adhuc viueret ſeparauerit tres ciuitates ꝓ fugitiuis: vt habetur Deuterono. iiij. tamen nō fuerunt ordinate totaliter ad refugium donec per ioſue alie tres fuerūt ad hoc ordīate in terra chanaan: vt habetur Joſue. xx.
h In quibus cum fugerit ⁊c̄. non poterit eū occidere. ex quo videtur ꝙ ſi attigiſſet eum anteq̄; intraſſet ciuitatem poterat eum occidere.
i Donec ſtet in cōſpectu multitudinis ⁊ cauſa illius iudicetur a iudicibus ciuitatis: in cuius terminis fuerit homicidium factum: vt videbitur infra. Conſequenter agitur de ſitu ciuitatum refugij. cum ſubditur:
k Tres erūt trans iordanem et tres in terra chanaan. Licet enim trans iordanem habitarent tñ due tribus cum dimidia. tamen tot erant ibi ciuitates refugij quot erant citra iordanem: vbi habitabant nouem tribus ⁊ dimidia. Cuius rationem aſſignat Rabi Salomon dicens ꝙ hoc fuit quia in terra galaad q̄ erat trans iordanem: habitabant homines proni ad effuſionem ſanguinis: ſm quod dicitur Oſee. vj. Galaad ciuitas operantium idolum ſupplantata ſanguine. vbi in hebreo habetur: Torcular ſanguinis. Alia etiam

causa pōs

ꝶ laboꝛē pn̄itētie
ab erroꝛe tuo
humeris chri/
ſti repoꝛtatuꝫ:
⁊ nonagitano
uē ouibus ad/
iunctū̃ effectū
eſſe cēteſimuꝫ:
qꝛ ſychen ab a
lienigenis cō/
paratū eſt cen
tū agnis.
a Reꝰ erit: id
eſt eterni moꝛ/
te obnoxiꝰ. vn
Mat.14.a de: Si q̄s ſcan
daliçaue. vnū
ex puſill' iſtiſ q̄
in me cre. ⁊c. ⁊
i.Joh.3.c alibi: Omnis
qui oderit fra/
trem ſuum ho/
micida eſt. nec
habet vitam e/
ternā. Hic ſm̄
Exo.21.b Exoduꝫ ab al/
tari iubetᷓ auel
li: quia idignꝰ
ſacramētis do
minicis a par/
ticipatione ſa/
cri altaris re/
mouetᷓ: nec re/
uocatur ad ve/
niam niſi ꝑ cō/
dignam peni/
tentiam.
b Poſtq̄ꝫ āt.
Grego. Poſt
moꝛteꝫ ſummi
pontificis ho/
micida iubetᷓ
reuerti ī terraꝫ
ſuam: qꝛ hūa/
nū genus pec/
cādo ſibi moꝛ/
tē intulit: poſt
moꝛteꝫ veri ſa/
cerdotis. i. xp̄i
abſolutionem
reatuſ accepit.
c Ne pollua
tis terram ha/
bitationis ve.
Moꝛalit Moꝛali. Pol/
luit terrā habi
tationis ſue q̄
cruēta ⁊ nepha
ria facit opa:
ꝓximoſ ſcāda/
liçando ⁊ ſpiri
taliter interfi/
ciendo. Et ni/
ſi ꝑ confeſſio/
nem peccatoꝝ
et condignam
penitētiā deſi/
deria carniſ oc
cidantur: ter/
ra coꝛpoꝛ̃ nul
lo modo mun/
dabitᷓ: nec cre
atoꝛ oīm ī eiuſ
aīa habitabit
vbi ſqualoꝛeꝫ
ſoꝛdide ꝯ̄ſati
onis dn̄ari vi/
debit.
ꝶ Acceſſert

guinē fuderit. Si quis ferro ꝑcuſſe a
rit ⁊ moꝛtuꝰ fuerit q̄ ꝑcuſſus eſt: reꝰ
a erit homicidij ⁊ ipſe moꝛietᷓ. Si la/ b
pidē iecerit ⁊ ictus occubuerit ſimi
liter punietᷓ. Si ligno percuſſus in/
terierit: percuſſoꝛis ſāguine vindi/
cabitᷓ. Propinquus occiſi homici/
ꝭ nō eni opus eſt eū ad iudiciū educi cū iā homi/
cida iudicatꝰ ſit: ⁊ ꝓpterea de illis ciuitatibus expul
ſus.
dā interficiet: ſtatim vt appꝛehēde/ c
a ꝭ damnat maliciā ⁊ icurie cōſulit. ꝭ aliud ē ꝓme/
ditare dānū vel moꝛtē inferre aliud caſu.
rit eum percutiet. † Si pe͛r odiū q̄s
ꝭ malicie vel deceptionis.
hominem impulerit vl' iecerit quip
piam in eū per inſidias: aut cum eſ
ſet inimicus manu percuſſerit: ⁊ il/
ꝭ moꝛte anime.
le moꝛtuus fuerit: percuſſoꝛ homi/
cidij reus erit. Cognatꝰ occiſi: ſtatiꝫ
ꝭ per ignoꝛantiam.
vt inuenerit eū iugulabit: ꝙ ſi foꝛ/ d
tuitu ⁊ abſqꝫ odio ⁊ inimicitijſ quic
q̄ꝫ hoꝝū fecerit: ⁊ hoc audiēte popu
lo fuerit cōꝓꝛobatū: atqꝫ inter ꝑcuſ
ſoꝛem ⁊ ꝓpinquuꝫ ſanguinis q̄ſtio
ventilata: liberabitᷓ innocēs de vl/
toꝛiſ manu: ⁊ reducetᷓ per ſentētiā i e
ꝭ eccliam catholicā vbi penitentiā agat.
vꝛbem ad quā ꝯfugerat. Manebit f
a ꝭ chꝛiſtus. b ꝭ letitie ꝓ cōſoꝛtibꝰ ſuis.
ꝙ ibi donec ſace͛rdoſ magnꝰ q̄ oleo
ꝭ a patre. ꝭ in cruce. ꝭ impenitens. ſ.
ſancto vnctus eſt moꝛiatur. Si in/
⁊ ideo a ſocietate ſctōꝝ ⁊ eccleſie vnitate remorꝰ.
terfectoꝛ extra fines vꝛbiū q̄ exuli/
bus deputate ſunt fuerit inuentus
⁊ ꝑcuſſus ab eo qui vltoꝛ eſt ſāgui/
ꝭ quia ſn̄ia ſupni iudicis q̄ ſm̄ carneꝫ ꝓximus no/
ſter eſt abſoluitur q̄ eū ꝑcutit q̄ de ſalute ſua ſollicitꝰ
eē neglexerit.
nis: abſqꝫ noxa erit q̄ eū occiderit:
a ꝭ. i. penitēs in fide catholica manēdo nō debuit ſce
leris ſui veniā ſperare niſi in mediatoꝛis dei ⁊ homi/
num moꝛte.
De͛buerat eni profugꝰ vſqꝫ ad moꝛ
b tē pontificis in vꝛbe reſidere. Poſt
a ꝭ. i. digna acta penitentia meretᷓ paradiſi patriaꝫ
recipere.
q̄ꝫ autē ille obierit homicida reu͛er
tetur in terrā ſuam. Hec ſempiter/
na erunt ⁊ legitima in cunctis ha/
bitatiōibus veſtris. Homicida ſub g h
teſtibus punietur. Ad vnius teſti/
mōiū nullꝰ condēnabitᷓ. Nō accipie i
tis ꝓcium ab eo qui reus eſt ſāgui/
nis: ſtatim ⁊ ipſe moꝛietur. Exules k l
⁊ pꝛofugi ante moꝛtem pontificis
nullo modo in vꝛbes ſuas reuerti
c poterunt ne polluatis terrā habi/ m
tationis veſtre que inſontū cruoꝛe
maculatur: nec aliter expiari pōt
niſi ꝑ eiꝰ ſāguinem qui alteriꝰ ſan/

cauſa pōt aſſignari: qꝛ terra trās ioꝛdanē erat lōginqua a
tēplo dn̄i: ideo ibi multiplicabantᷓ ciuitates refugij vt effu
ſoꝛes ſanguīs elōgaretᷓ a tēplo: vnde ⁊ dauid licet eſſet ſā/
ctus: ꝓhibitꝰ ē tn̄ edificare tēplū eo ꝙ multū ſāguinē effu
derat in bellis: vt habetᷓ. i. Paral. xxij. Itē qꝛ alie tres ad C
dēde erāt q̄n dilatati fuiſſēt termi habitatiōis eoꝝ: vt ha/
betᷓ Deu. xix. a Si q̄s ferro ꝑcuſ. Hic ꝯn̄r dſcribitᷓ fugi
tiuoꝝ ſaluatio. ⁊ ꝓmo oſtēditᷓ vt q̄ fugitiui nō ſint ſaluādi.
ſcd̄o q̄ ſint ſaluādi. ibi: Q ꝙ ſi foꝛtuitu. tertio q̄litᷓ nō ſaluā/
di debeāt cōdēnari. ibi: Homicida ſub teſtibꝰ punietᷓ. Cir
ca pꝛimū ſciendū ꝙ ꝑcutiēs a ꝓpoſito: ſi ex ꝑcuſſiōe ſeque
batᷓ moꝛs nō debebat ſaluari ꝑ ciuitatē refugij. ⁊ q̄ꝫtū ad h
dicitᷓ: Si q̄s ferro ꝑcuſſerit ⁊ moꝛtuꝰ fuerit q̄ ꝑcuſſus. eſt ꝙ
autē loquitur ſcriptura de ꝑcutiēte a ꝓpoſito patet per il/
lud qd̄ ſequitᷓ poſtea. Q ſi foꝛtuitu quicq̄ꝫ hoꝝum fecerit.
Conſiderandū eſt ꝙ ſm̄ ꝙ dicit Ra. Sa. in inſtrumento ꝑ
cuſſionis requiritᷓ ꝙ homo ꝑcuſſus ex eo poſſit moꝛi: ⁊ ido
conſequenter dicitur: b Si lapidē iecerit ⁊ ictu occubu †
erit. i. ſi lapis ſit tante magnitudinis ꝙ poſſit letale vulnꝰ Deu.19.c
inferre: ⁊ eodē modo dicitᷓ in alijs leſionibus in textu he/
bꝛaico: excepto pꝛimo vbi dicitᷓ abſolute: Si quis ferro per
cuſſerit ⁊ moꝛtuus fuerit: ⁊ nō expꝛimitur ictu: qꝛ ſufficien
ter intelligitur: eo ꝙ cū minimo inſtrumēto ferreo: vtpote
cū acu poſſet iterfici homo. Si autē aliq̄s ꝑcuteret ꝓximū
a ꝓpoſito lapillo minimo vel feſtuca ⁊ ꝑcuſſus moꝛeretur
nō eſſet ꝓpter hoc percutiēs iterficiendus: quia nullo mō
eſt veriſimile ꝙ ꝑcuſſus eſſet moꝛtuus ex ꝑcuſſione illa: ſed
alia cauſa. c Statim vt appꝛehenderit eum interficie/
tur: etiā in ciuitate refugij: vt dicit Ra. Sa. ſed hoc eſt in/
telligendum quando inueniet eum poſt iudiciū datum de
homicidio illo quod fuit factū a pꝛopoſito. d Q ſi foꝛ/
tuitu. Hic oſtenditur quis debeat ſaluari in ciuitate refu/
gij: videlicet interficiens a caſu abſqꝫ odio ⁊ inſidijs. ⁊ po/
nitur ad hoc exemplum Deutᷓ. xix. de illo qui non habens
inimicitias cum ꝓximo vadit cū eo ad ſcindendū ligna: et
ferrū ſecuris deſiliens manubꝛio interficit ꝓximum. ſequi/
tur: e Reducetur per ſentētiā in vꝛbē ⁊c. Ex quo pꝫ ꝙ
iudiciū de homicidio ꝑpetrato vtrū fuerit a caſu vl' a ꝓpo/
ſito nō fiebat in ciuitate refugij: ſed magis in illa in cuiꝰ ter
minis factum fuerit homicidiū: qꝛ ibi magis poterat ſciri
veritas de facto: ⁊ qꝛ conditiones rei ⁊ actoꝛis erāt ibi ma D
gis note: ⁊ ideo dicitur hic: ꝙ data ſententia in illa ciuita/
te de innocentia ꝑcuſſoꝛis reducebatᷓ ꝑcuſſoꝛ in vꝛbem ad
quam confugerat. Conſequēter deſcribitᷓ modus ſaluan/
di. cum dicitᷓ: f Manebitqꝫ ibi ⁊c. Si enim ante exiret
terminos ciuitatis illius non ſaluabatᷓ: qꝛ inuentus extra
poterat occidi a ꝓpinquo interfecti: ad quem de iure perti/
nebat moꝛtē ꝓpinqui ſui vindicare. Rationē autē pꝛedicte
moꝛe aſſignat Ra. Sa. dicens ꝙ effuſio ſāguinis etiā a ca/
ſu abbꝛeuiat vitā. eſt etiā hoꝛrida coꝛā deo. Officiū autem
ſummi ſacerdotis eſt oꝛationibus ⁊ ſacrificijs ipetrare ꝓ/
longationē vite ⁊ deitatē placare. ⁊ ideo ipſo viuēte: homi
cida nō debebat ad terrā ꝓpꝛiam redire. Alia aūt ratio ad
hoc pōt aſſignari: licet eni interfectoꝛ a caſu eſſet innocēs:
⁊ punire tᷓ ſine ſua culpa in hoc ꝙ erat ꝓfugꝰ a ciuitate ſua
nō tn̄ hoc erat ſine cauſa quia ex moꝛa ipſius inter amicos
defuncti poterāt ſeditiones ⁊ homicidia oꝛiri: ⁊ ꝑ cōſeqn̄s
pax cōmunis turbari: maxime qꝛ iudei crudeles erāt ⁊ ꝓ/
ni ad effuſionē ſāguinis: ideo ad hoc malū euitandū in cō
munitate: homicida a caſu manebat exul ad tp̄s: qꝛ detra/
hendū eſt bono particulari ꝓpter conſeruationē boni com
munis. poterat aūt reuerti in moꝛte ſummi pōtificis ꝓ qua
tunc erat afflictio ⁊ luctus in toto pp̄lo: ⁊ tali tp̄e ſolent ire
particulares ſedari. g Homicida. Hic conſequenter de
ſcribitur qualiter nō ſaluādus debeat cōdēnari. ⁊ ꝓmo q̄ꝫ/
tū ad teſtes. cum dicitᷓ: h Sub teſtibus punietur. quia
duo teſtes ad minus ad eius cōdemnationē requiruntᷓ. ſe/
cundo q̄ꝫtū ad iudices. cū dicitᷓ: i Nō accipietis pꝛeci/
um ab eo qui reus eſt ſanguinis: vt a moꝛte ſaluetᷓ: nec eti/
am vt eius moꝛs differatᷓ. ideo ſubditᷓ: k Statim ⁊ ipe
moꝛietur. quādo erit cōuictus de homicidio volūtario.
l Exules ⁊ ꝓfugi ⁊c. quia ſimiliter per pꝛecium non po/
terāt reūti ad loca ſua añ moꝛtē ſūmi pōtificiꝭ. m Ne pol
luatꝭ. Hic redditᷓ rō ꝓdicte punitiōis. ſ. vt t̄rra cuſtodiretᷓ
mūda: q̄ maculatᷓ effuſiōe ſāguīs inocētꝭ: q̄ macula erat au
ferēda ꝑ moꝛtē volūtarij homicide: ⁊ eadē rōe effuſio ſan/
guīs homicide a caſu ꝑ exiliū ꝓdictū erat ꝓcauēda. cā xo
mūdicie terre cōſeruāde tāgitᷓ. cū dicitur:

Ego eni ſū

a Accesserunt &c. Ra. Prouidere debēt pie cogitatiōes ne possessio bonorū meritorū in alienorum transeat dominiū: sed legitimo heredi ꝑpetuo maneat: & ob hoc moyses. i. lex cōsulat vt respōdeat qualit̄ sui iuris ꝑpetui possessores fiāt ꝙ ipa exprimūt nomīa. Interp̄tat̄ enī galaad aceruus testimonij: machir vendēs: manasses oblitus: ioseph auctus: salphaat vmbra formidīs. Loquunt̄ ꝗ ꝑncipes familiarū galaad: filij machir: filij manasse: de stirpe filiorū ioseph ꝓ filiab' salphaat qn̄ cogitatiōes pie mētis ſm scripturarū testimonia decertāt ꝓ anima fideli ꝙ laborē ꝑsētis vite ꝓ futura vēdidit: & oblitus eēs ꝙ retro sūt: in anteriora se extēdit vt per augmentū bonorū operū premia eterna ꝯsequat̄. Quinqꝫ enī filie salphaat. i. vmbra formidinis exteriora significāt: que quinqꝫ corporis sensibus explent̄. Necesse est aūt vt qui in vmbra ꝑsent' vite bonis opib' student in timore cōseruēt ne ꝑdāt laborē. Uerent̄ ergo ꝑncipes galaad ne possessio sua in alienā tribū trāsferat̄. & ꝗsqꝫ fidelis ꝓuidet vt opa ꝙ agit ad salutē ꝓficiāt sibi ne si praua intētione gerant̄ ab immūdis spiritib' paruadant̄. vn̄: Attendite ne iusticiā vr̄am faciatis corā hominib'. Nubāt qb'

A

trionē. & hoc expresse habet̄ in hoc qđ sequitur: Cōtra orientē duo milia erūt cubiti. & cōtra meridiē similiter duo milia: ad mare quoqꝫ quod respicit occidentē eadē mensura erit. et septentrionalis plaga eodē termīo finiet̄. Ex ꝙ ptꝫ ꝙ suburbia barū ciuitatū ꝯtiebāt ī vno ꝗdrato eꝗlatero lōgitudīs duorū miliū cubitorū: & latitudīs eiusdē mēsure. Qđ ꝗdē ꝗdratū in ꝗttuor diuidebat̄ ꝗdrata: ꝗrū qđlibet lat' erat lōgitudīs mille cubitorū. Et vt ista intelligant̄ ponit̄ sequēs figura: in ꝙ ciuitas sit. a. & circul' ꝑ circuitū ciuitat' delat' sit. c. f. h. e. cuius circuli. a. ē centrū. & sit lōgitudo semidiametri huius circuli mille cubitorū: & assignet̄ punctus oriental' huius ciuitat' in hoc circulo: & sit. c. & punctus meridionalis. & sit. f. & punctus occidētalis. & sit. h. & punctus septētrionalis. & sit. e. & ꝓtrahat̄ vna linea ab oriēte in occidentem. & sit. c. a. h. & alia linea a septentrione in meridie: & sit. e. a. f. Deinde protrahatur alia linea a pūcto. c. qui est orientalis punctus: ꝙ quidē linea tāgat lineā. a. c. ad āgulos rectos. & sit linea talis. b. c. d. cui' lōgitudo sit duo milia cubitorū. s. mille ex vtraqꝫ pte a pūcto. c. ꝙ est pūct' oriētis. Similit̄ ꝓtrahat̄ scđa. eꝗlis linea a puncto. f. qui est punct' meridional'. & sit. d. f. l. ꝙ ꝗdē linea tāgat lineā. a. f. ad angulos rectos. Similit̄ etiā ꝓtrahat̄ tertia equalis linea a pūcto. h. ꝙ est punct' occidētis. & sit linea. l. h. g. que tangat lineā. a. h. ad angulos rectos: ꝓtrahat̄ etiā ꝗrta linea equalis a pūcto. e. ꝙ ē pūct' septētrionis. & sit. g. e. b. ꝙ ꝗdē linea tāgat lineā. a. e. ad āgulos rectos. † ǵ. 27. 8

a guinem fuderit: atqꝫ ita emundabit̄ vr̄a possessio me cōmorāte vobiscū. Ego ei sū dn̄s ꝙ habito int̄ filios isrl̄.

a ſ deum corde videntes & eum audientes.

Ca. XXXVI

b

† Accesserunt autem & pricipes familiarum galaad filij māchir: filij ma

a ſ aceruus testimonij b ſ vendēs. ſ obliuio.

Nico. de lyra

a Ego ei sū dn̄s ꝙ habito īter filios isrl̄. ꝑ verā fidē vni' dei: & ꝑ specialē cultū latrie: & ideo terra hui' habitatiōis diuine ꝑ ceteris debet seruari mūda ꝑ purgatione pctōrū: & maxīe homicidij volūtarij: qr sāguis īnocēs effusus sup terrā ꝓpter horrorē criminis dicit̄ clamare corā deo. Gen̄. iiij. Ecce vox sanguinis fratris tui abel clamat ad me de terra. Ca. XXXV

Moraliter.

b Precipe filijs israel vt dent leuit' de possessionibus suis vrbes ad habitandū &c. Per hoc significatū fuit ꝙ ꝑncipes & populi christiani debēt ꝓuidere illis ꝙ deputati sūt ad cultū dei: nō solū de victu & vestitu: sed etiā de locis ad habitandū oportunis.

† Decernite que vrbes esse debeāt in ꝑsidia fugitiuorū. Ad hoc aūt fuerūt sex vrbes assignate: tres vltra iordanē & tres citra. Iordanis aūt interpretat̄ riuus iudicij: ꝓpter qđ ꝑ ipm significat̄ rigor examis extremi. sic igit̄ tres sūt ciuitates. i. tres ciuiū vnitates. nā ciuitas ē ciuiū vnitas: in quib' vniunt̄ fideles aū iudiciū ꝙ sūt ciues sctōrū & domestici dei: Ephes̄. ij. has aūt ciuitates vel ciuiū vnitates ponit Apl's Ephes̄. iiij. Unus dn̄s: vna fides: vnū baptisma. Silr̄ post iudiciū tres ciuitates vel ciuiū vnitates in quib' omnes electi in anima & corpore cōstituti vnient̄. dici possunt tres persone in trinitate ꝑsonarum & vnitate essentie. Nā ꝗlibet ꝑsonarū est vna ꝑsonaliter: & tres ꝑsone sunt vnus deus essentialiter. Possent etiā dici tres iste ciuitates dei: visio clara: fruitio ꝑfecta: & tentio firma. ante tn̄ iudiciū anime sctōrū diuinā essētiā & tres ꝑsonas vidēt & ea fruuntur & in ipsa firmiter stabiliuntur.

In ca. xxxv. vbi dicit̄ in postilla. Et suburbana ꝑ circuitum spacia sunt extra muros ciuitatis.

Aditio.

Sicut expositio prima que dicit ꝙ idē est spaciū mille passuū: & duorū miliū cubitorū nō videt̄ veritatē obtinere ꝓpter rationes ꝙ assignant̄ in postil. sic nec expositio Ra. Sa. videtur valere. nā hoc qđ dicit: ꝙ mille cubiti ꝓpinquiores muri erāt sic ordinati ꝙ nō poterāt ibi domus edificari: nec poterāt arari vel seri &c. sed & in alijs mille cubitis longinquiorib' poterāt vinee plātari & hmōi: nullum habet in lr̄a fūdamētū: silr̄ nec h̄ qđ dicit: ꝙ spaciū mille cubitorū lōginꝗorū nō ꝓprie s̄ large suburbana vocant̄: hꝫ aliqđ fūdamētū ī textu. & iō nulli' auctoritat' videt̄ eē. vn̄ ad planū sensū lr̄e habēdū alit̄ dicēdū videt̄. Pro ꝙ sciēdū ꝙ scriptura ī h̄ loco determīat modū mēsurādi suburbia ciuitatū: ꝙ dāde erāt leuitis sub hac forma: videlicet ꝙ pri' ferat̄ vn' circul': cuius circuli ciuitas sit in medio. s. in cētro: & semidiamet̄ circuli sit lōgitudīs mille cubitorū: & hoc expresse cōtinet̄ in h̄ qđ dr̄: Suburbanaqꝫ ciuitatis forinsec' ꝑ circuitū mille cubitorū spacio tēdant̄. in hoc enī ꝙ dicit: Per circuitū mille cubitorū. ptꝫ manifeste ꝙ circulariter spaciū mille cubitorū a muris ciuitat' forinsecus tēdi debeat: qđ est ꝓpositū. Deinde mandat formare vnū quadratū equilaterū: cui' quadrati qđlibet lat' sit lōgitudinis duorū miliū cubitorū: ita tn̄ ꝙ vnū lat' sit cōtra orientē. & alid ꝯ meridiē: aliđ xo respiciat occidentē: & alid septētionē. &

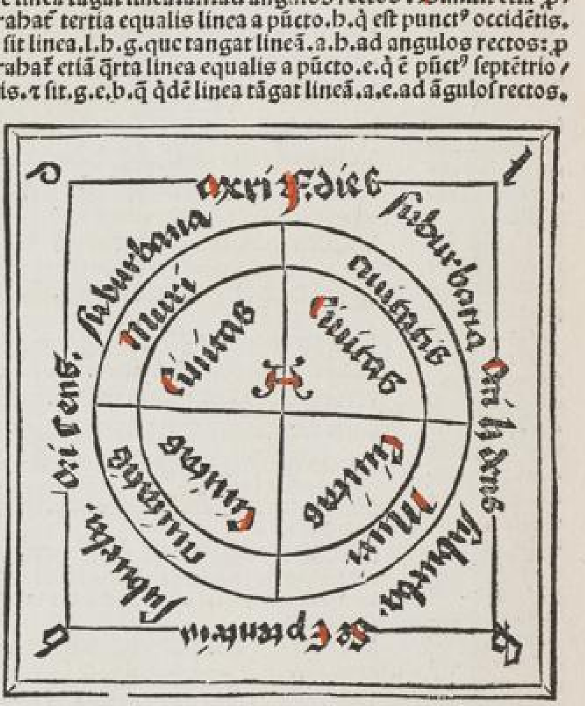

Que quidē figura manifeste adaptat̄ sensui plano lr̄e in hoc loco: vt patet. Nam cū dicitur suburbana a muris ciuitatum forinsecus per circuitū mille cubitorū spacio tendent̄. legit̄ de circulo. c. f. h. e. qui per mille cubitos forinsecus a ciuitate per circuitū tendit̄. Cum autē subdit: Contra orientē duo milia erunt &c. Loquitur de quadrato. b. d. l. g. cuius latera versus quattuor mundi plagas se extendentia habēt quodlibet duo milia cubitorum in longitudine. quod autem sequitur: Eritqꝫ vrbs in medio. patet manifeste in figura cuꝫ ciuitas. a. sit in medio tam circuli ꝗ̄ quadrati &c.

Replica.

correctorij contra Burgensem. Et similiter ca. xxxv. Burgen̄. imaginatur de suburbijs & eorum mensuris quedaꝫ mathematica ad expositionem littere parum valentia: cui tamen placet vtat̄ eis: quia non sunt contra postillatorem.

Accessert āt. Hic ex ꝑdict' pōit̄ ꝗstio: & Ca. XXXVI ꝑmo ꝗstio mouet̄. secūdo ad ꝗstionē respōdet̄. ibi: Respōdit moy. tertio rn̄sio executiōi dat̄. ibi: Feceruntqꝫ. Questio aūt oritur eo ꝙ. s. xxvij. ca. de mandato domini ordinatum fuit ꝙ filie salphaat succederēt patri in hereditates eo ꝙ nō habebat filium masculū: & hoc est quod subditur:

Tibi dn̄a

Glo. ordi.

1. Co. 7. 8 a Nubant. quibus: Simile dicit Ap̄ls: Cui vult nubat: tm̄
in dño. i. viro catholico: ne poſſeſſio. ſ. bonorū operū ꝛ recte fi
Tropo. dei pdat ſi gētili aut iudeo nupſerit. Tropologice vero mu
lieri. i. pie intētioni p bonā actionē cui voluerit licet ſe ꝯiūge/
re laboriꝰ: ſic tñ vt pietatē ꝛ religionē ī omnibꝰ cōſeruet: ne ope
ris ſui ꝓ quo eterne hereditatis poſ/
ſeſſionē ſperat ↄ̄trimētū patiaꝰ: ſi alie
no. i. terreno ſe cōiūxerit. b Nupſe
rūt maala ꝛc. Ra. Hoc fit cū q̄libet de
numero credētiū iudeoꝝ doctori de
gentibꝰ credēti ſe iūgit: vt eiꝰ magiſte
rio filios gignat. i. pietatis opa. No/
mine eñ partui dici pñt de gētibꝰ ele/
cti. q: fratres ſūt ſanctoꝝ p̄dicatoꝝ q̄
fuerūt in iudea cōſtituti. Nō debet eē
ſciſma in ſpiritali cognatiōe: vbi vna
ē fides in ꝓfeſſione. Et ſicut eſt vnus
paſtor debet eſſe vnū ouile. Oēs enim
fr̄es ſumꝰ. Qui humilitatē habere
ſtudet: ꝛ infirmitatibus ſuis cōplacet
ſolēnitatē agit: ꝛ grata mūera deo tri/
buit ꝛ rex ſue cōuerſatiōis exiſtit: ꝛ ꝓ
greſſu virtutū moueꝰ ambulās de vir
tute in virtutē. Euēit ꝙ q̄ñ

Numeri

auctus.
naſſe de ſtirpe filioꝝ ioſeph: locutiq3
ſunt moyſi corā principibus iſrael: at
q3 dixerūt: Tibi domio nr̄o precepit a
dominus vt terrā ſorte diuideres fili
vmbra formidinis.
is iſrael: ꝛ vt filiabus ſalphaat fratris
noſtri dares poſſeſſionē debitā patri:
Quas ſi alterius tribus homies vxo
res acceperint ſequetur poſſeſſio ſua:
et trāſlata ad aliam tribum de noſtra
hereditate minuetur: atq3 ita fiet vt
cū iubileꝰ: id eſt quinquageſimus an
nus remiſſionis aduenerit: confunda
tur ſortium diſtributio: ꝛ alioꝝ poſ/
ſeſſio ad alios trāſeat. Reſpōdit moy b
ſes filijs iſrael et domino precipiente
ait: Recte tribus filiorum ioſeph lo/
cuta ē: ꝛ hec lex ſuper filiabus ſalpha
a at a domino promulgata eſt † Nubāt
quibus volunt: tantū vt ſue tribꝰ ho
minibus ne cōmiſceatur poſſeſſio fili/
oꝝ iſrael de tribu in tribuz. Oēs eñ b
viri ducēt vxores ð tribu ꝛ cognatiōe
ſua: ꝛ cūcte femie maritos de eadē tri c
bu accipiēt: vt hereditas permaneat
in familijs: nec ſibi miſceanꝰ tribꝰ: ſed e
ita maneāt vt a dño ſepate ſūt. Fece/ f
rūtq3 filie ſaphaat vt ſibi fuerat ipatū
a infirmitas. b conteplans vel cōplacens. c ſo
lennitas vel vitulus. d rex eius.
b ꝛ nupſerūt māala ꝛ terſa ꝛ eglā ꝛ mel
morus.
cha et noa filijs patrui ſui de familia
pia actio.
manaſſe q̄ fuit filiuſ ioſeph ꝛ poſſeſſio
eccleſia catholica.
q̄ illis fuerat attributa: māſit in tribu
ꝛ familia patris earū. Hec ſunt māda g†
ta atq3 iudicia que p̄cepit dñs p ma/ h
num moyſi ad filios iſrael in cāpeſtri
bus moab ſupra iordanē contra hie/
richo.

Finit liber Numeri.

Nico. de lyra

a Tibi dño ꝛc. ꝛ iō ſi nuberēt viris
alteriꝰ tribus: ſequereꝰ ꝙ hereditas
earū trāſiret ad aliā tribū: q: filiꝰ na/
tus ex illa muliere q̄ debebat terrā il/
lā hereditare: nō erat cōputādus ī tri
bu matr̄ ſ3 p̄ris: q: genealogia homi
nū nō accipiꝰ p matres ſ3 p p̄res: ꝛ ex
hoc ſeq̄baꝰ ꝙ ī anno q̄nq̄geſimo iubi/
lei: in quo hereditates debebāt reuer
ti ad p̄mos poſſeſſores: q: nō poterāt
vēdi vl̄ alienari nīſi vltra illū terminū:
q̄ntū ad hereditatē p̄dictā nō reuerte/
renꝰ: ꝛ ſic ſequereꝰ ſortiū ꝯfuſio ex ta/
li trāſlatiōe de pte hereditat̄ vniꝰ tri/
bus trāſlata ad aliā: qð eſt ↄ̄tra dñi p̄
ceptū: vt h: ꝛ Leuit. xxvij. hr̄. b Re
ſpōdit moyſes. Hic poniꝰ rñſio moyſi
ex auctoritate dñi: videlicet ꝙ ad eui/
tandū icōueniēs predictū filie ſalpha
at nō poſſēt ↄ̄trahere matrimoniū ni/
ſi cū hoībꝰ ſue tribꝰ: ꝛ ſic hereditas ea
rū nō trāſibat ad aliā tribū. ꝛ eodem
modo p̄cipiꝰ de alijs mulieribꝰ haben
tibꝰ hereditatē: ꝛ hoc patet p illud qð
ſubdiꝰ: c Cūcte femie ma. de eadē
tribu accipiēt. In hebreo hr̄ ſic: Oīs
filia q̄ hereditabit hereditatē: vni de
cognatione patr̄ ſui erit vxor. ex q̄ vi
deꝰ ꝙ iſtud p̄ceptum nō cadit niſi ſup
mulieres ſuccedētes in hereditate vt
dicūt aliq̄: ſꝫ ↄ̄trariū videꝰ p illō qð ī
textu diciꝰ: d Oēs eñ viri ducent
vxores de tribu ꝛ cognatiōe ſua. ex q̄
videꝰ ꝙ nō poterāt accipe mulieres ð
alia tribu: etiā hereditatē nō habētes.
nec p ꝯñs poterāt ille cōtrahere cū vi
ris alteriꝰ tribꝰ. vñ ꝛ eadē rō huiꝰ aſ/
ſignaꝰ ex vtraq3 pte tā viri q̄3 mulier̄
. ſ. in ꝯmixtiōe tribuū. vñ ſubdiꝰ:
e Nec ſibi miſceanꝰ tri. ꝛc. diſpēſatū
tñ fuit ꝙ tribꝰ ſacerdotal̄ ꝛ regia poſ/
ſent cōmiſceri p matrimonia: tū ꝓpꝰ nobilitatē vtriuſq3 tribꝰ:
tū vt reges p ſacerdotes familiaritatē cū eis habētes in vero
cultu dei tenerenꝰ: tū etiā vt p hoc pax in cōmuni pp̄lo magis
ſeruareꝰ. f Feceruntq3 filie ſalpha. Hic ꝯñr poniꝰ p̄dicte re/
ſpōſiōis executio. ꝛ ptꝫ lr̄a. g Hec ſūt mādata. Hec ē ꝯcluſio
libri: hec. ſ. q̄ p̄dicta ſt̄. Sūt mādata: q̄ntū ad moralia ꝛ cerimo
nialia. h Atq3 iudicia. q̄ntum ad iudicialia.

Additio

In ca. xxxvj. vbi dr̄ ī poſtil. Et eodē mō p̄cipiꝰ ð ali. mlieri.
Additio. In h̄ capitulo multū deuiat trāſlatio nr̄a
a veritate hebraica. Nā ſm̄ hebraicā veri
tatē ñ ꝓhibeꝰ femis quin nubāt q̄buſcūq3 voluerit ð genere
iſraelitico: niſi tm̄ feminis que hereditatē habēt. ſ. illis q̄ nō
habēt fratres: ꝛ iſtis tm̄ p̄cipi/
tur ꝙ alicui de cognatiōe patr̄
ſui nubāt. ꝛ h̄ eſt qð diciꝰ: Oīs
filia q̄ habet hereditatē vni de
cognatiōe patris ſui erit vxor.
Siꝉr nō ꝓhibeꝰ q̄n viri ducāt
vxores ð alia tribu. ꝛ hoc qð di
citur in tāſlatione noſtra: Om/
nes eñ viri ducēt vxores de tri
bu ꝛ cognatiōe ſua: nō eſt in he
breo: ſed ibi diciꝰ ſic: Nō reuer/ B
taꝰ hereditas filioꝝ iſraelis de
tribu in tribū: ſ3 vnuſq̄ſq3 ī he/
reditate tribus patrū ſuoꝝ ad/
hereat. Similiꝰ qð diciꝰ in trāſ
latione nr̄a: Ne ſibi miſceāꝰ tri
bus: ſed ita maneāt. nō eſt ſic in
hebreo: ſed diciꝰ ſic: Nō reuer/
tatur hereditas vnius tribꝰ ad
aliā tribū. Et ratio huius legis
teſtatur ꝓ veritate hebraica: q̄
quidē rō finalis ē vt diuiſio he/
reditatū fiēda inter tribus ppe
tuo remāeret: ita ꝙ nihil de ter/
ra q̄ ī ſorte tribui iude caderet.
poſſet aliquando reuerti ad tri
bū beniamin: ꝛ ſic de alijs. Et C
quia ſm̄ legem veterem femine †
non ſuccedebant in hereditate Tobic. 7. d
paterna: niſi ille tm̄ que fratri/
bus maſculis carebant: vt. ſ̄.
xxvij. ca. ideo de iſtiſ dabaꝰ tm̄
lex ne cōmiſcerēꝰ alicui de alia
tribu: quia p talē cōmixtionem
hereditas vnius tribus tranſi
ret in aliam: quod erat cōtra or
dinationem diuinā: ſed alie fe/
mine que fratres habebāt: ꝛ p
conſequēs non ſuccedebant in
hereditate paterna non prohi/
bebantur per iſtam legē: q̄n cō/
traherēt cū alijs q̄rūcūq3 tribu D
um: q: ex h̄ nō ſequebaꝰ ꝯfuſio
ſortiū: vt ſat̄ ptꝫ. Nec legiꝰ eti/
am aliquā diſpēſatiōe3 fuiſſe ſu
p h̄ factā ꝙ tribꝰ ſacerdotal̄ et
regia poſſet ad inuicē cōmiſceri
p matrimoniū: nō eñ require/
baꝰ in h̄ diſpēſatio: q: deꝰ nō ꝓ
hibuit cōmixtionē tribuū: niſi
tm̄ vbi ex tali matrimōio poſſet
ſeq̄ cōmixtio hereditatū: vt pa/
tet ſm̄ veritatem hebraicam: vt
dictum eſt.

Replica. correctoꝝ ↄ̄tra Bur.

Nec pōderādū videꝰ quod
Bur. circa ca. xxxvj. addit q: ē
ↄ̄tra nr̄am trāſlationē ꝛ beatū
Hiero. ꝛ alios ſctōs doctores:
nō eſt tñ directe contra poſtilla
torē: q: videꝰ idem ſentire cum
Burgen. in tractatu de differentia nr̄e trāſlatiōis ꝛ hebraice
veritat̄: q̄ntūis h̄ diſputet materiā illā ad ptes opinionū: im/
mo ex trāſlatione nr̄a idē pōt haberi ſi reſpiciaꝰ bñ q̄ſtio mo/
ta p filios ioſeph: ꝛ rñſio data p moyſen: q̄ſtio enī3 mota fuit
ſolū ꝓ filiabꝰ ſuccedētibꝰ in hereditate. ꝓ alijs nō: vt ptꝫ per
poſtillatorē. ĩ. Iudic. x. ꝛ. xvij.

Poſtilla libri Numerorum finit.